

Srpske narodne pjesme

Skupio ih i na svijet izdao Vuk St. Karadžić.
Knjiga druga, u kojoj su pjesme junačke najstarije.
u Beču, u štampariji jermenskoga manastira 1845.

Sadržaj

1. [Sveci blago dijele.](#)
2. [Opet to, ali drukčije. \(iz Crne gore\).](#)
3. [Đakon Stefan i dva anđela.](#)
4. [Ognjena Marija u paklu. \(iz Crne gore\)](#)
5. [Bog nikom dužan ne ostaje](#)
6. [Kumovanje Grčića Manojla. \(iz Crne gore\).](#)
7. [Zaručnica Laza Radanovića.](#)
8. [Jovan i divski starješina. \(iz Crne gore\).](#)
9. [Braća i sestra.](#)
10. [Milan-beg i Dragutin-beg.](#)
11. [Mujo i Alija. \(iz Crne gore\).](#)
12. [Zmija mlađanija.](#)
13. [Opet to, ali drukčije. \(iz Crne gore\).](#)
14. [Nahod Simeun.](#)
15. [Opet Nahod Simeun.](#)
16. [Predrag i Nenad.](#)
17. [Car Duklijan i Krstitelj Jovan. \(iz Crne Gore\).](#)
18. [Časni krsti.](#)
19. [Car Kostantin i Čače samouče](#)
20. [Kako se krsno ime služi.](#)
21. [Ko krsno ime slavi, onom ipomaže.](#)
22. [Sveti Nikola.](#)
23. [Sveti Savo.](#)
24. [Opet sveti Savo.](#)
25. [Težnja kralja Vukašina](#)
26. [Zidanje Skadra.](#)
27. [Dušan hoće sestru da uzme.](#)
28. [Udaja sestre Dušanove.](#)

29. [Ћenidba D ušana.](#)
30. [Nahod Momir.](#)
31. [Ban Milutin i Duka Hercegovac.](#)
32. [Ћenidba kneza L azara.](#)
33. [S m rt D ušana. \(kom ad i od pjesm e\).](#)
34. [U roš i M mjavčevići.](#)
35. [Zidanje Ravanice.](#)
36. [Opet zidanje Ravanice.](#)
37. [M iloš u L atin im a.](#)
38. [M arko K raljević i vila.](#)
39. [M arko K raljević i L ju tica B ogdan.](#)
40. [Sestra Leke kapetana](#)
41. [Djevojka nadmudrila Marka.](#)
42. [M arko K raljević. i V uća d ģeneral.](#)
43. [Carica Milica i zmaj od Jastrepca.](#)
44. [B anović S trahinja.](#)
45. [Car Lazar i carica Milica. \(o boju Kosovskom\).](#)
46. [Propast carstva Srpskoga.](#)
47. [M usić S tefan.](#)
48. [S m rt m ajke Jugov ića. \(iz H rvatske\).](#)
49. [Carica Milica i Vladeta vojvoda.](#)
50. [K om ad i od razlićn ijeh K osovsk ijeh pjesam a.](#)
51. [Kosovka djevojka.](#)
52. [Jurišić Janko.](#)
53. [Obretenije glave kneza Lazara.](#)
54. [M arko K raljević i soko.](#)
55. [O pet to, m alo drukćije.](#)
56. [Ћenidba M arka K raljevića.](#)
57. [M arko K raljević poznaje oćinu sablju.](#)
58. [O pet to, m alo drukćije.](#)
59. [M arko K raljević i F ilip M ad ģarin.](#)
60. [M arko K raljević i beg K ostadin.](#)
61. [M arko K raljević i A lil-aga.](#)
62. [M arko K raljević i M ina od K ostura.](#)
63. [M arko K raljević i 12 A rapa.](#)
64. [M arko K raljević i kći kralja A rapskoga.](#)
65. [M arko K raljević u A zaćkoj tam nici. \(komad od pjesme\).](#)

66. [Marko Kraljević i Arapin.](#)
 67. [Marko Kraljević i Musa kesedžija.](#)
 68. [Marko Kraljević i Đem o B rćanin.](#)
 69. [Marko Kraljević ukida svadbarinu.](#)
 70. [Lov Markov s Turcima.](#)
 71. [Marko pije uz ramazan vino.](#)
 72. [Turci u Marka na slavi.](#)
 73. [Oranje Marka Kraljevića.](#)
 74. [Smrt Marka Kraljevića.](#)
 75. [Radul-beg i Bugarski kralj Šišman.](#)
 76. [Ljutica Bogdan i vojvoda Dragija.](#)
 77. [Opteto, ali drukčije.](#)
 78. [Bolani Dojčin.](#)
 79. [Tenidba Đurča.](#)
 80. [Đurčeva Jerina.](#)
 81. [Smrt vojvode Kaice.](#)
 82. [Tenidba Todora od Stalaća.](#)
 83. [Oblak Radosav.](#)
 84. [Smrt vojvode Prijezde.](#)
 85. [Sekula se u zmiju pretvorio.](#)
 86. [Opteto, ali drukčije. \(komadi od pjesme\).](#)
 87. [Tenidba Popovića Stojana.](#)
 88. [Tenidba Vlašića Radula.](#)
 89. [Tenidba Maksima Čmojevića.](#)
 90. [Tenidba Đurča Čamojevića.](#)
 91. [Smrt Jova Despotovića](#)
 92. [Tenidba Zmaj-Despota Vuka.](#)
 93. [Porčad Avale i Zmajognjeni Vuk.](#)
 94. [Tenidba Todora Jakšića.](#)
 95. [Rođenje i tenidba Jakšića Šćepana \(iz Bjelopavlića\)](#)
 96. [Tenidba Jakšića Mitra. \(iz Sinja\).](#)
 97. [Jakšićima dvori poharani.](#)
 98. [Dijoba Jakšića.](#)
 99. [Optedijoba Jakšića. \(iz Čme gore\)](#)
 100. [Jakšići kušaju ljube](#)
 101. [Tenidba Jova Budimlije.](#)
-

Najstarije pjesme junačke

1. Sveci blago dijele.

M ili B o ģe! ĉuda velikoga!
Ili grmi, il' se zemlja trese!
Il' udara more u bregove?
Niti grmi, nit' se zemlja trese,
Nit' udara more u bregove,
V eć dijele blago svetitelji:
Sveti Petar i sveti Nikola,
Sveti Jovan i sveti Ilija,
I sa njima sveti Pantelija;
N jim 'do lazi B la ģena M arija,
Roni suze niz bijelo lice.
Nju mi pita Gromovnik Ilija:
"Sestro naša, B la ģena M arija!
"Kakva ti je golema nevolja,
"T e ti ron iš suze od obraza?"
A l' govori B la ģena M arija:
"A moj brate, Gromovnik Ilija!
"K ako ne ću suze pro ljevati,
"K ad ja idem iz zem lje In Ć ije,
"Iz In Ć ije iz zem lje prok lete?
"U In Ć iji teško bezakon je:
"N e po štu je m la Ć i starijega,
"N e slu šaju Ć eca roditelja;
"Roditelji porod pogazili,
"Crn im bio obraz na divanu
"Pred samijem Bogom istinijem!
"K um svog kum a na sudove ćera,
"I dovede la ģljive svjedoke
"I bez vjere i bez ĉiste duše,
"I oglobi kum a vjen ĉanoga,
"V jen ĉanoga ili krštenoga;
"A brat brata na mejdan zaziva;
"Đ ever snasio sram oti radi,

"A brat sestru sestrom ne doziva."

Njoj govori Gromovnik Ilija:

"Sejo naša, Blažena Marija!

"Utri suze od bijela lica,

"Dok mi ovčje blago pod jelim o,

"Otić' ćem o Bogu na divane,

"Molićem o Boga istinoga,

"Nek nam dade ključe od nebesa,

"Da zatvorim' sedmera nebesa,

"Da udarim 'pečat na oblake,

"Da ne padne dađda iz oblaka,

"Plaha dađda, niti rosa tiha,

"Niti noću sjajna m jesečina,

"Da ne padne za tri godinice;

"Da ne rodi vino ni šenica,

"Niza crkvu časna leturčija."

Kad to čula Blažena Marija,

Utr suze od bijela lica.

Kada sveci blago pod jeliše:

Petar uze vince i šenicu,

I ključeve od nebeskog carstva;

A Ilija munje i gromove;

Pantelija velike vrućine;

Sveti Jovan kumstvo i bratimstvo.

I krstove od časnoga dreva;

A Nikola vode i brodove;

Pa odoše Bogu na divane,

Moliše se tri bijela dana

I tri tavisne noći bez prestanka,

Moliše se, i umoliše se:

Bog im dade od nebesa ključe,

Zatvoriše sedm era nebesa,

Udariše pečat na oblake,

Te ne pade dađda iz oblaka,

Plaha dađda, niti rosa tiha,

Nit' obasja sjajna m jesečina:

I ne rodi vino ni šenica,

Niza crkvu časna leturčija.

Puno vreme za tri godinice:
C ma zem lja ispuca od suše,
U nju ųiv i propadoše ljudi;
A B og pusti tešku bo lezan ju,
B o lezan ju strašnu srdobo lju,
Te pomori i staro i mlado,
I rastavi i milo i drago.
Cio ostalo, to se pokajalo,
Gospodina Boga vjerovalo.
I ostaše B o ųji blagosovi,
Da ne padne leda ni snijega
Do jedan put u godini dana;
Kako onda, tako i danaske.
B o ųe m ili, na svem tebe vala!
Š to je bilo, više da ne bude!

2. O pet to, ali drukčije. (iz Crne gore).

Z bor zboriše B o ųi apostoli
Boga moli Ognjana Marija:
Z bor zboriše na nebeska vrata,
O tud doČe G rom ovnik Ilija,
A pita ga Ognjana Marija:
"Đ e si bio, m oj brate Ilija?" -
"K azaću ti, O gnjana M arija:
"Ja sam bio u zemlju prokletu,
"Đ eno jeste B o ųe nezakonstvo:
"Đ e ne m ole B oga, da pom ogne,
"I ne sluša porod roditelja,
"A ne sluša m laĆ i starijega;
"Đ e kum kum a ne drųi za kum a,
"Đ ever snasio sram oti radi;
"Đ e brat brata po sudovim 'ćera
"I m uĆi ga m ukah pred Turcim a;
"Ne svetkuju sveca nikakvoga,
"N iti ųegu u crkvu svijeće,
"N iti sluųe B o ųu leturĆ iju."

O no reče, na noge ustade,
I Gospodске dare dijeliše,
Što je njim a Gospod poklonio:
Sveti Petar i apostol Pavle
Ev'uzeše punje i šenicu ^[1],
Svet' Ilija groma nebeskoga.
A Marija munju i strijelu,
Sveti Tom a pečat od oblakah,
A ranĀeo jesen je brijeme,
A Nikola na vodu brodove,
Sveti Spase ġimjega cvijeta,
Sveti Savo leda i snijega,
Sveti Jovan sabor anĀelim a,
A ĐorĀije proljetn je cvijeće.
Kad anĀeli^[2] dare dijeliše,
Oni sv'jetu m uke udariše:
Ilija ih grom ovim a gaĀa,
A Marija munjom i strijelom,
Ne mogli ih Bogu obrnuti.
A ranĀeo navali brijem e,
Nikola im zatisnu brodove,
Sveti Petar i apostol Pavle
Uzeše im punje i šenicu
I od zemlje svakoji beriĀet;
Pa ih Boġe sunce izgorelo,
Gorelo ih tri godine danah,
Dok uzavre mozak u junaka,
Dokle puĀe kami u lugove,
A osanu gora kroz planine;
Dokle crna zemlja ispucala,
PuĀe crna zemlja po tri lakta,
Te se lome konji i junaci;
Sveti Savo puštio snijega,
Tri godine snijeg ne opade,
Dok u svijet ništa ne ostade,
I ovĀari ovce izgubiše,
Iz svijeta Āele pobjegoše,
Sa svijem se svijet dotamani,

D o u S r'jem u , u t o m j e s t o t u p n o ;
 E s e k u p e S r i j e m s k i g l a v a r i
 N a s a k u p u p r e d b i j e l o m c r k v o m ,
 T u d o Ć o š e m l o g i s v e š t e n i c i ,
 P o s j e d a š e , Ć e j e M j e s t o k o m e ;
 O t u d d o Ć e s a m o u Ć e Ć a Ć e ,
 P a i m Ć a Ć e r i j e Ć p r o g o v a r a :
 , S v i s e , b r a Ć o , n a n o g e d i g n i t e ,
 " I p r u ĳ i t e m e n e d e s n e r u k e ,
 " V j e r u d a j t e , d a m e n e v a r a t e ! "
 S v i j e d a n a k o d z e m l j e s k o Ć i l i ,
 I s v i Ć a k u d e s n u r u k u d a d u ;
 T a d a Ć a Ć e n j i m a p r o g o v a r a :
 " H o ' t e , B o g u d a s e o b r n e m o !
 " D a s l u ĳ i m o B o ĳ u l e t u r Ć i j u ,
 " D a m o l i m o B o g a p o z a k o n u . "
 S v i s e b j e h u k B o g u o b r n u l i ,
 P o t r i p u t a l j u b e z e m l j u c r n u ;
 I p o s l u š a p o r o d r o d i t e l j a ,
 I p o s l u š a m l a Ć i s t a r i j e g a ,
 I b r a t b r a t a n e v o d i n a s u d u ,
 N i g a m u Ć i m u k a h p r e d T u r Ć i n o m ,
 I s v e t k u j u s v e c a s v a k o j e g a ,
 I s v i m o l e B o g a m i l o s n o g a
 B e z p r e s t a n k a i d n e v i i n o Ć i
 P o p r a v i l u , k a ' j e B o g u m i l o ;
 I B o g i m j e u s l i š a ' m o l i t v e ,
 S m i l o v a s e B o g n a s i r o t i n j u ,
 T e s e o p e t s v i j e t n a s l i j e d i .

1) U Crnoj se gori *punje* zove ono vino, s kojijem se
 ustaje u slavu; a šenica se ovdje spominje radi
 koljiva, poskura i krsnoga kolača.

2) U više pjesama slušao sam, da se sveci zovu
anđeli

3. Đakon Stefan i dva anđela.

Rano rani Čakone Stevane
U nedelju preČe jarka sunca,
PreČe sunca i pre leturgije,
On ne ide u bijelu crkvu,
Već on ide u to polje ravno,
Te on seje belicu pšenicu,
Al' eto ti dva putnika stara,
boťju su mu pom oć nazivali:
"Boťja pom oć, Čakone Stevane!"
A on njim a lepše odgovara:
"D'o Bog dobro, dva putnika stara!"
Al' besede dva putnika stara:
"Boga tebi, Čakone Stevane!"
"Koja tebi velika nevolja,
"Te si tako rano uranio
"U nedelju preČe jarkog sunca,
"PreČe sunca i pre leturgije,
"Pa ti seješ belicu pšenicu?
"Ili si se junak pomamio;
"Ili si se danas poturčio,
"Časnog krsta pod noge zgazio,
"Časnog krsta i krasnog zakona,
"I svoju si veru izgubio;
"Te si tako rano uranio
"U nedelju preČe jarkog sunca,
"PreČe sunca i pre leturgije,
"Pa ti seješ belicu pšenicu?"
A l' besedi Čakone Stevane:
,O Boga vam dva putnika stara!
"Kad pitate, da vam pravo kaťem :
"Ta nisam se junak pomamio,
"Niti sam se danas poturčio,
"Nit' sam svoju veru izgubio,
"Nit' sam krsta pod noge zgazio,
"Časnog krsta i krasnog zakona;
"Već je meni velika nevolja;
"Zašt' ja ranim u mojem u dvoru
"Devet nemo, drugo devet slepo,

,To ja ranim s mojom vernom ljubom;
"I B o g ć e m i g r e h a o p r o s t i t i ."
A l' b e s e d e d v a p u t n i k a s t a r a :
,A j d e m o t e Ć a k o n o v o m d v o r u ,
D a v i d i m o Ć a k o n o v u l j u b u ,
Š t o n a m r a d i l j u b a Ć a k o n o v a ."
O d š e t a š e Ć a k o n o v o m d v o r u ,
A l' j e l j u b a r a n o u r a n i l a
U n e d e l j u p r e Ć e j a r k o g s u n c a ,
P r e Ć e s u n c a i p r e l e t u r g i j e ,
O n a ĉ i n i b e l i c u p š e n i c u ;
B o ŭ j u s u j o j p o m o ć n a z i v a l i :
"B o ŭ j a p o m o ć , Ć a k o n o v a l j u b o !"
O n a n j i m a l e p š e o d g o v a r a :
"D' o B o g d o b r o , d v a s t a r a p u t n i k a !"
A l' b e s e d e d v a p u t n i k a s t a r a :
"B o g a t e b i Ć a k o n o v a l j u b o !
"K o j a t e b i v e l i k a n e v o l j a ,
"T e s i t a k o r a n o u r a n i l a ,
,U r a n i l a u s v e t u n e d e l j u
"P r e Ć e s u n c a i p r e l e t u r g i j e ,
"T e t i ĉ i n i š b e l i c u p š e n i c u ?
,I l i s i s e m l a d a p o m a m i l a ?
"I l i s i s e d a n a s p o t u r ć i l a
,I s v o j u s i v e r u i z g u b i l a ,
"Ć a s n o g k r s t a p o d n o g e z g a z i l a ,
,Ć a s n o g k r s t a i k r a s n o g z a k o n a ;
"T e s i t a k o r a n o u r a n i l a
"U n e d e l j u p r e Ć e j a r k o g s u n c a ,
"P r e Ć e s u n c a i p r e l e t u r g i j e ,
"T e t i ĉ i n i š b e l i c u p š e n i c u ?"
A l' b e s e d i Ć a k o n o v a l j u b a :
"O B o g a v a m , d v a p u t n i k a s t a r a !
"K a d p i t a t e , p r a v o d a v a m k a ŭ e m :
"T a n i s a m s e m l a d a p o m a m i l a ,
"N i t i s a m s e d a n a s p o t u r ć i l a ,
"N i t' s a m s v o j u v e r u i z g u b i l a ,
"N i t' s a m k r s t a p o d n o g e z g a z i l a ,

"Č asnog krsta i krasnog zakona;
"V eć je m eni velika nevolja;
"Z ašt' ja ranim u m ojem u dvoru
"Devet nemo, drugo devet slepo;
"To ja ranim s mojim gospodarom;
"I B og će m i greha oprostiti."
Al' besede dva putnika stara:
"O B oga ti, Č akonova ljubo!
"D aj ti nam a tvoje m uško čedo,
"M uško čedo iz kolevke zlatne,
"D a zako ljem ' tvoje m uško čedo,
"I od čeda krvi da ugrabim ',
"D a poškropim ' tvoje bele dvore:
"Š to je nem o, progovoriće ti,
"Š to je slepo, sve će progledati."
A li m isli Č akonova ljuba,
Ona misli misli svakojake,
Dok je mlada na jedno smislila,
Pa im dade čedo iz kolevke,
I zak laše čedo prene jako,
I od čeda krvi ugrab iše,
Poškrop iše po belom e dvoru:
Š to je nem o, progovorilo je,
Š to je slepo, sve je progledalo.
D igoše se dva stara pu tn ika
I odoše s B ogom putovati,
O svrće se Č akonova ljuba,
Pa pogleda na zlatnu kolevku,
A l' jo j čedo sedi u kolevki,
Pa se igra jabukom od zlata,
Pa besedi Č akonova ljuba:
"M ili B o ģe, na svem tebi fala!
"G di do Č oše dva pu tn ika stara,
"Z ak laše m i čedo u kolevki,
"I od čeda krvi ugrab iše,
"P oškrop iše m o je bele dvore,
"Š to je nem o, progovorilo je,
"Š to je slepo, sve je progledalo,

"E vo čedo sedi u kolenki
"I sigra se jabukom od zlata!"
Progovara čedo iz kolenke:
"Slatka majko, moja slatka rano!
"Ono nisu dva putnika stara,
"V eć su ono dva B o ŕ ja anČela."

4. Ognjena Marija u paklu. *(iz Crne gore)*

"D aj m i, B o ŕ je, od rajevah ključe,
"Da od raja otvorimo vrata,
"D a ja doČem proz raj u pakao,
"D a ja viČu ostaralu m ajku,
"N e bih li joj dušu izbavila!"
Boga moli, i umolila ga,
O d raja joj ključe poklonio,
I šnjom posla Petra apostola,
T e od raja otvoriše vrata,
I proČoše proz raj u pakao;
A l' tri druga po paklu šetaju
Jednom drugu noga gorijaše,
A drugome ruka do ramena,
A trećem u glava gorijaše.
No Marija apostola pita:
"Š to su, P etre, B ogu zgriješili,
"Te se muće m ukah ŕ estokijeh?" -
"K azaću ti, O gnjana M arija!
"Š to ovom e rusa gori glava,
"Ovaj nije darovao kumu:
"Kuma njemu svetoga Jovana,
"A on njojzi pare ni dinara;
"Š to ovom e gori desna ruka,
"Njom je klao ovce prehodnice;
"Š to ovom e trećem noga gori,
"Njom je bio i oca i majku."
N jih m inuše, naprijed proČoše,
Ali sjede do dva stara starca,

Njima gore i brade i glave.
No Marija apostola pita:
"K a ʒ u j, P e t r e, š t o s u z g r i j e š i l i?"-
"K a z a ć u t i, m o j a m i l a s e k o !
"Ovo bjehu od zemlje sudije,
"Mirili su mrtve i ranjene^[3]
"I u kmestvo sijedali krivo,
"I prokleta uzimali mito;
A n i j e s u j o š t e d o ć e k a l i,
"Š t o ć i n j a h u, k a d o n i m o g a h u,
"Kamatnika, seko, i mitnika
"D o d v a t e z i B o ğ e p r o k l e t n i k a."
P a m i n u š e m a l o p o n a p r i j e d,
T u n a ć o š e j e d n u n e v j e s t i c u,
Đ e j o j g o r e i n o g e i r u k e,
A p r o p a' j o j j e z i k p r o z v i l i c e,
A v i s e j o j z m i j e o d o j a k a h;
K a d j e v i ć e O g n j a n a M a r i j a,
O n' i j e t k o a p o s t o l a p i t a:
"Š t o j e, k u ć k a, B o ğ u z g r i j e š i l a,
"T e s e m u ć i m u k a h ğ e s t o k i j e h?"-
"K a z a ć u t i, m o j a m i l a s e k o !
"G r i j e š n i c a j' k r ć m a r i c a b i l a,
"U v i n o j e v o d u p r i s i p a l a
"I z a v o d u p a r e u z i m a l a;
"I m a l a j e o b r e ć e n a m u ğ a,
"H o d i l a j e š n j e g a n a d r u g o g a;
"K a d s e m l a d a v j e n ć a v a l a š n j i m e,
"B a ć i l a j e n a s e b e m a ć i j e,
"D a š n j i m n e m a o d s r c a p o r o d a,
"A B o ğ j o j j e p i s a' s e d a m s i n a h,
"E t o j o j i h, s e k o, o d o j a k a h,
"S a n j i m a ć e p r e d G o s p o d o m p o ć i."
I p o ć o š e m a l o p o n a p r i j e d,
A n a ć o š e b a b u o s t a r a l u,
T o j e m a j k a O g n j a n e M a r i j e,
N j o j z i g o r e i n o g e i r u k e,
I g o r i j o j k o s a n a v r h g l a v e;

A Marija stade pored majke,
 Pa upita ostaralu majku:
 "K a t i, m a j k o, š t o s i z g r i j e š i l a?
 "N e b i h l i t i d u š u i z b a v i l a."
 No Mariji majka govorila:
 "J a n e m a m š t o, d o k a m e n a k a z a t':
 "K a d j a b i j a h n a b i j e s^[4] Ć e v o j k a,
 "J e d n o j u t r o u s k r s e n j e d o Ć e,
 "M o j a m a j k a d o p r e d c r k v u p o Ć e,
 "M e n ' o s t a v i d a s i g u r a m r u Ć a k,
 "K a d m i m a j k a i s p r e d c r k v e d o Ć e,
 "M e n e g o l u u h a l j i n e n a Ć e,
 "U d a r i m e r u k o m i p r s t e n o m,
 "J a š n j o m u d ' r i h o d u v a r o d k u l e,
 "T a d e m e j e p r o k l i n j a l a m a j k a
 ""Z a l u d u s e u d a v a l a, s i n k o!" "
 "U d a v a h s e t r i Ć e t i r i p u t a,
 "I t u j a b i h u B o g a z l o Ć e s t a,
 "N e o d r ģ a h m u ģ a n i j e d n o g a.
 "K a d s e, s i n k o, u d a d o h Ć e t v r t o m,
 "T u j a n a Ć o h d v o j e p a s t o r Ć a d i,
 "J e d n o l u d o o d d v i j e g o d i n e,
 "D r u g o, s i n k o, o d p u n e Ć e t i r i,
 "U z e š e m e Ć e c a B o g o m m a j k u:
 "K a d m i Ć e c a i z i g r e d o Ć o š e,
 "K o d m e n e s e o b a z a p l a k a š e,
 "P l a Ć u Ć i m i s t a r i j' g o v o r a š e:
 ""S k r o j m i, m a j k o, b i j e l u k o š u l j u."
 "M j e r i h m u j e o k a m e n u s t a n c u^[5]".
 "M l a Ć i r e Ć e: ""D a j m i l j e b a, m a j k o""
 "J a m u d a d o h k o m a t z e m l j e c r n e "
 J o š s e b a b a j a d i t i h o Ć a š e,
 N o j o j n e d a P e t r e a p o s t o l e.
 N o j e P e t a r z a r u k u d o f a t i,
 I b a Ć i j e m e Ć u Ć a v o l i m a:
 "Ć e k a j v r a ģ e, d r ģ i j e Ć a v o l e!"
 T o j e b i l o, a B o ģ e p o m o z i!

3) T.-j. raspire zbog pobijenijeh i ranjenijeh, kao što se u C mo j gori ionuda po okolini činilo do sad.

4) T.-j. odrasla i stala na snagu.

5) D a ne raste više, nego da ostane onako, kao kamen.

5. B o g n i k o m d u ʒ a n n e o s t a j e

Dva su bora naporedo rasla,
M e Ć u n j i m a t a n k o v r h a j e l a ;
T o n e b i l a d v a b o r a z e l e n a ,
N i m e Ć ' n j i m a t a n k o v r h a j e l a ,
V e Ć t o b i l a d v a b r a t a r o Ć e n a :
Jedno Pavle, a drugo Radule,
M e Ć u n j i m a s e s t r i c a J e l i c a
B r a Ć a s e j u v r l o m i l o v a l a ,
Svaku su joj milost donosila,
N a j p o s l i j e n o ʒ e o k o v a n e ,
O k o v a n e s r e b r o m , p o z l a Ć e n e
K a d t o v i d ' l a m l a d a P a v l o v i c a ,
Z a v i d i l a s v o j o j z a o v i c i ,
P a d o z i v a l j u b u R a d u l o v u :
" J e t r v i c e , p o B o g u s e s t r i c e !
" N e z n a š k a k a b i l j a o d o m r a z e ?
" D a o m r a z i m b r a t a i s e s t r i c u ."
A l ' g o v o r i l j u b a R a d u l o v a .
" o j B o g a m i , m o j a j e t r v i c e !
" J a n e z n a d e m b i l j a o d o m r a z e ,
" A i d a z n a m , n e b i h t i k a z a l a :
" I m e n e s u b r a Ć a m i l o v a l a ,
" I m i l o s t m i s v a k u d o n o s i l a ."
K a d t o z a Ć u m l a d a P a v l o v i c a ,
O n a o d e k o n j m a n a l i v a d u ,
T e u b o d e v r a n c a n a l i v a d i ,
P a g o v o r i s v o m e g o s p o d a r u :
" N a z l o , P a v l e , s e j u m i l o v a o ,
" N a g o r e j o j m i l o s t d o n o s i o !

"Ubola ti vranca na livadi."
Pavle pita sestricu Jelicu:
"Z ašto, sejo? da od B oga naČeš!"
Sestrica se bratu kun ijaše:
"N isam ,brate, ťivota m i m oga!
"Ť ivota m i i m oga i tvoga!"
To je bratac seji vjerovao
K ad to viČe m lada P av lo v ica,
O na ode noĆu u grad inu ,
T zaklala sivoga sokola,
Pa govori svome gospodaru:
"Na zlo, Pavle, seju milovao,
"Na gore joj milost donosio!
"Zaklala ti sivoga sokola."
Pavle pita sestricu Jelicu:
"Z ašto, sejo? da od B oga naČeš!"
Sestrica se bratu kun ijaše:
"N isam ,brate, ťivota m i m oga!
"Ť ivota m i i m oga i tvoga!"
I to bratac seji vjerovao.
K ad to viČe m lada P av lo v ica,
O na ode veČe po veČeri,
T e ukrade noĆe zaov ine,
N jim a zak la Čedo u ko levci.
Kad u jutru jutro osvanulo,
O na trČi svom e gospodaru
K ukajuĆi i lice grdeĆi:
"Na zlo, Pavle, seju milovao,
"Na gore joj milost donosio!
"Z ak lala ti Čedo u ko levci;
"A ko li se m ene ne vjeru ješ,
"Izvadi joj noĆe od po jasa."
SkoČi P av le, kan 'da se pom am i,
Pa on trČi na gom je Čardake,
A l' još sestra u dušek u spava,
Pod glavom joj zlaĆeni noĆevi;
Pavle uze zlaĆene noĆeve,
Pa ih vadi iz srebrnih kora,

A li no ʒ i u k r v i o g r e z l i ;
K a d t o v i ʒ e P a v l e g o s p o d a r u ,
T r ʒ e s e s t r u z a b i j e l u r u k u :
"S e j o m o j a , d a t e B o g u b i j e !
"B u d m i z a k l a k o n j a n a l i v a d i
"I s o k o l a u z e l e n o j b a ʒ ʃ i ,
"Z a ʃ t ' m i z a k l a ʃ e d o u k o l e v c i ?"
S e s t r i c a s e b r a t u k u n i j a ʃ e :
"N i s a m , b r a t e , ʒ i v o t a m i m o g a !
"ʒ i v o t a m i m o g a i t v o g a !
"A k o l i m i n e v j e r u j e ʃ k l e t v i ,
"I z v e d i m e u p o l j e ʃ i r o k o ,
"P a m e s v e ʒ i k o n j m a z a r e p o v e ,
"R a s t r g n i m e n a ʃ e t i r i s t r a n e ."
A l ' t o b r a t a c s e j i n e v j e r o v a ,
V e ʃ j e u z e z a b i j e l u r u k u ,
I z v e d e j e u p o l j e ʃ i r o k o ,
P r i v e z a j e k o n j m a z a r e p o v e ,
P a i h o d b i n i z p o l j e ʃ i r o k o .
Đ e j e o d n j e k a p l j a k r v i p a l a ,
O n ʃ e r a s t e s m i l j e i b o s i l j e ;
Đ e j e o n a s a m a s o b o m p a l a ,
O n ʃ e s e j e c r k v a s a g r a d i l a .
M a l o v r e m e z a t i m p o s t a j a l o ,
R a z b o l j e s e m l a d a P a v l o v i c a ,
B o l o v a l a d e v e t g o d i n ' d a n a ,
K r o z k o s t i j o j t r a v a p r o n i c a l a ,
U t r a v i s e l j u t e z m i j e l e g u ,
O ʃ i p i j u , u t r a v u s e k r i j u .
L j u t o t u ʒ i m l a d a P a v l o v i c a ,
P a g o v o r i s v o m e g o s p o d a r u :
"O j ʃ ʉ j e ʃ l i , P a v l e g o s p o d a r u !
"V o d i m e n e z a o v i n o j c r k v i ,
"N e b i l i m e c r k v a o p r o s t i l a ."
K a d t o ʃ u o P a v l e g o s p o d a r u ,
P o v e d e j e z a o v i n o j c r k v i ;
K a d s u b i l i b l i z u b ' j e l e c r k v e ,
A l ' i z c r k v e n e ʃ t o p r o g o v a r a :

"Ne id' amo, mlada Pavlovice:
"C rkva tebe oprostiti ne će."
K ad to začu m lada P av lo v i c a,
Ona moli svoga gospodara:
"Oj Boga ti, Pavle gospodaru!
"Ne vodi me dvoru bijelome,
"V eć m e sveṭ i konj m a za repove,
"P a m e odb i n iz polje široko,
"N ek m e ṭ i vu konji rastrgaju."
T o je P av le ljub u poslušao:
Priveza je konjma za repove,
P a je odb i n iz polje široko .
Đ e je od nje kaplja krvi pala,
O n Ć e raste t m je i koprive;
Đ e je ona sam a sobom pala,
Jezero se on Ć e provalilo ,
P o jezeru vranac konjic pliva,
A za njim e zlaćena ko levka ,
Na kolevci soko tica siva,
U ko levci ono m uško ĉedo ,
Pod grlom mu ruka materina,
A u ruci tetk i n i no ṭ ev i.

**6. K u m ovan je G r ĉ ića M anojla .
(iz Crne gore).**

Dvije su se kume podignule,
Dvije kume, u jednoga kuma,
U onoga G r ĉ ića M anojla;
Jedno jeste tanana Grkinja,
A drugo je bijela Vlahinja.
U V lah in je ĉedo m uško bilo ,
U G rk in je n i je, no Ć evo jka ,
I do Ć o še kum u na dvorove,
T e krsti še dvo je Ć ece ludo .
A kad sjutra zora dolazila,
N o da re ĉ e tanana G rk in ja:
"M io kum e, G r ĉ iću M anojle!

"Promijeniovu Čecu ludu:
"Daj ti mene čedo Vlahinino,
"A Vlahinji da dam o Čevojku,
"Idajem ti Božu vjeru tvrdu,
"Dvašću ti ga izmjerit' sa zlatom."
Prevari se, Bog da ga ubije!
Pa razmjenidvoje Čece ludo.
Ondolen se kume podignule,
Kad Vlahinja planinama bila,
Nešto joj se čedo uskitalo;
Majka mu se bješe prepanula,
Pa počinu nasred drum a puta,
Te razvila ono čedo ludo;
Ali nije muško, no Čevojka!
Šnjom udario kamenu stancu,
Staju cika, kako zmije ljute,
Pa otide natrag kukajući.
Kadaku na dvorove dođe,
Kumu svome riječ govorila:
"A za Boga, moj kume Manojle!
"Što prodade kuma za cekine?
"Platio ga svetome Jovanu!"
A on joj se krivo kunijaše:
"A nijesam, moja mila kumo,
(A dijete drtina koljenu)
"Ta ne ideo od ovoga meso!"
Tadamladana dvorove pođe
I bešiku praznu ponijela.
A Manojlo konja uzjahao,
I Grkinji na dvorove pođe,
Temumlada čedo naplatila.
Pa ondolen otide Manojlo;
Kad je bio drumu u planinu,
Na put sreće jedno jagnje crno,
Pa upali testoku strijelu,
Te pogodi ono jagnje crno,
Pa g'ispeče drumu u planinu,
Ispeče ga, pa objedovao,

Jedno pleće u zobnicu baća,
 Pa otide na svoje dvorove.
 Al' ga sreće vjerenica ljuba,
 O na bješe suzna i krvava,
 No ju pita Grčiću Manojlo:
 "Što je tebe, moja vjerna ljubo?"
 Sve mu, što je, po istini kaza:
 "Iskočim i iz ruku dijete,
 Provrte se crnijem jagnjetom,
 "I teče mene uz planinu."
 Manojlo se tade sjetovaše:
 "Ja sam, ljubo, jagne dočekao,
 "Ubio ga, pa ga ispekao,
 "I od njega, ljubo, objedova',
 "I pleće sam mesa ostavio;
 "Vrzi ruku u zobnicu vrancu!"
 O na baći u zobnicu ruku,
 Ono pleće mesa dofatila,
 A l' je ono od Četeta ruka!
 Tader mu je ljuba govorila:
 "A Manojle, trag ti poginuo!
 "Ti ne bio prodavati kuma."
 Bogu fala, jer j' ovako bilo!

7. Zaručnica Laza Radanovića.

Kad se čini Radanović Lazo,
 On isprosi lepotu devojku,
 I sakupi iljadu svatova,
 Ode pravo dvoru devojačkom;
 Daleko i majka ugledala,
 Ugledala, pa je besedila:
 "Sad ću stati na dvor na kapiju,
 "Da ja gledam kićene svatove."
 Kad su svati blizu dvora bili,
 Besedila devojačka majka:
 "Idu, ćerko, kićeni svatovi,
 U čije će dvore ulaziti?

"Čija će i majka dočekati?
"Čija l' braća konje privatiti?
"Čij' li baba vinom poslužiti?
"Čija l' seja darom darivati?"
Kad devojka reči razabrala,
Besedila svojoj staroj majki;
"Oj starice, mila majko moja!
"To je, majko, Radanović Lazo,
"I to su mukićeni svatovi,
"I pravo će našem belom dvoru;
"Vće slađim oje bele dare:
"Ti ćeš, majko, svate dočekati,
"Moja braća konje privatiti,
"Moja seja darom darivati,
"Mili babo vinom napojiti."
Dok su svati u dvor ulazili,
Zavadi se majka i devojka,
Ne o grade, ni o vinograde,
Vć o jednu tananu košulju;
Majka oće da ostavi sinu,
A devojka svome Čuvegiji;
Tad' se majka na nju naljutila,
Pa je stala dvoru na kapiju,
Na studen se kamen naslonila,
Na kamenu grozne suze lije,
Nju m ipita Radanović Lazo:
"Oj Boga ti, mila majko moja!
"Koja ti je golema nevolja,
"Te ti nisi svate dočekala,
"Vć si stala dvoru na kapiju,
"Na studen se kamen naslonila,
"I na njega grozne suze roniš?"
Majka Lazi tijo odgovara:
"A o Lazo, zete nesućeni!
"Kako ću ti ja vesela biti,
"Kako l' svate jedna dočekati,
"Kad je tvoja umrla devojka,
"Juće smo je m ladu saranili?"

Onda Lazo majki govorio:
"Kazuj groblje, gdi je ukopana.
"Da ja vidim i mrtvu devojkju."
K ad je m ajka reči razabrala,
B esed ila R adanov ić-Lazi:
"Ja ti groblja ne smem kazivati,
"Jer je kod nas čudan adet post'o:
"Kad umire pod prsten devojkja,
"Ne kopa se u to novo groblje,
"V eć se baca u to sin je m ore."
K ad to čuo R adanov ić L azo ,
B esed io kićen im svatovm a:
"O j svatovi, m oja braćo draga!
"Č ekajte m e u belom e dvoru ,
"Dok otidem na nove pazare,
"Da ja kupim svile svakojake,
"D a ja pletem m reću šarovitu ,
"D a ja traćim po moru devojkju,
"Il'ć'u m eni ťivo srce pući."
Kad je Lazo ovo besedio,
S lušala ga tanana rob inja ,
Pa je njemu tijo besedila:
"G ospodaru , R adanov ić-Lazo!
"Nije tvoja umrla devojkja,
"V eć se ona s m ajkom zavadila ,
"Ni o grade, ni o vinograde;
"V eć o jednu tananu košulju:
"M ajka oće da ostavi sinu ,
"A devojkja tebi da ponese."
K ad je L azo reči razabrao ,
On besedi kumu i deveru:
"Oj Boga vam, kume i devere!
"V i idite gore na čardake ,
"Dovedite lepotu devojkju,
"U njene joj dare ne dirajte,
"Jer u mene dosta dara ima."
K ad to čuo kum e i devere ,
Poslušali R adanov ić-Lazu:

O tidoše na gornje čardake,
Dovedoše lepotu devojku,
U dare joj ni dirnuli nisu.
Kad su Božji zakon savršili,
Devojka se sa rodom oprašta:
Ljubi oca, ljubi staru majku,
Ljubi braću i m ilu sestricu,
Pa je majki onda besedila:
"Oprosti mi, mila majko moja!
"Što sam tebi, majko, sagrašila."
Ali majka kune bez prestanka:
"Mila kćeri, i tebe ne bilo!
"Ni doprla tamo, ni ovamo!
"V eć ostala sred i gore čarne."
Kad devojka reči razabrala,
Udriše joj suze od očiju.
Digoše se kićeni svatovi,
Ovedoše lepotu devojku.
Kad su bili sred i gore čarne,
Al' devojku zbolela glava,
Besedila svom ručnom deveru:
"Oj devere, moj zlaćen prstene!
"Tim izovni Radanović-Lazu.
"Kad je dever reči razabrao,
Brȃte ode Radanović-Lazi,
Pa je Lazi tijo besedio:
"Ajde, Lazo, brȃte u natrage,
"Devojka se naša razbolela,
"Na kuma se glavom naslonila."
Kad je Lazo reči razabrao,
On otide lepoti devojki,
Pa je pita Radanović Lazo:
"Što je tebi, lepotu devojko?
"Što je tebe zbolela glava?"
Devojka je njemu besedila:
"Gospodaru, Radanović-Lazo!
"Dem i skupi kićene svatove."
Skupi Lazo kićene svatove,

Devojka im lepo zafalila
 Na ljubavi i na prijateljstvu;
 Svakom dala po kitu bosiljka,
 Lazi dala tananu košu lju,
 Za koju se s majkom zavadila,
 Pa je njemu tijo besedila:
 "N a košu lju , R adanov ić-Lazo!
 "Pod grlom joj puce jadikovo,
 "Jad ikovo i ćem erikovo :
 "K udgod od iš, neka jad iku ješ;
 "A gdi staneš, da ćem eriku ješ;
 "A mene je zbolela glava,
 "A od srca preboleti ne ću."
 To izusti, pa dušicu pusti.
 Tad' je Lazo svatom besedio:
 "Sad na noge, kićen i svatovi!
 "S nadžaci joj raku iskopajte,
 "A sabljam a sanduk satešite,
 "V iše glave ružu usadite,
 "Oko groba klupe napravite,
 "N iže nogu bunar iskopajte:
 "R ad 'm irisa nek se ružom kite,
 "Od umora na klupe sedaju,
 "A od žeći ladne vode piju."
 Ć esto Lazo na grob izlazio,
 Pa je pit'o svoju zaručnicu:
 "Jel' ti, dušo, zem lja do teščala?"
 Devojka mu mrtva odgovara:
 "N ije m eni zem lja do teščala,
 "V eć je teška m aterina kletva."

8. Jovan i divski starješina . (iz Crne gore).

Car hoćаше izgubiti ljubū ,
 C ar hoćаше, i nevolja m u je,
 E mu ljuba mlogo zakrivila,
 I za to je care pomrzio;

Ma je sluge izgubit' ne dadu,
N o s e m o l e caru čestito m e,
T e gospoću svoju izm o liše:
C ar je svoje sluge poslušao,
P o k l o n i j o j ž i v o t z a g o d i n u .
O n a s i n a i m a š e J o v a n a ,
P a Č e t e t u s v o m e g o v o r i l a :
"O k a m o t e , m o j J o v a n e s i n e !
"H o ć e š l i s e o d r i c a t ' o d m a j k e ?"
D i j e t e s u s u z e p r o p a n u l e ,
P a d i j e t e m a j c i g o v o r i l o :
"Č u j e š l i m e , m o j a m i l a m a j k o !
"J a ć u s t o b o m p o s v ' j e t u b j e ž a t i ."
A n j e m u j e m a j k a g o v o r i l a :
"H a j d ' u l j e z i c a r u u s a r a j e ,
"T e i z v e d i g o j e n a L a b u d a ,
"D a b j e ž i m o , s i n k o , p o s v i j e t u ."
S k o Ć i J o v a n o d z e m l j e n a n o g e ,
T e j e m a j k u s v o j u p o s l u š a o
(A n e m a m u d o p e t n a e s t l j e t a h) ,
I L a b u d a s v o g a i z v o d i o ,
B a Ć i š e s e n j e m u o r a m e n a ;
N o j e J o v a n m a j c i g o v o r i o :
"A z a B o g a , m o j a m i l a m a j k o !
"K a d m ' o d v o j i o d o c a m o j e g a ,
"K o j i n e m a d o m e n e j e d n o g a ,
"K u d ć e m o s e , m a j k o , d i j e v a t i ?"
A m a j k a j e s i n u g o v o r i l a :
"D a b j e ž i m o , s i n k o , p o s v i j e t u ,
"A o d c a r a i m o g a i t v o g a ,
"A d a l e k o t r i d e s e t k o n a k a h ,
"Đ e n e c a r e n i Ć u t i n e m o ĳ e ,
"A n e k m o l i o Ć i m a v i Ć e t i ."
O n i b j e ž e z e m l j o m i s v i j e t o m ,
D o k d o Ć o š e u d i v s k u p l a n i n u ,
T u n a Ć o š e s t u d e n u p e Ć i n u ,
A l i u n j u s e d a m d e s e t d i v a h ,
M e Ć u n j i m a d i v s k i s t a r j e š i n a .

K ad Jovana div i ug le da še,
K re nu še se, da m u uzm u gla vu;
T estok li je lu da ni Jo va ne!
Od be drice sa blju iz va dio,
Slo bo dno je njima u da rio,
I pos'je će se dam de set di vah,
A sk ri m u se di vski star je šina.
On je s maj kom noj cu bo ra vio;
A kad sju tra dan i zo ra do će,
No se Jo van str plje ti ne mo ga',
V eć on u lov u pla ni nu po će
Na njeg ova go je na La bu da,
Te on lo vi sme i ko šu te;
Kad po pod ne sun ce na va li lo,
O n o tide u pe ćin u k m aj ci
I do ne se smu i ko šu tu,
Da za ra ni o da gna tu maj ku.
No mu maj ka ta der be sjed i la:
"O Jo va ne, haj de pred pe ćin u,
"T e po ćin i tru dan i um o ran."
O n pos lu ša ro di tel ja sv o ga.
Hit ro Jo van pred pe ćin u po će,
A maj ka mu di va ug le da la
U pe ćin u, di vsku star je šin u,
Pa jo j di vski star je šina vi ka:
"Haj d' o va mo, Jo va no va maj ko!
"H o di k m ene, da a ši ku jem o."
A ona mu ta der be sjed i la:
"H o di k m ene, di vski star je šina!
"H o di k m ene, da m i lice ljub i š."
A on joj je ta der go vo rio:
"Ja ne smij em od Jo va na tv o ga,
"Koji zgubi se dam de set di vah,
"N o kad do će Jo van u pe ćin u,
"A ti tvo je di je te upi taj,
"Bo ji li se do Bo ga i ko ga,
"Pa naj pri je ig ru za met nite,
"Pro klet o ga u ru ke pr ste na,

"Oko njega te se kune krivo,
"Dijete je ludo i nevjesto,
"Ti ćeš njega lasno nadigrati,
"Pak mu sveži ruke naopako,
"A ja ću ga onda pogubiti,
"Pak ćem 'onda mi ašikovati."
A kad Jovan u pećinu dođe,
Večeraše gospodsku večeru,
Pa mu tader majka govorila:
"O Jovane, moj jedini sine!
"Ti izgubi sedamdeset divah,
"A ti ideš, sinko, planinama,
"Bojiš li se do Boga i koga?"
No joj Jovan riječ govorio:
"Ja se bojim Boga velikoga,
"Ne bojim se nikakva junaka,
"Doklen mi je gojeni Labude."
Tad' Jovanu besjedila majka:
"O Jovane, moj jedini sine!
"Mi smo jadni, sinko, obojica,
"Hod', da malu igru zametnemo."
Jovan svoju poslušao majku,
Pa je šnjome igru zametnuo,
Ponajprije u ruke prstena;
On mogaše nadigrati majku,
On mogaše, nego ne hoćaše,
No je njega majka nadigrala:
"Ja sam tebe, dijete, dobila."
Pa mu obje savezala ruke
Od lakatah te do vrh nokatah;
Ludi Jovan rastegnu rukama,
Na sedmoro konop raskinuo.
Kada sutra dan i zora dođe,
Jovan pođe u lov u planinu.
Kad na drum u carevom dođe,
Iz svijeta sreće ćirid tije
I pred njim a ćirid tiju Rada,
Đe ćeraju šezdeset tovarah

Sve na go lo vina i šen ice;
Jovan im se na put u čin io,
I pred njima kapicu skinuo:
"M o lim vi se, braćo iz svijeta,
"P rodajte m i šezdeset tovarah
"Sve na go lo vina i šen ice,
"Da ja ranim odagnatu majku,
"D a vi platim tu tujem dukat om."
Ć irid tije robu m u prodale;
N o ga pita ć irid tija R ade:
"A tako ti, dijete Jovane!
"Đ e je tvo ja ostarala m ajka?"
Jovan m ajku u peć inu ka tje;
Pa s'ondolen š njim a pod ignuo,
K ad daleko od peć ine bili,
M a peć inu bjehu ug ledali,
I Jovana ugledala majka,
Pa se ona vrmu u peć inu,
Pa je divu riječ govorila:
"Nu hod', dive, da mi promislimo,
"Evo ide dijete Jovane,
"Kako bismo njega izgubili,
"P a m i tader da aš iku jem o."
A div joj je riječ govorio:
"U čin i se bez nevo lje bona;
"A kad do Ć e di jete Jovane,
"On se hoće m ajci prepanu ti,
"P a će m ajku za ponude pitat':
""Bi li, majko, kakvijeh ponudah?" "
"T i ćeš njem u ovako kazati:
""Ja bih, sinko, sa bukve jabuku
""Iz velike vode K alad t ijske;" "
"U vodu je nesita a t d aha,
"Š to pro t d ire kon je i junake,
"I kod nje su dva ljuta arslana,
"Š to iziju t ivoga junaka;
"N e bi li ga pro t d rla a t d aha,
"I l' izjeli dva ljuti arslana."

Pa kad Jovan u pećinu dođe,
Ali bonu nahodio majku;
S jede Jovan m ajci v iše gl ave,
Ț alosne ga suze propanule:
"Kuku mene, moja mila majko!
"Bi li, majko, kakvijeh ponudah?"
O na m u je riječ govorila.
"Ja bih, sinko, sa bukve jabuku
"Iz velike vode K alad Ț ijske,
"Ĉ in i m i se, b i m i b o l j e b i l o ."
Skoĉi Jovan od zem lje na noge,
I Labuda svoga uzjahao,
Pa o tide noći bez m jeseca,
Hitro Jovan k vodi dolazio,
I u vodu ugoni Labuda,
Te dofati sa bukve jabuku,
A kad bio ukraj vode ladne,
O pazi ga nesita a Ț d a h a ,
N a Jovana uriš uĉ in j e l a ,
N a sablju je Jovan doĉeku je,
I a Ț d a h i g l a v u o k i n u o ;
A l' skoĉiše dva silni arslana,
I veliku vodu zam u tiše,
A Jovanu skaĉu na L abuda,
Dijete je srca Ț estokoga,
O b a i h j e Ț i v a u f a t i o ,
Labudu ih za rep savezao,
Povede ih zelenom planinom,
U pećinu m ajci d o l a z i o ,
I dade joj sa bukve jabuku.
K ad t o v i ĉ e Jovanova m ajka,
Jovanu je riječ govorila:
"O Jovane, da te, sinko, pitam:
"B u d s a m i d e š z e l e n o m p l a n i n o m ,
"D a t' u f a t e o d g o r e h a j d u c i ,
"D a t i s p u t e o b a d v i j e r u k e ,
"B i l' t i i š t o z a d r ȓ a l o r u k e ?"
A Jovan joj tader govorio:

"Ja bih svašto, majko, raskinuo,
"Do proklete drndarsko tetivo."
Kad to čula Jovanova majka,
Ona skoči od zemlje na noge,
I tetivo hitro nalazila,
Pa je njemu ruke savezala
Od lakatah te do vrh nokatah,
Od nokatah lije krvca crna,
Pa je Jovan majci govorio:
"A za Boga, ostarala majko!
"O drijeshi moje bijele ruke,
"Jer mi, majko, obje otpadoše."
Ona trnu od zemlje na noge,
Hitro diva iz pećine vika.
Brzo divski dođe starješina;
Od Jovana muku napraviše:
Obadva mu oka izvadise,
Bačise ga ukraj od pećine.
Pa su onče nojcu boravili.
Kada sutra dan iz zora dođe,
No se kućka s divom dogovara:
"Čuješ li me, divski starješina!
"Ti dofati ludoga Jovana,
"S lijepa ga na Labuda bači,
"Povedi ga zelenom planinom,
"Te ga bači u jamu studenu."
Skočidive, dofati Jovana,
Kad ga dive bješe dofatio,
Stade cika ludoga Jovana,
Pa ih kumi Bogom velikijem:
"Nemojte me u jamu bačivat',
"Nome bač'te na drum u planinu."
No mu majka ni habera nema,
Već je ona divu govorila:
"Bačidive, vraga i Čavola."
Povede ga zelenom planinom,
Silnu jamu ukraj drumanače,
Pa ga jamu u dubljinu bači.

K u d ć e d i v a n e s r e ć a t a k n u t i !
A l i j e t o G o s p o d n a r e d i o ,
T e m u s v e z a n a d j a m u L a b u d a ,
P a o t o l e n u p e ć i n u p o ć e .
M a l o b i l o , n i š t a n e s t a n u l o ,
D a j e k o m e ĩ a l o s t p o s l u š a t i :
S t o j i c i k a g o j e n a L a b u d a ,
L a b u d b i j e j a m u k o p i t i m a
(O d k o p i t a h c j e p a n i c e s k a ć u) ,
D a d o f a t i z u b o m g o s p o d a r a ;
A l i s t a d e t u t a n j u z p l a n i n u :
E v o i d e t r i d e s t ć i r i d ĩ j a
I p r e d n j i m a ć i r i d ĩ j a R a d e ,
K a d p o g l e d a u k r a j d r u m a p u t a ,
V i š t i L a b u d v i š ' l u d a J o v a n a ,
N o g o v o r i ć i r i d ĩ j a R a d e :
" N u v i ć i t e , m o j a b r a ć o d r a g a !
" E n o L a b u d l u d o g a J o v a n a ,
" Đ e m u p u s t i u p l a n i n u v i š t i ,
" B o g z n a , m u j e J o v a n p o g i n u o ;
" H a j ' t e , b r a ć o , d a v i d i m o o n Ć e ."
K a d d o Ć o š e n a j a m u s t u d e n u ,
V i š t i L a b u d , k o p i t a m a k a ĩ e ;
T a d a r s k o Ć i ć i r i d ĩ j a R a d e ,
I s a s t a v i t r i d e s t k o n o p a c a ,
I z a s u k a p o d v a u j e d n o g a ,
T e n a p r a v i p e t n a e s t k o m a t a ,
P a s e R a d e p r e k o p a s a s v e z a ,
S p u s t i š e g a t r i d e s t ć i r i d ĩ j a ;
T u J o v a n a u ĩ i v o t u n a Ć e ,
I i z v a d i l u d o g a J o v a n a ,
P a m u b ' j e l e o d r i j e š i r u k e ,
K r e n u d a g a v o d i p o s v i j e t u ;
K u m i R a d a d i j e t e J o v a n e :
" B o g o m b r a t e , ć i r i d ĩ j a R a d e !
" N e v o d i t e m e n e p o s v i j e t u ,
" N o m e b a Ć ' t e n a p u s t a L a b u d a ,
" Z a j m i t e m e v o d i K a l a d ĩ j n s k o j ,

"E um rijeh od teČi junaČke;
"A poČite dva tri u K osovo ,
"A u moje Bogom posestrime,
"Posestrim e krĉm arice Jane ,
"N eka doČe vodi K aladġijnskoj ,
"Da me zajmi u polje Kosovo ,
"Razumna je uma i pameti,
"Guslara joj u svijetu nema,
"N e b i l i m e guČet' nauČila."
To je Rade za Boga primio,
T e ga baČi na konja L abuda ,
A zajm i ga vodi K aladġijnskoj ,
T u Jovana b ješe ostav io ,
A sahiju posla u Kosovo .
Kad je Janu haber dopanuo,
Hitro dvije dozivala sluge,
T e joj sluge kon je dovedoše ,
P a o tide šnjim a niz K osovo .
S a m na vodi Jovan K aladġijnskoj ,
P i šti m om Će , kako zm ija lju ta ,
N o ga Ću la od p lan ine vila ,
K Jovanu je brzo do leĆela ,
Kad pogleda ludoga Jovana,
E su njem u oĉi izvaĆene ,
U m i njega vodom K aladġijnskom ,
P a je vila Boga zamolila ,
I Jovanu oĉi satvorila .
K ad se Jovan oĉih do fatio ,
I svojega uzjaha Labuda ,
P a ga igra pokraj vode ladne ,
Poje Jovan iz grla bijela:
"M ili B o ġe , na svem u ti fala ,
"K oji si m i bio na pom oĆi!
"No ne fala mojoj staroj majci ,
"Koja svoje iskobi dijete!"
A l i ide krĉm arica Jana
Na silnoga hata debeloga ,
A kad viĆe ludoga Jovana ,

Prije su je suze propanule,
Pa se potljen grohotljivo smije
"Blago mene, mio pobratime!
"Bog zna, su ti oči proboljele?"
Ruke šire, u lica se ljube,
Za velje ga jade upitala,
Što j'od majke čedo dočekalo,
Što učini! prokleta joj duša!
Pa se ladna napojiše vina
Ondolen se oni razdvojiše:
Jana minu u polje Kosovo,
Jovan poče da traži krvnike.
A kad Jovan pred pećinu dođe,
A l'm u sjedi pred pećinu majka,
Strašna diva u perćinu bište,
Pa pogleda, ugleda Jovana,
Pa je divu riječ govorila:
"Kuku, dive, evo Jovan ludi!"
Pa skočiše od zemlje na noge:
Stan'da vidiš Jovanove majke,
Kako pram a kučka u planinu!
Divulje u lednu pećinu.
Brzo Jovan majku ufatia,
Pa joj sputi obadvije ruke,
Frk je bači na silna Labuda,
A divu je glavu okinuo,
Pa se Jovan bači na Labuda,
On otide zemljom i svijetom,
Da on traži svoju postojbinu.
Kad se bješe primaknuo blizu,
Nogo caru muštu luci gredu:
Koji prvina muštu luk dođe,
Njima hate nesedlane daje;
Koji drugina muštu luk dođe,
Njima spenzu nebrojenu daje;
Koji trećina muštu luk dođe,
Njima čohu nekrojenu daje
Kad ispade Jovan na Labudu,

T eljna li ga sluge ug ledale,
 A caru su riječ govorili:
 "A evo ga, dragi gospodaru!"
 Skoči care iz svoje stolice,
 Te car svoje susrete dijete,
 T alosno je sina prigrlio,
 Pa Jovanu riječ govorio:
 "A Jovane, sve ti prosto, sinko!
 "Š to učinio od oca svojega?
 Ja sam reka', nikad doći ne ćeš "
 Pa m u silnišem luk udariše;
 N o se caru dijete pođali,
 Š to je njemu učinjela majka;
 Pa skočiše, te je u fatiše,
 O bukli joj tananu košulju,
 N am azaše prahom i katranom,
 Pa zađdiše su četiri strane;
 Ali vika Jovanova majka:
 "Ne daj majku, dijete Jovane!
 "Izgorje ti majku oganj živi."
 N o joj Jovan riječ govorio:
 "A neka te, prokleta ti duša!"
 Sva izgorje o njegovoj duši.

9. Braća i sestra.

Rani majka devet mili sina
 I desetu šćercu m ljezinicu;
 Ranila ih dok ih odranila,
 D ok le bili sin i na ženidbu,
 A Čevojka bila na udaju,
 Nju mi prose mlogi prosioci
 Jedno bane, drugo dženerele,
 T reće prosi iz sela kom šija
 M ajka daje u selo kom šiji,
 B raća daju s preko m ora^[6] banu,
 Još su braća sestri besjedila:
 "Ja ti poči, naša mila sejo,

"Ja ti poći s preko m ora banu,
"M i ćem o te često pohoditi:
"U godini svakoga mjeseca,
"U m jesecu svake nećeljice."
T o je sestra braću poslušala,
O na poće s preko m ora banu .
A l'da vid iš čuda velikoga!
Ja B og pušća od sebe m oriju,
Te pomori devet milih brata,
Sama osta samorana majka.
Tako stade tri godine dana.
L ju to pišti sestrice Jelica:
"M ili B o ģe, čuda velikoga!
"Š to sam vrlo braći zgriješila,
"T e m e braća pohoditi ne će?"
Nju mi kore mloge jetrvice:
"K ućko jedna, naša jetrvice!
"T i si vrlo braći om rznu la,
"T e te braća pohoditi ne će."
L ju to pišti sestrice Jelica,
L ju to pišti jutrom i večerom .
A l'se m ilu B ogu raćalilo,
Pa on posla dva svoja anćela:
"Id 'te do lje, dva m o ja anćela,
"Do bijela groba Jovanova,
"Jovanova, brata najm laćega,
"V ašijem ga duhom zadanite,
"O d groba m u konja načinite,
"O d zem ljice m ijes'te kolaće,
"O d pokrova rećite darove;
"Spremite ga sestri u pohode."
H itro idu dva B o ģja anćela
Do bijela groba Jovanova,
Od groba mu konja način iše,
N jinijem ga duhom zadanuše,
O d zem ljice m ijese kolaće,
O d pokrova rezaše darove;
Sprem iše ga sestri u pohode.

H itro ide nejačak Jovane;
Kad je bio dvoru na pomolu,
Daleko ga seja ugledala,
M alo bliže pred njeg ' išetala,
O d ŕalosti vrlo zaplakala,
R uke šire, u lice se ljube;
Pa je seja bratu besjedila:
"Jeste l' mi se, brate, zatjecali,
"Kad ste mene mladu udavali,
"D a ćete m e često pohoditi:
"U godini svakoga mjeseca,
"U m jesecu svake nečeljice?
"Evo danas tri godine dana
"N ijeste m e jošte pohodili!"
Još je njemu seja besjedila:
"Š to si tako, brate, potavnjao
"Baš kan 'da si pod zem ljičom bio?"
Besjedi joj nejačak Jovane:
"Š u ti, sejo, ako B oga znadeš!
"Mene jeste golema nevolja:
"D ok sam osam brata oženio,
"I dvorio osam milih snaha;
"A kako se braća iženise,
"D evet b 'jelih kuća načinismo;
"Za to sam ti pocrnjeo, sejo."
I on bio tri bijela dana.
Oprema se sestrice Jelica,
I oprema gospodske darove,
D a daruje braću i snašice:
B raći reče svilene košulje,
A snahama burme i prstenje.
Al' je Jovo vrlo ustavljaše:
"Ti ne idi, moja mila sejo,
"D ok još braće u pohode dođe."
A l' Jelica ostanu ti neće;
Ona spremi gospodske darove;
Otale se Jovo podigao
I sa šnjim e sestrice Jelica.

A kad blizu dvora do laziše,
 Kod dvora je prebijela crkva.
 Pa besjedi nejačak Jovane:
 "Ti počekaj, m o j a m i l a s e j o ,
 "Dok ja odem za bijelu crkvu:
 "Kad smo srednjeg brata oženili,
 "Ja sam zlatan prsten izgubio,
 "Dapač tražim , m o j a m i l a s e j o ."
 Ode u grob nejačak Jovane,
 A ostade sestrice Jelica
 Čekajući nejačaka Jovana.
 Čekala ga, pa ga potražila,
 Al' kod crkve mlogo novo groblje:
 Tu se odmah jadu osjetila,
 D e j ' u m r ' b n e j a č a k J o v a n e .
 Hitro ide dvoru bijelome;
 Kad je blizu dvora dolazila,
 Al' u dvoru kuka kukavica;
 To ne bila sinja kukavica,
 V e ć e n j i n a o s t a r i l a m a j k a .
 A Jelica na vrata dolazi,
 O n a v i ć e i z g r l a b i j e l a :
 "Jadna majko, otvori mi vrata."
 Stara majka iz dvora besjedi:
 "Id' odatle, od Boga morijo,
 "Devet si mi sina umorila,
 "I m e n ' h o ć e š o s t a r i l u m a j k u ?"
 A Jelica bila besjedila:
 "Jadna majko, otvori mi vrata,
 "Ovo nije od Boga morija,
 "V e ć J e l i c a t v o j a m i l a š ć e r c a ."
 Pa joj majka otvorila vrata,
 Z a k u k a š e , k a n o k u k a v i c e ,
 R u k a m a s e b ' j e l i m z a g r l i š e ,
 O b j e m r t v e n a z e m l j u p a d o š e .

6) "s preko mora" mjesto: iz preko mora.

10. Milan-beg i Dragutin-beg.

Dva se brata vrlo milovala:
Beg Milane i beg Dragutine.
K o l i k o se braća m i l o v a l a ,
Pod njima se dobri konji ljube.
Beg Milan-beg bratu govorio:
"A m o j b r a t e , b e ģ e D r a g u t i n e !
"H o d i , b r a t e , d a s e i ģ e n i m o ."
Beg Dragutin bratu govorio:
"L a s n o b i s e , b r a t e , i ģ e n i l i ;
"A l ' k a d t u Ģ e s e j e s a s t a v i m o ,
"T u Ģ e ċ e n a s s e j e z a v a d i t i ,
"B a ŝ k a ċ e n a m d v o r e p o g r a d i t i ,
"I z m e Ģ u n j i h t r n j e p o s a d i t i ,
"I k r o z t r n j e v o d u n a v r a t i t i ,
"N e k a t r n j e u v i s i n u r a s t e ,
"D a s e n i k a d s a s t a t ' n e m o r e m o ."
Beg Milan-beg brate ne sluŝaŝe,
V e ċ i s p r o s i l i j e p u Ģ e v o j k u
I i s k u p i k i ċ e n e s v a t o v e ,
T e d o v e d e l i j e p u Ģ e v o j k u ,
N a ċ i n i o ŝ e n l u k i v e s e l j e .
K a d j e b i l o n o ċ i p o j a c i j i ,
M l a d i j e n c e u Ģ e r d e k s v e d o ŝ e ;
K a d a b e ģ e u o d a j u u Ģ e ,
A Ģ e v o j k a s t o j i p o d d u v a k o m ,
O n z a s o b o m z a t v o r i o v r a t a ,
D i ģ e c u r i p u l i d u v a k s l i c a ,
S i n u l i c e , k a n o ģ a r k o s u n c e ,
B e g z a g r l i l i j e p u Ģ e v o j k u ,
H o t i j a ŝ e , d a j e i p o l j u b i ;
A l ' m u v e l i l i j e p a Ģ e v o j k a :
"G o s p o d a r u , b e g o M i l a n - b e g o !
"N e d a m t e b i l i c a o b l j u b i t i ,
"D o k n e v i d i m t v o g a b r a t a g l a v e ,
"Đ e s e m r t v a p o a v l i j i v a l j a ."
O n d a r j o j j e b e g o g o v o r i o :

"N e budali, lijepa Čevojko!
"Volim brata od očinjeg vida;
"Ko bi mog'o bratu kidisati?"
V elinjem u lijepa Čevojka:
"A ko ti je ťao kidisati,
"T i ćeš sju tra rano u ran iti,
"Pa ti hajde u lov u planinu,
"I povedi brata Dragutina,
"Ponesite sive sokolove,
"Povedite hrte i zagare,
"P a krećite tice jarebice,
"N apušćajte sive soko love,
"Nek fataju tice jarebice;
"A krećite sme i košu te,
"N apušćajte hrte i zagare,
"N eka taru sme i košu te;
"P a najpošlje, bego M ilan-bego,
"Ti zametni hajku u planini,
"Pa ti kreni zvijera arslana,
"Svoga brata metni na busiju,
"O tkuda će arslan udariti,
"P a će njega arslan pogub iti."
To je bego odmah kail bio,
O n joj reče, da će u čin iti;
T ada m u je lice dopuštila.
Kad u jutru zora zab'jelila,
P oranio beťe M ilan-beťe,
Ide bratu u drugu odaju,
Da on budi brata Dragutina;
Al' mu bratac prije uranio,
N a dem ir se pend ťer naslon io,
P a prem išlja m isli svako jake.
N jem u M ilan B o ťju pom oć daje,
D ragu tin m u ljevše prifat io;
Milan mu je onda govorio:
"A m o j brate, beťe D ragu tine!
"Jesam , brate, lova po ťelio ,
"Da idemo u lov u planinu."

Dragutin je bratu govorio:
"Moj rođeni brate, Milan-beće!
"Ja sam noćas zao san usnio:
"Đe nam munja od zapada sinu,
"A grom puće iz vedroga neba,
"Pa u naše udario dvore,
"Ja umrijež, ti prebolje, brate."
Milan-beg je bratu govorio:
"A moj brate, beće Dragutine!
"San je klapa, a Bog je istina;
"Nikad sanku vjerovati nije;
"Da idemo u lov u planinu."
Dragutin je brata poslušao:
"Hajde, brate, zovi naše slugе,
"Da povedu hrte i zagare,
"Da ponesu sive sokolove,
"Dok ja idem snahi u odaju."
Pa od zemlje na noge skočio,
Te on ide snahi u odaju.
Kad uniće snahi u odaju,
Ali snaha kod pendžera sjedi,
Njoj Dragutin dobro jutro viće,
Sram njeg' snaha na noge skoćila,
Dragutinu Boga prifatila,
Bijelu mu poljubila ruku
Podmaće mu zlaćenu stolicu,
Šećerli mu kavu iznijela
I pred kavu tečenu rakiju.
Njojzi veli beće Dragutine:
"Snaho moja, Milan-begovice!
"Jesi li mi se jučer umorila
"A jašuci konja velikoga?
"Jesi li mi noćas poćinula
"U ćardaku na meku dušku
"Mom Milanu na desnici ruci?"
Na to njemu snaha odgovara:
"A čevere, moj zlaćen prstene!
"Jesam ti se juće umorila,

"A li sam ti noćas počinula
"U čardaku na meku dušeku
"Tvom Milanu na desnici ruci."
A l' da vidiš bega Dragutina!
On se maši rukom u džepove,
Pa izvadi devet prstenova
Sve od čista saliveni zlata
I u njima dragi kamenovi,
I uza njih stotinu dukata,
Te dariva svoju snahu dragu.
Snaha mu je poljubila ruku,
Izvadila od zlata maramu,
Ts dariva bega Dragutina.
I odoše u lov u planinu;
Oni dižu tice jarebice,
Napuščaju sive soko love,
Te fataju tice jarebice;
Oni kreću sme i košute,
Napuščaju hrte i zagare,
Te fataju sme i košute.
Pa najpošlje hajku zametnuše,
A Milan-beg pometa busije,
Dragutina metnu na busiju,
Otkuda će arslan udariti.
Zavikaše po gori hajkači,
Ikrenuše zvijera arslana,
Na bega je arslan udario;
Kad sagleda zvijere arslane,
Kad sagleda bega Dragutina,
Na bega je juriš učinio.
Beg se brani drvljem i kamenjem,
I najpotlje zlaćenom maramom,
Što je njega snaha darivala;
Ufati ga zvijere arslane,
A l' zavika beže Dragutine:
"Đesi, brate, beže Milan-beže?
"Pogubi me zvijere arslane!"
Kad to čuo beže Milan-beže,

Tada m u je t̃ao brata bilo ,
 Pa po tẽće bratu po avazu ;
 Kad dopade bratu u busiju,
 Al' na bratu ruse glave nejma.
 T̃ao bilo begu M ilan-begu,
 B r̃te jaše konja velikoga,
 Pa on ode dvoru bijelome;
 Pa on ode na gomje ĉardake,
 Pa uzima svoju vjernu ljubiu,
 T e je baca s gomjega ĉardaka
 On je baca na mermer-avliju,
 M rtva tu t̃na na av liju pade .
 On nakupi bisage dukata,
 Pa posjede konja velikoga,
 On ostavi dvore i timare,
 Pa otide glavom po svijetu.

11. **Mujo i Alija**^[7]. (iz Crne gore).

D va su brata divno t̃ivovali:
 Jedno Mujo, a drugo Alija;
 K o liko su divno t̃ivovali,
 Ispod sebe konje mijenjali
 I sa sebe svijetlo o ru t̃e;
 Pa se digli na jezero mutno,
 U jezero utvu ug ledaše,
 O ba su ju pozlaćena krila .
 M u jo pušti sivoga soko la,
 A A lija pitom u t̃uricu ,
 U lovi še utvu u jezero .
 M u jo rẽće: "Soko je u fati."
 A A lija: "N ije, no t̃urica"
 T o je M u ju t̃a'na sv 'jetu bilo ,
 Pa sjedoše pod jelu zelenu ,
 I pod jelu piju vino ladno,
 U vino ih sanak prevario.
 To gledale tri bijele vile,

Najstarija vila besjedila:
"Čudne onjen dva dobra junaka!
"Koja bi ih vila zavadila,
"Dat ću ju stotinu cekinah."
Nona najmlađa polećela vila,
Polećela na bijela krila,
Ona pade Muju više glave,
Pa mi tople suze prolijeva,
Dok Mujovo progorelo lice;
Skoči Mujo, ka'da se pomami,
Kad pogleda, ugleda Čevojku,
Pa Aliju brata dozivaše:
"Ustan', Ale, doma da idemo!"
Skoči Ture od zemlje na noge,
Pa je Muju bratu govorio:
"A ne, Mujo, rČa te ubila!
"Tebe dvije, a mene ni jedna!"^[8]
To je Muju t'a'na sv'jetu bilo,
Od pojasa povadi handžara,
I Aliju na srce ud'rio.
Pade Ale na zelenu travu,
A Mujo se Čoga dofatio,
Za se bači lijepu Čevojku,
I okrenu dvoru niz planine.
Stade cika Alijna vrančića,
Ale ranjen brata dozivaše:
"O ti Mujo, brate i krvniče!
"Povrni se, Mujo, na tragove,
"Uzmim oga m'aloga vrančića,
"Da ne višti pusti proz planinu;
"A biće ti po družini fala,
"Ka'si svoje oči izvadio!"
Tad' se Mujo natrag povratio,
Te on uze Alijina vranca,
Na njegov bači lijepu Čevojku,
I uminu Mujo planinama.
Kad je bio nasred druma puta.
Srete vrana bez desnoga krila,

Pa je tici riječ govorio :
 "A tako ti, crna tice vrane!
 "Kako ti je bez desnoga krila?"
 No mu tica piskom odgovara:
 "Mene jeste bez krila mojega,
 "Kako bratu, koji brata nema,
 "Ka' i tebe bez Alije, Mujo!"
 Onda Ture sobom besjedilo:
 "Z lo ti, M u jo , današnje junaštvo!
 "D a bud li m e tice prekoriše,
 "D a kako te braća i dru ģ ina!"
 No mu tade vila govorila:
 "Povrni se, Mujo, na tragove!
 "Nekada sam vidarica bila,
 "Ja bih tvoga brata izvidala."
 Povrnu se Mujo na tragove,
 A kad tam o do jezera do Ć e,
 Za sobom se Ture obrnulo,
 V i Ć e vranca, a nem a Ć evojke!
 Brzo Mujo pripade Aliji,
 A li m u je duša ispanula.
 K ad to vi Ć e M u jo Ture m lado ,
 O d pojasa hand ģ ar povadio ,
 Njime svoje srce prekosio.

7) Jam aĉno je ova pjesm a u narodu našem u starija
 od Turaka u našijem zem ljam a, nego su ova im ena
 poslije uzeta, i ja ih nijesam htjeo mijenjati.

8) V alja da je M u jo bio o ģ en jen , ili se A liji
 prividjelo, da kod Muja stoje dvije djevojke?

12. Z m ija m lado ģ en ja .

S tan 'te, braćo , da vi Ć udo ka ģ em :
 O ģ en i se kralje od B ud im a
 Eto danas devet godin' dana,
 N išta kralje od poroda nem a.
 Pod i ģ e se kralje M ilu tine ,

Prav' otide u lov u planinu,
Da on lovi lova po planini.
Tako njem u Bog i sreća dade,
Nit' u lovi sme ni košu te;
Vrlo kralju tečca odolela,
Pa se diže na vodu studenu,
Te se napi vode studenice,
Zakloni se za jelu zelenu;
Malo vreme za tim postajalo,
Eto otud do tri gorske vile,
Napiše se vode studenice,
Pa kod vode staše besediti;
No besedi vila najstarija:
"Čujete l' me, do dve mile ćerke!
"Znate l', ćerke, jeste l' zapazile,
"Kad s'ošten i kralje od Budima?
"Eto danas devet godin' dana,
"Kako je se jadan oštenio,
"I ne ima od srca poroda."
Još ovako vila besedila:
"Znali koja kakoga lijeka,
"Ne bi l' ljuba trudna zahodila?"
Obelaće ništa ne govore,
Salt govori vila najstarija:
"Da zna kralje, kako ja što znadem ,
"Da sakupi Budimske devojke,
"Da donese mlogo suho zlato,
"Da saplete onu sitnu mrežu,
"Sitnu mrežu od suhoga zlata,
"Da je baci u tiho Dunavo,
"Da uvati ribu zlatnokrilu,
"Da joj uzme ono desno krilo,
"Opet ribu u vodu da pusti,
"Krilo da da gospoći kraljici,
"Nek izede ono desno krilo,
"Jednak ćemo u trudna zahoditi."
A to kralju i sluša i gleda,
On se diže u grada Budima,

Pa sakupi Budimske devojke,
I donese mlogo suho zlato,
Te saplete onu sitnu mrežu,
Sitnu mrežu od suhoga zlata,
Mere mrežu u tiho Dunavo;
Tako njem u Bog i sreća dade,
Te uvati ribu zlatnokrilu,
Pa joj uze ono desno krilo,
Opet ribu u vodu pustio,
Krilo nosi gospođi kraljici,
Te joj daje ono desno krilo;
Kak' izede ono desno krilo,
Jednak mu je trudna zahodila.
Nosi breme za godinu dana,
Dođe vreme, vreme da se ima,
Nemade se jedno muško čedo,
No s' imade jedna zmija ljuta;
Kako pade zmija na zemljicu,
Jednak zmija u duvar odmile.
Tad' o trča kraljica gospođa,
Pa ovako kralju besedila:
"Kamen, kralje, da se obraduješ,
"Obraduješ od srca porodu!
"Nemade se jedno muško čedo,
"No s' imade jedna zmija ljuta;
"Kako pade zmija na zemljicu,
"Jednak zmija u duvar odmile."
Tade kralje 'vako besedio:
"Vala Bogu na njegovu daru!"
Tako stade za sedam godina,
No besedi zmija iz duvara:
"O moj babo, od Budima kralje!
"Što ti čekaš, te ne teniš mene?"
Mrda kralje tamo i ovamo,
Još ovako kralje besedio:
"Moja zmijo, moj hudni porode!
"Ko će dati za zmiyu devojku?"
No ovako zmija besedila:

"O moj babo, od Budima kralje!
"Ti osedlaj konja Lastavicu,
"Pa ti idi ka Prizrenu gradu
"O d Prizrena caru čestito m e,
"C ar će dati za m ene devo jku ."
K ad to začu od B ud im a kralje,
On osedla konja Lastavicu,
Pa se m eće junak na drugoga,
Pravo ode ka Prizrenu gradu;
K ada doČe caru pod dvorove,
Sam ga care s kule ugledao,
Pa on sljeze niz kulu visoku,
Te ga srete u svojoj avliji,
R uke šire, u lice se ljube,
Z a junačko p itaju se zdrav lje,
Pa ga uze za desnicu ruku,
Odvede ga na visoku kulu,
S lug 'uzoš e kon ja Lastavicu,
O dvedoš e u novoga ara.
P iše vino tri b ijela dana,
D ok se ru jna ponap iše v ina,
Doke vince uljeze u lice,
A rakija stade govoriti;
U zm uči se kralje od B ud im a,
Poznade ga dare od Prizrena,
Pa je njemu bio besedio:
"A Boga ti, kralje od Budima!
"Š to je tebe, kaka je nevolja?
"T e si m i se tako uz m učio?"
Stade kralje njemu besediti:
"Č u ješ m ene, care od Prizrena!
"Z naš li, care, jesi l' zapazio
"K ad sam ti se jadan o ųen io?
"Za punijeh do devet godina
"Ja nemadoh od srca poroda;
"Kad s' napuni devet godin' dana,
"N em ade se jedno m uško čedo ,
"No s' imade jedna zmija ljuta;

"Kako pade zmija na zemljicu,
"Jednak zmija u duvar odmile.
"Et' od tade sedam godin' dana,
"No besedi zmija iz duvara:
""O moj babo, kralje od Budima!
""Š to ti čekaš, te ne teneš mene?" "
"Ja sam 'vako zmiji besedio:
""Moja zmijo, moj hudni porode!
""K o će dati za zm iju devojk u?" "
"No je mene zmija besedila:
""O moj babo, od Budima kralje!
""Ti osedlaj konja Lastavicu,
""Pa ti idi u Prizrena bela
""K a onom e caru čestitom e,
""C ar će dati za mene devojk u.""
"I ja sam se jadan potrudio
"I ka tebe care dohodio."
No ovako care besedio:
"Č u ješ m ene, kralje od B u d i m a!
"Ti mi idi u Budima grada,
"Te ti pitaj zmiju u duvaru.
"M o t e l i s e z m i j a p o d v a t i t i,
"D a d o v e d e k i ć e n e s v a t o v e
"Od Budima do Prizrena bela,
"Da ih nigde sunce ne ogreje
"Još n i k a k v a r o s a n e o k v a s i;
"A k o s ' m o t e z m i j a p o u z d a t i,
"J a ć u d a t i z a z m i j u d e v o j k u ."
K a d t o z a ć u o d B u d i m a k r a l j e,
I z v e d o š e k o n j a L a s t a v i c u ,
O n s e m e ć e k o n j u n a r a m e n a ,
O d e p r a v o p r e k o p o l j a r a v n a ,
K a n o z v e z d a p r e k o v e d r a n e b a .
K a d j e b i o d o b l i z u B u d i m a ,
J o š j e k r a l j e o v a k o m i s l i o :
"A v a j m e n e ! d o B o g a j e d n o g a !
"G d e ć u n a ć i z m i j u u d u v a r u ,
"D a j o j k a t e m o d c a r a p o z d r a v l j e ?"

Tam an doČe na Budim ska vrata,
Prije njega zmija progovara:
"O moj babo, od Budima kralje!
"Dade l' care za mene devojku?"
No ovako kralje besedio:
"Zmijo moja, moj hudni porode!
"A ko s'm o ŕeš, zm ijo, pouzdati,
"D a odvedeš kitu i svatove
"Od Budima do Prizrena grada,
"Da ih nigde sunce ne ogreje
"Niti kakva rosa pa orosi,
"Dade care za tebe devojku;
"A ko l'ne m o š odvesti svatova,
"Ne da care za tebe devojku."
No ovako zmija progovara:
"Kupi svate, hajde za devojku;
"Ja ću odvest'kićene svatove,
"Da ih nigde sunce ne ogreje
"Ni kaka ih rosa pa zarosi."
Sakup iše silu i svatove,
Sakup iše hiljadu svatova,
Svi svatovi u kraljeva dvora,
Izvedoše konja Lastavicu,
Sam se konjic po avlije šeta;
Tu viknuše ti laki čauši:
"H azur da ste, kićeni svatovi!
"H azur da si, mladim ladoŕenja!"
K ad to zaću zm ija iz duvara,
Tad' se smile zmija niz duvara,
Pa se primi konju uz koleno,
Pa se zavi sedlu na jabuku;
O krenuše niz Budim a grada,
Zadede se jedan modar oblak
Od Budima do Prizrena grada,
Baš ih nigde sunce ne ogreja
Nit' ih kakva rosa zarosila.
K ad otoše u Prizrena grada,
U ljegoše u dvore careve,

Svi svatovi konje provaćaju ,
Salt ne šeta zmija Lastavicu ,
Sam a joj se po avlije šeta .
Čudno ih je care dočekao ,
I čudno ih darom darivao :
Svakom svatu od svile košulju ,
Mladoženje konja i sokola ,
Još odviše Prizrenku devojku .
Bre viknuše ti laki čauši:
"Hazur da ste, kiceni svatovi!
"Hazur da si, kume i starojko!
"Hazur da si, Prizrenka devojko!
"Vreme doće, polazit'hoćemo."
Svi svatovi konje pojahaše ,
Još uzjanu Prizrenka devojka ,
Kad to vide zmija iz duvara ,
Tad' se smile zmija niz duvara ,
Potprimi se konju uz koleno ,
Pa se zavi sedlu na jabuku ;
Okrenuše niz Prizrena grada ,
Povijeh njih jedan m odar oblak .
Svi svatovi konje razigraše ,
Stade igrat' zmija Lastavicu ,
Koliko je njega račljutla ,
U Prizrenu istrla kaldrmu
I Prizrena redom pokvarila ,
Baš se kurvić pograditi neće
Za punijeh dvanaest godina ,
Što je caru kvara učinjeno .
Pa o toše zdravo i veselo ,
O tidoše u Budima grada ,
Svadbun'graše za nedelju dana ,
Igraše je , pa je proigraše ,
Svaki ode ka svojem dvoru ,
Zmija osta u svome duvaru ,
Kralj ostade na svome divanu ;
Doće vreme , da s'svedu mladenci ,
Da se svede mome i devojka ,

Izvedošè lijepu devojku ,
Izvedošè na kulu visoku ,
Turiše je podu najvišem u .
Kad je bilo noći u ponoći,
Stade graja kule na visinu,
Tad se krade kraljica gospoċa,
Ona s' krade od poda do poda,
Dok izljeze podu najvišem u ,
Na oda. tvorila vrata,
Šta da vidi? ċuda golem oga!
Na jastuku od zmije košulja,
U dušek u dobar junak spava,
Zagrlio Prizrenku devojku!!
Svaka ma rada je porodu,
Te ukrade od zmije košulju ,
Pa je turina tu vatru ťivu ,
Pa po trċa kralju gospodaru:
"Blago tebe a i mene kralje!
"Ja se digoh na visoku kulu,
"Na odaji ja otvorih vrata,
"Na jastuku od zmije košulja,
"U dušek u dobar junak spava,
"Zagrlio Prizrenku devojku;
"Ja ukradoh od zmije košulju ,
"Pa ju turih na tu vatru ťivu ."
"Što je, ljubo, izela te zmija!"
Potrċaše kule na visinu ,
Šta da vide? ċuda golem oga!
Mrtav junak u dušek u leťi,
Zagrlila g' Prizrenka devojka,
I ovako ona besedila:
"Jaoj mene, do Boga jednoga!
"Što ostadoh mlada udovica!
"O svekrvo, da te Bog ubije!
"A mene si malo uċinila ,
"A sebe si gore dopravila."
Osta majka bez sina svojega,
Od nas pesma, a od Boga zdravlje!

Nas lagali, mi polagujemo.^[9]

U narodu našem u im a i *pripovijetka*, kako je žena rodila zmiu, pa kad su je ovako oženili im lada vidjela, da u veće iz zmiine košulje izlazi prekrasan momak te s njom e spava, a u jutru se opet zavlači u zmiinu košulju, ona se dogovori sa svekrvom, pa mu košulju spale na vatri. Kad se momak probudi, on otiđe od žene u svijet, kazavši joj, da se s djetetom, s kojim bila trudna, neće rastati, dok lega neće naći i on ruku na nju neće metne, a prije da ga neće naći, dok ne podere gvozdene opanke i ne satre gvozdenu štap tražeći. Po tom ona, tražeći ga svuda, dođe k suncu, no ono joj kaže, da ga danju nigdje vidjelo nije, i pošalje je k mjesecu, da pita njega, nije li ga on gdje noću vidjeo. Na pohodu odande pokloni joj sunčeva majka zlatnu preslicu sa zlatnom kudjeljom i svretenom. Kad dođe k mjesecu, i on joj odgovori, da ga nigdje vidjeo nije "Nego", veli, "idi k vjetru, te njega zapitaj, nije li ga gdje vidjeo, jer se on zavlači svuda." Kad odande pođe, pokloni joj mjesčeva mati zlatnu kvočku s pilićima. Kad dođe k vjetru i zapita ga, on joj kaže, da ga je u toj i u toj zemlji vidjeo, gdje se oženio

9) Gdje koji pjevači često dodaju na svršetku pjesme:
"O najlađe, kojim eni kađe,
"O najlađe, a ja polagujem."

S tim pjevač pokazuje, da nion sam ne drži sve za *samu istinu*, što se pjeva i caruje. Kad ga onamo nađe i opanci joj se poderu i štap prebije, ona s onijem darovima od sunčeve i mjesčeve majke potkupi njegovu ženu, te joj dopusti, tri noći s njim e da prenoći. Prvu i drugu noć kraljica svoga muža neće opojiti, te je i ne vidi i ne čuje njezine riječi: "Kralju, metni ruku na mene, da bih se rastala s tvojim djetetom;" a treću doznajući on to od sluge

svoga, m etne u veće pod bradu sunČer, te u njega
saspe ono piće, koje m u kraljica donese, i tako
ostane pri sebi i m etnuvši na nju ruku, ona se rastane
s djetetom i rodi mu sina zlatne kose i zlatnijeh ruku;
po tom on ostavi onu zemlju i kraljicu, a s prvom se
ženom i s djetetom vrati u svoje preČašnje
kraljevstvo.

**13. 0 pet to, ali drukčije.
(iz Crne gore).**

Prošetaše do dva kaluČera
Po prťini pokraj m ora slana,
Šetaju se, razgovaraju se:
"Fala Bogu, fala jedinome!
"U jadnoga Mihaila bana
"K ako nem a m uškoga Četeta,
"D o im aju devet Čevojakah!
"D a li znade gospoČa banica,
"D a ponese m reťu od bisera,
"Da je zapne moru na izvoru,
"D a u fati ribu od šes krilah,
"Da izije ribi desno krilo,
"Imala bi zlatoruka sina."
0 no njena začu la jetrva,
A jetrva Kojadinovica,
Sve joj, što je i kako je, kaza.
Ponesoš e m reťu od bisera,
Zapeše je m oru na izvoru,
U fatiše ribu od šes krilah.
V iČ i kuČke K ojad ino v ice!
On' izjede ribi desno krilo,
A banici dala je lijevo;
Obje dvije trudne ostanule.
Nogo viČ i K ojad ino v icu!
Ona ima zlatoruka sina,
A banica zmiju kraosicu,
Zmija joj se u krioc e valja.

K ad to viće M ihaile bane,
On doziva slugu Radosava:
"A nu hodi, moja vjerna slugo!
"Uzmi ovu zmiju kraosicu,
"T e je baći m oru u pućinu."
Skoći sluga, zm iju dofatila,
I baći ju m oru u pućinu.
A kad sluga doma dohodila,
Al' je zmija prva ugrabila,
I došla je u krioc e m ajci.
K ad je nojca o večeri bila,
Zatvoriše zm iju u odaju,
I šnjom hojde V eruša Čevojka,
N ajprva kćer M ihaila bana,
K oliko se brata ućeljela,
Od zmije se odvojit' ne hoće.
A kad nojca po večeri bila,
B aći zm ija krila i okrilje,
I oturi od sebe košulju.
K ad to viće V eruša Čevojka,
Ona jasno od radosti visnu,
Iz odaje izljeze Čevojka,
Svojoj staroj govorila majci:
"Ha, nu hodi, moja mila majko!
"Da ti vidiš čudo neg lejano:
"Nije ovo zmija kraosica,
"No je ovo ognjaniti zmaju,
"N a njega su do tri ob iljeća:
"V uća šapa i orluja pandća,
"Iz zubah m u ćiv ioganjskaće;
"Divan li je, jad ga zadesio!
"I m ene je noćas govorio,
"D a će su tra lećet' pod oblake,
"Za godinu dom a doći ne će."
O no reće, suzam a prosula,
A m ajka je veseliti poč e:
"N e boj m i se, m oja kćer m ila!
"N jega hoće ustaviti m ajka."

Pa u ljeće u odaju brzo ,
Ukrade mu krila i okrilje,
I ukrade od zmije košulju ,
Sve u tvoj oganj zapretala,
Na oganj je sina izgorela.^[10]

Napomena

10) Svršetak ove pjesme vidi se da je vrlo skraćen .

14. Nahod Simeun.

Uranio starac kaluđere
Na Dunavo na vodu studenu,
Da zavati vode na Dunavu,
Da s' umije i Bogu se moli;
Namjera je starca nanijela,
Naće starac sanduk od olova,
Isturila voda pod obalu,
Mladijaše u njemu je blago ,
Odnese ga u svog namastira;
Kad otvori sanduk od olova,
Al' u njemu blagane bijaše,
Već u njemu jedno muško čedo ,
Čedo muško od sedam danaka;
Iz sanduka čedo izvadio ,
Pokrsti^[11] ga u svom namastiru,
Lijepo mu ime načenuo ,
Načenuo : Nahod Simeune .
Nešće davat' čedo na dojlje ,
Već ga rani u svom namastiru ,
Raninjega medom i šećerom .
Kad je bila čedu godina ,
Kolik' drugo od tri godine;
Kad je bilo od tri godine,
Kolik' drugo od sedam godina;
A kad bilo od sedam godina,
Kolik' drugo od dvanaest ljeta;
Kad je bilo od dvanaest ljeta,

Kolik' drugo od dvadest godina.
Čudno S im o knjigu izučio,
N e boji se Čaka nijednoga,
Ni svojega starca igumana.
Jedno jutro u svetu nečelju
Izišli su Čac inam astirski,
Te s' igraju igre svakojake:
Skaču skoka, m eću se kam ena,
Preskače im N ahod S im eune,
Preskače im ,kam enom odm eće;
M anibjehu Čac inam astirski,
Pa govore Nahod-Simeunu:
"S im eune, jedan nahodniče!
"T ine im aš roda ni plem ena,
"T i se ne znaš od roda kakva si,
"Tebe j' naš' b starac igum ane
"U sanduku vodi pod obalom."
M učno b ješe N ahod-Simeunu,
O de S im o u svoju ćeliju,
Pa uzim a časno jevančelje,
Č ati S im o , a suze prosipa.
Dolazi mu otac igumane,
Pa on pita Nahod:Simeuna:
Š to je tebe, S im eune sine?
"T e ti ron iš suze od oči ju?
"Š ta je m a lo u m om nam astiru?"
Veli njemu Nahod Simeune:
"G ospodine, oče igum ane!
"K ore m ene Čac inam astirski,
"Da se ne znam od roda kakva sam,
"D a si naš' b m ene pod obalom :
"V eć ću ješ m e, oče igum ane
"A ko znadeš B oga istinoga,
"Daj ti mene tvog ega Čogata,
"Da ja idem u svijet bijeli,
"D a ja traž im , od kakva sam roda:
"Al' sam kakva roda horjatskoga;
"Da l' od kakva roda gospodskoga;

"Ja l'ću skočit'u tiho Dunavo."
Țao bješe starcu igumanu,
Pazi Sima, kako svoga sina;
Poreza mu sv'jetlo odijelo,
Dade njemu hiljadu dukata
I Čogata svoga iz podruma.
Ode Simo u svijet bijeli,
Hoda Simo devet godinica,
Traži Simo roda i plemena,
A l'kako će njega nađiti,
Kad nikoga pitat' ne umije?
Kada nasta godina deseta,
Na um pade Nahod-Simeunu,
Da on ide svome namastiru;
On povрати svojega Čogata.
Jedno jutro bješe u ranio
Ispod grada bijela Budima;
Odrast'o je Nahod Simeune,
A ljepši je od svake Čevojke,
Dobro svoga odgajio Čoga,
Poigrava poljem Budimskim,
A zapjeva grlom bijelijem;
Gleda njega Budimska kraljica,
Kada zgleda Nahod-Simeuna,
Ona viče tananu robinju:
"Țivo idi, tanana robinjo,
"Pod junakom uvati Čogata,
"Kažinjemu: "Kraljica te zove,
"Nešto tebe ima govoriti."
Ode țivo tanana robinja,
Pod Simom je konja uvatila,
Simeunu tiho govorila:
"O junače! zove te kraljica,
"Nešto tebe ima govoriti."
Tad' Simeun povрати Čogata
U avliju pod bijelu kulu,
Dade Čoga tananoj robinji,
A on ode uz bijelu kulu.

K ad iziće gospoĆ i kraljici,
Kapu skida, do zemlje se svija
I kraljici B o ģ ju pom oć daje,
Kraljica mu B o ģ ju pom oć prim a,
Sjede njega za sovr u gotovu,
D onesoše vino i rak iju
I lijepu svaku Ćakon iju .
Sjedi Simo, pije rujno vino,
A l'ne m o ģ e gospoĆa kraljica,
V eć sve g leđa N ahod-Simeuna.
K ad je noćca b ila om rknu la,
T ad 'kraljica reće S im eunu :
"Skidaj ruho, neznana katano!
"V alja tebe noćiti s kraljicom
"I oblubit' Budimsku kraljicu."
Simeuna vino prevarilo,
R uho skide, leće sa kraljicom ,
Te kraljici oblubio lice.
Kad u jutru jutro osvanulo,
Simeuna popustilo vino,
T e on viće, što je u Ćin io ,
S im eunu vrlo m ućno bilo,
Skoći S im o na noge lagane,
O prem i se, pa ode Ćog inu ,
U stav lja ga gospoĆa kraljica
N a šećerli kavu i rak iju ,
S im eun se ne će ustaviti,
V eć on svoga usjede Ćogata,
Ode Simo niz polje Budimsko.
Dockan Simu na um pripanulo,
O stalo m u Ćasno jevanĆelje
Kod kraljice na bijeloj kuli;
V rati S im o pom am na Ćogata,
U avliji konja ustavio,
A on ide na bijelu kulu,
A li sjedi gospoĆa kraljica,
S jed i m lada kuli na pend ģ eru ,
O na Ćati Ćasno jevanĆelje,

Roni suze niz bijelo lice;
Reče Simo gospođi kraljici:
"Daj, kraljice, časno jevančelje."
Odgovori gospođa kraljica:
"Simeune, dugo jadan bio!
"Uz' b' čas ga roda potražio!
"A u gori doš' b' u Budim a
"Inoćio s gospođom kraljicom
"I kraljici obljubio lice!
"Ti si svoju obljubio majku!"^[12]
Kad to začu Nahod Simeune,
Proli suze od bijela lica,
Pa uzim a časno jevančelje
I kraljicu poljubi u ruku,
Ode Simo do svoga Čogata,
Usjede ga, ode namastiru.
Kad je bio sprema namastira,
Ugleda ga otac igumane,
Pozna svoga Čoga iz podrum a
I na njemu Nahod-Simeuna,
Malo bliže pred njeg' izlazio,
Simeune spade od Čogata,
Pokloni se do zemljice crne,
Ljubi oca u skut i u ruku.
Govori mu otac igumane:
"Đe sim ene, Nahod-Simeune?
"Đe sim ene toliko vrijeme?"
Veli njemu Nahod-Simeune:
"Ne pitaj me, oče igumane!
"Uz' b' čas sam roda potražio,
"A u gori doš' b' do Budim a."
Sve se njemu ispovije Simo.
Kad to čuo otac igumane,
Uze Sima za bijelu ruku,
Pa otvori tavnicu prokletu,
Đeno leži voda do koljena,
I po vodi guje i jakrepi,
Simeuna baci u tavnicu,

Pa zatvora tavnicu prokletu,
K ljuće baci u tiho D unavo,
Pa je starac tiho govorio:
"K ad izišli k ljući iz D unava,
"Simeun se grija oprostio!"
Tako stade za devet godina.
Kada nasto godina deseta,
A ribari ribe povataše
I u rib i k ljućeve naČoše,
D okazaše starcu igum anu;
Igumanu na um pade Simo,
Pa on uze k ljuće od tavnice,
Te otvori prokletu tavnicu,
U tavnici vode ne imade,
N iti gm iću gu je i jak rep i;
U tavnici sunce ogrijalo,
Simo sjedi za stolom zlatnijem,
U rukam a drţi jevanČelje.

11) U govoru bi se kazalo: *krsti ga*; a *pokrstiti*
govori se za onoga, koji je kakve druge vjere, n. p.
T určina ili Č ifutina.

12) V alja da je u jevanČeliju, sprijed ili na kraju, bilo
zap isano, čije je ono, ko je on, i čega radi ide po
svijetu.

15. Opet Nahod Simeun.

Rani care u Janju devojkju
Od malena do desnog kolena,
Ne rani je, da je drugom daje,
V eć je rani, da je za se uzme;
C are oće, a devojkja ne će;
Nju mi prose lale i veziri,
Lale prose, al' je care ne da,
V eć on uze pod silu devojkju.
Po tom malo vreme postajalo,
Malo vreme, tri godine dana,

M ed njim a se m uško čedo naČe,
Al' ga m ajka negovat'ne m oČe,
V eć m u savi knjige i košulje,
Pa ga zali u olovo teško,
Pa ga baci u to more sinje:
"Nosi, more, sa zemlje nepravdu;
"Ranitelj je kako i roditelj."
Pod ište se patrijaru Savo,
Pod ište se itar lov loviti;
Lov lovio letnji dan do podne,
I od lova pišta ne u lovi,
K ad se dvoru beše povratio,
B og m u dade i sreća donese.
T e on naČe sanduk od olova,
Isturila voda pod obalu,
U sanduku čedo m uška glava,
N it'se sm eje, nit' ručicu daje,
N i kršteno, niz lam enovano;
U ze Savo čedo m ušku glavu,
Odnese ga Vilendari crkvi,
Pa krstiše čedo m ušku glavu,
Lepo su mu ime nadenuli,
Lepo ime: Naod Simeune.
Kad je dete do konja doraslo,
D obra konja i svetla oružja,
Lepo dete knjigu izučilo;
Al' besedi patrijaru Savo:
"Č edo m oje, Naod-Simeune!
"Ja sam tebe, čedo, odranio,
"Ranio sam al' rodio nisam,
"N aš' b sam te m oru pod obalom ;
"U zm i, sine, knjige i košulje,
"Pak ti idi od grada do grada,
"T e ti traži roditelja svoga."
U ze Sim a knjige i košulje,
Pa on ode od grada do grada,
A kad doČe baš u Janja grada,
U Janju se care prestavio,

Prestavio, i saranili ga,
O sta sam a carica gospoĀa,
Osta sama u bijelu dvoru,
Nju mi prose lale i veziri,
L ale prose, a carica ne Āe,
V eć besedi carica gospoĀa:
"O dber'te se šezdeset delija,
"N a lepo tu da nem a lepšega,
"Na visinu da nema v išega;
"Ja ću statina bela bedem a,
"B aciću se zlaćenom jabukom ,
"K o ugrab i zlaćenu jabuku,
"O noga ću verna ljuba biti."
O dbraše se šezdeset delija,
N a lepo tu da lepšega nem a,
N a visinu da v išega nem a,
I stadoše gradu pod bedem a,
A carica gradu na bedema,
Pa se baci zlaćenom jabukom ;
Tu se desi Naod-Simeune,
T e ugrab i zlaćenu jabuku,
Pa se venĀa s caricom gospoĀom .
Po tom malo vreme postojalo,
Malo vreme tri nedelje dana,
PodiĀe se N aod-Simeune,
PodiĀe se itar lov loviti,
O sta sam a carica gospoĀa,
Osta sama u bijelu dvoru;
Kad carica postelju pretresla,
O na naĀe knjige i košulje:
"M ili B oĀe! na svem u ti fala!
"D a vrlo sam B ogu sagrešila!"
Kad je bilo sunce na zaodu,
Ide Sima iz lova itroga,
P red njeg 'šeta gospoĀa carica,
Roni suze niz gospodsko lice:
"Ā edo moje, Naod-Simeune!
"D a vrlo si B ogu sagrešio!

"Jer si svoju obljudio majku
"U neznanju, m o je čedo drago!"
K ad to začu N aod-Simeune,
Proli suze niz gospodsko lice,
Pravo ode Vilendari crkvi,
Pade Savi preko svilna krila,
Stade grozne suze prolivati:
"A moj babo, patrijaru Savo!
"D a ti kačem do dve do tri reči:
"Ja sam B ogu vrlo sagrešio,
"Jer sam svoju obljudio majku
"U neznanju, roditelju Savo!
"M o teš li m i za to duovati?"
Al' besedi patrijaru Savo:
"Č edo m o je, N aod-Simeune!
"Ne mogu ti za to duovati;
"N ije šala svoja stara m ajka!
"Ovako ti mogu duovati:
"Da sazidam kulu od kamena,
"Da te bacim u kamenu kulu,
"Pak da ključ e u m ore zabacim ;
"K ada ključ i iz m ora izaću ,
"O nda ćeš se greka oprostiti."
Pa sazida patrijaru Savo,
On sazida kulu od kamena,
Baci Simu u kamenu kulu,
A ključ eve u to m ore sin je.
ProČ e vrem e trideset godina,
D igoše se po m oru alasi,
I po m oru ribu povataše,
U vatiše ribu zlatopemu,
Pok lon iše patrijaru Savi,
Kad je Sava ribu rasporio,
U rib i je ključ eve našao ,
Za to Sava i zaboravio.
Počem vide, po tom i poznade:
"Jao j m en i do B oga višnjega!
"Ja sam Simu i zaboravio,

"Ovo s'ključio od m o j e g a S i m e."
Pa otvori na tavnici vrata,
Al' se onde Sima prestavio,
Prestavio, i posvetio se;
Glas dadoše na četiri strane,
Skupiše se m log i sveštenici,
Te čatiše tri dni i tri noći,
I držaše velika denija
I čatiše velike m o litve:
M o le sveca, kud će svetac poći;
O će svetac V ilendari crkvi;
O nde nam je svetac počivao
A u krasnoj Vilendari crkvi.
B l a g o o n o m b r a t u r i š ć a n i n u !
Koj' celiva i prilog pridaje,
Prilog daje, i o č i m a g l e d i .

16. Predrag i Nenad.

Rani majka dva nejaka sina,
U zlo doba u gladne godine,
Na preslicu i desnicu ruku.
Lepa im je imena nadela:
Jednom Predrag, a drugom Nenade.
Predrag majci do konja doraste,
A do konja, i do bojna koplja,
Pak odbete svoju staru majku
I pribete gori u ajduke.
O sta m ajka raneći N enada,
Nenad braca ni zaznao nije.
I Nenad je majci dorastao
A do konja i do bojna koplja,
Pak odbete svoju staru m ajku ,
I pribete gori u ajduke,
Ajdukova tri godine dana.
On je junak mudar i razuman,
I srećan je svuda na m ejdanu;
U č i n i g a d r u ž b a s t a r e š i n o m ,

S tarešova tri godine dana.
A l'se m laćan zaţelio m ajke,
D ruţbini je brać i besedio:
"O j druţbino, m oja braćo draga!
"Ja sam vam se zaţelio m ajke,
"A jte, braćo, da delim o blago,
"Da idemo svaki svojoj majci."
D ruţbina ga rado poslušala.
Kako koji izasipa blago,
T aj se njem u i zak lin je teško:
Koji bracem, a koji sestricom;
A kad Nenad svoj' izasu blago,
D ruţbini je brać i besedio:
"O j druţbino, m oja braćo draga!
"Brata nemam, a sestrice nemam,
"V eć: tako m i B oga jed inoga!
"Desnica mi ne usala ruka
"Dobru konju griva ne opala!
"I britka m i sablja ne rćala!"^[13]
"N i u m ene više nem a blaga."
Kad su tako podelili blago,
Nenad sede na dobra konjica,
Pak se diţe svojoj staroj m ajci
L epo ga je dočekala majka,
P red njeg 'nosi slatku Ćakoniju.
K ad su bili seli za večeru,
Nenad majci tijo besedio:
"Oj starice, moja mila majko!
"Da mi nije od ljudi sramote,
"Da mi nije od Boga greote,
"Ne bi rek'o, da si moja majka:
"Z ašt' m i n isi braca porođila,
"Jali braca, jali milu seju?
"K ad sam bio s druţtvom na deobi,
"Svaki m i se zak lin jaše teško:
"koi bracem, a koji sestricom,
"A ja, m ajko, sobom i oruţjem,
"I dobrijem konjem ispod sebe."

Stara mu se nasmejala majka:
"N e budali, m laĆani N enade!
"Ja sam tebi braca porodila,
"Predragoga tvog brata roĆenog,
"I juĆe sam za njeg 'razabrala!
"Da s' naodi i da ajdukuje
"U zelenoj gori Garevici,
"Pred Ćetom je junak aram baša."
Besedi joj m laĆani N enade:
"Oj starice, moja mila majko!
"Pokroj na me sve novo odelo,
"Sve zeleno od Ćoe zelene,
"A okratko s goricom Jednako,
"D a je idem braca da po traĭim ,
"D a m e ĭiva m oja ĭelja m ine."
Besedi mu stara mila majka:
"N e budali, m laĆani N enade!
"Jer Ćeš ludo izgubiti glavu."
A li N enad m ajke ne slušaše,
V eĆ on Ćini, što je njem u drago:
On pokroji na sebe odelo,
Sve zeleno od Ćoe zelene,
A okratko s goricom jednako,
Pak usede na dobra konjica,
I diĭe se braca da po traĭi,
D a ga ĭiva ĭelja m im oiĆe.
N igdi svoga on ne pušta g lasa,
Niti pljunu, ni na konja viknu;
A kad doĆe gori G arevici,
K liĆe Nenad, kako soko sivi:
"Garevice, zelena gorice!
"N e ran iš li u sebi junaka,
"Predragoga m og brata roĆena?
"N e ran iš li u sebi junaka,
"koji bi me s bracem sastavio?"
Predrag sedi pod jelom zelenom,
Predrag sedi, pije rujno vino;
K ad sasluš'o N enadova g lasa,

D ru ž b i n i j e b r a ć i b e s e d i o :
"O j d r u ž b i n o , m o j a b r a ć o d r a g a !
"I s p a d n i t e n a d r u m z a b u s i j u ,
"D o č e k a j t e n e z n a n a d e l i j u ,
"N i t ' g a b i j t e , n i t i g a g l o b i t e ,
"V e ć g a ž i v a m e n i d o v e d i t e :
"O t k u d g o d j e , o n J e r o d a m o g a ."
U s t a l o j e t r i d e s e t m o m a k a ,
N a t r i m e s t a s v e p o d e s e t s t a l o .
K a d n a p r v i d e s e t n a i š a o ,
N i t k o n e s m e p r e d n j e g ' d a i z i Ć e ,
D a i z i Ć e , d a k o n j a p r i v a t i ,
V e ć g a s t a š e s t r e l o m s t r i j e l j a t i .
B e s e d i m m l a Ć a n i N e n a d e :
"N e s t r e l j a j t e , b r a ć o i z g o r i c e ,
"N e b i l a v a s v a š e g b r a t a ž e l j a ,
"K a k o m e n e i b r a t a m o j e g a !
"Š t o m e t u ž a n o v u d p o t e r a l o !"
O n i n j e g a p r o p u s t i š e s m i r o m .
K a d n a d r u g i d e s e t n a i š a o ,
I o n i g a s t r e l o m s t r i j e l j a š e ,
I n j i m a j e N e n a d b e s e d i o :
"N e s t r e l j a j t e , b r a ć o i z g o r i c e ,
"N e b i l a v a s v a š e g b r a t a ž e l j a ,
"K a n o m e n e i b r a t a m o j e g a !
"Š t o m e t u ž a n o v u d p o t e r a l o !"
I o n i g a p r o p u s t i š e s m i r o m .
K a d n a t r e ć i d e s e t n a i š a o ,
I o n i g a s t r e l o m s t r i j e l j a š e ,
R a s r d i s e m l a Ć a n i N e n a d e ,
P a k u d a r i n a t r i e s t j u n a k a :
P r v i d e s e t s a b l j o m p o s e k a o ,
D r u g i d e s e t k o n j e m p o g a z i o ,
T r e b i s ' d e s e t p o g o r i r a z b e ž e ,
K o j e k g o r i , k o j e k v o d i l a d n o j
G l a s d o p a d e P r e d r a g o m j u n a k u :
"Z l e g a s e o , P r e d r a g a r a m b a š a !
"D o Ć e t e b i n e z n a n a d e l i j a ,

"Iseće ti po gori druṭbinu."
Predrag skoći na noge lagane,
Pak uzima luke i strijele,
Pak izlazi na drum na busiju,
Pak zaseda za jelu zelenu,
Skida njega strelom sa konjica
Na zlo ga je mesto udario,
Na zlo mesto, u srce junačko.
Vrisnu Nenad, kako soko sivi,
Vrišteći se po konju povija:
"J'o junače, iz gore zelene!
"Ţiva tebe, brate, Bog ubio!
"Desnica ti usanula ruka,
"Iz koje si strele ispustio!
"I desno ti oko iskoćilo,
"S kojim si me, more, namotrio!
"Još te tvoga brata Ţelja bila,
"Kano mene i brata mojega!
"Što me tuṭan ovud poteralo,
"Naopako a po moju glavu!"
Kad je Predrag reći saslušao,
Iza jele njega zapituje:
"Tko si junak, i čijeg si roda?"
Ranjen Nenad njemu odgovara:
"Što me, more, ti za roda pitaš?
"Od mene se oṭeniti ne ćeš;
Ja sam junak mlaćani Nenade,
"Imam staru samoranu majku,
"I jednoga brata roćenoga,
"Predragoga mog brata roćena,
"Pak se digo da njega potraṭim,
"Da me Ţiva moja Ţelja mine,
"Naopako a po moju glavu!"
Kad je Predrag reći razabrao,
Od stra ljuta strele ispustio,
Pak pritrča ranjenu junaku,
Skida njega s konja na travicu:
"Ta ti li si, moj brate Nenade!

"Ja sam Predrag tvoj bratac rođeni
 "Možeš li mi rane preboleti?
 "Da poderem tanane košulje,
 "Da te vidam i da te zavijam."
 Ranjen Nenad njemu odgovara:
 "Tatili si, moj brate rođeni!
 "Vala Bogu, kad sam te video,
 "Temeljivamo jačeljam inu;
 "Ne mogu ti rane preboleti,
 "Vječti prosta moja krvca bila!"
 To izusti, pa dušicu pusti.
 Nad njim Predrag jade jadikuje:
 "J'o Nenade, moje jarko sunce!
 "Rano ti mi ti beše izišlo,
 Pa mi tako rano ti zasede!
 "Moj bosiljče iz zelene bašče!
 "Rano ti mi beše procvatio,
 "Pa mi tako rano ti uvenu!"
 Pa potrže nože od pojasa,
 Te udara sebe u srdašce,
 Mrtav pade pokraj braca svoga.

13) Zaučudo je, kako se u Cmoj gorine kunu
 oružjem, a pripovijedaju, da je u Amauta, njihovijeh
 susjeda, najveća zakletva: "Tako me puška ne
 prevarila u najvećoj nevolji!"

17. Car Duklijan i Krstitelj Jovan. (iz Crne Gore).

Vino piju do dva pobratima
 Naprčinu nakraj mora slana,
 Jedno jeste care Duklijane,
 A drugo je Krstitelj Jovane.
 Pošto su se napojili vina,
 No da reče Krstitelj Jovane:
 "Hodi, pobro, da se posigramo,
 "Tikorunom, a ja ću jabukom."

Pa skočiše, te se posigraše:
Sveti Jovan otisnu jabuku,
Ona pade moru u dubine,
Tople su ga suze propanule,
No mu care riječ progovara:
"A ne plaći, dragi pobratime!
"Ne moj mene ugrabit' korunu,
"Ja ću tebe izvadit' jabuku."
Jovan mu se Bogom kunijaše,
A da mu je ugrabiti neće.
Tade care u more upliva,
A poleće Jovan na nebesa,
Pred Gospodom te je izlazio,
Pa je pred njim riječ govorio:
"Bože vječni i presveti oče!
"Hoću li se tobom zaklet' krivo
"Hoću l' caru ugrabit' korunu?"
Gospod njemu riječ govorio:
"O Jovane, moja vjerna slugo!
"Zakuni se mnome triput krivo,
"Teke ne moj mojijem imenom."
Sveti Jovan sleće na prtinu.
Tade care iz mora izide,
I iznese u zube jabuku;
Pa su opet igru zametnuli:
Sveti Jovan otisnu jabuku,
Opet pade moru u dubine,
A Jovana suze propanule,
No mu zbori care Duklijane:
"A ne boj se, mio pobratime!
"Ne moj mene ti ukrast' korunu,
"Ja ću tebe izvadit' jabuku."
Jovan mu se Bogom kunijaše,
Kune mu se Bogom po tri puta,
A da mu je ugrabiti neće.
Car korunu vrće pod kapicu,
Kod nje stavi tacu zloglasnicu,
Pa u sinje more uronio.

Sveti Jovan more zaledio,
On zaledi dvanaes ledovah,
Pa ugrabi od zlata korunu,
I po leće k nebu u visine,
A zakrkta tica zloglasnica,
U dno mora care opazio,
Pa se zagna moru iz dubine,
Tri je leda glavom prolomio,
Pa se natrag opet povratio,
I na glavu kami dofatio,
Mali kami od hiljade okah,
I prolomi dvanaes ledovah,
Pa je svoja rasklopio krila,
Za Jovanom u počeru počeo,
Dostiže ga na nebeska vrata,
Za desnu ga nogu ufatio,
Što dofati, ono i okide.
Suzan Jovan pred Gospodom dočeo,
Sjajno sunce^[14] na nebo donese,
I Bogu se Jovan poštalo,
Kako ga je care nagrdio.
Gospod mu je tade govorio:
"A ne boj se, moja vjerna slugo!
"Svakom eću tako učiniti."
To je bilo, a Bogu za slavu.

Napomena

14) Do sad svuda bješe *koruna* (corona, kruna), a ondje *sunce*! Ja sam još u djetinjstvu slušao, gdje se ovaj događaj i *pripovijeda* u narodu ovako:

Kad su Čavoli otpali od Boga i utekli na zemlju, onda su i sunce odnijeli sa sobom, pa ga Čavolski car nabio na koplje i nosio na ramenu. Kad već zemlja protuži Bogu, da hoće sva da izgori od sunca, onda Bog pošlje svetog Arančela, da gleda kako da uzme sunce od Čavola. Kad siče sveti Arančeo na zemlju,

on se udruži s Čavolskim carem ; ali se Čavolski car
 osjeti, šta on hoće, pa se dobro uzme u pamet.
 Hodajući tako po zemlji njih dvojica zajedno, dođu
 na more i stanu da se kupaju ; a Čavo udari koplje sa
 suncem u zemlju. Pošto se malo prokupaju, onda
 reče sveti Aranđeo : "De da ronim o, da gledam o, koji
 more dublje." A Čavo mu odgovori: "Hajde de "
 Onda sveti Aranđeo zaroni, i iznese u zubima
 pijeska morskoga. Sad :greba i Čavo da zaroni, ali se
 boji, da mu sveti Aranđeo ne odnese sunce U tom e
 mu padne na um, te pljune, i od njegove pljuvanke
 postane svraka da mu čuva sunce, dok on zaroni i
 iznese u zubima morskoga pijeska. Kako Čavo
 zaroni, sveti Aranđeo prekrsti rukom more, te na
 njem u postane led od devet aršina debeo, pa onda
 spopadne sunce i pobjegne k Bogu, a svrake stane
 kreka. Kad Čavo čuje svračji glas, onda već vidi šta
 je, pa se brže bolje vrati natrag. Kad gore, ali se
 more zaledilo, ne more na polje! Onda se brže bolje
 vrati opet pa dno mora, te uzme kamen i njim
 probije led, pa onda poteci za svetijem Aranđelom !
 O najbježi, a ovaj za njim ! Tam an kad sveti Aranđeo
 korači jednom nogom k Bogu na nebo, Čavo ga
 stigne, te mu noktim a iz tabana u druge noge išćupa
 veliki komad mesa Kad sveti Aranđeo dođe sa
 suncem onako ranjen pred Boga, onda zaplače: "Što
 ću, Bože, ovako grdan?" A Bog mu reče. "Ćuti, ne
 boj se; ja ću narediti, da svi ljudi imaju tako na
 tabanu kao malu dolinu." I tako Bog uredi, te u
 svijeh ljudi postane na tabanima u obadvije noge kao
 mala dolina. I tako ostane i do danas.

18. Časn i krsti.

Vino pije care Kostadine
 U lijepu mestu Carigradu
 U svojem dvoru gospodskome,
 Šnjim e piju Božji apostoli:

Sveti Petar i apostol Pavle;
Al' besedi care Kostadine:
"O vrovni bo ŭji aposto li!
"G di su sade naši časni krsti?"
"U koga su cara čestitoga?"
A besede B o ŭji aposto li:
"O veliki care Kostadine!
"N aši s'krsti u zem lji Jevrejsko j,
"U prokleta cara Jevrejina;
"D i ŭi, care, svu vojsku riščansku,
"Idi s vojskom na zemlju Jevrejsku,
"Te poaraj svu zemlju Jevrejsku
"Poaraj je i ognjem popali,
"I uvati cara Jevrejina,
"T e ga m uči m ukam 'svako jak im ;
"A l' je tvrda vera u Č ivu ta,
"N a m uka će care um rijeti,
"Č asni krsta ne će pokazati;
"M akni, care, ŭestoke čauše
"Do bogata dvora carevoga,
"O d carice čedo ugrabite,
"T inalo ŭi do dva ognja ŭiva,
"M etni čedo m eč 'dva ognja ŭiva,
"N eka pišti, kano zm ija lju ta,
"A svaka je majka milostiva
"I na svoje čedo ŭalostiva.
"Carica će krste pokazati."
K ad je care razabrao reči,
K njige piše na četiri strane,
T e pokupi svu vojsku riščansku,
Ode s vojskom na zemlju Jevrejsku,
Svu Jevrejsku zemlju poarao,
Poarao, ognjem popalio,
Uvatio cara Jevrejskoga,
M učio ga m ukam 'svako jak im :
Prebio mu i noge i ruke,
Povadio i oči i zube,
N a teški ga m uka um orio ,

A l' je tvrda vera u Ć ivu ta,
Gdi na muka care poginuo,
Ć asni krsta ne te da prokaže!
C ar nam aće ťestoke Ć auše
Do bogata dvora carevoga,
O d carice Ć edo ugrab iše,
N alo ť iše do dva ogn ja ť iva,
M etnuš' Ć edo m eĆ ' dva ogn ja ť iva.
P isnu Ć edo , kako zm ija lju ta,
A pristupa prokleta Jevrejka,
A pristupa, a suze proliva,
Ljubi cara u skut i u ruku,
Ć amu zem lju , gdi papuĆ om stoji.
"O veliki care Kostadine!
"O Ć estiti care K ostad ine!
"O d ogn ja m i Ć edo odmaknite,
"Ja ć u vaše krste pokazati."
Pa zausti prokleta Jevrejka,
Z austila krste da prokaže,
Pa i opet ne te pokazati!
P lanu care, kako vatra ť iva:
"B liže k ognju Ć edo prim aknite!
"B liže k ognju Ć edo prim akoše,
P isnu Ć edo , kako zm ija lju ta,
Suze roni prokleta Jevrejka,
Vrlo moli cara Kostadina:
"O veliki care Kostadine!
"O za Boga, care Kostadine!
"O d ogn ja m i Ć edo odm aknite
"Ja ć u vaše krste pokazati."
O d ogn ja jo j Ć edo odm akoše,
A govori prokleta Jevrejka:
"V id iš care O Ćubar^[15] planinu?
"D iť i vojsku, idi pod planinu,
"T e raskopaj O Ćubar planinu ,
"N ać i ćete kam en stanoviti,
"Vi razbijte kamen stanoviti,
"P rosuće se m log i krsti zlatni.

"Š to Jevreji krste sakovali
"N a priliku kako vaši krsti,
"D a se vaši krsti ne poznadu."
D iže vojsku care K ostadine,
Te otide gore pod planinu,
R askopaše O Ćubar planinu,
I na Ćoše kam en stanoviti,
I razbiše kam en stanoviti,
P rosuše se m log i krsti zlatni,
Š to Jevreji krste sakovali
N a priliku kako naši krsti,
D a se naši krsti ne poznadu,
Odnose i caru Kostadinu,
Uzima i care Kostadine,
Pa i care o kamen udara,
Prebiju se na dvoje na troje;
K ad doneše naše krste Ćasne,
Car zamanu da ud'ri o kamen,
Pred njime se kamen rasprskao
Kad to vide care Kostadine,
Onda care na noge ustade,
T e se Ćasnom krstu poklonio
I Ćasnoga krsta celivao,
I celiva sva vojska rišćanska
Kad je care krste izbavio,
D iže vojsku, ode dvoru svom e
Dok je bio care Kostadine,
Ć asni krsti na zem lji sijali,
S jali krasnom narodu rišćanskom ,
Kad preminu care Kostadine
I Ćestita carica Jelena,
O nda Ćasni krsti vaskrsoše,
V askrsoše gore na nebese,
Te sijaju na onome svetu,
Kako sunce na ovome svetu.

15) Jedni pjevaju *Obljuba* mjesto *O đubar*.

19. C ar K o s t a n t i n i Ć a Ć e s a m o u Ć e

Slavu slavi care Kostantine
U proljeće čestit danak Đurčev,
Tri je care sovre postavio:
Jedna sovrá od suvoga zlata,
D ruga sovrá od srebra čistoga,
T reća sovrá drva šim širova.
Koja sovrá od suvoga zlata,
Za njom sjedi dvanaest vladika
I četiri stare patrijare;
K o ja sovrá od srebra čistoga,
Z a njom sjedi trista kaluđera;
K o ja sovrá drva šim širova,
Za njom S j e d i t r i s t a Ć e c e Ć a k a ,
M e Ć u n j i m a Ć a Ć e s a m o u Ć e .
A l'pošeta care K o s t a n t i n e ,
O n s e š e t a o d s o v r e d o s o v r e ,
K a d d o š e t a s o v r i s u v a z l a t a ,
Đ e n o s j e d i d v a n a e s t v l a d i k a
I četiri stare patrijare,
Smjerno im se care poklonio
I ovako njima besjedio:
"O za Boga! dvanaest vladika!
"I četiri stare patrijare!
"Ne bi ste l' mi mogli duvovati:
"Ja sam tečak grije učinio:
"Jesam bio svoje roditelje
"Kako bih se grija ostajao?"
Veli njemu dvanaest vladika
I četiri stare patrijare,
Ne govore Bogu po zakonu,
V e ć govore caru po hateru:
"K runo naša, care K o s t a n t i n e !
"L a k o ć e m o t e b i d u v o v a t i :
"T i n a Ć i n i k r u n e p o z l a ć e n e
"Sve od srebra i suvoga zlata
"A iskiti dragijem kamenjem,

"Te pokloni na dvan'est vladika
"I četiri stare patrijare,
"Tako ćeš se grija ostajati."
O pet šeta care Kostantine,
Dok došeta sovri srebra čista,
Đeno sjedi trista kaluđera,
Smjerno im se care poklonio
I ovako njima besjedio:
"Oci sveti, trista kaluđera!
"Ne bi li' mogli meni duvovati:
"Ja sam grije tečaj učinio:
"Jesam bio svoje roditelje,
"Kako bih se grija ostajao?"
Velinjem u trista kaluđera,
Ne govore Bogu po zakonu,
Već govore caru po hateru:
"Kruno naša, care Kostantine!
"Lako ćem o tebi duvovati;
"Tina m piši trista parusija
"Baš na ovo trista kaluđera,
"Još pogradi b'jele manastire,
"Đe će življat' m logi kaluđeri,
"Za te molit' Boga bez prestanka,
"Tako ćeš se grija ostajati."
O pet šeta care Kostantine,
Dok došeta sovri najposljednjoj,
Najposljednjoj, drva šim širova,
Đeno sjedi trista Čece Čaka,
Meću njima Čaće sam ouće,
I njima se care poklonio,
I ovako bio besjedio;
"Đeco m oja, tristo tina Čaka!
"Ne biste li' mi mogli duvovati:
"Ja sam grije tečaj učinio:
"Jesam bio svoje roditelje,
"Kako bih se grija ostajao?"
Đeca m uće, ništa ne govore,
No besjedi sam ouće Čaće,

Ne govori caru po hateru,
V eć govori Bogu po zakonu:
"K runo naša, care K ostantine!
"L ako ćem o tebi duvovati:
"T i načini lučevu ćeliju,
"N am ađi je lojem i katranom ,
"Z atvori se, care, u ćeliju ,
Z apali je sa četiri strane,
"N eka gori s večer' do svijeta,
"A k 'ostaneš, care, u ćeliji,
"Onda si se grija ostajao."
K ad to čuo care K ostantine,
T o je njem u vrlo m ućno bilo ,
P a on gradi lučevu ćeliju ,
Namaza je lojem i katranom,
U nju baca Čaće sam ouće,
Z atvori ga care u ćeliju ,
Z apali je sa četiri strane,
O na gori s večer' do svijeta.
K ad u jutru bijel dan osvanu,
Rano rani care Kostantine,
D a obiće Čaće i ćeliju ;
K ad je care dolje dohodio,
O d ćelije ništa do pepela,
N asred njega sam ouće Čaće ;
U ruku mu knjige saltijeri,
T e se moli Bogu po zakonu.
K ad to više care K ostantine,
O n se b ješe vrlo začudio ,
K ako osta Čaće sam ouće,
B rže gradi lučevu ćeliju ,
Namaza je lojem i katranom,
Z atvori se care u ćeliju ,
Z apali je sa četiri strane,
O na gori s večer' do svijeta ;
K ad u jutru danak osvanuo,
P oranilo sam ouće Čaće ,
D a obiće cara i ćeliju ;

K ad je Čaće tam o dohodilo,
O d ćelije ništa do pepela,
O no traži cara po pepelu,
Desnu mu je nahodilo ruku,
Ruka mu se desna posvetila.
Š to se caru ruka posvetila,
N jom je m loga dobra učinio:
Mloge gladne jeste naranio,
A tjedne je care napojio,
G o le, bose jeste preoČeo,
Nadgledao ništa i uboga;
Za to mu se posvetila ruka.

20. K ako se krsno im e slu ti.

Sveca slavi Srpski car Stepane,
Sveca slavi, svetog A ranČela,
Svu gospodu na sveca sazvaio,
Sazvaio je trista sveštenika
I dvanaest veliki vladika,
I četiri stara pro igum na.
Lepo i je care posadio:
Sve koleno jedan do drugoga,
A car S tepan ladno vino slu ti,
G ospodarom redom čašu daje,
Kako carski valja i treba
Poslu titi krsno im e svoje.
A l'besede gospoda rišćanska:
"C ar čestiti, ogrejano sunce!
"To je nama zazor i sramota,
"Da ti nama ladno vino slu tiš,
"Nego sedi s nama za trpezu,
"S lugam 'podaj, neka vino slu te."
Prevari se srpski car Stepane,
Te on sede s njima za trpezu,
A još nije ni slave napio,
A zaista ni metanisaio,
S lugam 'dade, da m u vino slu te,

D a m u sluge krsno im e slu te,
Ne poslu t i krsno im e svoje
Jedan danak, kako jedan časak .
D ok car S tepan na nogu staja še,
S taja še m u sveti A ran Ć eo ,
S taja še m u na desnom ram enu ,
Miluje ga krilom po obrazu;
Kad car Stepan sede za trpezu,
R asrd i se sveti A ran Ć eo ,
Ud'ri cara krilom po obrazu,
Pa otide iz careva dvora.
To iz dvora niko ne video,
R azm a jedan kalu Ć ere stari,
Pa on proli suze niz obraze;
Gledali ga carevi dvorani,
Pak su njemu tijo besedili:
Š to je tebe, stari kalu Ć ere?
"Š ta t' je m alo u carevu dvoru?
"Il' t' malo izest', il' popiti?
"Ili si se, stari, prepanuo,
"C ar ti ne će m ilostin je dati?"
A l' besed i stari kalu Ć ere:
"P ro Ć 'te m e se, carevi dvorani!
"Ni mi j' malo izest' ni popiti,
"Niti sam se starac prepanuo,
"Š to m 'car ne će m ilostin je data;
"N ego vide, što video nisam :
"Dok car S tepan na nogu staja še,
"S taja še m u sveti A ran Ć eo ,
"S taja še m u na desnom ram enu ,
"Milue ga krilom po obrazu;
"Kad car Stepan sede za trpezu,
"R asrd i se sveti A ran Ć eo ,
"Ud'ri cara krilom po obrazu,
"Pa otide iz careva dvora."
T o dvorani caru dokaza še,
Onda care na noge ustade,
I pod i te trista svešten ika,

I dvanaest veliki vladika,
I četiri stara proigumna;
Te uzeše knjige carostavne,
Te čatiše velike molitve
I drtaše velika bdenija
Za tri dana i tri noći tavnice;
Mole s' Bogu i svet' Arančelu,
Te se na to jedva smilovao,
Smilovao sveti Arančele,
Te je caru greke oprostio,
Što je care seo za trpezu,
A još nije ni slave napio,
A zaista ni metanisaio.

21. Ko krsno ime slavi, onom ipomate.

Što protužirano u nedelju,
U nedelju prije jarkog sunca,
U sokolu gradu bijelome
U tamnici Petra Mrkonjića?
Oglasuje, da je soko sivi,
Po istini vojvoda Todore.
Ako tuži, za nevolju mu je:
Sutra mu je krsno ime sveto,
Krsno ime, sveti Đeorčije,
A nemaga čime proslaviti,
Pak bratim i kapidžiju mlada:
"Bogom brate, kapidžija mladi!
"Otvori mi na tamnici vrata,
"Da ja idem Petru Mrkonjiću,
"Da se molim Peri gospodaru,
"Da me pusti na Boga na jemca,
"Da otidem na vašu čaršiju,
"Na čaršiju tamomeć' trgovce,
"Da poprosim i leba i vina,
"Da naranim suću je po tamnici
"Radi Boga i krsnog imena."
Kapidžija za Boga primio,

Pa on pusti vojvodu Todora,
Pusti njega Petru Mrkonjiću,
Pusti g' Petar na Boga na jemca,
Ode Todor tam o na čaršiju,
Na čaršiju tam o meć' trgovce;
U Todora nigdi ništa nema,
Razma jedninoći pozlaćeni,
Srebrni su, pak su pozlaćeni;
On iznese noće meć' trgovce,
Trgovci mu cijeni noće:
Ta jedan mu dva dukata daje,
A drugi mu tri dukata daje,
Treći smisli i Boga i dušu,
Te mu daje četiri dukata.
Dukat uze leba bijeloga,
Drugi dukat vina i rakije,
Treći dukat svake Čakonije
I ubave one jasne sveće,
A četvrti dukat ostavio,
Da daruje sućnjepo tamnici
Radi Boga i krsnog imena.
Pa je Todor ućegao sveću,
Pa otide dole u tamnicu,
Te stavio sućnjem večerati,
Većeraju, piju vino ladno,
Setiše se lepe slave Boćje,
Usta Todor, u slavu napija:
"O ubava lepa slavo Boćja!
"Sveti Đorđe, krsno ime moje!
"Oprosti me tamnice proklete!"
Teke Todor u slavu napija,
U to doba junak pred tamnicu!
Pak doziva vojvodu Todora:
"Ćuješ brate, vojvoda Todore!
"Odi k mene, brate, pred tamnicu,
"Da ti kaćem do dve do tri reći
A besedi vojvoda Todore:
"Oprosti mi, neznana delijo,

"Ja bi kail pred tamnicu doći,
"Al' je pusta sinoć zatvorena.
"I ključevi dvoru odnešeni." -
"Odi k mene, vojvoda Todore!
"Na tamnici otvorena vrata,
"Otvorena vrata devetora
"I deseto brava Dubrovnika."
Tad' iziđe vojvoda Todore,
Pred tamnicom čudan dobar junak
Na vitezu konju zelenome,
Ina njemu čisti zelen skerlet,
Na glavi mu krasan samur:kalpak,
Za kalpakom noja ptica krilo,
Te sen čini konju i junaku,
Da mu lice ne smagne od sunca;
Pak Todoru junak progovara:
"Čuješ brate, vojvoda Todore!
"Ti se diži noćas iz tamnice,
"Pak ne idi pokraj mora sinja,
"Jer su česte u Latina straže,
"Pak se bojim, da te ne uvate,
"V eć ti idi preko gore čarne,
"Dokle dođeš dvoru gospodskom e
Osvrte se vojvoda Todore,
Da junaku dade čašu vina,
Al' nestade konja i junaka!
Ode Todor dole u tamnicu,
Te kazuje meću sućnjevima.
Kad videše trideset sućanja
Na tamnici otvorena vrata,
Ostaviše i lebac i vino,
Otiduše svak' na svoju stranu
Ode Todor preko gore čarne.
Kade dođe dvoru gospodskom e,
Ali ljuba krsno ime služi,
Sazvala je goste i zvanice,
I kumove i sve prijatelje,
Pa gospoća krsno ime služi,

I gospoċa u slavu napija:
"Pomoz' BoŹe i sveti Đorċije,
"Krsno ime gospodara moga!
"Oprosti ga tamnice proklete!
"Donesi ga dvoru gospodskome!"
U to doba Todor u dvorove,
O d gospoċe ċašu privatio,
Te napio u slavu BoŹiju,
PosluŹio krsno ime svoje,
A u svome dvoru bijelome,
Poċastio goste i zvanice
I kumove i sve prijatelje

22. Sveti Nikola.

BoŹe mili! ċuda velikoga!
Gledah ċuda prije nev iċena.
U Pavlovu svetom namastiru
Postavljeni od zlata stolovi,
Svi se sveci redom posadili;
Navrh sofre Gromovnik Ilija,
Nasred sofre Sava i Marija,
Po dnu sofre Petka i Neċelja;
Slavu diŹe svetitelj Nikola,
I napija u slavu Ristovu;
Al' se njemu malo zadrijema,
U drijem u ċašu ispustio,
Ĉaša pade na stolove zlatne,
Nit' se razbi, nit' se proli vino
Kara njega Gromovnik Ilija:
"O moj brate, svetitelj Nikola!
"I do sad smo pili ladno vino,
"Al' nijesmo, brate, drijemali,
"N i iz ruku ċaša ispuštali;
"Š to se tebe tako zadrijema?"
Al' govori svetitelj Nikola:
"Ne karaj me, Gromovnik Ilija;
"Malo trenuh, ċudan sanak usnih.

"N aveze se trista kaluČera,
 "Naveze se u to sinje more,
 "Prilog nose Svetoj gori slavnoj:
 "Ț u ta voska i b 'jela tam n jana:
 "Digoše se v jetri do oblaka,
 "U dariše po m oru talasi,
 "D a s' potop i trista kaluČera,
 "U glas viknu trista kaluČera:
 ""Pom oz 'B o ģe i sveti N i kola!
 ""Đ e si go Ģe, da si sada ov Ģe!""
 "A ja odoh, te ih potpomogoh;
 "Izveze se trista kaluČera,
 "Izveze se zdravo i veselo,
 "O dnesoš e prilog Svetoj gori:
 "Ț u ta voska i b 'jela tam n jana.
 "U tome se mene zadrijema,
 "T e ja ĉašu iz ruke ispustih."

23. Sveti Savo.

Z bor zborila gospoda riščanska
 K od bijele crkve G raĉanice:
 "B o ģe m ili, ĉuda velikoga!
 "K ud se Ģede car:N em an je blago,
 "Sedam kula groša i dukata?"
 T u se desi N em an ģiću Savo,
 P a govori gospodi riščanskoj:
 "O j B o ģa vam , gospodo riščanska!
 "Ne govor'te o mom roditelju,
 "N e govor'te, ne griješ'te duše:
 "Nije babo raskovao blago
 "N a nad ģake n i na buzdovane,
 "Ni na sablje ni na bojna koplja,
 "Ni dobrijem konjma na ratove;
 "V eć je babo potrošio blago
 "Na tri slavna Srpska namastira:
 "Jednu babo sagradio crkvu:
 "B'jel Vilindar nasred gore Svete,

"K rasnu slavnu sebe zaduţbину,
 "V jeĉnu kuću na onom e sv'jetu,
 "D a se n jem u po je leturĉija
 "Onog sv'jeta, kao i ovoga;
 "Drugu babo sagradio crkvu:
 "Studenicu na Vlahu Starome,
 "K rasnu slavnu m ajci zaduţbину,
 "Svojoj majci carici Jeleni,
 "V jeĉnu kuću na onom e sv'jetu,
 "D a s' i n jo jz i po je leturĉija
 "Onog sv'jeta, kao i ovoga;
 "T reću babo sagradio crkvu:
 "M ilješevku na H ercegovini,
 "K rasnu slavnu Savi zaduţbину,
 "V jeĉnu kuću na onom e sv'jetu,
 "D a s' i n jem u po je leturĉija
 "Onog sv'jeta, kao i ovoga."
 U glas viknu gospoda rišćanska:
 "P rosto da si, N em anjiću Savo!
 "P rosta duša tvojih roditelja!
 "P rosta duša. a ĉestito t'jelo!
 "Š to nosili, svijetlo vam bilo!
 "Š to rodili, sve vam sveto bilo!"
 I što reĉe gospoda rišćanska
 Na sastanku kod bijele crkve,
 Š to goĉ rek li, kod B oga se stek lo.

24. Opet sveti Savo.

Z bor zborila gospoda rišćanska
 K od bijele crkve G raĉanice:
 "M ili B o ģe, ĉuda go lem oga!
 "K ud se Ć ede car-Nemanje blago,
 "Sedam kula groša i dukata?
 "Valja da je raskovao blago
 "N a nad ţake i na buzdovane
 "I dobrijem konjma na ratove."
 T u se desi N em anjiću Savo,

Pa govori gospodi rišćanskoj:
"N e ludujte, gospodo rišćanska!
"Nije babo raskovao blago
"N a nadžake ni na buzdovane,
"Ni dobrijem konjma na ratove,
"V eć je babo poharčio blago
"Sve gradećim loge zadužbine:
"Dok je Svetu gore podigao
"I V ilindar crkvu načinio,
"Tu je dao dvije kule blaga;
"D ok načini visoke D ečane
"U primorju kod vode Bistrice,
"I dva stuba svetitelja Đ urča,
"O ba stuba viš'N ovog Pazara,
"Studenicu na Vlahu Starome,
"Tu je dao jednu kulu blaga;
"D ok načini crkvu kod T rebinja
"M ilješevku na H ercegovini,
"I Dovolju blizu gore Crne;
"I T rojicu nadom ak Taslidže
"U kraj vode ukraj Č iotine;
"R aču crkvu ukraj vode D rine,
"I P apraću blizu B orogova,
"I V azuću kraj vode K rivaje,
"Ozren crkvu nasred Bosne slavne,
"I Gomelju na granici suvoj;
"M oštanicu u K rajini lju toj,
"Tu je dao jednu kulu blaga.
"O staloga što preteče blaga,
"O stalo je blago poharčio
"Z idajući po kalu kaldrm e
"I gradeći po vodam 'ćuprije,
"D ijeleći kljastu i slijepu,
"D ok je dušim jesto uvatio,
"Sedam kula blaga poharčio:
"E to babo kud poharći blago!"
O nda reče gospoda rišćanska:
"B e aferim ,N em anjiću Savo!

"Kad imaste sedam kula blaga,
"Te znadoste upraviti blagom.
"Š to nosili, svijetlo vam bilo!
"Š to rodili, sve vam sveto bilo!"
I što reče gospoda rišćanska
Na sastanku kod bijele crkve,
Š to goć rekli, kod Boga se steklo

25. **Ṭ en id b a k r a l j a V u k a š i n a**

K n j i g u p i š e Ṭ u r a V u k a š i n e ,
U bijelu Skadru na Bojani,
T e j e š a l j e n a H e r c e g o v i n u
Bijelome gradu Pirlitoru,^[15]
Pirlitoru prema Durmitoru,
V i d o s a v i l j u b i M o m ĉ i l o v o j ;
T a j n o p i š e , a t a j n o j o j š a l j e ,
U knjizi joj ovako besjedi:
"V i d o s a v a , M o m ĉ i l o v a l j u b o !
"Š t a ĉ e š u t o m l e d u i s n i j e g u ?
"K a d p o g l e d a š s g r a d a i z n a d s e b e ,
"N i š t a n e m a š l i j e p o v i ĉ e t i ,
"V e ć b i j e l o b r d o D u r m i t o r a
"O k i ć e n o l e d o m i s n i j e g o m
"U s r e d l j e t a , k a o u s r e d z i m e ;
"K a d p o g l e d a š s t m o i s p o d g r a d a ,
"M u t n a t e ĉ e T a r a v a l o v i t a ,
"O n a v a l j a d r v l j e i k a m e n j e ,
"N a n j o j n e m a b r o d a n i ĉ u p r i j e ,
"A o k o l j e b o r j e i m r a m o r j e ;
"V e ć t i o t r u j v o j v o d u M o m ĉ i l a ,
"I l ' g a o t r u j , i l i m i g a i z d a j ,
"H o d i k m e n i u p r i m o r j e r a v n o
"B i j e l o m e S k a d r u n a B o j a n u ,
"U z e ć u t e z a v j e m u l j u b o v c u ,
"P a ĉ e š b i t i g o s p o Ć a k r a l j i c a ,
"P r e s t i s v i l u n a z l a t n o v r e t e n o ,
"S v i l u p r e s t i , n a s v i l i s j e d i t i ,

"A nositi Divu i kadivu
 "I još ono sve ŕeŕeno zlato;
 "A kakav je Skadar na Bojani!
 "K ad pog ledaš brdu iznad grada,
 "Sve porasle smokve i masline
 "I još on i grozn i vinogradi;
 "K ad pog ledaš stm o ispod grada,
 "A l'uzrasla šenica bjelica,
 "A oko nje zelena livada,
 "K roz nju teče zelena B o jana,
 "Po njoj pliva riba svakojaka,
 "K ad goĆ hoćeš, da je taze jedeš."
 D oĆe knjiga ljub i M om Ćilovoj,
 K njigu g leda ljuba M om Ćilova,
 Onu g leda, drugu sitnu piše:
 "G ospod ine, kralju V ukašine!
 "N ije lasno izdati M om Ćila,
 "Ni izdati, nita otrovati:
 "U M om Ćila sestra Jevrosim a,
 "Gotovi mu to gospodsko jelo,
 "Prije njega jelo ogleduje;
 "U M om Ćila devet m ile braće
 "I dvanaest prvo-bratuĆeda,
 "Oni n jem u rujno vino slu ŕe,
 "P rije njega svaku Ćašu p iju;
 "M om Ćil' im a kon ja JabuĆila,^[16]
 "JabuĆila kon ja krilatoga;
 "K ud goĆ hoće, prelećeti m o ŕe; "U M om Ćila sab lja
 sa oĆim a,^[17]
 "Ne boji se nikoga do Boga.
 "V eć m e Ću li, kralju V ukašine!
 "Ti podigni mlogu silnu vojsku,
 "Izvedi je na Jezera ravna,
 "Pak zasjedni u gori zelenoj;
 "U M om Ćila Ćudan nauk im a,
 "Svako ju tro u svetu neĆelju
 "Rano rani u lov na Jezera
 "S 'sobom vodi devet m ile braće

"I dvanaest prvo :bratu čeda
"I četrest od grada levera;
"Kada bude u oči nečelje,
"Ja ću spalit' krila Jabučilu,
"B ritku ću m u sablju zatopiti,
"Zatopiti onom slanom krvlju,
"Da se ne da izvadit' iz kora;
"Tako ćeš ti pogubit' M om čila."
K ada kralju taka knjiga dođe,
T e on viče, što m u knjiga kaže,
T o je njemu vrlo milo bilo,
P a on diže m logu silnu vojsku,
O d e s vojskom na Hercegovinu,
Izvede je na Jezera ravna,
Pak zasjede u gori zelenoj.
K ad je bilo u oči nečelje,
M om čil'ode u svoju ložnicu,
P a on leže u m eke dušeke,
M alo proče, i ljubam u doče;
A line će u m eke dušeke,
V eć m u ron i suze više glave;
A nju pita vojvoda M om čilo:
"Vidosava, moja vjerna ljubo!
"Kaka ti je golema nevolja,
"T e m i ron i š suze više glave?"
Al' govori mlada Vidosava:
"G ospodaru, M om čilo vojvoda
"Meni nije nikake nevolje,
"V eć sam čula jedno čudno čudo,
"Č u la jesam , al' n isam vičela,
"D a ti im aš konja Jabučila,
"Jabučila, konja krilatoga,
"Ja ne vičeh tvom e konju krila,
"T e ne mogu mlada vjerovati;
"V eć se bojim , hoćeš poginuti."
M udar bješe vojvoda M om čilo,
M udar bješe, al' se prevario,
Svojoj ljubi tako besjedio:

"Vidosava, vjerna moja ljubo!
"Z a to ću te lasno u tješiti,
"T i ćeš lasno vićet' ćilu krila:
"Kada prvi zapjevaju p'jevci,
"Ti otidi u nove ahare,
"T ad 'će ćile popuštiti krila,^[18]
"T ad 'm u m o ژهš krila sag ledati."
Pak on leژه sanak boraviti.
Mom ćil' spava, ljuba m u ne spava,
V eće sluša m lada u dušku,
K ad će prvi p'jevci zapjevati;
A kad prvi p'jevci zapjevaše,
Skoći m lada iz m eka duška,
Z apalila fenjer i svijeću,
Pa uzima loja i katrana,
Ode pravo u nove ahare;
A l' istina, što M om ćilo kaژه,
Jabućilo krila popuštio,
Popuštio krila do kopita;
Tade ona krila namazala,
Namaza ih lojem i katranom,
Pa svijećom krila zapalila,
T e sapali krila Jabućilu,
Š to ne m ogla vatrom sago reti,
To pod kolan pritegnula tvrdo;
Onda mlada ode u riznicu,
Dovatila sablju M om ćilovu,
Te je slanom zatopila krvlju,
Pak se vrmu u m eke duške.
Kad u jutru zora zab'jelila,
Poranio vojvoda M om ćilo,
Pa govori ljubi Vidosavi:
"Vidosava, moja vjerna ljubo!
"Ja sam noćas ćudan san usnio,
"Đ e se povi jedan pramen magle
"Od proklete zemlje Vasojeve,
"Pak se savi oko Durmitora,
"Ja udarih kroz taj pramen magle

"Sa m o j i j e h d e v e t m i l e b r a ć e
"I s d v a n a e s t p r v o - b r a t u ć e d a
"I ć e t r ' e s t o d g r a d a l e v e r a ,
"U m a g l i s e , l j u b o , r a s t a d o s m o ,
"R a s t a d o s m o , p a k s e n e s a s t a s m o ;
"N e k a B o g z n a , d o b r a b i t i n e ć e ."
V e l i n j e m u l j u b a V i d o s a v a :
"N e b o j m i s e , m i l i g o s p o d a r u !
"D o b a r j u n a k d o b a r s a n u s n i o ;
"S a n j e l a ŭ a , a B o g j e i s t i n a ."
O p r e m i s e v o j v o d a M o m ć i l o ,
P a o n s i ć e n i z b i j e l u k u l u ,
D o ć e k a g a d e v e t m i l e b r a ć e
I d v a n a e s t p r v o - b r a t u ć e d a
I ć e t r ' e s t o d g r a d a l e v e r a ,
A l j u b a m u i z v e d e ć i l a š a ,
D o b r i j e h s e k o n j a d o v a t i š e ,
O t i d o š e u l o v n a J e z e r a .
K a d s u b i l i n a d o m a k J e z e r a ,
O p t e ć e i h o n a s i l n a v o j s k a .
K a d M o m ć i l o o p a z i o v o j s k u ,
O n p o t e ŭ e s a b l j u o d b e d r i c e ,
A l ' s e p u s t a n e d a i z v a d i t i ,
K a o d a j e z a k o r e p r i r a s l a .
O n d a r e ć e v o j v o d a M o m ć i l o :
"Ć u j e t e l i , m o j a b r a ć o d r a g a !
"I z d a d e m e k u j a V i d o s a v a ,
"N o d a j t e m i s a b l j u p o n a j b o l j u ."
H i t r o s u g a b r a ć a p o s l u š a l a ,
D a d o š e m u s a b l j u p o n a j b o l j u ,
P a j e M o m ć i l ' b r a ć i b e s j e d i o :
"Ć u j e t e l i , m o j a b r a ć o d r a g a !
"V i u d r i t e v o j s c i p o k r a j i m a ,
"J a ć ' u d a r i t ' v o j s c i p o s r i j e d i ."
M i l i B o ŭ e ć u d a v e l i k o g a !
D a j e k o m e p o g l e d a t i b i l o ,
K a k o s ' j e ć e v o j v o d a M o m ć i l o ,
K a k o k r ć i d r u m a n i z p l a n i n u ;

V iše tlači konjic Jabučilo ,
N eg 'što M om čil'britkom sabljom s'ječe;
A l'ga loša sreća susretnula:
Kad iziće prem a Pirlitoru ,
Susrete ga devet vranih konja,
A na njima brata ni jednoga!
T o kad viće vojvoda M om čilo ,
U junaku srce prepuknulo
O d žalosti za braćom ročenom ,
B ijele m u m alaksaše ruke,
T e ne m o țe više da siječe,
V eć udara konja Jabučila,
U dara ga čizmom i mamuzom,
Da poleti gradu Pirlitoru,
A l'm u konjic polećet'ne m o țe;
K une njega vojvoda M om čilo :
"Jabučilo , izjeli te vuci!
"Iz šale sm o odavde lećeli,
"Bez nevolje, tek od obijesti,
"A danas m i polećeti ne ćeš!
Al' mu konjic njiskom odgovara:
"Gospodaru , vojvoda M om čilo !
"Nit' me kuni, niti me nagoni,
"D anas te b i polećet'ne m o gu;
"Bog ubio tvoju Vidosavu!
"Ona mi je sapalila krila;
"Š to ne m o gla vatrom sagoreti,
"To pod kolan pritegnula tvrdo;
"V eće bježi, kuda te b i drago ."
K ad to začu vojvoda M om čilo,
P ro li suze niz junačko lice ,
P a odskoči od konja čilaša,
T riput skoči, do grada doskoči,
Ali gradu vrata zatvorena,
Zatvorena i zamandaljena!
K ad se M om čil'viće na nevolji,
On dozivlje sestru Jevrosimu:
"Jevrosima, moja mila sejo!

"Pušti m en i jednu krp u platna,
"Ne bih li ti u grad utekao."
Seja bratu kroz plać odgovara:
A m o j brate, vojvoda M om ćilo!
"K ako ću ti puštit' krp u platna,
"Kad je meni snaha Vidosava,
"Moja snaha, tvoja nevjernica,
"Savezala kose za direke?"
A l' je sestra srca ťalostiva,
Ŧ ao joj je brata roćenoga,
Ona ciknu, kako ljuta guja,
Manu glavom i ostalom snagom,
Iz glave je kose išćupala,
Ostavila kose na direku,
Pa dovati jednu krp u platna,
Preturi je gradu niz bedene.
M om ćil'vati onu krp u platna,
Pa se penje gradu uz bedene,
Gotov' b ješe u grad uskoćiti:
A l' do leće ljuba nevjemica,
O štru sablju nosi u rukam a,
Pres'jeće m u platno više ruku,
M om ćil'pade gradu niz bedene,
K raljeve ga doćekaše sluge
N a m aćeve i na koplja bojna,
N a nadŦake i na buzdovane;
A dopade kralju V ukašine,
Udari ga onim bojnim kopljem,
U dari ga posred srca Ŧiva,
A l' govori vojvoda M om ćilo:
"A m anet ti, V ukašine kralju:
"Ti ne uzmi moju Vidosavu,
"Vidosavu, moju nevjernicu,
"Jer ć' i tvoju izgubiti glavu,
"Danas mene u tebe izdala,
"A sju tra će tebe u drugoga;
"Već ti uzm i m oju m ilu seju,
"Seju moju milu, Jevrosimu,

"O na će ti svagda vjerna biti,
"Rodiće ti, k'o i ja, junaka."
To govori vojvoda M om čilo,
To govori, a s dušom se bori,
To izusti, laku dušu pusti.
Kad pogibe M om čilo vojvoda,
A gradu se otvoriše vrata,
Pak iziće kuja Vidosava,
Te dočeka kralja Vukašina,
Odvede ga na bijelu kulu,
Posadi ga u stolove zlatne,
Ugosti ga vinom i rakijom
I gospodskom svakom Čakonijom ,
Pa otide u riznicu mlada,
Iznese mu ruho M om čilovo ,
M om čilovo ruho i oružje;
A l'da vidiš čuda velikoga:
Što M om čilu bilo do koljena,
Vukašinu po zemlji se vuče;
Što M om čilu taman kalpak bio,
Vukašinu na ramenima pada;
Što M om čilu taman čizma bila.
Tu Vukašin obje noge meće;
Što M om čilu zlatan prsten bio,
Tu Vukašin tri prsta zavlaci;
Što M om čilu taman sablja bila,
Vukašinu s'aršin zemljom vuče;
Što M om čilu taman džeba bila,
Kralj se pod njom nidignut'ne moće.
Tad govori kralje Vukašine:
"Avaj meni, do Boga miloga!
"Nuto kurve mlade Vidosave!
"Kad izdade ovakog junaka,
"Koga danas u svijetu nema,
"To li mene sutra izdat'ne će!"
Pa poviknu svoje vjerne sluga,
Uvatiše kuju Vidosavu,
Svezaše je konjima za repove,

Odbiše ih ispod Pirlitora,
Te je konjičivu rastrgoše.
Kralj pohara dvore Momčilove,
Pa on uze sestru Momčilovu,
Po imenu dilber-Jevrosimu,
Odvede je Skadru na Bojanu,
I vjenča je sebi za ljubovcu,
Šnjom lijepi porod izrodio,
Porodio Marka i Andriju,
A Marko se turi na ujaka,
Na ujaka vojvodu Momčila.

15) Jedni pevaju *Piritor* mjesto *Pirlitor*, Kažu, da i sad stoje zidine od toga grada.

16) Pripovijeda se, da je onamo negdje u nekakom jezeru bio *krilat konj*, pa izlazio noću, te posao Momčilove kobile, koje su pasle po livadi oko jezera; no kako bi koju kobilu opasao, on bi je udario nogama u trbuh, te se izjalovi (da ne bi otdrijebila krilata konja). Kad to dozna Momčilo, a on uzme bubnjeve i talambase, i ostale kojekake sprave, što lupaju, pa otide danju, te se sakrije kod jezera, a kobile natjera oko jezera. Kad noću iziće konj iz jezera i opase jednu kobilu, pa počne da siće snje, onda on počne lupati u bubnjeve i u ostale sprave, te se konj poplaši i ne uzima kad izjaloviti kobile, nego uteče u jezero, a kobilu ostane suđrebna i otdrijebi krilata konja, kojega jedni u ovoj pjesmi nazivaju *vrancem*, jedni *doratom*, jedni *đogatom*, a ovdje se pjeva *Jabučilo* i, kratkosti radi, *čilaš i čile*.

17) Ja ne znam, šta znači sablja *sa očima*, a ni pjevač m nije znao kazati. Da nije na njoj gdje bila kakva šara, kao oči?

18) Po ovom se mora misliti, da se krila svagda

nijesu mogla vidjeti.

26. Zidanje Skadra.

G rad g rad i la tri brata roČena,
D o tri brata tri M rljavČeviĆa:
Jedno b je še V ukašine kralje,
D rugo b je še U g lješa vo jvoda,
T reće b je še M rljavČev iĆ G o jko,
Grad gradili Skadar na Bojani,
Grad gradili tri godine dana,
Tri godine sa trista majstora,
N e m o go še tem elj podignuti,
A kamo li sagraditi grada:
Š to m ajstori za dan ga sagrađe,
T o sve vila za noć obalju je.
K ad nastala godina četvrta,
T ada viće sa planine vila:
"N e m u Ći se, V ukašine kralje,
"N e m u Ći se i ne har Ći b laga;
"N e m o Š, kralje, tem elj pod ignu ti,
"A kamo li sagraditi grada,
"D ok ne na Ćeš dva slična im ena,
"D ok ne na Ćeš S to ju i S to jana,
"A oboje brata i sestricu,
"D a za zi Ćeš ku li u tem elja,
"T ako će se tem elj obdr ģati,
"I tako ćeš sagrađiti grada."
K ad to za Ću V ukašine kralje,
On doziva slugu Desimira:
"D esim ire, m o je Ćedo drago!
"Do sad si mi bio vjerna sluga,
"A od sade m o je Ćedo drago,
"Vataj, sine, konje u intove,
"I ponesi šest tovara b laga,
"Idi, sine, preko b'jela sv'jeta,
"T e ti tra ģi dva slična im ena,
"T ra ģi, sine, S to ju i S to jana,

"A oboje brata i sestricu;
"Ja li otmi, ja l' za blago kupi,
"Dovedi ih Skadru na Bojanu,
"D a ziĆem o kuli u tem elja,
"N e bi l'nam se tem elj obdrĉao,
"I ne bi li sagradili grada."
K ad to zaĆu sluga D esim ire,
On uvati konje u intove,
I ponese šest tovara b laga,
Ode sluga preko b'jela sv'jeta,
O de traĉit'dva sliĆna im ena;
T raĉi sluga S to ju i S to jana,
T raĉi sluga tri godine dana,
A l'ne naĆe dva sliĆna im ena,
A l'ne naĆe S to je i S to jana,
Pa se vrnu Skadru na Bojanu,
Dade kralju konje i intove,
I dade m u šest tovara b laga:
"Eto, kralje, konji i intovi,
"I eto ti šest tovara b laga,
"Ja ne naĆoh dva sliĆna im ena,
"Ja ne naĆoh S to je i S to jana."
K ad to zaĆu V ukašine kralju,
On podviknu Rada neimara,
Rade viknu tri stotin' majstora,
Gradi kralje Skadar na Bojani,
Kralje gradi, vila obaljuje,
Ne da vila temelj podignuti,
A kamo li sagraditi grada;
Pa dozivlje iz planine vila:
"M ore, ĉu li? V ukašine kralju!
"N e m uĆi se i ne harĆi b laga,
"N e m o š, kralje, tem elj pod ignu ti,
"A kamo li sagraditi grada;
"N o eto ste tri brata roĆena,
"U svakoga ima vjerna ljuba,
"Ĉ ija sju tra na B o janu doĆe
"I donese m ajstorim a ruĆak,

"Z i č i t e j e k u l i u t e m e l j a ,
"T a k o ć e s e t e m e l j o b d r ţ a t i ,
"T a k o ć e t e s a g r a d i t i g r a d a ."
K a d t o z a č u V u k a š i n e k r a l j u ,
O n d o z i v a d v a b r a t a r o č e n a :
"Č u j e t e l i , m o j a b r a ć o d r a g a !
"E t o v i l a s a p l a n i n e v i ċ e ,
"N i j e v a j d e , š t o h a r ć i m o b l a g o ,
"N e d a v i l a t e m e l j p o d i g n u t i ,
"A k a m o l i s a g r a d i t i g r a d a ;
"J o š g o v o r i s a p l a n i n e v i l a :
"E v ' m i j e s m o t r i b r a t a r o č e n a ,
"U s v a k o g a i m a v j e r n a l j u b a ,
"Č i j a s j u t r a n a B o j a n u d o ċ e
"I d o n e s e m a j s t o r i m a r u ċ a k ,
"D a j ' u t e m e l j k u l i u z i d a m o ,
"T a k o ć e s e t e m e l j o b d r ţ a t i ,
"T a k o ć e m o s a g r a d i t i g r a d a .
"N o j e l ' , b r a ć o , B o ţ j a v j e r a t v r d a ,
"D a n i j e d a n l j u b i n e d o k a ţ e ,
"V e ć n a s r e ć u d a i m o s t a v i m o ,
"K o j a s j u t r a n a B o j a n u d o ċ e ?"
I t u B o ţ j u v j e r u z a d a d o š e ,
D a n i j e d a n l j u b i n e d o k a ţ e .
U t o m i h j e n o ć c a z a s t a n u l a ,
O t i d o š e u b i j e l e d v o r e ,
V e ċ e r a š e g o s p o d s k u v e ċ e r u ,
O d e s v a k i s l j u b o m u l o ţ n i c u .
A l ' d a v i d i š ċ u d a v e l i k o g a !
K r a l j V u k a š i n v j e r u p o g a z i o ,
T e o n p r v i s v o j o j l j u b i k a z a :
"D a s e ċ u v a š , m o j a v j e r n a l j u b o !
"N e m o j s j u t r a n a B o j a n u d o ċ i
"N i d o n i j e t ' r u ċ a k m a j s t o r i m a ,
"J e r ċ e š s v o j u i z g u b i t i g l a v u ,
"Z i d a ć e t e k u l i u t e m e l j a ."
I U g l j e š a v j e r u p o g a z i o ,
I o n k a z a s v o j o j v j e r n o j l j u b i :

"Ne prevar' se, vjerna moja ljubo!
 "N em o j sju tra na B o janu doći
 "Ni donijet' majstorim a ručak ,
 "Jera hoćeš m lada poginuti,
 "Z idaće te ku li u tem elja."
 Mladi Gojko vjeru ne pogazi,
 I on svojoj ljubi ne dokaza.
 Kad u jutru jutro osvanulo,
 Poraniše tri M rljavčvevića,
 O tidoše na grad na B o janu .
 Z em an doće da se nosi ručak^[19], A redak je gospoČ i
 kraljici,
 Ona ode svojoj jetrvici,
 Jetrvici, ljubi U glješinoj:
 "Č u li m ene, m o ja jetrv ice!
 "N ešto m e je zaboljela g lava,
 "Tebe zdravlje! preboljet" ne mogu;
 "N o ponesi m ajstorim a ručak."
 G ovorila ljuba U glješina:
 "O jetrvo, gospoČ o kraljice!
 "N ešto m ene zaboljela ruka,
 "Tebe zdravlje! preboljet' ne mogu,
 "V eć ti zbori m laČ o j jetrv ici."
 O na ode m laČ o j jetrvici:
 "Jetrvice, mlada Gojkovice!
 "N ešto m e je zaboljela g lava,
 "Tebe zdravlje! preboljet' ne mogu;
 "N o ponesi m ajstorim a ručak."
 Al" govori Gojkovica mlada:
 "Č u li, nano, gospoČ o kraljice!
 "Ja sam rada tebe poslušati,
 "N o m i ludo čedo nekupato,
 "A bijelo platno neisprato."
 V eli njo jzi gospoČ a kraljica:
 "Idi", kaŕe, "m o ja jetrv ice,
 "T e odnesi m ajstorim a ručak ,
 "Ja ću tvoje izaprati platno ,
 "A jetrva čedo okupati."

Nem a šta će G o j k o v i c a m l a d a ,
V e ć p o n e s e m a j s t o r i m a r u č a k .
K a d j e b i l a n a v o d u B o j a n u ,
U g l e d a j e M r l j a v č e v i ć G o j k o ,
J u n a k u s e s r c e r a đ a l i l o ,
T a o m u j e l j u b e v i j e r n i c e ,
T a o m u j e č e d a u k o l ' j e v c i ,
Đ e o s t a d e o d m j e s e c a d a n a ,
P a o d l i c a s u z e p r o s i p a š e ;
U g l e d a g a t a n a n a n e v j e s t a ,
K r o t k o h o d i , d o k d o n j e g a p r i č e ,
K r o t k o h o d i , t i h o b e s j e č a š e :
" Š t o j e t e b e , d o b r i g o s p o d a r u !
" T e t i r o n i š s u z e o d o b r a z a ? "
A l ' g o v o r i M r l j a v č e v i ć G o j k o :
" Z l o j e , m o j a v i j e r n i c e l j u b o !
" I m a o s a m o d z l a t a j a b u k u ,
" P a m i d a n a s p a d e u B o j a n u ,
" T e j e t a l i m , p r e g o r e t ' n e m o g u . '
N e s j e ć a s e t a n a n a n e v j e s t a ,
N o b e s j e d i s v o m e g o s p o d a r u :
" M o l i B o g a t i z a t v o j e z d r a v l j e ,
" A s a l i ć e š i b o l j u j a b u k u . "
T a d ' j u n a k u g r Ć e t a o b i l o ,
P a n a s t r a n u o d v r a t i o g l a v u ,
N e š ć e v i š e n i g l e d a t i l j u b u ;
A d o Ć o š e d v a M r l j a v č e v i ć a ,
D v a Ć e v e r a G o j k o v i c e m l a d e ,
U z e š e j e z a b i j e l e r u k e ,
P o v e d o š e u g r a d d a u g r a d e ,
P o d v i k n u š e R a d a n e i m a r a ,
R a d e v i k n u d o t r i s t a m a j s t o r a ;
A l ' s e s m i j e t a n a n a n e v j e s t a ,
O n a m i s l i , d a j e š a l e r a d i .
T u r i š e j e u g r a d u g r a Ć i v a t ' ,
O b o r i š e d o t r i s t a m a j s t o r a ,
O b o r i š e d r v l j e i k a m e n j e ,
U z i d a š e d o r i d o k o l j e n a ,

Još se smije tanana nevjesta,
Još se nada, da je šale radi.
O boriše do trista majstora,
O boriše drvlje i kamenje,
U zidaše doridopojasa,
Tad' otežavljaj i kamenje,
Onda više, šta je jadnu naće,
Ljuto pisnu, kako ljuta guja,
Pa zamoli dvamila Čevera:
"Ne dajte me, ako Boga znate!
"Uzidati mladu i zelenu."
To se moli, al' joj ne pomagle;
Jer Čeveri u nju i ne gleda.
Tad se pročesram a i zazora,
Pake moli svoga gospodara:
"Ne daj mene, dobri gospodaru!
"Da me mladu u grad uzidaju,
"No ti prati mojoj staroj majci,
"Moja majka ima dosta blaga,
"Nek ti kupi roba il' robinju,
"Te zidajte kuli u temelja."
To se moli, no joj ne pomagle.
A kad više tanana nevjesta,
Da joj više moba ne pomagle,
Tad' se moli Radu neimaru:
"Bogom brate, Rade neimare!
"Ostavi mi prozor na dojkama,
"Isturi mi moje bjele dojke,
"Kade dođe moj nejak i Jovo,
"Kade dođe, da podoji dojke."
To je Rade za bratstvo primko,
Ostavi joj prozor na dojkama,
Pa joj dojke u polje isturi,
Kade dođe nejak i Jovane,
Kade dođe, da podoji dojke.
Opet kućna Rada dozivala:
"Bogom brate, Rade neimare!
"Ostavim i prozor na očima,

"Da ja gledam ka bijelu dvoru,
"K ad će m ene Jova donositi
"I ka dvoru opet odnositi."
I to Rade za bratstvo primio,
Ostav i jo j prozor na oči m a,
Te da gleda ka bijelu dvoru,
K ada će jo j Jova donositi
I ka dvoru opet odnositi.
I tako je u grad ugrad iše,
Pa donose čedo u kol'jevci,
T e ga doji za neČelju dana,
Po neČelji izgubila g lasa;
A l'Četetu onČe ide rana,
D ojiše ga za godinu dana.
Kako tade, tako i ostade,
D a i danas onČe ide rana
Z arad 'čuda, i zarad ' lijeka,
K oja ťena ne im a m lijeka^[20].

19) Od stiha 121-178 jedni i ovaku pjevaju:

A l'da vid iš dve gospoČe m lade,
D ve gospoČe, obe postarije:
Jedna uze ubeljeno platno,
Pa ga nosi opet da bijeli,
I odlazi tamo na belilo,
T am o ode, v iše ne do lazi;
D ruga uze lijepe rum end ťe,
Pa odlazi na vodu studenu,
N a vodi je ťubor otvorila,
Pa ka dvoru v iše ne do lazi;
A ne m o ťe G ojkovica m lada,
Jera im a čedo u kolevci
Vrlo mlado od meseca dana.
ProČe vrem e gosposkoga ručka,
Najzad usta njina stara majka,
T e poziva m lade izm ećarke,
D a odnese ručak na B ojanu;

Al' govori Gojkovica mlada:
 "Sed i", veli, "naša stara majko,
 "Te ti nijaj čedo u koleni,
 "Da ja nosim gospodskoga ručka;
 "Od Boga je velika greota,
 "A od ljudi zazor i sramota,
 "Kod tri snae da ti nosiš ručak."
 Onda ostanjina stara majka,
 Te danjija čedo u koleni,
 A ustaje Gojkovica mlada
 I pozivam lade izmećarke,
 Te odnese gospodskoga ručka;
 Kad je bila na vodu Bojanu,
 Ugleda je Mrljavčević G o j k o ,
 On potrča, te susrete ljub u ,
 Pa je desnom rukom zagrlio,
 Celiva je u bijelo lice,
 Pa on ron i suze od očiju ,
 Jošte ljub i tako govorio :
 "L j u b a m o j a , v e l i k a t a l o s t i !
 "D a l ' n e v i d i š , g d e s i p o g i n u l a ?
 "N a k o g a s i n a r u č i l a J o v a ?
 "K o ć e t e b e J o v a o k u p a t i ?
 K o l i ć e g a d o j k o m o d o j i t i ?"
 Jošte čaše G o j k o g o v o r i t i ,
 A l ' n e d a d e V u k a š i n e k r a l j u ,
 No je uze za desnicu ruku,
 Pa podviknu Rada neimara -

20) *K a ž u* , da i sad iz onijeh prozora, gdje su sise bile
 izm o l j e n e , t e ć e n e k a k a m o k r i n a , k o j a s e n i z a z i d
 hvata, kao kreč, i tene, koje nemaju m lijeka, ili ih
 sise bole, nose ono, te piju u vodi. - U narodu se
 našem u i sad pripovijeda, da se nikakva velika
 gračevina ne moće načiniti, dok se u nju kakvo
 čeljade ne uzida; za to se takovijeh m j e s t a k l o n e s v i ,
 kojima je m o g u ć e , j e r k a ŝ u , d a s e i s j e n č e l j a d e t u

m o ěe uzidati, pa ono poslije um re.

27. D u šan ho ěe sestru da uzm e.

B o ěe m ili, ěuda velikoga!
E v 'ostade dvoje siro ěadi:
Jedno jeste Srpski car Stefane,
A druga je sirota Roksandra,
Pa besjedi Srpski car Stefane:
"Moja sestro, sirota Roksandro!
"Hodi mene uzmi gospodara,
"D a m i na še ne har ěim o b l a g o ."
Ma mu veli sirota Roksandra;
"O ěu li m e, m o j b r a t e S t e f a n e !
"P re ěe b i se nebo pro lom ilo ,
"A na nebo sunce poginulo,
"No uzela tebe gospodara:
"Bogme nikad ja te uzet' ne ěu
"D o k ne na ěe š trista ne im ara,
"P o v e d e š ih u Š a r u p l a n i n u ,
"D a ti na Ću do trista izvora,
"N a jednu ih ťicu ne sastave,
"Ne odvedu Misir-zemlji ravnoj;
"I naprav i š do tri ěa še zlatne,
"Da ti vodu pije sirotinja."
K ad to za ěu S r p s k i c a r S t e f a n e ,
O n ne ťali pohar ěiti b l a g a ,
No dovati trista neimara,
P o v e d e ih u Š a r u p l a n i n u ,
T e na Ćo še do trista izvora,
N a jednu ih ťicu sastav ili,
D o v e l i ih Misir-zemlji ravnoj;
P a naprav i do tri ěa še zlatne,
D a mu vodu pije sirotinja.
K ad to v i ěe siro ta R o k s a n d r a ,
Ovako je rije ě besjed ila :
"Ć u je š li m e, m o j b r a t e S t e f a n e !
"Ja te bogm e n i k a d u z e t ' n e ěu

"Dok ne nađeš trista neimara,
"Da bijelu naprave ti crkvu
"Od bijela mermera kamena,
"Pod listaš je teškijem olovom ,
"A pokriješ tučem zelenijem ,
"Pa napraviš do trista stolova,
"Pa dovedeš trista kaluđera
"I dvanaest svetijeh vladika
"I četiri Srpska patrijara,
"I dovedeš Čakona Jovana
"I njegovo Ćece trista lude;
"Pa kako ni, moj brate, rasude."
Kad to začu Srpski car Stefane,
On ne ģali poharćiti blaga,
No dovati trista neimara,
Te bijelu naprav iše crkvu
Od bijela mermera kamena,
Pod listaše j' teškijem olovom ,
A pokriše tučem zelenijem ;
Pa napravi do trista stolova
I dovede trista kaluđera
I dvanaest svetijeh vladika
I četiri Srpska patrijara,
I dovede Čakona Jovana
I njegove Ćece trista lude:
Pa prokleta prosipaše m ito ,
Da mu dadu sestru za ljubovcu.
Kaluđeri m ita privatiše,
I privati dvanaest vladika
I četiri Srpske patrijare,
On ne hoće Čakone Jovane
I njegove Ćece trista lude:
Roksandra je pred bijelu crkvu,
Pa izlaze trista kaluđera,
Izidoše pred bijelu crkvu ,
Ev'naĆoš R oksandru Ćevojku ,
O vako joj rijeĉ besjed ili:
"Dobro jutro, careva carice!

"T o v i, B o ģe, u ĉas do bar b ilo !"
Ema veli sirota Roksandra:
"H aj! 'o to le, B o ģ 'ji p ro k le t n i c i!
"Đ avo li v i p o n i j e li d u ŝ u ,
"A o g a n j v e i z g o r i o ģ i v i!
"P a v e v o d a m u t n a ĉ e r d o s a l a !"
Kad eto ti dvanaest vladika,
O vako su rijeĉ besjed ili:
"Dobro jutro, careva carice!
"T o v i, B o ģe, u do bar ĉas b ilo !"
Ama veli sirota Roksandra:
"H ajt' o to le, B o ģ 'ji b e z d u ŝ n i c i!
"Đ avo li v i p o n i j e li d u ŝ u !
"A o g a n j v e i z g o r i o ģ i v i!
"I v o d a" v a s ĉ e r d o s a l a m u t n a !"
Kad eto ti Srpski patrijari,
O vako su rijeĉ besjed ili:
"Dobro jutro, careva carice!
"T o v i, B o ģe, u do bar ĉas b ilo !"
Onako ih opravi Roksandra,
K ' b v l a d i k e i k ' b k a l u Ć e r e ;
K a d e t o t i Ć a k o n a J o v a n a
I n j e g o v e Ć e c e t r i s t a l u d e ,
O vako su rijeĉ besjed ili:
"Dobro jutro, sirota Roksandro!
"A d a B o g d a i B o g o r o d i c a ,
"A k' u z e l a m i l a b r a t a s v o g a ,
"B o ģ j a o d v a s n e o s t a l o t r a g a ,
"D o v a n z m i j e i k a m e n a s t a n c a !"
K a d t o z a ĉ u S r p s k i c a r S t e f a n e ,
A o n s k o ĉ i n a n o g e l a g a n e ,
T e d o v a t i d r v e n e m a j s t o r e ,
O d d r v e t a o n p r a v i ĉ e l i j u ,
O d l i j e p a l u ĉ a p i t o m o g a ,
Z a m a z a j e p r a h o m i k a t r a m o m ,
P a d o v a t i Ć a k o n a J o v a n a
I n j e g o v e Ć e c e t r i s t a l u d e ,
U ĉ e l i j u t e i h z a t v o r i o ,

Pa u t d i o s a č e t i r i s t r a n e ;
 O n o t i d e n a b i j e l u k u l u .
 K a d n a j u t r o j u t r o o s v a n u l o ,
 E v ' p o r a n i S r p s k i c a r S t e f a n e ,
 A p o g l e d a S t e f a n n a ć e l i j u ,
 A l ' s e s a m a o g r a d i l a c r k v a ,
 A u c r k v u t r i s t a s v e t i t e l j a ,
 T o s u , b r a ć o , m l a d i m u č e n i c i .
 K a d t o v i Ć e S r p s k i c a r S t e f a n e ,
 A o n o p e t n a p r a v i ć e l i j u ,
 P a d o v a t i t r i s t a k a l u Ć e r a
 I d v a n a e s t s v e t i j e h v l a d i k a
 I č e t i r i S r p s k a p a t r i j a r a ,
 U ć e l i j u t e i h z a t v o r i o ,
 Z a t v o r i o , p a i h z a p a l i o ,
 O n o t i d e n a b i j e l u k u l u .
 K a d n a j u t r o b j e š e o s v a n u l o ,
 A o t i d e S t e f a n n a ć e l i j u ,
 A l ' ć e l i j a b j e š e i z g o r e l a ,
 I z e m l j a j e p o d n j o m i z g o r e l a ,
 I z g o r e l a , p a s e p r o p a n u l a ,
 P a j e v o d a u d a r i l a m u t n a ,
 T e j e n j i n e k o s t i ć e r d o s a l a .
 K a d t o v i Ć e S r p s k i c a r S t e f a n e ,
 N e s m j e u z e t ' s e s t r u z a l j u b o v c u !
 T o j e b i l o , k a d a s e Ć i n i l o ,
 A s a d a s e t e k p r i p o v i j e d a .

28. U d a j a s e s t r e D u š a n o v e .

P i j e v i n o S r p s k i c a r S t e f a n e
 U P r i z r e n u m j e s t u p i t o m o m e ,
 D o n j e g a s u s t a r c i p a t r i j a r i :
 Č e t i r i s u s t a r a p a t r i j a r a ,
 I d o n j i h j e d o d e v e t v l a d i k a ,
 I d v a n a e s t u Ć t u g l i v e z i r a ,
 I p o r e d u S r p s k i g o s p o d a r i ;
 V i n o s l u Ź i p r o v i z u r M i j a j l o ,

A svijetli sestra Kandosija
Sa njedara dragijem kamenjem.
Kad se care napojio vina,
Tade care riječ govorio :
"Čujete li, sva Srpska gospodo !
"Što ja hoću riječ besjediti:
"Mogu l' biti voljan na besjedi,
"Da ja uzmem sestru Kandosiju,
"Da je uzmem za ljubav vijernu,
"Da se carsko ne razlazi lice,
"Da se carsko ne rastura blago?"
Sva gospoda ustade na noge,
Pa se caru časno pokloniše,
Pokloniše, ne odgovoriše.
Kad to začu mlada Kandosija,
Svoje lice zaklonila bila
Baš za slugu provizur-Mijajla,
No to viče Srpski car Stevane,
Te govori Srpski car Stevane:
"Kurvo jedna, provizur-Mijajlo!
"Ti li nastaj taj junak na zemlji,
"Da zakloniš čisto carsko lice,
"Carsko lice za tvoje skutove?
"Vjera moja i tako mi Boga!
"Kad u jutru bijel dan osvane,
"Pogubiću provizur-Mijajla,
"A uzeću sestru Kandosiju,
"Uzeću je za vijernu ljubav !"
Kad to začu sestra Kandosija,
Tad onjoj slugu provizur-Mijajla;
Zlatan ibrik iz ruku mu uze,
Sam a počeo caru služit' vino .
Dok se care vinom napojio,
Sluge njega iz stoladigoše,
Uzeše ga za oba pazuha,
Odniješe njega u ložnicu,
Prostriješe trim eka dušeka,
U dušeke cara položise;

Kad u jutru p'jevci zapjevali
I pred crkvom zvona udarila,
U stadoše m nog i sveštenici
Na jutrenju u bijelu crkvu,
U bijelu crkvu, svetu Petku;
Kad na službu zvona udariše,
Tade sluge cara podigoše,
Digoše ga iz meka dušeka,
Drte njega za oba pazuha,
Odniješe g' u bijelu crkvu,
Posadiše u stola srebma;
Dok u crkvi službu savršišē,
Izljegoše iz bijele crkve,
Cara drte mloge vjeme sluge,
Drte njega za oba pazuha,
Vode njega dvoru bijelome,
Posadiše g' u stola srebma,
I tu dođe sva Srpska gospoda,
Tu sjedoše da piju rakiju,
Šećeriju, a rakiju piju;
Al' govori Srpski car Stevane:
"Čujete li, sva Srpska gospodo!
"Ja sam sinoć vrlo pijan bio,
"Da što loše besjedio nisam?"
Sva ustade po redu gospoda,
Časno caru divan učinīše,
Učinīše, ne odgovoriše;
Progovara provizur Mijajlo:
"Budi care voljan na besjedi!
"Jesi sinoć riječ govorio,
"Da pogubiš provizur-Mijajla,
"A da uzmeš sestru Kandosiju,
"Da je uzmeš za ljubavijemu."
Tade care riječ progovara:
"Čujete li, sva Srpska gospodo!
"Vino piti, a ne opiti se,
"Nit' je bilo, niti m ože biti;
"Ču li, slugo, provizur-Mijajlo!

"N a čast tebe tvo ja rusa g lava,
"I na čast ti sestra K andosija
"Ti je uzmi za ljub u vijernu."

29. **Ṭ en id b a D u š a n o v a .**

K ad se ṭ en i S rpski car S tjepane,
N a daleko zaprosi Č evo jku ,
U L eČ anu gradu L atinskom e,
U Latinskog kralja Mijaila,
P o im enu R oksandu Č evo jku ;
C ar je prosi, i kralj mu je daje.
C ar isprosi po knjigam 'Č evo jku ,
Pak doziva Todora vezira:
"Slugo moja, Todore vezire!
"D a m i ideš b ije lu L eČ anu
"Mome tastu, kralju Mijailu,
"Da mi s njime svadbu ugovoriš,
"K ada ć em o poć i po Č evo jku ,
"Koliko li povesti svatova;
"D a m i vid iš R oksandu Č evo jku ,
"M o ṭ e l' b iti za cara carica,
"M o ṭ e l' b iti svoj zem lji gospoČ a;
"D a je vid iš, i da prstenuješ."
Veli njemu Todore vezire:
"H oću , care, drag i gospod ine."
Pak s' opremi, ode u Latine.
K ada doČ e b ije lu L eČ anu ,
L ijepo ga kralju dočekao ;
V ino piše neČ eljicu dana;
T ada reČ e Todore vezire:
"Prijatelju, Mijailo kralju!
"Nije mene care opravio,
"D a ja pijem po L eČ anu v ino ,
"V eć da s tobom svadbu ugovorim ,
"K ad će care doć i po Č evo jku
"U koje li doba od godine,
"K o liko l' će povesti svatova;

"I da vidim Roksandu Čevojku,
"Da je vidim, i da prstenujem."
Tada reče Mijailo kralju:
"Prijatelju, Todore vezire!
"Što me care za svatove pita,
"Neka kupi, koliko mu drago;
"Po Čevojku, kada njemu drago;
Nego ćeš mi cara pozdraviti,
"Nek ne vodi svoja dva sestra,
"Dva sestra, dva Voinovića,
"Vukašina i s njim Petrašina;
"Upicu su teške pijanice,
"A u kavzi lju te kavgad tije;
Opice se, zametnuće kavgu,
"Pak je teško dtevap dati kavzi
"U našem u bijelu Lečanu.
"A Čevojku sada ćeš vićeti,
"I prsten joj dati po zakonu."
A kada je tavana noćca došla,
Ne donose voštane svijeće,
Već po m raku izvode Čevojku;
Kad to viće Todore vezire,
On izvadi od zlata prstenje
Sa biserom i dragim kamenjem,
Razasja se soba od kamenja,
Taka mu se učin i Čevojka,
Da je ljepša od bijele vile;
Prstenova Roksandu Čevojku
I dade joj hiljadu dukata,
I Čevojku braća odvedoše.
Kad u jutru jutro osvanulo,
Opremi se Todore vezire,
Pak otide bijelu Prizrenu.
Kada doće bijelu Prizrenu,
Pita njega Srpski car Stjepane.
"Slugo moja, Todore vezire!
"Viće li mi Roksandu Čevojku?
"Viće li je, i prstenova li?

"Š to govori kralju M ijailo?"
 T odor njem u sve po redu kaŕe:
 V iĉeh, care, i prstenovah je;
 "D a kakva je R oksanda Ćevojka!
 "Onakove u Srbina nema.
 "Dobro zbori kralju Mijailo:
 "Po Ćevojku, kada tebe drago,
 "Svata kupi, koliko ti drago,
 "Samo te je kralju pozdravio,
 "D a ne vodiš dva sestra tvoja,
 "D va sestra, dva V oinovića;
 "U piću su teške pijanice,
 "A u kavzi lju te kavgadžije,
 "Opće se, zam etnuće kavgu,
 "Pak je teško dŕevap dati kavzi
 "U LeĆanu gradu Latinskom e."
 K ad to začu Srpski car S tjepane,
 Udari se rukom po koljenu;
 "Jao mene do Boga miloga!
 "Dotle li se zulum oglasio
 "O d sestra od V oinovića!
 "A tako mi moje vjere tvrde!
 "D okle m ene to veselje proĉe,
 "O bojicu hoću objesiti
 "O vratim a grada V uĉitna,
 "Po svijetu da me ne sramote."
 Stade care kupiti svatove,
 Skupi svata dvanaest hiljada,
 Pak podiŕe niz K osovo ravno.
 K ad su bili ispod V uĉitna,
 G ledala ih dva V oinovića,
 M eću sobom mladi govorili:
 "Š to l' se ujak na nas rasrdio,
 "T e nas ne šće zvati u svatove?
 "Netko nas je njemu opadnuo,
 "S njega ŕiva m eso otpadalo!
 "Car otide u zemlju Latinsku,
 "A junaka sa sobom ne ima

"Ni jednoga od roda svojega,
 "Koji bi mu bio u nevolji,
 "Ako bi mu bilo za nevolju;
 "Latini su stare varalice,
 "U jaka će našeg pogubiti,
 "A nezvani ićine smijem o."
 Veli njima ostarjela majka:
 "Đeco moja, dva Voinovića!
 "Vi imate brata u planini:
 "Kod ovaca, Miloš-čobanina,
 "Najmlađi je, a najbolji junak,
 "A za njega care i ne znade;
 "Pošljite mu list knjige bijele,
 "Neka dođe gradu Vučitnu,
 "Ne piš'ite mu, što je i kako je,
 "Vječ pišite: ""Majka je na smrti,
 ""Pak te zove, da te blagosovi,
 ""Da na tebe kletva ne ostane;
 ""Nego brže hodi b'jelu dvoru,
 ""Ne bi l' t'ivu zastanuo majku.""
 To su braća majku poslušala,
 Brže pišu knjigu na koljenu,
 Te je šalju u Šaruplaninu,
 Svome bratu Miloš-čobaninu:
 "Oj Milošu, naš ročeni brate!
 "Brže da si gradu Vučitnu,
 "Stara nam je majka na umoru,
 "Pak me zove, da te blagosovi,
 "Da na tebe kletva ne ostane."
 Kada Miloš stnu knjigu primi,
 Knjigu gleda, a suze proljeva.
 Pita njega trideset čobana:
 "O Milošu, naša poglavice!
 "I do sad su knjige dolazile,
 "A l'se nisu sa suzama učile;
 "Otkud knjiga? ako Boga znadeš!"
 Skoči Miloš na noge lagane,
 Pa govori svojim čobanima:

"O j čobani, m oja braćo draga!
 "Ova knjiga jest od dvora moga:
 "Stara mi je na umoru majka,
 "Pak me zove, da me blagosovi,
 "Da na mene kletva ne ostane;
 "V i čuvajte po planini ovce,
 "Dok ja odem i natrag se vratim"
 Ode M iloš gradu V učitmu,
 Kad je bio blizu b'jela dvora,
 D va su brata pred njeg ' išetala,
 A za njima ostarjela majka;
 V eli njim a M iloš čobanine:
 "Z a što, braćo, ako B oga znate!
 "Bez nevolje jer gradit' nevolju?"
 Vele njemu do dva mila brata:
 "Hodi, brate, ima i nevolje."
 U b 'jela se lica iz ljub iše,
 M iloš m ajku u bijelu ruku.
 S tadoše m u redom kazivati,
 K ako care ode po Čevojku
 Na daleko u zemlju Latinsku,
 A ne zove svojijeh sestrića:
 "V eć, M ilošu, naš roČen i brate!
 "H oćeš, brate, nezvan za u jakom
 "U svatove poći nazorice?
 "Ako njemu bude do nevolje,
 "D a se n jem u u nevo lji naČeš;
 "Ako li mu ne bude nevolje,
 "M o ĩeš doći, da se ne kazuješ."
 T o je M iloš jedva dočekao:
 "H oću, bogm e, m oja braćo draga!
 "K ad u jaku ne ću, da kom e ću?"
 T ad 'ga braća oprem at' stadoše:
 Ode Petar oprem at' ku laša,
 A V ukašin oprem a M iloša:
 N a njeg 'm eće tananu košu lju,
 D o pojasa od čistoga zlata,
 Od pojasa od bijele svile;

Po košulji tri tanke Čečerm e,
 Pak dolamu sa tridest putaca,
 Po dolami toke sakovane,
 Zlatne toke od četiri oke;
 A na noge kovče i čakšire;
 A svrh svega Bugar:kabanicu,
 I na glavu Bugarsku šubaru:
 Načini se cmi Bugarine,
 I braćaga poznati ne mogu;
 Dadoše mu koplje ubojito
 I mač zelen staroga Voina;
 Petrašin mu izvede kulaša
 Mečedinom svega opšivena,
 Da kulaša care ne poznade.
 Lijepo su ga braća sjetovala:
 "Kad, Milošu, dostigneš svatove,
 "Pitaće te, tko si, i otkud si:
 "Ti se kaži zemlje Karavlaške:
 "Služio sam bega Radul-bega,
 "Ne šće mene službu da isplati,
 "Pak ja poćoh u svijet bijeli,
 "Da Čegoći bolje službe tražim;
 "Pak sam čuo za svate careve,
 "I prist'o sam nezvan za svatovi
 "Rad' komada ljeba bijeloga
 "I rad' čaše crvenoga vina."
 "Čuvaj dobro dizgen od kulaša,
 "Jer se kulaš jeste naučio
 "Putovati s konjma carevijem."
 Tada Miloš okrenu kulaša,
 Pak za carem ode u svatove,
 Na Zagorju sustiže svatove.
 Pitaju ga kićeni svatovi:
 "Otkud ideš, mlaćano Bugarče?"
 Miloš im se iz daleka kaže,
 K'o što su ga braća naučila.
 Lijepo ga svati dočekaše:
 "Dobro doš'o, mlaćano Bugarče!"

"Nek je jedan više u druţini."
Kad su bili putem putujući:
Zlunu nauku Miloš naučio
Kod ovaca u Šarplanini,
Pospavati svagda oko podne;
On zadrem a na konju kulašu;
Kako dizgen oslabi kulašu,
Diţe glavu, ode kroz svatove,
Obaljuje konje i junake,
Dokle doĉe konjima carevijem,
Kako doĉe, s njima u red stade
Lale Ńćahu biti Bugarina,
Al' ne dade Srpski car Stjepane:
"Ne udrite mlaĉano Bugarĉe,
"Bugarĉe se spavat' nauĉilo
"Po planini ovce ĉuvajući;
"Ne udrite, veĉ ga probudite."
Bude njega lale i vojvode:
"Ustan' more, mlaĉano Bugarĉe!
"Bog ti staru ne ubio majku,
"Koja te je takoga rodila
"I u svate caru opremila!"
Kad se prenu Miloš Voinović,
Te sagleda caru oĉi ĉame,
Kulaš ide s konjima carevijem,
On pokupi dizgene kulašu,
Pa išćera njega iz svatova,
Udara ga oštrom bakaĉlijom,
Po tri koplja u prijeko skaĉe,
Po ĉetiri nebu u visine,
U napredak ni broja se ne zna;
Iz usta mu Ńivio ganjsipa,
A iz nosa mu odar plamen suĉe.
Stade svata dvanaest hiljada,
Te gledaju konja u Bugara;
Konja glede, a sam i se ĉude:
"Boĉe mili! ĉuda velikoga!
"Dobra konja, a loša junaka!

"Još takoga ni vičeli ni smo,
"Jedan bješe u zeta careva
"I sada je, u Voinovića."
Gledale ga još tri šćardtije:
Jedno jeste Đakovica Vuče,
A drugo je Nestopoljče Janko,
A treće je momče Prijepoljče;
Gledali ga, pak su govorili:
"Dobra konja mladog Bugarina!
"Baš ga ovčje u svatovma nema;
"Tama ga ni u cara našeg;
"Hajde malo da izostanemo,
"Ne bi li ga kako izmamili."
Kad su bili do Klisure blizu,
Izostaše do tri šćardtije,
Pa govore Miloš-čobaninu:
"Čuješ more, mlaćano Bugarče!
"Hoćeš dati konja na razmjenu?
"Dajem oti konja još boljega,
"I još prida stotinu dukata,
"I suviše ralo i volove,
"Pak ti ori, te se ljebom rani."
Velinjima Miloš Voinović:
"Proč'te me se, do tri šćardtije!
"Boljeg konja od ovog ne tražim,
"Ni ovoga umirit' ne mogu;
"Što će mene stotina dukata?
"Na kantar ih mjeriti ne znadem,
"A brojem ih brojiti ne umjem;
"Što će mene ralo i volovi?
"Mene nije ni otac orao,
"Pak je mene ljebom odranio."
Tad govore do tri šćardtije:
"Čuješ more, mlaćano Bugarče,
"Ako ne daš konja na razmjenu,
"Mi ćemo oga na silu oteti."
A l' govori Miloš Voinović:
"Sila otme zemlju i gradove,

"K am o l'm ene konja o tet'ne će!
"Volim dati konja na razmjenu,
"Jer ne m ogu p ješke pu tova ti."
Pa u stav i svojega ku laša,
P ru ģ i ruku ispod m e Ć ed ine,
O ni m isle, bakra Ć liju skida,
A l'on skida zlatna šestoperca,
T e udara Đ akovicu V uka,
Koliko ga lako udario,
T ri pu ta se V u Ć e prem etnuo;
V eli n jem u M iloš V o inović:
"Toliki ti rodili grozdovi
"U pi tom oj tvojoj Đ akovici!"
P ob je ģ e m u N estopolj Ć e Janko,
S ti ģ e n juga M iloš na ku lašu,
U dari ga m e Ć u ple Ć i ģ ive,
Ć e ti ri se pu ta prem etnuo:
"D r ģ 'se dobro, N estopolj Ć e Janko!
"Tolike ti jabuke rodile
"U pitomu Nestopolju tvome!"
B je ģ i jadno m om Ć e P rijepolj Ć e,
D osti ģ e ga M iloš na ku lašu,
T e i n juga kucnu šestopercem ,
Sedam se je puta premetnulo:
"D r ģ 'se dobro, m om Ć e P rijepolj Ć e!
"Pa kad do Ć eš P rijepolju tvom e,
"P ovali se m e Ć u Ć evojkam a,
"Đ e s' o teo konja od B ugara."
Pa okrenu konja za svatovi.
K ad do Ć o še bi je lu L e Ć anu,
R azape še po pol ju ša to re.
Z ob izi Ć e kon jm a carev ijem ,
N em a ni šta kon ju M ilo ševu .
K ad to vi Ć e M iloš V o inović,
U ze torbu na lijevu ruku
Od zobnice jedne te do druge,
Dok je svoju punu napunio.
Pa on ode tra ģ it' m e hand ģ iju :

"M ehand tija! daj da pijem vina."
M ehand tija njem u odgovara;
"Id' odatle, crni Bugarine!
"Da s' donio Bugarsku kopanju,
"Ako bih ti i usuo vina;
"Z a te nisu čaše pozlaćene."
Pogleda ga M iloš poprijeko,
Udari ga rukom uz obraze,
Koliko ga lako udario,
Tri mu zuba u grlo sasuo;
M o li m u se m ladi m ehand tija:
"N e udri m e više, Bugarine!
"B iće tebe vina izobila,
"Ako caru ne će ni dostati."
M iloš više ne šće ni iskati,
V eć sam uze, pak se napi vina.
D ok se M iloš m alo ponaćini,
U tom svanu i ogranu sunce.
A l' povika sa grada L atinće:
"O j ću ješ li, S rpski car-Stjepane!
"E to dolje pod gradom L ećanom
"Iziš' b je kraljev zatoćniće,
"Z ove tebe na m ejdan junački,
"V alja ići m ejdan dijeliti,
"Ili ne ćeš odavde izići,
"Ni izvesti svata ni jednoga,
"A kam o li R oksandu Čevojku!"
K ad to začu S rpski car S tjepane,
On telala pusti u svatove,
T elal viće i tam o i am o:
"Nije l' majka rodila junaka
"I u svate caru opremila,
"D a za cara na m ejdan iziće?
"Č estita bi n jega učinio."
A l' se nitko naći ne m ogaše;
Car s' udari rukom po koljenu:
"Jao mene do Boga miloga!
"Sad da su m i dva sestrića m oja,

"D va sestra, dva V oinovica,
"Sad bi oni na mejdan izišli."
Isto care u besjedi bješe,
M iloš ide, a kulaša vodi
D o pred šator Srpskog car: Stjepana:
"Jel' slobodno, care gospodine,
"Da je idem na mejdan u polje?"
Veli njemu Srpski car Stjepane:
"Jest slobodno, m laćano Bugarče!
"Jest slobodno, al' nije prilike;
"A ko zgubiš m lada zatočnika,
"Č estita ću tebe učiniti."
U zja M iloš pom am na kulaša,
Pa okrenu od b 'jela šatora
Z am etnuvši koplje naopako.
Govori mu Srpski car Stjepane:
"Ne nos', sinko, koplje naopako,
"V eć okreni koplje u napredak;
"Jer će ti se smijati Latini."
V eli njemu M iloš V oinović:
"Č uvaj, care, ti gospodstva tvoga;
"Ako mene do nevolje bude,
"Ja ću lasno koplje okrenuti;
"Ako li mi ne bude nevolje,
"Doneti ga mogu i ovako."
P a o tide niz polje Lećansko;
G ledale ga Latinske Čevojke,
Gledale ga, pak su govorile:
"B ože m ili! čuda velikoga!
"Kakva je to careva zamjena?!
"Ta na njemu ni haljina nema.
"V eseli se, kraljev zatočniče!
"N em aš na što sablje izvaditi,
"N it' je im aš o što krvaviti."
U to doba dođe do šatora,
Đ e zatočnik sjedi pod šatorom,
Za koplje je svezao dorata.
V eli njemu M iloš V oinović:

"U stan 'm ore, bijelo Latinče!
"D a junačkim ejdan dijelim o "
A l' govori bijelo Latinče:
"Id' odatle, crni Bugarine!
"N em am o što sablje poganiti,
"Kad na tebe ni haljina nema."
R a t lju ti se M iloš V oinović:
"U stan 'm ore, bijelo Latinče!
"Na tebe su pobolje haljine,
"S tebe ću ih na sebe obući."
T ad 'L atinče na noge poskoči,
Pak posjede pomamna dorata,
Odmah ode poljem razigravat',
M iloš njem u stade na biljezi.
B aci koplje bijelo Latinče
N a M iloša u prsi junačke;
M iloš drži zlatna šestoperca,
N a njega je koplje dočekao,
Prebio ga na tri polovine.
V eli njem u bijelo Latinče;
"Č ekaj m alo, crni Bugarine!
"L oše su m i koplje podmetnuli,
"Dok otidem, da koplje promjenim."
Pak pobježe preko polja ravna.
A l' povika M iloš V oinović:
"S tan i m alo, bijelo Latinče!
"Milo bi ti bilo pobjegnuti."
Pak poćera po polju Latinče,
D oćera ga do Lećanskih vrata,
A l' Lećanska vrata zatvorena;
Pusti koplje M iloš V oinović,
T e prikova bijelo Latinče,
Prikova ga za Lećanska vrata,
Pak m u rusu odsiječe glavu,
K u lašu je baci u zobnicu;
Pa uvati njegova dorata,
O dvede ga caru čestitome:
"E to, care, zatočnika glave."

Car mu daje blago nebrojeno:
"Idi, sinko, te se napij vina;
"Čestita ću tebe učiniti."
Tek što Miloš sjede piti vina,
Al' povika sa grada Latince:
"E to, care, pod Lećanom gradom
"Na livadi tri konja viteza,
"Pod sedlima i pod ratovima,
"I na njima tri plamena mača,
"Vrhovi im nebu okrenuti;
"Da preskočiš tri konja viteza:
"Ako li ih preskočiti ne ćeš,
"Ne ćeš izić', ni izvest' Čevojke."
Opet viknu telal po svatov'ma:
"Nije l' majka rodila junaka
"I u svate caru opremila,
"Da preskoči tri konja viteza
"I na njima tri plamena mača?"
Taj se junak naćine mogaše;
Al' eto ti mlada Bugarina
Pred šatora Srpskog car-Stjepana:
"Jel' slobodno, care gospodine!
"Da preskočim tri konja viteza?"-
"Jest slobodno, moje drago d'jete!
"Nego skini Bugar-kabanicu,
"Bog ubio onoga terziju,
"Koji ti je toliku srezao!"
Govorim u Miloš Voinović:
"Sjedi, care, pak pij rujno vino,
"Ne brini se mojom kabanicom;
"Ako bude srce u junaku,
"Kabanica ne će ništa smesti:
"Kojoj ovci svoje runo smeta,
"On će nije ni ovce ni runa."
Pa on ode u polje Lećansko;
Kada dođe do dobrih konja,
On provodi svojega kulaša,
Pa kulašu svome progovara:

"Čekaj mene u sedlo, kulašu."
A on pročesa one druge strane,
Zaigra se preko polja ravna,
I preskoči tri konja viteza
I na njima tri plamenica,
Ustavi se na svojem kulašu;
Pa on uze tri konja viteza,
Odvede ih Srpskom car-Stjepanu.
Malo vreme za tim postajalo,
Al' povika sa grada Latince:
"Hajde sada, care Srbijane!
"Pod najvišu kulu u Lečanu,
"Na kuli je koplje udareno,
"Na koplju je od zlata jabuka;
"Ti strijeljaj kroz prsten jabuku."
Miloš više ne šće ni čekati,
Već on pita cara čestitoga:
"Jel' slobodno, care gospodine!
"Da strijeljam kroz prsten jabuku?":
"Jest slobodno, moj ročeni sinko!"
Ode Miloš pod bijelu kulu,
Zape strjelu za zlatnu tetivu,
Ustrijeli kroz prsten jabuku,
Pak je uze u bijele ruke,
Odnese je caru čestitome.
Lijepo ga care obdario.
Malo vreme za tim postajalo,
Al' povika sa grada Latince:
"Eto, care, pod bijelom kulom
"Izišla su dva kraljeva sina,
"Izveli su tri ljepe Čevojke,
"Tri Čevojke, sve tri jednolike,
"I na njima ruho jednoliko;
"Idi poznaj, koje je Roksanda;
"Ako li se koje druge mašiš,
"Ne ćeš izić' ni iznijet' glave,
"A kako li izvesti Čevojke!"
Kad je care rječi razumio,

On doziva Todora vezira;
 "Idi, slugo, te poznaj Čevojku."
 Todor mu se pravo kunijaše:
 "Nijesam je, care, nivićeo,
 "Jer su mi je po mraku izveli,
 "Kada sam je ja prstenovao."
 Car s' udari rukom po koljenu:
 "Jao mene do Boga miloga!
 "Nadmudrismo i nadjunačismo,
 "Pak nam osta cura na sramotu!"
 Kad to začu Miloš Voinović,
 On otide caru čestitome:
 "Jel' slobodno, care gospodine!
 "Da ja poznam Roksandu Čevojku?":
 "Jest slobodno, moje drago d'jete!
 "Al' je jadno u te pouzdanje;
 "Kako ćeš ti poznati Čevojku,
 "Kad je nigda nivićeo nisi?"
 Al' govori Miloš Voinović:
 "Ne brini se, care gospodine!
 "Kad ja bijah u Šariplanini
 "Kod ovaca dvanaest hiljada,
 "Za noć bude po trista janjaca,
 "Ja sam svako po ovci poznav'o;
 "Roksandu ću po braći poznati."
 Veli njemu Srpski car Stjepane:
 "Idi, idi, moje drago d'jete!
 "Ako Bog da, te poznaš Roksandu
 "Dacu tebe zemlju Skenderiju
 "U drtavu za života tvoga."
 Ode Miloš niz polje široko,
 Kada dođe, Če stoji Čevojke,
 Zbaci s glave Bugarsku šubaru,
 Skide s leđa Bugar-kabanicu
 (Zasija se skerlet i kadifa,
 Zasjaše se toke na prsim a
 Izlaćene kovče na nogama:
 Sinu Milošu polju zelenu,

Kao jarko iza gore sunce),
Pak je prostre po zelenoj travi,
Prosu po njoj burme i prstenje,
Sitan biser i drago kamenje;
Tad' izvadim ača zelenoga,
Pa govori trim a Čevojkam a:
"Ko ja je tu Roksanda Čevojka?
"Nek savije skute i rukave,
Neka kupi burme i prstenje,
"Sitan biser i drago kamenje;
"Ako li se koja druga m aši,
"Vjera moja tako mi pomogla!
"O sjeć'ću joj ruke do lakata."
Kad to čuše tri ljepe Čevojke,
Obje krajnje srednju pogledaše,
A Roksanda u zelenu travu;
Savi skute i svil'ne rukave,
Pak pokupi burme i prstenje,
Sitan biser i drago kamenje;
A Čevojke dvije pobjegoše,
Ali M iloš uteć' im ne dade,
Veće obje uvati za ruke,
Sve tri vodi pred cara Stjepana,
Caru dade Roksandu Čevojku,
I dade mu jednu uz Roksandu.
A treću je sebe ustavio.
Car M iloša m eću oči ljubi,
A l' još ne zna, tko je i otkud je.
Povikaše kićen i čauši:
"Spremajte se, kićen i svatovi!
"Vrijeme je dvoru putovati."
Spremiše se kita i svatovi,
Povedoše Roksandu Čevojku.
Kad su bili malo iza grada,
A l' govori M iloš Voinović:
"Gospodine, Srpski car-Stjepane!
"Ovčim a u Lećanu gradu,
"Ima jedan Balačko vojvoda,

"Ja ga znadem, i on me poznaje;
"Kralj ga rani sedam godin' dana,
"D a raščera kićene svatove
"I da otm e R oksandu Čevojku;
"Sad će njega za nam a poslati.
"N a B alačku jesu do tri glave:
"Iz jedne mu modar plamen bije,
"A iz druge ladan vjetar duva;
"Kad dva vjetra iz g lava iziđu,
"B alačka je lasno pogub iti;
"V eć vi id 'te, vod ite Čevojku,
"Ja ću ovČe čekati B alačka,
"Ne bi li ga kako ustavio."
O tidoše kićen i svatovi,
O dvedoše lijepu Čevojku,
O sta M iloš u gori zelenoj
I sa njime tri stotine druga.
K ad odoše svati iz L eČana,
K ralj doziva B alačka vojvodu;
"O B alačko, m oja vjema slugo!
"M ožeš li se u se pouzdati,
"D a raščeraš careve svatove
"I da otm eš R oksandu Čevojku?"
P ita njega B alačko vojvoda:
"G ospodine, od L eČana kralju!
"K akav b ješe junak u svatov ĩ a,
"Š to najveće otvori junaštvo?"
V eli njem u L eČanska kraljica:
"S lugo naša, B alačko vojvoda!
"Tu ne ima ni jednog junaka,
"Osim jednog crna Bugarina,
"I to m lado još go lohradasto."
A l' govori B alačko vojvoda:
"Nije ono crni Bugarine,
"V eć je ono M iloš V oinović,
"Ni car Stjepan njega ne poznaje,
"Al' ja njega odavna poznajem."
V eli njem u L eČanska kraljica.

"Idi slugo, Balačko vojvoda!
"Te mi otmi curu od Srbalja,
"A ja ću je tebe pokloniti."
Tad' Balačko spremi bedeviju,
Pa otrča drumom za svatovi
Sa šest stotina Latinskih katana.
Kad su bili u gori zelenoj,
Kulaš stoji na drumu široku,
A za njim e Miloš Voinović;
Viknu njega Balačko vojvoda:
"O Milošu! zar se mene nadaš?"
Pa on pusti jedan plamen modar,
Opali mu crnu mećedinu;
A kad viče, da mu ne naudi,
Onda pusti vjetra studenoga.
Triputa se kulaš premetnuo,
A l' M ilošu ništa ne dosadi;
Viknu M iloš iz grla bijela:
"E to tebe, od šta se ne nadaš."
Pa on pusti zlatna šestoperca,
Koliko ga lako udario,
Iz bojna ga sedla izbacio,
Pak poteže koplje ubojito,
Pribode ga u zelenu travu,
Pak mu sve tri odsiječe glave,
Kulašu ih baci u zobnicu.
Tad' učin i juriš u katane
Sa svojijeh tri stotine druga:
Odsjekoše tri stotine glava,
Pa odoše drumom za svatovi.
Kad stigoše cara i svatove,
Pred njega baci Balačkovu glavu,
Car mu dade hiljadu dukata.
Pa odoše bijelu Prizrenu:
Kad su bili kroz polje Kosovo,
M iloš hoće gradu Vučitnu,
Pa govori Srpskom car-Stjepanu:
"Zbogom ostaj, moj mili ujače!"

"M o j u jaće, S rpski car-Stjepane!"
Tada se je care osjetio,
D a je ono M iloš V oinović,
Pa govori svojem u nećaku:
"T a ti li si, dijete M ilošu!
"T a ti li si, m o j m ili nećaće!
"Blago majci, koja te rodila,
"I ujaku, koji te imade!
"Z a što m i se od prije ne kažeš?
"N ego sam te putem nam ućio
"I konakom , i gladi i žeću."
Teško svuda svom e bez svojega!

30. Nahod Momir.

Podište se S rpski dar S tepane
Iz Prizrena mesta ubavoga,
Podište se itar lov loviti
Do Veleza i vode Vardara;
S' sobom vodi osam vezirova
I Todora devetog vezira.
Lov lovio za petnaest dana,
Tako m u se sreća udesila,
T e od lova ništa ne u lovi:
Ni jelena ni košu te m udre,
Ni od kaka sitnoga zverinja,
A kade se na trag povratio,
N aće čedo u gori zelenoj
U vinovo lišće zavijeno,
A vinovom lozom povijeno,
A po licu listom pokriveno,
Da mu lice ne gori od sunca
T o m se čudi care gospodine,
O tkud čedo u gori zelenoj:
Il' je čedo dosadilo m ajci,
Te je njega ostavila majka;
Il' je kum a kum će iznjela,
Da car krsti i da ga dariva;

Il'su vile čedo pod m etnule.
Staja care letnji dan do podne,
N e bi l'gdiko čedu izišao,
A l'ni koga čuti ni videti;
Car doziva Todora vezira:
"O Todore, moj mudri vezire!
"Odsednide od konja viteza,
"T e pogledaj ono čedo m lado;
"A ko čedo bude m uška g lava,
"Daj ga mene na konja viteza."
Todor vezir od konja odsede,
T e pogleda ono čedo m lado,
Tako caru dade Bog jedini,
Bog jedini i sreća careva,
T e je čedo bilo m uška g lava;
Caru g' Todor na konja dodaje,
C ar je lepo čedo privatio
U skut desni kolaste azdi je,
Tri put ga je licem celivao,
Pa ga zavi u maramu svil'nu,
I metnu ga sebe u nedarca:
"B lago m ene do B oga višnjega!
"Bog mi dade sina iznenada,
"M ojoj G rozdi braca roćenoga,
"M oja G rozda vrlo brata teljna,
"Bog joj dade brata iznenada."
Pa otide dvoru gospodskome.
Ta u prvo vreme jeste bilo,
K ad gospodar otkud dvoru doče,
N e izlazi sluga ni sluškinja,
Gospodaru konja da privati,
V eć gospođa, koja je u dvoru;
Išetala carica R oksanda,
Pod carem je konja privatila:
"C ar čestiti, dobro si došao!
"Jesi l' lepa lova ulovio?"
C ar carici m uško čedo dade,
A carica čedo privatila

U svilenu ubavu kecelju;
Carica se čedu obradova:
"Blago mene do Boga višnjega!
"Lepšega ti lova i ne tražim."
Odnese ga u gospodske dvore,
Prometnu ga kroz nedra svilena,
Da bi se dete od srca nazvalo^[21],
Okupa ga i nanegova ga;
O dneše ga Arančela crkvi,
Okum iše Todoru vezira,
Krsti Todor čedomušku glavu,
Od milja mu lepo ime daje,
Lepo ime: Naode Momire.
Rani čedo carica gospođa,
Rani čedo i neguje lepo,
Kako svaka majka čedo svoje;
Raste dete Naode Momire:
Što deteta u veće omrkne,
Još toliko u jutru osvane,
Odrastao od petnaest ljeta,
Kao drugo od triest godina;
Sta se dobra konja privatati,
Dobra konja i svetla oružja.
Kudgod ide care gospodine,
Pored sebe vodi i Momira,
Pored sebe, kano kitu cveća;
Što on rekne, i car ne prekрати.
Mani biše devet vezirova.
Kad je bilo na cvetnosije
Zbor zborilo osam vezirova:
"Da falimo cara nebeskoga!
"Mi dvorismo cara od malena,
"Od malena pake do golema,
"I sede nam brade do pojasa,
"Nemogismo dobra izdvorši,
"Kako dete Naode Momire,
"Jedno mlado jučeranje dete,
"Kako s' lepa dobra dodvorilo!

"Kako bismo dete omrazili
"I sa svetlim carem zavadili?"
A besedi Todore vezire
(Kum neverni, vera ga ubila!):
"B račo m o ja, osam vezirova!
"A ko ćem o izgubiti dušu,
"L asno ćem o om razit' M om ira,
"Sa čestitim carem rastaviti:
"K ade bude u oči vaskrsa,
"O stojim o to sveto većem je,
"Izićem o iz bijele crkve,
"V i uz m ite svaki po čauša,
"T e vodite dvoru na večeru,
"Ja ću kum a N aoda M om ira,
"O dvešću ga dvoru na večeru,
"Iznosiću trogod išn je vino
"I rakiju od sedam godina;
"O pojiću N aoda M om ira,
"O dneću ga u careve dvore
"N a čardake gdi G rozdana spava,
"M etnuću ga sestrici na ruke,
"A sestra je svaka milostiva
"I na svoga brata žalostiva,
"O na će ga lepše prigrliti;
"A kad bude na vaskrsenije,
"I budemo na jutrenji svetoj,
"B ude vrem e celivat' 'vanČelje,
"C ar će gledat' i desno i levo,
"Da s Momiom celiva 'vanČelje,
"Kad Momira ne bude u crkvi,
"Ja ću s carem celivat' 'vanČelje;
"K ad ju trenju svetu savršim o,
"Izićem o iz bijele crkve,
"C ar će onda m ene zapitati:
""O Todore, kamo mi Momire?
""Š to m i n i je deteta u crkvi?
""K od tebe je na večeri bilo,
""Na njega si navalio vino,

""Od vina ga ljuto boli glava,
""T e n e m o ģe u crkvu da doĢe." "
"V as Ģetiri duřom podnesite,
"A Ģetiri krivo svedoĢite:
""Momir ljubi sestru Grozdijanku.""
"T ako Ģem o om razit'M om ira,
"Sa Ģestitim carem rastaviti."
K ad je bilo u oĢi uskrsa,
V eĢem je su sveto ostajali
I izišli iz bijele crkve,
Svaki vezir uze po Ģauřa,
Todor uze Naoda Momira,
O dvede ga dvoru na veĢeru,
P red njeg 'nosi tregodiřnje vino
I rakiju od sedam godina,
A u vino m eřa svako bilje,
P onajviře benĢeluka teřka,
A na tvrdi sanak namenuje,
Neka spava Naode Momire,
Dok ne svane II sunce ne grane
I dok bude doba leturĢiji.
O p i s' dete, niřt'o sebi ne zna,
Naslonja se glavom na Todora,
N a svojega krřtenoga kum a;
Todor uze dete u naruĢje;
Odnese ga u dvore careve,
N a Ģardake gdi devojka spava,
I metnu ga Grozdani na ruku,
A sestra je svaka milostiva
I na svoga brata řalostiva,
O na ga je lepře prigrbila.
P o tom malo vreme postajalo,
P etli peře, klepala ud 'riře,
S veřtenici staře na ju tren je,
Sva gospoda podrani u crkvu
I pred njima Srpski car Stepane.
Jutrenju su svetu ostajali,
D oĢe vrem e celivat' 'vanĢelje,

A car gleda i desno i levo,
Ne bi l' gdigod vidio Momira,
D a s a n j i m e c e l i v a v a n Ć e l j e ;
O n d a p r i Ć e T o d o r e v e z i r e ,
T e s a c a r e m c e l i v a v a n Ć e l j e .
K a d j u t r e n j u s v e t u s a v r š i l i ,
I z i š l i i z b i j e l e c r k v e ,
P a p r e d c r k v o m s e l i u s t o l o v e ,
O n d a c a r e p o Ć e b e s e d i t i :
"O Todore! kamo mi Momire?
"Š t o m i n i j e d e t e t a u c r k v i ?
"K o d t e b e j e b i l o n a v e Ć e r i ,
"N a n j e g a s i n a v a l i o v i n o ,
"O d v i n a g a l j u t o b o l i g l a v a ,
"T e n e m o ĳ e u c r k v u d a d o Ć e ?"
O n d a p o Ć e T o d o r b e s e d i t i ;
"C a r Ć e s t i t i , s u n c e o g r e j a n o !
"T i M o m i r a d r ĳ i š i G r o z d a n u ,
"R o Ć e n o g a b r a t a i s e s t r i c u ;
"M o m i r l j u b i s e s t r u G r o z d i j a n k u ."
T a d ' g o v o r i S r p s k i c a r S t e p a n e :
M u Ć ' , T o d o r e , m u k o m s e z a m u k ' o !
"N i j ' i s t i n a , š t o n a d e t e k a ĳ e š ,
"T a k o m i s e n e d e l i l o m e s o
"Z a ĳ i v o t a o d m o j i k o s t i j u
"J a n e d e l i m M o m i r ' i G r o z d a n u !
"R o Ć e n i s u b r a t a c i s e s t r i c a ."
P o v i k a š e o s a m v e z i r o v a :
Ć e t v o r i c a d u š o m p o d n e s o š e ,
A Ć e t i r i k r i v o s v e d o Ć i š e :
"J e s t e , c a r e , B o g i n j i n a d u š a !
"J e s t e , c a r e , d a n a š n j e g n a m d a n a !
"J e s t e , c a r e , u m r l o g n a m Ć a s a !
"M o m i r l j u b i s e s t r u G r o z d i j a n k u ,
"I s a d s p a v a s n j o m e n a Ć a r d a k u !"
R a s r d i s e S r p s k i c a r S t e p a n e ,
O d l j u t i n e a l j i n u r a z d e r a ,
O d ĳ a l o s t i g r o z n e s u z e p r o l i :

"E j M om ire, ej žalosti m o ja!
"E j M om ire, lepa kito cveća!
"Teško m ene, ja izgubi tebe!"
Pak nam aće dva dželata m lada:
"B rzo id 'te, dva dželata m lada,
"N a čardake, gdi G rozdana spava,
"Uvatite Naoda Momira,
"Vodite ga, te ga obesite
"U gradini o suvoj davini,
"Š to no se je drvo osušilo
"Ima vreme tri godine dana,
"Niti lista niti cvetom cvati."
O tidoše dva dželata m lada,
A li M om ir na čardaku spava,
Kod njeg' sedi sestra Grozdijanka,
N ad njim m aše granom bosiljkovom ,
Svom e bratu čin i lepa lada,
Da joj bratac mamuran pospava.
T u do Čoše dva dželata m lada,
N am koše m u gajtan oko vrata;
Kad to vide gospo Ča devojka,
Ona pisnu, kao zmija ljuta,
U d 'ri licem o zem ljicu čarnu,
A M om ir se trče iza sanku,
O č i m etnu, pogleda nada se,
T e ugleda dva dželata m lada,
Pa i stade Bogom bratimiti:
"B ogom braćo, dva dželata m lada!
"Nemojte me odma obesiti,
"Vodite me caru roditelju,
"Da ja pitam roditelja moga,
"Z a što m ene oće da obesi,
"Š ta li sam m u sagrešio lju to;
"A sva m oja braća i dru ģ ina
"Raduje se svetom vaskrsenju,
"M ene baba oće da obesi
"Na znan danak na vaskrsenije!"
D želati su, al' su m ilostivi,

O n i staše suze prosipati
N a M om ira m lada gledajući;
Vode njega caru roditelju.
K ad M om ira caru dovedoše,
Pisnu dete, kao zmija ljuta,
Pade caru preko svil'na krila,
Ljubi cara po nedri svileni:
"Svetli care a moj roditelju!
"Š to sam tebe, babo, sagrašio,
"T e m e danas oćeš da obesiš,
"Na znan danak na vaskrsenije?
"S va se m oja braća i druţina
"Sad raduje svetom vaskrsenju,
"A ti m ene oćeš da obesiš!
"A što sam ti sagrašio babo?"
A car n išta, veće suze proli:
"E j M om ire, ej ţalosti m oja!
"T eško m ene, ja izgubi tebe;
"M ene kaţe devet vezirova,
"D a ti ljub iš sestru G rozd ijanku;
"Tako mi se ne delilo meso
"Z a ţivota od m oji kostiju,
"Ja ne delim tebe i Grozdanu!
"R oćen i ste bratac i sestrice.
"E j M om ire, ej ţalosti m oja!"
A besedi Naode Momire:
"Im a, babo, čitav mesec dana,
"Kako nisam sestrice vidio
"R azm a sinoć u zelenoj baščî,
"K ad je brala s devojkam a cveće,
"S njome, babo, tridest devojaka,
"S re to sm o se na baščeni vrati,
"Ja njoj dado struk rum ene ruţe,
"Ona mene struk bela bosiljka,
"Te se, babo, menovasio cvećem
"Z a m iloštu bratac i sestrice,
"Z a m iloštu, za sram o tu nije."
Tede care njemu da veruje,

Al' povika devet vezirova:
"Č u ješ B o ť e, v i d i š l i s a b o r e !
"Car veruje detetu jednome,
"Ne veruje devet vezirima,
"Bijelije brada do pojasa!"
Nema kuda Srpski car Stepane,
V e ć n a m a ċ e d v a d ť e l a t a m l a d a :
"A j d ' , d ť e l a t i , t e g a o b e s i t e
"U gradini o suvoj davini."
Povedoše g ' d v a d ť e l a t a m l a d a ;
Al' se moli Naode Momire:
"B o g o m b r a ć o , d v a d ť e l a t a m l a d a !
"Vodite me carici materi,
"Da mi prosti i muku i ranu:
"Ranu njenu, što m e j e r a n i l a ;
"M u k u n j e n u , š t o j e p r o m u ċ i l a ,
"Dok je mene ona odranila."
D ť e l a t i g a n e k t e l i s l u š a t i ,
V e ć g a v o d e u n o v u g r a d i n u ,
U gradinu pod suvu davinu,
Š t o n o s e j e d r v o o s u š i l o
I m a v e ć e t r i g o d i n e d a n a ,
N i t i l i s t a n i t i c v e t o m c v a t i ;
O b e s i š e N a o d a M o m i r a .
T o i z d v o r a n i k o n e v i d i o ,
V e ć v i d i l a s e s t r a G r o z d i j a n k a ,
I s p r e d d v o r a s v i s o k a ċ a r d a k a ,
P a u t i r e s u z e o d o b r a z a ,
O n a i d e s v o j o j s t a r o j m a j c i ;
"Odeni me, moja stara majko,
"O b u c i m e , š t o g o d l e p š e m o ť e š ,
"Danas jeste svetlo vaskrsenje,
"Devojke me u kolo zazivlju."
T o c a r i c a j e d v a d o ċ e k a l a ,
O b u ċ e j e , š t o g o d l e p š e m o ť e ,
B a š k a n ' d a j e o ċ e d a u d a j e ;
N e ċ e i ċ i ť a l o s n a G r o z d a n a ,
N e ċ e i ċ i m l a d a m e ċ ' d e v o j k e ,

V eć ukrala svilene gajtane,
Pa otide bracu u gradinu,
U gradinu pod suvu davinu;
Kad je vid'la braca obešena,
U d'ri licem o zem ljicu čamu,
Pa zap išta, kao zm ija lju ta,
Pa s' i ona mlada obesila
O davini o drugojzi grani,
Z a ť ivo ta još te za svojega
Desnom rukom braca zagrlila.
Glas dopade carici Roksandi:
"Z lo si sela, gospoĆo carice!
"Oboje ti dece obešeno,
"O bešen ti M om ir i G rozdana."
A zap išta carica R oksanda,
O na ide caru čestitom e,
Pade caru preko svil'na krila,
Pa ga ljubi po nedri svileni:
"Z a što, care, ogrejano sunce
"Z a št' obesi dvoje dece naše,
"N am a, care, našu om ladinu,
"Omladinu i obradovanje?"
A car ť ali N aoda M om ira,
Z a G rozdanu ništa i ne znade,
Pa besedi gospoĆi carici:
"N isam tebe decu izvešao,
"Obesilo devet vezirova,
"Obesilo Naoda Momira."
A l' govori carica gospoĆa:
"Ć u ješ li m e, svetla kruno m o ja!
"Jal' izvešaj devet vezirova,
"Jali ć u se i ja obesiti
"O davini o trećojzi grani
"A kod ono dvoje dece moje;
"Ja dušm ana gledati ne m ogu,
"D a m i ode dušm ani po svetu."
Nema kuda Srpski car Stepane,
V eć nam aće do devet d ť elata,

T e izveša devet vezirova
Proću crkve o jeli zelenoj.
Po tom malo vreme postajalo,
Pa se diže care i carica
A od njine velike žalosti,
T e odoše u novu gradinu,
U gradinu pod suvu davinu;
Š to da vide? čuda nevićena!
Davina se suva pomladila
I zelenim ulistala listom
I bijelim ucvatila cvetom,
Oboje se dece psvetilo,
Posveti se Momir i Grozdana;
Pa odoše pod jelu zelenu,
Al' zelena usanula jela,
Pocrnilo devet vezirova,
A najviše Todore vezire,
Kum neverni, vera ga ubila'
Pod njima se zemlja provalila.
C ar nam aće dva djetelata m lada,
Otkida i jednog po jednoga,
Te i baca dole u bezdanu:
"Idi tamo sa zemlje nepravdo!"
Stade care prosipati blago,
Te sarani dvoje dece svoje.
Na Momiru zelen bor nikao,
Na Grozdani vinova lozica,
Savila se loza oko bora,
K o sestrina oko brata ruka.

21) Kao da ga je rodila. *Pripovijeda* se, da i sad tako
ćine oni, koji uzmu koga m jesto svoga djeteta

31. Ban Milutin i Duka Hercegovac.

Ć esto knjige zem lju prehoćahu,
Ni ko znade, kuda, ni otkud su.
Knjige idu od Prizrena grada,

Od Srpskoga silna car:Stevana,
Na Počegu banu Milutinu,
'Vako care banu govoraše:
"Slugo moja, bane Milutine!
"Opremi se u bijelu dvoru,
"Povedi mi trideset delija
"O d tvojega ravna D ragačeva,
"H ajde š njim a ka Prizrenu gradu,
"Jer hoćem o , bane , vojevat
"Na daleko u zemlju Bugarsku
"Na Mijajla kralja Bugarskoga;
"T am o ćem o , bane , zaćam ati,
"No se spremi za tri godine."
D oće knjiga u Počegu ravnu
Na koljeno banu Milutinu.
K ada bane knjigu proučio ,
U d riše m u suze od očiju ,
A gleda ga ljuba Ikonija,
Pa mu tiho mlada govorila:
"Gospodaru, bane Milutine!
"Otkud knjiga, od koga li grada?
"Š to l' je u ćiš , a suze pro ljevaš?"
Veli njojzi bane Milutine:
"Ć u l' m e dušo , ljubo Ikon ija!
"Ova j' knjiga od Prizrena grada,
"O d našega silna car:S tevana;
"Car me zove na njegovu vojsku
"Na daleko u zemlju Bugarsku
"Na Mijajla kralja Bugarskoga,
"K aće , ljubo , za tri god in ice ,
"D a će biti bo ja s B ugarim a .
"N o ću li m e , ljubo Ikon ija!
"Gledaj mene prebije le dvore,
"Nemoj moje dvore opustiti;
"Pazi mene dva nejaka sina,
"U domi mi sestricu Jelicu
"U lijepu varoš Đ akovicu ;
"Kopaj mene devet vinograda

"U Banjici i u Atenici,
"U Loznici i u Pakovraću;
"A čuvaj m i devet vodenica
"Niz Bjelicu i niz Moravicu;
"Gledaj našu slavnu zadužbinu
"Pod Banicom crkvu Ječevicu;
"Čekaj m ene za tri godine,
"Dok se vratim iz zemlje Bugarske."
A kad bane ljub i naručio,
Opremi se na carevu vojsku,
On povede trideset delija,
Ode pravo uz vodu Moravu,
Dokle s' primi lomna Vlaha Starog,
A odatle u Sjenicu ravnu,
Od Sjenice u polje Kosovo,
O d K o s o v a u z Š a r u p l a n i n u ,
D o k l e d o Ć e u P r i z r e n a g r a d a .
Ali care vojsku podigao
I pošao niz vodu Bistricu,
Sustiže ga bane M ilu tine
N a o n o m e G o l e š u p l a n i n i ;
Tu se bane s carem sastanuo
I za lako zdravlje upitao
I sretna m u p u t a č e s t i t a o .
A veli mu silan car-Stevane:
"Slugo moja, Milutine bane!
"A k o m e n e B o g i s r e ć a d a d e ,
"Te dobijem kralja Bugarina,
"H o ć u t e b e , s l u g o , p o k l o n i t i
"U d r ž a v u z e m l j u B o s n u s l a v n u ,
"D a b a n u j e š i d a g o s p o d u j e š ,
"M i l u t i n e , z a t i v o t a t v o g a ."
Pa s' otale vojska okrenula,
Niz Srbiju ka zemlji Bugarskoj.
K a d d o Ć o š e u z e m l j u B u g a r s k u ,
D o Ć e k a i h k r a l j u M i j a i l o
Ukraj Laba ukraj vode ladne.
Tu se kralje s carem udario,

Bili su se tri bijela dana.
K ad četvrto ju tro osvanu lo ,
L oša kralju sreća preskočila,
Te se kralje s carem susretnuo,
N o ga dobro S tevo dočeka o ,
N a dobru ga konju poćerao ,
Sustiže ga u po polja ravna,
Sabljom manu , ods'ječe m u glavu ,
Porobi mu silovitu vojsku,
A on sjede u zemlju Bugarsku,
I umiri zemlju Bugariju.
N o za dugo care začam ao ,
K ažu , brate , za tri god in ice ,
Z ačam ao u zem lji B ugarsko j ,
I sa šnjim e bane M ilu tine .
N o da vid iš m lade banov ice !
T u ne proće ni godina dana ,
O na bana s vojske ne čekaše :
Batali mu prebije le dvore ,
Opusti mu devet vinograda .
Rasprodade devet vodenica ,
Poruši m u crkvu Ječevicu ,
Ne udade sestricu Jelicu ,
Ne pazi mu dva nejaka sina ;
N ego piše list knjige b ije le ,
T e je šilje u H ercegovinu ,
Na koljeno Duki Hercegovcu :
"Č u li m ene , D uka H ercegovče !
"T i pokupi kićene svatove ,
"Š njim a hajde u Počegu ravnu
"A mojemu dvoru bijelome ,
"Te me uzmi za vijernu ljub u ,
"Jer sam mlada danas ostanula ,
"Ta banica mlada , udovica ,
"A bane je mene poginuo
"V oju jući u zem lji B ugarsko j ;
"No se nemoj , Duka , zatrajati ,
"Jer me prose mlogi prosio ci ."

Na brzo mu knjigu opravila.
A kad Duki sitna knjiga dođe,
Te on viće, što mu knjiga kaže.
On ne kupi kićenijeh svata,
Već se spremi na bijelom kuli,
Ud'ri na se dibu i kadivu,
Pa se skide niz bijelu kulu,
Ode pravo u donje podrumce,
Te opremi debela kulaša,
Pa se njemu na ramena baci,
Ode pravo preko Bosne slavne
Dokle stiže Drini valovitoj,
Zdravo Drinu vodu prebrodio,
A maši se lom na Vlahu Starog
Dokle dođe do Utiča grada,
Pa se spusti u Počegu ravnu
Ka banovu dvoru bijelome,
Pred dvorom mu odsjede kulaša,
Asrete ga gospođa banica,
Ruke šire, u lica se ljube,
Uzeše se za bijele ruke,
Otidoše na tanke čardake,
U gosti ga gospođa banica
Sa šećerli kavom i rakijom,
Pa doziva svoje vjerne sluge,
Ovako im mlada govorila:
"Čujete li me, moje vjerne sluge!
"Pazite mi moga gospodara,
"Gospodara, Duku Hercegovca,
"Bolje nego starog Milutina."
Tako stade za petnaest dana,
Dok se spremi mlada banovica,
Pa pokupi sve banovo blago,
Odnese mu svijetlo oružje,
Odvede mu dva konja viteza,
Zarobi mu dva nejaka sina
I sa šnjim a sestricu Jelicu,
Ode s Dukom u Hercegovinu.

Tako bilo, za dugo ne bilo,
Glas otide od usta do usta,
Dokle začu bane Milutine,
A on skoči na noge lagane,
Ode pravo caru čestitome,
Na jutru mu nazva dobro jutro,
A bolje mu care privatno:
"Dobro dođe bane Milutine!
"Što si, bane, tako uranio?
"A što li si, sine, neveseo?"
Poklanja se bane do zemljice,
Ljubi caru ruku i koljeno,
Pa mu ode smjerno govoriti:
"Gospodaru, silan car: Stevane!
"Evo im a četiri godine,
"Kako s tobom, care, vojujemo
"Po Bugarskoj po zemlji prokletoj,
"A moje sam dvore ostavio
"I banicu ljubu Ikoniju,
"Pa sad ću jem, da se preudala,
"I b'jele mi dvore poharala
"Sa nekakim Dukom Hercegovcem,
"Dva mi mlada zarobili sina
"I Jelicu moju milu seju,
"Sve odveo u Hercegovinu,
"Moje b'jele dvore batalio;
"Ostalo mi devet vinograda
"Nerezani i neokopani,
"Ne melje mi devet vodenica,
"No ih kuja svijeh rasprodala,
"Porušila moju zadužbinu,
"Ta lijepu crkvu Ječevicu;
"No ti s' molim, mili gospodaru!
"Pusti mene do bijela dvora,
"Da običem prebije dvore,
"Da povratim moje mlogo blago
"A i moja dva nejaka sina
"I sestricu Jelicu Čevojku;

"D a s'osvetim D u k i z u l u m ć a r u ,
"D a m u v r a t i m ž a l o s t z a s r a m o t u ."
K a d j e c a r e b a n a s a s l u š a o ,
O n d a n j e m u 'v a k o g o v o r i o :
"P r i u s t a v ' s e , b a n e M i l u t i n e ,
"D a t i d a d e m s i ć a n a v e r m a n a ,
"Š t o s a m t e b e , b a n e , p o k l o n i o
"Z e m l j u B o s n u u t v o j u d r ž a v u ."
K a d j e b a n e c a r a s a s l u š a o ,
P r i k l o n i s e d o z e l e n e t r a v e ,
P o l j u b i g a u s k u t i u r u k u ,
P a p r i ĉ e k a t r i b i j e l a d a n a .
K a d ĉ e t v r t o j u t r o o s v a n u l o ,
C a r m u d a d e s i ć a n a v e r m a n a ,
P a s ' o t a l e b a n e p o d i g a o ,
O d e p r a v o k r o z z e m l j u B u g a r s k u ,
D o k l e d o ĉ e d o K r u š e v c a g r a d a ,
A o t a l e u z v o d u M o r a v u ,
D o k l e b a n e d o ĉ e p o d J e l i c u ,
P o d J e l i c u u s e l o B a n j i c u ,
T e o g l e d a s v o j e v i n o g r a d e ;
P a s e v a t i r a v n a D r a g a ĉ e v a ,
S t i Ĺ e b a n e p i t o m o j P o Ĺ e z i
A s v o j e m u d v o r u b i j e l o m e ;
A l m u b ' j e l i d v o r i p o t a v n i l i ,
P o l u p a n i s r ĉ a l i p e n d Ĺ e r i ,
O b a l j e n i v i s o k i ĉ a r d a c i ,
O b u r v a t i d u b o k i p o d r u m i ,
P o r u š e n a m e r l i a v l i j a ,
O b a l j e n a d e m i r l i k a p i j a ;
U d v o r u m u n i g ĉ e n i k o g n e m a ,
O s i m b o l a n s l u g a M i l o v a n e ;
P i t a n j e g a b a n e M i l u t i n e :
, O B o g a t i , m o j a v j e r n a s l u g o !
" K o p o h a r a m o j e b ' j e l e d v o r e ?
" K o l ' o d v e d e d v a n e j a k a s i n a
" I J e l i c u m o j u m i l u s e j u ?
" K o l ' p o k u p i i z r i z n i c e b l a g o ?

,Ko l' odvede konje iz arova?
"K o l' odnese svijetlo o ru ̑ je
"I odvede ljub u Ikoniju?"
Veli njemu sluga Milovane:
"Gospodaru, Milutine bane!
"Sve ti, bane, ljuba poharala
"S a kurvićem D u kom H ercegovcem ;
"Sve odnese u Hercegovinu,
"D a se slav i D u ka zu lum ć aru
"Na sramotu tebe i tvojima."
A kad bane slugu saslušao ,
O n se m a ši rukom u d ̑ tepove,
Dade njemu dvanaest dukata:
"Naj to tebe, slugo Milovane,
"Te se rani i oda zla brani,
"Dok se vratim iz Hercegovine."
Pa okrenu pom am na Ć og ina ,
Ode pravo preko Vlaha Starog
D o ke sti ̑ te u H ercegovinu
B'jeloj kuli Duke Hercegovca;
A li D u ke dom a ne b ija še ,
N o o ti š ' b ka T ro jici crkvi
I odveo ljub u Ikoniju;
U dvoru m u nikog ne b ija še ,
Do banova dva nejaka sina.
Goli, bos i stoje u avliji
I m e ć u se kam ena s ram ena ,
Pa govori m la Ć i starijem u
"Udri, brate, ako bo lje m o ̑ te š ."
A stariji m la Ć em govorio :
"K ako ć u ti, brate, odbaciti,
"K ad se n isam v inom pri ĉ estio
"Ni bijelim ljebom naranio,
"Od kako sam baba izgubio?"
K ad to ć uo bane M ilu tine ,
U d ' ri še m u suze od o ĉ iju ,
U gna Ć o ga u m erm er-avliju,
O pazi ga dvo je Ć ece ludo,

Pa pobješte u bijele dvore,
Te kazuju svojoj miloj tetki:
"Teto naša, Jelice Čevojko!
"Neko dođe u mermeravliju,
"Ion jaše Čoga babovoga!"
A kad čula Jelica Čevojka,
Te iziđe pred bijele dvore,
Odmah pozna svoga mila brata,
Pa mu pade mlada oko vrata,
Roni suze niz bijelo lice;
A tješi je bane Milutine:
"Nemoj, sestro, više tugovati!
"Ta dosta si mlada tugovala
"U rukama Dukinim ćara."
Te s'Čevojka malo utješila,
Dovede mu dva nejaka sina,
Ode bane Čecum ilovati,
A Jelici tiho govoriti:
"Otvori mi prebijelu kulu."
Al' mu sestra tiho odgovara:
"Kućka jedna, a ne snaha moga,
"Odkule je ključe odnijela,
"I otišla s Dukom ćarom
"Ka Trojici prebijeloj crkvi."
Kad je bane sestru saslušao,
On podviknu trideset delija,
Te na kuli obiše kapiju.
Ban se penje na bijelu kulu,
Te otvara popete sepete,
Naće bane Čečine haljine:
Od kadive zelene dolame,
Inaće im tanke preobuke,
On obuće dva nejaka sina
I Jelicu svoju milu seju,
Pa on obi Dukine podrume,
Napoji ih vinom crvenijem,
A narani ljebom bijelijem,
Pa ih posla u mermer-avliju,

Da s' igraju mladi po avliji,
A on sakri konje u podrume,
A delije na bijelu kulu;
Ode gledat' sa bijele kule,
Šta m u Ćeca po avliji rade,
I šta će im Duka učiniti,
Kada s ljubom u avliju doće.
Malo bilo, za Dugo ne bilo,
Al' eto ti Duke Hercegovca
Sa njegovom ljubom Ikonijom;
Kako viće dva banova sina,
On potrže pletenu kandžiju,
Ode ćerat' Ćecu po avliji.
Ali skoći bane sa čardaka,
Viknu bane trideset delija,
Opkoliše Duku zulum ćara,
Šćahu njega živa uvatiti;
No se ne da Duka uvatiti,
Trže sablju u desnicu ruku,
Dvije banu pogubio sluge.
Kad to viće bane Milutine,
On udari Duku zulum ćara
Sa svojim pernim buzdovanom,
Udari ga u čelo junačko,
Duka pade u zelenu travu,
Duka pade, a bane dopade,
Koliko m u krvi tadan bješe,
Sabljom manu, ods'ječe m u glavu
Tokađ viće ljuba Ikonija,
Stade bjegat' mlada niz avliju,
Ne dadoše dva banova sina,
Veće odmah kuju uvatiše,
U ruke je banu dodadoše.
Bane viknu na svoje delije,
Donesoše b'jelu krpu platna,
Zališe je lojem i katranom,
Pa uvise kuju Ikoniju
Savrh glave do zelene trave,

Pa on sjede piti rujno vino,
A njoj rusu kosu zapališe.
Kad dogore do lje do očiju,
Ona s' moli banu Milutinu:
"Gospodaru, bane Milutine!
"N e daj, bane, tvoje oči čame,
"Dosta si ih puta poljubio."
Ali veli bane Milutine:
"Dok ljubio, dotle i branio,
"Sad nek brani Duka zulum čaru
Kad dogore do bijelih dojki,
Ona zove dva nejaka sina:
"Đeco moja, ako Boga znate!
"Vi ne dajte dvije b'jele dojke,
"Dosta su vas ml'jekom zadojile
"I ludijeh do sad odranile."
Ali veli dvoje Čece ludo:
"Jesu, majko, al' je skupo stalo
"Ta dvoreći Duku zulum čara
"Goli, bos i za tri godine."
Tako zgore kućka Ikonija
Savrh glave do zelene trave.
Bane skoči od zemlje na noge,
Te Dukinu poharao kulu,
Odnese mu blago i oružje,
I odvede konje i sokole,
Zapali mu prebije dvore,
Pa otide novoj banovini,
Štono mu je care poklonio
Vojujući po zemlji Bugarskoj;
Namjesti se bane Milutine
U Maglaja bijeloga grada.
Tu mu dođe zemlja Bosna slavna,
I od Bosne tridest kapetana,
Te se mladi banu pokloniše.
Ban udade sestricu Jelicu
U pitom u varoš Đakovicu
Za soko la B rćanina Pavla,

A ožen i dva nejaka sina
S preko mora otud od Latina:
S teče bane m loge prijatelje.
Bog m u dao sa životom zdravlje!
N a m a, braćo, na sretno veselje!
To velimo, da se veselimo,
Ne bi li nas i Bog veselio!

32. **Ž en id b a kneza L azara .**

Vino pije silan car Stjepane
U Prizrenu gradu bijelome,
V ino slu ž i vjeran sluga L azo ,
P a sve caru čašu preslu ž u je,
A na cara krivo pogleduje^[22]
Care pita vjerna slugu Laza:
"Oj Boga ti, vjeran slugo Lazo!
"Š to te pitam , pravo da m i ka ž eš:
"Š to ti m ene čašu preslu ž u ješ?
"Š to l'na m ene krivo pog leduješ?
"A li ti je kon jic o lo šao?
"Ali ti je ruho ostarilo?
"Al" t' je malo golijemna blaga?
"Š ta t' je m alo u dvoru m o jem u?"
Njemu veli vjeran sluga Lazo:
"Voljan budi, care, na besjedi!
"K ad m e pitaš, pravo da ti ka ž em :
"N ije m ene kon jic o lo šao ,
"Niti mi je ruho ostarilo,
"Nit' je malo golijemna blaga;
"Svega dosta u dvoru tvojemu;
"Voljan budi, care, na besjedi!
"K ad m e pitaš, pravo da ti ka ž em .
"K o je sluge poslije do Č o še,
"Sve se tebe sluge udvoriše,
"Sve si sluge, care, i ž en io ,
"A ja ti se udvorit' ne mogoh,
"M ene, care, ne kće ožen iti

"Za mladosti i ljepote moje."
Besjedi mu silan car Stjepane:
"Oj Boga mi, vjeran slugo Lazo!
"Ja ne mogu tebe oteniti
"Svinjaricom ni govedaricom,
"Za te tražim gospoću Čevojku,
"I za mene dobra prijatelja,
"Koji će mi sjesti uz koljeno,
"Sakojim ću ladno piti vino.
"Poću li me, vjeran slugo Lazo!
"Ja sam za te našao Čevojku,
"I za mene dobra prijatelja,
"U onoga stara Jug-Bogdana,
"Milu seju devet Jugovića,
"Baš Milicu milu mlezinicu:
"No se Jugu pomenut' ne smije,
"Nije lasno njemu pomenuti,
"Jer je Bogdan roda gospodskoga,
"Neće dati za slugu Čevojku;
"Noću li me, vjeran slugo Lazo!
"Danas petak, a sutra subota,
"Preko sutra svijetla nećelja,
"Poćićem o u lov u planinu,
"Pozvaćem o stara Jug-Bogdana,
"Šnjim će poći devet Jugovića,
"Ti ne idi u planinu, Lazo,
"No ostani kod bijela dvora,
"Te gotovi gospodsku večeru;
"Kad doćem o iz lova planine,^[23]
"Ja ću svraćat' Juga na večeru,
"A ti svraćaj devet Jugovića.
"Kad sjedemo za stolove zlatne,
"Ti navali šećer i rakiju,
"Pa donesi crveniku vino.
"Kad se ladna napijemo vina,
"Osvačem će Juže besjediti,
"Kako koji dobar junak jeste,
"Iznijeće knjige staroslavne,

"D a kazu je pošljedn je vrijeme;
"T i kad čuješ, vjerna slugo L azo ,
"A ti trči na tananu kulu ,
"T e dones ionu čašu zlatnu ,
"Š to no sam je skoro kupovao
"U bijelu Varadinu gradu
"O d Čevojke m lade ku jund t inke ,
"Za nju dao tovar i po blaga;
"N aslu t i je crven ijem vinom ,
"Pokloni je staru Jug-Bogdanu,
"T ade će se B ogdan zam isliti,
"Č im će tebe, L azo , darivati,
"T e ću n jem u onda pom enu ti
"Z a M ilicu ćercu m ljezinicu ."
Pro Če petak i pro Če subota;
R ano do Če svijetla ne Čelja,
C are po Če u lov u planinu ,
I pozva še stara Jug-Bogdana,
S Jugom po Če devet Jugov ića,
O tido še u lov u planinu .
L ov lov iše po gori zelenoj,
N i dobi še, n i šta izgub iše,
N o se svom e povрати še dvoru ,
P reda njih je i šetao L azo ;
C are svraća Juga na večeru ,
L azo svraća devet Jugov ića.
K ad sjedo še za sto love zlatne:
Uvrh sovre silan car Stjepane,
A do njega stari Jug Bogdane,
A do Juga devet Jugov ića,
N jim a slu t i vjeran sluga L azo ;
O n navali šećer i rak iju ,
Pa donese crveniku vino.
K ad se ladna napoji še vina ,
O svačem u sta še besjed iti,
Kako koji dobar junak jeste;
Jug izvadi knjige staroslavne,
T e kazu je pošljedn je vrijeme:

"V idite li, m oja braćo krasna!
"V idite li, kako knjiga kaže:
"N astanuće pošljednje vrijeme,
"N estanuće ovce i pšenice
"I u polju ćele i cvijeta;
"K um će kum a po sudu ćerati,
"A brat brata zvati po megdanu."
K ad to začu vjeran sluga Lazo,
O n otrča na tananu kulu,
T e donese onu čašu zlatnu,
N asluži je crvenijem vinom,
Pokloni je staru Jug-Bogdanu,
Bogdan primi zlatnu kupu vina,
K upu prim i a piti je ne će,
M isli B ogdan, šta je i kako je,
Č im e li će darivati Laza.
Jugu veli devet Jugovića:
"O naš babo, stari Jug-Bogdane!
"Š to ne piješ zlatnu kupu vina,
"Š to no ti je poklonio Lazo?"
Veli njima stari Jug Bogdane:
"Đ eco m oja, devet Jugovića!
"Ja ću lasno piti kupu vina,
"N ego m islim, m oja Ćeco draga,
"Č im e ću ja darivati Laza."
Jugu veli devet Jugovića:
"L asno ćeš ga darivati, babo:
"U nas dosta konja i sokola,
"U nas dosta pera i kalpaka."
Tad' govori silan car Stjepane:
"Ima Lazo konja i sokola,
Lazo ima pera i kalpaka;
"L azo toga ne će ni jednoga,
"L azo hoće M ilicu Ćevojku,
"B aš M ilicu m ilu m ljezinicu,
"M ilu seju devet Jugovića."
K ad začuše devet Jugovića,
Poskočiše na noge lagane,

Po tegoše m aće kovrdine,
 Da pogube cara u stolici.
 Moli im se stari Jug Bogdane:
 "Nete, sinci, ako Boga znate!
 "Ako danas cara pogubite,
 "N a v a m a će ostanuti kletva;
 "Dok izvadim knjige staroslavne,
 "Da ja gledam, sinci, u knjigama,
 „Je l' M ilica L azu su Čen ica."
 K n jige u ċ i stari Jug B ogdane,
 K n jige u ċ i, grozne suze ron i:
 "Nete,^[24] sinci, ako Boga znate!
 "M ilica je L azu su Čen ica,
 "N a n jem u će ostanuti carstvo,
 "S a n jom e će carovati L azo
 "U K ruševcu kod vode M orave."
 K ad to začu silan car S tjepane,
 O n se m a ši rukom u d ģepove,
 Te izvadi hiljadu dukata,
 I izvadi od zlata jabuku,
 U jabuci tri kamena draga,
 O bilje ģ je M ilici Čevojci.

22) U govoru bi bilo priliċn ije (od . *pogledati*) kazati pogleda, nego *pogleduje* (od *pogledati*).

23) U govoru bi se kazalo: *iz planine iz lova*.

24) *Nete mjesto nemojte*.

33. Sm rt D u šan ova . **(komadi od pjesme).**

Pobje se Srpski car Stjepane
 U Prizrenu mjestu pitomome,
 Pobje se, um rijeti hoće.
 K ad to vi ċe carica R oksanda,
 Perom pi še, kako m uška strana,
 O na pi še tri, ċetiri kn jige,

Pošilje ih na četiri strane
Po svoj njinoj redom carevini,
Svu gospodu po redu poziva:
"Ču jete li, sva naša gospodo!
"Teško bo lan Srpski car Stjepane,
"Bo lan jeste, um rijeti hoće;
"No hajdete u Prizrena grada,
"Ne bi l' cara u tivo tu našli,
"Da ču jete, šta će naručiti,
"I na kom 'će carstvo ostaviti."
Kad se take knjige rasturiše,
Sva gospoda redom razumjela,
Hitro idu, kako kojim ote,
Svi odoše u Prizrena grada
Kod silnoga Srpskog car:Stjepana,
Zatekoše cara u tivo tu;
Kod njega se sva gospoda sasta,
I tu dođe Vukašine kralje,
Dite cara sa svilha dušeka,
Prisloni ga u naručje svilho,
Pa nad njime grozne suze roni.
Pogleduje Srpski car Stjepane,
Pogleduje svu redom gospodu,
Pogleduje, pake progovara:
"Mili kume, Vukašine kralje!
"Amanet ti moja carevina!
"I amanet svi moji gradovi!
"I amanet sve moje vojvode
"Po svoj mojoj redom carevini!
"I amanet moj nejak Urošu
"Ukol'jevciod četrdest dana!
"Caruj, kume, za sedam godina,
"Osmepodajm ojem u Urošu."
A l' govori Vukašine kralje:
"Mili kume, Srpski car-Stjepane!
"Nije za me tvoja carevina,
"Ja ne mogu, kume, carovati;
"Jer ja imam sina samovoljna,

"S i k a m o g a , K r a l j e v i ć a M a r k a ,
"K u d g o Ć i d e , n i k o g a n e p i t a ,
"Đ e g o Ć s j e d n e , s v u Ć e p i j e v i n o ,
"A s v e r a d i k a v g u d a o g r a d i ."
R e Ć e n j e m u S r p s k i c a r S t j e p a n e :
"M i l i k u m e , V u k a š i n e k r a l j e !
"K a d j a z a p t i h s v e m o j e v o j v o d e
"P o s v o j m o j o j r e d o m c a r e v i n i ,
"A t i n e m o š , k o g a s i r o d i o ?
"N o a m a n e t m o j a c a r e v i n a !
"I a m a n e t s v i m o j i g r a d o v i !
"I a m a n e t s v e m o j e v o j v o d e
"P o s v o j m o j o j r e d o m c a r e v i n i !
"A m a n e t t i n e j a k i U r o š u
"U k o l ' j e v c i o d Ć e t r e s t d a n a !
"C a r u j , k u m e , z a s e d a m g o d i n a ,
"O s m e p o d a j m o j e m u U r o š u ."
T o g o v o r i S r p s k i c a r S t j e p a n e ,
T o g o v o r i , a s d u š o m s e b o r i ;
T o i z u s t i , l a k u d u š u p u s t i .
O n c a r o v a š e s n a e s t g o d i n a ;
K o l i k o j e z u l u m p o s t a v i o ,
Š t o n o š a š e r a j a s i r o t i n j a ,
Š t o n o š a š e o d s v i l e h a l j i n e ,
T a d ' o b u Ć e s u k n e n e h a l j i n e .
M l a d i U r o š s o j a g o s p o d s k o g a
D o v a t i s e s n a g e i p a m e t i ,
P a d o z i v a s t a r u s v o j u m a j k u :
"M a t i m o j a , c a r i c e R o k s a n d a !
"D a j m i , m a j k o , k o m a d l j e b a b a b o v .
S t a r a n j e m u m a j k a g o v o r i l a :
"Ć u j e š l i m e , m o j m l a d i U r o š u !
"I m a l j e b a , n o j e u d r u g o g a ,
"B a š u k u m a V u k a š i n a k r a l j a :
"K a d e t i j e b a b o p o Ć i n u o ,
"N a s a m r t i c a r s t v o n a r u Ć i o
"B a š n a k u m a V u k a š i n a k r a l j a ,
"D a c a r u j e z a s e d a m g o d i n a ,

"Osme tebe da predade carstvo;
"O n caru je šesnaest godina."

34. U roš i M rn javčev ići.

Sastala se četiri tabora
Na ubavu na polju Kosovu
K od bijele Sam odre^[25]te crkve:
Jedno tabor V ukašina kralja,
D rugo tabor despota U g lješe,
T reće tabor vojevode Gojka,
A četvrto carev ić: U roša;
Carevi se otimlju o carstvo,
M eću se se hoće da pom ore,
Z laćenim a da pobodu noći,
A ne znadu, na kome je carstvo.
K ralj V ukašin veli: "N a m ene je;"
D espot U g lješ: "N ije, neg 'na m ene;"
Vojvod' Gojko: "Nije, neg' na mene;"
Ć u ti nejak carev ić U rošu,
Ć u ti d 'jete, ništa ne besjedi,
Jer ne smije od tri bratijenca,
B ratijenca, tri M m javčev ića.
P iše knjigu V ukašine kralju,
P iše knjigu, i šilje čauša
Do Prizrena grada bijeloga
Do onoga protopop-Nedeljka,
N eka doće na Kosovo ravno,
D a on kaže, na kom e je carstvo;
O n je sv 'jetla cara pričestio,
P ričestio i ispov jed io,
U njega su knjige starostavne.
P iše knjigu despo te U g lješa,
P iše knjigu, i šilje čauša
Do Prizrena grada bijeloga,
Do onoga protopop-Nedeljka;
T reću p iše vojevoda Gojko,
I on šilje ognjena čauša;

A četvrtu carević U rošu,
Piše knjigu, i šalje čauša.
Sva četiri sitne knjige pišu
I pošilju ognjene čauše
Sve potajno jedan od drugoga.
Sastaše se četiri čauša
U Prizrenu gradu bijelome
Kod dvorova protopop-Nedeljka,
Ali prota dom a ne bijaše,
No u crkvi bješe na jutrenji,
Na jutrenji i na leturčiji.
Koliko s' silni ognjeni čauši,
Koliko su silni od silnijeh,
Te ne kćeše konje odjahati,
No u crkvu konje nagoniše,
Potegoše pletene kanditije,
Udaraju protopop:Nedeljka:
"B r̃te hajde, protopop :N edeljko,
"B r̃te hajde na K osovo ravno,
"D a ti kãteš, na kom e je carstvo;
"T i si sv 'jetlog cara prĩcestio,
"P rĩcestio i ispov jed io,
"U tebe su knjige starostavne;
"Ja l' ćeš sada izgub iti glavu."
Suze roni protopop Nedeljko,
Suze roni, pa njima govori:
"Odbijte se, silni od silnijeh,
"D ok u crkvi zakon savršim o,
"Z nati će se, na kom e je carstvo."
Tako su se oni uzmaknuli.
A kad zakon B õtji savršiše,
Izljegoše pred bijelu crkvu,
Tad' govori protopop Nedeljko:
"Đ eco m o ja, četiri čauša!
"Ja sam sv 'jetla cara prĩcestio,
"P rĩcestio i ispov jed io,
"Al' ga nisam pitao za carstvo,
"V eć za grije, što je sagr'ješio;

"No idite u Prilipa grada
"D o dvorova K raljev ića M arka,
"A do M arka, do m o jega Čaka,
"K od m ene je knjigu naučio,
"Kod cara je Marko pisar bio,
"U njega su knjige starostavne,
"I on znade, na kome je carstvo;
"Vi zovite na Kosovo Marka,
"H oće M arko pravo kazivati,
"Jer se Marko ne boji nikoga,
"Razma jednog Boga istinoga."
O tidoše četiri čauša,
O tidoše ka Prilipu gradu,
B'jelu dvoru Kraljev ića M arka.
Kad su bili pred bijele dvore,
U dariše zvekirom na vrata,
T o začu la Jevrosim a m ajka,
Pa doziva svoga sina Marka:
"S ine M arko, m o je čedo drago!
"Tko udara zvekirom na vrata?
"B aš ka'da su babovi čauši."
Usta Marks, te otvori vrata,
Č auši se pokloniše M arku:
"B o ťja t'pom oć, gospodaru M arko!"
A Marko ih omilova rukom:
"D obro došli, m o ja Čeco draga!
"Jesu l' zdravo Srblji vitezovi,
"I čestiti carevi i kralji?"
Č auši se sm jerno pokloniše:
"G ospodaru, K raljeviću M arko!
"Sve je zdravo, ali nije mirno:
"G ospoda se teško zavadila
"N a K osovu polju širokom e
"K od bijele Sam odrete crkve,
"I oni se otimlju o carstvo,
"M eću se se hoće da pom ore,
"Z laćenim a da pobodu noći,
"A ne znadu, na kome je carstvo;

"Tebe zovu na Kosovo ravno,
"D a im ka ʒeš na kom e je carstvo."
Ode Marko u gospodske dvore,
Pak doziva Jevrosimu majku:
"Jevrosima, moja mila majko!
"Gospoda se jesu zavadila
"N a K osov u polju širokom e
"K od b ijele Sam odre ʒe crkve,
"I oni se otimlju o carstvo,
"M e ʒu se se ho ʒe da pom ore,
"Z la ʒenim a da pobodu no ʒi,
"A ne znadu, na kome je carstvo;
"Mene zovu na polje Kosovo,
"D a im ka ʒem , na kom e je carstvo ."
K olko M arko te ʒio na pravdu,
Tol'ko moli Jevrosima majka:
"Marko sine jedini u majke!
"Ne bila ti moja rana kleta,
"Nemoj, sine, govoriti krivo
"Ni po babu, n i po stri ʒevim a,
"V e ʒ po pravdi B oga istinoga;
"N em o j, sine, izgub iti duše;
"Bolje ti je izgubiti glavu,
"N ego svoju ogr'ješiti dušu ."
Uze Marko knjige starostavne,
Pa oprem i sebe i Š arina,
Š arinu se na ram ena baci
O tidoše u K osovo ravno .
Kad su bili kraljevu šatoru,
R e ʒe tade V ukašine kralje:
"Blago mene do Boga miloga!
"Eto mene moga sina Marka,
"O n ʒe kazat, na m ene je carstvo ,
"O d oca ʒe ostanu ti sinu ."
M arko sluša, ništa ne govori,
N a šatora ne okre ʒe glavu .
K ad ga vi ʒe U g lješa vojvoda,
T ad 'U g lješa rije ʒ govorio :

"Blago mene! eto mi sinovca,
"O n će kazat', na m ene je carstvo;
"K a ti, M arko, na m ene je carstvo,
"O ba ćem o bratski carovati."
Š u ti M arko, ni šta ne besjedi,
N a šatoru ne okreće glavu.
K ad ga vi Će vojvoda G ojko,
T ade G ojko riječ govorio:
"Blago mene! eto mi sinovca,
"O n će kazat', na m ene je carstvo;
"K ad je M arko još ne jačak bio,
"Ja sam Marka vrlo milovao,
"U svileni njedra uvijao,
"Kano krasnu od zlata jabuku;
"K ud sam go Će na konju hodio,
"Sve sam Marka sa sobom vodio;
"K a ti, M arko, na m ene je carstvo,
"T i ćeš, M arko, prvi carovati,
"A ja ću ti biti do koljena."
Š u ti M arko, ni šta ne govori,
N a šatoru ne okreće glavu,
P ravo ode bijelu šatoru,
K a šatoru nejaka U roša,
D o gna Šarca caru do šatora,
O n Će M arko Šarca odsjednuo.
K ad ga vi Će nejak i U rošu,
L ako sko Ći sa svilna dušeka,
L ako sko Ći, pake progovori:
"Blago mene! eto moga kuma,
"E to kum a, K raljev ića M arka,
"O n će kazat' na kom e je carstvo."
R uke šire, u grla se grle,
U bijelo cjelivaju lice,
Z a junačko pitaju se zdravlje,
P a sjedoše na svilna dušeka.
Tako malo vreme postajalo,
D anak pro Će, tavana noćca do Će;
K ad u jutru jutro osvanulo,

I pred crkvom zvona udariše,
Sva gospoda došla na jutrenje,
U crkvi su službu savršili,
Izljekoše iz bijele crkve,
U stolove pred crkvu sjednuli,
Šećeriju, a rakiju piju,
Marko uze knjige starostavne,
Knjige gleda, a govori Marko:
"A m o j babo, V ukašine kralju!
"Malo l' ti je tvoje kraljevine?
"Malo l' ti je? Ostala ti pusta!
"V eć s' o tuće o tim ate carstvo.
"A ti striče, despo te U glješa!
"Malo l' ti je despotstva tvojega?
"Malo l' ti je? Ostalo ti pusto!
"V eć s' o tuće o tim ate carstvo.
"A ti striče, vojvoda G o jko!
"Malo l' ti je vojvodstva tvojega?
"Malo l' ti je? Ostalo ti pusto!
"V eć s' o tuće o tim ate carstvo.
"Vidite li, Bog vas ne vidio!
"K njiga kaže, na U rošu carstvo,
"Od oca je ostanulo sinu,
"Đ etetu je od koljena carstvo.
"N jem u carstvo care naručio
"N a sam rti, kad je počinuo."
K ad to začu V ukašine kralju,
Skoči kralju od zemlje na noge,
P a po trže zlaćena handžara,
Da ubode svoga sina Marka,
B jež i M arko ispred roditelja,
Jer se njemu, brate, ne pristoji
Sa svojim se biti roditeljem,
B jež i M arko oko b'jele crkve,
O ko b'jele crkve Sam odreže,
B jež i M arko, a ćera ga kralju,
Dok su tripud kolo sastavili
O ko b'jele Sam odreže crkve,

G o t o v o g a b j e š e s u s t i g a o ,
 A l' i z c r k v e n e š t o p r o g o v a r a :
 " B j e ť ' u c r k v u , K r a l j e v i ć u M a r k o !
 " V i d i š , Ć e Ć e š d a n a s p o g i n u t i ,
 " P o g i n u t i o d s v o g r o d i t e l j a ,
 " A z a p r a v d u B o g a i s t i n o g a ."
 C r k v e n a s e o t v o r i š e v r a t a ,
 M a r k o b j e ť i u b i j e l u c r k v u ,
 Z a n j i m e s e v r a t a z a t v o r i l a .
 K r a l j d o p a d e n a c r k v e n a v r a t a ,
 P o d i r e k u u d a r i h a n d ť a r o m ,
 I z d i r e k a k r v c a p o k a p a l a ,
 T a d' s e k r a l j e b i o p o k a j a o ,
 T e j e r i j e Ć b i o g o v o r i o :
 " L e l e m e n e d o B o g a j e d n o g a !
 " Đ e p o g u b i h s v o g a s i n a M a r k a ."
 A l' i z c r k v e n e š t o p r o g o v a r a :
 " A Ć u j e š l i ? V u k a š i n e k r a l j e !
 " T i n i j e s i p o s j e k a o M a r k a ,
 " V e ć p o s ' j e Ć e B o ť j e g a a n Ć e l a ."
 N a M a r k a j e v r l o ť a o k r a l j u ,
 T e g a l j u t o k u n e i p r o k l i n j e :
 " S i n e M a r k o , d a t e B o g u b i j e !
 " T i n e m a o g r o b a n i p o r o d a !
 " I d a b i t i d u š a n e i s p a l a ,
 " D o k T u r s k o g a c a r a n e d v o r i o !"
 K r a l j g a k u n e , c a r g a b l a g o s i l j a :
 " K u m e M a r k o , B o g t i p o m o g a o !
 " T v o j e l i c e s v ' j e t l o n a d i v a n u !
 " T v o j a s a b l j a s j e k l a n a m e j d a n u !
 " N a d a t e s e n e n a š l o j u n a k a !
 " I m e t i s e s v u d a s p o m i n j a l o ,
 " D o k j e s u n c a i d o k j e m j e s e c a !"
 Š t o s u r e k l i , t a k o m u s e s t e k l o .

25) Jedni pjevaju kod *Gračanice*

35. Zidanje Ravanice,

S luţbu sluţi slavni knez Lazare
U K ruševcu šancu šarenom e,
S luţbu sluţi svetog A m osija;
Svu gospodu zove na svetoga
Sa knjigama i sa zdravicama.
Skupi mu se sva Srpska gospoda,
Pa je redom u sovri posadi
Po gospostvu i po starješinstvu,
Uvrh sovre slavni knez Lazare.
T u sjedoše piti vino ladno .
T am an biše vina najvišega,
I o svakom dobru besjećuahu,
A l'pošeta gospoċa M ilica,
L ako šeta po carskom divanu,
N a njojzi je do devet ċem era,
Ispod grla do devet ċerdana,
A na glavi devet perišana,
Povrh toga kruna pozlaćena
A u njojzi tri kamena draga,
S jaje noćom , kako daljom sunce;
Pa besjedi slavnome Lazaru:
"Gospodine, slavni knez-Lazare!
"Zazor mene u te pogledati,
"A kamo li s tobom govoriti,
"B it'ne m oţe, govoriti hoću:
"Š to bijahu N em anjići stari,
"C arovaše, pa i prem inuše,
"N e trpaše na gom ile blago,
"N o grad iše s njim e zaduţbine,
"S agrad iše m loge nam astire:
"S agrad iše v isoke D eċane,
"B aš D eċane v iše Ð akovice;
"P aćaršiju v iše Peći ravne;
"U D renici bijela D eviċa,
"I Petrovu crkvu pod Pazarom;
"M alo v iše Ð urċeve Stupove,

"Sopoćane navrh Raške ladne,
 "I Trojicu u Hercegovini,
 "Crkvu Janju u Starome Vlahu;
 "I Pavlicu ispod Jadovnika,
 "Studenicu ispod Brvenika;
 "Crkvu Tihu više Kananovca;
 "U Prizrenu crkvu svetu Petku;
 "Gračanicu u Kosovu ravnom;
 "Sve to jesu njine zadužbine;
 "Ti ostade u stolu njenome
 "I potrpa na gomile blago,
 "A ne gradi nigde zadužbine;
 "E to nam a ne će pristat' blago
 "Ni za zdravlje ni za našu dušu,
 "A ni nam a, nikom e našem u."
 Tad' govori slavni knez Lazare:
 "Čujete li, sva Srpska gospodo!
 "Šta govori gospođa Milica,
 "Jer ne gradim nigde zadužbine?
 "Hoću gradit' crkvu Račanicu
 "U Resavi kraj vode Ravana;
 "Imam blaga, koliko mi drago,
 "Udaruću temelj od olova,
 "Paću crkvi sagraditi platna,
 "Sagradicu od srebra bijela,
 "Pokriću je tetenijem zlatom,
 "Podnizati drobnijem biserom,
 "Popunjati dragijem kamenjem."
 Sva gospoda na noge ustala,
 I časnó se knezu poklonila:
 "Gradi, kneže, biće ti za dušu,
 "I za zdravlje Visokom Stevanu."
 No tu sjedi Obilić Milošu,
 Sjedi Miloš dolje udno sovre,
 Miloš sjedi, ništa ne besjedi;
 A l' to više slavni knez Lazare
 Đemu Miloš ništa ne besjedi,
 Nazdravi mu zlatnu kupu vina:

"Zdrav da si mi, vojvoda Milošu!
"Pa mi i ti što goć progovori,
"Jera hoću zadužbinu graditi."
Skoči Miloš od zemlje na noge,
Skide s glave samur i čelenke,
Pa je časno kneza podvorio;
Dodaše mu zlatnu kupu vina,
Primio Miloš zlatnu kupu vina,
Ne pije je, počne besjediti:
"Vala kneže, na besjedi tvojoj!
"Što ti hoćeš zadužbinu graditi',
"Vreme nije, niti m o t e biti;
"Uzm i, kneže, knjige carostavne,
"Te ti gledaj, što nam knjige kažu:
"Nastalo je posljednje vrijeme,
"Hoće Turci carstvo preuzeti,
"Hoće Turci brzo carovati,
"O boriće naše zadužbine,
"O boriće naše namastire,
"O boriće crkvu Ravanicu,
"Iskopaće temelj od olova,
"Slijevaće u tope čulove,
"Te će naše razbijat' gradove;
"I crkvi će rasturiti platna,
"Slijevaće na ate ratove;
"Hoće crkvi pokrov rasturiti,
"Kadunam a kovati Čerdane;
"Sa crkve će biser raznizati,
"Kadunam a podnizat' Čerdane;
"Povadiće to drago kamenje,
"U darat' ga sabljom 'u balčake
"I kadama u zlatno prstenje;
"V eć me ču li, slavni knez-Lazare!
"Da kopamo mermera kamena,
"Da gradimo crkvu od kamena,
"I Turci će carstvo preuzeti
"I naše će zadužbine služit'
"O d vijeka do suda Božjega:

"Od kamena nikom ni kamena."
K ad to začu slavn i knez Lazare,
T ad 'M ilošu bio govorio:
"V ala tebe, vojvoda M ilošu!
"V ala tebe, na tvojoj besjedi,
"Istina je, kako što govoriš."

36. Opet zidanje Ravanice.

Sob et čin i care u K ruševcu ,
Sve vojvode na sobet dozva o,
Stavlja redom jednog do drugoga:
U začelje slavn i car Lazare,
A do sebe od Konjica Ivka,
A do Ivka od O m o lja Ŧ ivka,
A do Ŧ ivka slugu B o Ŧ idara,
A do sluge B rankovića V uka,
A do V uka K osančić Ivana,
Do Ivana Toplicu Milana,
D o M ilana gospoĈu M ilicu ,
D o M ilice M iloš:O b ilića,
D o M iloša braću M iličinu :
Mladi Petar i mladi Nikola,
A najm laĈ i nejak i M om ire,
T ri roĈ ena brata M iličina.
S druge strane uz desno koljeno
Posadio starog Jug-Bogdana,
A do Juga B anović-Strahinju,
D o S trah in je M usića S tevana,
D o S tevana K uĈ ainca Jova,
A do Jova Petra B ran iĉevca,
A do Petra ostala gospoda.
V ino slu Ŧ i sluga B o Ŧ idare,
Svaku Ĉ ašu prije cara p ije^[26],
Ĉ ašu p ije, caru je nazdravlja.
Care prima zlatnu kupu vina,
K upu prim a, a piti je ne ĉe,
No je tura na desno koljeno,

Pa vojvodam 'svojim govoraše:
"Vidite li, moje vojevode!
"Mi pijemo mlogo vino ladno,
"Mi pijemo i gospodujemo,
"Zadužbine nigđe ne gradim o ,
"Namastira ni bijele crkve,
"Ni na vodi kamene ćuprije,
"Ni na drumu kamene kaldrme;
"Štogoć bilo i cara i kralja,
"Svaki sebe zadužbinu gradi,
"Neki gradi, neki načinio:
"Car Stjepane visoke Dêčane,
"Bijele se nasred Metohije,
"Gradio ih dvanaest godina;
"A sluga mu crkvu u Prizrenu;
"Kralj Milutin visoka Devića
"U Kosovu polju širokom e;
"Đurać gradi Đurčeve stupove,
"Sveti Petar bijelu Petrovu,
"Kralj Simeun Studenicu crkvu,
"A sluga mu crkvu Pridvoricu;
"Crkvu grade dva Mrjavčevića
"U Jelici u planini pustoj,
"Pokrivaju jelovijem klisom;
"A mi, more, ničene gradimo!
"Al' tako mi Boga velikoga!
"Dok su mene dva majdana zlatna
"Jedan majdan u Kopaoniku,
"Dugim ajdan Rudnička planina,
"Od svijeh ću bolje načiniti:
"Postaviću temelj od olova,
"U daraću čelične direke,
"Pokriću je tečenijem zlatom ,
"Popunjaću dragijem kamenom ,
"Postrešiću sitnijem biserom ,
"Nek se sjaje, nek se moje znaje"
Ni ko veli: Jeste tako, care;
Ni ko veli: Nije tako, care.

Nisko sjedi Miloš Obiliću,
Nisko sjedi, al' dobro besjedi:
"Možeš, care, i u ruci ti je;
"Al' tako mi Boga velikoga!
"Tu ti nema prilike za crkvu,
"Nastanuće posljednje vrijeme,
"Pa će zulum nastanuti teški,
"Razvaliće s' tvoja zadužbina
"Okolata i dragog kamena;
"Care, će ti raskivati Turci,
"Raskivati čelične direke,
"A od njih će graditi ćulumke,
"Ćulumcima biće siročinju,
"Siročinja kleti će ti dušu;
"Tu ti, care, zadužbine nema.
"Noću li me, slavni care Lazo!
"Vio sam dolje u Resavi,
"U Resavi tvojoj drtavini
"Pod Kućajom visokom planinom
"Jedan lijep, care, zaravanjak,
"Gradinoće Ravanicu crkvu,
"Gradi, care, što goć ljepše možeš,
"Odstudena kreča i kamena,
"A pokrivaj pločom i kamenom:
"Od kamena nikom ni kamena:
"Stajaće ti hiljadu godina
"Zadužbina tvoja Ravanica."
Kad to začu slavan care Lazo,
Milošu je kupu nazdravio:
"Zdrav Milošu, moja vjerna slugo!"
Pa stadoše ladno piti vino.
Saklet čini slavan knez Lazare,
Saklet čini na svoje vojvode,
A vojvode na svoje kmetove,
Na kmetove i oborknezove:
Sastaviše hiljadu majstora
I hiljadu mladih saraora,
A rada njih Rada neimara;

A aščije^[27] devet Jugovića.
Nastojnika starca Jug-Bogdana!
Da se gradi dvanaest godina;
A majstoru po dukat nadnice,
Napojnica po tri oke vina;
Da svetkuju petku i nečelju.
Započese Ravanicu crkvu.
Kurve jedne devet Jugovića
Sve carevo prodadoše pivo,
I carevu haznu zatomiše,
I nadnicu laku ostaviše,
A nadnicu po jednu aspricu,
Napojnicu po jednu čašicu;
Ne svetkuju petku ni nečelju,
Ni Iliju, koji gromom bije,
Ni Mariju, koja munjom pali.
Kad to viče Rade neimare,
Viknu Rade hiljadu majstora,
Savršiše za godinu dana;
Pake uzja pomamna dorina,
Ode pravo ka Krševcu gradu,
Pred gradom je osjedao dora,
Pa dorinu usturi dizgine,
Sam se doro oko grada voda,
A on ode caru na divana.
Kade caru na divan iziće,
On se caru smjerno poklonio,
Cjelivaga u skut i u ruku
I pred njime zlaćenu sedžadnu,
Baš sedžadnu, Čecare sječaše,
Pa mu sjede uz desno koljeno;
Stade njemu care besjediti^[28]:
"Jagnje moje, Rade neimare!
"Gradiš li mi Ravanicu crkvu?
"Jesi li joj temelj postavio?" -
"Voljan budi, care, na besjedi!
"Ja ne gradim crkvu Ravanicu,
"Nego našu prokletu tamnicu;

"T am n icu sm o savršili davno .
"Ĉ udnu si m i, care, ostav io
"A nadnicu, po jednu aspricu!
"N apo jnicu po jednu ĉašicu!
"N e svetku jem petku n i neĈ elju ,
"Ni Iliju, koji gromom bije,
"Ni Mariju, koja munjom pali!"
K ad to zaĉu slavan car L azare,
O n doziva M iloš-O bilića:
"O M ilošu, m o ja v jerna slugo!
"Id i jaši t ĉ drala v isokoga,
"Pa ti idi crkvi Ravanici,
"Te objesi devet Jugov ića,
"I uvati stara Jug-Bogdana,
"I na m uke udari ga teške;
"Izvad i m u ob je o ĉ i ĉ arne,
"Povad i m u kliještim a zube,
"Izvadi mu jezik na vilice,
"R as'jeci ga na ĉetiri strane,
"O bjesi ga o ĉetiri grane:
"K o je ĉudan, nek se ĉudu ĉudi,
"K o je strašiv, da ne sm ije proći."
K ad to zaĉu M iloš O biliću,
O n posjede t ĉ drala v isokoga,
Pravo ode Ravanici crkvi,
T e uvati devet Jugov ića,
Bijele im savezao ruke,
Savezao ruke naopako,
A preda njih stara Jug-Bogdana,
Pa nakiti Jednu sitnu knjigu,
Opravi ih Relji Krilatome:
"D a ih, R elja, u tam n icu baciš,
"D a ih po jiš v inom i rak ijom ,
"A da ran iš m edom i šećerom ."
P a on uzja t ĉ drala v isokoga,
U zja t ĉ drala, ode u K ruševac,
Pravo ode caru na divana.
K ade caru na divan iziĉe,

On se caru smjerno poklonio,
Prije cara stade besjediti:
"Svijeh sam ti, care, objesio,
"O bjesio devet Jugov ića,
"Tvoga starca stara Jug-Bogdana
"N a m uke sam udario teške,
"O bje sam m u oči izvadio,
"Povadio k liještima zube,
"Izvadio jezik na vilice,
"R asjekao na četiri strane,
"O bjesio o četiri grane:
K o je čudan, da se čudu čudi,
"K o li strašiv, da ne sm ije proći."
K ad to začu gospođa M ilica,
Procviljela, kao kukavica:
"Z a što, care? ako B oga znadeš!
"Od mojijeh devet milih brata
"Š to ti m ene jednog ne ostavi,
"N ajm laČega, ja najstarijega,
"Tebe diku, a mene zakletvu?
"V eć m 'ostavi jednu bez zak letve,
"Da ti kukam, kao kukavica,
"D a prevrćem kao lastavica."
K ade začu slavan car L azare,
T o je njem u vrlo ŕao bilo,
Pake stade care besjediti:
"O M ilošu, m oja vjerna slugo!
"D a si znao, ka' što znao nisi,
"Da ostaviš od devet jednoga,
"N ajm laČega, ja najstarijega,
"D a te drŕim pored svoje glave,
"D a te ranim m edom i šećerom ,
"Da te pojim vinom i rakijom,
"D a oblaćim sv ilom i kad ivom ;
"Kad bi bilo po redu mrijeti,
"Na tebe bi ostanulo carstvo."
T ade M iloš stade besjediti:
"Voljan budi, care, na besjedi:

"Svagda sam te poslužio vjerno,
 "A danas te poslužio nisam :
 "Ni jednoga pogubio nisam,
 "Pogubio, ni stara ni mlada;
 "No pratio ka starom Pazaru
 "Ka vojvodi Relji Krilatome,
 "Da ih Relja u tamnicu baci,
 "Da ih rani medom i šećerom ,
 "A da poji vinom i rakijom,
 "Doke nam se, care, poodlju tiš;
 "Sad im sudi, kako ti je drago.
 "Noću li me, slavan care Lazo!
 "Zgodno su nam načinili crkvu;
 "No položim ajstorima blago,
 "Majstorima, što ste pogodili."
 To je care njega poslušao,
 Sve položim ajstorima blago,
 Pa spremiše konje vitezove,
 Na dobre se konje dohitiše,
 Ode care crkvi Ravanici,
 Da on vidi, kaka mu je crkva.
 Kad je care bio prema crkvi,
 Sinu crkva, kao jarko sunce,
 Konju đdraka u oči udari,
 Pod carem je konjic poskočio,
 I sa sebe cara obalio
 Tu se zove Carevo Bupilo^[29]
 Kako tadaj, tako i danaske.

26) Kao da ga ne otruje.

27) Ja sam ovu pjesmu, u mlogome koječem u
 drukčije, slušao još kao dijete u Tršiću. O pominjem
 se, da su Jugovići postavljeni kao nastojnici i
 upravitelji zidanja, i da je knez Lazar odredio.

Ko donese kamen na ramenu,
 Da se njemu pošutdukat dade;

K o donese vode u Ćugum u ,
D a se njem u po bijel groš dade; no
Jugovići B o tji nesretni i
- carevo blago zatom iše
I u cmu zem lju zakopaše i t. d .

28) U onoj malo prije spomenutoj pjesmi Rade je izišavši pred kneza L azara stao plakati, a knez L azar ga zapitao:

"Kakva ti je golema nevolja,
"T e pro ljevaš suze od oči ju?
"Ili su ti ruke ispucale
"O d studena kreća i kam ena?
"Ili ti je malena nadnica?
"I l' je malo vina i rakije,
,I l' beško ta ljeba b ije loga
,I debela mesa ovnujskoga?" i t. d.

29) Nijesam mogao doznati, da li se onuda gdje kakovo mjesto tako zove.

37. M iloš u L a t i n i m a .

B o t e m ili, čuda velikoga!
Kada slavni Srpski knez Lazare
Posla zeta M iloš-0 b ilića
U Latine da kup i haraće:
L a t i n i ga d i v n o d o č e k a š e ,
I gospodskom časti ugostiše,
P a g a v o d e p r e d b i j e l u c r k v u ,
P r e d b i j e l u c r k v u D i m i t r i j u ,
P a k s e v a l e L a t i n s k a g o s p o d a :
"G l e , v i d i š l i , v o j v o d a M i l o š u !
"V i d i š n a š u c r k v u D i m i t r i j u ,
"Kakova je i kolika li je?
"V i n e j m a t e t a k o v i j e h c r k v i ."
V e l i n j i m a v o j v o d a M i l o š u :
"V i s t e m u d r i , g o s p o d o L a t i n s k a ,

"Jeste mudri al' zborite ludo!
"D a v i znate naše nam astire,
"N a ših slavnih cara zadužbine,
"Kakovi su i koliki li su!
"D a v id ite lavru S tuden ičku
"Ne daleko od Novog Pazara;
"Da v id ite Đ určeve S tupove
"K od D ečeve starijih dvorova,
"Z adužbine cara S im euna;
"D a v id ite čudo nevičeno,
"B'jel Vilindar usred gore Svete,
"Z adužbinu Save svetitelja
"I njegova oca Simeuna;
"D a v id ite T ĩ iću kraj M orave
"I kod Ibra v iše K aranovca;
"S opočane R aški na izvoru,
"Z adužbine svetoga S tevana,
"S rpskog kralja prvov jenčanoga;
"D a v id ite P apraću veliku
"V iš'Z vomika Spreči na izvoru
"Pod visokom gorom Borogovom,
"Z adužbinu V ukana tupana;
"D a v id ite visoke D ečane
"Kod Prizrena grada bijeloga,
"Z adužbinu kralja D ečanskoga;
"D a v id ite R aču preb ije lu
"Kod Sokola ukraj vode Drine;
"D a v id ite lijepu T ronošu
"K od L oznice na r'jeci T ronoši,
"Z adužbinu braće Jugov ića;
"Da v id ite slavnu Ravanicu
"U R esavi n ište Paraćina
"Na studenoj r'jeci Ravanici,
"Z adužbinu našeg gospodara,
"Gospodara, slavnog knez-Lazara;
"I ostale Srpske manastire,
"Da v id ite, pak da se divite,
"Kakovi su i koliki li su!

"Šta je vaša crkva D im itrija?
"Ja ću vam je sada preturiti
"A iz ruke teškim buzdovanom ."
A l' Latini to ne vjerovali,
No s Milošem oni s'opklad iše
U hiljadu tujih dukata.
Uze Miloš perma buzdovana
I zasuka bijele rukave,
Pak se moli Bogu istinome:
"Prosti, Bože i bijela crkvo!
"Da se jednom bacim preko tebe:
"Neću na te, nego preko tebe."
Pak potegne perni buzdovanom ,
Buzdovan se zamêe u oblake:
Jedni vele: "Jeste preturio,"
Drugi vele: "Nije preturio,"
Treći vele: "Jeste, te visoko."
Kad se vrati perni buzdovane
Iznad b'jele crkve iz oblaka,
On udari u banove dvore,
Te polupa srčali čardake,
I tu ubi dva banova sina
I četiri m orska dženerala
I dvanaest velikih vlastela.
Kad to više gospoda Latinska,
Uvatiše vojvodu Miloša,
Baciše ga na dno u tamnicu.
Često Miloš kroz prozor pogleda,
Ne bi l' mog'o koga ugledati;
Al' ugleda Kostu Ciganina,
Pa ga poče Bogom bratiti:
"Bogom brate, Kosta Ciganine!
"Evo tebe tri dukata tujih,
"Donesi mi jedan list hartije,
"List hartije knjige bez jazije."
To je Kosta za Boga primio,
Donese mu jedan list hartije,
List hartije knjige bez jazije,

M iloš sjede sitnu knjigu pisat'
 Svome tASTu Srpskom knez-Lazaru,
 N e piše je, čim se knjige pišu,
 V eć je piše krvi od obraza;
 Sve m u kaza što je i kako je.
 K ad Lazaru sitna knjiga doće,
 I on viće, što m u knjiga kaće,
 O nu gleda, drugu sitnu piše,
 T e je šalje gospodi Latinskoj,
 U knjizi im ovako besjedi:
 "Č u jete li, gospodo Latinska!
 "Pustite m i m og zeta M iloša,
 "Podajte m u od zem lje haraće,
 "I opklade hiljadu dukata;
 "Ako li ga odmah ne pustite,
 "Vjera moja tako mi pomogla!
 "D ić' ću na vas Srb lje i M adtare,
 "Svu ću vašu zem lju poharati,
 "Poharati, ognjem popaliti."
 K ad Latini knjigu proučiše,
 B rće-bo lje pustiše M iloša,
 D adoše m u od zem lje haraće,
 I opklade hiljadu dukata.^[30]

30) U Kotoru se pripovijeda, da se to ondje dogodilo
 i još se pokazuje jedna kuća, za koju se govori, da je
 na onome mjestu,
 gdje su bili banovi dvori.

38. M arko K raljević i vila.

Po jezd iše do dva pobratim a
 P reko krasna M iroća planine,
 T a jedno je K raljeviću M arko,
 A drugo je vojvoda M ilošu,
 Naporedo jezde dobre konje,
 Naporedo nose koplja bojna,
 Jedan drugom belo lice ljubi,

O d m ilošte do dva pobratima;
 Pake M arko na Š arcu zadrem a,
 Pak besedi pobratimu svome:
 "A m oj brate, vojvoda M ilošu!
 "Teško m e je sanak obrvao,
 "Pevaj, brate, te me razgovaraj."
 A l' besedi vojvoda M ilošu:
 "A m oj brate, K raljeviću M arko!
 "Ja bi tebe, brate, popevao,
 "Al' sam sinoć m logo pio vino
 "U planini s vilom Ravijojlom,
 "Pak je mene zapretila vila,
 "A ko m ene ču je da popevam ,
 "O će m ene ona ustreliti
 "I u grlo i u srce tivo."
 A l' besedi K raljeviću M arko:
 "Peraj, brate, ti se ne boj vile
 "D ok je m ene K raljevića M arka
 "I mojega vidovita Š arca
 "I m ojega šestopera zlatna."
 O nda M iloš poče da popeva,
 A krasnu je pesm u započeo
 O d svi naši bolji i stariji,
 K ako j' koji drȳ b kraljev inu
 Po čestito j po M aćedon iji,
 K ako sebe im a zaduȳ binu;
 A Marku je pesma omilila,
 Nasloni se sedlu na ob luč je,
 M arko spava, M iloš pop ijeva;
 Z aču la ga vila R av ijo jla,
 Pa M ilošu poče da o tpeva,
 M iloš peva, vila m u o tpeva,
 L epše grlo u M iloša carsko,
 Jeste lepše nego je u vile.^[31]
 Rasrdi se vila Ravijojla,
 Pak odskoči u M iroč plan inu,
 Zape luka i dve bele strele,
 Jedna ud 'ri u grlo M iloša,

D ruga ud 'ri u srce junačko .
R eće M iloš: "Jao m oja m ajko!
"Jao Marko, Bogom pobratime!
"Jao brate, vila me ustreli!
"A nisam li tebe besedio,
"D a ne pevam kroz M iroć p lan inu?"
A M arko se trže iza sank a,
Pa odskoči s konja šarenoga,
D obro Š arcu kolane poteže,
Š arca konja i grli i ljubi:
"Jao Š aro, m oje desno krilo!
"Dostigni mi vilu Ravijojlu,
"Č istim ću te srebrom potkovati,
"Č istim srebrom i tječenim zlatom ;
"Pokriću te svilom do kolena,
"Od kolena kite do kopita;
"G rivu ću ti izm ešati zlatom ,
"A potkitit' sitnijem biserom;
"A ko li m i ne dostigneš vile,
"O ba ću ti oka izvaditi,
"Sve četiri noge podlom iti,
"Pa ću t'ovde tako ostaviti,
"Te se tuci od jele do jele,
"K'o ja Marko bez mog pobratima."
D ovati se Š arcu na ram ena,
Pak po trča kroz M iroć p lan inu .
Vila leti po vr'u planine,
Š arac jezd i po sred i plan ine,
N i gde vile ću ti ni videti.
K ad je Š arac sag ledao vilu .
P o s tri koplja u visinu skaće,
P o s četiri dobre u napredak ,
B rzo Š arac dostigao vilu ;
Kad se vila vide na nevolji,
Prnu jedna nebu pod oblake,
Poteže se buzdovanom M arko
Pustim ice dobro neštedice,
B elu vilu m eć 'pleći udari,

O bori je na zem ljuču čamu ,
Pak je stade biti buzdovanom:
Prevrće je s desne na lijevu ,
Pak je bije šestoperom zlatnim :
"Za što , vilo , da te B og ubije!
"Zašt'ustreli pobratim a m oga?
"Daj ti bilje onome junaku,
"Jer se ne ćeš nanositi glave."
Sta ga vila Bogom bratimiti:
"B ogom brate! K raljeviću M arko!
"V išnjim B ogom i svetim Jovanom
"D aj m e puštaj u planinu t ivu ,
"D a naberem po M iroču bilja ,
"Da zagasim rane na junaku."
Al'je Marko milostiv na Boga,
A tlostiv na srcu junačkom ,
Pusti vilu u planinu t ivu ,
B ilje bere po M iroču vila ,
B ilje bere, često se odziva:
"Sad ću doći, B ogom pobratim e!"
N abra vila po M iroču bilja ,
I zagasi rane na junaku,
Lepše grlo u M iloša carsko ,
Jeste lepše nego što je bilo ,
A zdravije srce u junaku,
B aš zdrav ije nego što je bilo .
O de vila u M iroč planinu ,
Ode Marko s pobratimom svojim,
O tidoše P orečkoj krajini ,
I Timok su vodu prebrodili
Na Bregovu selu velikome,
Pa odoše krajini Vidinskoj;
A li vila m eć 'vilam a kaže:
"O ću jete, v ile drugarice?
"Ne streljajte po gori junaka
"D ok je glasa K raljevića M arka
"I njegova vidovita Š arca
"I njegova šestopera zlatna;

"Š to sam jadna od njeg 'pretrpila!
"I jedva sam i tiva ostala."

31) Valja da su se i prije natpijevali, pa mu vila za to zabranila pjevati, što je u njega ljepše grlo nego u nje.

39. Marko Kraljević i Ljutica Bogdan .

Poranile tri Srpske vojvode
Od Kosoza uz kršno primorje:
Jedno bješe od Prilipa Marko,
Drugog bješe Relja od Pazara,
Treće bješe Miloš od Pocerja;
Udariše pokraj vinograda,
Vinograda Ljutice Bogdana.
Igra konja Relja od Pazara,
Nagoni ga preko vinograda,
Pa on lomi grozna vinograda;
Veli njemu od Prilipa Marko:
"Proč' se, Relja, grozna vinograda;
"Da ti znadeš, čij su vinogradi,
"Daleko bi konja obgonio:
"Vinograd je Ljutice Bogdana.
"Ja sam jednom ovuda prošao
"I lomio grozna vinograda,
"Pripazi me Ljutica Bogdane
"Na kobili tankoj bedeviji;
"Ja ne sm jedoh ščekati Bogdana,
"Već pobjegoh uz kršno primorje;
"Poćera me Ljutica Bogdane
"Na njegovoj tankoj bedeviji:
"Damine bi Šarca od mejdana,
"Dosta me uvatiti šćaše;
"Već mi Šarac stade odmiciati,
"Akobila počeo ostajati;
Kad to viče Ljutica Bogdane,
"On poteže tešku topuzinu,

"Pušća za m nom uz kršno prim orje,
"Dovati me po svilenu pasu,
"Pobratime, sapom od topuza,
"Šćera m ene za uši Šarinu,
"Jedva mu se u sedlo povratih
"I u tekoh uz kršno prim orje.
"Ima od tad' sedam godina,
"V eć ovuda nijesam prošao."
Istom oni u besjedi bjehu,
D ok se pram en zapoČede tam e
Vinogradu uz ravno primorje;
Pog ledaše tri Srpske vojvode,
Al' eto ti Ljutice Bogdana
I sa njime dvanaest vojvoda!
K ad to viĆe K raljeviću M arko,
O n besjedi R elji i M ilošu:
"Ć u jete li, do dva pobratim a!
"Eto nama Ljutice Bogdana,
"Sva tri ćem o izgubiti glave,
"Već hodite, da m i pobjegnem o."
A l' govori M iloš od Pocerja:
"Pobratim e, K raljeviću M arko!
"Danas misle i govore ljudi,
"Da tri bolja ne ima junaka
"Od nas ove tri Srpske vojvode;
"Bolje nam je sva tri poginuti,
"Neg' sramotno danas pobjegnuti."
K ad to začu K raljeviću M arko,
O n im onda drugu progovara:
"Ć u jete li, do dva pobratim a!
"A vi hod'te, da ih dijelimo:
"Il' volite na sama Bogdana,
"Il' njegovih dvanaest vojvoda?"
V elin jem u i M iloš i R elja:
"Mi volimo na sama Bogdana."
T o je M arko jedva dočekao.
U to doba i Bogdan dopade.
T rže M arko tešku topuzinu,

Pak poćera dvanaest vojvoda;
Dok s' okrenu nekolika puta,
Svih dvanaest od konja rastavi
I bijele saveza im ruke,
Poćera ih oko vinograda;
Al' eto ti Ljutice Bogdana,
Đe on goni Relju i Miloša,
Obojici savezao ruke.
Kad to viće Kraljeviću Marko,
Prepade se, kako nikad nije,
Pak sta gledat', kud će pobjegnuti,
Ali njemu odmah na um pade,
Đe su s' jedan drugom zavjerili:
Đe se jedan u nevolji naće,
Da mu drugi u pomoć bude;
Pak potetę dizgene Šarinu,
Samur:kalpak na čelo nam aće,
Te sastavi samur i obrve,
A potetę sablju okovanu,
Na Bogdana pogleda popreko.
Stade Bogdan ukraj vinograda,
Kad sagleda crne oči Marku,
I kakav je na očima Marko,
Pod Bogdanom noge obum reše.
Gleda Marko Ljuticu Bogdana,
Bogdan gleda Kraljevića Marka,
A ne smije jedan na drugoga;
Dockan reće Ljutica Bogdane:
"Hodi, Marko, da se pomirimo:
"Pusti mene dvanaest vojvoda,
"Da ti pustim Relju i Miloša."
To je Marko jedva dočekaao,
Pusti njemu dvanaest vojvoda,
Bogdan pusti Relju i Miloša.
Skide Marko mješinu sa Šarca,
Pak sjedoše piti ružno vino,
Mezete ga groznim vinogradom;
A kada se vina nakitiše,

U stadoše tri vojvode Srpske,
Dobrih se konja dovatiše;
Reče Marko Ljutici Bogdanu:
"S Bogom ostaj, Ljutica Bogdane!
"Da s' u zdravlju opet sastanemo
"I crvena vina napijemo!"
Veli njemu Ljutica Bogdane:
"S Bogom poš'o, Kraljeviću Marko!
"Već te moje oči ne vićele!
"Kako si me danas prepanuo,
"Nikada te poželjeti neću."
Ode Marko uz kršno primorje,
Osta Bogdan ukraj vinograda.

40. Sestra Leke kapetana

Od kako je svijet postanuo,
Nije veće čudo nastanu lo,
Ni nastalo, ni se ČegoĆ čulo,
Što kazuje čudo u Prizrenu,
U nekakva Leke kapetana:
Kažu čudo Rosandu Čevojku.
Ja kakva je, jada ne dopala!
Što je zemlje na četiri strane,
Butun zemlje Turske i kaurške,
Da joj druge u svu zemlju nije
Ni bijele bule ni vlahinje,
Niti ima tanane Latinke;
Ko j' vidio vilu na planini,
Ni vila joj, brate, druga nije.
Đevojka je u kavezu rasla.
Kažu, rasla petnaest godina,
Ni vićela sunca ni mjeseca,
Danas čudo ode po svijetu.
Ode haber od usta do usta,
Dok se začu u Prilipa grada,
Začu junak Kraljeviću Marko.
To je Marku vrlo milo bilo,

Nju mi fale, a njega ne kude,
Misli Marko, bila bi mu ljuba,
A Leka je krasan prijatelju,
Imao bi s kime piti vino
I gospodsku riječ progovorit'.
Zove Marko sestru i prizivlje:
"N u pohitaj, sestro, na čardake,
"T e otvori sanduk na čardaku,
"Izvadim i gospodsko očelo,
"Š to sam, sestro, bio pripremio,
"K ad s'otjenim, ja da se obučem;
"Mislím, sestro, danas polaziti
"U Prizrena pod Šaru planinu,
"Da isprosim u Leke Čevojku;
"Kad isprosim, sestro, i dovedem,
"I tebe ću onda udomiti."
B rže sestra trči na čardake,
O tvorim u sanduk na čardaku,
R azložitim u gospodске haljine.
K ad s'obuče K raljeviću M arko,
U d'ri čohu i ud'ri kadifu,
I na glavu kalpak i čelenku,
I na noge kovče i čakšire,
Svaki čifti od dukata tuta,
I opasa sablju dimiskiju,
Zlatne kite biju po zemljici,
U zlato je sablja oblivena,
U ostricu ostra i ugodna;
A služe mu konja izvedošé,
Osedlali sedlom od pozlate,
Pokrili ga čohom do kopita,
Povrh svega puli risovina,
Zauzdali Čemom od čelika.
N a pohodu M arko ištetio:
V iknu slute, trči podrum džija,
M eću sobom vino doniješe,
D o dva čabra crvenoga vina:
Jedan daše konju od megdana,

Krvav konjic do ušiju doće,
Drugi popi na pohodu Marko,
Krvav Marko do očiju doće;
A kad ala alu pojahala,
Fatio se polja Prilipskoga.
Proće polje i proće planine,
Stiže Marko blizu do Kosova,
Ne šće Marko ravnoj Dmistrovici,
No okrenu prvoj raskrsnici,
Ode pravo pobratimu svome,
Pobratim u vojvodi Milošu.
A kad bio poljem ispod grada,
Viče njega vojvoda Milošu,
Viče njega sa bijele kule,
Te prizivlje svoje mloge sluge:
"Sluge moje! otvor'te kapiju,
"Izidite polju širokom e,
"Ufatite drum a širokoga,
"Kape, Čeco, tur'te pod pazuhe,
"Poklon'te se do zemljice crne,
"Eto k mene pobratima Marka;
"Nemojte mu skutu obiskivat',
"Nemojte mu sablju privatati,
"Ni vi k Marku blizu prilaziti;
"Možete biti, da je ljutit Marko,
"Možete biti, da je pijan Marko,
"Pavas možete s konjem pregaziti
"Igrdnijeh, Čeco, ostaviti;
"Dok u iče Marko u kapiju
"I sa mnom se u lice poljubi,
"Ondaj Marku konja prifatite,
"A ja ću ga vodit' na čardake."
Briže sluge otvoriš' kapiju,
I u polju susretoše Marka,
Ali Marko sluge ne gledaše,
Nomim o njih konja progonjaše,
U kapiju konja prigonjaše,
U kapiji konja odjanuo

A išeta vojvoda Milošu,
Srete Marka pobratima svoga,
Ruke šire, te s' u lica ljube.
Pozivlje ga Miloš na čardake,
Zape Marko, neće na čardake:
"Neću tebe, pobro, na čardake,
"Nemam kade, pobro, gostovati;
"No al' čuješ, ali i ne čuješ
"U Prizrenu u bijelu gradu
"Poglavicu Leka kapetana,
"I u Leke čudno čudo kažu,
"Čudno čudo, Rosandu Čevojku,
"Što je zemlje na četiri strane,
"Butun zemlje Turske i kaurške,
"Da joj druge u svu zemlju nema
"Ni bijele bule ni vlahinje,
"Niti ima tanane Latinke;
"Ko j' vidio vilu na planini,
"Ni vila joj, brate druga nije;
"A nju fale, a ni nas ne kude,
"A danas smo oba pobratimi,
"Desili se oba neženjen i;
"Gorinam se, brate, posmijaše,
"I gori se od nas ižen iše,
"Ižen iše i porodim aše,
"Mi ostasmo, brate, za ukora;
"Mi imam o trećeg pobratima,
"Krilatoga Relju u Pazaru
"Više Raške, više vode ladne,
"Mi smo braća vjerna od postanja;
"Nos' obuci, što se moćeš ljepše,
"I ponesi blaga nekoliko,
"Pones' zlatan prsten na Čevojku,
"Pozvaćem o Relju Krilatoga,
"Kad odemo zdravo u Prizrena,
"Nek nas vidi Leka i Čevojka,
"Neka poče, za koga joj drago:
"Jedan da je hitar Čuveglja,

"A dvojica da su dva Čevera,
"S Lekom da smo glavni prijatelji."
Začu Miloš, i m ilo m u bilo,
Ostavio u avliji Marka,
M iloš ode na tanke čardake,
Te oblači divno odijelo:
Sam ur:kalpak i čekrk:čelenku,
A na sebe tri kata haljina,
I prigrnu kolastu azdiju,
Koje danas ni u kralja nema,
O tišlo je tridest česa blaga
Dok iznutra ud'rio postavu,
A s lica joj ni hesapa nema,
Tu je m logo blago satrošeno;
A sluge m u tđrala izvedoše,
Dok s'obuče vojvoda Milošu,
Al' se Marko vina napojio,
Popio je ravan čabar vina,
Drugim čabrom konja napojio.
Ja da ti je okom pogledati,
Pogledati vojvodu Miloša!
Veseo ti Marko Čuveglja
Kod ovoga vojvode Miloša^[32]
U visinu da većega nema,
U plećim a poširega nema,
Kako li je lice u junaka!
Kako li su oči obadvije!
Kakvi li su oni mrki brci!
Tanki brci pali na ramena;
Blago onoj, koja će ga uzet!
Dobrijih se konja dofatiše,
O tidoše ravnoj D m itrovici,
Spuštiše se ka Jenji Pazaru
Pokraj Raške pod Reljine dvore.
Viče Relja, sreće pobratim e,
Ruke šire, u lica se ljube,
U kapiji konje razjahaše,
Hitre sluge konje prifatije;

Pozivlje ih Relja na čardake,
Ne šće Marko, no Relji besjedi:
"Mi ne ćemo, pobro, na čardake,
"Nina čardak, nina tanku kulu,"
Sve mu kaza, kud su pohodili:
"Hajde Relja, hajde pobratime,
"Mi ćemo te malo počekati,
"Očeni se, što se možeš ljepše,
"Nek ti sluge konja osedlaju."
Relja bio jedva dočekao.
Ja da ti je okom pogledati,
Kad s'obuće jedan krilat junak!
No da vidiš divna Čuvelije,
Đuvelije, Relje Krilatoga!
Nije šala jedan krilat junak!
Nije šala krila i okrilje!
A jadan ti prema njemu Marko!
I jadan ti Miloš vojevoda!
Vilovita konja pojahao;
Udariše poljem širokijem
Pokraj Raške, pokraj vode ladne,
Na brodove vodi udariše,
Prije Čoše vodu Jošanicu,
Sedamdeset i sedam brodova,
Fatiše se sela Kolašina,
Spuštiše se ravnoj Metohiji,
Na Senovca sela udariše,
Na Senovca i pak Orahovca,
Metohiju ravnu prije Čoše,
Fatiše se polja Prizrenskoga
Ispod Šare visoke planine.
Podaleko u polju bijahu,
A viče ih Leka kapetane,
Pak dovati durbin od biljura,
Da pogledne, ko je i otkud je,
Eli vidi Leka kapetane
Valjaane³³ konje i junake;
Kako durbin na oko turio,

Pozna Leka tri Srpske vojvode,
Pozna Leka, za čudo m u b ilo ,
I malo se Leka prepanuo
Viknu Leka iz bijela grla,
Viknu Leka i prizivlje sluge:
"Sluge moje! otvor'te kapiju,
"Sluge moje! polju pohitajte,
"Idu k mene tri Srpske vojvode,
"N išta ne znam , šta je i kako je,
"N išta ne znam , jel'nam zem lja m irna."
B rže sluge otvoriš' kap iju,
Podaleko polju izlaz iše,
Pok lon iše s'do zem ljice cme,
Al' vojvode sluge ne gledaju,
U kap iju kon je ugon iše,
Tada sluge njim a dopadoše,
V itezove kon je prifatiše;
A išeta Leka kapetane,
U avliji tri vojvode sreće,
Ruke šire, te s'u lica ljube,
Za junačko pitaju se zdravlje,
Za bile se ruke uvatiše,
Idu, brate, na tanke čardake.
K ad dočoš e vrhu na čardake,
K udgoč M arko zem lju prohod io,
N i čem u se n ije začud io,
N i se M arko od šta zastid io,
T u s' začud i M arko i zastiče,
K ad u Leke sag leda čardake
I Lekinu viče gospoštinu .
O d šta b ješe na čardak 'prostirka?
B ješe čoha čardaku do vrata,
A po čosi lijepa kad ifa.
N o kak i su u Leke dušeci!
Kaki li su pod glavu jastuci'
Sve od suha zlata ispleteni.
Po čardaku m logi čiviluci,
Đ e se v ješa gospodsko oružje,

Čiviluci od bijela srebra;
Što bijahu na čardak 'stolovi,
Stolovi su od bijela srebra,
A jabuke od suhoga zlata.
Na čardaku na lijevu stranu
Tubijaše sovrastavljena,
Niza sovravino natočeno,
Uzlaćane kupe napunjeno,
Uvrh sovre jedna kupa sjedi,
Kupa bere devet litar' vina,
Al' je kupa od suhoga zlata,
To je kupa Leke kapetana;
Tome se je Marko začudio.
Pozivlje ih Leka kapetane,
Uvrh sovre mjesto načinio,
Vojvode je jedva dočekao.
Onda hitre dopadoše sluge,
Tesa sovre kupe podigoše,
Uruke ih daše vojvodama,
A najprvom gospodaru svome,
Gospodaru Lekikapetanu.
Dostabješe vina izdobila
Iu sovrusvake gospoštine
Iodmlogoruku Čakonije.
Piševinopaizačamaše
Odnečelje opetdo nečelje.
Marko često okom pogleduje,
Pogleduje oba pobratima,
Akojiće Lekipomenuti,
Progovorit' riječ za Čevojku;
Kako Marko u njih pogleduje,
On' preda se uzemljicu crnu:
Nije lasno Lekipomenuti,
Onakome glavnome junaku!
Kad se Marko viče na nevolju,
Za nevolju riječ progovori:
"Poglavice, Leko kapetane!
"Misićesmo imipismo vino,

"O svačem u, Leko, besjedi sm o ,
"Sve te gledam , sve te osluškujem ,
"A kad ćeš m e Leko, priupitat',
"Što sm o daljnu zem lju pohodili
"I m i naše konje um orili,
"A ti, Leko, ne šće da upitaš."
Udari se junak na junaka,
Udari se pamet na pamecu,
T e m u L eka čudno odgovara:
"O vojvodo, K raljeviću M arko!
"Kako bi te, brate, upitao,
"K ad si, M arko, davno išteti o ,
"Što počešće k m en i ne idete,
"Da s' za lako zdravlje upitamo
"I mi rujna vina napojimo,
"I vidimo, jel' nam zemlja mirna?
"V i ste k m ene, ja ću sju tra k vama."
S riječim a dočeka o M arka,
Z a dugo m u M arko ne m ućao ,
No mu drugu Marko progovara:
"Sve je tako, Leko kapetane!
"A l' ti drugu hoću besjediti,
"Besjediti, a dosta je stidno:
"N am a tešk i glasi dosad iše
"A u tebe čudo kazujuć i,
"Č udno čudo, ponositu R osu,
"Što je zem lje na četiri strane,
"Butun Bosne i Urumenlije,
"Što je Š am a i što je M isira,
"A ćo lije i A nado lije,
"I v lašk ijeh sedam kraljev ina,
"Da joj druge u svu zemlju nije;
"A nju fale, a i nas ne kude;
"M i sm o došli, Leko kapetane,
"Da u tebe prosim o Čevojku .
"Sva trojica jesmo pobratimi,
"Sva trojica ju tros neženjen i;
"Podaj sestru za koga ti drago,

"Biraj zeta, koga tebe drago:
"Jeda da 'e hitar Čuveg lija,
"A dvojica do su dva Čevera,
"S tobom da smo glavni prijatelji."
Planu Leka, pa se namrdio:
"ProČim e se, vojevoda M arko!
"N em o j prsten vadit'na Čevo jku,
"N i vaditi prosačku buk liju:
"Š to sam junak u B oga ťelio,
"T o sam danas jedva dočekao,
"D a ja stečem take prijatelje;
"A l'da tebe jednu m uku kaťem :
"Š to si čuo, ti vojvoda M arko,
"Da. ljepote ne im a Čevo jci,
"Istina je baš što ljud i kaťu;
"Al' je sestra moja samovoljna,
"Ne boji se ni koga do Boga,
"A za brata ni habera nema:
"S edam deset i četiri prosca
"Š to su sestri doslen dohod ila,
"Svakom sestra nahodi mahanu,
"Kod prosaca brata zastidila;
"Ne smijem ti prsten privatiti
"N i popiti prosačku buk liju,
"A ko sestra sju tra ne šće poći,
"K ako ću ti onda odgovorit?"
Grohotom se Marko nasmijao,
Pa ti L ek i riječ progovara:
"Avaj Leka! vesela ti majka^[34]!
"A kakav bi bio starješina
"Te suditi jednom zemljom ravnom,
"Pa se tebe sestra ne bojati!
"Kunem ti se i Bogom i vjerom,
"Da je moja u Prilipu mome,
"Pa kad ona ne bi poslušala,
"Ja bih njene ruke osjekao,
"Il'n jezine oči izvad io .
"A čuješ li, L eko kapetane!

"A ko s'bojiš m ile seke tvoje,
"Molim ti se, kao starijemu,
"Nu otidi na bijelu kulu,
"Idi, Leka, Će ti sjedi seka,
"Te se moli, dovedi je amo,
"Neka ona sagleda vojvode,
"Belći dosle nije ni vićela;
"Tvoju sestru, Leka, oslobodi,
"Neka poče, za koga joj drago,
"A m i braća kavge ne im amo:
"Jedan da je Ćuvelija njezin,
"A dvojica da su dva Ćevera,
"S tobom da smo krasni prijatelji."
Skoći Leka, riječ ne poreče,
Ode Leka na visoku kulu,
Te Rosandi sestri kazivaše:
"Hajde, sele, ponosita Roso!
"Hajde, sele, na tanke Ćardake,
"Zapalo ti u vijeku tvome,
"Da obiraš tri Spske vojvode,
"Što ih danas u svijetu nema,
"Da ti bratac steče prijatelje,
"A ti, sele, da s'udom išdivno."
Sestra bratu riječ progovara:
"Hajde, brale, na tanke Ćardake,
"Te pijšnjim a vino i nazdravljaj,
"Eto sestre na tanke Ćardake."
Ode Leka odmah k vojvodama,
Te sjeĆahu braća na Ćardaku,
Stade zveka visoka Ćardaka,
ZazveĆaše sitni basamaci,
Potkovice sitne na papuĆam',
Al'eto ti buljuk Ćevojaka,
MeĆu njim a Rosanda Ćevojka;
A kad Rosa doĆe na Ćardake,
Sinu Ćardak na četiri strane
Od njezina divna odijela,
Od njezina stasa i obraza.

Poglednuše tri Srpske vojvode,
Poglednuše, pa se zastidiše,
Za isto se Rosi začudiše.
Mlogo Marko čuda sagledao,
I vičeo vile na planini,
I imao vile posestrime,
Ni od šta se nije prepanuo,
Ni s'oda šta Marko zastidio;
Baš se Rosi bješe začudio,
I od Leke s'malo zastidiše,
Poglednuše u zemljicu crnu.
A to gleda Leka kapetane,
Gleda sestru, pogleda vojvode,
Neće l'koji junak progovoriti
Jališnjim e, jali's tankom Čevojkom;
A kad viče, Čevojvode muče,
On ti sestru razumljuje svoju:
"Biraj, sele, koga tebe drago
"A od ove tri vojvode mlade:
"Ti ako si, sestro, naumila
"Uzet', seko, dobroga junaka,
"Koji će nam obraz osvjetlati,
"Osvjetlati na svakom megdanu,
"Na megdana svakog izlaziti,
"Uzmi, sele, Kraljevića Marka,
"Hajde šnjim e u Prilipa grada,
"Tamo tebe loše biti neće;
"Ako li si, sele, naumila
"Uzet', sele, dilbera junaka,
"Kome snage i ljepote nema,
"Niti ima stasa i obraza
"U svoj zemlji na četiri strane,
"Uzmi, sele, vojvodu Miloša,
"Hajde šnjime ka polju Kosovu,
"Nitamo ti loše biti neće;
"Ako li si, sestro, naumila,
"Da ti uzmeš krilata junaka,
"Da ga grliš, a da se ponosiš,

"Uzmi, sele, Relju Krilatoga,
"Hajde šnjim e ka Jenji Pazaru,
"N i tam o ti loše biti ne će."
Ja kad začu Rosanda Čevojka,
Po dlanu se dlanom ošinula,
Zveknu čardak na četiri strane,
Grdnu Rosa riječ započela:
"Fala bogu, fala istinome!
"Svakom e se mogu dočuditi
"I svakome jadu dosjetiti,
"A ne mogu svoj Prizrenskoj zemlji,
"Ja na kom e drži kapetanstvo,
"Na manitom Lekiću kapetanu!
"Kamo pamet? ti je ne imao!
"A u što si, brate, preumio?
"N a što si se danas prevario?
"Voljela bih s'jedu kosu plesti
"U Prizrenu, našoj carevini,
"N o ja poći u Prilipa grada,
"Markova se nazivati ljuba;
"Jel je Marko Turska pridvorica,
"Sa Turcima bije i sijeće,
"N i će im at' groba ni ukopa,
"N i će s' M arku groba opojati.
"Š to će m ene kod ljepote m oje,
"Bidem ljuba Turske pridvorice^[35]?
"N i tu ti se ne bih račljutla,
"Đ e se varaš M arku rad' junaštva,
"N o se na te jesam račljutla,
"Š ta s' vidio, šta si smilovao
"A na tom e vojvodi M ilošu,
"Đ e je vičen, Č e je snažan junak;
"Jesi l' čuo, Č e pričaju ljudi,
"Đ e j' M iloša kobila rodila,
"A nekaka sura bedevija,
"B edevija, što tđrijebi tđdrle,
"N ašli su ga jutru u erčeli,
"Kobila ga sisom odojila,

"S toga snažan, s toga visok jeste?
"N i tu ti se ne bih račljula,
"N o se jesam, brate, račljula,
"Š to m i kažeš R elju K rilatoga.
"Kamo pamet? ti je izgubio!
"Kamo jezik? njim ne govorio!
"Š to ti, brate, R elju ne upita,
"O d koga je Čela i koljena,
"Ko li otac, ko l' njegova majka?
"Ja sam čula, Če pričaju ljudi,
"Da je Relja Pazarsko kopile,
"N ašli su ga ju tru na sokaku,
"JeČupkinja njega odajila,
"S toga ima krila i okrilje.
"N e ću tom e poći ni jednom e."
T o izreče, ode niz čardake.
Zapali se obraz od obraza,
A zastide junak od junaka.
P lanu M arko, kao oganj živi,
P a poskoćina lagane noge,
Fati britku sablju s čiviluka,
Š ćaše L eki glavu da ukine;
M iloš skoći, te u fati M arka,
U ruke mu sablju ufatio:
"K sebe ruke, K raljeviću M arko!
"Ostav' sablju, da je Bog ubije!
"B i l' ovakog brata ištetio,
"K oji nas je krasno dočekao,
"A sa jedne grdne kopilice,
"I svu L eki zemlju rasplakao?"
N e da M iloš L eki kidisati.
V iće M arko, pa se dosjetio,
N e šće njemu sablju otimati,
No poglednu pinjal za pojasom,
P a po trča niz tanke čardake;
Kad se Marko zemlje dovatio
I na zemlji kamene kaldrme,
Ali Rosa blizu kule bila,

O pko lile R osandu Ćevojke,
D rȳe skute i drȳe rukave,
V iĆe M arko, pa iz grla viknu:
"O Ćevojko, ponosita R oso!
"A tako ti te mladosti tvoje!
"N u odbaci od sebe Ćevojke,
"A obrni k mene tvoje lice,
"E se, Roso, jesam zastidio
"N a Ćardaku od brata tvogega,
"Te te, Roso, dobro ne sagledah,
"A kad doĆem u Prilipa grada,
"H oĆe m ene sestra dosad iti
"P itajuĆi: ""K akva b ješe R osa?""
"O b m i se, da ti v iĆu lice."
A Ćevojka odĆušnu Ćevojke,
Povrati se i obrnu lice:
"V iĆi, M arko, i sagledaj R osu."
Ljutit Marko, pa se pridruuo,
Jednom kroĆi i daleko skoĆi,
I za ruku do fati Ćevojku,
Ostar pinjal vadi od pojasa,
T e jo j desnu osijeĆe ruku,
O s'jeĆe jo j ruku do ram ena,
Desnu ruku dade u lijevu,
A ,pinjalom oĆi izvad io,
Pa ih zavi u svileni jagluk,
Pa jo j turi u desno njedarce,
Pa jo j M arko rijeĆ progovara:
"B iraj sade, R osanda Ćevojko!
"Biraj sade, koga tebe drago:
"Ja ti drago Tursku pridvoricu,
"Ja ti drago K ob iliĆ-M iloša,
"Ja ti drago Relju kopilana."
P išti R osa, daleko se Ćuje,
Svoga brata L eku pom in jaše:
"A moj brate, Leka kapetane!
"T a l'ne v id iš, Će pog iboh ludo
"O d silnoga K raljev iĆa M arka?"

Č u je L eka na tanke čardake,
 M u či L eka, kako kam en studen,
 N e sm ijaše ništa progovorit',
 Jel i L eka m o ̑e poginuti.
 V iknu M arko, N e šće na čardake,
 Viknu Marko oba pobratima:
 "H ajte, braćo, k zem lji n iz čardake,
 "Pones'te mi sablju u rukama,
 "Z em an do Će, da m i pu tu jem o."
 Pobratim i M arka poslušашe,
 D opadoše k zem lji i kal d m i,
 Pod čardakom M arko sablju paše,
 N a dobre se konje dovatiše,
 O tidoše poljem širok ijem ;
 Osta Leka, kao kamen studen,
 O sta R osa grdna kukajući.

32) "V eseo ti M arko Ću veg lija!"
 "K od ovoga vojvode M ilo ša!"

znači: *N išta* je M arko prem a M ilo šu. O va riječ veseo
 m o ̑e se i u govoru Ću ti u ovom e sm islu.

33) U *valjane* (mjesto *valjane*) jedno je a umetnuto
 da se ispuni stih kao u knjizi I. u pjesmi 699 na
 strani 513 u *dvaa*.

34) I ovdje *vesela* znači go to vo ža lo sna.

35) U ovome je stihu iz početka izostav ljeno *da*, da
 ne bi jedan slog bio više.

41. Djevojka nadmudrila Marka.

Sirotuje sirota djevojka:
 K ade ru Ća, ona ne večera,
 K ad sastav i ru Ćak i večeru,
 Onda joj je rua nedostalo;
 A l' je za to dobre sreće bila:

Isprosi je Kraljeviću Marko ,
A preprosi vojevoda Janko,
Prsten dao Ustupčiću Pavle.
Digoše se sva trim ladoštenje,
Svaki vodi iljadu svatova,
Pravo idu dvoru devojčkom :
Napred Marko, a za Markom Janko,
A za Jankom Ustupčiću Pavle.
Osvrte se Kraljeviću Marko ,
Pa besedi vojevodi Janku:
"Kud si mi se podigao, Janko?
"Što s' to like svate potrudio
"I tolike konje pomorio,
"Kad to nije za tebe devojka,
"Već za mene Kraljevića Marka?"
Janko ćuti, ništa ne govori,
Već s' okrenu k Ustupčiću Pavlu ,
Pa je njemu tijo besedio:
"Kud si mi se podigao, Pavle?
"Što s' to liko svate potrudio
"I tolike konje pomorio?
"Nit' je tvoja, ni moja devojka,
"Već soko la Kraljevića Marka."
Pavle ćuti, ništa ne govori,
Veće jezdinapred pred svatovi.
Kad su bili blizu bela dvora,
Daleko i ugledala majka,
Vesela je prednji išetala
I gospodsko kolo izvodila,
Po trojicu u dvor uvodila:
Sadi kuma jednog do drugoga,
Starog svata jednog do drugoga,
Mladoštenju jednog do drugoga;
Pa se onda svatom okrenula:
"Vi ostali kićeni svatovi!
"Izvolite, dobri prijatelji!"
Kad se svatimalo odmoriše,
Podište se Kraljeviću Marko ,

Pa izvad i sablju d i m i š ć i j u ,
Pa je metnu sebi na kolena,
I Janku se onda okrenuo,
Pa je njemu t i j o govorio:
"Č u je š l i m e , vojevodo Janko!
"I t i š n j i m e U stup ć i ć u Pavle!
"Izvadimo tri zlatne jabuke,
"P o l o ų i m o tri zlatna prstena,
"Nek izvedu lepotu devojku,
"N e k a b i r a , ć i j u ć e jabuku ,
"I l ' jabuku, ili prsten zlatan:
"M a š i l a se za k o j u j o j drago ,
"Onoga je lepota devojka."
T u s u M a r k a o m a poslušali:
Izvad i š e tri zlatne jabuke ,
P o l o ų i š e tri zlatna prstena ,
Izvedo š e lepotu devojku,
P a go v o r i K r a l j e v i ć u M a r k o :
"Č u je š l i m e , l e p o t o devojko ,
"S a d e b i r a j , ć i j u ć e š jabuku ,
"I l ' jabuku, ili prsten zlatan."
K a d devojka re ć i razabrala ,
S i r o t a je, al' je mudra bila,
B e s e d i l a K r a l j e v i ć u M a r k u :
"B o g o m k u m e , K r a l j e v i ć u M a r k o !
"S t a r i s v a t e vojevodo Janko!
"I o s t a l i k i ć e n i s v a t o v i !
"B o g o m b r a ć o , d o b r i p r i j a t e l j i !
Jabuka je de ć i n a zabava ,
"A prsten je juna ć k a belega;
"J a ć u p o ć i za U stup ć i ć -Pavla "
K a d je M a r k o re ć i razabrao ,
C i k n u Marko, kao gorsko zvere,
U d a r i se rukom po kolenu,
P a b e s e d i siro ti devojki:
"K u ć k o jedna , s i r o t o devojko !
"M o r ' o t e je kogod nau ć i t i ,
"V e ć e k a z u j , k o t e nau ć i o "

Odgovara sirota devojka:
 "M ili kum e, K raljev iću M arko!
 "T voja m e je sablja naučila."
 Tad' se Marko na nju nasmejao,
 Pa je njojzi tijo besedio:
 "S reća tvoja, lepoto devojko!
 "Š to se nisi jabuke m ašila,
 Il' jabuke, il' prstena zlatna,
 "Vera moja tako mi pomogla!
 "Obe bi ti odsekao ruke;
 "Niti bi se nanosila glave,
 "Ni na glavi zelenoga venca "

42. M arko K raljević i V uča d ģeneral.

Ili grmi, il se zemlja trese?
 Niti grmi, nit' se zemlja trese,
 V eć pucaju na gradu topovi,
 Na tvrdom gradu Varadinu:
 Š en luk ċin i V uča d ģenerale,
 Jer Je V uča šiċar zadob io,
 Tri vojvode Srpske uvatio:
 Jedno jeste M iloš od Pocerja,
 Drugo jeste Toplica Milane,
 A treće je K osanċić Ivane,
 Bacio ih na dno u tavnicu,
 Ģ eno leġ i voda do koljena,
 A junaċke kosti do ram ena
 C vili junak M iloš od Pocerja,
 C vili M iloš, kako lju ta gu ja;
 Jer se M iloš nije nauċio
 Podnositi muku i nevolju;
 C vili M iloš kao lju ta gu ja,
 Priv laċ i se na pend ģer tavnici,
 Te on gleda junak po sokaci,
 Ne bi l' koga znana opazio,
 A l' pripazi poštu knjigonošu, ^[36]
 Pa dozivlje M iloš od Pocerja:

"Bogom brate, pošta knjigonoša,
"Donesi mi jedan list hartije,
"Da ti gradim jednu sitnu knjigu "
To je pošta za Boga primio,
Donese mu jedan list hartije,
Sjede M iloš sitnu knjigu pisat'
U Prilipa u bijela grada,
Svome pobru Kraljeviću M arku:
"Bogom brate, Kraljeviću M arko!
"Il'ne čuješ, il'ne haješ za me?
"Teške sam tim uke dopanuo,
"Pobratime, u Madžarske ruke.
"Uvati me Vučadgenerale,
"I još m oja oba pobratima;
"Bacio nas na dno u tavnicu,
"Đeno leži voda do koljena,
"A junačke kosti do ramena,
"Ležim, brate, tri bijela dana,
"Ako budem, brate, još tri dana,
"Nikada me više vićet'ne ćeš,
"Izbavljaj me, pobratime Marko,
"Jal'za blago, jali na junaštvo."
Pa u lice perom udario,
Od obraza krvi natočio,
Skrvinjem u knjigu zapečati,
Pa je dade pošti knjigonoši,
I dade mu dvanaest dukata;
Pa je pošti M iloš govorio:
"Nosi knjigu bijelu Prilipu
"Na koljeno Kraljeviću M arku."
Ode pošta bijelu Prilipu,
Unjeg 'stiže u svetu nečelju,
Kada Srblji u crkvi bijahu;
Stade pošta pred bijelom crkvom,
Dokle Marko iziće iz crkve;
Kad iziće Kraljeviću M arko,
Pošta kapu pod mišicu baci,
Poklanja se do zemljice Marku,

Pa mu dade list knjige tanane.
Kada Marko sitnu knjigu primi,
S to jeći je knjigu proučio;
Kada viče, što mu knjiga kaže,
Udriše mu suze od očiju,
Pa je onda Marko besjedio:
"Avaj mene, dragi pobratime!
"Tu li si mi, bolan, dopadnuo!
"Al' tako mi moje vjere tvrde!
"Hoće tebe pobro izbaviti
"Jal' za blago, jali na junaštvo."
Pa on ode svojoj tankoj kuli,
Sjede malo, te se napi vina,
Pa pripasa sablju okovanu,
I prigmu ćurak od kurjaka,
A na glavu kapu od kurjaka,
Priveza je mrkom jemenijom;
Pa uzimlje koplje ubojito,
Pa se spušta u podrum e Šarcu;
Te opremi Šarca od mejdana:
Priteže mu sedmore kolane,
Zauzda ga uzdom pozlaćenom;
Pa natoči tuluminu vina,
Objesi je o unkaš Šarinu,
S desne strane tešku topuzinu,
Da ne kriva ni tamo ni amo;
Pa se Šarcu na ramena baci,
Okrenu ga od Prilipa grada,
Ode pravo stojnu Bijogradu.
Kad je bio pokraj Bijograda,
Uvrati se, te se napi vina;
Pa odatle poklopi Šarina,
Za Dunavom skela dogodi se;
Dvaput Marko skeletiju viknu,
Pa ga više ni čekati ne šće,
Već naćera Šarca na Dunavo,
Ode pravo gradu Varadinu,
Pod Varadinu polje zeleno.

T u ustavi Šarca od m ejdana,
Pa udari koplje u ledinu,
Z a koplje je privez'o Šarina,
T u lum inu skide sa unkaša
I vrte je u zelenu travu,
Pa on sjede piti mrko vino;
N e pije ga čim se vino pije,
V eć lečenom od dvanaest oka,
Pola pije, pola Šarcu daje.
Kad u jutru jutro osvanulo,
Pošetala V elim irovica,
M ila snaha V uče dženerala,
Po bedenu grada Varadina,
Ona gleda niz polje zeleno,
U polju je opazila Marka;
K ad ugleda K raljev ića M arka,
Troljetna je uvati groznica,
Pa pobježe u bijele dvore.
N ju m i pita V uča dženemale:
"Š to je tebe, m oja snaho draga?"
Kazuje mu Velimirovica:
"O m oj svekre, V uča dženemale!
"S jed i junak u polju široku,
"U ledinu koplje udario,
"Za koplje je konja privezao,
"A pred njime stoji tulum vina;
"N e pije ga čim se pije vino,
"V eć lečenom od dvanaest oka,
"Pola pije pola konju daje;
"Konj mu nije kakvino su konji,
"V eće šaren, kako i goveće;
"Junak nije kakvi su junaci:
"N a plećim a ćurak od kurjaka,
"Na glavi mu kapa od kurjaka,
"Privez'o je mrkom jemenijom;
"N ešto crno drži u zubim a
"Kolik' jagnje od pola godine."
V eli njo jzi V uča dženemale:

"N e p laši se, m o ja snaho draga!
"Ja onakih imam u tavnici,
"I njega ću sada dobav iti."
Pa doziva sina Velimira:
"V elim ire, m o je čedo drago!
"Uzmi, sine, za trista katana,
"Idi do lje u polje široko,
"Dovedi mi onoga junaka."
V elim ir je na noge skočio,
Pa uzima trista katanije,
On usjede vranca pomamnoga,
I iziće gradu na kap iju,
Sko li M arka sa četiri strane,
Marko sjedi, pije mrko vino,
A l'katane Š arac opazio,
Poće nogam 'o zem ljicu tući,
Prim iće se svom e gospodaru.
K ad pogleda K raljeviću M arko,
Al' katane njega opkolile;
Pop i M arko leĆeninu vina,
B aci leĆen u zelenu travu,
Pa se turi na ram ena Š arcu,
A katane na njeg 'udariše.
Da je kome pogledati bilo,
Kad udari u katane Marko,
K ako soko m eĆu golubove:
Š to pogubi sabljom okovanom ,
Š to pogazi Š arcem od m ejdana,
Š to podavi u tihom D unavu;
Pobjeće m u V elim ir dijete,
Ć era njega na šarinu M arko,
D ostiće ga u polju široku,
Dovati ga malo topuzinom,
Pade dite^[37] u zelenu travu;
O dja M arko od konja Š arina,
Saveza mu i noge i ruke,
Pa g 'objesi Š arcu o unkašu;
Pa on ode svojoj tulumini,

Baci dite u zelenu travu,
A on opet sjede piti vino.
To gledala Velimirovica,
Pa o t i d e V u ċ i d ģenera l u :
"Z l o t i v i n o , V u ċ a d ģenera l e !
"Zlo ti vino, a gore ti bilo!
"Sve katane tebe izg i b o ŝe ,
"Velimiru junak sveza ruke,
"Saveza mu i noge i ruke,
"Pa eno ga pije rujno vino,
A V e l i m i r u t r a v i c i l e ģ i ."
P r o g o v a r a V u ċ a d ģenera l e :
"Ne boj mi se, moja snaho draga!
"Sad ċe ŝ v i ċ e t ' , d o k s e s t a r a c k r
Pa on drmnu na gradu topove,
Tri hiljade sastavi katana,
Pa posjede svoju bedeviju,
I i z i ċ e g r a d u n a k a p i j u ;
On naredi niz polje katane,
O p k o l i ŝe s a ċ e t i r i s t r a n e ,
A t o n i ŝ t a i n e v i d i M a r k o ,
A l ' p r i p a z i Ŝ a r a c o d m e j d a n a ,
Pa nogam a o z e m l j i c u t u ċ e ,
P r i m i ċ e s e s v o m e g o s p o d a r u ;
K a d p o g l e d a K r a l j e v i ċ u M a r k o ,
A l ' k a t a n e n j e g a o p k o l i l e ,
O n p o s k o ċ i n a n o g e l a g a n e ,
P a s e m a ŝ i Ŝ a r c u n a r a m e n a ;
D a j e k o m e s j e s t i , t e v i ċ e t i !
K a d p o ċ e r a p o p o l j u k a t a n e !
S a b l j a m u j e u d e s n i c i r u c i ,
U l i j e v o j k o p l j e u b o j i t o ,
U z u b i m a d i z g e n o d Ŝ a r i n a ;
K o g a M a r k o s a b l j o m u d a r a ŝe ,
P o d v o j i c u o d j e d n o g g r a ċ a ŝe ;
K o g a M a r k o k o p l j e m u d a r a ŝe ,
P r e k o s e b e n j e g a p r e t u r a ŝe ;
D o k s ' o k r e n u n e k o l i k o p u t a ,

Ode k vragu mlada katanija;
 Pobjeće mu Vuča dženerale
 Na njegovoj tankoj bedeviji,
 Poćera ga na Šarinu Marko;
 Brza mu je pusta bedevija,
 Šćaše u teć' gradu V arad inu;
 Ljuljnu Marko teškom topuzinom,
 Pa je pušta za njim preko polja,
 Udari ga sapom od topuza,
 Pade Vuča u zelenu travu,
 Tad' dopade od Prilipa Marko,
 Sveza Vuči ruke naopako,
 Saveza mu i noge i ruke,
 Objesi ga šarcu o unkašu,
 I uvati tanku bedeviju,
 Pa on ode sinu Velimiru,
 Priveza ih jednog za drugoga,
 Pa prebaci preko bedevije,
 Bedeviju sveza za Šarina,
 Ode pravo bijelu Prilipu;
 Obojicu baci u tavnicu.
 Knjigu piše dženeralovica,
 Te je šalje bijelu Prilipu:
 "Bogom brate, Kraljeviću Marko!
 "Ne gubim i Vuče dženerala
 "I mojega sina Velimira;
 "Išti, Marko, što je tebe drago."
 Dođe knjiga Kraljeviću Marku,
 Kada viče, što mu knjiga kaže,
 Onda Marko drugu knjigu piše:
 "Vjema ljubo Vuče dženerala!
 "Pusti mene do tri pobratima,
 "I podaj im tri tovara blaga;
 "I pusti mi staroga Toplicu,^[38]
 "I podaj mu tri tovara blaga,
 "Jer je junak mlogo dangubio;
 "I daj mene tri tovara blaga?,
 "Što sam moga mučio Šarina;

"Iza toga, dženralovice,
"E to tam o M iloš' od Pocerja,
"Pa vis njim e kako načinite."
Ode knjiga gradu Varadinu;
K ada dođe dženralovici,
K njigu gleda dženralovica,
Š alje blago od Prilipa M arku,
Pa uzim a od tavnice ključe,
Te otvori prokletu tavnicu,
I izvadi tri vojvode mlade
I sa njima staroga Toplicu;
Pa ih vodi na bijelu kulu;
Pa berbere hitre dobavila:
Jedni: miju, drugi kosu briju,
A treći im nokte sarezuju;
Donese im vina i rakije
I lijepe svake Čakonije,
Pokaza im , što učinim arko;
Pa govori M ilošu vojvodi:
"Bogom brate, vojvoda M ilošu!
"Pustite mi moga gospodara
"I mojega sina Velimira."
N jo govori M iloš od Pocerja;
"N e boj m i se, dženralovice;
"D aj m i vranca V uče dženrala,
"Š to ga jaše jednom u godini,
"Kada ide u Tekiju^[39] crkvi,
"O prem i ga, kako g 'V uča sprem a,
"Da poigram preko Njemadije;
"I daj mene od zlata karuce,
"I u njima dvanaest vranaca,
"Š to ih prete V uča dženrale,
"K ada ide od B eča ćesaru,
"Da m' odnesu staroga Toplicu.
"D aj m i ruho V uče dženrala,
"Š to ga nosi o vaskrseniju,
"D a obučem m ojeg a T op licu."
Sve m u dade dženralovica,

I svakome hiljadu dukata,
Što će piti vino do Prilipa,
Pa odoše bijelu Prilipu.
Lijepo ih dočekaو M arko.
Pusti M arko Vučedženerala,
I njegova sina Velimira,
I dade mu mloge pratioce
Do njegova grada Varadina.
A vojvode dijeliše blago,
Pa se rujna nakitiše vina,
I ubjelo izljubiše lice,
Svaki Marka u bijelu ruku,
Pa odoše svaki svome dvoru.

36) Jedni pjevaju: *Pera Latinina*.

37) Koji Srbi govore *dijete*, oni u ovakvijem događajim a vole kazati *dite* nego *dete*! Tako se u pjesmama moće čuti i *lipo* mjesto *lijepo*, *bilo* mjesto *bijelo* i t. d.

38) U drugoj pjesmi, koja je upravo kao početak ovoj, pjeva se, da je otac Toplice Milana bio od prije zatvoren u Varadinu, pa su ova trojica bili otišli, da ga otmu, te i njih (pošto su razbili kapiju i ušli u grad) nekako uvaatio Vučedženeral.

39) *Tekija* je crkva izmeću Varadina i Karlovaca, a ja sam ovu pjesmu pisao u Karlovcima od Podrugovića: da li je on pak prije znao za Tekiju, ili ju je tek onda ovdje umetnuo, to ja upravo ne znam.

43. Carica Milica i zmaj od Jastrepca.

Vala Bogu, vala jedinome!
Car Lazare sjede za večeru,
Pokraj njega carica Milica;
Milica je sjeta nevesela,
U obrazu bljeda i potmula;

A pita je slavan car Lazare.
"O Milice, o moja carice!
"Š to te pitam , pravo da m i kažeš:
"Š to si tako sjetna nevesela,
"U obrazu bl'jeda i potmula?
"Š ta t' je m alo u dvoru našem u?"
Veli njemu carica Milica:
"Car-Lazare, Srpska kruno zlatna!
"K ad m e pitaš, pravo ću ti kazat':
"Svašta dosta u dvoru našem u,
"Nego ima godinica dana
"Kako je se zmaje navadio,
"Navadio zmaje od Jastrepca,
"Te dolazi na bijelu kulu,
"Te me ljubi na bijeloj kuli."
K ad to čuo slavan car L azare,
On govori carici Milici.
"Č u li m ene, carice M ilice!
"K ada bude veće po večeri,
"T e o tideš na b ije lu ku lu ,
"A do Će ti zm aje od Jastrepca,
"Upitajde zmaja od Jastrepca,
"B o ji li se još koga do B oga,
"I na zemlji kakoga junaka."
Malo vreme za tim postojalo,
O de care na tanke čardake,
A carica na visoku kulu.
Malo bilo, za Dugo ne bilo,
Zasija se Jastrebac planina
A po leće zm aje od Jastrepca
Od Zmajevca od vode studene,
T e se prim i uz K ruševo ravno
A do leće na b ije le ku le ,
T e on pade na m eke dušeke,
Zbaci zmaje ruho ognjevito,
Pa s caricom leće na jastuke.
Onda veli carica Milica:
"O Boga ti, zmaje od Jastrepca!

"K ad do la zi š na bi je lu ku lu ,
"T e ti sa m nom le ŭ i š u du š e ku ,
"B o ji š li se jo š ko ga do B o ga ,
"Ja na zem lji ka ko ga ju na ka ?"
Ali ve li zm a je od Jastrepca:
"M u ĉ 'M ilice , m u kom zam uk nu la !
"T om e te je L azo nau ĉ io ."
M ilica se zm a ju ku ni ja še :
"N i je , zm a je , ŭ i vo ta m i m o ga !
"V e ĉ te vi di m da si do bar ju nak ."
A kad ĉ uo zm a je od Jastrepca,
Pre va ri se , u je de ga gu ja ,
Pa ca ri ci ode go vo ri ti :
"O Mi lice , o mo ja ca ri ce !
"K ad m e pi ta š , da ti pra vo ka ŭ em
"Š to je zem lje na ĉ e ti ri stra ne ,
"Ne bo jim se ni ko ga do B o ga
"Ni na zem lji ka ko ga ju na ka ,
"D o š to ka ŭ u S ri jem zem lju ra vnu
"I u nje mu se lo Ku pi no vo ,
"A u se lu Zmaj-Des po ta Vu ka ,
"Nje ga s' bo jim na zem lji ju na ka ,
"Jer ja Vu ka o da vno po zna jem :
"K ad sm o bi li Ć e ca u lu do sti ,
"U Jastrep cu vi so koj pla ni ni ,
"Te kad bi se i gre po i gra li ,
"S va g da bi m e na di grao V u ĉ e ;
"Nje ga s' bo jim na zem lji ju na ka ."
T o ti zm a je u ri je ĉ i b je še ,
A i zi ĉ e da ni ca zv i je z da ,
Te se k re nu zm a je od Jastrepca
I od le ĉ e Jastrep cu pla ni ni ,
A ca ri ca ca ru na ĉ a r da ke ,
T e ka zu je , š ta j' od zm a ja ĉ u la
A kad ca re sa slu š a M ilicu ,
On o ti de si tnu knji gu pi sa t' ,
T e je š al je S ri jem-zem lji ra vnoj
Na kol je no Zmaj-Des po tu Vu ku :

"Č u je š m ene, Z m aj-D espote V u će!
"D o Ć i m ene ka K ru ševcu gradu,
"Te pogubi zmaja od Jastrepca,
"Da mi zmaje caricu ne ljubi,
"A da ću ti tri tovara blaga,
"I da ću ti S rem sku banovinu
"U dr ģ avu za ģ ivota tvoga."
Ode knjiga Srijem-zemlji ravnoj,
A kad do Ć e Z m aj-Despotu Vuku,
T e je V u će knjigu prou Ć io,
Ĥ ao m u je z m aja pogubiti,
Pa se V u će vrlo zam islio:
A l' će i Ć i, ali i Ć i ne će;
Sve mislio, na jedno smislio,
T e s'oprem i na tanku Ć ardaku,
A side se u podrume vrancu,
Vilovita vranca posjednuo,
N o Ć om ode ka K ru ševcu gradu,
Pa ne š Ć ede L azarevoj ku li,
V e Ć e pade u pol je K ru ševo
U p šen icu slavnoga L azara.
T una V u će vranca prip in ja še,
A preb ijel š ator rasp in ja še.
U tom svanu i ogranu sunce,
Uranio slavan car Lazare,
T e se š eta po tanano j ku li,
M etnu o Ć i niz pol je K ru ševo,
T e ug leda š ator u p šen ici
I pod njime Zmaj-Despota Vuka,
Pa kazuje carici Milici:
"O Milice, o moja carice!
"Ć udan junak u pol ju našem u
"U p šen ici š ator razapeo,
"I on sjedi, pije rujno vino."
A kad Ć ula carica Milica,
M etnu o Ć i pol ju u p šen icu,
T e poznade Zmaj-Despota Vuka,
Pa je tiho caru govorila,

"Ono jeste Zmaj-D espo te V uće:
"Onaki je zmaje od Jastrepca."
K ad začuo slavan car L azare,
O pravi m u gospodsku u t ĩ nu
I spremi mu vina rujevnoga,
A zove ga sebe na večeru;
A li V uće na večeru ne će,
V eće osta u pol ju K ruševu,
I caru je vako poručio:
"N eka ka đe carici M ilici,
"Nek na kuli ne zatvori vrata,
"I nek čeka zm aja na dušek u,
"A neka mu za me ne kazuje,
"A ja znadem , kad ć u udariti
"I kako ć u zm aja pogubiti."
S luga kaza caru čestitom e,
A car gospi carici Milici.
Tako bilo, za dugo ne bilo:
D anak proće, tavana noćca doće,
T e car ode na tanke čardake,
A carica na bijelu kulu,
Pa na kuli ne zatvori vrata,
N ego čeka zm aja od Jastrepca.
Malo bilo vreme postajalo,
Zasija se Jastrebac planina
I po leće zm aje od Jastrepca,
Pravo pade na bijelu kulu,
T e carici sjede u duške,
Al' povika Zmaj-D espo te V uće:
"Ko se ljubi na bijeloj kuli,
"Nek izlazi iz bijele kule
"Z ar ne vidi, Će je poginuo?"
K ad to čuo zm aje od Jastrepca,
A on reće carici M ilici:
"Hej Milice, da te Bog ubije!
"Ti si mene izdala Lazaru."
T o izreće, iz kule u teće,
Pa ne bje đ i Jastrep cu p lan in i,

V eć pobjeće nebu pod oblake,
 A ćera ga Zmaj-Despote Vuće,
 Na visoko njega sustigao,
 U dari ga teškom topuzinom,
 Te mu prebi u ramenu krila,
 Zmaje pade u zelenu travu,
 Pa zapišta, kao zmija ljuta:
 "Vako bilo svakome junaku,
 "Koji svašta ljubi svojoj kaće!"
 A doleće Zmaj-Despote Vuće,
 Te on Zmaju odsijeće glavu,
 Odnese je caru na čardake,
 Bacim u je na svilhu sedžad u.
 A kad Lazo sagledao glavu,
 Od stra' njega uvati groznica,
 Pa on spremi Zmaj-Despotu Vuku,
 Spremi njemu tri tovara blaga,
 I spremim u sićana verm ana
 A za onu Sremsku banovinu
 U drtavu Zmaj-Despotu Vuku
 Dokle teće sunca im jeseca
 Injegova Ćela i koljena;
 Pa je Lazo govorio Vuku:
 "Eto sine, Zmaj-Despote Vuće,
 "Eto tebe nekoliko blaga;
 "Ako tebe ponestane blaga,
 "Ati dođi poočim u tvome,
 "Biće blaga koliko ti drago."
 I po tom su vreme živovali
 I svoj svome bio na nevolji,
 Te s'pom inje junak po junaštvu,
 Kao dobar danak u godini.

44. Banović Strahinja.

Netko bješe Strahinicu bane,
 Bješe bane u malenoj Banjskoj,
 U malenoj Banjskoj kraj Kosova,

Da takoga ne ima sokola.
Jedno jutro bane podranio,
Zove sluge i k sebe prizivlje:
"Sluge moje! hitro pohitajte,
"Sedlajte m i od m egdana Ćoga,
"O kitite, što ljepše m o ťete,
"O pašite, što tvrċe m o ťete;
"Jel ja, Ćeco, m islim putovati:
"H oću B anjsku ostaviti grada,
"M islim Ćoga konja um oriti
"I u gosti, Ćeco, od laziti,
"U tazbinu u bila K ruševca,
"K milu tastu starcu Jug-Bogdanu,
"K a šureva devet Jugovića;
"Tazbina m e ta ťeljkuje m o ja."
G ospodara sluge poslušашe,
T e sokola Ćoga osed laše,
O prem i se S trah in iću bane,
Ud'ri na se dibu i kalifu,
Ponositu ċohu sajaliju,
Š to od vode ċoha crvenija,
A od sunca ċoha rum enija;
Okiti se jedan Srpski soko,
Pa posjede Ćoga od m egdana,
O dm ah poċe, u tazbinu doċe,
U tazbinu u bila K ruševca,
Đ e od skoro carstvo postanulo,
A viċe ga starac Jug B ogdane,
I viċe ga devet m ilih šura,
Soko lova devet Jugovića,
M ila zeta jedva doċekaše,
U naruċe zeta zagrliše,
V jerne sluge konja prifatiše,
Z eta vode na frenċiju ku lu,
K od go tove sovre zasjedoše,
T e gospodsku rijeċ besjeċaju;
N avališe sluge i slušk in je,
N eko dvori, neko vino slu ťi.

Š to b ijaše rišćanske gospode,
Posjedaše, te p ijahu vino :
Uvrh sovre stari Jug Bogdane,
S desne strane uza ramo svoje
S jede zeta S trah in ića bana,
I tu sjede devet Jugov ića,
Niza sovru ostala gospoda;
K o l' je m laĆ i, dvori gospodare .
N o b iješe to devet šum jaja,
N o šum jaje dvore uporedo ,
Dvore svekra silna Jug-Bogdana,
I dvorahu svoje gospodare,
A najv iše zeta ponosita;
A sluga im jedna vino slu ĩ i,
S lu ĩ i vino jednom kupom zlatnom .
Zlatna kupa devet bere litar;
Ja da vid iš druge Ć akon ije,
Đ akon ije, m loge gospoštine!
K ako , brate, Ć e je carev ina .
Pozadugo bane gostovao,
Pozadugo bane zaĉ am ao ,
Ponosi se bane u tazbini.
G ospoštine što je u K ruševcu ,
D osad iše ju trom i veĉ erom
M o leĆ i se silnu Jug-Bogdanu:
"Gospodaru, silan Jug-Bogdane!
"Ljubimo ti svilenoga skuta
"I desnicu tvoju bilu ruku,
"N u po trudi ĉ udo i gospostvo ,
"I povedi mila zeta tvoga,
"N u doved i S trah in ića bana
"U dvorove i u kuće naše,
"D a m ineku poštu uĉ in im o ."
Svakom Ju ģ e hatar navršu je .
Doke tako izredili bili,
D ugo bilo i vrijem e proĆ e,
I zadugo bane zaĉ am ao ;
N o da vid iš jada iznenada!

Jedno jutro, kad ogrija sunce,
Mezil stiže i bijela knjiga
Baš od Banjske od malena grada,
Od njegove ostarjele majke,
Banu knjiga na koljeno pade,
Kad razgleda i prouči knjigu,
Al' mu knjiga dosta grdno kaže,
Knjiga kaže, Čega kune majka:
"De si, sine, Strahiniću bane?
"Zlo ti bilo u Krševcu vino!
"Zlo ti vino, nesretna tazbina!
"Viči knjigu, nečuvenih jada!
"Iz ubaha jedna pade sila,
"Turski, sine, od Jedrene care,
"A car pade u polje Kosovo,
"A car pade, dovede vezire,
"A vezire, nesretne većile.
"Što je zemlje te oblada care,
"Svu je Tursku silu podigao,
"U Kosovo polje iskupio,
"Pritiskao sve polje Kosovo,
"Uvatio vode obadvije:
"Pokraj Laba i vode Sitnice
"Sve Kosovo sila pritisnula.
"Kažu, sine, i pričaju ljudi:
"Od mramora do suva javora,
"Od javora, sine, do Sazlije,
"Do Sazlije na čem erćuprije,
"Od ćuprije, sine, do Zvečana,
"Od Zvečana kažu od Čečana,
"Od Čečana vrhu do planine
"Turska sila pritisla Kosovo.
"Pod broj, sine, na teftere kažu
"No u cara sto hiljada vojske
"Nekakvoga careva spahije,
"Što im aju po zemlji timare
"I što jedu ljeba carevoga
"I što jašu konje od megdana,

"Š to ne nose po m logo oruža,
"Do po jednu o pojasu sablju;
"U Turčina, u Turskoga cara,
"Kažu, sine, drugu vojsku silnu
"Ognjevite janjičare Turke,
"Š to Jedrene drže kuću bilu,
"Janjičara kažu sto hiljada;
"Kažu, sine, i govore ljudi
"U Turčina treću vojsku silnu
"Nekakoga Tuku i Mandžuku,
"A što huće, a što grdno tuće.
"U Turčina vojske svako jake,
"U Turčina jednu kažu silu,
"Sam ovoljna Turčin-Vlah-Aliju,
"Te ne sluša cara čestitoga,
"Za vezire nikad i ne misli,
"Za carevu svu ostalu vojsku
"A koliko mrave po zemljici;
"Takvu silu u Turčina kažu;
"On beza zla, sine, proći ne šće,
"Ne šće s carem, sine, na Kosovo,
"Okrenuo drumom lijevijem,
"Te na našu Banjsku udario,
"Te ti Banjsku, sine, ojadio
"I živijem ognjem popalio,
"I najdonji kamen rasturio,
"Vjerne tvoje sluge razagnao,
"Staru majku tvoju ojadio,
"Sa konjem joj kosti izlomio,
"Vjernu tvoju ljubu zarobio,
"Odveo je u polje Kosovo,
"Ljubi tvoju ljubu pod čadorom,
"A ja, sine, kukam na garištu,
"A ti vino piješ u Krševcu!
"Zlo ti vino napokonje bilo!"
Ja kad bane knjigu proučio,
Mukamu je i tiao je bilo,
U obraz je sjetno neveselo,

Mrke brke nisko objesio,
Mrki brci pali na ramena,
U obraz se ljuto namrdio,
Gotove mu suze udariti.
A viće ga starac Jug Bogdane,
V iće zeta ju tru na uranku,
Planu Ju țe, kako oganj ı iv i,
S trah in iću zetu progovara;
"O moj zete, Bog mi s tobom bio!
"Š to si, zete, ju tros pod ran io?
"D u obraz sjetno neveselo?
"O d šta si se, zete, razdertio?
"N a koga si s', zete, ra ı lju tio?
"A l' se š ure tebe nasm ijaše,
"U jeg len i ru ı no govoriše?
"A l' š um jaje tebe ne dvoriše?
"A l' m ahanu to j tazb in i na Ć e?
"K a ı i, zete, šta je i kako je?"
Planu bane pa mu progovara:
"P ro Ć 'se taste, stari Jug-Bogdane!
"Ja sam s š uram 'b io u lijepo,
"A š um jaje gospodske gospo Ć e
"Divno zbore, a divno me dvore,
"Toj tazbini mojoj mane nema,
"N o da v id iš, što sam neveseo:
"S ti ı e knjiga od m alene B anjske,
"B aš od m o je ostarjele m ajke;"
K a ı e jade tastu na uranku,
Kako su mu dvori poharani,
Kako su mu sluge razagnate,
Kako li je m ajka prega ı ena,
Kako li je ljuba zarobljena:
"No moj taste, stari Jug-Bogdane!
"I ako je moja danas ljuba,
"L juba m o ja, a l' je š Ć era tvo ja:
"Sramota je i mene i tebe;
"No moj taste, starac Jug-Bogdane!
"M isliš li m e m rtva po ı aliti,

"Pođali m e dok sam u tivo tu .
"Molim ti se i ljubim ti ruku,
"D a daš m ene Ćece devetoro ,
"Đ ecu tvoju , a šureve m o je ,
"D a ja , taste , u K osovo poĆem ,
"D a potrađim dušm anina m oga ,
"A careva grdna hainina ,
"Koji mi je roblje zarobio ;
"A nemoj se , taste , prepanuti ,
"N i za tvoju Ćecu ubrinuti ;
"Ja ću Ćeci , m ojim šurevim a ,
"H oću njim a ruho prom 'jeniti ,
"A u Tursko ruho oblaĉiti :
"Oko glave bijele kauke ,
"A na pleći zelene dolam e ,
"A na noge m enev i š ĉakšire ,
"O pojasu sablje plamenite ;
"P rizvat' sluge i kazaću junak ,
"Neka sluge konje osedlaju ,
"Osedlaju , tvrdo opasuju ,
"N ek prigrću m rkim m eĆedinam ' :
"U ĉin iću Ćecu janjiĉare ;
"Ja ću Ćecu šure sjetovati ,
"Kade sa mnom bidu kroz Kosovo ,
"A kroz vojsku cara ka Kosovu ,
"P red njim a ću b iti delibaša ,
"Nek se stide i nek se prepanu ,
"Nek se svoga bo je starješine ;
"K ogoĉ stane u carevoj vojsci ,
"K ogoĉ stane s nam a govoriti ,
"Stane Turski , okrene Manovski ,
"Ja s Turcima mogu progovoriti ,
"Mogu Turski , i mogu Manovski ,
"I Arapski jezik razumijem ,
"I na krpac sitno Arnautski ;
"P rovod iću Ćecu kroz K osovo ,
"Svu ću vojsku Tursku uvoditi ,
"D ok ja naĆem dušm anina m oga ,

"A Turčina silna Vlah-Aliju,
"Koji mi je roblje porobio;
"Nek šurevibidu u nevolji,
"El sam, taste, mogu poginuti,
"Kod šureva neću poginuti
"Jali rane lasno dopanuti."
Kad to začu stari Jug Bogdane,
Planu Juže, kako oganj živi,
Strahinj-banu zetu progovara:
"Strahinj-bane, ti moj zete mili!
"Vičeh jutros, da pameti nemáš.
"Što mi Čece išteš devetoro,
"Dam i Čecu vodišu Kosovo,
"U Kosovo, da ih kolju Turci,
"Nemoj, zete, više progovarati',
"Ne dam Čece voditi u Kosovo,
"Makar šćeriniгда ne vidio.
"Mio zete, deli Strahinj-bane!
"Rašta si se tako razdertio?
"Znašli, zete? ne znaš li te ljudi!
"A l'ako je jednu noć noćila,
"Jednu noćcu šnjim e pod čadorom ,
"Nemojte ti više mila biti,
"Bog j' ubio, pa je to prokleta,
"Voli njemu, nego tebe, sine;
"Neka ide, vrag je odnesao!
"Boljom ću te oženiti ljubom ,
"S tobom hoću ladno piti vino ,
"Prijetelji biti do vijeka;
"A ne dam ti Čecu u Kosovo."
Planu bane, kako oganj živi,
Uijedu i toj mucijutoj
Nešće viknut'ni prizvati slugu,
Za seiza ni habera nema,
Nosam ode k Čogu u ahare,
Ja kako ga bane osedlao!
Kako li ga tvrdo opasao!
Pa zauzda Čemom od čelika,

Pred dvore ga vodi u avliju
K binjek tašu bijelu kam enu ,
Pa se Ćogu fati na ram ena
Pogleduje devet svojih šura,
A šurevi u zem ljiću cmu .
Ban poglednu pašenoga svoga,
N ekakoga m lada N em anjića,
A N em anjić gleda u zem ljiću .
Kad pijahu vino i rakiju,
Svi se fale za dobre junake,
Fale s' zetu i Bogom se kunu:
"V o lim o te, S trah in iću bane!
"No svu zemlju našu carevinu ;"
A l' da vid iš jada na nevo lji!
Banu jutros nema prijatelja:
N ije lasno u K osovo poći.
V iće bane, Će m u druga nem a,
Sam otide poljem K ruševačkim
Ja kad bio niz široko polje,
O bzire se ka K ruševcu b 'je lu ,
N e će li se šure prisjetiti,
N e će li se njim a račaliti;
A kad viće jutros na nevo lji
Đ e m u nem a glavna prijatelja,
Pade na um, pa se dosjetio
Za njegova hrta Karamana,
K oga voli nego dobra Ćoga,
Te priviknu iz bijela grla,
O stalo je hrće u aharu ;
Z aču glasa, hitro po trčalo
D ok u polju pristije Ćog ina,
Pokraj Ćoga hrće poskaku je,
A zlatan mu litar pozvekuje,
Milo bilo, razgovori s' bane
O de B ane na konju Ćog inu ,
T e prijeće polja i plan ine,
Ja kad doće u polje K osovo ,
Kad sagleda po Kosovu silu,

Al' se bane malo prepanuo,
Pa pomenu Boga istinoga,
U ordiju pursku ugazio.
Ide bane po polju Kosovu,
Ide bane na četiri strane,
Traži bane silna Vlah-Aliju,
A l'ne može bane da ga nače;
Spušti s'bane ka vodi Sitnici,
Na jedno je čudo nagazio:
Na obali do vode Sitnice
Jedan zelen tu bijaše čador,
Širok čador polje pritisnuo,
Na čadoru od zlata jabuka,
Ona sija, kako jarko sunce,
Pred čadorom pobijeno koplje,
A za koplje vranac konjic svezan;
Na glavi mu maha Stambolija^[40]
Bije nogom desnom i lijevom.
Kad goviče Strahiniću bane,
Prohesapi i umom premisli,
Baš je čador silna Vlah-Alije,
Te Čogina konja prigonjaše,
Koplje junak skide sa ramena,
Te čadoru vrata otvorio,
A da vidi, ko je pod čadorom,
Ne bijaše silan Vlah-Alija,
No bijaše jedan stari derviš,
Bijela mu prošla pojas brada,
Šnjim e nema nitko pod čadorom,
Bekrija je taj nesrećan derviš,
Pije Turčin vino kondijerom,
No sam lije, no sam čašu pije,
Krvav derviš bješe do očiju;
Kad ga viče Strahiniću bane,
Te mu selam Turski nazivaše,
Pijan derviš okom razgledaše,
Pa mu mučnu riječ progovara:
"Da si zdravo! deli Strahin-bane

"Od malene Banjske kraj Kosova."

Planu bane, prepade se ljuto,

T e derv išu Turski odgovara:

"B re! derv išu, nesretna ti m ajka!

"R ašta p iješ? rašta se op ijaš

"T e u p iću grdno progovaraš

"I T určina zoveš kaurinom .

"Š ta pom in ješ nekakoga bana?

"O vo n ije S trah in iću bane,

"No ja jesam carevi delija,

"Jedeci se carski pok idaše,

"U ordiju Tursku pobjegoše,

"Sve delije hitro po trčaše,

"Da jedeke caru pofatamo;

"A ko kaţem caru, ja vez iru,

"K oju si m i riječ besjed io,

"H oćeš, stari, jada dopanuti."

G roho tom se derv iš osm jenuo:

"T i delijo, S trah in iću bane!

"Z naš li, bane, N e znali te jad i!

"D a sam sade na G oleč-planini,

"Da te vidim u carevoj vojsci,

"Poznao bih tebe i Ćog ina,

"I tvojega hrta Karamana,

"K oga voliš, nego dobra Ćoga.

"Z naš li, bane od malene Banjske

"Poznajem ti čelo kako ti je,

"I pod čelom oči obadvije,

"I poznajem oba mrka brka.

"Z naš li bane? ne znalo te čudo!

"Kad zapadoh ropstva u vijeku,

"Panduri m e tvoji uhitiše

"U Suhari vrhu na planini,

"U ruke m e tvoje dodadoše,

"Ti me baci na dno od tamnice,

"Te robovah i tamnicu trpljeh

"I začam ah za devet godina,

"D evet proće, a stiţe deseta,

"A tebe se, bane, račalilo,
"Te ti zovnu Rada tam ničara,
"Tvoj tam ničarna tam nička vrata,
"Izvede me k tebe u avliju.
"Znaš li, bane? znaš li Strahinicu?
"Kad zapita i mene upita:
""Ročemo je, zmijoj od Turaka!
""Đe propade u tamnici mojoj!
""Mož' li s', robe, junak otkupiti.""
"Time pitaš, ja pravo kazujem :
""Mogao bih život otkupiti!
""Tek da mi se dvora dovatiti,
""Očevine i pak postojbine;
""Imao sam nešto malo blaga,
""Mloge lave i mloge timare,
""Mogao bih otkup sastaviti;
""Al' mi, bane, vjerovati ne ćeš,
""Da me pustiš dvoru bijelom e:
""Tvrda ću ti jamca ostaviti,
""Tvrda jamca, Boga istinoga,
""Drugog jamca Božju vjeru tvrdu,
""Kako ću ti otkup donijeti.""
"I ti, bane, povjerova mene,
"I pušta me dvoru bijelom e,
"Očevini i toj postojbini;
"A kad dođoh grdnjoj postojbini,
"Tam o su me jadi zabušili:
"U dvorove, postojbinu moju,
"U dvorove kuga udarila,
"Pomorila i muško i žensko,
"Na odjaku niko ne ostao,
"No ti moji dvori propanuli,
"Propanuli, pa su opanuli,
"Iz duvara zovke proniknule;
"Što su bili lavi i timari,
"Pojagmili Turci na miraze;
"Kad ja viđeh dvore zatvorene:
"Nesta blaga, nesta prijatelja;

"N ešto m islih , pa na jedno sm islih :
"Mezilskih se ja dofatih konja,
"Te otidoh gradu Jedrenetu,
"Odoh k caru i odoh k veziru,
"V iće vezir, pa dokaza caru ,
"Ja kakav sam junak za megdana;
"O Ćede m e carevi vezire,
"O Ćede m e i ĉadorm idade;
"Car mi dade od megdana vranca,
"I dade m i svijetlo oru ĉe;
"Potpisa me carevi vezire,
"Da sam vojnik caru do vijeka.
"A ti, bane, danas k m ene doĉe,
"D a ti uz m eš tvoje dugovan je,
"A ja, bane, ni dinara nemam.
"S trah in iću , jada dopanuo !
"Đ e ti doĉe, da pogineš ludo
"U Kosovu u vojsci carevoj!"
V iće bane, poznade derv iša ,
O d Ćogata konja odsjedaše,
Pak zagrl i stariša derv iša :
"B ogom brate! starišu derv išu !
"Na poklon ti moje dugovan je!
"Ja ne tra Ĺim , brate, ni dinara,
"N i ja tra Ĺim tvoje dugovan je,
"N o ja tra Ĺim silna V lah-Aliju,
"Koji mi je dvore rasturio,
"Koji mi je ljub u zarobio;
"K a Ĺim ene, starišu derv išu ,
"K a Ĺim ene m oga dušm anina?
"B ratim im te i još te jedan put,
"Nemoj mene vojsci prokazati,
"Da me vojska Turska ne opkoli."
N o se derv iš B ogom proklin jaše:
"T i soko le, S trah in iću bane!
"T vrĉa m i je vjera od kam ena,
"D a ćeš sade sablju povad iti,
"D a ćeš pola vojske pogub iti,

"N ev jere ti u čin iti ne ću ,
 "Ni tvojega ljeba pogaziti
 "I ako sam bio u tamnici,
 "Dosta si me vinom napojio,
 "Bijelijem ljbom naranio,
 "A često se sunca ogrijao ,
 "Puštio si m ene veresijom ;
 "Ne izdadoh ni dodadoh tebe,
 "Ne svjerovah, eli nemah otkud;
 "Od mene se nemoj pobožati.
 "A što pitaš i razbiraš, bane,
 "Za Turčina silna Vlah-Aliju,
 "On je bijel ćador razapeo
 "Na Goleću visokoj planini;
 "Tek ti hoću, bane, progovoriti':
 "Jaši Ćoga, bježi iz Kosova,
 "Elćeš, bane, poginuti ludo:
 "U sebe se pouzdati nemoj,
 "Ni u ruku, ni u britku sablju,
 "Ni u tvoje koplje otrovano,
 "Turčinu ćeš na planinu doći,
 "Hoćeš doći, al'ćeš grdno proći
 "Kod oruđa i kod konja tvoga
 "Živa će te u ruke fatiti,
 "Hoće tvoje salomiti ruke,
 "Živu će ti oči izvaditi "
 Nasmi se Strahinću bane:
 "Bogom brate, starišu dervišu!
 "Ne žalim e, brate, od jednoga,
 "Tek me vojsci Turskoj ne prokaži."
 A Turčin mu riječ progovara:
 "Čuješ li me, deli Strahin-bane!
 "Tvrđama je Vjera od kamena,
 "Da ćeš sade Ćoga naljutiti,
 "Da ćeš sade sablju povaditi,
 "Da ćeš satrt' pola caru vojske,
 "N ev jere ti u čin iti ne ću ,
 "Ni Turcima prokazati tebe."

Zbori bane, ne podrani otlen,
O braća se sa konja Čogina:
"O moj brate, starišu dervišu!
"pojiš konja jutrom i večerom,
"pojiš konja na vodi Sitnici,
"Nu uvjedubaj, i pravo mikači,
"Đesu brodina toj vodi ladnoj,
Da ja moga konja ne uglibim?"
A dervišu pravo progovara:
"Strahin-bane, ti sokole Srpski!
"Tvome Čogu i tvome junaštvu
"Svud su brodi, ČegoČ doČeš vodi."
Ban udari, vodu prebrodio,
I primi se na konju Čoginu,
Primi s'bane uz Goleč planinu,
On je ozdo, a sunašce ozgo,
Te ogrija sve polje Kosovo,
I obasja svu carevu vojsku.
Al' da vidiš silna Vlah-Alije!
Svu noć ljubi Strahinjovu ljubu
Na planini Turčin pod čadorom;
U Turčina grdan adet bješe.
Kanal svaki zaspal' na uranku,
Na uranku, kad ogr'jeva sunce;
Oči sklopi, te boravi sanak;
Koliko je njemu mila bila
Ta robinja ljuba Strahinova,
Panuo joj glavom na kriocce,
Ona drži silna Vlah-Aliju,
Pa čadoru otvorila vrata,
Ona gleda u polje Kosovo,
Te ti Tursku silu razgleduje.
Pregleduje kako su čadori,
Pregleduje konje i junake;
Za jad joj se oči otkinuše,
Te poglednu niz Goleč planinu,
Viće okom konja i junaka.
Kako viće i okom razgleda,

Turčina je dlanom ošinula,
O šinu ga po desnom obrazu,
O šinu ga, pa mu progovara:
"Gospodare, silan Vlah-Alija!
"Nu se digni, glavu ne digao!
"Nu opasuj mukadem-pojasa,
"I pripasuj svijetlo oružje,
"E to k nama Strahinića bana,
"Sad će tvoju glavu ukinuti,
"Sa će mene oči izvaditi."
Planu Turčin, kako oganj živi,
Planu Turčin i okom poglednu,
Pa se Turčin grotom nasmijao:
"Dušo moja, Strahinjovaljuba!
"Čudno li te vlašće prepanulo!
"O d njega si djetasa zadobila,
"Kad t' odvedem gradu Jedrenetu,
"Ban će ti se i onće prizirati';
"Ono nije Strahiniću bane,
"Već je ono carev delibaša,
"K mene ga je care opravio,
"Jal' je care, jal' Memed vezire,
"Da me care zove na predaju,
"Da ja vojsku caru ne rasturam:
"Prepali se carevi veziri,
"Da im počem sablju ne udarim;
"No da m ožeš okom pogledati,
"Ti se, dušo, nemoj prepanuti,
"Kad potegnem moju britku sablju,
"Te ošinem carva delibašu,
"Neka drugog već ne šilje k mene."
Strahinova progovara ljuba:
"Gospodare, silan Vlah-Alija!
"Ta l'ne vidiš? ispale ti oči!
"Ovo nije carevi delija,
"Moj gospodar Strahiniću bane,
"Ja poznajem čelo kako mu je
"I pod čelom oči obadvije,

"I njegova oba mrka brka,
"I pod njim e puljata Čogata,
"I tu toga hrta Karamana;
"Ne šali se glavom, gospodaru!"
Ja kad začu Ture Vlah-Alija,
Kako li se Ture pridrnulo,
Te poskoči na lagane noge,
Opasuje mukadem-pojasa,
A pinjale ostre za pojasa,
I tu britku sablju pripasuje,
A sve vrana konja pogleduje.
U to doba bane pristasao,
Mudar bane, pak je ištetio:
Na jutru mu ne zva dobro jutro,
Niti Turski salem nazivaše,
No mu grdnu riječ progovara:
"A tu li si? jadan kopilane!
"Kopilane, carev hainine!
"Čije li si dvore poharao?
"Čije li si roblje porobio?
"Čiju l'ljubiš pod čadorom ljubu?
"Izlazim ina megdan junački!"
Skoči Turčin ka'da se pridmu,
Jednom kroči, do konja dokroči,
Drugom kroči, konja pojahao,
Pritegnu mu obadva dizČena.
A l'ne čeka Strahiniću bane,
No na njega Čoga nagonjaše,
Pa na njega bojno koplje pušti;
Udari se junak na junaka,
Pruži ruke silan Vlah-Alija,
U ruku mu koplje ufatio,
Pa ti banu riječ progovara:
"Kopilane, Strahiniću bane!
"A šta li si, vlašče, promislilo?
"Nije s'ove babe Šumadijske,
"Da razgoniš i da nabrekuješ,
"No je ovo silan Vlah-Alija,

"Š to s'ne boji cara ni vezira,
"Š to j'u cara vojske drtavine,
"Č in i m i se sva careva vojska,
"Kao mravi po zelenoj travi;
"A ti, m ore! m egdan da dijeliš!"
T o m u reče, bojno koplje pušti,
O d prve ga obraniti šćaše,
B og pom o țe S trah in iću banu,
I m a Ć oga konja od m egdana,
Kako koplje na planini zviznu,
Soko Ć ogo pade na koljena,
Iznad njega koplje preletalo,
Udarilo o kamen studeni,
Na groje se koplje salomilo:
Do jabuke i do desne ruke.
D ok satrše ona koplja bojna,
P o tegoše perme buzdohane:
Kad udara silan Vlah-Alija,
K ad udara S trah in ića bana,
Iz sed la ga konju izgonjaše,
A na uši Ć ogu nagonjaše,
B og pom o țe S trah in iću banu,
I m a Ć oga konja od m egdana,
Š to ga danas u S rb ina nem a,
U S rb ina, niti u T urĉ ina,
Uzmahuje i glavom i snagom,
Te u sedlo baca gospodara;
K ad udara S trah in iću bane
M uĉnu alu silna V lah-Aliju,
Iz sed la ga m ać i ne m ogaše,
Tonu vrancu konju do koljena
U zem ljicu noge sve četiri.
Buzdohane perme polom iše,
P o lom iše, i pera prosuše,
Pa su britke sablje povadili,
D a junaĉki m egdan podije le.
N o da v id iš S trah in ića bana!
K a ȣu i m a sablju o pojasu:

K o v a l a s u s a b l j u d v a k o v a ĉ a ,
D v a k o v a ĉ a i t r i p o m a g a ĉ a ,
O d n e Ć e l j e o p e t d o n e Ć e l j e ,
O d ĉ e l i k a s a b l j u p r e t o p i l i ,
U o s t r i c u s a b l j u u g o d i l i ;
T u r ĉ i n m a n u , a d o ĉ e k a b a n e ,
N a s a b l j u m u s a b l j u d o ĉ e k a o ,
P o p o l i m u s a b l j u p r e s j e k a o :
V i ĉ e b a n e , p a s e r a z r a d o v a ,
L j u t o s a v i i o t u d i o t u d ,
E d a b i m u g l a v u o s j e k a o ,
J a l ' T u r ĉ i n u r u k e o b r a n i o ;
U d a r i s e J u n a k n a J u n a k a ,
N e d a T u r ĉ i n g l a v u u k i n u t i ,
N e d a s v o j e r u k e i š t e t a t i ,
N o s e b r a n i s o n o m p o l o v i n o m :
P o l o v i n u n a v r a t n a t u r a š e ,
I s v o j e g a v r a t a z a k l o n j a š e ,
I b a n o v u s a b l j u o š t r p k u j e ,
S v e o t k i d a p o k o m a t i k o m a t
O b a d v i j e s a b l j e i s j e k o š e ,
D o b a l ĉ a k a s a b l j a d o g o n i š e ,
P o b a c i š e n j i n e o d l o m ĉ i n e ,
O d h i t r i j e h k o n j a o d s k o ĉ i š e ,
Z a b i l a s e g r l a d o v a t i š e ,
T e s e d v i j e a l e p o n i j e š e
N a G o l e ĉ u n a r a v n o j p l a n i n i ;
N o s i š e s e l j e t n i d a n d o p o d n e ,
D o k T u r ĉ i n a p j e n e p o p a n u š e ,
B i j e l e s u k a k o g o r s k i s n i j e g ,
S t r a h i n : b a n a b ' j e l e , p a k r v a v e ,
I s k r v a v i n i z p r s i h a l j i n e ,
I s k r v a v i ĉ i z m e o b a d v i j e .
A k a d b a n u m u k a d o s a d i l a ,
T a d a b a n e r i j e ĉ p r o g o v a r a
" L j u b o m o j a , t e b e b o g u b i o !
" K o j e j a d e g l e d a š n a p l a n i n i ?
" N o t i p o d b i j e d a n k o m a t s a b l j e ,

"Udri, ljubo, mene, ja Turčina:
"Misli, ljubo, koga tebe drago."
A li Turčin lju to progovara:
"Dušo moja, Strahinjina ljubo!
Nemoj mene, no udri Strahina,
"Nigda njem u mila biti ne ćeš,
"Prijekorna biti do vijeka:
"Koriće te jutrom i večerom ,
"De si bila sam nom pod čadorom ;
"Mene biti mila do vijeka,
"O dvešću te Jedrenetu gradu ,
"Narediću tridest sluškinja ,
"Nek ti drže skute i rukave ,
"Raniću te medom i šećerom ,
"Okititi tebe dukatima
"Savrh glave do zelene trave;
"Udri sade Strahinica bana!"
Tensku stranu lasno prevariti:
Lako skoći, ka'da se pomami,
Ona naće jedan komat sablje,
Zavi komat u vezeni jagluk,
Da joj bilu ruku ne obrani,
Pa obleće i otud i otud ,
Čuva glavu Turčin-Vlah-Alije,
A ošinu gospodara svoga,
Gospodara Strahinica bana,
Povrh glave po čekrk-čelenci
I po njeg'vu bijelu kauku,
Pres'jeće mu zlatali čelenku ,
I pres'jeće bijela kauka ,
Malo rani glavu na junaku,
Polikrvca niz junačko lice,
Šćaše zalit' oči obadvije .
Prepade se Strahiniću bane,
De pogibe ludo i bezumno ,
A nešto se bane domislilo ,
Viknu bane iz bijela grla
Nekakoga hrta Karamana,

Š to je hrće na lov naučio ,
Viknu bane i opet priviknu,
Skoći hrće i odmah do trča,
Te banovu ljubu dovatilo;
A l' je tenska strana strašivica,
Strašivica svaka od pašćadi,
Baci kamat u zelenu travu,
Lju to vrisnu, daleko se čuje,
Tu ta hrta za uši podbila,
Te se šnjim e kolje niz planinu,
A Turčinu oči ispadoše,
Koliko mu nešto tao bješe,
Te on gleda, što se čini šnjom e;
A li banu druga snaga doče,
Dru ga snaga n srce junačko ,
Te omanu tamo i ovamo,
Dok Turčina snogu ukINUO .
Koliko se bane uostrio,
On ne traži ništa od oruđa
Nom u grlom bane zapinjaše,
A pod grlo zubom dovataše,
Zakla njega kako vuče jagnje;
Skoći bane, pa iz grla viknu,
Te nabreknu onog hrta tu ta,
Doke svoju kurtalisa ljub u.
Zape ljub a bježat' n iz planinu ,
On a šćaše bježat' u Turaka,
Ne dade joj Strahiniću bane,
Za desnu je ruku uhitio,
Privede je k puljatu Čogatu ,
Pa se Čogu fati na ram ena,
Turi ljub u za se na Čog ina,
Pa pobježe bane uprijeko ,
Uprijeko, ali poprijeko,
Otkloni se od te sile Turske,
Te dolazi u ravna K ruševca,
U K ruševac, u tazbinu svoju .
Viće njega starac Jug Bogdane,

A srete ga devet milih šura,
Ruke šire, u lice se ljube,
Za lako se upitaše zdravlje.
A kad viče stari Jug Bogdane
Obranjena zeta u čelenku.
Prosu suze niz gospodsko lice:
"Vesela ti naša carevina!
"Mećerim a u cara Turaka,
"Mećerim a silnijeh junaka,
"Koji zeta braniše moga,
"Koga danas u daleko nema."
Šurevi se njem u prepadoše.
Progovara Strahinicu bane:
"Nemoj mi se, taste, raskariti,
"Nivi, moje šure, prepanuti;
"U cara se ne naće junaka,
"Da dohaka mene i obrani;
"Davi kačem, ko me obranio,
"Od koga sam rane dopanuo:
"Kad dijelih megdan sa Turčinom,
"O moj taste, stari Jug-Bogdane!
"Onda mene ljuba obranila,
"Ljuba moja, mila šćera tvoja,
"Ne šće mene, pomogne Turčinu."
Planu Juže, kako oganj živi,
Viknu Juže Čece devetoro:
"Povadite nože devetore,
"Na komate kuju iskidajte."
Silna Čeca baba poslušашe,
Te na svoju sestru kidiшаše,
Al' je ne da Strahinicu bane,
Šurevim a riječ govoraše:
"Šure moje, devet Jugovića!
"Što se, braćo, danas obrukaste?
"Na koga ste nože potrgnuli?
"Kad ste, braćo, vi tak i junaci,
"Kamo noži, kamo vaše sablje,
"Te ne biste sa mnom na Kosovu.

"D a ćin ite s Turcim a junaštvo ,
"Desite se mene u nevolji?
"N e dam vašu sestru poharćiti,
"Bez vas bih je mogao stopiti,
"A l'ću stop it'svu tazb inu m oju ,
"Nemam s kime ladno piti vino;
"No sam ljubi mojoj poklonio."
Pomalo je takijeh junaka,
K a 'što b ješe S trah in iću bane .

40) t. j. Stambolska (velika) *zobnica*.

**45. Car Lazar i carica Milica.
(o boju Kosovskom).**

Car Lazare sjede za večeru ,
Pokraj njega carica Milica;
Veli njemu carica Milica:
"Car-Lazare, Srpska kruno zlatna!
"T i po laziš sju tra u K osovo ,
"S 'sobom vodiš sluge ,i vojvode ,
"A kod dvora ni kog 'ne ostavljaš ,
"C are Lazo , od m ušk ijeh g lava ,^[41]
"D a ti m ože knjigu odnijeti
"U Kosovo i natrag vratiti;
"O dvodiš m i devet m ile braće ,
"D evet braće , devet Jugov ića :
"Ostavi mi brata bar jednoga ,
"Jednog brata sestri od zakletve."
Njoj govori Srpski knez Lazare:
"Gospo moja, carice Milice!
"Koga bi ti brata najvoljela
"Da t' ostavim u bijelu dvoru?" -
"O stav i m i B oška Jugov ića ."
T ada reče S rpski knez L azare :
"Gospo moja, carice Milice!
"Kada sjutra bijel dan osvane ,
"Dan osvane i ograde sunce ,

"I vrata se otvore na gradu,
"T i išetaj gradu na kapiju,
"Tud' će poći vojska na alaje:
"Sve konjici pod bojnim kopljima,
"Pred njim a je B oško Jugoviću,
"I on nosi krstaša barjaka;
"K a t i n j e m u o d m e n e b l a g o s o v ,
"Nek da barjak, kome njemu drago,
"Pa nek s tobom kod dvora ostane."
Kad u jutru jutro osvanulo
I gradska se otvoriše vrata,
Tad' išeta carica M ilica,
Ona stade gradu kod kapije,
Al' eto ti vojske na alaje:
Sve konjici pod bojnim kopljima,
Pred njim a je B oško Jugoviću
N a a l a t u v a s u č i s t o m z l a t u ,
K r s t a š g a j e b a r j a k p o k l o p i o ,
Pobratime! do konja alata;
Na barjaku od zlata jabuka,
Iz jabuke od zlata krstovi,
Od krstova zlatne kite vise,
T e k u c k a j u B o š k a p o p l e ć i m a ;
P r i m a ċ e s e c a r i c a M i l i c a ,
P a u v a t i z a u z d u a l a t a ,
Ruke sklopi bratu oko vrata,
P a k m u p o ċ e t i h o g o v o r i t i :
"O m o j b r a t e , B o š k o J u g o v i ć u !
"Car je tebe mene poklonio,
"Da ne ideš na bojna K osovo ,
"I tebe je blagosov kazao,
"D a d a š b a r j a k , k o m e t e b e d r a g o ,
"D a o s t a n e š s a m n o m u K r u š e v c u ,
"Da imadem brata od zakletve."
A l' g o v o r i B o š k o J u g o v i ć u :
"Idi, sestro, na bijelu kulu;
"A ja ti se ne bih povratio,
"N i i z r u k e k r s t a š b a r j a k d a o ,

"D a m i care pokloni K ruševac;
"D a m i reče dru ģina ostala:
"G le strašivca, B oška Jugovića!
"O n ne sm jede poći u K osovo
"Z a krst časni krvcu pro ljevati
"I za svoju vjeru umrijeti."
Pak proćera konja na kap iju .
Al' eto ti starog Jug-Bogdana
I za njime sedam Jugovića,
Sve je sedam ustavljala redom,
A l' nijedan ni gledati ne će .
Malo vreme za tim postajalo,
A l' eto ti Jugović-Voina,
I on vodi careve jedeke
Pokrivene sa suvijem zlatom,
O na pod njim uvati kulaša,
I sklopi mu ruke oko vrata,
Pa i njemu stade govoriti:
"O m o j brate, Jugović-Voine!
"Car je tebe mene poklonio,
"I tebe je blagosov kazao,
"D a daš jedek', kom e tebe drago ,
"D a ostaneš sa m nom u K ruševcu ,
"Da imadem brata od zakletve."
V eli njo jzi Jugović V oine:
"Idi, sestro, na bijelu kulu;
"Ne bi ti se junak povratio,
"Ni careve jedeke pustio,
"Da bih znao, da bih poginuo;
"Idem, sejo, u Kosovo ravno
"Z a krst časni krvcu pro ljevati
"I za vjeru s braćom um rijeti."
Pak proćera konja na kap iju .
K ad to viće carica M ilica,
Ona pade na kamen studeni,
Ona pade, pak se obeznani;
Al' eto ti slavnoga Lazara,
K ada viće gospoću M ilicu ,

U d'riše m u suze niz obraze;
On s' obzire s desna na lijevo,
Te dozivlje slugu Golubana:
"Golubane, moja vjerna slugo!
"T i od jaši od konja labuda,
"Uzmi gospu na bijele ruke,
"Pak je nosi na tananu kulu;
"Od mene ti Bogom prosto bilo!
"N em o j ić i na boj na K osovo,
"V eć ostan i u bijelu dvoru."
K ad to začu sluga G olubane,
Proli suze niz bijelo lice,
Pa odsjede od konja labuda,
Uze gospu na bijele ruke,
Odnese je na tananu kulu;
Al' svom srcu odoljet' ne m o ģe,
Da ne ide na boj na Kosovo,
V eć se vrati do konja labuda,
Posjede ga, ode u Kosovo.
Kad je sjutra jutro osvanulo,
D o lećeše dva vrana gavrana
O d K osova polja širokoga,
I padoše na bijelu kulu,
B aš na kulu slavnoga L azara,
Jedan grakće, drugi progovara:
"Da l' je kula slavnog knez-Lazara?
"Il' u ku li n ig Ć e n ikog n em a?"
T o iz ku le n itko ne ĉu jaše,
V eć to ĉu la carica M ilica,
Pa izlazi pred bijelu kulu,
Ona pita dva vrana gavrana:
"Oj Boga vam, dva vrana gavrana!
"O tkuda ste ju tros po lećeli?
"Nijeste li od polja Kosova?
"V i ĉeste li dvije silne vojske?
"Jesu li se vojske udarile?
"Ĉ ija li je vojska zadob ila?"
Al' govore dva vrana gavrana:

"Oj Boga nam, carice Milice!
"Mi smo jutros od Kosova ravna,
"V i ćeli sm o dvije silne vojske;
"Vojske su se juće udarile,
"Obadva su cara poginula;
"O d Turaka nešto i ostalo,
"A od Srba i što je ostalo,
"Sve ranjeno i iskrvavljeno."
Isto m oni tako besjećahu,
Al' eto ti sluge Milutina,
Nosi desnu u lijevoj ruku,
Na njemu je rana sedamnaest,
Vas mu konjic u krv ogreznuo;
V eli njem u gospoĆa M ilica:
"Š to je, bo lan, slugo M ilutine?
"Zar izdade cara na Kosovu?"
Al' govori sluga Milutine:
"Skin' me, gospo, sa konja viteza,
"Umij mene studenom vodicom,
"I zalij me crvenijem vinom;
"T eške su m e rane osvojile."
Skide njega gospoĆa M ilica,
I umi ga studenom vodicom,
I zali ga crvenijem vinom.
Kad se sluga malo povratio,
P ita njega gospoĆa M ilica:
"Š to bi, slugo, u polju K osov u?
"Đ e pog ibe slavn i kneže L azo?
"Đ e pog ibe stari Jug B ogdane?
"Đ e pog ibe devet Jugov ića?
"Đ e pog ibe M iloš vojevoda?
"Đ e pog ibe V uće B rankov iću?
"Đ e pog ibe B anov ić S trah in ja?"
T ada sluga poč e kaz ivati:
"S vi ostaše, gospo, u K osov u.
"Đ e pog ibe slavn i knez L azare,
"Tu su mnoga koplja izlomljena,
"Izlomljena i Turska i Srpska,

"A li više Srpska, nego Turska,
 "B raneć', gospo, svoga gospodara,
 "Gospodara, slavnog knez:Lazara.
 "A Jug ti je, gospo, poginuo
 "U početku, u boju prvom e.
 "Pogibe ti osam Jugovića,
 "Đ e brat brata izdati ne šćede,
 "D ok le go Će jedan tecijaše;
 "Još ostade Boško Jugoviću,
 "K rstaš m u se po Kosovu vija;
 "Još razgoni Turke na buljke,
 "Kao soko tice golubove.
 "Đ e ogreznu krvca do koljena,
 "T u pogibe Banović Strahinja.
 "M iloš ti je, gospo, poginuo
 "Kod Sitnice kod vode studene,
 "Đ eno m logo Turci izgину li;
 "M iloš zgubi Turskog car:M urata
 "I Turaka dvanaest hiljada;
 "Bog da prosti, ko ga je rodio!
 "On ostavi spomen rodu Srpskom,
 "D a se priča i pripovijeda
 "Dok je ljudi i dok je Kosova.
 "A što pitaš za prokletog Vuka,
 "Proklet bio i ko ga rodio!
 "Proketo mu pleme i koljeno!
 "On izdade cara na Kosovu
 "I odvede dvanaest hiljada,
 "Gospo moja! ljutog oklopnika."

41) Ja se ne mogu načuditi, kako je G . M . Svetić (u
 Ljetopisu za 1830 godinu Ć . druga strana 59) ovdje
 mogao razumjeti, da je Lazar car (ili knez) *od*
m uškijeh glava! O vo znači: od m uškijeh glava ni:
 koga ne ostavljaš kod dvora (a za ženskinje nije, da
 knjige nosi u Kosovo).

46. Propast carstva Srpskoga.

Poletio soko tica siva
Od Svetinje od Jerusalima,
I on nosi ticu lastavicu.
To ne bio soko tica siva,
V eće bio svetitelj Ilija;
On ne nosi tice lastavice,
V eće knjigu od B ogo rod ice,
Odnese je caru na Kosovo,
Spušta knjigu caru na koleno,
Sama knjiga caru besedila:
"C are L azo , čestito koleno !
"K om e ćeš se privo leti carstvu ?
"Ili vo liš carstvu nebeskom e,
"Ili vo liš carstvu zem aljskom e?
"A ko vo liš carstvu zemaljskome,
"Sed laj kon je , prite ģ i ko lane ,
"Vitezovi sablje pripasujte,
"P a u T urke ju riš u ĉ in ite ,
"S va će T urska izg inu ti vo jska ;
"A ko l' vo liš carstvu nebeskom e,
"A ti sakroj na Kosovu crkvu,
"Ne vodi joj temelj od mermera,
"V eć od ĉ iste svile i skerleta,
"P a priĉ esti i nared i vo jsku ;
"S va će tvo ja izg inu ti vo jska ,
"T i ćeš , kne ģ e , š n jom e pog inu ti.
A kad care saslušao reĉ i,
Misli care misli svakojake:
"M ili B o ģ e , što ć u i kako ć u ?
"K om e ć u se privo leti carstvu ?
"D a ili ć u carstvu nebeskom e?
"D a ili ć u carstvu zemaljskome?
"A ko ć u se privo leti carstvu ,
"Privoleti carstvu zemaljskome,
"Zemaljsko je za maleno carstvo,
"A nebesko u vek i do veka."

Car volede carstvu nebeskome,
A nego li carstvu zemaljskome,
Pa sakroji na Kosovu crkvu,
Ne vodi joj temelj od mermera,
V eć od čiste svile i skerleta,
Pa doziva Srpskog patrijara
I dvanaest veliki vladika,
T e pričesti i naredi vojsku.
Istom kneže naredio vojsku,
N a K osovo udariše Turci.
M aće vojsku B ogdan Ju že stari
S devet sina devet Jugov ića,
Kako devet sivi sokolova,
U svakog je devet iljad' vojske,
A u Juga dvanaest iljada,
Pa se biše i sekoše s Turci:
Sedam paša biše i ubiše,
K ad osm oga biti započeše,
A l' pogibe B ogdan Ju že stari,
I izgibe devet Jugov ića,
Kako devet sivi sokolova,
I njiova sva izgibe vojska.
Makoš' vojsku tri M mjavčev ića:
B an U glješa i vojvoda G ojko
I sa njim a V ukašine kralje,
U svakoga triest iljad' vojske,
Pa se biše i sekoše s Turci:
O sam paša biše i ubiše,
D evetoga biti započeše,
Pogiboše dva M mjavčev ića,
B an U glješa i vojvoda G ojko,
V ukašin je grdni rana dop'o,
N jega Turci s konj m a pregaziše;
I njiova sva izgibe vojska.
M aće vojsku E rceže S tepane,
U Ercega mloga silna vojska,
M loga vojska, šezdeset iljada,
T e se biše i sekoše s Turci:

D evet paša biše i ubiše,
D esetoga biti započeše,
Al' pogibe Ercege Stepane,
I njegova sva izgibe vojska.
M aće vojsku Srpski knez Lazare,
U Laze je silni Srbalj bio,
Sedamdeset i sedam iljada,
Pa razgone po Kosovu Turke,
Ne dađu se ni gledati Turkom,
Da kamo li bojak biti s Turci;
Tad' bi Laza nadvladao Turke,
B og ubio V uka B rankovića!
On izdade tasta na Kosovu;
T ada Lazu nadvladaše Turci,
I pogibe Srpski knez Lazare,
I njegova sva izgibe vojska,
Sedamdeset i sedam iljada;
S ve je sveto i čestito bilo
I m ilom e B ogu pristupačno.

47. M ušić Stefan .

V ino pije M ušiću Stevane
U M ajdanu čisto srebrnom e^[42]
U svom krasnom dvoru gospodskome;
V ino služi V aistina sluga.
K ad se ladna podnapíše vina,
A l' besedi M ušiću Stevane:
"V aistino, m oje čedo drago!
"J a ću leći sanak boraviti,
"T i večeraj, pa se napij vina,
"P a pošetaj pred gospodskog dvora,
"P a pogledaj čistom vedrom nebu;
"J eli jasan mesec na zaodu,
"J el' danica na istoku zvezda;
"J eli nama putovati vreme
"N a Kosovo lepo polje ravno
"N a ročište čestitome knezu;

"Jer znadeš li, m o je čedo drago ,
"Kadono smo na zakletvi bili
"K ako nas je zak linjao kneže,
"Zaklinjao, proklinjao ljuto:
""Ko je Srbin i Srpskoga roda,
""I od Srpske krvi i kolena,
""A ne doš' b na boj na K osovo ,
""Ne imao od srca poroda!
""N i m uškoga ni devojačkoga;
""O d ruke m u ništa ne rod ilo !
""R ujno vino ni šenica bela;
""R Ćom kap ' b , dok m u je kolena!""
L eće S teva u m eke dušeke,
Povečera V aistina sluga,
Povečera i nap i se vina,
Pa i šeta pred gospodskog dvora
I pogleda čistom vedrom nebu,
Jeste jasan mesec na zaodu,
Jest danica na istoku zvezda;
Jeste njima putovati vreme
Na Kosovo lepo polje ravno
N a ročište čestitom e knezu;
Pa se šeće konj m a u ahare,
Pa izvede dva konja viteza,
Osedla i opravi lepo,
Jednog sebi, drugog gospodaru;
Pa se šeće u gospodске dvore,
I iznese krstat svilen barjak,
Pa kome je dvanaest krstova,
Svi dvanaest od čistoga zlata,
I ikona svetoga Jovana,
K rsno im e M usića S tevana,
Prisloni ga uz gospodskog dvora,
Pa se šeće gore na čardake,
Da probudi gospodara svoga.
K ad je bio čardaku na vrati,
Kob ga kobi Stevanova ljuba,
Zagrli ga, pa ga i poljubi:

"Bogom brate, Vaistino slugo!
"V išnjim Bogom i svetim Jovanom !
"Do sad si mi verna sluga bio,
"Od jako si Bogom pobratime,
"Nemoj buditi gospodara moga;
"Jer sam jadna zao sanak vid'la,
"Gdi poleti jato golubova,
"I pred njima dva sokola siva,
"Ispred našeg dvora gospodskoga,
"O dletiše na K osovo ravno
"I padoše m eć 'M uratov tabor,
"G di padoše, već se ne digoše;
"T o je, braćo, vaše zlam enije,
"Bojati se da ne izginete."
Al' besedi Vaistina sluga:
"Draga seko, Stevanova ljubo!
"N e ću, seko, nevere činiti
"Gospodaru i mome i tvome;
"Jer ti nisi na zakletvi bila,
"K ako nas je zaklinjao kneže,
"Zaklinjao, proklinjao ljuto:
""Ko je Srbin i Srpskoga roda,
""I od Srpske krvi i kolena,
""A ne doš'bo na bojna K osovo,
""O d ruke m u ništa ne rodilo!
""Rujno vino, ni šenica bela;
""N e im ao poljskog berićeta!
""Ni u domu od srca poroda!
""R Ćom kap'bo dok m u je kolena!""
"Pa ja ne sm em nevere činiti
"Gospodaru i mome i tvome."
V eć ušeta u čardake gornje,
Pa probudi gospodara svoga:
"Ustanite, dragi gospodaru!
"Jeste nama putovati vreme."
U sta S teva na noge junačke,
I umiva svoje lice belo,
I oblači gospodsko odelo,

Pa pripasa sablju okovanu,
Pa uzima kondir vina rujna,
Te napija krasnu slavu Boťju
Sretna puta i krsta časnoga
U svom dvoru za stolom svojijem,
Vojvodi je to i pre i posle^[43]
Pa išeta pred gospodske dvore,
U sedoš dva konja viteza,
Razaviše krstate barjake,
U dariše bubnji i svirale,
Digoše se Bogom putovati.
Bela i je zora zabelila
Na Kosovu krasnom polju ravnom,
Susrete i Kosovka devojka,
U ruku joj dva kondira zlatna,
Oba zlatna, al' obadva prazna,
Pod pazuom klobuk svile bele,
Za klobukom bela kita perja,
U dnu perje srebrom zaliveno,
A po sredi zlatom prepleteno,
I po vrtu biserom kićeno;
Al' besedi Musiću Stevane:
"Boťja pom oć, moja seko draga!
"Gdi si, dušo, na ograšju bila?
"Otkuda ti klobuk svile bele?
"Daj mi, seko klobuk svile bele,
"Da ga poznam, koga je vojvode;
"A tako mi srećna puta moga
"N evere ti učiniti ne ću!"
Al' besedi Kosovka devojka:
"Zdravo da si, kneževa vojvodo!
"Nisam nigdi na ograšju bila,
"Rano me je probudila majka,
"Mi ranimo te vodu grabimo;
"Kad ja doČo na vodu Sitnicu,
"Al' Sitnica mutna i povodna,
"Nosi, brate, konje i junake,
"Turske kape i bijele čalm e,

"Krasne Srpske bijele klobuke
"O vaj klobuk blizu kraja beše,
"Ja zagazi u vodu Sitnicu,
"I uvati klobuk svile bele,
"B rata im am od m ene m laĆega,
"N osim klobuk bratu roĆenom e,
"Ja sam mlada milo mi je perje."
K lobuk dade kneĳevojoj vodi,
Ć im ga vide M usiću Stevane,
Ć im ga vide, tim ga i poznađe,
Prosu suze niz gospodsko lice,
Udari se po kolenu rukom,
Ć isti skerlet na kolenu puće,
Z latna kopĳa na desnom rukavu:
"Teško m eni i do B oga m oga!
"Na meni je ostanula kletva
"O d m o jega ĳestitoga kneza."
Klobuk dade Kosovki devojki,
Pa se m aši u dĳepove rukom ,
T e joj dade tri dukata ĳuta:
"Naj ti, seko, Kosovka devojko!
"A ja idem na boj na Kosovo
"U presveto ime Isusovo^[44],
"Ako Bog da, te se natrag vratim,
"L epšim ću te darivati darom ;
"Ako l', seko, ja pogibo amo,
"Pom eni m e po peškešu m om e."
U dariše konje m am uzam a,
Pa Sitnicu vodu prebrodiše,
U dariše u carevi tabor.
K ako doĆe M usiću Stevane,
T ri je paše bio i ubio ,
K ad zapoće biti ĳetvrtoga,
T u pogibe M usiću Stevane
I sa njime Vaistina sluga
I vojske mu dvanaest iljada;
I tu nam je i knez poginuo.
Tu su Srbliji izgubili carstvo

Ĉestitoga cara zemaljskoga.

42) Pripovijeda se, da je M u sić S tefan bio iz
M ajdana u nahiji Po ġarevaĉkoj.

43) t. j. I *prvo* i *po šljednje* (nigda više u svom dvoru
ne će) slavu nap ijati).

44) Ja m islim , da je ovaj stih dodat u naše vrijeme.

**48. Sm rt m ajke Jugovića.
(iz Hrvatske).**

M ili bo ġe, ĉuda velikoga!
K ad se sle ġe na K osovo vojska,
U toj vojsci devet Jugovića
I deseti star Ju ġe B ogdane;
B oga m oli Jugovića m ajka,
D a joj B og da oĉi soko love
I bijela krila labudova,
Da odleti nad Kosovo ravno,
I da vidi devet Jugovića
I desetog star-Juga Bogdana.
Š to m olila B oga dom olila:
B og joj dao oĉi soko love
I bijela krila labudova,
Ona leti nad Kosovo ravno,
M rtv inaĉe devet Jugovića
I desetog star-Juga Bogdana,
I više nji devet bo jni koplja,
Na kopljima devet sokolova,
Oko koplja devet dobri konja,
A pored nji devet ljuti lava.
T ad 'zavrišta devet dobri konja,
I zalaja devet ljuti lava,
A zaklikta devet sokolova;
I tu majka tvrda srca bila,
Da od srca suze ne pustila,
V eć uzim a devet dobri konja,

I uzima devet ljuti lava,
I uzima devet sokolova,
Pak se vrati dvoru bijelome.
Daleko je snae ugledale,
Malo bliže pred nju išetale,
Zakukalo devet udovica,
Zaplakalo devet sirotica,
Zavrištalo devet dobri konja,
Zalajalo devet ljuti lava,
Zakliktalo devet sokolova;
I tu majka tvrda srca bila,
Da od srca suze ne pustila.
Kad je bilo noći u po noći,
A l'zavrišta Damjanov zelenko;
Pita majka Damjanove ljube:
"Snao moja, ljubo Damjanova!
"Što nam vrišti Damjanov zelenko?
"A l' je gladan šenice bjelice,
"Ali tjeđan vode sa Zvečana?"
Progovara ljuba Damjanova:
"Svekrvice, majko Damjanova!
"Nit' je gladan šenice bjelice,
"Niti tjeđan vode sa Zvečana,
"Već je njega Damjan naučio
"Dopo noći sitnu zob zobati,
"Odo po noćina drum putovati;
"Pak on tjeđali svoga gospodara
"Što ga nije na sebi donio."
I tu majka tvrda srca bila,
Da od srca suze ne pustila.
Kadu jutru danak osvanuo,
Ali lete dva vrana gavrana,
Krvava im krila do ramena,
Na kljunove b'jela pjena trgla;
Oni nose ruku od junaka
Ina ruci burna pozlaćena,
Bacaju je u krioc majci;
Uze ruku Jugovića majka,

Okretala, prevrtala s njome,
 Pa doživlje ljubü Damjanovu:
 "Snao moja, ljubü Damjanova!
 "B i l' poznala, ĉija j' ovo ruka?"
 Progovara ljubä Damjanova:
 "Svekrvice, majko Damjanova!
 "O vo j' ruka našega D am jana,
 "Jera burmu ja poznajem, majko,
 "Burm a sa m nom na v jenĉan ju bila."
 Uze majka ruku Damjanovu,
 Okretala, prevrtala s njome,
 Pak je ruci tijo besjedila:
 "Moja ruko, zelena jabuko!
 "Gdje si rasla, gdje l' si ustrgnuta!
 A rasla si na kriocu mome,
 "Ustrgnuta na Kosovu ravnom!"
 N adula se Jugov ića majka,
 Nadula se, pa se i raspade
 Z a svojije devet Jugov ića
 I desetim star-Jugom Bogdanom.

49. Carica Milica i Vladeta vojvoda.

Pošetala carica M ilica
 Ispod grada bijela K ruševca
 S njom e šeću dvije m ile kćeri:
 Vukosava i lijepa Mara;
 K njima jezdi Vladeta vojvoda
 Na doratu na konju dobrome;
 Vladeta je konja oznojio
 I u b'jelu pjenu obukao.
 Pita njega carica Milica:
 "O j B oga ti, kneževa vojvodo!
 "Š to si tako kon ja oznojio?
 "N e ideš li sa polja K osova?
 "N e viće li ĉestitoga kneza,
 "Gospodara i moga i tvoga?"
 Al' besjedi Vladeta vojvoda:

"Oj Boga mi, carice Milice!
"Ta ja idem sa polja Kosova,
"A l'ne viĉeh ĉestitoga kneza,
"V eć ja viĉeh kneževa zelenka,
"Ć eraju ga po K osovu Turci,
"A knez mislim da je poginuo."
K ad to začu carica M ilica,
Proli suze niz bijelo lice,
Pak još pita V ladetu vojvodu:
"Još m i kaŝi, kneževa vojvodo!
"Kad si bio na Kosovu ravnu,
"N e viĉe li devet Jugovića
"I desetog starog Jug-Bogdana"
Al' besjedi Vladeta vojvoda:
"T a ja proĉoh kroz K osovo ravno ,
"I ja viĉeh devet Jugovića
"I desetog starog Jug-Bogdana.
"Oni bjehu u pola Kosova,
"Krvave im ruke do ramena
"I zeleni m aći do balĉaka;
"Ali su im malaksale ruke
"S ijekući po K osovu Turke."
Još m u reće carica M ilica:
"S tan 'poĉekaj, kneževa vojvodo!
"N e viĉe li još dva zeta m oja:
"B rankovića, M iloš-0 bilića?"
Al' besjedi Vladeta vojvoda:
"T a ja proĉoh kroz K osovo ravno ,
"I ja viĉeh M iloš-0 bilića:
"O n stajaše u polju K osovu ,
"Na bojno se koplje naslonio.
"Bojno mu se koplje prelomilo,
"Pak na njega Turci navališe,
"Do sad mislim da je poginuo;
"Al' ne viĉeh V uka B rankovića,
"N e viĉeh ga, ne vid 'lo ga sunce!
"O n izdade ĉestitoga kneza,

"Gospodara i moga i tvoga."

**50. K o m a d i o d r a z l i č n i j e h K o s o v s k i j e h
pjesama.**

I.

Car Murate u Kosovo pade,
K ako pade, situ knjigu piše,
T e je šalje ka K ruševcu gradu,
Na koljeno Srpskom knez-Lazaru:
"Oj Lazare, od Srbije glavo!
"N it' je bilo, n iti m o ě b iti:
"Jedna zemlja, a dva gospodara;
"Jedna raja, dva harača daje;
"C arovati oba ne m o ě m o ,
"V eć m i pošlji ključe i haraće,
"Z latne ključe od svih gradova,
"I haraće od sedam godina;
"A ko li m i to poslati ne ćeš,
"A ti hajde u polje Kosovo,
"Da sabljama zemlju dijelimo."
K ad L azaru sitna knjiga dođe,
Knjigu gleda, grozne suze roni.

II.

D a je kom e poslušati bilo,
K ako lju to kneže proklinjaše:
"K o ne dođe na boj na K osovo,
"Od ruke m u ništa ne rod ilo:
"N i u polju bjelica pšenica,
"Ni u brdu vinova lozica!"

III.

Slavu slavi Srpski knez Lazare
U K ruševcu M jestu skrov itom e,
Svu gospodu za sofru sjedao,

Svu gospodu i gospod ić iće:
S desne strane starog Jug-Bogdana,
I do njega devet Jugov ića;
A s lijeve V uka B rankov ića.
I ostalu svu gospodu redom,
U zastavu vojvodu M iloša,
I do njega dv'je Srpske vojvode:
Jedno m i } e K osančić Ivane.
A drugo je Toplica Milane.
Car uzima zlatan pehar vina,
Pa govori svoj gospodi Srpskoj:
"K om e ć 'ovu čašu nazdrav iti?
"A ko ću je nap it'po starještvu,
"N apiću je starom Jug-Bogdanu;
"A ko ću je nap it'po gospodstvu,
"N apiću je V uku B rankov iću;
"A ko ću je nap it'po m ilosti,
"N apiću je m ojim devet šura,
"D evet šura, devet Jugov ića;
"A ko ću je nap it'po ljepo ti,
"N apiću je K osančić-Ivanu;
"A ko ću je nap it'po visin i,
"N apiću je T oplici M ilan u;
"A ko ću je nap it'po junaštvu,
"N apiću je vojvod i M ilošu.
"T a nikom ' je drugom nap it'ne ću,
"V eć u zdrav lje M iloš-0 b ilića:
"Z drav M ilošu, vjero i nev jero!
"Prva vjero, potonja nev jero!
"S ju tra ćeš m e izdat'na K osovu,
"I odb jeći Turskom car-Muratu;
"Zdrav mi budi! i zdravicu popij:
"V ino pop ij, a na čast ti pehar!"
Skoći M iloš na noge lagane,
Pak se klanja do zemljice crne:
"Vala tebe, slavni knez-Lazare!
"Vala tebe na tvojoj zdravici,
"Na zdravici i na daru tvome;

"Al' ne vala na takoj besjedi,
 "Jer, tako me vjera ne ubila!
 "Ja nevjera nikad bio nisam,
 "N it' sam bio, niti ću kad biti,
 "Nego sjutra mislim u Kosovu
 "Z a rišćansku vjeru poginuti,
 "Nevjera ti sjedi uz koljeno,
 "Ispod skuta pije ladno vino:
 "A prokleti V uće B rankov iću .
 "Sjutra jeste lijep Vidov danak,
 "V ićećem o u polju K osovu ,
 "Ko je vjera, ko li je nevjera
 "A tako mi Boga velikoga!
 "Ja ću otić 'sjutra u K osovo ,
 "I zaklaću Turskog car-Murata,
 "I staću m u nogom pod groce;
 "A ko li m i B og i sreća dade,
 "T e se zdravo u K ruševac vratim ,
 "U vatiću V uka B rankov ića ,
 "V ezaću ga uz to bojno koplje,
 "K ao ŕena kućelj' uz preslicu ,
 "N osiću ga u polje K osovo ."

IV.

"Pobratim e, K osančić-Ivane!
 "Jesi l' Tursku uvodio vojsku?
 "Jeli mlogo vojske u Turaka?
 "M o ŕem o li s Turci bojak biti?
 "M o ŕem o li Turke pridobiti?"
 V elinjem u K osančić Ivane:
 "O m oj brate, M iloš-O biliću!
 "Ja sam Tursku vojsku uvodio,
 "Jeste silna vojska u Turaka;
 "Svi mi da se u so prometnemo,
 "N e bi Turkom ručka osolili:
 "Evo puno petnaest danaka
 "Ja sve hodah po Turskoj ordiji,

"I ne naČoh kraja ni hesapa:
"Od mramora do suva javora,
"Od javora, pobro, do Sazlije,
"D o Sazlije na ċem er ċuprije,
"O d ċuprije do grada Z veċana,
"O d Z veċana, pobro, do Ć eċana,
"O d Ć eċana vrhu do planine,
"Sve je Turska vojska pritisnula:
"Konj do konja, junak do junaka,
"B o jna kop lja kao ċarna gora,
"Sve barjaci kao i oblaci,
"A ċadori kao i snegovi;
"D a iz neba plaha kiša padne,
"N iċe ne bi na zem lju pala,
"V eć na dobre konje i junake.
Murat pao na Mazgit na polje,
"Uvatio i Lab i Sitnicu."
Još ga pita M iloš-0 biliću.
"Ja Ivane, mio pobratime!
"Đ e je ċador silnog car-Murata?
"Ja sam ti se knezu zatekao,
"Da zakoljem Turskog car-Murata,
"Da mu stanem nogom pod groce."
A l' govori K osanċić Ivane:
"Da lud ti si, mio pobratime!
"Đ e je ċador silnog car-Murata,
"Usred Turskog silna taobora,
"D a ti im aš krila soko lova,
"Pak da padneš iz neba vedroga,
"Perje mesa ne bi iznijelo."
Tada M iloš zak lin je Ivana:
"O Ivane, da moj mili brate,
"N eroċeni, kao i roċeni!
"Nemoj tako knezu kazivati,
"Jer ċe nam se kneže zabrinuti,
"I sva ċe se vojska poplašiti,
"V eć ovako našem knezu kaŋi:
"Ima dosta vojske u Turaka,

"A l's'm o tem o s njim a udariti,
"I lasno ih pridobit'm o tem o;
"Jera nije vojska od mejdana,
"V eć sve stare hod te i had tije,
"Z anatlije i m lade ćard tije,
"K oji bo ja ni vi ćeli nisu,
"Istom pošli, da se ljebom rane;
"A i što je vojske u Turaka,
"Vojska im se jeste poboljela
"O d bolesti teške srdobolje,
"A dobri se konji poboljeli
"Od bolesti konjske sakagije.

V.

"K oji ono dobar junak b ješe,
"Š to jedan put britkom sabljom m ane,
"Britkom sabljom i desnicom rukom,
"Pak dvadeset odsijeće g lava?" -
"O no jeste B anov ić S trah in ja?" -
"K oji ono dobar junak b ješe,
"Š to dva i dva na kop lje nab ija,
"Preko sebe u Sitnicu tura?"
"O no jeste S rća Z lopog leća." -
"K oji ono dobar junak b ješe
"Na alatu konju velikome
"S a krstašem u ruci barjakom ,
"Š to sagoni Turke u buljuka
"I nagoni na vodu Sitnicu?" -
"O no jeste B oško Jugov iću."

51. **Kosovka djevojka.**

Uranila Kosovka devojka,
Uranila rano u nedelju,
U nedelju prije jarka sunca,
Zasukala bijele rukave,
Zasukala do beli lakata,
N a plećim a nosi leba bela,

U rukama dva kondira zlatna,
U jednom e laĆane vodice,
U drugome rumenoga vina;
Ona ide na Kosovo ravno,
Pa se šeće po razboju mlada,
Po razboju čestitoga kneza,
Te prevrće po krvi junake;
Kog junaka u tivotu naĆe,
Umiva ga laĆanom vodicom ,
Prićešću je vinom crvenijem
Izalaće lebom bijelijem .
Namera je namerila bila
Na junaka Orlovića Pavla,
Na kneževa mlada barjaktara,
Injega je našla u tivotu ,
Desna mu je ruka osećena
I lijeva noga do kolena,
Vita su mu rebra izlomljena,
Vide mu se dčigerice bele;
Izm iće ga iz te m loge krvce,
Umiva ga laĆanom vodicom ,
Prićešću je vinom crvenijem
Izalaće lebom bijelijem ;
Kad junaku srce zaigralo,
Progovara Orloviću Pavle:
"Sestro draga, Kosovko devojkó!
"Koja ti je golema nevolja,
"Te prevrćeš po krvi junake?
"Koga traćiš po razboju mlada?
"Ili brata, ili bratućeda?
"Al' po greku stara roditelja"^[45]
Progovara Kosovka devojká:
"Dragi brato, delijo neznana!
"Ja od roda nikoga ne traćim :
"Niti brata niti bratućeda,
"Ni po greku stara roditelja;
"M oć ' li znati, delijo neznana,
"K ad knez Laza prićešćiva vojsku

"K od prekrasne Sam odrete crkve
"Tri nedelje tridest kaluĉera?
"Sva se Srpska priĉestila vojska,
"Najposlije tri vojvode bojne'
"Jedno jeste Milošu vojvoda,
"A drugo je Kosanĉić Ivane,
"A treće je Toplica Milane;
"Ja se onde desi na vratima,
"Kad se šeta vojvoda Milošu,
"Krasan junak pa ovome svetu,
"Sablja mu se po kaldrmi vuĉe,
"Svilen kalpak, okovano perje,
"Na junaku kolasta azdija,
"Oko vrata svilena marama,
"Obazre se i pogleda na me,
"S' sebe skide kolastu azdiju,
"S' sebe skide, pa je meni dade
""Na, Devojko, kolastu azdiju,
""Po ĉemu ĉeš mene spomenuti,
""Po azdiji po imenu mome:
""Evo t' idem poginuti, dušo,
""U taboru ĉestitoga kneza;
""Moli Boga, draga dušom oja,
""Da ti s' zdravo iz tabora vratim
""A i tebe dobra sreća naĉe,
""Uzeću te za Milanam oga,
""Za Milana Bogom pobratima,
""koj' je mene Bogom pobratio,
""Višnjim Bogom i svetim Jovanom;
""Ja ću tebi kum venĉanibiti.""
"Za njim ide Kosanĉić Ivane,
"Krasan junak na ovome svetu,
"Sablja mu se po kaldrmi vuĉe,
"Svilen kalpak, okovano perje,
"Na junaku kolasta azdija,
"Oko vrata svilena marama,
"Na ruci mu burma pozlaćena,
"Obazre se i pogleda na me,

"S ruke skide bum u pozlaćenu ,
"S ruke skide, pa je meni dade:
""N a, devojko , bum u pozlaćenu ,
""P o čem u ćeš m ene spom enuti,
""A po burmi po imenu mome:
""E vo t' idem poginuti, dušo ,
""U taboru čestitoga kneza;
""M o li B oga, m oja dušo draga,
""Da ti s' zdravo iz tabora vratim,
""A i tebe dobra sreća naće,
""U zeću te za M ilana m oga,
""Za Milana Bogom pobratima,
""koj' je mene Bogom pobratio,
""V išnjim Bogom i svetim Jovanom ,
""Ja ću tebi ručn i de ver biti." "
"Za njim ide Toplica Milane,
"Krasan junak na ovome svetu,
"Sablja m u se po kal dm i vu će,
"Svilen kalpak, okovano perje,
"Na junaku kolasta azdija,
"Oko vrata svilena marama,
"Na ruci mu koprena od zlata,
"Obazre se i pogleda na me,
"S ruke skide koprenu od zlata,
"S ruke skide, pa je meni dade.
""Na, devojko, koprenu od zlata,
""P o čem u ćeš m ene spom enuti,
""P o kopreni po imenu mome:
""E vo t' idem poginuti, dušo ,
""U taboru čestitoga tasta;
""M o li B oga, m oja dušo draga,
""Da ti s' zdravo iz tabora vratim,
""T ebe, dušo , dobra sreća naće,
""Uzeću te za vernu ljubovcu.""
"I odoše tri vojvode bojne.
"N ji ja danas po razboju tražim ."
A l' besedi O rlov iću Pav le:
"Sestro draga, Kosovko devojko!

"V id iš, dušo, ona kop lja bo jna
 "P onajv iša a i ponajgušća,
 "Onde j' pala krvca od Junaka
 "Ta dobrome konju do stremena,
 "D o strem ena i do uzenČije,
 "A junaku do svilena pasa,
 "Onde su ti sva tri poginula,
 "V eć ti id i dvoru bijelom e,
 "Ne krvavi skuta ni rukava."
 K ad devo jka saslušala reči,
 Proli suze niz bijelo lice,
 Ona ode svom bijelu dvoru
 K ukajući iz bijela grla:
 "Jao jedna! ude ti sam sreće!
 "Da se, jedna, za zelen bor vatim,
 "I on bi se zelen osušio."

45) *Po greku* (po grijehu) roditelj znači *pravi otac*.
 O vd je se pokazuje znak narodnoga m išljenja, da je
 grijeh i *ženiti se*. Ja sam slušao od oca jednoga
 velikog gospodara gde govori za svoga sina : "On je
 moj *po grijehu sin*, ali ga m eni sad valja slušati."

52. **Jurišić Janko.**

Nešto cvili u S tam bo lu gradu ;
 Da l' je guja, da l' je vila b'jela?
 Nit' je guja, ni bijela vila,
 N o je junak Jurišiću Janko ;
 Ako cvili, i nevolja mu je:
 Evo ima tri godine dana,
 Ka' je Janko tame dopadnuo,
 Bre tavnice cara tirjanina,
 Tirjanskoga cara Sulejmana;
 Jeste njemu tama dodijala,
 T e on cvili ju trom i večerom ,
 Dosadio studenu kamenu,
 A nekmo li caru Sulejmanu.

Tad' dolazi care Sulejmane,
On dolazi tavnici na vrata,
Te dozivlje Jurišića Janka:
"Kopilane, Jurišiću Janko!
"Koja ti je golema nevolja,
"Te ti cviliš u mojoj tavnici?
"Al' si gladan, al' si oţednio?
"Ali si se silan uţelio,
"Uţelio m lade kaurkinje?"
Tad' govori Jurišiću Janko:
"Volja ti je, care, besjediti;
"Nit' sam gladan, nit' sam oţednio;
"A mene su ţelje prolazile,
"Još kako sam pao u tavnicu;
"No je mene tama dosadila.
"Sultan: care, ako Boga znadeš!
"Iđi blaga, koliko ti drago,
"Pušti, care, kosti iz tavnice."
Al' govori care Sulejmane:
"Bre, kurviću, Jurišiću Janko!
"Neću tebe pare ni dinara,
"No ti hoću, pravo da mi kaţeš,
"Koje ono bjehu tri vojvode,
"Štono moju krdisaše vojsku,
"Kad ja iĉah kroz Kosovo ravno?"
Tad' govori Jurišiću Janko:
"Voljan budi, care, govoriti,
"Kad me pitaš, pravo ću ti kazat':
"Štono bješe najprva vojvoda,
"Što veoma razgonjaše Turke,
"Nagonjaše u Labi Sitmicu,
"Ono bješe Kraljeviću Marko;
"Štono bješe za njim e vojvoda,
"Što veoma sjecijaše Turke,
"Ono bješe nejaĉak Ognjane,
"Mio sestrić Kraljevića Marka;
"A što bješe treća vojevoda,
"Štono sablju britku salomio,

"Pa na koplje nabijaše Turke,
"Preko sebe u Lab potezaše,
"Potezaše u Lab i Sitnicu,
"Ono bješe Jurišiću Janko,
"Eto ti ga, care, u tavnici,
"Čini od njega šta je tebi drago."
Tad' govori care Sulejmane:
"Bre, kurviću, Jurišiću Janko!
"Kojemu uku najvoliš mučiti,
"Onom ću ti dušu izvaditi:
"Ali voliš po moru plivati,
"Ali voliš na vatri goreti,
"Ali voliš, da te rastrgnem o,
"Rastrgnemo konjma na repove?"
Tad' govori Jurišiću Janko:
"Voljan jesi, care, na besjedi;
"Nikom muke m'ile mučit'nisu,
"Ali veće kad biti ne more:
"Nisam riba, da po moru plivam;
"Nisam drvo, da na vatri gorim;
"Kurva nisam, da me rastržete,
"Rastržete konjma na repove;
"No ja jesam junak od junaka:
"Daj mi, care, konja razlomljena,
"Nejahana trideset godina,
"Nejahana, na boj nećerana;
"I daj mene sablju postalicu,
"Nevačenu trideset godina,
"Nevačenu, na boj isnošenu,
"Koja se je rćom proturila,
"Te s' iz kora izvadit' ne more;
"Pa me pusti u polje široko,
"A napusti dvjesta janjičara,
"Neka mene na sabljam' raznesu,
"Nek poginem junak na junaštvu.
To je njega care poslušao,
Dade njemu konja razlomljena,
Nejahana trideset godina,

N e jahana, na bo j ne ćerana;
I Dade mu sablju postalicu,
N eva Ćenu trideset godina,
N eva Ćenu, na bo j neno šenu,
K o ja se je r Ćom pro turila,
Te s' iz kora izvadiť ne more;
Pa ga pusti u pol je široko,
A za njim e dv jesta jan ji Ćara.
Kad se Janko konja dovatio,
L ju to Janko kon ja udara še,
A lju Će m u kon jic pob jegao,
Pob jegao pol jem širok ijem,
Z a njim tr Ći dv jesta jan ji Ćara.
Jedno Ture izmaknulo bilo,
Ne bi l' Janku ugrabilo glavu,
D a u cara uzim a bak ši ša:
Sustignu lo Ju ri ši Ća Janka,
K ad se Janko vi Će na nevo lji,
On pomenu Boga istinoga,
O pojasa sablju potegao,
Izvad i se; ka 'nova s kova Ća,
Pa do Ćeka ono Ture mlado
A na sablju i na desnu ruku,
Udari ga po svil'nu pojasu.
D v i je po le sa kon ja pado še.
Ture pade, a Janko dopade,
Pa sustala konja odjahao,
N a Turskoga Ćoga uzjahao.
I uze mu sablju od pojasa,
Pa na Turke ju ri š u Ćin io
Pola ih je sabljom isjekao.
A pola ih caru opremio;
Pa o tide pol jem širok ijem
Dvoru svome zdravo i veselo.

53. Obretenije glave kneza Lazara.

K ad L azaru odseko še g lavu

Na ubavu na polju Kosovu,
Od Srblja se niko ne desio,
V eć se desi jedno Ture m lado ,
Jeste Ture, al' je od robinje,
Rodila ga Srpkinja robinja,
Pa besedi Tursko m om će m lado :
"A o Turci, m o ja braćo draga!
"Ovo j' glava jednog gospodara,
"Greota je od Boga jednoga,
"Da je kljuju orli i gavrani,
"Da je gaze konji i junaci."
Uze glavu svetoga Lazara,
Zavi u skut kolaste azdijske,
Pa je nosi do vode kladenca,
Spušta glavu u vodu kladenac .
Stajala je glava u kladencu
L epo vrem e četrdeset leta ,
A ubavo na Kosovo telo,
Ni ga jedu orli ni gavrani,
Ni ga gaze konji ni junaci.
M ili B o ģe na svem 'tebi vala!
Pod ig le se kirid ģije m lade
Od ubava Skoplja bela grada,
Ovi voze Grke i Bugare,
O ni idu N išu i V idinu ,
N a K osovu konak ućinili.
V ećerale kirih ģije m lade,
V ećerale, pak su o ģedn ile;
Izm eć 'sebe ven jer u ģegoše,
U ģegoše ven jer jasnu sveću .
O ni traće vode po K osovu ,
Namera i namerila bila,
Namerila na vodu kladenca,
Jedan veli kirvdija mladi:
"E v 'u vodi m esećine sjajne "
D rug i veli kirid ģija m ladi:
"N ije, braćo , m esećina sjajna."
T reć i m ući, ništa ne besedi,

Okrenu se pravo ka Istoku,
Pa pomenu Boga istinoga,
Ist'nog Boga i svetog Nikolu:
"Pomoz' B o ģe, i o ċe N i k o l a!"
Pa zagazi u vodu kladenca,
Te izvadi iz kladenca glavu
Svetitelja Srpskoga Lazara,
Pa je m e ċe na zelenu travu,
I zaiti vode u kondiru.
D o k se ģedni vodom obred i ģe,
Kad su crnoj zemlji pogledali,
Nesta glave sa zelene trave,
Ode glava preko polja sama,
Sveta glava do svetoga tela,
Pripo ģi se kako ģto j' i b i l a .
Kad u jutru beo dan osvanu,
G l a s d a d o ģe k i r i d ģ i j e m l a d e ,
G l a s d a d o ģe starim sve ģten i k o m ,
I t u d o ċe m l o g o sve ģten i k a ,
T r i s t o t i n e stari sve ģten i k a ,
I d v a n a e s t veliki vladika,
I ċ e t i r i stara patrijara:
P r v o P e ċ k i, drugo C a r i g r a d s k i,
V a s i l j e n s k i i J e r u s a l i m s k i;
O b l a ċ i ģe velike ode ģde,
I n a glave kape kamilavke,
I u r u k e knjige starostavne,
P a ċ a t i ģe velike m o l i t v e ,
I d r ģ a ģe velika den i ģa
Z a t r i d a n a i t r i n o ċ i t a v n e
N i s e d o ģe, n i s e o d m o r i ģe,
N i l e g o ģe, n i s a n k a ģm a ģe,
M o l e s v e c a, k u d ċe svetac po ċi,
D a k o j o j ċe L a z a z a d u ģb i n i:
I l' O p o v u, i l i K r u ģe d o l u ,
I l' ċe J a s k u, i l i B e ģe n o v o j,
I l' R a k o v c u, i l i Ģ i ģa t o v c u ,
I l' ċe Đ i v ģi i l i K u v e ģd i n u ,

D a ili će u M a ćedon iju ;
N e će svetac zadu ģb in i tu Ćoj ,
V e ć on o će svojoj zadu ģb in i ,
A u svoju krasnu Ravanicu
Pod visokom pod K u ćaj-planinom ,
Š to je L aza sagradio crkvu
Z a ģivo ta jo šte za svojega ,
Sagradio sebi zadu ģb inu
O svom lebu i o svome blagu
A bez suza bez sirotinjskije .

54. M arko K raljev i ć i soko .

Razbo lje se K raljev i ću M arko
Pokraj puta drum a juna ćkoga ,
V i še glave kop lje udario ,
A za kop lje Š arca privezao ,
Jo š govori K raljev i ću M arko :
"Ko bi mene vode napojio ,
"K o li bi m i ladak na ćin io ,
"T aj bi du ši m jesto u fatio ."
Tu dopade soko tica siva ,
U kljunu mu vode donosio ,
Pa je Marka vode napojio ;
Nad Markom je krila raskrilio ,
Pa je M arku ladak na ćin io ;
Jo š govori K raljev i ću M arko :
"O sokole, siva tico moja !
"K akvo sam ti dobro u ćin io ,
"Kad si mene vode napojio
"I kad si m i ladak na ćin io ?"
Soko tica odgovara Marku :
"N e budali, K raljev i ću M arko !
"Kadno bjesmo na Kosovu bojnom ,
"T e ški bo jak m i s Turci trp ljesm o ,
"O nda Turci m ene u fati še ,
"O ba m o ja krila odsjeko še ;
"Ti si mene u fatio , Marko ,

"Metnuo me na jelu zelenu,
"Da me Turski konji ne sataru,
"I junačka mesa naranio
"I prvene krvi napojio;
"T u s i m e n i d o b r o u č i n i o ."

55. O p e t t o , m a l o d r u k č i j e .

L e t i M a r k o k r a j d r u m a c a r e v a ,
P o k r i o s e z e l e n o m d o l a m o m ,
P o o b r a z u s r m a j l i m a r a m o m ,
Č e l o g l a v e k o p l j e u d a r i o ,
Z a k o p l j e j e Š a r a c k o n j i c s v e z a n ,
N a k o p l j u j e s u r a t i c a o r l e ,
Š i r i k r i l a , M a r k u č i n i l a d a ,
A u k l j u n u n o s i v o d e l a d n e ,
T e z a p a j a r a n j e n a j u n a k a .
A l ' b e s e d i i z g o r i c e v i l a :
"O B o g a t i , s u r a t i c o o r l e !
"Š t o j e t e b i d o b r a u č i n i o ,
"U č i n i o K r a l j e v i ć u M a r k o ,
"Š i r i š k r i l a , t e m u č i n i š l a d a ,
"I u k l j u n u n o s i š v o d e l a d n e ,
"T e z a p a j a š r a n j e n a j u n a k a ?"
A l ' b e s e d i s u r a t i c a o r l e :
"M u č i , v i l o , m u k o m s e z a m u k l a !
"K a k o m " n i j e d o b r a u č i n i o ,
"U č i n i o K r a l j e v i ć u M a r k o ?
"M o ģ e š z n a t i i p a m e t o v a t i ,
"K a d i z g i b e v o j s k a n a K o s o v u
"I o b a d v a c a r a p o g i n u š e ,
"C a r M u r a t e i k n e ģ e L a z a r e ,
"P a d e k r v c a k o n j u d o s t r m a š c a
"I j u n a k u d o s v i l ' n a p o j a s a ,
"P o n j o j p l o v e k o l j i i j u n a c i ,
"K o n j d o k o n j a , j u n a k d o j u n a k a ?
"A m i t i c e d o l e t i s m o g l a d n e ,
"D o l e t i s m o i g l a d n e i ģ e d n e ,

"Ljuckoga se naranismo mesa
 "I krvi se ljucke napojismo,
 "A moja se krila zakvasiše,
 "Planu sunce iz neba vedroga,
 "T e s e m o j a krila okoreše,
 "Ja ne mogo s krilma poletiti,
 "A m o j e je društvo od letilo,
 "Ja ostado nasred polja ravna,
 "Te me gaze konji i junaci;
 "B o g donese K r a l j e v i ć a M a r k a ,
 "U z e m e n e iz krvi junačke,
 "P a m e metnu za sebe na Š arca,
 "Odnese me u goru zelenu,
 "P a m e metnu na jelovu granu,
 "Iz nebesa sitan dažd udari,
 "T e s e m o j a krila poopraše,
 "I j a mogo s krilma poletiti,
 "Poletiti po gori zelenoj,
 "Sastado se s m o j o m druţb inicom .
 "D r u g o m i je dobro ućinio ,
 "U ćinio K r a l j e v i ć u M a r k o :
 "M o ęeš znati i p a m e to vati,
 "K a d izgore varoš na K osov u
 "I izgore kula A d ęag in a?
 "O n d e b i l i m o j i o r l u š i ć i ,
 "P a i skup i K r a l j e v i ć u M a r k o ,
 "O n i skup i u svil'na nedarca,
 "Odnese i dvoru bijelome,
 "P a i r a n i ć itav m e s e c d a n a ,
 "Ć itav m e s e c i n e d e l j u v i š e ,
 "P a i p u s t i u goru zelenu,
 "Sastado se s m o j i o r l u š i ć i ;
 "T o j e m e n i u ćinio M a r k o ."
 S p o m i n j e s e K r a l j e v i ć u M a r k o ,
 K a o d o b a r d a n a k u g o d i n i .

56. Ć e n i d b a M a r k a K r a l j e v i ć a .

S jede M arko za večeru s m ajkom ,
Stade mati Marku besjediti:
"O m oj sinko, K raljeviću M arko!
"V eć je tvoja ostarjela m ajka,
"N e m ože ti pripravljat'večere,
"A n e m ože služit'm rka vina,
"A n e m ože lućem svijetliti:
"O ťeni se, m oj prem ili sine,
"D a zam jenu stećem za ťivota."
Veli Marko ostariloj majci:
"Oj Boga mi, moja stara majko!
"P rošao sam devet kraljevina,
"I desetu Tursku carevinu;
"Đ e ja naćoh za m ene Ćevojku,
"O n Će n e m a za te prijatelja:
"Đ e ja naćoh za te prijatelja,
"O n Će n e m a za m ene Ćevojke,
"Osim jednu, moja stara majko,
"A pod dvorom kralja Š išm anina,
"Mati moja, u zemlji Bugarskoj,
"Ja je naćoh na vodi ćatrnji,
"K ad je vićeh, m oja stara m ajko!
"Oko mene trava okrenu se.
"E no, m ati, za m ene Ćevojke,
"Eno za te dobra prijatelja;
"Sprem i m ene tanke brašnj enice,
"D a ja idem prositi Ćevojku."
Stara mati jedva doćekala,
T a ne ćeka dok jutro osvane,
V eć m u grad i šećerli kolaće
Kad u jutru jutro osvanulo,
Sprem i M arko sebe i Šarina,
P a natoći tulum inu vina,
O bjesi je o sedlu Šarinu,
S drugu stranu topuzinu tešku,
P a posjede pom am na Šarina,
Ode pravo u zemlju Bugarsku,
B 'jelu dvoru kralja Š išm anina.

Daleko ga kralju ugledao,
Malo bliže pred njeg' išetao :
Ruke šire, u lice se ljube,
Za junačko pitaju se zdravlje;
Sluge vjerne konje privatiše,
O dvedoše u podrum e donje,
Kralju Marka na bijelu kulu,
Za gotovu sofru zasjedoše,
Pa stadoše m rko piti vino
A kada se ponapiše vina,
Marko skoči na noge lagane,
Kapu skida. do zemlje se svija,
On u kralja zaprosi Čevojku,
Kralj je dade, ne reče riječi.
Dok postavi prsten i jabuku,
Iporeza ruho na Čevojku .
I dariva svasti i punice,
Dade Marko tri tovara blaga.
Odgodio do mjeseca dana,
Dok otide bijelu Prilipu
Ipokupi kićene svatove.
Besjedi m u Čevojačka m ajka:
"O moj zete, od Prilipa Marko!
"Nem o j vodit' tu Čina Čevera,
"V eć jal' brata, jali bratu čeda:
"Đ evojka je odviše lijepa,
"Bojimo se goleme sramote."
Tu je noćcu prenoćio Marko,
Pa u jutru oprem i Šarina,
Ode pravo bijelu Prilipu.
Kad je bio do Prilipa grada,
Daleko ga mati opazila,
Malo bliže pred njeg' išetala,
Ruke širi, u lice ga ljubi,
Marko majku u bijelu ruku.
Pita majka Kraljevića Marka:
"O m o j sine, Kraljeviću Marko!
"Jesi l' mene mirno putovao?

"Jesi l' mene snahu isprosio?
"Mene snahu, sebe vjernu ljubiu "
Reće Marko ostarilo majci:
"Jesam, mati, mirno putovao,
"I Čevojku sebe isprosio,
"Potrošio tri tovara blaga,
"I kad po Čoh dvoru bijelom e,
"Reće meni Čevajačka majka:
""O moj zete, Kraljeviću Marko!
""Nemaj vodit' tu Čina Čevera,
""Već jali' brata, jali bratučeda:
""Čevojka je odvise lijepa,
""Bojimo se goleme sramote.""
"A ja, mati, brata ne imadem,
"Brata nemam, bratučeda nemam."
Veli njemu ostarila majka:
"O moj sine, od Prilipa Marko!
"Za to nemaj brige nikoliko,
"Već naćini jednu sitnu knjigu,
"Te je pošlji dućdu od Mletaka,
"Nek ti počea kum stvo vjenćano,
"Nek povede pet stotina svata,
"Dugu šalji Zemljiću Stjepanu,
"Da ti bude Čever kod Čevojke,
"Nek povede svata pet stotina,
"Pa se ne boj nikakve sramote.
Kada Marko razumijor'jeći,
Onda svoju poslušao majku,
On naćini knjige na koljenu,
Jednu šalje dućdu Mletačkom e,
Dugu pobru Zemljiću Stjepanu
Malo vreme za tim postojalo,
Al'eto ti dućda od Mletaka,
Sanim ide pet stotina svata;
Dućde ode na tananu kulu,
A svatovi u polje široko;
Malo za tim, eto i Stjepana,
Ion vodi pet stotina svata

Sastaše se na kuli tananoj,
Te se m rka ponapiše vina.
Odatle se svati podigoše,
O tidoše u zemlju Bugarsku,
Pravo dvoru kralja Šišmanina
Lijepo ih kralju dočeka
Vode konje u podrume donje,
A junake na bijele kule;
Pridrta ih tri bijela dana,
Počinuše konji i junaci
Kad četvrto jutro osvanulo,
Povikaše kićeni čauši.
"Azurala, kita i svatovi!
"Kratki danci, a dugi konaci,
"Hoće nam se dom a zastarati."
Kralj iznese gospodske darove:
Kom jagluka, kom eboščaluka,
Kumu dade od zlata siniju,
A Čeveru od zlata košulju
Idade mu konja i Čevojku;
Još Čeveru kralje govoraše
"Eto tebe konja i Čevojke
"Do Markova dvora bijeloga,
"Podaj Marku lijepu Čevojku,
"Na čast tebe konjic od mejdana"
Digoše se kićeni svatovi
Putovati uz polje Bugarsko
Đe je sreća, im a i nesreće
Dunu vjetaru polju široku,
Te podiže duvak na Čevojci,
Ukaza se lice u Čevojke,
Viće lice dužde od Mletaka,
Od muke ga glava zaboljela,
Jedva čeka, kad će noćca doći
Kad svatovi na konak padoše,
Tad' pošeta dužde od Mletaka
Do čadora Zemljića Stjepana,
Pa Stjepanu tiho govoraše:

"O Čevere, Zem ljiću Stjepane!
"Daj ti mene tvoju milu snahu
"Jednu noćcu za vjemu ljubovcu,
"Evo tebe jedna čizma blaga,
"Mo Stjepane, tujih dukata "
Velinjem u Zem ljiću Stjepane
"Šuti, dužde, okamenio se!
"Palo ti je na um poginuti?"
Povrati se dužde od M letaka.
Kad su bili na drugom konaku,
Šeta dužde bijelu čadoru,
Pa govori Zem ljiću Stjepanu:
"Daj, Stjepane, tvoju milu snahu
"Jednu noćcu za vjemu ljubovcu,
"Evo tebe dvije čizme blaga,
"Mo Stjepane, tujih dukata "
Stjepan njemu gorko odgovori:
"Idi, dužde, izgubio glavu!
"Kako će se obljubiti kuma!"
Povrati se dužde pod čadora.
Kad su bili na trećem konaku,
Ide dužde Čeveru Stjepanu:
"Daj, Čevere, tvoju milu snahu
"Jednu noćcu za vjemu ljubovcu,
"Evo tebe tri čizme dukata."
Prevari se Zem ljiću Stjepane
Na tri čizme tujih dukata,
Dade duždu svoju snahu milu.
Uze njemu tri čizme dukata,
A dužd kumu za bijelu ruku,
O dvede je pod čadore svoje,
Pa je kumi tiho besjedio"
"Sjedi dolje, moja mila kumo!
"Da s' grlimo i da s' milujemo."
Velinjem u Bugarka Čevojka
"Bolankume, dužde od M letaka!
"Pod nam 'će se zemlja provaliti,
"A više nas nebo prolomiti,

"K ako će se kum a m ilovati?"
R eće riječ du đde od M letaka
"Oj ne luduj, moja mila kumo!
"Ja sam do sad devet obljubio,
"K um o m o ja! kum a kršten ijeh,
"A vjenčane dvadest i četiri;
"Ni jednom se zemlja ne provali,
"N it' se nebo više nas pro lom i;
"V eć ti sjedi, da se m ilujem o."
A Čevojka kum u govoraše:
"A m o j kum e, du đde od M letaka!
"Mene stara proklinjala majka,
"Da ne ljubim bradata junak,
"V eć junaka m lada go lobrada,
"K ao što je K raljev iću M arko."
Kad to čuo du đde od M letaka,
On berbere hitre dobavio,
Jedan mi je, drugi bradu brije;
Pok lan ja se lijepa Čevojka,
Kupi bradu, u jagluk zavija.
Pa berbere du đde izgon io,
Svojoj kumi tiho besjedio:
"Sjedi dolje, moja mila kumo."
A Bugarka njem u besjeČaše:
"A moj kum e, du đde od M letaka!
"A ko ču je K raljev iću M arko,
"O bo je ćem ' izgub iti glave."
V eli du đde lijepoj Čevojci:
"Sjedi dolje, nemoj ludovati!
"Eno Marka na sredi svatova,
"Đ e je bi jel ča dor razapeo ,
"N a ča doru jabuka od zlata,
"U jabuci dva kamena draga,
"Te se vidi do polu svatova;
"V eć ti sjedi, da se m ilujem o."
R eće njem u lijepa Čevojka:
"Stani malo, moj predragi kume!
"Đ ok izi Ćem pred ča dore b 'jele,

"Da pogledam nebu pod oblake,
"Il' je vedro, ili je oblačno."
Kad iziće mlada pred čadore,
Viće čador Kraljevića Marka,
Zaigra se mlada niz svatove,
Kano jelen od godine dana,
Do čadora Kraljevića Marka.
Marko leg'o sanak boraviti,
A Čevojka stade više njega,
Roni suze od bijela lica,
Kad se prenu Marko Kraljeviću,
Onda reče Bugarci Čevojci:
"Horjatinjo, Bugarka Čevojko!
"Zar ne moće mene pričekati
"Dok doćem o do bijela dvora
"I rišćanski zakon savršim o?"
Privati se sablje okovane.
Pokloni se lijepa Čevojka,
Pa govori Kraljeviću Marku:
"Gospodaru, Kraljeviću Marko!
"Ja nijesam roda horjatskoga,
"V eć jednoga roda gospodskoga,
"T i sa sobom vodiš horjatine:
"H orjatina kuma i Čevera;
"Prodade me Zem ljiću Stjepane
"Dućdu kumu za tri čizm e blaga;
"A ko mi se, Marko, ne vjeruješ,
"Evo brade dućda od M letaka."
Pa prosipa bradu iz jagluka.
Kada viće Kraljeviću Marko,
On Čevojci bješe govorio:
"Sjedi dolje, lijepa Čevojko,
"U ju tru će potražiti Marko."
Pa on leće sanak boraviti.
Kada svanu i ogranu sunce,
Usta Marko na noge lagane,
I prigmu ćurak naopako,
A u ruku topuzinu tešku,

O de pravo kum u i Čeveru,
 Te on njima dobro jutro daje:
 "D obro ju tro , kum e i Čevere!
 "O j Čevere! kam o tvoja snaša?
 "A ti kume! kamo tvoja kuma?"
 Šu ti Čever, ništa ne govori,
 Progovori du tde od M letaka:
 "O m o j kum e, K raljeviću M arko!
 "Sad su ljudi svako jake ćudi,
 "Sad se nije ni našalit's m irom ."
 Veli njem u K raljeviću M arko:
 "Z la ti šala, du tde od M letaka!
 "N ije šala obrijana brada!
 "K am o tebe brada ju ćeranja?"
 Još m u ćaše du tde govoriti,
 A l'ne dade K raljeviću M arko .
 Manu sabljom, otkide mu glavu.
 Pobje tde m u Z em ljiću S tjepane,
 S ti tde njega K raljeviću M arko,
 I njega je sabljom udario,
 Od jednoga dvojicu ogradi.
 Pa se vrati natrag do ćad ora,
 T e oprem i sebe i Šarina.
 Podi tde se kita i svatovi,
 Z drav 'odoše bijelu Prilipu .

57. M arko K raljević poznaje oćinu sab lju .

R ano ran i T urkin ja Ćevo jka,
 Prije zore i bijela dana,
 Na Maricu bijeliti platno.
 Do sunca joj bistra voda bila,
 Od sunca se voda zamutila,
 Udarila mutna i krvava,
 Pa pronosi konje i kalpake,
 Ispred podne ranjene junake;
 Pa nanese jednoga junaka,
 Uzela ga voda na maticu,

O kreće se niz vodu Maricu.
Vidje junak kod vode Čevojku,
Pa je počeo Bogom sestrim iti:
"Bogom sestro, lijepa Čevojko!
"Baci mene jednu krpu platna,
"Izvadi me iz vode Marice,
"Čestituću tebe ostaviti."
Čevojka je za Boga primila.
Baci njemu jedan kraj od platna,
Izvadi ga vodi na obalu.
Na junaku rana sedamnaest;
Na junaku čudno odijelo;
O bedri mu sablja okovana,
Na sablji su tri balčaka zlatna,
U balčacim 'trikam ena draga:
Valja sablja tri careva grada.
Veli junak Turkinji Čevojci:
"Sestro moja, Turkinja Čevojko!
"Koga imaš kod bijela dvora?"
Reče njemu Turkinja Čevojka:
"Imam jednu ostarjelu majku,
"I imadem brata Mustaf-agu."
Progovara dobar ranjen junak:
"Sestro moja, Turkinja Čevojko!
"Idi kaži bratu Mustaf-agi,
"Da me nosi dvoru bijelome;
"Kod mene su tri ćemera blaga,
"U svakome po trista dukata:
"Ja ću jedan tebe pokloniti,
"Drugi tvome bratu Mustaf-agi,
"A treći ću sebe ostaviti,
"Da ja vidam moje grdne rane;
"Ako Bog da, te rane izvidam,
"Čestituću tebe ostaviti
"I tvojega brata Mustaf-agu."
Ode cura dvoru bijelome,
Te kazuje bratu Mustaf-agi:
"O moj brate, aga Mustaf-aga!

"Dobila sam ranjena junaka
"Na Marici na vodi studenoj;
"K od njega su tri ćem era blaga,
"U svakome po trista dukata:
"Jedan hoće m ene pokloniti,
"A drugi će tebe, M ustaf-aga,
"A treći će sebe ostaviti,
"Da on vida svoje grdne rane;
"Nemoj mi se, brate, prevariti.
"D a pogubiš ranjena junaka,
"Donesi ga dvoru bijelome."
Ode Ture na vodu Maricu,
A kad viće ranjena junaka,
Uze gledat' sablju okovanu:
M anu njom e, ods'jeće m u glavu,
Skide s njega divno odijelo,
Pa on ode dvoru bijelome.
Pred njega je sestra izlazila,
A kad viće, šta je učinio,
O na reče bratu M ustaf-agi:
"Z a što, brate, da od B oga načeš!
"Z a što zgubim oga pobratim a?
"N a što si se, bolan, prevario
"A na jednu sablju okovanu!
"Eda Bog da, odsjekla ti glavu!"
T o m u reče, uz kulu uteče.
Malo vreme za tim postajalo,
D oće ferm an od cara Turskog
Mustaf-agi, da ide na vojsku.
Ode mujo na carevu vojsku,
Pripasao sablju okovanu;
A kad doće u carevu vojsku,
Gleda sablju malo i veliko;
Nikome se izvaditi ne da:
Ode sablja od ruke do ruke,
D oć 'u ruke K raljeviću M arku,
Sama mu se sablja izvadila.
Kad je Marko sablju zagledao,

A l'na sablji tri slova rišćanska:
Jedno slovo N ovaka kovača,
D rugo slovo V ukašina kralja,
T reće slovo K raljev ića M arka.
Pita Marko Ture Mustaf-agu:
"O j B oga ti, Tursko m om će m lado!
"Otkud tebe ova britka sablja?
"Ili si je za blago kupio?
"Ili si je u boju dobio?
"Ili ti je od baba ostala?
"Ili ti je ljuba donijela,
"Donijela ljuba od miraza?"
Veli njemu Ture Mustaf-aga:
"Oj Boga mi, kaurine Marko!
"K ad m e pitaš, pravo ću ti kazat'!"
Sve mu kaza, kakono je bilo.
V eli njem u K raljev iću M arko:
"Z a što, Ture, da od B oga načeš!
"Nijesi mu rane izvidao?
"Danas bih ti dao agaluke
"K od našega cara čestitoga."
Veli njemu Ture Mustaf-aga:
"Be ne luduj, kaurine Marko!
"D a ti m ožeš dob it' agaluke,
"Najprije bi sebe izvadio;
"V eć daj am o sablju okovanu."
Manu sabljom od Prilipa Marko,
S k ide g lavu T určin-Mustaf-agi.
O tidoše caru kazivati,
Car po Marka opravio sluge;
K ako koji M arku dolazaše,
Marka zove, Marko ne govori,
V eć on sjedi, pije m rko vino;
K ad se M arku veće dosadilo,
O n prigmu ćurak naopako,
A uzim a tešku topuzinu,
P a otide caru pod čadora;
K o liko se rač lju tio M arko,

U ôizm am a sjede na serdžad u ,
 Pa pogleda cara poprijeko,
 K rvave m u suze iz oôiju .
 Kad je care sagledao Marka
 I pred njim e tešku topuzinu ,
 C ar s'odm iêe , a M arko prim iêe ,
 D ok doćera cara do duvara ;
 C ar se m aši u dđepove rukom ,
 Te izvadi stotinu dukata ,
 Pa ih daje K raljeviću M arku :
 "Idi, Marko, napij mi se vina ;
 "Š to su m i te tako rađlju tili?" :
 "N e pitaj m e , care pooôim e !
 "Poznao sam sablju baba moga ;
 "Da sam Bog d'o u tvojim rukama ,
 "I ti bi m e 'vako rađlju tio ."
 Pa on usta i ode ôadoru .

58. O pet to , m a lo drukčije .

S ultan care u K osovo siêe
 Sa svojijeh sto hiljada vojske ,
 I on pade kraj vode Sitnice ,
 Carev telal po ordiji hoda ,
 I prodaje sablju d im išćiju :
 Gola sablja tri stotin' dukata ,
 Kore su joj tri stotin' dukata ,
 A gajtani tri stotin' dukata .
 T u se n iko naći ne m ogaše ,
 tko bi sablju za blago kupio .
 Namjera je namjerila Marka
 N a Turôina careva telala ,
 Pa govori K raljeviću M arko :
 "O Turôine , carev i telale !
 "D aj da vidim sablju d im išćiju
 D ade Turôin rijeći ne reće .
 G leda M arko sablju d im išćiju ,
 Pa govori carevu telalu :

"D aću tebe devet stotina
"Sve tutih u zlatu dukata;
"N o ću li m e, parevi telale!
"Da gledamo Mjesto zaklonito,
"Da s' odavde malo uklonimo,
"D a ti brojim sve tute dukate;
"M rzi m e se ovĆe raspasivat',
"D a odpanem tri ćem era zlata,
"Jer sam ovĆe Turkom m logo dućan,
"N e će m i dat' sablje isplatiti."
T o je Turćin jedva doćekao,
Otidoše uz vodu S itnicu
Pod bijelu kam enu ćupriju.
R aspasa se K raljeviću M arko,
T e otpasa tri ćem era zlata,
P a on stere zelenu mavlutu,
I istrese tri ćem era zlata;
T urćin broji sve tute dukate,
M arko gleda sablju d im išćiju,
A l'na sablji tri slova riščanska:
Jedno slovo sveti Dimitrije,
D rugo slovo sveti A ranĆele,
T reće slovo kralju V ukašine.
K ad to viĆe K raljeviću M arko,
O n mi pita careva telala:
"O T urćine, carevi telale!
"A tako ti Boga jedinoga!
"O tkud tebe sablja d im išćija?
"Ili ti je od baba ostala?
"Ili ti je ljuba donijela?
"Ili si je ĆegoĆ zadobio?"
S tade Turćin M arku besjediti:
"Oj Boga mi, neznana delijo!
"H oću tebe pravo kazivaći.
"Nije sablja od baba ostala,
"Niti mi je ljuba donijela,
"V eć ću ješ li, neznana delijo
"Na mejdanu sablju sam dobio:

"Kad je Srpsko carstvo poginulo
"I dva cara pala u Kosovu:
"Sultan Murat i care Lazare,
"Ja sam on Će sablju zadobio:
"Ja poranih rano na Sitnicu,
"Da napojim dora debeloga,
"Namjera me bila namjerila
"N a zelena svilena Ćadora,
"Pod Ćadorom le Ź i ranjen junak,
"T a strašan je, da ga B og ub ije
"Brci su mu po prsima pali,
"Pokrio se zelenom mavlutom,
"Pored njega sablja d im išć ija.
"Kad ugleda mene ranjen junak,
"On je mene Bogom bratimio:
""Bogom brate, neznana delijo!
""Ne s'jeci mi moje ruse glave,
""Grdnijeh sam rana dopadnuo,
""Skoro će m i duša izlaziti,
""P riĉekaj m e sam o do po sata,
""Sarani me kraj vode Sitnice,
""E v 'kod m ene tri ĉem era zlata,
""I evo ti sablja d im išć ija,
""Koja valja hiljadu dukata,
""I evo ti svilena Ćadora." "
"Ja m u ne šćeh za B oga prim iti,
"V eć izvukoh ranjena junaka,
"Trgoh sablju, odsjekoh mu glavu,
"Uzeh njega za bijelu ruku
"I baš onu za nogu desnicu,
"Bacih njega u vodu Sitnicu.
"T u sam ĉudan šićar zadobio,
"I tu sam ti sablju zadobio."
K ad to začu K raljev iću M arko,
On govori carevu telalu:
"O Turĉine, da od B oga naĉeš!
"Ono j' bio moj mio babajko,
"M oj babajko, kralju V ukašine!

"D a si n jem u dušu pričeka o ,
 "D a si n jega on Ć e sara n io ,
 "Ja bi h tebe ljep še sara n io ,"
 Pa po te ģ e sablju d im isk iju ,
 T e T ur Ć inu odsije Ć e gla vu ,
 Uze njega za bijelu ruku ,
 A za ruku i za desnu nogu ,
 Baci njega u vodu Sitnicu :
 "Id ' , T ur Ć ine , tra ģ i baba m oga "
 Ode Marko u vojsku carevu
 I odnese i sablju i blago ;
 P itaju ga T urci jan i Ć ari :
 "O j B oga ti , K raljevi Ć u M arko !
 "Kamo tebe carevi telale ?"
 A Turcima Marko odgovara .
 "P ro Ć ite se , T urci jan i Ć ari !
 "U ze T ure gro še i dukate ,
 "Pak otide morem trgovati ."
 Sam i T urci M e Ć u sobom zbore :
 "Teško Turkom trguju Ć i s M arkom !"

59. M arko K raljevi Ć i Filip M ad ģ arin .

Vino pije tridest kapetana
 U Karlovcu^[46] bijelome gradu ,
 M e Ć u njim a V ilip M ad ģ arine ,
 A do njega Zmaj-Đ espote V u Ć e ,
 Dokle su se vina napojili
 I od vina Ć e iv zadob ili ,
 Pa se vali tridest kapetana ,
 Š to je koji rob lja na rob io ,
 Koliko li glava osjekao ;
 A li veli V ilip M ad ģ arine ;
 "B ra Ć o m o ja , tridest kapetana !
 "Vidite li bijela Karlovca
 "I u njemu tridest i tri kule ?
 "Ja sam svaku glavom nakitio ,
 "D o n ijesam kulu na Ć upriji ,

"A inju ću skoro okititi
"Rusom glavom Kraljevića Marka."
To govori Vilip Madžarine,
A mišljaše, niko ga ne čuje
Od Markovih vjernih prijatelja;
Al' ga čuje Zmaj-Despote Vuče,
Pobratim je Kraljeviću Marku,
Pa se skoči od zemlje na noge,
Dovatio diviti hartiju,
Te je sitnu knjigu napisao
Ka Prilipu gradu bijelome
Pobratim u Kraljeviću Marku,
Vako Vuče Marku govoraše:
"Čuješ li me, Bogom pobratime!
"Evo mi aš grdna dušmanina
"U Karlovcu Vilip-Macarina,
"On se jeste, brate, zarekao,
"Da će tvoju uknuti glavu,
"Njom bijelu nakititi kulu;
"No se čuvaj, Bogom pobratime,
"Od Vilipa kake prijevare."
Pamu Vuče knjigu opravio.
A kad Marku sitna knjiga dođe,
Teviče, što mi pobro piše,
On se skoči na noge lagane,
Opremi se na bijeloj kuli,
I pripasa sablju okovanu,
I prigmu ćurak od kurjaka,
Pa se skide u arove donje,
Te opremi Šarca debeloga:
Pokrijn'jega surom mećedinom,
A zauzda Čedom od čelika,
Objesim u tešku topuzinu,
I gadare s obadvije strane;
Pa se šarcu na ramena baci,
A uprti koplje ubojito,
Ode pravo niz Kosovo ravno,
Od Pazara lomnim Vlahom Starim,

Pa se spusti Valjevskoj nahiji,
Ode pravo preko M ačve ravne
D okle doČe šeru D m itrovici,
Tuna Marko Savu prebrodio,
Ode pravo preko Srema ravna,
A kad doČe ka K arlovcu gradu,
Ode M arko niz novu čaršiju
D okle doČe dvoru V ilipovu,
U gna Šarca u m erm er-avliju,
Pa ga dogna pred bijele dvore,
A l'V ilipa dom a ne bijaše,
V eć otiš' b u lov u planinu,
N o m u stoji ljuba A nČelija,
A oko nje četiri dvorkinje,
T e joj drže sku te i rukave.
K ada doČe K raljeviću M arko,
O n joj B oťju pom oć nazivao:
"B oťja pom oć, m oja snaho m ila!
"Jel' kod dvora Vilip pobratime?
A veli mu ljuba Vilipova:
"Id 'o tale, go la derv išino!
"S takijem se Vilip ne bratimi."
K ad to čuo K raljeviću M arko,
Udari je dlanom po obrazu,
N a ruci m u burm a pozlaćena,
N a čin i joj ranu na obrazu
I tri zdrava pomjeri joj zuba,
Pa joj skide tri niza dukata,
T e ih baci u svilne dťepove,
Pa govori ljubi Vilipovoj:
"Pozdravi mi Vilip-M adťarina
"K ada doČe ozgo iz planine,
"N eka doČe u novu m ehanu,
"Da se rujna nakitimo vina,
"Ni za moje ni njegovo blago,
"V eć za tvoga zlaćena Čerdana,"
Pa okrenu pom am na Šarina,
Ode pravo u novu mehanu;

O d ja Š arca, sveza pred m ehanu ,
A on sjede pita rujno vino
Malo bilo, za dugo ne bilo,
D o Ć e V ilip dvoru b ije l o m e ,
A srete ga ljuba A n Ć e l i j a ,
Roni suze niz bijelo lice,
D r ĩ i krvav jag luk u rukam a ,
A pita je V ilip M ad ĩarine:
"Š to je tebe, m o j a v j e m a l j u b o ?
"T e p r o l j e v a š s u z e o d o Ć i j u ,
"D r ĩ i š k r v a v j a g l u k u r u k a m a ?"
Ode njemu ljuba govoriti:
"Gospodaru, Vilip-M ad ĩarine!
"Ti kad ode u lov u planinu,
"A ja stajah pred bijelom kulom,
"V rag donese jednu derv i š i n u ,
"N a n j e m u j e Ć urak od kurjaka,
"P a p o Ć urku sablju pripasao ,
"Uprtio koplje na ramena,
"P a o n j a š e k o n j a š a r e n o g a ,
"P a g a d o g n a p r e d b i j e l u k u l u ,
"M e n e b o ĩ j u p o m o Ć n a z i v a o :
""B o ĩ j a p o m o Ć , m o j a s n a h o m i l a !
""Jeli doma Vilip pobratime?""
"A ja njemu Boga ne privatih,
"No ovako njemu progovorih:
""I d ' o t a l e , g o l a d e r v i š i n o !
""S takijem se Vilip ne bratimi."
"A on dogna konja šarenoga,
"Udari me dlanom po obrazu,
"N a r u c i m u b u r m a p o z l a Ć e n a ,
"Nagrđi mi prebijelo lice
"A pomjeri do tri zdrava zuba;
"Skide s mene tri niza dukata,
"P a o t i d e u n o v u m e h a n u ,
"A tebe je 'vako pozdravio:
"D a o t i d e š u n o v u m e h a n u ,
"Da se rujna napojite vina,

"Ni za tvoje, ni njegovo blago,
"V eć za m oga zlaćena Ćerdana."
K ad to začu V ilip M adţarine,
A on reće ljub i A nĆeliji:
"M uĉ', ne plaĉi, m oja v jema ljubo!
"Sad će njega V ilip uvatiti,
"D ovešću ga dvoru bijelom e,
"N ek ti nija u bešici sina."
Pa okrenu suru bedeviju,
O de pravo niz novu ĉaršiju
D oke doĉe pred novu m ehanu,
A li Šarac vezan pred vratim a,
V ilip nagna suru bedeviju,
D a uiĉe u novu m ehanu,
A li ne da Šarac od m ejdana,
V eć kob ilu b ije po rebrim a;
N alju ti se V ilip M adţarine,
Pa po trţe perna buzdovana,
O de biti pred m ehanom Šarca;
A l'prop išta Šarac pred m ehanom :
"Avaj mene do Boga miloga!
"Đ e pog iboh ju tros pred m ehanom
"O d silnoga V ilip :M adţarina
"A kod moga slavna gospodara!"
N o m u reće iz m ehane M arko :
"Propušti ga u m ehanu, Šarĉe!"
K ad je Šarac saslušao M arka,
Propusti ga u novu mehanu.
A kad V ilip uĉe u m ehanu,
A on Marku Boga ne naziva,
V eće trţe tešku topuzinu,
Pa udari K raljev ića M arka,
U dari ga u pleći junaĉke,
Ali Marko ni habera nema,
V eće veli V ilip :M adţarinu :
"Sjedi s mirom , M adţarsko kop ile!
"N e budim i po koţuhu buha,
"V eć odjaši, da pijem o vino ,

"Pa još im a dana za m ejdana."
 A l' to V ilip ne slušaše M arka,
 V eć ga ud'ri u desnicu ruku,
 T e m u razbi čašu pozlaćenu
 A prosu mu crveniku vino.
 K ad go viće K raljeviću M arko,
 A on skoći od zem lje na noge,
 N a M adžara juriš učinio,
 Njegovu mu sablju ugrabio,
 Te ga njome Marko udario,
 Udari ga po desnu ramenu,
 Razdvoji ga na sedlu bojnome,
 Pa kroz njega Marko dovatio
 Na vratima mermera kamena,
 I njega je pola presjekao,
 Pa je oštru sablju zagledao,
 Pa govori K raljeviću M arko:
 "M ili B ože, čuda velikoga!
 "D obra gvođĆa u loša junaka!"
 N jom e m anu, ods'ječe m u glavu,
 Pa je Š arcu baci u zobnicu,
 Ode pravo dvoru Vilipovu,
 Te mu obi bijelu riznicu,
 Iz nje Marko povadio blago,
 Pa otide drumom pjevajući,
 O sta V ilip nogom kopajući,
 A ljuba m u m lada kukajući.

46) Jedni pjevaju u *Budimu* mjesto u *Karlovcu*, i
 onda M arko ide preko B ijograda. M arko K raljević i
 kći kralja A rapskoga.

60. M arko K raljević i beg K ostadin .

K on je jašu do dva pobratim a,
 B eg K ostadin i K raljević M arko,
 Beg Kostadin besedio Marku:
 "Pobratim e, K raljeviću M arko!

"D a ti m en i o j e s e n i d o Ć e š ,
"O j e s e n i , o D m i t r o v u d a n k u ,
"A o m o m e k r s n o m e i m e n u ,
"P a d a v i d i š ĉ a s t i i p o š t e n j a ,
"A i l e p a , b r a t e , d o ĉ e k a n j a ,
"I g o s p o d s k e Ć a k o n i j e r e d o m ."
A l ' b e s e d i K r a l j e v i ć u M a r k o :
"N e v a l i s e , b e Ĺ e , s d o ĉ e k a n j e m !
"K a d j a t r a Ĺ i b r a t a A n d r i j a š a ,
"J a s e d e s i u d v o r u t v o j e m u
"O j e s e n i o D m i t r o v u d a n k u
"A o t v o m e k r s n o m e i m e n u ,
"V i d i o s a m t v o j e d o ĉ e k a n j e ,
"I v i d i t i d o t r i n e ĉ o v e š t v a ."
A l ' b e s e d i b e Ĺ e K o s t a d i n e :
"P o b r a t i m e , K r a l j e v i ć u M a r k o !
"T a k a k v a m i n e ĉ o v e š t v a k a Ĺ e š ?"
V e l i n j e m u K r a l j e v i ć u M a r k o :
"P r v o t i j e , b r a t e , n e ĉ o v e š t v o :
"D o Ć o š e t i d o d v e s i r o t i c e ,
"D a j ' n a r a n i š l e b a b i j e l o g a
"I n a p o j i š v i n a c r v e n o g a ;
"A t i v e l i š d v e m a s i r o t a m a :
""I d ' t ' o d a t l e , j e d a n l j u c k i g a d e !
""N e g a d ' t e m i p r e d g o s p o d o m v i n a .""
"A m e n i j e Ĺ a o , b e Ĺ e , b i l o ,
"Ĺ a o b i l o d v e j u s i r o t i c a ,
"P a j a u z e d o d v e s i r o t i c e ,
"O d v e d o i d o l e n a ĉ a r š i j u ,
"N a r a n i i l e b a b i j e l o g a
"I n a p o j i v i n a c r v e n o g a ,
"P a p o k r o j i n a n j i ĉ i s t i s k e r l e t ,
"Ć i s t i s k e r l e t i z e l e n u s v i l u ,
"P a i o n d a p o s l a d v o r u t v o m e ,
"A j a , b e Ĺ e , g l e d i m i z p r i k r a j k a ,
"K a k o ĉ e š i o n d a d o ĉ e k a t i ;
"A t i u z e j e d n o s i r o ĉ a d i ,
"U z e n j e g a n a l i j e v u r u k u ,

"Drugo uze na desnicu ruku,
 "Odnese i u dvore za stole:
 ""Jed'te, pijte, gospodski sinovi.""
 "D rugo ta je, beŕe, neĉoveštvo :
 "Š to su bili stari gospodari.
 "Pa su svoju aznu izgubili,
 "I na n jim a stari skerlet beše,
 "O ne m ećeš u donju trpezu ;
 "A koji su novi gospodari
 "I od skora aznu zametnuli
 "I na n jim a novi skerlet beše,
 "O ne m ećeš u gornju trpezu,
 "P red n ji nosiš vino i rakiju
 "I gospodsku Ćakoniju redom .
 "T reće ti je, beŕe, neĉoveštvo :
 "T i im adeš i oca i m ajku,
 "Ni jednoga u astalu nema,
 "D a ti pije prvu ĉašu vina."

61. M arko K raljević i A lil-aga.

Po jezd iše do dva pobratim a
 Preko krasna mesta Carigrada:
 Jedno jeste K raljeviću M arko ,
 A drugo je beŕe K ostadine!
 T a i poĉe besediti M arko :
 "Pobratim e, beŕe K ostadine!
 "Sad ja idem preko Carigrada,
 "Teva m' koja sukobiti beda,
 "Te me teva na mejdan zazvati;
 "Ja ću s' teško bolan uĉin iti
 "Od zla bola teške srdobolje."
 Pak se M arko bolan uĉinio
 Bez bolesti, od m udrosti teške,
 Po dobru se Š arcu polo ŕio ,
 Na sedlo se srcem naslonio,
 Tako ide preko Carigrada.
 Dobra kopca sukobila Marka,

Sukobi ga carev Alil-aga,
I za agom tridest janjičara;
Alil-aga besedio Marku:
"O junače, Kraljeviću Marko!
"Ajd' na mejdan, da s' nadstreljujemo,
"Pa ako ti Bog i sreća dade,
"Te ti mene danaske nadstreliš,
"Na čast tebe moji beli dvori
"I u dvori moje dostojanje
"I kaduna moja verna ljuba;
"Ako li te danaske nadstrelim,
"Ne tražim ti ni dvora ni ljube,
"Teke što ću tebe obesiti,
"Viteza ti osvojiti Šarca."
A besedi Kraljeviću Marko:
"Ostan' me se, Turčine prokleti!
"Mene nije do streljanja tvoga,
"Već evo me teška bolest našla,
"Teška bolest, srdo bolja lju ta,
"Ni konja se držati ne mogu,
"A kamo li da se nadstreljujem!"
A l' se Turčin ostanu ti ne će,
Vati Marku desni skut dolame,
Trže Marko noža od pojasa,
Te odseče desni skut dolame:
"Idi bedo, aratos te bilo!"
A l' se Turčin ostanu ti ne će,
Već uvati levi skut dolame,
Marko trže noža od pojasa,
Te i leva odsiječe skuta:
"Idi bedo, da te Bog ubije!"
A l' se Turčin ostanu ti ne će,
Već uvati Šarca za vočice,
Desnom rukom za vočice Šarca,
Levom rukom Marka za nedarca.
Planu Marko, kako vatra živa,
Ispravi se na Šarcu vitezu,
Dobro Šarcu dizgen potegao,

Igra Šarac, kako i pomam an,
I preskače konje i junake;
Pak doziva bega Kostadina:
"Pobratim e, beže Kostadine!
"Idi, brate, bezistenu mome,
"Donesi mi strelu Tataranku,
"U kojoj je streli Tataranki
"Devet beli sokolovi pera;
"A ja idem s agom na kadiju,
"Nam ešćem i da nam sinpilati;
"Dam eč'nama posle nije kavge."
Tad'se beže bezistenu vrati,
Ode Marko s agom na kadiju.
Kako ide carev Alil-aga,
Papuč'skide, sede kod kadije,
Pa izvadi dvanaest dukata,
Te kadijim eće pod koleno:
"Efendija, eto ti dukata,
"Ne daj Marku pravog sindtilata."
Ali Marko Turski razabrao,
Au Marka ne ima dukata,
Već buzdovan m eće preko krila:
"Čuješ li me, efendi: kadija!
"Daj ti mene pravog sindtilata,
"Jer vidiš li šestoper pozlaćen,
"Ako t' odem udarati njime,
"Ne će tebe m elem trebovati,
"Mešćem u ćeš i zaboraviti
"A dukate ni videti ne ćeš."
Efendiju popade groznica
Gledajući šestoper pozlaćen,
Sindtilati, a drkću mu ruke.
Kad poČoše na mejdan junački,
Za agom je tridest janjičara,
A za Markom ne ima nikoga,
Do nekol'ko Grka i Bugara.
Kad doČoše na mejdan junački,
A besedi carev Alil-aga:

"D elibaša, ajde m eći strele;
"T i se vališ, da si dobar junak ,
"I vališ se caru na divanu ,
"D a zastreliš orla krstatoga ,
"K rstaš' orla, što vodi oblake."
Besedi mu Kraljeviću M arko :
"Ja, Turčine, ja sam dobar junak ,
"Ali ti si od mene stariji,
"Jer je vaše gospodstvo i carstvo
"Tvoj je mejdan stariji od moga,
"Jer si mene na mejdan zazvao;
"V eć, Turčine, ajde m eći strele."
M etnu Turčin prvu belu strelu ,
Strelu metnu, pak meri aršinom ,
P restrijeli sto dvadest aršina;
Metnu Marko prvu belu strelu,
P restrijeli dve sto tan ' aršina .
M etnu Turčin drugu belu strelu ;
P restrijeli tri sto tin ' aršina ;
Metnu Marko drugu belu strelu,
P restrijeli pet sto tin ' aršina ;
M etnu Turčin treću belu strelu,
P restrijeli šest sto tin ' aršina ;
U tom M arku i K ostadin doČe
I donese strelu Tataranku,
U kojoj je streli Tataranki
Devet beli sokolovi pera;
Metnu Marko strelu Tataranku,
Ode strela u pra i u maglu,
O Ćim a se ne da pregledati,
A kamo li premerit' aršinom !
S tade Turčin suze prosipati,
S tade Marka Bogom bratimiga:
"B ogom brate, K raljeviću M arko !
"V išnjim Bogom i svetim Jovanom
"P o ubavu zakonu vašem u !
"N a Ćast tebe m oji beli dvori,
"I kaduna moja verna ljuba,

"Tek me nemoj, brate. obesiti!"
 A besedi Kraljeviću Marko:
 "O Turčine, živ' te Bog ubio!
 "Bud me bratiš, što mi ženu daješ?
 "Mene tvoja žena ne treba,
 "U nas nije, kano u Turaka,
 "Snašica je, kano i sestrice;
 "Ja na domu imam ljubav vernu,
 "Plemenitu Jelicu gospođu;
 "A sve bi ti, brate, oprostio,
 "Ali si mi izdrago dolamu,
 "Vraćaj mene tri tovara blaga,
 "Da iskrpim na dolami skute."
 Skoči Turčin rado i veselo,
 Grlj, ljub i Kraljevića Marka,
 Odvede ga dvoru gospodskome,
 Te ga časti za tri bela dana,
 Dade njemu tri tovara blaga,
 Snaa kada košulju sa zlatom,
 Uz košulju samajli maru;
 Još mu dade trista pratilaca,
 Otprati ga dvoru gospodskome.
 I posle su vreme živovali,
 Svetlu caru čuvali krajinu:
 Gdi se gode krajina uzbija,
 Uzbija je Alil-aga s Markom;
 Gdi se gode gradovi uzimlju,
 Uzimlje i Alil-aga s Markom.

62. Marko Kraljević i Marina od Kostura.

Sjede Marko samajkom večerati
 Suva ljeba i crvena vina;
 Ali Marku tri knjige dočose:
 Jedna knjiga od Stambola grada,
 Od onoga cara Pojazeta;
 Druga knjiga od Budima grada,
 Od onoga kralja Budimskoga:

T reća knjiga od Sibirja grada,
Od vojvode Sibirjanin-Janka.
Koja knjiga od Stambola grada,
Car ga u njoj na vojsku poziva,
Na Arapsku ljutu pokrajinu;
Koja knjiga od Budima grada,
Kralj ga u njoj u svatove zove,
U svatove na kumstvo vjenčano,
Da ga vjenča s gospoćom kraljicom;
Koja knjiga od Sibirja grada,
Janko u njoj na kumstvo naziva,
Da mu krsti dva nejaka sina.
Mar:ko nita svoju staru majku:
"Sjetuj mene, moja stara majko,
"K u d a m i je sad ići najpreče:
"I l' ću ići na carevu vojsku,
"I l' ću ići kralju u svatove,
"D a g a v j e n č a m s g o s p o ć o m k r a l j i c o m ;
"I l' ću ići S i b i r j a n i n - J a n k u ,
"D a m u k r s t i m d v a n e j a k a s i n a ? "
V e l i m a j k a K r a l j e v i ć u M a r k u :
"O m o j s i n k o , K r a l j e v i ć u M a r k o !
"U svate se ide na veselje,
"Na kumstvo se ide po zakonu,
"Na vojsku se ide od nevolje:
"I d i , s i n k o , n a c a r e v u v o j s k u ;
"I B o g ć e n a m , s i n k o , o p r o s t i t i ,
"A T u r c i n a m n e ć e r a z u m j e t i . "
T o j e M a r k o p o s l u š a o m a j k u ,
P a s e s p r e m i n a c a r e v u v o j s k u ,
S ' s o b o m v o d i s l u g u G o l u b a n a ;
N a p o h o d u m a j c i n a r u č u j e :
"Č u l i m e n e , m o j a s t a r o m a j k o !
"G r a d u v r a t a r a n o z a t v o r a j t e ,
"A u j u t r u d o c k a n o t v o r a j t e ;
"J e r a s a m t i , m a j k o , u z a v a d i
"S p r o k l e t i j e m M i n o m o d K o s t u r a ,
"P a s e b o j i m , m o j a s t a r a m a j k o ,

"Da mi b'jele ne pohara dvore."
Ode Marko na carevu vojsku
Sa svojim slugom Golubanom.
K ad su bili na trećem konaku,
Sjede Marko večer'večerati,
G oluban m u ružno vino služi:
U ze čašu K raljeviću M arko,
Č ašu uze, u san se zanese,
I ispusti čašu na trpezu,
Č aša pade, vino se ne prosu;
Budi njega sluga Golubane:
"G ospodaru, K raljeviću M arko!
"I dosad si na vojsku išao,
"Al' nijesi tako drijemao,
"N i iz ruke čašu izpuštao!"
A M arko se trže iza sanki,
Pa govori slugi Golubanu:
"Golubane, moja vjerna slugo!
"M alo trenuh, čudan sanak usnih,
"Č udan sanak a u čudan časak,
"Đ e se pram en m agle započede
"Od Kostura grada bijeloga,
"Pak se savi okolo Prilipa,
"U toj magli Mina od Kostura,
"On pohara moje b'jele dvore,
"Sve pohara i ognjem popali,
"Staru majku s konjima pregazio,
"Zarobi mi moju vjernu ljubav,
"Odvede mi konje iz arova,
"I odnese iz riznice blago."
Veli njemu sluga Golubane:
"A ne boj se, K raljeviću M arko!
"Dobar junak dobar san usnio:
"San je lađa, a B og je istina."
K ad dođoše gradu C arigradu,
D iže care silovitu vojsku,
O tidoše preko m ora sinjeg
Na Arapsku ljutu pokrajinu,

Te uzimlju po moru gradove,
Četrdeset i četiri grada;
Kad do Čoše pod Kara-Okana,
Okan biše tri godine dana,
Okan biše, uzet' ne mogoše;
Marko s'ječe Arapske junake,
Pa sve glave pred cara iznosi,
A car Marku bakšiše poklanja.
To Turcima vrlo mučno bilo,
Pa govore caru čestito me:
"Gospodine, care Pojazete!
"Marko nije junak nikoliko,
"V eće mrtve odsijeca glave
"I pred tebe na bakšiš donosi "
To začuo Kraljeviću Marko,
Pa se moli caru čestito me:
"Gospodine, care poočim e!
"Mene jeste sutra krsno ime,
"Krsno ime lijep danak Đurđev;
"V eće me pusti, care poočim e,
"Da proslavim moje krsno ime
"Po zakonu i po običaju;
"I daj mene pobra Alil-agu,
"Da se s mirom ponapijem vina."
Onda se caru ne mogaše,
V eće posla Kraljevića Marka,
Da on slavi svoje krsno ime,
I dade mu pobra Alil-agu.
Ode Marko u goru zelenu
Po daleko od vojske careve.
Pa razape bijela šatora,
Pod njim sjede piti mrko vino
Sa svojim pobrom Alil-agom.
Kad u jutru jutro osvanulo,
Odmah pozna straža od Arapa,
Da u vojsci ne imade Marka,
Pa povika straža od Arapa:
"Sad navali, ljuta Arapijo!

"Nema onog strašnoga junaka
"Na šarenu konju velikom e."
Tad' navali ljuta Arapija,
Ode caru triest hiljad' vojske.
Onda care Marku knjigu piše:
"Brže hodi, moj posinko Marko!
"Propade mi triest hiljad' vojske."
Ali Marko caru odgovara:
"Kada brže, care poočim e!
"Još se nisam vina napojio,
"A kamo li u slavu ustao!"
Kad je drugo jutro osvanulo
Opet viče straža od Arapa:
"Navalite, ljuta Arapijo!
"Nema onog strašnoga junaka
"Na šarenu konju velikom e."
A Arapijurišu čin iše,
Ode caru šeset hiljad' vojske.
Opet care Marku knjigu piše:
"Hodi brže, moj posinko Marko!
"Propade mi šeset hiljad' vojske."
Ili Marko caru odgovara:
"Čekaj malo, care poočim e,
"Još se nisam dobro počastio
"S kumovima i s prijateljima."
Kad je treće jutro osvanulo,
Opet viče straža od Arapa:
"Navalite, ljuta Arapijo!
"Nema onog dobroga junaka
"Na šarenu konju velikom e."
A Arapijurišu čin iše,
Ode caru sto hiljada vojske.
Onda care Marku knjigu piše:
"Brže da si, moj posinko Marko!
"Brže da si, moj po Bogu sinko!
"Arapi mi šator oboriše."
Onda Marko usjede na Šarca,
Pak on ode u carevu vojsku;

Kad u jutru bijel dan osvanu
I dvije se udariše vojske,
Opazi ta straža od Arapa,
Pak povika iz grla bijela:
"Sad ustupi, ljuta Arapijo!
"Eno onog strašnoga junaka
"Na šarenu konju velikome."
Onda Marko ud'rim eč' Arape,
Na tri strane vojsku raščerao:
Jednu vojsku sabljom isjekao,
Drugu vojsku šarcem pogazio,
Treću vojsku pred cara dognao;
Al' se Marko ljuto izranio:
Sedamdeset rana dopanuo,
Sedamdeset rana od Arapa;
Pak on caru pade preko krila,
Pita njega care gospodine:
"Moje posinko, Kraljeviću Marko!
"Jesu li ti rane od smrti?
"Moje šlimi, sinko, preboljeti,
"Da ti tražim mome i ećim e?"
Velinjem u Kraljeviću Marko:
"Gospodine, care poočim e!
"Nijesu mi rane od smrti,
"Činim i se, mogu preboljeti."
Car se maši rukom u džepove,
Te mu daje hiljadu dukata,
Da on ide grdne rane vidat',
Za njim posla dvije vjerne sluge,
Da gledaju, da ne umre Marko;
Ali Marko ne traži ećim a,
Već on ide iz krčme u krčmu,
Te on traži, će je bolje vino.
Tek se Marko vina ponapio,
I grdne mu rane zarastoše;
Ali njemu sitna knjiga dođe,
Da su njemu dvori poharani:
Poharani, ognjem popaljeni,

S t a r a m a j k a s k o n j m a p r e g a ŕ e n a
I v j e r n a m u l j u b a z a r o b l j e n a ;
T a d ' p r o t u ŕ i K r a l j e v i ć u M a r k o
U z k o l j e n o c a r u p o o ĉ i m u :
" G o s p o d i n e , c a r e p o o ĉ i m e !
" B ' j e l i s u m i d v o r i p o h a r a n i ,
" V ' j e r n a m i j e l j u b a z a r o b l j e n a ,
" S t a r a m a j k a s k o n j m a p r e g a ŕ e n a ,
" I z r i z n i c e o d n e š e n o b l a g o ,
" O d n i j o g a M i n a o d K o s t u r a . "
N j e g a t j e š i c a r e g o s p o d i n e :
" N e b o j m i s e , m o j p o s i n k o M a r k o !
" A k o s u t i d v o r i i z g o r e l i ,
" L j e p š e ć u t i d v o r e n a ĉ i n i t i
" P o r e d m o j i h , k o i m o j i š t o s u ;
" A k o t i j e b l a g o o d n e š e n o ,
" D a t ' u ĉ i n i m a g o m h a r a ĉ l i j n s k i m ,
" P a k ć e š v i š e b l a g a s a k u p i t i ;
" A k o t i j e l j u b a o d v e d e n a ,
" B o l j o m ć u t e l j u b o m o ŕ e n i t i . "
A l ' g o v o r i K r a l j e v i ć u M a r k o :
" F a l a t e b e , c a r e p o o ĉ i m e !
" K a d t i s t a n e š m e n e d v o r e g r a d i t ' ,
" M e n e h o ć e s i r o t i n j a k l e t i :
" " G l e k u r v i ć a K r a l j e v i ć a M a r k a !
" " O n i s u m u d v o r i i z g o r e l i ,
" " A o v i m u p u s t i o s t a n u l i ! " "
" D a m ' u ĉ i n i š a g o m h a r a ĉ l i j n s k i m ,
" J a h a r a ĉ a p o k u p i t ' n e m o g u
" D o k n e s v e ŕ e m n i š t a i u b o g a ,
" P a ć e m e n e s i r o t i n j a k l e t i :
" " G l e k u r v i ć a K r a l j e v i ć a M a r k a !
" " O n o m u j e b l a g o o d n e š e n o ,
" " A o v o m u o s t a n u l o p u s t o ! " "
" A š t o ć e š m e ŕ e n i t ' d r u g o m l j u b o m ,
" K a d j e m o j a l j u b a u ŕ i v o t u ?
" V e ć d a j m e n i t r i s t a j a n i ć a r a ,
" P o k u j n j i m a k r i v e k o s i j e r e ,

"I daj njima lagane motike,
"Ja ću ići bijelu Kosturu
"Ne bi l' svoju povratio ljubu."
C arm u dade trista jan ičara,
Pokova im krive kosijere,
I dade im lagane motike.
Jan ičare sjetovao M arko :
"B raćo m o ja, trista jan ičara!
"Vi idite bijelu Kosturu,
"K ad doćete ka K osturu gradu ,
"V am a će se G rci radovati:
""Blago nama, evo nam argata!
""Jeftino će radit'v inograde.""
"V i nem ojte, braćo m o ja draga,
"V eć padnite pod K osturom gradom ,
"Pijte vino i bistru rakiju,
"D ok le i ja u K ostur ne doćem ."
O tidoše trista jan ičara,
O tidoše bijelu K osturu,
Marko ode Svetoj gori slavnoj,
Pričesti se i ispov jed i se,
Jer je m nogu krvcu učinio ;
Pa obuće ruho kaluđersko ,
Pusti crnu bradu do pojasa,
A na glavu kapu kamilavku;
Pa se baci Š arcu na ram ena,
Ode pravo bijelu Kosturu.
K ada doće M in i od K ostura,
Al' on sjedi, rujno pije vino,
A M arkova slu ŝim u ga ljuba;
Pita njega Mina od Kostura:
"O j B oga ti, cm i kaluđere!
"O tkud tebe taj šaren i kon jic?"
V eli njem u K raljev iću M arko :
"Oj Boga mi, Mina gospodaru!
"Ja sam bio u carevoj vojsci
"Na Arapskoj ljutoj pokrajini,
"Tamo bješe jedna budalina

"Po im enu K raljeviću M arko ,
"I on tamo jeste poginuo:
"I ja njega jesam saranio
"Po zakonu i po običaju ,
"D adoše m i konja od podušja ."
K ad to začu M ina od K ostura ,
O d radosti na noge skočio ,
P a govori K raljeviću M arku :
"Be aferim, crni kaluČere!
"Evo ima devet godin' dana
"K ako čekam ja takove glase:
"Markove sam poharao dvore,
"Poharao, ognjem popalio,
"Vjernu sam mu ljubuzarobio,
"Još je za se nijesam vjenčao ;
"Sve sam ček'o, dok pogine M arko ,
"A sad ćeš m e ti vjenčati s njom e ."
Uze knjigu K raljeviću M arko ,
K njigu uze, te M inu vjenčava ,
D a sa kim e, već sa svojom ljubom !
P a sjedoše ružno piti vino ,
Vino piti i veseliti se,
Al' govori Mina od Kostura:
"Č uješ Jelo , i srce i dušo !
"Do sad si se Markovica zvala,
"A od sad si M inina gospoČa ;
"Idi, dušo , u riznice donje ,
"Te donesi tri kupe dukata,
"D a darujem cma kaluČera ."
Ode Jela u riznice donje ,
Te donese tri kupe dukata ,
Ne nosi ih od Minina blaga ,
V eć ih nosi od M arkova blaga ;
I donese sablju zarČalu ,
P a je daje crnom kaluČeru :
"Na ti i to , crni kaluČere ,
"O d podušja K raljeviću M arku ."
U ze sablju K raljeviću M arko ,

Sablju uze, pa je zagleduje,
 Pa govori Mini od Kostura:
 "Gospodaru, Mina od Kostura!
 "Jel' slobodno na veselju tvome
 "Poigrati simo kaluĉerski?"
 Veli njemu Mina od Kostura:
 "Jest slobodno, cmikaluĉere,
 "Jest slobodno, za što ne bibilo
 Skoĉi Marko na noge lagane
 Obrnu se i dva i tri puĉa,
 Sav se ĉardak iz temelja trese;
 Pa potrĉe sablju zarĉalu,
 Manu sabljom s desna na lijevo,
 Te on Mini odsijeĉe glavu,
 Pa povika iz grla bijela:
 "Sad naval'te, moja argatijo!
 "Nema vama Mine od Kostura."
 Nava liše trista janĉara
 U dvorove Mine od Kostura,
 Bijele mu dvore poharaše,
 Poharaše, ognjem popališe;
 Marko uze svoju vjernu ljublu
 I Minino on pokupi blago,
 Pa otide bijelu Prilipu
 Pjevajući i pop'jevajući.

63. Marko Kraljević i 12 Arapa.

Šatorpen je Kraljeviću Marko
 Na Arapskoj pokrajini ljutoj,
 Pod šatorom sede popi vino.
 Jošte Marko ĉaše ne popio,
 Al' dopade robinja devojka
 Pod šatora Kraljevića Marka,
 Stade Marka Bogom bratimiti:
 "Bogom brate Kraljeviću Marko!
 "Višnjim Bogom i svetim Jovanom!
 "Oprosti me danas od Arapa,

"U troje sam dopadala ruke,
"E vo danas, brate, u četvrte,
"M eĆ 'dvanaest braće A rapčadi;
"N e drže m e, k'o se drži rob lje,
"V eć m e biju trostrukom kandžijom ,
"Nagone me, da im lice ljubim;
"Ne mogu i jedna ni gledati,
"A kamo li, da im lice ljubim."
A Marko je privati za ruku,
Posadi je do desna kolena,
Ogrte je kolastom azdijom,
A u ruke daje čašu vina:
"Na, devojk, te se napij vina,
"Danas te je ogrejalo sunce,
"K ad si došla k m ene pod šatora."
Tek devojk a čašu privatila,
I prin iće, da s'nap ije vina,
Al' dopade dvanaest Arapa
Na dvanaest ata Arapskije,
S taše M arka nazivati kurvom :
"K urvo jedna, K raljeviću M arko!
"Ti li posta drugi car na zemlji,
"D a o tim lješ rob lje od A rapa?"
A sm eje se K raljeviću M arko:
"Id 't' odatle, deco A rapčadi!
"D a ja o vas ne ogrešim duše."
Al' srditi dvanaest Arapa,
Svi dvanaest sablje po trgoše,
T e nad M arkom šator oboriše,
N a šatoru isekli konopce,
Pade šator na soko la M arka
I na njegov krstaš alaj-barjak
I na Šarca konja velikoga.
K ade vide K raljeviću M arko
O borena svilena šatora,
P lanu M arko kao vatra ťiva,
Pak on skoči na noge lagane,
D ovati se Šarca velikoga,

Za se baci Bogom posestrimu,
 Tri puta je opasa pojasom,
 A četvrtom od sablje kajasom ,
 Pak potrže sablju okovanu ,
 Te potera dvanaest Arapa;
 Ne seče i po grlu bijelu ,
 Već i seče po svilenu pasu ;
 Od jednoga dvojica padaju,
 Od dvanaest Marko načinio ,
 Od dvanaest dvadest i četiri.
 Pak se manu preko polja ravna,
 Kano zvezda preko vedra neba.
 Ode pravo ka Prilipu gradu,
 Ka svojemu dvoru bijelome.
 Pak doživlje Jevrosimu majku:
 "Jevrosima, moja stara majko!
 "Moja majko, moja slatka rano!
 "Evo, mati, Bogom posestrime,
 "Ran' je, majko, mene kakono si,
 "U dom i je, kano čelo svoje,
 "Da bi, majko, stekli prijatelje."
 Ranila je Jevrosima stara,
 Ranila je, i udomila je
 U Rudnika grada bijeloga
 U veliku kuću D izdarića
 Među njima devet bratenaca.
 O tuda Marko steče prijatelje;
 Odlazio često posestrimi;
 Kao svojoj sestrici ročenoj,
 I često se vina napijao .

64. Marko Kraljević i kći kralja Arapskoga .

Pita majka Kraljevića Marka:
 "Ja m o j sinko , K raljeviću M arko!
 "Š to ti grad iš m loge zadužbine?
 "Il' si teško B ogu zgriješio ,
 "Il' si ludo^[47] blago zadobio?"

Veli njojzi od Prilipa Marko:
"Oj Boga mi, moja stara majko!
"Jednom bijah u zemlji Arapskoj,
"Pa u ran ih na vodu čatmju ,
"D a napo jim m o jega Šarina;
"K ad ja do Čoh na vodu čatmju ,
"Al' na vodi dvanaest Arapa;
"Ja šćad i jah , m ati, preko reda
"D a napo jim m o jega Šarina,
"Ne dade mi dvanaest Arapa;
"Mati moja, izvadismo kavgu:
"Ja po tegoh tešku topuzinu .
"Te udarih crna Arapina,
"Ja jednoga, mene jedanaest,
"Ja dvojicu, mene desetina,
"Ja trojicu, mene devetina,
"Ja četiri, a m ene osm ina ,
"Ja petinu, a mene sedmina,
"Ja šestinu , a m ene šestina;
"Šestina je m ene nadv lada la ,
"Svezaše m i ruke naopako,
"O dvedoše kralju A rapskom e ,
"Kralj me baci na dno u tavnicu,
"Ja tavnovah za sedam godina,
"N it' ja znadoh , kad m i ljeto do Če ,
"N it ja znadoh , kad m i zim a do Če ,
"Osim jedno, moja stara majko:
"Z im i bi se grudale Čevojke ,
"Probace mi po grudu snijega,
"Po tom znadem , da je došla zim a;
"L jeti bace strućak bosio ka ,
"Po tom znadem, da je ljeto, majko.
"A kad nasta osma godinica,
"Tavnica mi nije dodijala,
"D od i ja m i A rapka Čevojka ,
"M ila ćerca K ralja A rapskoga ,
"D o lazeći ju trom i večerom ;
"V iće m ene na tavn ičk i pend ţter:

""Ne trun', jadan, u tavnici, Marko!
""V eć daj m ene tvoju vjeru tvrdu ,
""D a ćeš m ene uzet' za ljubovcu ,
""Da izbavim tebe iz tavnice,
""D obra tvoga iz podrum a Šarca ,
""Pokup iću t u t ij eh dukata ,
""Bolan Marko, koliko ti drago.""
"Kad se , m ati, v i Ć eh na nevo lji,
"Skinuh kapu, metnuh na koljeno,
"Pa se kunem kapi na koljenu:
""T vrda v jera! ostav it' te ne ću ,
""T vrda v jera! prevarit' te ne ću ;
""I sunce je vjerom prevrnulo,
""Te ne grije zimi k'o i ljeti,
""A ja v jerom prevm uti ne ću .""
"T o prom isli A rapka Ćevojka ,
"Promislila, da se kunem njojzi:
"Jedno veće b ješe om rknu lo ,
"Otvori mi od tavnice vrata,
"Izvede me iz tavnice, majko,
"D ovede m i pom am na Šarina ,
"I još sebe bolj eg od Šarina ,
"Na obadva bisage dukata,
"Donese mi sablju okovanu;
"Otale se dovatismo konja
"I odosmo kroz zemlju Arapsku.
"K ade ju tro b ješe osvanu lo ,
"I ja sjedoh , m ati, o tpo Ć ivat
"A uza m e A ralka Ćevojka ,
"Zagrli me crnijem rukama,
"Kad pogledah, moja stara majko,
"Ona crna, a bijeli zubi,
"T o se m ene m u Ć no u Ć in ilo,
"Ja potegoh sablju okovanu,
"Udar ih je po svilenu pasu,
"K roz nju sablja , m ati, pro leće la ;
"P rivatih se m o jega Šarina ,
"Još A rapci glava progovara:

""B ogom brate, K raljeviću M arko!
""Nemoj, bolan, mene ostaviti!""
"T u sam , m ati, B ogu zgriješio,
"A veliko blago zadobio,
"T e ja gradim m loge zadužbine."

47) "*Ludo blago zadobio*" znači bez m uke i *bez pameti*, sam o srećom , a m logo blaga.

**65. M arko K raljević u A začkoj tam n ici.
(komad od pjesme)**

B o ťe m ili! na svem ' tebe vala!
K akav b ješe delibaša M arko!
Kakav li je danas u tamnici,
U tam n ici A začkoj prok leto j!
T am n ica je kuća neobična:
U tamnici voda do koljena,
Od junaka kosti do pojasa;
Tude idu zmije i jakrepi,
H oće zm ije oči da pop iju ,
A jakrepi lice da nagrde,
Da otpadnu noge do koljena
I junaku ruke do ramena.
P išti jadan po tam n ici M arko ,
P išti M arko , do B oga se čuje,
G leda M arko A začkoj čaršiji,
N e će l'koga ugledati svoga;
Ni kog svoga, do Boga jednoga,
N o ugleda lijepu Čevojku ,
M ilu šćercu kralja od A zaka,
Đ evojku je B ogom sestrim io:
"Bogom sestro, kraljeva Čevojko!
"D oČim ene tam n ici na pend ťer."
Đ evojka je za B oga prim ila,
I za Boga i za brata svoga,
O na doČe tam n ici na pend ťer,
Marko njojzi tiho progovara:

"Bogom sestro, kraljeva Čevojko!
"Idi babu od Azaka kralju,
"Od mene mu poklon i pozdravlje:
"Kumim njega Bogom istinijem,
"Nek me pusti iz tamnice klete
"A na vjeru i na veresiju
"I na jemca Boga istinoga,
"Da ja idem do Prilipa grada,
"Da donesem za otkupa blago,
"Vjera moja, dvadeset tovara;
"Ako li mi vjerovati ne će,
"Nek me pusti iz tamnice klete,
"Pa neka me u gvođće okuje,
"Ja ću situ knjigu opraviti
"Majci mojoj u Prilipa grada,
"Za otkup će donijeti blago:
"U tamnici živiti ne mogu."
Kad Čevojka rječi razum jela,
Ona ode kralju na divana,
Kada babu na divan iziće,
Pitao je od Azaka kralju:
"Oj boga ti, mila ćerim oja!
"Šta je tebe tam o nestanulo?
"Il' ti malo svile i kadive,
"Ili zlata, il' bijela platna?
"A l' lijepe čoh e Paraguna
"I rezane, pa i nerezane?"
Besjedi mi lijepa Čevojka:
"O moj babo, od Azaka kralju!
"Svašta dosta u dvoru tvojem u,
"Ništa mene nije nestanulo;
"No evo ti poklon i pozdravlje
"A od sućnja Kraljevica Marka,
"Daga pustiš iz tamnice, babo,
"A na vjeru i na veresiju
"I na jemca Boga istinoga,
"Dok otide do Prilipa grada,
"Za otkup će donijeti blago,

"Donjeti dvadeset tovara,
"A ko li m u vjerovati ne ćeš,
"Pusti njega t tamnice, babo,
"U ťeljez ga gvoťće okuj teško,
"O n će sitnu knjigu opraviti
"Majci svojoj u Prilipa grada,
"Z a otkup će don ijeti blago."
K ad to začu od A zaka kralju,
on Ćevojci pr'jeke r'ječi kaťe:
"K ućko jedna, a ne ćerim oja!
"Š njim e si se, kućko, sjaranila!
"A tako mi Boga velikoga!
"N e ću pustit' iz tam nice M arka,
"D rťaću ga za devet godina,
"D ok m u zm ije oči ne popiju,
"A jakrepi ne nagrde lice;
"Dok m' otpadnu noge do koljena
"I junaku ruke do ramena;
"Kad dopadne take muke Marko,
"Ja ću pustit' su ťnja bez d inara,
"Izaijeću tuc 'ka na sokake,
"Neka prosi, nek se ljebom rani."
K ad Ćevojka r'ječi razum jela,
Ona ode na tamnicu Marku,
Sve m u kaza, kako kralju kaťe.
K ada začu K raljeviću M arko,
P išti M arko, do B oga se ćuje,
Pa Ćevojci bio govorio:
"B ogom sestro, kraljeva Ćevojko!
"Donesi mi divit i hartije,
"Da ja kitim jednu sitnu knjigu,
"Da je pratim u Prilipa k majci,
"Nek prodaje zemlje i gradove,
"N ek prodaje, nek za dušu daje,
"Nek se rani i oda zla brani;
"Vjernoj ljubi, nek se preudaje;
"Miloj seji, da s' ne kune mnome;
"M ane voće kosti istrunuše

"U tamnici A začkoj prokletoj."
Donese mu diviti hartiju,
Te je sitnu knjigu nakitio,
Nekiti je, kud je njojzikaće,
No je kiti preko mora sinjeg,
Preko mora do grada Soluna,
Do Dojčila Bogom pobratima:
"O Dojčilo, Bogom pobratime!
"Teške sam tim uke dopadnuo,
"Teške muke, u A rapske ruke,
"Dopadnuo rogovla i tamnice,
"A proklete A začke tamnice;
"U tamnici živiti nemogu,
"Tamnica je kuća neobična;
"Izbavi me, ako Boga znadeš!"
Pa dozivlje sivoga sokola:
"O sokole, pust mi ne ostao!
"Nosi knjigu ka gradu Solunu,
"Ka Dojčilu Bogom pobratimu,
"Nek izbavi mene iz tamnice."
Uze soko onu sitnu knjigu.
Pa se izvi nebu pod oblake,
Pravo ode ka Solunu gradu
Baš u jutru u svetu nečelju,
Al' bijaše gospoda Solunska,
Al' bijaše u bijeloj crkvi
Na jutarnji i na leturčiji,
Pade soko na bijelu crkvu,
Pišti soko, do Boga se čuje,
Poznade ga Dojčilo vojvoda,
Pa išeta iz bijele crkve,
Te on sjede u srebrna stola,
Knjem u doče siv-zelen sokole,
Ispod krila sitnu knjigu pušti.
Uze Dojčil onu sitnu knjigu,
Kad on viče, što mu knjiga kaće,
Udari se po koljenu rukom,
Nova čoha pršte na koljenu

I od zlata burma na rukama,
 Suze roni niz bijelo lice:
 "A la! brate, Kraljeviću Marko!
 "Teške ti si muke dopanuo!
 "Bez jada se izbaviti ne ćeš."
 Pa on misli, što će i kako će,
 O čemu islio, na jedno smislio,
 Pa uzimlje boju karaboju,
 Bijelo je obojio lice,
 Način i se čini A rapine,
 Pa izvede dobra konja dora,
 Na dobra se dora dohitio,
 Pravo ode ka Azaku gradu.
 Kad je bio niz polje A začko,
 Teško bio naljutio dora,
 Dobar doro na kolače skače,
 U prijeko dvanaest aršina,
 U dužinu dvadest i četiri,
 U visinu tri koplja junačka,

48) U Budimu su prije osam godina preštam pane iz *druge i četvrte* knjige prečasnjega izdanija sve pjesme o *Marku Kraljeviću* pod imenom: „*Pjesme Kraljevića Marka* sopokuplene iz, različiti junački pesnarica. Izdaniem *Konstantina Kaulicije*, Knigoprodavca Novo-Sadskoga, (Serbische Heldenlieder) u *Budimu* Pismeni Kral: Vseučilšca Peštanskog. 1836." (na osmini 125 strana). Da su pjesme ove preštam pane vjerno, od slova do slova, onda ja ovdje ne bih ni spominjao nepravde, koju mi je knjižars tijekom učinio svoga dobitka radi; ali su one tobožnjijem *popravljanjem* tako *iskvarene i nagršene*, da je krivo po sav narod naš i sram ota gotovo po sve naše književnike današnjega naraštaja. Ne sam o što je G. Kaulicija, ili neko drugi na njegovu molbu ili za platu, u ovoj pjesmi *ovdje* dodao *iz svoje glave* 36 stihova (te pjesmu tobože dovršio), nego su i u drugim mnogo riječi (na

stotine) izmijenjane i čitavi stihovi nagrađeni. Ja ću ovdje čuda radi dodati samo nekoliko primjera, koje sam opazio gdje sam u knjižicu zagledao, a svu je redom nijesam ni čitao. Tako n.p. u pjesmi *Sestra Leke kapetana* (stih 470-477):

u originalu:

Šta s'vidio, šta si smilovao
A na tom vojvodi Milošu,
Đe je vićen, Će je snažan junak;
Jesi l'ćuo, Će pričaju ljudi,
Đe j' Miloša kobila rodila,
A nekaka sura bedevija,
Bedevija, što tdrjebi tdrale,
Našli su ga jutru u erćeli.

Preštampano:

Šta s'vidio šta si smilovao
Na tom tvome Vojvodi Milošu,
Di je vićen dil' je snažan junak
Nisi l'ćuo šta govore ljudi,
Da je Miloš od kobile roćen,
I to neka sura bedevija,
Bedevija što tdrjebi tdralve,
Našli su ga zorom u ergeli.

Tako u pjesmi Marko Kraljević i Arapin (stih 5 i 6):

Mjesto:

Udario stakla u pendžere,
Prostro je svilom i kadifom

Preštampano:

Prilepio stakla na pendžere,
Prostreo je svilu i kadifu.

Za hartiju bi se moglo kazati prilepio pa pendžere, a za staklo se govori udario u pendžere; tako je u originalu smisao, da je Arapin prostro (zastro) kulu svilom i kadifom, a ne svilu i kadifu! Tako u pjesmi *Enidba Marka Kraljevića* (stih 6):

mjesto: A ne možete služit' m rka vina

Preštam pano:

A ne možete služit' M arka vinom (!!!).

A u pjesmi *Smrt Marka Kraljevića* (stih 69):

Mjesto:

L'jep ti bješe, ja za malo oda

Preštam pano:

Lijep ti biše ja za malo doba (?!!!)

Tako je preštam pano "*čin it'* zadužbine" mjesto "*grad i*š zadužbine", a u Srpskom e je rječniku (kod riječi *zadužbina*) naznačena razlika između *graditi* zadužbinu i *činiti*. zadužbinu! Tako je u pjesmi *Marko Kraljević i Musa kesedžija* (u stihu 10) od "*odvrć'* ću se" načinjeno "*odvrt'* ću se"! Tako je u pjesmi *Uroš i Mrjavčevići* (u stihu 71) od *sagr'ješio* načinjeno *sogrčšm*, a u pjesmi *Marko Kraljević i kći kralja Arapskogi* (u stihu 4) od *zgriješio* načinjeno *sogrešio*: a i Francuz u Parizu, koji je iole učio poznati razliku između Slavonskih narječija, možete znati, da u ovakijem događajima nije Srpski so (nego so, ili sa, ili s koje se pred gdeje kojijem slovima pretvara u z, kao i ; u ž-)'! Tako je u pjesmi *Smrt Marka Kraljevića* (u stihu 109) Mjesto "nek se crkve krase" preštam pano "nek se Crkve krasu". Tako je u pjesmi *Marko Kraljević i kći kralja Arapskoga* na dva mjesta (u stihu 35 i 37) od "Po

tom" načinjeno "po šim"! A u toj istoj pesmi (u stihu 16)"od *izvadismo* kavgu" načinjeno je "*zavadismo* kavgu"! Po narodnome govoru *kavga* se ne m o ğe *zavaditi*, nego se *zam etne, učini, ogradi* i (u pjesmama) *izvadi*; a *ljudi* se *zavade*, te postane kavga! i t. d

K ad se ova stvar rasudi sa sviju strana, onda se m o ğe kazati, da je ovo pravo m jerilo ğalosnoga stanja današnje naše literature Po ovom e sad svaki pam etan ĉovjek m o ğe pom isliti: kad se ovako ĉini s narodijem pjesmam a. koje su naštam pane, po svijetu se razišle i na različne jezike prevoĉene, a šta bi *od* njih bilo, da su ih ovaki naši knjiĉevnici skupljali i prvi put štam pali?

66. M arko K raljević i A rap in .

Kulu gradi crni Arapine,
Kulu gradi od dvadest tavana,
Ukraj sinjeg mora debeloga;
K ad je A rap kulu načinio ,
U dario stakla u pend ğere,
Prestr'o je svilom i kadifom,
Pa je onda kuli govorio:
"Š to ćeš pusta u prim orju, kulo?
"K ad po tebe nitko šetat'nem a:
"Majke nemam, a sestrice nemam,
"A još te se o ğenio nisam ,
"Da po tebe ljubam oja šeće;
"Al' tako me ne rodila majka,
"V eć kobila, koja bedeviju ,
"Z aprosiću u cara Ćevojku;
"Jal'će m i je care pokloniti,
"Jaliće m i na m ejdan izići."
To je Arap kuli izrekao,
Pa on odmah sitnu knjigu piše,
T e je šalje caru u S tam bola:

"Gospodine, care od Stambola!
"K od m ora sam kulu načinio,
"Po njozim in itko šetat'nem a,
"A još te se oženio nisam ;
"Poklonim i šćercu za ljubovcu;
"A ko l'm i je pokloniti ne ćeš,
"A ti hajde na m ejdan junački."
Do će knjiga caru čestito m e,
K ada vi će, što m u knjiga ka će,
S tade care tražit' m ejdand ħije,
O bećava blago nebrojeno,
Ko pogubi crnog Arapina.
M ejdand ħije m loge od laz iše,
A l' S tam bo lu ni jedan ne do će.
Nuto caru velike nevolje!
V eće njem u nesta m ejdand ħija,
Sve pogubi crni Arapine.
Ni tu nije goleme nevolje,
Al' s' opremi crni Arapine
Iz primorja sa bijele kule:
O n s' obu će u ruho gospodsko,
A pripasa sablju okovanu,
Pa opremi sivu bedeviju:
Po te ħe joj sedm ere ko lane,
Z auzda je uzdom pozlaćenom ,
Pa priveza ċador u terk iju,
I sa strane tešku topuzinu;
Kobili se na ramena baci,
Pa uprti koplje ubojito,
Ode pravo bijelu Stambolu.
K ad je do š'o pred S tam bo lska vrata,
Pred vratima koplje udario,
A za koplje svez'o bedeviju,
Pak razape bijela ċad ora,
I na Stambol on nametnu namet:
Sve na noćcu po jalovu ovcu
I furunu ljeba bijeloga,
Jedan ċabar ħe ħene rak ije,

Po dva čabra crvenoga vina,
I po jednu lijepu Čevojku,
Te m u služi crveniku vino,
A noći joj bjelo lice ljubi,
Dnevi daje u zemlju Taliju,
Te uzima nebrojeno blago.
Tako drža tri m eseca dana;
Ni tu nije golema zuluma;
Arap uzja tanku bedeviju,
Naćera je kroz S tam bol bijeli,
Doće pravo pod careve dvore,
Viće cara iz grla bijela:
"More care! izvodi Čevojku."
Pa potete tešku topuzinu,
Njome lupa careve dvorove,
Sasunjem u stakla u pendžere.
Kad se care viće na nevolji,
Dade njemu curu na sramotu.
Sjede Arap svadbu utovarati:
"Do petnaest bijelijeh Dana,
"Dok otidem u primorje ravno,
"I sakupim kitu i svatove."
Pak posjede tanku bedeviju,
I otide u primorje ravno,
Da on kupi kićene svatove.
Kad to začu careva Čevojka,
Cvili jada, kako ljuta guja:
"Jaoh mene do Boga miloga!
"Za koga sam lice odgajila!
"Da ga ljubi crni Arapine!"
U to doba i noć om rknula;
San usnila gospoća carica,
Đe joj na snu čoe govorio:
"Ima, gospo, u državi vašoj
"Ravno polje široko Kosovo,
"I grad Prilip u polju Kosovu
"U Prilipu Kraljeviću Marko:
"Vale Marka, da je dobar junak;

"Pošlji knjigu M arku K raljeviću ,
"Posini ga Bogom istinijem,
"Obreci mu blago nebrojeno,
"N ek ti o t m e šćercu od A rapa "
Kad u jutru jutro osvanulo
O na trči caru gospodaru,
T e kazu je , šta je u snu snila .
K ad je care r'ječi razum ijo ,
B r t e p i š e sićana ferm ana ,
T e ga šalje bijelu Prilipu ,
N a koljeno K raljeviću M arku :
"B ogom sinko , K raljeviću M arko !
"Hodi mene bijelu Stambolu,
"Pogubi mi crnog Arapina,
"D a m i A rap ne vodi Čevojku,
"D aću tebe tri tovara blaga."
Ferm an ode K raljeviću M arku ,
K ada M arko sićan ferm an prim i,
I kad viće , šta s' u n jem u p i š e ,
On govori carskom tatarinu:
"Idi s Bogom, carev tatarine!
"Pozdravim i cara poočim a:
"Ja ne sm ijem na A rapa doći;
"Arapin je junak na mejdanu;
"Kad mi uzme sa ramena glavu,
"Š to će m ene tri tovara blaga"
O de tatar caru čestitom e,
T e kazu je , šta je rek'o M arko .
K ad to čula carica gospoČa ,
Ona gradi drugu sitnu knjigu,
T e je šalje K raljeviću M arku :
"B ogom sinko , K raljeviću M arko !
"N e daj m ene šćercu A rap inu ,
"Evo tebe pet tovara blaga."
K njigu prim i K raljeviću M arko ,
K ada viće , što se u njo j p i š e ,
On govori carskom tatarinu:
"Idi natrag, carev tatarine!

"Idi kađim ojoj pomateri:
"Ja ne smijem na Arapa doći;
"Arapin je junak na mejdanu,
"Skinuće mi glavu sa ramena;
"A ja volim moju rusu glavu,
"Neg' sve blago cara čestitoga."
Ode tatar i kaza carici,
Što je rek'o Kraljeviću Marko.
Kad to začu careva Čevojka,
Skočim lada na noge lagane,
Pak dovati pero i hartiju,
U lice je perom udarila,
Od obraza krvi otvorila,
Marku sitnu knjigu napisala:
"bogom brate, Kraljeviću Marko!
"Bratimim te Bogom istinijem,
"I kumim te bogom istinijem
"I vašijem svetijem Jovanom,
"Ne daj mene crnu Arapinu,
"Evo tebe sedam tovar' blaga,
"I evo ti sedam boščaluka,
"Nit' su tkani, niti su predeni,
"Ni u sitno brdo uvočeni,
"Već od čista zlata saljevani
"I daću ti od zlata siniju,
"Na siniji opletena guja,
"Povisoko glavu izdignula,
"U zubima drži dragi kamen,
"Pored kog se vidi večerati
"U ponoći, kao u po dana,
"I daću ti sablju okovanu,
"Na kojoj su tri balčaka zlatna
"I u njima tri draga kamena
"(Valja sablja tri careva grada),
"Još ću carev pečat udariti,
"Da te vezir pogubi't ne može
"Do čestitog cara ne zapita."
Posla Marku knjigu po tataru;

Kada Marku sitna kanta doće,
Te on viće, što mu knjiga kaže,
Onda stade Marko govoriti:
"Jaoh mene, moja posestrimo!
"Zlo je doći, a gore ne poći.
"Da s' ne bojim cara i carice,
"Ja se bojim Boga i Jovana;
"Bašću poći, da ne ću ni doći."
On opremi natrag tatarina,
Nit' mu reče doći, ni ne doći,
A on ode na tananu kulu,
Te oblači na se odijelo:
A na pleći ćurak od kurjaka,
A na glavu kapu od kurjaka;
Pa pripasa sablju okovanu,
Jošte uze koplje ubojito;
I on siće u podrum e Šarcu,
Potete mu sedm ere kolane;
Pa natoči jedan mijsh vina,
Objesi ga Šarcu s desne strane,
A s lijeve tešku topuzinu,
Da ne kriva ni tamo ni. amo,
Tad' se baci Šarcu na ramena,
Ode pravo bijelu Stambolu
Kada doće bijelu Stambolu,
On ne ide caru ni veziru,
Veće ide u Novoga hana,
U hanu je konak učinio.
Kad je bilo ispred tavné noći,
On povede Šarca na jezero,
Da ga ladne napoji vodice,
A l' mu Šarac vode piti neće,
Već pogleda često oko sebe,
A l' eto ti Turkinja Čevojke.
Pokrila se zâćenom marom,
Kako doće na jezero mlada,
Pokloni se zelenu jezeru,
Pak jezeru stade besjediti

"B o ŭ ja pom oć, zeleno jezero!
"B o ŭ ja pom oć, m o ja kućo vječna!
"U tebe ću vijek vjekovati,
"U daću se za tebe, jezero,
"Volim za te, aego za Arapa."
Javi joj se K raljeviću M arko:
"O j gospoĆo, Turk in jo Ćevojko!
"Š to nagoni tebe u jezero?
"Z a što l'ćeš se udat' za jezero?
"Kakva ti je golema nevolja?"
Progovara Turk in ja Ćevojka:
"ProĆi m e se, gola dervišino!
"Š to m e pitaš, kad pom oć'ne m o ŭ eš?"
Sve mu kaza od kraja do konca,
O d šta m lada bjeŭ i u jezero:
"N ajposlije kazaše m i M arka
"U Prilipu gradu bijelome,
"I kazaše, da je junak M arko,
"Da bi mog'o Arapa zgubiti;
"Ja sam njega Bogom bratimila,
"I kumila svetijem Jovanom,
"I dare mu mloge obricala;
"N o zaludu! ne šće doći M arko,
"N e šće doći, ne došao m ajci!"
A l'govori K raljeviću M arko:
"Ne kuni me, moja posestrimo!
"Ja sam glavom K raljeviću M arko."
K ad to zaću lijepa Ćevojka,
Objesi se Marku oko vrata:
"B ogom brate, K raljeviću M arko!
"Ne daj mene crnu Arapinu."
R eće njojzi K raljeviću M arko:
"Posestrim o, Turk in jo Ćevojko!
"Dok je mene i na mene glave,
"Ne dam tebe crnom Arapinu;
"Nemoj drugom kazivati za me,
"V eće kaŭ i caru i carici,
"N ek m i štogoĆ za večeru sprem e,

"Al' neka mi vina ne omale,
"N ek m i pošlju u N ovoga hana;
"K ad A rap in sa svatov i do Će,
"N eka njega l'jepo do Ćekaju,
"I nek tebe dadu Arapinu,
"D a u dvoru ne zam eĆe kavge,
"A ja znadem , Će Ću te oteti,
"A ko B og da i sreĆa junaĆka."
Ode Marko u hana Novoga,
A Ćevojka u careve dvore,
Pa kazuje caru i carici,
D a je do š' b K raljeviĆu M arko;
K ad to za Ću care i carica,
Sprem iše m u gospodsku veĆeru,
I sprem iše crvenoga vina,
I poslaše u N ovoga hana.
Sjede Marko piti rujno vino,
A Stambol se stade zatvorati;
D o Ć 'hand ĳ ija, da zatvori vrata,
P ita njega K raljeviĆu M arko:
"Š to se tako rano zatvorate?"
H and ĳ ija m u pravo kazivaše:
"Oj Boga mi, neznani junaĆe!
"A rap in je šĆercu isprosio
"N a sram o tu u cara našega,
"V eĆeras Će do Ći po Ćevojku;
"Od njegova straha velikoga
"Mi se tako rano zatvoramo."
Ne da Marko zatvoriti vrata,
V eĆ on stade, da vid i A rapa
I njegove kiĆene svatove.
Stade jeka bijela Stambola,
Al' eto ti crna Arapina
Na kobili tankoj bedeviji,
I za njime pet stotina svata,
Pet stotina crnijeh Arapa:
A rap Ćever, stari svat A rap in,
A A rap in cm i m lado ĳ enja;

Skaće pusta pod njim bedevija,
Ispod nogu kamen izlijeće,
Te razbija hane i dućane!
Kad su bili ispred Novog hana,
Onda Arap sam sebe govori:
"Bojte m ili! čuda velikoga!
"Cijel Stambol jeste pozatvoran
"Od mojega straha velikoga,
"Osim vrata od Novoga hana!
"Da l' u njem u ničemu nikog nema?
"Da l' je kako ludo i manito,
"K o je još te za moj strah ne znade?"
Ode Arap pred careve dvore,
I tu tavnu noćcu prenoć iše.
Kad u jutru jutro osvanulo,
Čar izvede Arapu Čevojku,
I oprem i ruho Čevojačko:
Natovari dvanaest tovara.
Počeo Arap kroz Stambol bijeli
Sa Čevojkom i sa svatovima;
Kad su bili ispred Novog hana,
Opet hanska vrata otvorena;
Arap nagna tanku bedeviju,
Da pogleda, tko ima u hanu;
Marko sjedi nasred Novog hana,
Te on pije crveniku vino,
Ne pije ga čim se vino pije,
Već lečenom od dvanaest oka,
Polu pije, polu Šarcu daje;
Šćaše Arap da zametne kavgu,
Ali Šarac svezan na vratima,
Ne dade mu unutra ući,
Već kobilu bije po rebrima.
Arapin se u svatove vrati,
Pa odoše niz Stambol-čaršiju.
Tada usta Kraljeviću Marko,
On izvрати ćurak od kurjaka,
I izvрати kapu od kurjaka;

Svom e Šarcu potete kolane,
Pa objesi m ješinu sa vinom ,
S druge strane tešku topuzinu ,
Da ne kriva ni tamo ni amo;
On uzima koplje ubojito,
Pak se skaće Šarcu na ram ena,
Iščera ga na S tam bol-čaršiju .
K ada stiže A rapske svatove,
Odmah stade zametati kavgu
I progon it' stražnje m imo prve;
K ad doćera Šarca do Čevojke,
O n pogubi kum a i Čevera.
Glas dopade crnom Arapinu:
"Z la ti sreća, cm i A rapine!
"S tiže junak u tvoje svatove;
"Konj mu nije konji kakvino su,
"V eće šaren , kako i goveće;
"N it' je junak k'o što su junaci:
"Na njemu je ćurak od kurjaka,
"Na glavi mu kapa od kurjaka,
"N ešto m u se u zubim a cm i
"Kao jagnje od pola godine;
"K ako stiže, on zam etnu kavgu,
"I progon i stražnje m im o prve,
"Pogubi ti kum a i Čevera."
Vrati Arap sivu bedeviju,
Pa govori K raljeviću M arku:
"Zla ti sreća, neznani junače!
"K oji te je Čavo navratio ,
"D a ti doćeš u m oje svatove,
"D a pogubiš kum a i Čevera?
"Ili si lud i ništa ne znadeš?
"Ili si silan, pak si poludio?
"Ili ti je tivotom rznuo?
"A tako mi moje vjere tvrde!
"P o tegnuću dizgen bedeviji,
"Sedam ću te puta preskočiti,
"Sedam otud, a sedam odovud,

"Pak ću onda tebe odsjeći glavu."
A l' govori Kraljeviću Marko:
"B re ne laži, cmi A rapine!
"A ko Bog da i sreća junačka,
"T i do m ene ni doskočiti' ne ćeš,
"A kam o li m ene preskočiti!"
A l' da vid iš mnog A rapina!
Kad pokupi dizgan bedeviji,
Pak je ud'ri oštrom bakračlijom ,
D o ista ga preskočiti šćaše;
A l' ne dade Šarac od m ejdana,
V eć se prope on na noge stražnje,
I kobilu na prednje dočeka,
I malo je dovati zubima,
Te joj uvo desno odadrije,
Sva kobila u krvi ogreznu.
D a je kom e stati, te vićeti,
Kad udari junak na junaka:
C mi A rap na K raljića M arka!
N iti m ože pogubiti M arka,
Nit' se dade Arap pogubiti;
Stoji zveka britkijeh sabalja.
Ć eraše se četiri sahata;
K ada viće cmi A rapine,
D a će njega osvojiti M arko ,
On okrenu tanku bedeviju,
Pa pobježe kroz S tam bol-čaršiju .
Za njime se naturio Marko;
Al' je brza pusta bedevija,
Brza mu je, kao gorska vila,
I tijaše da uteče Š arcu ;
Pade Marku na um topuzina,
Pak zaljulja pokraj sebe njome,
S tiž 'A rapa m eću pleći žive,
Arap pade, a Marko dopade,
O dsijeće od A rapa glavu ,
I uvati tanku bedeviju;
On se vrati kroz Stambol-čaršiju ,

A l'od svata nigĆe nikog nem a,
 Sam a sto ji lijepa Ćevo jka,
 I oko nje dvanaest tovara
 L ijepoga ruha Ćevo jaĉkog.
 V rati M arko lijepu Ćevo jku,
 Odvede je u careve dvore,
 Pa govori caru ĉestitom e:
 "E to , care, lijepe Ćevo jke,
 "A eto ti od Arapa glave,
 "A eto ti dvanaest tovara
 "Š to s'sprem io ruha uz Ćevo jku."
 Pa on vrati svojega Š arina,
 Ode pravo bijelu Prilipu.
 Kad u jutru jutro osvanulo,
 Sprema care sedam tovar' blaga,
 A Ćevo jka sedam bošĉaluka,
 Nit' su tkani, niti su predeni,
 N i u sitno brdo uvoĉeni,
 V eć od ĉista zlata saljevani;
 Poslaše m u od zlata sin iju,
 Na siniji ispletena guja,
 Pavisoka glavu izdignula,
 U zubim a drȳ i drag i kam en,
 Kod koga se vidi veĉerati
 U po noć i, kao u po dana;
 Poslaše m u sablju okovanu,
 N a kojoj su tri balĉaka zlatna,
 I u njima tri draga kamena,
 I m eĆ 'n jim a carev peĉat sto ji,
 D a ga vezir pogubit'ne m o ĳe,
 D ok ĉestitog cara ne zapita;
 Sve poslaše K raljeviću M arku:
 "Eto, Marko, blaga nekoliko;
 "Ako l' tebe ponestane blaga,
 "O pet doĉ i pooĉim u tvom e."

67. M arko K raljević i M usa kesed ĳija.

Vino pije Musa Arbanasa^[49]

U S tam bo lu u krêm i b ije lo j;

Kad se Musa nakitio vina,

O nda po će p ijan besjed iti:

"Evo ima devet godina

"Kako dvorim cara u Stambolu,

"N i izdvorih kon ja n i o ru tja,

"Ni dolame nove ni polovne;

"Al' tako mi moje vjere tvrde!

"O dvrć'ću se u ravno prim orje,

"Z atvoriću skele oko m ora

"I drumove okolo primorja,

"N ačin iću ku lu u prim orju,

"O ko ku le gvozdene čengele,

"V ješaću m u hod tje i had tije."

Š to go Ć T ure p jano govorilo,

T o trijezno b ješe učin ilo:

O dvr tje se u prim orje ravno,

Pozatvora skele oko mora,

I drumove okolo primorja,

Kud prolazi carevina blago,

Na godinu po trista tovara,

Sve je Musa sebe ustavio:

U prim orju ku lu način io,

O ko ku le gvozdene čengele,

V ješa caru hod tje i had tije.

K ada paru tu tbe dod ijaše,

Posla nan jga Ć uprilić-vezira

I sa njime tri hiljade vojske:

K ad do Ć oše u ravno prim orje,

Sve polomi Musa po primorju,

I uvati Ć uprilić-vezira,

Saveza mu ruke naopako,

Pa ga posla caru u Stambola.

S tade care m ejdand tije tra t it',

O bećava nebrojeno blago,

T ko pogubi M usu kesed tiju;

K ako koji tam o od lazaše,

V e ć S tam bo lu on ne do la za še .
To se care ljuto zabrinuo;
A l' m u ve li hod ʒa Ć up ri li ću :
"Gospodine, care od Stambola!
"Da je sada K raljev i ću M arko ,
"Z gub io bi M usu kesed ʒ iju ."
Pogleda ga care poprijeko,
Pa on pro li su ze od o Ć iju :
"P ro Ć i m e se , hod ʒa Ć up ri li ću !
"Jer pom in je š K raljev i ća M arka?
"I kosti su njemu istrunule;
"Ima puno tri godine dana
"Kako sam ga vrg'o u tavnicu,
"Nijesam je v i še o t vo ri o ."
V e li n jem u hod ʒa Ć up ri li ću :
"Na milosti, care gospodine!
"Š ta bi dao onom e junaku ,
"K o ji bi ti ʒ i va kaz 'o M arka?"
V e li njemu care gospodine:
"Dao bih mu na Bosni vezirstvo
"Bez promjene na devet godina
"D a ne tra ʒ im pa re ni di na ra ."
Sko Ć i hod ʒa na noge lagane ,
Te otvori na tavnici vrata,
I izvede K raljev i ća M arka ,
Izvede ga pred cara Ć estitog ;
Kosa mu je do zemljice crne,
Polu stere, polom se pokriva;
Nokti su mu orati bi mog'o;
Ubila ga memla od kamena,
Pocrnio, kao kamen sinji.
V e li care K raljev i ću M arku :
"Jesi l' Ć e go Ć u ʒ i vo tu , M arko?"-
"Jesam , care , ali u r Ć avu ."
Sjede care kazivati Marku,
Š to je n jem u M usa po Ć i n i o ;
Pa on pi ta K raljev i ća M arka :
"M o ʒ e š li se , M arko , pouzdati,

"D a o tideš u prim or je ravno ,
"D a pogubiš M usu kesed ĩ iju?
"D aću blaga, ko liko ti drago."
V eli njem u K raljev iću M arko :
"Aja, Bogme, care gospodine!
"Ubila me memla od kamena,
"Ja ne m ogu ni o ċim a gledat',
"Kamo l' s Musom mejdan dijeliti!
"N am jesti m e Ćego Ć u m ehanu ,
"Primakni mi vina i rakije
"I debela mesa ovnujskoga,
"I beško ta ljeba b ije loga ;
"Da posjedim nekoliko dana,
"K azaću ti, kad sam za m ejdana."
Car dobavi tri berbera mlada:
Jedan mij e, drugi Marka brije,
A treći m u nokte sarezu je;
Namjesti ga u novu mehanu,
Prim a ċe m u vina i rak ije
I debela mesa ovnujskoga,
I beško ta ljeba b ije loga .
Sjede Marko tri mjeseca dana,
D ok je ģivot m alo povratio ;
P ita care K raljev ića M arka :
"M o ģeš li se veće pouzdati?
"Dosadi mi ljuta sirotinja
"Sve tu ģeć i na M usu prok leto ģ."
V eli M arko caru ċestito m e :
"Donesi mi suve drenovine
"Sa tavana od devet godina,
"D a ogledam , m o ģe li što b iti,"
D oneše m u suvu drenov inu ,
S te ģe M arko u desnicu ruku ,
P ršte drvo na dvo je na tro je;
Al' iz njega voda ne udari:
"B ogm e, care, jo šte n ije vrem e."
Tako stade jo šte m esec dana,
Dok se Marko malo pona ċin i;

Kada viče, da je za m ejdana,
O nda ište suvu drenovinu.
D onesoše drenovinu M arku;
K ad je steže u desnicu ruku,
P ršte pusta na dvoje na troje,
I dv 'je kaplje vode iskočiše.
Tada Marko caru progovara:
"Prilika je, care, od mejdana."
Pa on ode Novaku kovaču:
"K u j m i sablju, N ovače kovaču!
"Kakvu nisi prije sakovao."
Dade njemu trideset dukata,
Pa on ode u novu mehanu,
P ije vino tri:četiri dana,
Pak pošta opet do N ovaka:
"Jesi l', Novo, sablju sakovao?"
Iznese mu sablju sakovanu.
V eli njem u K raljev iću Marko:
"Jeli dobra, N ovače kovaču?"
Novak Marku tiho govorio:
"Eto sablje, a eto nakovnja,
"Ti ogledaj sablju kakva ti je."
Manu sabljom i desnicom rukom
I udari po nakovnju Marko,
Nakovnja je pola presjekao,
Pa on pita N ovaka kovača:
"O j B oga ti, N ovače kovaču,
"Jesi l' i kad bolju sakovao?"
V eli njem u N ovače kovaču:
"O j B oga m i, K raljev iću M arko!
"Jesam jednu bolju sakovao,
"Bolju sablju, a boljem junaku:
"K ad s'odvrte M usa u prim orje,
"Š to sam njem u sablju sakovao,
"Kad udari njome po nakovnju,
"Ni trupina zdrava ne ostade."
R ač lju ti se K raljev iću M arko,
Pa govori N ovaku kovaču:

"P ru ʒ i ruku , N ovaće kovaću !
"P ru ʒ i ruku , da ti sablju platim ."
Prevari se, ujede ga guja,
P revari se, pru ʒ i desnu ruku ,
M anu sabljom K raljeviću M arko ,
O ds'jeće m u ruku do ram ena :
"E to sada, N ovaće kovaću !
"D a ne kuješ ni bolje ai gore ;
"A naj tebe stotinu dukata,
"T e se rani za ʒ ivo ta tvoga ."
Dade njemu stotinu dukata,
Pak posjede Š arca od m ejdana ,
Ode pravo u primorje ravno,
Sve se skita, a za Musu pita.
Jedno ju tro b ješe po ran io
U z K lisu ru tvrda K ačan ika ,
A l'eto ti M use kesed ʒ ije ,
N a vrančiću noge prekrstio ,
Topuzinu baca u oblake,
D očekuje u b ijele ruke .
K ad se jedan drugom prikućiše ,
R eće M arko M usi kesed ʒ iji :
"Deli Musa, uklon' mi se s puta,
"Il' s' ukloni, il' mi se pokloni ."
Al' govori Musa Arbanasa :
"P roČ i, M arko , ne zam eĆ i kavge ,
"Il' od jaši, da pijem o vino ;
"A ja ti se uk lon iti ne ć u
"Ako t' i jest rodila kraljica
"N a Ćardaku na m eku dušeku ,
"U Ćistu te svilu zavijala ,
"A zlaćenom ʒ icom povijala ,
"O dranila m edom i šećerom ;
"A mene je ljuta Arnautka
"K od ovaca na ploči studenoj ,
"U crnu me struku zavijala ,
"A kupinom lozom povijala ,
"Odranila skrobom ovsenljem ;

"I još me je često zaklinjala,
"Da se nikom ne uklonjam s puta."
Kad to začu od Prilipa Marko,
Onda pušća svoje bojno koplje
Svoje šarcu izmeću ušiju
Deli-Musi u prsi junačke,
Na topuzga Musu dočekao,
Preko sebe koplje preturio,
Pak poteže svoje bojno koplje,
Da udari Kraljevića Marka,
Na topuzga Marko dočekao,
Prebio ga na tri polovine.
Potegoše sablje okovane,
Jedan drugom juriš učinise:
Manu sabljom Kraljeviću Marko,
Deli Musa buzdovan podbaci,
Prebi mu je u tri polovine,
Pak poteže svoju sablju naglo,
Da udari Marka Kraljevića,
Al' podbaci topuzinu Marko,
I izbi mu sablju iz balčaka.
Potegoše perne buzdovane,
Stadoše se njima udarati;
Buzdovan mpera obložiše,
Baciše ih u zelenu travu,
Od dobrih konja odskočiše,
Šćepaše se u kosti junačke
I pognaše po zelenoj travi.
Namjeri se junak na junaka,
Deli Musu na Kraljića Marka;
Niti može da obori Marka,
Nit' se dade Musa oboriti.
Nosise se ljetni dan do podne;
Musu b'jela pjena popadnula,
Kraljevića b'jela i krvava.
Progovara Musa kesetija:
"Mani, Marko, jali da omanem."
Omahuje Kraljeviću Marko,

A l'ne m o ʒe ni šta da u ʒini,
T ad 'om anu M usa kesed ʒija,
Ud'ri Marka u zelenu travu,
Pak m u sjeda na prsi juna ʒke.
A l'procvilje K raljevi ʒu M arko:
"Đ e si danas, posestrim o vilo?
"Đ e si danas? ni ʒe te ne bilo!
"Eda si se krivo zaklinjala,
"Đ ego ʒ m ene do nevolje bude,
"D a ʒeš m ene biti u nevolji?"
Javi mu se iz oblaka vila:
"Za što brate, K raljevi ʒu M arko!
"Jesam li ti, bolan, govorila,
"D a ne ʒiniš u ne ʒelju kavge?
"Sramota je dvome na jednoga;
"Đ e su tebe guje iz po taje?"
Gleda u Musa brdu i oblaku,
Otkud ono vila progovara;
M a ʒe M arko no ʒe iz po taje,
T e raspori M usu kesed ʒiju
O d u ʒkura do bijela grla;
Mrtav Musa pritisnuo Marka,
I jedva se iskopao Marko.
A kad stade Marko premetati,
A l'u M usi tri srca juna ʒka,
Troja rebra jedna po drugijem;
Jedno mu se srce umorilo,
A drugo se jako razigralo,
N a tre ʒem u lju ta guja spava;
Kada se je guja probudila,
M rtav M usa po led in i ska ʒe,
Još je M arku guja govorila:
"M o li B oga, K raljevi ʒu M arko!
"Đ e se nisam probudila bila
"Đ ok je M usa u ʒivo tu bio,
"Od tebe bi trista jada bilo."
K ad to vi ʒe K raljevi ʒu M arko,
Proli suze niz bijelo lice:

"Jaoh mene do Boga miloga!
 "Đ e pogub ih od sebe bo ljega."
 Pa on M usi odsijeće glavu,
 I baci je Š arcu u zobnicu,
 Odnese je bijelu Stambolu;
 K ad je baci pred cara čestitog,
 C ar je od stra'na noge skočio,
 V eli njem u K raljeviću M arko:
 "Ne boj mi se, care gospodine!
 "K ako bi ga ų iva dočekaao,
 "K ad od m rtve glave poigravaš?"
 Car mu dade tri tovara blaga.
 Ode Marko bijelu Prilipu,
 O sta M usa u vrh K ačanika.

49) *Arbanasa* je mjesto *Arbanas* ili *Arbanasin*.

68. M arko K raljević i Đ em o B rđan in .

S lavu slavi K raljeviću M arko,
 Slavu slavi svetoga Đ orčija.
 U Marka su mloge uzavnice:
 D vjesta popa, trista kaluĆera,
 I dvanaest Srpskijeh vladika,
 I četiri stare patrijare,
 Od ostalog ni broja ne ima.
 Svemu dosta piva i jestiva;
 A l' govori stari kaluĆere:
 "V ala tebe, K raljeviću M arko!
 "Svega im aš u bijelu dvoru,
 "Još da im aš ribe od O rida!"
 M ućno bješe K raljeviću M arku,
 Pa doziva slugu Bogosava,
 D oda je m u čašu i m ataru:
 "To či vino, B ogosave slugo!
 "R edom čaše oko sovre daji,
 "N em o j koga preskočiti, slugo."
 Pa on ode niz bijelu kulu,

Te oprema Šarca od mejdana.
Za njim stara pristanula majka,
Pa je Marku tiho besjedila;
"Ja m o j sinko , K raljev iću M arko !
"N em o j nosit n išta od oru ĩja ,
"T i se jesi krv i nau ĩio ,
"U ĩin ićeš krvcu o prazn iku ."
Nuto Marku velike nevolje!
M u ĩno m u je ići bez oru ĩja ,
A još gore ne poslušat m ajke:
N e šće uzet' n išta od oru ĩja ,
V eć posjede Šarca od m ejdana ,
Okrenu ga niz polje zeleno,
Ode pravo bijelu Oridu.
K ad je bio vodi na ĩupriju ,
Al' eto ti jednoga junaka,
Na doratu noge prekrstio,
Topuzinu baca u oblake,
D oĩeku je u b ijele ruke;
B o ĩju pom oć nazivaše M arku ,
Lijepo mu Marko privatno.
Veli junak od Prilipa Marku:
"Oj Boga ti, neznana delijo!
"Nijesi li otud od Prilipa,
"O d o d ĩaka K raljev ića M arka?
"Jeli Marko kod bijela dvora?
"Ima l' Marko dosta uzavnica?"
Veli njemu Kraljev iću M arko :
"O j B oga m i, neznani junaĩe!
"Ja sam jutros od Prilipa bila,
"K od dvora je K raljev iću M arko ,
"Slavi Marko svoga svetitelja;
"Ima Marko dosta uzavnica."
Veli njemu neznan dobar junak:
"Neka ima, neznana delijo;
"A ko B og da i sreća junaĩka ,
"Sovra ĩe m u u krv ogreznuti,
"B oga m i ĩu njega objesiti

"B a š o v r a t i m ' b i j e l a P r i l i p a ;
"D a v n o m i j e b r a t a p o g u b i o ,
"P o g u b i o M u s u k e s e d t i j u ."
P a o k r e n u k o n j a d o r a t a s t a ,
O s t a j a d a n M a r k o g l e d a j u ć i .
S v a k o j a k o m i s l i i p r e m i š l j a :
D a b i m u s e k a z i v a o M a r k o ,
H o ć e n j e g a T u r e p o g u b i t i ,
J e r n e i m a n i š t a o d o r u t j a ;
D a g a p u s t i b i j e l u P r i l i p u ,
H o ć e i s j e ć ' m l o g e u z a v n i c e
A t r a t e ć i p o o d t a k u M a r k a .
S v e m i s l i o , n a j e d n o s m i s l i o ,
P a o n v i k n u i z g r l a b i j e l a ;
"K u d ć e š t a m o , Đ e m o B r Ć a n i n e ?
"E v o , m o r e , K r a l j e v i ć a M a r k a !"
P o v r a t i s e Đ e m o B r Ć a n i n e .
P o u z d a s e K r a l j e v i ć u M a r k o ,
D a ć e u t e ć ' n a s v o m e Š a r i n u ,
P a p o b j e t e p o l j e m š i r o k i j e m ,
Z a n j i m e s e Đ e m o n a t u r i o .
B r z j e Š a r a c , u t e ć i m u š ć a š e ,
A l ' p o t e t e Đ e m o t o p u z i n u ,
P a z a l j u l j a p o k r a j s e b e n j o m e
J a d n a M a r k a m e ć u p l e ć i t i v e ,
P a d e M a r k o u z e l e n u t r a v u ,
M a r k o p a d e , a Đ e m o d o p a d e ,
S v e z a M a r k u n a o p a k o r u k e ,
P a i z v a d i s i n d t i r i z e g b e t a ,
O k o v a g a s v e u g v o t Ć e l j u t o :
A n a n o g e d v o j e b u k a g i j e ,
A n a r u k e d v o j e b e l e n z u k e ,
A n a g r l o s i n d t i r g v o t Ć e t e š k o ;
P a p o s j e d e n j e g o v a Š a r i n a ,
A d o r a t a v o d i u p o v o d u ,
P r i v e z a o M a r k a z a d o r a t a ,
O d e p r a v o b i j e l u O r i d u ,
P o d O r i d o m v j e š a l a o g r a d i ,

D a objesi K raljev ića M arka;
M o li m u se gospoda riščanska:
"B o tom brate, Đ em o B rĆ an ine!
"Tu nam nemoj objesiti Marka,
"N e će rodit'vino ni šen ica,
"Evo tebe tri tovara blaga."
U ze Đ em o tri tovara blaga,
V o di M arka gradu V učitnu,
P a pod gradom vješala ogradi,
H o će Đ em o da objesi M arka;
M o li m u se gospoda riščanska:
"B ogom brate, Đ em o B rĆ an ine!
"Tu nam nemoj objesiti Marka,
"N e će rodit'vino ni šen ica,
"Evo tebe tri tovara blaga."
U ze Đ em o tri tovara blaga,
G on i M arka bijelu Z većanu,
I tu Đ em o vješala ogradi,
D a objesi K raljev ića M arka;
M o li m u se gospoda Z većanska:
"B ogom brate, Đ em o B rĆ an ine!
"Tu nam nemoj objesita Marka,
"N e će rodit'vino ni šen ica,
"Evo tebe tri tovara blaga."
U ze Đ em o tri tovara blaga.
O tale se Đ em o pod igao
Kroz nekakvu Janjinu planinu.
T eško Đ em o o ťedn jeo b ješe,
D eli: M arku tiho govoraše:
"Z naš li, M arko, vode ja m ehane?
"T eško m e je osvojila ťeĆa."
V eli n jem u K raljev iću M arko:
"T ako, Đ em o, ne rade junaci,
"V eć zakolju konja ja soko la,
"N apiju se krvi od grĆoca."
V eli n jem u Đ em o B rĆ an ine:
"N it'ću klati konja, ni soko la,
"V eć ću zak lat tebe K raljev ića,

"Pa se napit' krvi od grgoca."
Pa po teže sablju okovanu,
Da zakolje Kraljevića Marka
Veli njemu Kraljeviću Marko:
"Ima, Đem o, bijela mehana,
"I prokleta krčmarica Janja,
"Sad će mi se osvetiti Janja:
"Dosta sam joj vina potrošio,
"A nijesam dao ni dinara."
To je Đem o jedva dočeka o.
U to doba pali pred mehanu,
A ispade krčmarica Janja,
Kad sagleda savezana Marka,
Marko na nju očim 'prevaljuje,
Nasmija se krčmarica Janja:
"Be aferim, junak od junaka!
"Bože m ili, na svemu ti vala!
"Kad ja vićeh savezana Marka!
"Pojiću te, Brćanine Đem o,
"Bez bijele pare i dinara
"Bašak 'hoćeš tri bijela dana."
Pa pod Đem om konja uvatila,
Odvede ga u mehanu bilu,
Donese mu vina i rakije.
Pije vino Brćanine Đem o,
A nazdravlja Kraljeviću Marku,
Nazdravlja mu, ali mu ne daje.
Kad se Đem o nakitio vina,
Donese mu krčmarica Janja
Rujna vina od sedam godina,
Meće u njeg 'bilje svako jako.
Pade Đem o glavom bez uzglavlja,
Skoči Janja na noge lagune,
Na svom pobru gvođe otvoraše,
A na Đem a Marko udaraše;
Kad udari sindžir gvođe teško,
Pa zasjede piti rujno vino,
Udari ga čizm om im am uzom :

"U stan', Đem o, da pijem o vino."
Kad pogleda Đem o B rĀanine
V iše sebe M arka K raljevića,
A na vratu sindŧir gvoŧĀe teško,
SkoĀi Đem o na noge lagane,
S indŧir gvoŧĀe zem lji pritezaše,
O n poteŧe rukom 'i nogam a,
Popucuju ruke iz ramena,
Popucuju noge iz koljena;
A l' je tvrdo gvoŧĀe uvatilo.
S jede Đem o na zem ljicu crnu,
Marko sjede piti mrko vino,
A nazdravlja Đem u B rĀaninu,
Nazdravlja mu, ali mu ne daje.
Kad se Marko nakitio vina,
O nda Š arca sveza za dorata,
A za Š arca Đem a B rĀanina,
Pa usjede Đem ova dorata,
O de pravo gradu V uĀitmu;
Izilazi gospoda rišĀanska:
"B ogom brate, K raljeviĀu M arko!
"O bjesi nam Đem a B rĀanina,
"Evo tebe tri tovara blaga."
Marko njima tri tovara vrati,
Š to su dali Đem u B rĀaninu,
Pa on ode bijelu Z veĀanu;
Tu gospoda Srpska izlazila:
"B ogom brate, K raljeviĀu M arko!
"O bjesi nam Đem a B rĀanina,
"Evo tebe tri tovara blaga."
Marko njima tri tovara vrati,
Š to su dali Đem u B rĀaninu;
Ode Marko bijelu Oridu,
Tu izlazi gospoda rišĀanska:
"B ogom brate, K raljeviĀu M arko!
"O bjesi nam Đem a B rĀanina,
"Evo tebe tri tovara blaga."
M arko ne Āe da uzim a blaga,

V eć on n j i m a t r i t o v a r a v r a t i ,
Š t o s u d a l i Đ e m u B r Ć a n i n u ;
K o d O r i d a n a Ć i n i v j e š a l a ,
I o b j e s i Đ e m a B r Ć a n i n a .
P a o n u z e r i b e o d O r i d a ,
O d e p r a v o b i j e l u P r i l i p u ,
T e o n s l a v i s v o g a s v e t i t e l j a .

69. M a r k o K r a l j e v i ć u k i d a s v a d b a r i n u .

P o r a n i o K r a l j e v i ć u M a r k o ,
P o r a n i o n i z K o s o v o r a v n o ,
K a d j e b i o n a v o d i S e r v a n i ,
S u k o b i g a K o s o v k a d e v o j k a ,
B o ĳ j u p o m o ć n a z i v a j o j M a r k o :
" B o ĳ j a p o m o ć , K o s o v k o d e v o j k o ! "
D e v o j k a s e d o z e m l j e p o k l a n j a :
" Z d r a v o d a s i , d e l i j o n e z n a n a ! "
A l ' j o j M a r k o p o Ć e b e s e d i t i :
" D r a g a s e s t r o , K o s o v k o d e v o j k o !
" L e p a t i s i , s e k o , m l a Ć a b i l a !
" K r a s n a t i s i s t a s a i u z r a s t a !
" R u m e n i l a , g o s p o d s k a p o g l e d a !
" A l ' t e , s e k o , k o s a p o k v a r i l a ;
" J e r s i t a k o , s e k o , o s e d i l a ?
" S k o g ' s i m l a d a s r e ć u i z g u b i l a ?
" I l ' s a s e b e , i l ' s a s v o j e m a j k e ,
" I l i s a s v o g s t a r a r o d i t e l j a ? "
P r o l i s u z e K o s o v k a d e v o j k a ,
P a g o v o r i K r a l j e v i ć u M a r k u :
" D r a g i b r a t o , d e l i j o n e z n a n a !
" S ' s e b e s r e ć u i z g u b i l a n i s a m ,
" N i s a s e b e , n i s a s v o j e m a j k e ,
" N i s a s v o g a s t a r a r o d i t e l j a ;
" V e ć s a m j a d n a s r e ć u i z g u b i l a :
" E v o i m a d e v e t g o d i n ' d a n a ,
" K a k o d o Ć e A r a p p r e k o m o r a c ,
" P a o d c a r a K o s o v o z a k u p i ,

"I nametnu zulum na Kosovo:
"Kosovo ga i poji i rani;
"Pa je drugi zulum nametnuo:
"Ko s' udaje, trideset dukata;
"K o se ʒen i, tridest i četiri;
"Koji ima, te toliko dade,
"T aj se junak m o ʒe o ʒen iti
"I devojka mlada udomiti;
"A u m ene braća sirom ašna,
"Nema blaga, da Arapu dadu,
"U tome sam jedna zaostala,
"Te se nisam mlada udomila;
"S a toga sam sreću izgubila.
"Pa još za to ne bi ni ʒalila,
"Š to vam s'ne da m ladim udavati,
"I junakom m ladim o ʒen iti;
"N ego evo i veće nevolje,
"Još je veći zulum nam etnuo:
"N a noć ište m ladu i devojku,
"Pa devojku Arapine ljubi,
"A nevestu sluge Arapove;
"Obredi se sve Kosovo redom,
"D avaše m u m lade i devojke,
"E vo m eni tu ʒnoj redak doće,
"D a doveće idem A rapinu,
"D a m u noćas, jedna, budem ljuba,
"Pa ja m islim i razm išljam m isli:
"M ili B o ʒe, što ću i kako ću?
"Il'ću jedna u vodu skočiti,
"Ili ću se m lada obesiti:
"Volim, brate, izgubiti glavu,
"N eg' ljubiti svoj zem lji dušm ana."
A l'besedi K raljeviću M arko:
"Draga sestro Kosovko devojko!
"Ne šali se, u vodu ne skaći,
"N em o j sebi sm rti učiniti,
"N em o j, seko, duše ogrešiti!
"V eć m i ka ʒi A rapove dvore,

"Gdi su dvori Arapina crna?
"Im am reči besediti s njim e."
Devojka m u poče besediti;
"Dragi brato, neznana delijo!
"A što pitaš A rapove dvore?
"Š to i pitaš? ostali m u pusti!
"M ože da sinašao devojku,
"Pak m u ideš, nosiš svadbarinu;
"A m ožda si jedinac u m ajke,
"Pa ćeš, brate, tam o poginuti,
"Pa što će ti sam orana m ajka?"
M arko s' m aši rukom u džepove,
Te izvadi trideset dukata,
Pa i daje Kosovki devojki:
"Na ti, seko, trideset dukata,
"Pak ti idi svome belom dvoru,
"Pak se rani, dok ti s' sreća javi:
"Sam o kaži A rapove dvore,
"Ja ću platit' svadbarinu za te.
"Z ašto b i m e A rap pogubio,
"Kad ja imam, sestro, dosta blaga,
"Mog'o b' platit' sve Kosovo ravno,
"Kamo l' ne bi za se svadbarinu?"
Devojka m u poče besediti:
"N isu dvori, već šatori pusti.
"Pogledajde dole niz Kosovo
"Gdi se onaj svilen barjak vije,
"O nde j' šator cmog A rapina,
"Oko njega zelena avlija,
"S va avlija glavam 'nakićena:
"Evo nema još nedelja dana,
"Kako j' proklet' Arap isekao
"Sedamdeset i sedam junaka,
"K osovaca tužni Čuvegija;
"A rap im a četrdeset slugu,
"Š to čuvaju stražu oko njega."
A kad M arko saslušao reči,
K renu Š arca, ode niz K osovo,

Dobra Šarca vrlo rasrdio,
Iz kopita živa vatra seva,
Iz nozdrva m odar plamen liže;
Srdit Marko jezdi niz Kosovo,
Ronisuze niz junačko lice,
A kroz suze gnjevno progovara:
"Oj davori, ti Kosovo ravno!
"Šta si danas dočekalo tužno,
"Posle našeg kneza čestitoga,
"Da Arapi sad po tebi sude!
"Ja sramote podneti ne mogu,
"Ni žalosti velike trpiti,
"Da Arapi takizulum čine
"I da ljube mlade i devojke.
"Danas ću vas, braćo, osvetiti,
"Osvetiti, ili poginuti."
Ode Marko pravo pod šatore,
Ugleda ga Arapova straža,
Pa kazuje crnu Arapinu:
"Gospodine, Arap-prekom orče!
"Čudan junak jezdiniz Kosovo
"Na vitezu konju šarenome,
"Dobra konja vrlo rasrdio,
"Iz kopita živa vatra seva,
"Iz nozdrva m odar plamen liže;
"Oće junak na nas udariti."
Al' besedi Arapine crni:
"Decemoja, četrdeset slugu!
"Ne sme junak na nas udariti,
"Valja da je našao devojku,
"Pa nam ide, nosi svadbarinu,
"Tamo je, što će dati blago,
"S toga se vrlo rasrdio;
"Već izid'te pred našu avliju,
"Pa junaka dočekajte lepo,
"Pred njime se smerno poklonite,
"Pod njim dobra konja privatite,
"Primate mukoljiaoružje,

"Pustite ga m en i pod šatore,
"N e ću blaga, uzeću m u glavu,
"Da dobijem konja prema sebe."
Ispadoše A rapove sluge,
Da pod Markom dobra konja prime,
A kad blizu ugledaše M arka,
N e sm edoše pred M arka izići;
B e ęte sluge pod šator A rapu,
Pa se kriju za Arapa sluge,
Pokrivaju sablje japund ęeti,
Da im Marko ne vidi sabalja.
I sam M arko u avliju u ęe,
Pred šatorom odsednuo Šarca,
Svom e Šarcu tako besedio:
"O daj, Šaro, i sam po avliji,
"A ja idem pod šator A rapu,
"N aodi se šatoru na vrati,
"Ako b' meni do nevolje bilo."
Pak se M arko pod šatora šeće,
Arap sedi, pije vino ladno,
S lu ęim u ga m lada i devojka;
B o ęju pom oć nazivao M arko:
"B o ęja pom oć, dragi gospodine!"
A rap njem u lepše odgovara:
"Z drav, junaće, delijo neznana!
"O d' junaće, da pijem o vina,
"Pa m i ka ęi, što si m i došao."
A l' besedi K raljeviću M arko:
"Nemam kade s tobom piti vina;
"A dobro sam do tebe došao,
"V rlo dobro, bolje bit'ne m o ęe.
"Ja isprosi lepotu devojku,
"O staše m i na drum u svatovi,
"D ošao sam , don 'b svadbarinu,
"Da dam blago, da vodim devojku,
"Da mi niko na puta ne stane;
"K a ęi m eni, što je svadbarine?"
Arap lepo Marku progovara:

"T a ti za to i odavno znadeš:
"Ko s' udaje, trideset dukata;
"K o se t en i, tridest i četiri;
"T i se vid i š junak od m ejdana,
"Nije kvara da stotinu dadeš!"
M arko s' m aši rukom u d t epove,
Pred Arapa tri dukata baci:
"V eru j m en i, više nem am b laga,
"V eć kad b i m e teo prič ekati,
"Dok se vratim s lepotom devojk om,
"T am o ć e m e darivati lepo ,
"Sve ću tebi pok lon iti dare,
"Tebi dare, a meni devojka."
Ciknu Arap kao zmija ljuta:
"U men', kurvo veresije nema!
"N e daš b laga, sa m nom se pod sm evaš;"
Pa po tr t e teška buzdovana,
T e udara K raljev ića M arka,
U dari ga tri četiri pu ta .
N asm eja se K raljev iću M arko .
»O junaće, A rap ine cm i!
"Il' se šališ, il' od zb ilje b iješ?"
C ić i A rap , kao zm ija lju ta:
"N e šalim se, već od zb ilje b ijem ."
A li M arko poč e besed iti:
"A ja m islim , da se šališ, tu t an;
"A kad , m ore, ti od zb ilje b iješ,
"I ja im am nešto buzdovana,
"D a te kucnem tri četiri pu ta;
"Koliko si mene udario,
"T o liko ću tebe udariti,
"P a ć em ' onda na pol je iz ići
"I iz nova m ejdan zapo češ."
T r t e M arko buzdovana svoga,
Pak udari Arapina crna,
Kako ga je lako udario,
Iskide mu iz ramena glavu!
N asm eja se K raljev iću M arko :

"B o ť e m ili. na svem ' te bi va la ,
 "K ad br ť ' ode sa ju na ka gla va !
 "K an' da ni je na njemu ni bi la !"
 T r ť e M ar ko sa bl ju od po ja sa ,
 Pak za re di A ra po ve slu ge ,
 I se ċ e m u ċ e tr de set slu gu ,
 A ċ e ti ri ne k te po gu bi ti ,
 V e ċ i M ar ko os ta vi za prav du ,
 K oj' ċ e sva kom pra vo ka zi va ti ,
 Ka ko j' bi lo A ra pu i Ma rku ,
 Sve s av li je pos ki dao t ta ve ,
 Pa je gla ve sa ra ni o le po ,
 Da j' ne kl ju ju or li i ga vr a ni ,
 Pa av li ju pus tu na ki ti o ,
 Na ki ti je A ra ps kim gla va ma ;
 A ra po vo bla go po ku pi o ;
 A ċ e ti ri slu ge A ra po ve ,
 Ko je ni je te o po gu bi ti ,
 O pra vi i po Ko so vu Ma rko ,
 O pra vi i na ċ e ti ri stra ne ,
 Te tel ale po Ko so vu slu ge :
 "G di de vo jka ima za u da ju ,
 "N e ka tra ť i se bi go spo da ra ,
 "N e k s' u da je , dok je za m la do sti ;
 "A g di ju na k im a za ť e ni d bu ,
 "N e k se ť e ni , ne ka l ju bu tra ť i ;
 "O d sad v i Ń e nem a sva d ba ri ne .
 "Ma rko za sve sva d ba ri nu pla ti ."
 Sve po vi ka , ma lo i ve li ko :
 "B og da ť i vi i K ra l je vi ċ a M ar ka !
 "K o ji zem lju od z la iz ba vi o ,
 "K o ji sa tr zem lji zu lum ċ a ra ;
 "P ro sta m ' bi la i du Ń a i te lo !"

70. Lov Markov s Turcima.

Lov lo vio Mu ra te ve zi re ,
 Lov lo vio po go ri ze le no j

Sa svojijeh dvanaest delija
I s trin'estim Kraljevićem Markom ;
Lov lovili tri bijela dana,
I ne mogli ništa uloviti;
Namjera ih nanijela bila
Na zeleno u gori jezero,
Po kom plove utve zlatokrile,
Pusti vezir svojega sokola,
Da uvati utvu zlatokrilu,
Ona mu se ne da ni gledati,
Već se diže nebu pod oblake,
Soko pade na jelu zelenu.
Tad govori Kraljeviću Marko:
"Jeli testir, Murate vezire!
"Da ja pustim mojega sokola,
"Da uvati utvu zlatokrilu;"
Veli njemu Murate vezire:
"Jeste testir, za što nije, Marko."
Pusti Marko svojega sokola,
On odleće nebu pod oblake,
I uvati utvu zlatokrilu,
Pak s njom pade pod zelenu jelu.
Kad to soko ugleda vezirev,
Vrlo mu se teško učinilo,
A navadu lošu naučio:
Otimati lovak od drugoga;
Zaleće se k Markovu sokolu,
Da mu otme utvu zlatokrilu;
Ali Markov soko jogunica,
Kao što je i njegov gospodar:
On ne daje utve zlatokrile,
Već soko lašćepa vezireva,
Pa mu prosu ono sivo perje.
Kad to više Murate vezire,
Vrlo mu se čao učinilo,
Pak on uze Markova sokola,
Te ga ud'ri o jelu zelenu
I prebi mu ono desno krilo,

Pa obrnu kroz goru zelenu
Sa svojijeh dvanaest delija;
Stade piska Markova sokola,
Kao ljute u kamenu guje;
Marko uze svojega sokola,
Pak mu stade zavijati krilo
I s ljutitim glasom govoriti:
"Teško m ene i tebe, soko le,
"Lov loveći s Turci bez Srbalja,
"Lov loveći, krivo dijeleći!"
Kad sokolu on zavio krilo,
Tada skoči Šarcu na ram ena,
Pak počera preko gore čame,
Šarac ide, kao gorska vila,
Brzo ide, daleko od m iče,
Odm ah biše na kraj gore čame,
I uglaše u polju vezira
S njegovijeh dvanaest delija.
Obazre se Murate vezire,
Pa kad viče Kraljevića Marka,
On govori svojim delijama:
"Đeco m oja, dvanaest delija!
"Vidite li onaj pramen magle,
"Pramen magle ispod gore čame?
"Umag li je Kraljeviću Marko,
"Gle, kako je naljutio Šarca!
"Neka Bog zna, dobra biti ne će."
U tom stiže Kraljeviću Marko,
Pak potrče sablju od bedrice,
I okupi Murata vezira:
Pob'jegoše po polju delije,
Kao vrapci od kopca po trnju;
Stiže Marko Murata vezira
I rusu mu odsiječe glavu;
A od mladih dvadest delija
On način i dvadest i četiri.
Stade Marko misli razm išljati:
Il' će ići caru u Jedrene,

Il' u Prilip svom bijelu dvoru,
 Sve mislio, pak je govorio:
 "B o l j e i ć i caru u Jedrene,
 "D a m u ka Ĺ em , Źta sam u Ĺ in io ,
 "N ego da m e Turcin jem u tu Ĺ e."
 K ada M arko u Jedrene do Ĺ e
 I na divan pred cara izi Ĺ e,
 O Ĺ i m u se b jehu uzm u tile,
 K'o u gladna u gori kurjaka:
 Kad pogleda, kan' da munja sine;
 Pita njega care gospodine:
 "M o j posinko , K raljev i ć u M arko !
 "Š to si m i se tako ra Ĺ lju tio ?
 "Da ti nije nestanulo blaga?"
 Stade Marko caru kazivati;
 Sve mu kaza, kakono je bilo.
 K ad je care saslu Źao M arka,
 Tad' se care grotom nasmijao,
 Pak je Marku bio besjedio:
 "Be aferim, moj posinko Marko!
 "D a n ijesi tako u Ĺ in io ,
 "Ja te ne b ih vi Źe sinom zva o :
 "Svako T ure m o Ĺ e vezir biti,
 "A junaka nema, kao Marko."
 Pak se m a Źi u d Ĺ epe svilene
 I izvadi hiljadu dukata,
 T e ih daje K raljev i ć u M arku :
 "Naj to tebe, moj posinko Marko,
 "Pak ti idi, te se napij vina."
 Marko uze hiljadu dukata,
 I otide s careva divana;
 Al' car Marku dukate ne daje,
 Da on ide piti rujno vino,
 V e ć da m u se k ine sa o Ĺ iju ;
 Jer se M arko vrlo ra Ĺ lju tio.

71. Marko pije uz ramazan vino.

Car Sulejm an jasak ućin io ,
Da s' ne pije uz ramazan vino,
Da s' ne nose zelene dolame,
Da s' ne pašu sablje okovane,
Da s' ne igra kolom uz kadune;
Marko igra kolom uz kadune,
Marko paše sablju okovanu ,
Marko nosi zelenu dolamu,
Marko pije uz ramazan vino,
Još nagoni od te i ad ħije,
Da i oni s njime piju vino
Idu Turci caru na parnicu:
"Car Suleman, i otac i majko!
"N ijesi li jasak ućin io ,
"Da s' ne pije uz ramazan vino,
"Da s' ne nose zelene dolame,
"Da s' ne pašu sablje okovane,
"Da s' ne igra kolom uz kadune;
"Marko igra kolom uz kadune,
"M arko paše sablju okovanu ,
"Marko nosi zelenu dolamu,
"Marko pije uz ramazan vino;
"Pa mu prosto, da sam pije vino,
"V eć nagoni oce i ad ħije,
"Da i oni s njime piju vino."
K ad je care razum eo reċi,
O n pošilje dva svoja ċauša:
"O tidoše, dva ċauša m lada,
"Pak ka ħite K raljev iću M arku
"Da ga care na divan zaziva."
O tidoše dva ċauša m lada.
K ad doċoše K raljev iću M arku ,
A li M arko pod šatorom pije,
Pred njim kupa od dvanaest oka;
B esede m u dva ċauša m lada:
"D a ċuješ li, K raljev iću M arko !
"Tebe care na divan zaziva,
"D a ti ideš caru na divana . "

Rasrdi se Kraljeviću Marko,
Pak dovati onu kupu s vinom,
Pa udara careva čauša,
Pršte kupu a pršte i glava,
I proli se i krvca i vino.
Ode Marko caru na divana,
Sede caru do desna kolena,
Samur:kalpak na oči nam iče,
A buzdovan uza se privlači,
Biritku sablju na krilo nam iče
Besedi mu care Sulemane:
"Moj posinko, Kraljeviću Marko!
"Taj jesam jasak učinio,
"Da s' ne pije uz ramazan vino,
"Da s' ne nose zelene dolame,
"Da s' ne pašu sablje okovane,
"Da s' ne igra kolom uz kadune;
"Dobri ljudi o zlu govoriše,
"Na jednoga Marka potvoriše,
"Da ti igraš kolom uz kadune,
"Da ti pašeš sablju okovanu,
"Da ti nosiš zelenu dolamu,
"Da ti piješ uz ramazan vino,
"Još nagoniš od te i adžije,
"Da i oni s tobom piju vino.
"Za što kalpak na oči nam ičeš?
"Što l' buzdovan uza se privlačiš?
"Što li sablju na krilo nam ičeš?"
Al' besedi Kraljeviću Marko:
"Poočim e, care Sulemane!
"Ako pijem uz ramazan vino,
"Ako pijem, vera mi donosi;
"Ak' nagonim od te i adžije,
"Ne moćem i ta obraz podneti,
"Da ja pijem, oni da gledaju,
"Nek ne idu meni u meanu;
"Ako l' nosim zelenu dolamu,
"Mlad sam: junak i dolikuje mi;

"A ko l'pašem sablju okovanu,
 "Ja sam sablju za blago kupio;
 "Ako igram kolom uz kadune,
 "Ja se, care nisam oženio,
 "I ti s', care bio neoženjen;
 "A ko kalpak na očima ičem,
 "Čelo gori s'carem se govori,
 "Što buzdovan uza se privlačim,
 "I što sablju na krilo nam ičem,
 "Ja se bojim, da ne bude kavge,
 "Ako bi se zametnula kavga,
 "Teško onom, tko j' najbliže Marka!"
 Gleda care na četiri strane,
 Nema li tko bliže do Marka:
 Al' kod Marka nigdi nikog nema,
 Već najbliže care Sulemana;
 Cars'odm iče, Marko se prim iče,
 Dok dotera cara do duvara;
 Car se maša rukom u džepove,
 On izvadi stotinu dukata,
 Pa i daje Kraljeviću Marku:
 "Idi, Marko te se napij vina."

72. Turci u Marka na slavi.

Bogamoli Kraljeviću Marko
 Od godine opet do godine,
 Da proslavi krsno ime krasno,
 Krasno ime, svetog letnog Đurđa,
 Dama Turcina sveto ne doču;
 A kad Marku sveti Đurađ dođe,
 Svu gospodu na sveto zaziva,
 U dvoru mu tri sofre bijau;
 Prva sofra dvanaest vladika,
 Druga sofra gospoda rišćanska,
 Treća sofra ništi i ubogi;
 Marko služi vino sveštenikom,
 I ubavoj gospodi rišćanskoj,

M ajka slu ʒ i n i š t e i u b o g e,
L Jelica n o s i Ć a k o n i j e,
V a i s t i n u p o s l a o n a s t r a ʒ u ,
D a m u ĉ u v a s t r a ʒ u o d T u r a k a ,
D a m u T u r c i n a s v e t o n e d o Ć u .
O t u d i d u t r i a g e c a r e v e
I z a n j i m a t r i e s t j a n j i ĉ a r a ,
U g l a s v i ĉ u t r i a g e c a r e v e
I z a n j i m a t r i e s t j a n j i ĉ a r a :
"Kaurine, o t v o r i k a p i j u ,
"D a v i d i m o , l u d i k a u r i n e ,
"K a k o M a r k o k r s n o i m e s l u ʒ i ."
S l u g a l e p o T u r s k i o d g o v a r a :
"M a n ' t e ' m e s e , T u r c i j a n j i ĉ a r i !
"J a v a m n e s m e m o t v o r i t i v r a t a ,
"J a s e b o j i m g o s p o d a r a m o g a ."
A l ' t o T u r c i n i š t a i n e m a r e ,
P o t r g o š e t r i e s t b u z d o v a n a ,
N a k a p i j i o b o r i š e v r a t a ,
N a s l u g a n a p l e ĉ a n a b r o j i š e
T r i e s t i š e s t z l a t n i b u z d o v a n a ,
D o b r o s l u g a l e Ć a n a m e k š a š e .
K a d j u n a k u b o j a k d o s a d i o
I j u n a ĉ k a p l e ĉ a u t n u l a ,
O d e M a r k u u d v o r e p l a ĉ u ĉ i ,
B e s e d i m u K r a l j e v i ĉ u M a r k o :
"V a i s t i n a , m o j e ĉ e d o d r a g o !
"Š t o j e , s i n e , t e s u z e p r o l i v a š ?
"I l ' s i g l a d a n , i l ' s i ʒ e d a n , s i n e ?
"A k o s ' g l a d a n , e t o Ć a k o n i j e ;
"A k o s ' ʒ e d a n , e t o v i n a l a d n a :
"N e m o j g r o z n e s u z e p r o l i v a t i ,
"N e s k r v i m i m o j e i m e k r s n o ."
A l ' b e s e d i s l u g a V a i s t i n a :
"G o s p o d a r u , K r a l j e v i ĉ u M a r k o !
"N i t ' s a m g l a d a n p a n i t i s a m ʒ e d a n :
"Z l o j e m e n e i z e l o i z l e b a ,
"A g o r e m e i z v i n a p o p i l o

"A u tvome dvoru gospodskome:
"T i m e posla da ti čuvam stražu;
"T ko bi tebi sačuvao stražu?
"Otud idu tri age careve
"I za njim a triest janjičara,
"U glas viču tri age careve:
""Kaurine, otvori kapiju,
""Da vidimo, ludi kaurine,
""K ako M arko krsno ime služi." "
" Ja im lepo Turski odgovaram:
""M an 'te m e se, Turci janjičari!
""Ja vam ne smem otvoriti vrata,
""Ja se bojim gospodara moga;" "
"N o to Turci ništa i ne mare,
"P o trgoše triest buzdovana,
"N a kapiji oboriše vrata,
"I na m oja pleća nabrojiše
"T riest i šest zlatni buzdovana."
K ad je M arko saslušao reči,
Uze Marko sablju i buzdovan,
Pa se stade sofri zaklinjati:
"Č u jete li, so fro i gospodo!
"Tako mene ne rodila majka.
"P lem en ita gospoČa kraljica,
"Ne mogu vam Prilip nakititi
"N i bosiljkom n i rum enom ručom ,
"V eć sve redom Turskijem glavama."
A stade ga zaklinjati majka,
P lem en ita gospoČa kraljica:
"N e m o j M arko, m o je čedo drago!"
Majka vadi dojke iz nedara:
"Ne ubila t' rana materina!
"N e m o j danas krvi učiniti,
"Danas ti je krsno ime krasno:
"T ko ti danas u dvorove dođe,
"N a po j ťedna, a naran i gladna
"Z a dušicu tvoji roditelja
"I za zdravlje tvoje i Jelino."

To je Marko poslušao majke,
Sablj' ostavi, buzdovan ne ktede,
U dvor idu za nevolju Turci,
Pa i seda za trpezu redom;
"Vaistina, donesi im vina,
"Dušo Jelo, nosi Čakoniju."
Sluga nosi vino i rakiju,
A Jelica carsku Čakoniju;
U tinaše, napiše se vina.
Kad se Turci ponapiše vina,
Turci Turskim eč'sobom besede:
"More, društvo! ajd' da putujem o,
"Dok nam nije prisela u tina."
Misle Turci, ne zna Turski Marko,
Al' je Marko u cara dvorio
Preko mora u Šam u Turskom e,
Dvorio ga za sedam godina,
Pa je čisto Turski naučio,
Kar' da ga je Turkinja rodila;
Pa je Marko Turkom besedio:
"More Turci, sed'te, pijte vino,
"Plaćajte mi slugi melem ašće;
"Baš ako li i tako ne ćete,
"Vi stanite, da vam odudarim
"Po jedared mojim buzdovanom,
"U mom više buzdovanu nema,
"Četrdeset oka ladna gvožđa,
"Dvaestoka lepa čista srebra,
"I šestoka tetenoga zlata:
"Jedno s drugim šeset i šestoka;
"To vidite da ste zaslučili,
"Poklem ste mi vrata oborili,
"Namog sluge pleća nabrojili
"Triest i šest zlatni buzdovana "
Al' sve Turke povata groznica
Od Markova strašna buzdovana:
Svaki vadi po dvaest dukata,
Age vade po triest dukata,

M eću M arku na skut na dolamu,
 Ne bi li se beda ostavila;
 A l' se beda ostaviti ne će '
 Kaurin se vina ponapio,
 Rad je s Turci da zamete kavgu:
 "M ore, Turci, sed 'te, šfe v ino ,
 "D aruj dete vašu kravajnošu ,
 "Nije moja Jela robinjica,
 "N a sebi je svilu pom rčila ,
 "D ok je vam a u ĩinu ponela."
 Al' je Turkom golema nevolja.
 V eć u jedni ponestalo blaga,
 Uzaima jedan od drugoga,
 Svaki vadi po deset dukata,
 Age vade po dvaest dukata,
 M eću M arku na skut na do lam u ,
 G rće M arko u d ĩepove rukom .
 O de M arko u dvor pevajući
 Jevrosimi svojoj staroj majki.
 "Jevrosima, moja stara majko!
 "Ne uzimam blago od Turaka,
 "N e uzim am , što ja blaga n isam ,
 "V eć uzim am blago od Turaka,
 "Nek se peva i nek pripoveda,
 "Š to j' ĩinio M arko od Turaka "
 O doš' Turci iz dvora plaćući,
 Turci Turskim eĆ 'sobom besede:
 "Bog ubio svakoga Turčina,
 "K oji više kaurinu doĆe,
 "K ad kaurin krsno im e slu ĩi!
 "Š to dadosm o za jednu u ĩinu ,
 "Bila b' rana za godinu dana."

73. O ran je M arka K raljevića .

V ino pije K raljeviću M arko
 Sa staricom Jevrosimom majkom,
 A kad su se napojili vina,

Majka Marku stade besjediti:
 "O m o j sinko , K raljev iću M arko !
 "O stan i se , sinko , četovan ja ,
 "Jer zlo dobra don ijeti ne će ,
 "A staroj se dosadilo majci
 "Sve perući krvave haljine ;
 "V eć ti uz m i ralo i volove ,
 "Pak ti ori brda i doline ,
 "T e sij , sinko , šen icu b jelicu ,
 "Te ti rani i mene i sebe."
 T o je M arko poslušao m ajku :
 On uzima ralo i volove ;
 Al' ne ore brda i doline ,
 V eć on ore careve drum ove ;
 O tud idu Turci jan jićari ,
 Oni nose tri tovara blaga ,
 Pa govore K raljev iću M arku :
 "More Marko ne ori drumova." :
 "More Turci ne gaz'te oranja." -
 "More Marko , ne ori drumova."
 "More Turci , ne gaz'te oranja." :
 A kada se Marku dosadilo ,
 D iže M arko ralo i volove ,
 T e on pob i Turke jan jićare ,
 Pak uzima tri tovara blaga ,
 Odnese ih svojoj staroj majci :
 "To sam tebe danas izorao."

74. Smrt M arka K raljev ića .

Poranio K raljev iću M arko
 U neČelju prije jarkog sunca
 Pokraj mora Urvinom planinom.
 Kada Marko bio uz Urvinu ,
 Po će n jem u Š arac posrtati ,
 Posrtati i suze roniti .
 T o je M arku vrlo m učno bilo ,
 Pa je M arko Š arcu govorio :

"Davor', Šaro, davor' dobro moje!

"Evo ima sto i šeset ljeta

"Kako sam se s tobom sastanuo,

"Još m i nigda posmuo nisi,

"A danas m i poče posrtati,

"Posrtati i suze roniti:

"Neka B og zna, dobro biti ne će,

"Hoće jednom biti prema glavi,

"Jali mojoj, jali prema tvojoj."

To je M arko u riječi bio,

K liče vila s U rvine planine,

T e doziva K raljevića M arka:

"Pobratim e, K raljeviću M arko!

"Znadeš, brate, što ti konj posrće?

"T ali Š arac tebe gospodara,

"Jer ćete se brzo rastanu ti."

Ali Marko vili progovara:

"B'jela vilo, grlo te boljelo!

"K ako bih se sa Š arcem rastao,

"K ad sam proš'o zem lju i gradove,

"I obiš'o Istok do Zapada,

"T a od Š arca boljeg konja nema,

"Nit' nada mnom boljega junaka?

"N e m islim se sa Š arcem rastati

"Dok je moje na ramenu glave."

Al' mu b'jela odgovara vila:

"Pobratim e, K raljeviću M arko!

"Tebe nitko Š arca otet' ne će,

"N it' ti m ožeš um rijeti, M arko,

"O d junaka ni od oštre sablje,

"Od topuza ni od bojna koplja,

"T i s'ne bojiš na zem lji junaka;

"V eć ćeš, bolan, um rijeti, M arko,

"Ja od Boga od starog krvnika

"Ako l' mi se vjerovata ne ćeš,

"K ada budeš visu na planinu,

"Pogledaćeš s desna na lijevo,

"O pazićeš dvije tanke jele,

"Svu su goru vrhom nadvisile,
"Zelenijem listom začinile,
"Meću njima bunar voda ima,
"Onće hoćeš Šarca okrenuti,
"S konja sjaši, za jelu ga sveći,
"Nadnesi se nad bunar nad vodu,
"Tećeš svoje ogledati lice,
"Paćeš vićet, kadćeš um rijeti."
To je Marko poslušao vile,
Kad je bio visu na planinu,
Pogledao s desna na lijevo,
Opazio dvije tanke jele,
Svu su goru vrhom nadvisile,
Zelenijem listom začinile;
Onće Marko okrenuo Šarca,
S njega sjao, za jelu ga svezo,
Nadnese se nad bunar nad vodu,
Nad vodom je lice ogledao;
A kad Marko lice ogledao,
Viće Marko, kadće um rijeti,
Suze proli, pa je govorio:
"Lajiv sv'jete, moj lijepi cv'jete"
"Ljep ti bješe, ja za malo hodah!
"Ta za malo, tri stotin' godina!
"Zem an doće, da sv'jetom prom'jenim
Pa povadi Kraljeviću Marko,
Pa povadi sablju od pojasa,
Ion doće do konja Šarina,
Sabljom Šarcu osijeće glavu,
Damu Šarac Turkom ne dopadne,
Daturcima ne čini izmeta,
Dane nosi vode ni Čuguma;
A kad Marko posijeće Šarca,
Šarca konja svoga ukopao,
Bolje Šarca, neg'brata Andriju,
Britku sablju prebina četvero,
Damu sablja Turkom ne dopadne,
Da se Turci njome ne ponose,

Š to je n j i m a o s t a l o o d M a r k a ,
D a r i š ć a n l u k M a r k a n e p r o k u n e
A k a d M a r k o b r i t k u p r e b i s a b l j u ,
b o j n o k o p l j e s l o m i n a s e d m e r o ,
P a g a b a c i u j e l o v e g r a n e ;
U z e M a r k o p e r n a b u z d o v a n a ,
U z e n j e g a u d e s n i c u r u k u ,
P a g a b a c i s U r v i n e p l a n i n e
A u s i n j e u d e b e l o m o r e ,
P a t o p u z u M a r k o b e s j e d i o :
" K a d m o j t o p u z i z m o r a i z i š ' b ,
" O n d a ' v a k i Č e t i ć p o s t a n u o ! "
K a d a M a r k o s a k t i s a o r u ģ j e ,
O n d a t r ģ e d i v i t o d p o j a s a ,
A i z d ģ e p a k n j i g e b e z j a z i j e ,
K n j i g u p i š e K r a l j e v i ć u M a r k o :
" K o g o Ć d o Ć e U r v i n o m p l a n i n o m
" M e Ć u j e l e s t u d e n u b u n a r u ,
" T e z a t e Ć e o n Ć e d e l i : M a r k a ,
" N e k a z n a d e d a j e m r t a v M a r k o ;
" K o d M a r k a s u t r i Ć e m e r a b l a g a ,
" K a k v a b l a g a ? S v e ģ u t a d u k a t a ,
" J e d a n Ć u m u Ć e m e r h a l a l i t i ,
" Š t o Ć e m o j e t ' j e l o u k o p a t i ,
" D r u ģ i Ć e m e r n e k s e c r k v e k r a s e ,
" T r e Ć i Ć e m e r k l j a s t u i s l i j e p u ,
" N e k s l i j e p i p o s v i j e t u h o d e ,
" N e k p j e v a j u i s p o m i n j u M a r k a . "
K a d a M a r k o k n j i g u n a k i t i o ,
K n j i g u v r ģ e n a j e l o v u g r a n u
O t k u d a j e s p u t a n a p o g l e d u ;
Z l a t a n d i v i t u b u n a r b a c i o ;
S k i d e M a r k o z e l e n u d o l a m u ,
P r o s t r i j e j e p o d j e l o m p o t r a v i ,
P r e k r s t i s e , s j e d e n a d o l a m u ,
S a m u r : k a l p a k n a d o Ć i n a m a Ć e ,
D o l j e l e ģ e , g o r e n e u s t a d e .
M r t a v M a r k o k r a j b u n a r a b i o

O d dan 'do dan 'neČeljicu dana,
K ogoČ proČe drum om širokijem ,
T e opazi K raljevića M arka,
Svako misli, da tu spava Marko,
Oko njega daleko oblazi,
Jer se boji, da ga ne probudi.
Đ e je sreća, tu je i nesreća,
Đ e nesreća, tu i sreće im a:
A sva dobra sreća izn ijela
Igumana Svetogorca Vasa
Od bijele crkve Vilindara
Sa svojijem Čakom Isaijom ;
Kad iguman opazio Marka,
N a Čakona desnom rukom m aše:
"L akše, sinko, da ga ne probudiš,
"Jer je Marko iza sna zlovoljan,
"P a nas m o ȓe oba pogubiti."
G ledeć 'kale kako M arko spava
V iše M arka knjigu opazio ,
P rem a sebe knjigu proučio ,
K njiga kaȓe, da je m rtav M arko .
Onda kale konja odsjednuo,
Pa privati za deliju Marka,
Al' se Marko davno prestavio.
Proli suze proiguman Vaso,
Jer je njemu vrlo ȓao M arka;
O tpasa m u tri ćem era blaga,
Otpasuje, sebe pripasuje.
Misli misli proiguman Vaso,
Đ e b i m rtva saran io M arka,
Misli misli, sve na jedno smisli:
M rtva M arka na svog kon ja vrȓe,
Pa ga snese moru na jaliju,
S mrtvim Markom sjede na galiju,
Odveze ga pravo Svetoj gori,
Izveze ga pod Vilindar crkvu,
Unese ga u Vilindar crkvu,
Č ata M arku, što sam rtnu treba,

Na zemlji mu t'jelo opojao,
Nasred b'jele crkve Vilindara
O n'će starac ukopao M arka,
B iljege m u nikakve ne vrte,
Da se Marku za grob ne raznade,
Da se njem u dušm an i ne svete.

75. Radul-beg i B ugarsk i kralj Š išm an .

M ili B o'ge, na svem u ti vala!
Dvije su se zavadile guje,
D vije guje, dva brata ro'čena:
Zavadi se bego Radul-bego
Sa M ir'četom bratom ro'čenijem ;
D a oko šta, veće ni oko šta,
Oko puste zemlje Karavlaške,
K arav laške i K arabogdanske:
M irko ište zem lje starješinstvo,
A ne da mu bego Radul-bego,
V eć uvati M ir'četu vojvodu,
Te ga baci na dno u tavnkcu,
K lju'će baci u tiho D unavo .
K ako baci k lju'će u D unavo ,
Tako be'ge brata zaboravi.
N o M ir'četi B og i sreća dala,
U R adula dobra ljuba bješe,
T'ao snasi m ilosna Čevera,
N oćom pusti ronci i ribare,
T e izvadi k lju'će od tavnice,
P a og leda m ilosna Čevera,
Nosi njemu tanke preobuke,
I rani ga ljebom bijelijem
A napaja vinom crvenijem.
Tako stade za tri godinice,
Kad nastade godina četvrta,
K njigu piše kralju Š išm an i ne,
Od Trnova od zemlje Bugarske,
T e je šilje begu R adul-begu:

"O ču li m e, bego R adul-bego!
 "E vo m i se m uško čedo naČe,
 "No te kumim Bogom istinijem
 "I našijem svetijem Jovanom ,
 "D oČi m ene ka T movu gradu,
 "Te m i krstiš u bešici sina,
 "Nek smo, bego, glavni prijatelji!"
 K njiga doČe begu R adul-begu,
 A kad bego knjigu proučio ,
 U d riše m u suze od oČiju ,
 Na um pade begu Radul-begu,
 Đ e će njega kralju prevariti,
 Na nevjeri sama pogubiti,
 Pak dozivlje ljub u A nČeliju ,
 O de šnjom e bego govoriti:
 "O ču li m e, m oja vjerna ljubo!
 "E vo m ene sitna knjiga stiže
 "O d Š išm ana iz zem lje B ugarske,
 "Kralj me zove, da mu krstim sina,
 "N o ja v id im , Če je prijevara,
 "Đ e će kralje m ene da prevari
 "I na vjeri mene da pogubi,
 "Da mi otme zemlje i gradove
 "I zarobi tebe za ljubovcu;
 "No me svjetuj, moja vjerna ljubo!"
 T enska strana m udro progovara:
 "Gospodaru, bego Radul-bego!
 "Đ e su tene ljude svjetovale?
 "Š to l'ću i ja tebe svjetovati,
 "Kad eno ti svjeta u tavnici,
 "B rata tvoga, a Čevera moga,
 "Gospodara Mirka vojevode?
 "O n će tebe m udro svjetovati."
 Al' govori bego Radul-bego:
 "M uči ljubo, m ukom um uknula!
 "Jer pom inješ M irčetu vojvodu?
 "I kosti su njemu istrunule."
 K ad to začu ljuba R adulova,

O na ode na tavn ička vrata,
 T e izvede M irčetu vojvodu,
 Odvede ga u bijele dvore,
 Pa dobavi mlada berberina,
 T e obrija M irčetu vojvodu,
 O buće m u gospodsko od 'jelo,
 O de šnjim e begu na čardake.
 K ad ga viče bego R adul-bego,
 P red njim e je na noge skočio,
 R uke širi, te g 'u lice ljubi,
 A pita ga za junačko zdravlje:
 "Jesi li m i, brate, u ťivo tu?"
 P rogovara M irčeta vojvoda:
 "Jesam , brate, ali u rčavu:
 "U bila m e rča od tavnice,
 "Jedva nosim u kostim a dušu."
 Ode mu se bego tugovati,
 Š ta m u piše kralju B ugarine:
 "N o ču li m e, m oj brate M irčeta!
 "Svjetuj mene i nauči, brate,
 "H oću l' ići gradu T movom e
 "I povesti trista U gričića?"
 A l' m u veli M irčeta vojvoda:
 "O moj brate, bego Radul-bego!
 "Š to će tebe trista U gričića,
 "Tek da bude trista udovica;
 "N o jesu l' nam naše stare sluge?
 "Jeli ČegoĆ Srbe R adosave?
 "Jeli šaim e P ijanica Đ uro?
 "S lu ť i l' jošte G rčiću M anojlo?"
 A l' govori bego Radul-bego:
 "Jesu nam a u ťivo tu sluge:
 "D om a nam je G rčiću M anojlo
 "I sa njim e P ijanica Đ uro;
 "N em a ovČe Srba R adosava,
 "V eć ga kaťu u V idinu gradu."
 A li veli M irčeta vojvoda:
 "P iš i knjigu Srbu Radosavu,

"N ek te čeka na vodi B osu ti,
"A ti uzmi dvije vjerne sluge,
"Pak ti idi gradu Trnovome,
"N e plaši se kralja Š išm an ina:
"Ako stane rujno piti vino,
"P iće za te P ijan ica Đ uro ;
"A ko l'odu G rčki govoriti,
"G ovariće G rčiću M anojlo ;
"Ako l' bude mejdan dijeliti,
"D ijeliće Srbe R adosave ."
K ad to začu bego R adul-bego,
Knjigu posla Srbu Radosavu,
D a ga čeka na vodi B osu ti,
A on ode s dvije vjerne sluge;
T am an bješe na vodu studenu ,
Al' eto ti Srba Radosara,
Š njim se bego u lice poljubi,
Rade bega u skut i u ruku,
Pa odoše T movom e gradu .
L ijepo ih dočekao kralju :
Konje vodi u ahare donje,
Bega vodi na gomje čardake ,
Za gotovu sovru zasjedoše .
P iše vino za nečelju dana,
S kraljem pije dvanaest ridžala ,
A sa begom cigle do tri sluge.
Č esto gleda beže R adul:beže ,
Č esto gleda u bijele dvore ,
H oće li m u kum će donijeti;
A l'da vid iš kralja Š išm an ina ,
Đ e donese jednu kupu vina ,
K upa , kažu , od dvanaest oka ,
Nazdravi je begu Radul-begu ,
B eg je dade P ijan ici Đ uru ,
Đ uro pop i , ništa ne osjeti .
K ad to viće kralje Bugarine ,
O n otide grčki govoriti ,
Da pogubi bega Radul-bega

I njegove do tri vjerne sluge;
N o M anojlo G rčki razabrao ,
Pa podviknu Srba Radosava:
"Z ar ne vid iš, Ć e sm o izg inu li?"
A kad začu Srbe R adosave ,
O n potrže m aća zelenoga ,
T e pogubi kralja Š išm anina,
O ko njega dvanaest rid ŭ ala ,
T movo m u poharaše grada ,
Iz riznice pokupiše blago ,
O dvedoše kon je i soko le ,
O tidoše ka B ukreštu gradu .
T eško bratu jednom bez drugoga!

76. Ljutica Bogdan i vojvoda Dragija.

S lu ŭ io je L ju tica B ogdane ,
S lu ŭ io je vojvodu D ragaju ,
S lu ŭ io ga za devet godina ;
N e slu ŭ i ga , što on blaga nem a ,
V eć za dobra iz po taje šarca .
Kad nastala godina deseta ,
Pod ište se vojvoda D rag ija
Sa gospodom itar lov loviti ;
Sva gospoda sokole ponela ,
A Dragija malena kraguja .
K ad do Ć oše na jezero m u tno ,
Po jezeru utve zlatokrile ,
Sva gospoda soko le pustiše ,
A Dragija malena kraguja ;
Svaki soko utvu uvatio ,
Kraguj ptica utve ne uvati .
T o D rag iji vrlo m ućno bilo ,
Pak doziva Ljuticu Bogdana :
"O Bogdane, moja verna slugo!
"T rĉ i, sine, dvoru bijelom e ,
"Donesi mi sivoga sokola ,
"Đ da bi nam utvu uvatio ,

"Eda bi nam obraz osvetlao
"N a jezeru m eću gospodari."
A besedi Ljutica Bogdane:
"O Dragija, dragi gospodaru!
"N e će dati razum na gospoća
"B ez tvojega kaka obeležja."
O n m u dade i dva obeležja:
Od pojasa svilenu maramu,
S desne ruke burm u pozlačenu:
"E vo , sine, i dva obeležja,
"D ones' brće sivoga sokola."
U ze B ogdan oba obeležja,
O de brće dvoru D ragijinu,
Pak doziva ljub u Dragijinu:
"O gospoćo , D ragijina ljubo!
"Pozdravlje ti od tvog gospodara,
"Gospodara i moga i tvoga,
"D a m u pošlješ iz po taje šarca,
"I da pošlješ sivoga sokola."
A besedi ljuba Dragijina:
"O B ogdane, naša verna slugo!
"Ja ću dati sivoga sokola,
"A li ne sm em iz po taje šarca."
O n izvad i oba obeležja:
"E vo bum a za viteza šarca,
"A marama za siva sokola."
Nema kuda ljuba Dragijina,
Otvorila devetora vrata
I deset u bravu D ubrovn ičku,
Iz potaje konja izvodila,
Osedla ga i nakiti lepo,
Pa ga dade Ljutici Bogdanu,
Dade njemu konja i sokola;
K ad se B ogdan na šarcu vid io ,
O nda reče L ju tica B ogdane:
"Ostaj s Bogom, ljubo Dragijina!
"Ja ne dvorim tebe i Dragiju
"Evo ima devet godina

"I nastala godina deseta,
"N e dvorim vas, što ja blaga nem am ,
"V eć za ovog iz po taje šarca."
O tište se preko polja ravna,
Kano zvezda preko vedra neba;
A zap išta ljuba D rag ijin a,
Pa po trča u gospodske dvore,
Te doziva devera Manojla:
"Jao mene, devere Manojlo!
"O dbešte nas L ju tica B ogdane,
"I odvede iz po taje šarca,
"I odnese sivoga sokola."
O nda skoči di jete M anojlo ,
Pa usede na kon ja Š avrana,
O tište se za njim preko polja .
B rzo Š avran dostignuo šarca;
Kad to vide Ljutica Bogdane,
Osvrte se s desna na lijevo,
Te pogubi di jete Manojla,
Pa osvoji i kon ja Š avrana,
T e sastavi šarca i Š avrana .
Glas dopade Dragiji vojvodi:
"Zlo si seo, vojvoda Dragija!
"Zlo si seo i vino popio
"Na jezeru meću gospodari!
"O dbešte te L ju tica B ogdane,
"O dvede ti šarca i Š avrana,
"Manojla ti brata pogubio."
O nda skoči vojvoda D rag ija ,
O de vriško dvoru gospodskom e ,
Pa usede šaru bedev iju ,
O d koje je i Š avran i šarac;
D obroj šari dobru volju daje,
C ići šara, kako zmija ljuta,
N a nozdrve m odar plam en liže,
M eće pene preko gospodara,
N o s tri koplja u visine skaće,
N o s četiri dobre^[50] u napredak;

B rzo šara dostiže B ogdana,
 D ostiže ga, pa ga i p restiže;
 A kada se natrag povratila,
 Ona ciknu, kako zmija ljuta,
 Pak dovati Ljuticu Bogdana,
 D ovati ga zub i za o ťdrelje,
 U d 'ri šnjim e o zem ljicu čamu,
 T e se B ogdan s dušom rastanuo.
 Nad njim stao vojvoda Dragija,
 Nad njim: stao, te suze proliva:
 "O Bogdane, moja slugo verna!
 "I B ogdane, m o je čedo drago!
 "K ad je tebe šarac om ilio,
 "Z a što m i ga zaiskao nisi?
 "Ja bi ti ga poklonio, sine,
 "I tvoju bi trudbu naplatio;
 "Ne bi tako ludo poginuo,
 "Ni ja moga braca izgubio."
 Pa Bogdana onde saranio,
 Braca svoga dvoru odnesao,
 Te i njega saranio lepo,
 O bojici izdao za dušu,
 Kako carski valja i treba,
 K ako j'zakon u veri riščanskoj.

50) *Dobre* valja da je ovdje mjesto *dobro*, Slavenski *dobr'*.

77. O pet to, a li druk čije.

C ar čestiti d ivan u čin io,
 Sve vezire na divan poziva,
 Sve m u paše na divan do Čoše,
 A l'ne do Če paša Seid im e.
 C ar pašam a dade pašaluke,
 I agama dade agaluke.
 A kad care divan razmetnuo,
 A l'eto ti paše Seid im a,

Onda mu je care besjedio:
"S l u g o m o j a , p a š o S e i d i m e !
"Kamo se ti prije na divana?
"Ja pašam a dado pašaluke,
"I agama dado agaluke,
"Š to ćeš sada , pašaluka nem a?"
Veli njem u paša Seidim e:
"O čestiti care gospodine!
"N isam m o g ' o n a d i v a n t i d o ć i ,
"Jer sam iš' b o d o l j e u D o l j a n e ,
"T e g l e d a o č u d a n e g l e d a n a ,
"U nekoga Komnen-kaurina,
"K akva jaše vranca od m e g d a n a ,
"Onakoga u svijetu nema:
"N a č e l u m u j a r k o s u n c e s i j a ,
"A n a g r l u s j a j n a m j e s e č i n a ,
"Na sapima zvijezda danica;
"Kad ga igra, zledati se ne da."
Onda care stade besjediti:
"A d a č u j e š , p a š o S e i d i m e !
"Dobavi mi vranca Komnenova,
"Ja ukradi, ja za blago kupi,
"M e t n u ć u t e d o s e b e v e z i r o m ,
"I d a ć u t i t r i b i j e l a g r a d a ,
"Nek su tvoji, dokle ti je traga;
"A k o l ' m i g a d o b a v i t i n e ć e š ,
"N e k a z n a d e š , o s j e ć ' ć u t i g l a v u ."
K ad to čuo paša Seidim e,
Sve mislio, na jedno smislio,
Pa on ode mladu berberinu,
Te je svoju obrijao bradu,
Pa se gradi od Pazara Rade,
Pravo ide Komnenovu dvoru,
I K o m n e n u B o t j u p o m o ć v i ĉ e ;
Malo ga je Komnen poznavao,
Pa je njemu bio govorio:
"Z dravo da si, pašo Seidim e!
"Š to si, m o r e , o b r i j a o b r a d u ,

"Kad ti nije za nevolju bilo?"

M udro ga je paša prevario :

"O K om nene, što si poludio ,

"Ja nijesam paša Seidim e,

"V eć sam glavom od Pazara R ade;

"Ja sam čuo i ljudim ikažu,

"D a ti im aš dosta sokolova,

"D a m i dadeš dva soko la siva,

"S lu ŭ iću te, koliko reknem o!"

Onda veli Komnen vojevoda:

"Oj Boga mi, Rade od Pazara!

"Ja bi rek'o, da si Seidime,

"Da nijesi obrijao brade,

"Jer je takog struka i uzrasta,

"I takoga oda i pogleda;

"A ja imam dosta sokolova,

"D aću tebi dva soko la siva,

"S lu ŭ ićeš m e tri godine dana."

I na to je paša pristanuo .

S lu ŭ io ga do dvije godine,

Ne mog'o mu ni viditi vranca,

A kamo li njega da odvede;

K ad nastala treća god in ica,

Po Će K om nen u lov u planinu

I povede pašu Seidim a,

Da on lovi utve zlatokrile,

Ne ponijo stari sokolova,

V eć ponijo tiće soko liće,

K oji lovu naučen i n isu .

A kad K om nen u planinu do Će

Ka onome zelenu jezeru,

Đ eno plove utve zlatokrile,

O n m i pusti taće soko liće,

Da vataju utve zlatokrile;

Po letiše utve pod ob lake,

A sokoli utve i ne glede,

Nego lete od jele do jele;

Onda veli Komnene vojvoda:

"Slugo moja, Rade od Pazara!
"Idi brže dvoru bijelom e,
"Donesi mi stare sokolove,
"Da povatam tiće sokoliće."
A l'besjedi paša Seidime:
"Oj Boga mi, Komnen:gospodaru!
"Tvoja gospa vjerovati neće,
"Neće meni dati sokolova,
"Već daj mi kakva obilježja."
Prevari se Komnene vojvoda,
Te mu dade zlatan prsten s ruke,
Leti paša Komnenovu dvoru.
Pita njega ljuba Komnenova:
"Slugo naša, od Pazara Rade!
"Kamo tebi Komnen gospodaru?"
Onda joj je paša besjedio:
"Oj Boga mi, Komnenova gospo!
"Ti ne pitaj za Komnena tvoga!
"Silna ga je opkolila vojska,
"Vidiš, da sam konja umorio,
"Do tebe je mene opravio,
"I evo ti poslob obilježje,
"Dadu pošlješ vranca od megdana,
"Ne bi l' svoju izbavio glavu."
Prevari se ljuba Komnenova,
Prevari se ujede je guja,
I otvori devetera vrata,
I deseta, pa izvede vranca:
A kad paša posjednuo vranca,
Ne dade mu Čavomirovati,
Već ovako stade besjediti:
"Jesi l' čula, Komnenova ljubo!
"Ovako mi pozdravi Komnena:
"Dadu j' Turčin odjahao vranca;
"Ja nijesam Rade od Pazara,
"Već sam glavom paša Seidime."
To izreče, pa s konjem uteče.
Osta jadna gospa kukajući,

K u k a j u ć i , k a n o k u k a v i c a ,
P r e v r ć u ć i , k a k o l a s t a v i c a ;
P a k i z i Ć e n a v i s o k u k u l u ,
T e p r i p a l i b o j n i c u l u b a r d u .
A k a d p u Ć e b o j n i c a l u b a r d a ,
Ć i n i t i s e , z e m l j a s e p o t r e s e .
T o z a Ć u o K o m n e n u p l a n i n i ,
I u m a s e j a d u o s j e t i o ,
P a k s e m a n u t i Ć a s o k o l i Ć a ,
L e t i b r Ć e d v o r u b i j e l o m e ,
N a Ć e j a d n u g o s p u k u k a j u ć i :
" Š t o j e , l j u b o , d a o d B o g a n a Ć e š ?
" J e s u l ' Ć i v a d v a b l i z a n c a s i n a ? "
O n d a n j e m u l j u b a g o v o r i l a :
" O K o m n e n e , Ć i v ' t e B o g u b i o !
" J e s u Ć i v i , n e b i l i t i Ć i v i !
" J e s a m l i t e s v a g d a s j e t o v a l a ,
" D a s v a k i j e n e n a i m a š s l u g a ?
" A t i n a j m i p a š u S e i d i m a ,
" P r e v a r i n a s , o d v e d e n a m v r a n c a ;
" Š t o Ć e š s a d e , j a d n a t v o j a m a j k a ? "
O n d a j o j j e K o m n e n g o v o r i o :
" M u Ć n e b o j s e , d r a g a m o j a l j u b o !
" J e l ' o s t a l a s i v a b e d e v i j a ,
" Š t o j e n a š e g o Ć d r j e b i l a v r a n c a ? " -
" O s t a l a j e , u j e l i j e v u c i !
" A l i v r a n c a s t i g n u t i n e m o Ć e š ,
" D a l e k o j e d u š m a n o d m a k a o . "
U z j a K o m n e n s i v u b e d e v i j u ,
O d e p r a v o t r a g o m z a T u r Ć i n o m .
Š t o j e v r a n a c u t r i p u t a s k a k ' o ,
T o k o b i l a u j e d a n p u t v a t a .
N a s r e d g a j e g o r e s u s t i g a o ;
K a d k o b i l a u g l e d a l a v r a n c a ,
O n a v r i s n u , g o r a s e p o t r e s e ,
K a d j e v r a n a c o s j e t i o m a j k u ,
S t a d e v r a n a d , m a k n u t i s e n e Ć e .
B i j e n j e g a p a š a S e i d i m e ,

B i j e n j e g a o š t r o m b a k a r l i j o m :
"A j d e , v r a n ĉ e , ħ i v ' t e B o g u b i o !
"V i d i š , d a s a m i z g u b i o g l a v u ."
V r a n a c s t o j i , m a k n u t i s e n e ĉ e .
P o v i k u j e K o m n e n e v o j v o d a :
"S t a n ' d e r , p a š o , d a t i n a j a m p l a t i m ,
"N i j e p r a v o , t a k o d a o t i d e š ."
D o s t i ģ e g a , o d s ' ģ e ĉ e m u g l a v u ,
I p o v r a t i v r a n c a o d m e g d a n a ,
O d e d v o r u i z d r a v o i m i r n o .

78. B o l a n i D o ģ ģ i n .

R a z b o l j e s e v o j v o d a D o ģ ģ i n e
U S o l u n u g r a d u b i j e l o m e ,
B o l o v a o z a d e v e t g o d i n a ;
P a S o l u n a n e z n a z a D o ģ ģ i n a ,
O n i m i s l e , d a j e p r e m i n u o .
T o s e ĉ u d o n a d a l e k o ĉ u l o ,
Ĉ a k d a l e k o u z e m l j u A r a p s k u ,
Z a ĉ u o j e U s o A r a p i n e ,
J e d n a k ĉ u o , j e d n a k s e d l a v r a n c a ,
P r a v o o d e k a S o l u n u g r a d u ,
T e o n p a d e p o d S o l u n a g r a d a ,
P o d S o l u n a u p o l j e š i r o k o ,
U s r e d p o l j a š a t o r r a z a p e o ,
O d S o l u n a i š t e z a t o ĉ n i k a ,
D a i z i ĉ e n j e m u n a m e j d a n a ,
D a j u n a ĉ k i m e j d a n p o d i j e l e .
U S o l u n u n e i m a j u n a k a ,
D a i z i ĉ e n j e m u n a m e j d a n a :
D o ģ ģ i n b i o , p a s e r a z b o l j e o ;
B i o D u k a , p a g a b o l i r u k a ;
J e s t I l i j a l u d a a d ģ a m i j a ,
O n o b o j a n i j e n i v i ĉ e l o ,
A k a m o l i s k i m e u ĉ i n i l o ,
T a a k o b i o n o i i z i š l o ,
A l ' m u n e d a o s t a r i l a m a j k a :

"N e, Ilija, luda ad tam ijo!
"T ebe hoće A rap prevariti,
"T e će m i te luda pogubiti,
"Ostaviti samoranu majku."
K ad to viće cm i A rap ine,
Đ e junaka u Solunu nem a,
D a iziće njem u na m ejdana,
Na Solun je porez udario:
Sve na dvora po jalova ovna,
Po furunu ljeba bijeloga,
I po tovar vina crvenoga,
I po kondir teţene rak ije,
I po dvadest  utijeh dukata,
I po jednu lijepu  evojku,
Ja  evojku, ja nevjestu m ladu,
Kojano je skoro dovedena,
D ovedena, jošte ne ljubljena.
Sav je Solun porez izredio,
R edak do e dvoru D o j inovu;
A li D o j in nikoga ne im a,
Do imade ljub u vijernicu
I Jelicu svoju milu seju;
One jadne porez sastavljale,
Al' ga niko da odnese nema,
Jer ga A rap privatiti ne će
B ez Jelice lijepe  evojke.
O ne su se jadne uzm učile;
S jede Jela bratu v i e g lave,
Roni suze niz bijelo lice,
Te je bratu lice pokapala;
T ad 'se jadan D o j in razabrao,
Pa besjedi bolani D o j ine:
"Dvori moji, ognjem sagoreli!
"A kade m i brže prokapaste?
"Da mi nije umrijeti s mirom."
P rogovara Jelica  evojka:
"O m o j brate, bo lestan D o j ine!
"Nisu tvoji dvori prokapali,

"No su suze Jelice sestrice."
Tad ' govori bo lestan D o j č i ne:
"Š to je sele, ako B o ga znadeš!
"Al' je vama ljeba nestanulo?
"Ali ljeba, al' crvena vina?
"Ali zlata, al' bijela platna,
"N em aš č i m e na Č er Č e fu vesti,
"N em aš č i m e, al' n em aš po č e m u?"
P ro go va ra Je li ca Č e vo j ka:
"O m o j b ra te, bo la ni D o j č i ne!
"Dosta imam ljeba bijeloga,
"A jo š v i š e v i na crvenoga;
"Dosta zlata i bijela platna,
"Im am č i m e na Č er Č e fu vesti,
"Im am č i m e, i im am po č e m u;
"Al' da v i d i š i d ru ge ne vo l je:
"Jest došao U so A ra pi ne
"Pod So lu na u pol je ši ro ko,
"O d So lu na i š te za to č n i ka,
"D a i zi Č e n jem u na m ej da na;
"U Solunu ne ima junaka,
"D a i zi Č e n jem u na m ej da na;
"A kad v i Č e cm i A ra pi ne,
"On udari porez na Soluna:
"Sve na dvora po debela ovna,
"Po furunu ljeba bijeloga,
"I po tovar crvenike vina,
"I po kondir ť e ť e ne ra ki je,
"I po dvadest ť u ti jih du ka ta,
"I po jednu lijepu Č e vo j ku,
"Ja Č e vo j ku, ja nev jestu m la du;
"Sav je Solun porez izredio,
"R edak do Č e na tvo je dv o ro ve:
"T i ne im aš b ra ta ni ka kv o ga,
"Da sastavlja porez Arapinu,
"No smo jadne same sastavljale,
"I mi jesmo porez sastavile,
"Al' ga niko odnijeti nema,

"Jer ga A rap privatiti ne će
"B ez Jelice baš tvoje sestrice;
"A ču li m e, bo lestan D o jčine,
"Ja ne mogu ljubiti' Arapina,
"Č u li brate, za t i vo ta tvoga."
T ade reče bo lan i D o jčine:
"Hej Solune, ognjem sagoreo!
"Đ e u tebe ne im a junaka,
"D a izi će A rapu na m ejdan,
"No mi ne bi umrijeti s mirom.'
Pa doziva ljub u A n Č eliju:
"A n Č elija, m o ja v jema ljubo!
"Jel' m i još te u t i vo tu doro?"
P ro go va ra lju ba A n Č elija:
"G ospo da ru, bo lestan D o jčine!
"Jeste tebe doro u t i vo tu,
"I dobro sam ugojila dora."
T ad 'besjedi bo lan i D o jčine:
"A n Č elija, m o ja v jema ljubo!
"Idi uzmi dora debeloga,
"Te ga vodi mome pobratimu,
"Pobratimu Petru nalbantinu,
"Da mi kuje veresijom dora,
"H oću isti A rapu na m ejdan,
"H oću isti, ako doći ne ću."
Jednak njega lju ba po slu ša la,
Ona uze dora debeloga,
Odvede ga Petru nalbantinu,
K ad je vi će Pe ro nalban tine,
Jo š je n jo jzi bio go vo rio:
"Sna ho m o ja, tanka A n Č elija!
"Zar je mene pobro preminuo,
"T e ti vo di š dora na pro da ju?"
Ja go vo ri di lber-A n Č elija:
"M o j Č e vere, nalban tine Pe ro!
"Nije tebe pobro preminuo,
"No se tebe pobro pozdravio.
"D a m u ku je š veresijom dora,

"Da on ide Arapu na mejdan;
"Kad se vrati, da ti potkov plati "
Progovara nalbantine Pero:
"A nČelija, m o ja snaho m ila!
"Ja ne kujem konje veresijom;
"D a m i dadeš tvoje oke čarne,
"Da ih ljubim, dok se pobro vrati
"I dok mene potkovicu plati."
A nČelija lju ta i prok leta,
O na planu, kako vatra ťiva,
Pa odvede nekovana dora,
T e dovede bolesnu D o jč inu .
V eli njo jzi bolani D o jč ine:
"A nČelija, m o ja v jerna ljubo!
"Jel' mi pobro dora potkovao?"
P isnu A nČa, kako lju ta gu ja:
"G ospodaru, bolani D o jč ine!
"Bog ubio tvoga pobratima!
"On ne kuje konja veresijom,
"N o on ište m o je oči crne,
"D a ih ljubi, dok m u potkov platiš;
"Ja ne mogu nalbante ljubiti,
"T a, D o jč ine, za ťivota tvoga."
K ad to čuo bo lestan D o jč ine,
On govori vijernici ljubi:
"A nČelija, m o ja v jerna ljubo!
"Osedlaj mi dora debeloga,
"Iznesi mi koplje ubojito."
Pa dozivlje sestricu Jelicu:
"O Jelica, moja mila sejo!
"Donesi mi jednu krpu platna,
"Utegni me, sele, od bedara,
"Od bedara do vitih rebara,
"Da se moje kosti ne razminu,
"Ne razminu kosti mimo kosti."
H itro su ga ob je poslušale:
Ljuba sedla debela dorata,
I iznosi koplje ubojito;

A seja je donosila platno,
U tegoše bolana D o jčina
Od bedard do vitih rebara,
Pripasaše sablju A lam anku,
Privedoše dora od mejdana,
Turiše ga doru na ram ena,
Dodaše mu koplje ubojito,
Poznade ga doro od mejdana,
Pa mu ode silan poigravat.
Okrenu ga D o jčin niz čaršiju,
Koliko mu silan podigrava,
Iz kaldrme iskače kamenje.
Al' govore Solunski trgovci:
"Vala Bogu! vala jedinome!
"O d kako je D o jčin prem inuo,
"Nije bolji junak prošao
"Kroz Soluna grada bijeloga,
"Ni boljega konja projahao."
Ode D o jčin u polje široko
Ka šatoru crna Arapina.
Kad ga viče crni Arapine,
Od straha je na noge skočio,
Pa govori crni Arapine:
"O j D o jčine, da te Bog ubije!
"Jošte li si, more, u životu?
"Hodi, joldaš, da pijem o vino,
"A proći se kavge i Čavola,
"Džaba tebe porez od Soluna."
Al' govori bolani D o jčine:
"Izići kurvo, crni Arapine!
"Izaći m ina mejdan junački,
"Da junačkim ejdan dijelim o,
"A lasno je piti rujno vino
"I ljubiti Solunske Čevojke "
Veli njemu crni Arapine:
"Bogom brate, vojvoda D o jčine!
"Ti se proći kavge i Čavola,
"No odjaši da pijem o vino,

"D žaba tebe porez od Soluna,
"Id žaba ti Solunske Čevojke;
"Kunem ti se Bogom istinijem,
"D a ti ovČe nikad doći ne ću."
K ad to viČe bolean D o jČine,
Đ e m u A rap iziČi ne sm ije,
On nagoni debela dorina,
Na njegova bijela šatora,
N a koplju m u šator preturio.
K ad da vid iš čuda pod šatorom !
Pod šatorom triest Čevojaka,
M eĆu njim a crni A rapine.
Ja kad viČe crni A rapine,
Đ e ga s' D o jČin okaniti ne će,
On se vati vrancu na ramena,
A u ruku koplje ubojito;
IziČoše u polje široko,
N alju tiše konje od m ejdana.
Progovara bolesan D o jČine:
"Udri kurvo, crni Arapine,
"U dri prije da ti žao nije."
Baci koplje crni Arapine,
D a udari bolesna D o jČina,
A l' se doro boju naučio,
K leće doro do zelene trave,
Visoko ga hoplje preturilo,
Te udara u zemljicu crnu,
Pola koplja u zemlju nagnao,
A pola se odlomilo bilo,
K ad to viČe crni A rapine,
P leći daje bježati stade,
Pravo bježi k bijelu Solunu,
A za njim e bolani D o jČine.
Taman Arap na vrata Solunska,
A stiže ga bolani D o jČine,
Pa po teže koplje ubojito,
Prikova ga Solunu za vrata,
Pa povadi sablju Alamanku,

Te A rapu odsijeće glavu,
Pa na sablji glavu dohitio,
A radove oči izvadio,
Oči zavio u tanka jagluka,
Baci glavu u zelenu travu.
Pa on ode tamo uz čaršiju,
Kad je bio pobratimu svome,
Pobratimu Petru nalbantinu,
On dozivlje svoga pobratima:
"Iziđ', pobro da ti potkov platim ,
"Što si mene konja potkovao ,
"Potkovao veresijom dora."
Progovara Pero nalbantine:
"Pobratime, bolani D o j čine!
"Nijesam ti dora potkovao:
"Ja se, brate, malo našalio ,
"Anđelija ljuta i prokleta,
"O na planu, kako vatra živa,
"Pa odvede nekovana dora."
Njemu veli bolesan D o j čine:
"Iziđ' amo, da ti potkov platim ."
On iziđe pred svoga dućana,
Manu sabljom bolani D o j čine,
Nalbantinu odsijeće glavu,
Pa na sablji glavu dohitio,
Izvadio oči nalbantinu,
Oči zavio u jagluka tanka,
Glavu baci na mermer-čaršiju,
Pravo ode dvoru bijelome,
Pred dvorom je dora odsjednuo,
Pa on sjede na meku ložnicu,
Pa izvadio oči A rapove,
Te ih baci svojoj miloj seji:
"Eto, sele, oči A rapove,
"Neka znadeš, da ih ljubiti ne ćeš,
"Sele moja, za života moga."
Pa izvadio oči nalbantove,
Te ih daje ljubiti Anđeliji:

"N aj ti, A n Ć o , o ċ i n alban tove,
"N eka znadeš, da ih ljub it'ne ćeš,
"L jubo m o ja, za ť ivota m oga."
T o izusti, a dušu ispusti.

79. Ţ en id ba Đ urĐ a S m ederevca .

K ad se ť en i S m ederevac Đ uro ,
N a daleko zaprosi Ć evojku ,
U lijepu gradu Dubrovniku,
U onoga kralja Mijaila,
P o im enu Jerinu Ć evojku .
Đ uro prosi, kralje m u je daje .
D ok isprosi ln jepu Ć evojku ,
S troši Đ uro tri tovara b laga ,
Dok dariva svasti i punice,
On potroši hiljadu dukata .
Kada stade svadbu ugovarat',
O nda kralje govorio Đ uru :
"Ć u ješ m ene, S m ederevĉe Đ uro !
"K ada doĆ eš S m ederevu tvom e ,
"T e ti staneš kup iti svatove ,
"T i ne zovi Srba u svatove ,
"J er su S rbi teške pijan ice ,
"A u kavzi lju te kavgad ť ije ,
"O piće se, zam etnuće kavgu ,
"N e ćeš kavzi d ť evap uĉ in iti ,
"A kam o li odvesti Ć evojku ;
"V eć ti zovi G rke i B ugar e ,
"Kupi svata, koliko ti drago ,
"P o Ć evojku , kad je tebe drago ."
K ad to začu S m ederevac Đ uro ,
Oprema se dvoru bijelome ,
P a on ode Smederevu gradu ,
U pu tu ga si ma kn jiga stiĥ e
O d Jerine lijepe Ć evojke .
Ć u ješ m ene, S m ederevĉe Đ uro !
"K ad :ti doĆ eš b 'jelu S m ederevu ,

"T e ti staneš kupiti svatove,
"T i ne slušaj starca baba m oga:
"Ti ne zovi Grka ni Bugara,
"N e ćeš izić 'n i izn ijet' g lave
"Iz našega grada D ubrovnika,
"Ja ne m o li izvesti Čevojke;
"V eće zovi Srbe u svatove:
"K um a kum i D ebelić-Novaka.
"A prikum ka N ovakov ić-Gruja,
"Starog svata Sibirjanin-Janka,
"A Čevera K raljevića M arka,
"A čauša R elju K rilaticu,
"A vojvodu O bilić-M iloša,
"Barjaktara Toplicu Milana,
"A privenca K osančić-Ivana,
"A ostale koje tebe drago;
"K up i, Đ uro , hiljadu svatova,
"Pa ti hajde, kada tebe drago"
K ada Đ uro knjigu razg ledao ,
N e bješe m u m ilo n iko liko ,
O n u m isli S m ederevu do Če .
Daleko ga mati ugledala,
M alo bliže pred n jeg ' išetala,
R uke šire, u lice se ljube,
Đ uro m ajku u bijelu ruku ,
U zeše se za bijele ruke
I odoše na bijelu ku lu ,
P a sjedoše za sovr u go tovu .
P ita m ajka S m ederevca Đ ura:
"A m o j sine, S m ederevče Đ uro !
"Jesi li mi putovao mirno?
"Jesi l' mene snahu isprosio,
"Mene snahu, tebe vjernu ljub u?"
V eli njo jzi S m ederevac Đ uro :
"Oj Boga mi, moja stara majko!
"Ja sam tebe putovao mirno,
"I tebe sam snahu isprosio,
"Tebe snahu, mene vjernu ljub u,

"U lijepu gradu Dubrovniku
 "U onoga kralja Mijaila,
 "Po im enu Jerinu Čevojku .
 "Dok isprosih Jerinu Čevojku ,
 "Ja po troših tri tovara blaga ,
 "Dok darivah svasti i punice,
 "Ja po troših hiljadu dukata ;
 "A kad stadoh svadbu ugovarat',
 "Onda mene kralju besjedio,
 "Kada stanem kupiti svatove,
 "Da ne zovem Srba u svatove:
 ""U piću su teške pijanice,
 ""A u kavzi lju te kavgad tije ,
 ""O piće se, zam etnuće kavgu .
 ""N e ćeš kavzi sevap učiniti,
 ""A kam o li odvesti Čevojku ;
 ""V eće zovi G rke i B ugar e,
 ""Pa ih kupi koliko ti drago,
 ""Po Čevojku , kada tebe drago .""
 "Ja otale počoh , stara m ajko !
 "U putu me sitna knjiga stiže
 "Od Jerine od m oje Čevojke:
 ""Č uješ m ene, S m ederevče Đ uro !
 ""K ad ti dočeš b 'jelu S m ederevu ,
 ""T e ti staneš kupiti svatove,
 ""T i ne slušaj starca baba m oga :
 ""T i ne zovi G rka ni B ugar a,
 ""N e ćeš izić 'ni izn ijet' g lave
 ""Iz našega grada D ubrovnika,
 ""Ja nekm o li izvesti Čevojke:
 ""V eće zovi S rbe u svatove:
 ""K um a kum i D ebelić-Novaka,
 ""A prikumka Novakova Gruja,
 ""Starog svata Sibinjanin-Janka,
 ""A Čevera K raljev ića M arka ,
 ""A čauša R elju K rilaticu ,
 ""A vojvodu O bilić-M iloša ,
 ""Barjaktara Toplicu Milana,

""A privenca K osančić-Ivana,
""A ostale koje tebe drago;
""K upi, Đ uro, hiljadu svatova,
""Pa ti hajde, kada tebe drago." "
"Sad me sjetuj, moja stara majko!
"A l'ću slušat'kralja tasta m oga,
"A l* Jerinu lijepu Čevo jku?"
Veli njemu ostarila majka:
"O m o j sinko, S m ederevće Đ uro!
"Latini su varalice stare,
"H oće tebe, sinko, prevariti;
"T i ne slušaj kralja tasta svoga,
"V eć poslušaj Jerinu Čevo jku,
"Pa ti zovi Srbe u svatove
"Ako tebe bude do nevolje,
"O n i će ti biti u nevo lji."
K ad to začu S m ederevac Đ uro,
Sjede pisat' knjige po koljenu,
R asturi ih na četiri strane,
Pa počinu neko liko dana,
Al' evo ti Sgaroga Novaka
I sa njime dijete Gruica;
Malo za tim postajalo vreme,
Ali eto od Sibirja Janka,
Vodi Janko stotinu svatova;
Ode Janko na bijelu kulu,
Pomoli se niz poljice Marko,
A za Markom Relja od Pazara,
A za Reljom vojvoda M ilošu,
Z a M ilošem Toplica M ilane,
Z a M ilanom K osančić Ivane.
Sastaše se S rpske vojevode
I h iljadu kićenih svatova.
L ijepo ih dočekao Đ uro,
Pa je njima tiho besjedio:
"B raćo moja, hiljada svatova!
"Ja ne idem sada Dubrovniku,
"V eće šaljem pobratim a M arka;

"L ijepo m i poslušajte M arka
"I mog kuma Starinu Novaka."
O datle se svati pod igoše,
D ubrovniku putovaše m imo .
K ad su došli D ubrovniku gradu ,
O ndaj reče K raljeviću M arko :
"Braćo m oja, hiljada svatova!
"Sada ćem o na kap ije doći,
"V alja proći, m oja braćo draga!
"Sedamdeset i sedam kapija,
"D ok se doće pod bijelu kulu ,
"Pod kulom su sovre postavljene,
"Na sovrama vino i rakija
"I ostale svake Čakon ije;
"O ko sovri sluge i sluškin je,
"D a prim aju kon je i oru tje:
"K on je dajte, oru tja ne dajte,
"Pod oru tjem za sovre sjedajte,
"P rek 'oru tja m rko vino pijte;
"K ada doće D ubrovački kralju ,
"V i šutite, ja ću govoriti."
U riječi pod kulu padoše.
S luge njim a kon je privatiše,
A sluškin je svijetlo oru tje;
K on je daše, oru tje ne daju ,
Pod oru tjem za sovre sjedaju ,
P rek 'oru tja m rko piju vino .
A l'eto ti D ubrovačkog kralja,
Pa je njima tiho govorio:
"O m ojkum e, S tarina N ovaće!
"I do sad su svati dolazili,
"Pod oru tjem nisu pili vina."
N ovak ću ti, ništa ne govori,
P rogovori K raljeviću M arko :
"P rijatelju , D ubrovački kralju !
"Ovaki je adet u Srbalja:
"P rek 'oru tja piju m rko vino ,
"Pod oru tjem i sanak borave."

Kralj se vrati i ode na kulu.
Tu su noću tavnu prenoćili,
Kad u jutru jutro osvanulo,
Al' povika s bedena Latinče:
"Čuješ kume, Debelić-Novače!
"Eto gore na bijeloj kuli,
"Onće im a dvoje Latinčadi,
"Zovu tebe na mejdan junački,
"Valja njima na mejdan izići,
"Pa odvesti Jerinu Čevojku."
Kad to začu Starina Novače,
On pogleda na Gruicu svoga,
A Gruica ne šće ni na koga,
Veće skoči na noge lagune,
Pa on ode uz bijelu kulu,
Kad iziće na kulu tananu,
Srete njega dvoje Latinčadi
S dvije oštre sablje u rukama,
Na Gruicu juriš učinise,
Pade Grujo po zemljici crnoj,
Manu rukom im ačem zelenim,
Od dvojice načini četari,
Pa on počeni iz bijelu kulu,
Javi mu se Jerina Čevojka:
"Stani malo, dijete Grujice"
Pa mu baci jabuku od zlata:
"Naj to tebe, dijete Gruica:
"Ako tebe do nevolje bude,
"Ne ka znadeš, Če Jerina sjedi."
Siće Grujo Starini Novaku
I donese glave od Latina.
Istom Grujo sjede za trpezu,
A povika s bedena Latinče:
"Čuješ kume, Starina Novače!
"Eto dolje pod bijelom kulom,
"Tu imaju tri konja viteza,
"U sedlima do tri bojna koplja,
"Vrhovi im nebu okrenuti,

"D a preskočiš tri konja viteza,
"Pa da vodiš Jerinu Čevojku."
K ad to začu S tarina N ovače,
O n pogleda K raljevića M arka,
Marko gleda od Sibirja Janka,
Janko gleda R elju B ošnjana,
R elja skoči na noge lagune,
Pa on ode pod bijelu kulu,
I preskoči tri konja viteza
I na njima do tri koplja bojna,
Pa poteže sablju okovanu,
Oko konja dvanaest katana,
Sve dvanaest Relja pogubio,
Pa uzima tri konja viteza,
Odvede ih Starini Novaku.
Istom Relja sjede za trpezu,
A li viče s bedena L atinče:
"H ajde kum e, S tarina N ovače"
"Te strijeljaj na kuli jabuku."
Gleda Novak vojvodu M iloša,
M iloš skoči na noge lagune,
Uze str'jelu za zlatnu tetivu,
Ustrijeli na kuli jabuku,
Pa donese Starini Novaku.
R ač lju ti se K raljeviću M arko,
Pa govori Starini Novaku:
"D a ja znadem , Č e sjedi Jerina,
"Ja ih ne bih više ni m olio."
Veli njemu dijete Gruica:
"H ajde za m nom , K raljeviću M arko .
"V ičeo sam , Č e sjedi Jerina."
Izič oše na kulu tananu,
I nač oše Jerinu Čevojku,
Svedoše je niz tananu kulu,
A l' povika s bedena L atinče:
"Č uješ kum e, S tarina N ovače!
"Pred vama je sada zatvoreno
"Sedamdeset i sedam kapija."

Progovori Kraljeviću Marko .
"Daj mi, Grujo, Šarca od mejdana,
"Na njemu su ključići od kapija."
Grujo njemu dovede Šarina;
Kad se Marko dovati Šarina,
Pa poteže tešku topuzinu,
Koliko se Marko račljutio,
Kako vrata koja udaraše,
Na četiri pole od lijeću,
Dok on dođe na gradsku kapiju,
Tvrda bješe, da je Bog ubije!
Kad udara teškom topuzinom,
Sva se ljulja iz temelja kula,
I prosu se iz kule kamenje;
A l' povika Dubrovački kralju
(Na kuli se onoj dogodio):
"Nemoj više udarati, Marko."
Pa doleće i donese ključiće,
I otvori od kapije vrata.
Stade Marko kapiji na vrata,
Broji svojih hiljadu svatova,
Svatovima na broj iziđoše.
Onda reče Kraljeviću Marko:
"Hodi amo, prijatelju kralju,
"Hodi kralju, da se darujemo,
"Darujemo, i da s' oprostimo,
"Što je koji učinio kvara."
Dođe njemu Dubrovački kralju,
On mišljaše i očekivaše,
Da će njega darivati Marko;
Manu Marko topuzinom teškom,
Mrtav kralje pade na kapiju,
A otide hiljada svatova,
Prav'odoše Smederevu gradu,
Kad su došli gradu Smederevu,
Lijepo ih Đuro dočekaao,
Idrta ih petnaest danaka;
Ode Đuro s Jerinom na kulu,

A ostali svaki dvoru svome.

80. Đurđeva Jerina.

Pošetala Đurđeva Jerina
Ispod grada b'jela Smedereva
Pokraj vode tihoga Dunava,
A za njom e Grgurević Maksim,
Za Maksimom majka Maksimova
Besjedila Đurđeva Jerina:
"Moj unuče, nejačak Maksime!
"Bili mene nešto sjetovao?
"Ja imadem šćercu mljezinicu,
"Troji su je prosci zaprosili:
"Jedno prosi Vilip Madžarine,
"Od Madžarske od zemlje bogate;
"Drugo prosi od Moskova kralju;
"Treće prosi car Otmanoviću
"Od Stambola grada Carigrada;
"Sjetuj mene dijete, Maksime,
"Kome ću prosci moju ćerku dati?"
Besjedi joj dijete Maksime:
"Ja ću tebe, bako, sjetovati:
"Ako hoćeš mene poslušati,
"Podaj ćerku Vilipu Madžaru,
"Teće ona biti u bogatu;
"Ako ne daš ćerku za Madžara,
"Ati podaj od Moskovske kralju,
"Kad budemo s kraljem prijatelji,
"Moskovi su od boja junaci,
"Mogu nam a pomoci vojevati;
"Ako li je dadeš za Turčina,
"Turčin hoće zemlju od miraza,
"Hoće zemlju, hoće i gradove."
Kad to začu Đurđeva Jerina,
Maksima je rukom udarila,
Udari ga rukom po obrazu,
Kako ga je lako udarila,

Udarila po bijelu licu,
 Četiri mu pomjerila zuba,
 Maksim pade u travu zelenu,
 Svega g' crna krvca obalila,
 Krvcu pljuje, a tiho besjedi:
 "Bog t' ubio, moja stara bako!
 "Kud je dala, u z' b' čas je dala!
 "S njome dala zemlju i gradove!"
 Kako reče, onako se steče:
 Dade ćerku za Otmánovića,
 I s njom dade zemlju i gradove.

81. Smrt vojvode Kaice.

Podite se gospodine kralju
 Od prekrasne od Mačedonije
 Iz pitoma mesta Smedereva
 Od svojega dvora čestitoga,
 S' sobom vodi dvanaest vojvoda;
 Podite se itar lov loviti.
 Na Kovinu Dunav prebrodio,
 Pa se maši Vlačke zemlje ravne,
 Dok s' doći Vršacke planine,
 Lov lovio Vršackom planinom,
 Lov lovio letnji dan do podne
 Tako kralju Bogi sreća dala,
 Te od lova ništa ne ulovi:
 Ni jelena, ni košute brze,
 Niti kakva od sitna zverinja,
 Dobar kralja kobak sukobio,
 Sukobi ga vojvoda Sibirjska,
 S' sobom vodi tristo tin' Madžara
 I šezdeset dece Karavlaa,
 Kralju Boćju pomoć nazivao.
 "Boćja pomoć, vojvodo Sibirjska!"
 Vojvoda mu bolje odaziva:
 "Zdravo, kralju od Mačedonije!
 "Zlatna kruno pod nebom na zemlji,

"Jasna zvezdo na M aćedoniji!
"Zvao bi te, da se napijemo,
"Nemam ovde vina ni rakije,
"A da si me zatekao, kralju
"K od N em eša bana V ršačkoga,
"M ože biti, da bi se napili;
"V eć sam s decom igru zam etnuo,
"Odi, kralju, da se poigramo."
Al' besedi gospodine kralju:
"Brate Janko, budalasta glavo!
"Za nas nije vika, ni skakanje,
,V eć je za nas vino i rakija,
"I gospodstvo, da gospodujemo,
"Mudra pamet, da pametujemo,
"U men' im a i m laČ i vojvoda,
"koji bi se radi poigrati,
"Svome kralju obraz osvetlati."
R aspe kralju sv ilena ša to ra,
Z elen šator od zelene sv ile,
Na njem' zlatni dvanaest krstova,
Trinaesta jabuka od zlata,
U njoj sjaji bescen kamen dragi;
Pod šatorom sede š ti vino.
PosaĆu je do desna kolena
E lćibašu D o jćetića V uka,
Pa do V uka B oška R ajćev ića,
Pa Stojana Stepojeva sina,
Pa do njega Jovicu Resavca,
K ućajinska bo jna kop ljen ika
Od Resave lepe vode ladne;
Pa do njega G o lem ović-Đ uru,
Pa do Đ ure O rlov ića P av la,
Pa do Pavla Rado-beg-Mijajla,
D o M ijajla G rćića M ano jla,
D o M ano jla Š ajnov ić-Damnjana,
D o D am njana O blaćića R ada,
A do Rada Kajicu Radonju;
K aicom je sovr u začelio

Sproć'čestitog lica kraljevoga.
Kakva j' krasna Kaica vojvodo!
U kakvom li gospodskom odelu!
N a pleći mu zelena dolama
Od kadive, izvezena zlatom,
Na dolami toke suva zlata,
A pokraj nji trideset putaca,
Svako mu je od po litre zlata,
A pod grlom litra i po zlata,
Koje mu se na burmu odvija,
Te vojvoda njime pije vino;
N a vojvodi čizm e i čakšire,
Čizm e su mu srebrom potkovane,
A čakšire od plave kadive;
Po dolami kolasta azdija,
Sva od srebra i od čista zlata;
Na vojvodi kalpak svile bele,
Za kalpakom od srebra čelenka,
O njoj zlatni trista trepetljika,
Svaka valja dva dukata zlatna,
U čelenki dva kam ena draga,
vojvodi se vidi putovati,
Kroz krajinu voditi vojvode,
U po noći, kano i u podne;
Oko vrata kolajna od zlata,
Za pojasom dve ubojne strele;
Visok junak, tanak u pojasu,
Bela lica, crni nausnica,
Č m m u perčin pojas prem ašio;
Preko krila gola sablja britka,
Preko gole sablje pije vino;
Pokraj čizm e buzdovan pozlaćen.
K ad se triput obred iše vinom ,
Kaica ti na noge ustade,
Pa se svome on poklanja kralju:
"K ralju Đ urču, roditelju krasni!
"Pusti m ene m eć'M adžare, babo!
"D a se m alo poigram s M adžari."

A kralj Đurađ začē besediti:
"O Kaica, moje čedo drago!
"Moje pamati od sunašca štite!
"Diko moja svagda na divanu!
"Sabljo britka svagda na mejdanu!
"A kreposti meču vojvodama!
"Pustiću te meč 'Madžare, sine!
"Al', tako ti uleve od kralja!
"I tako ti leba carevoga!
"Nemoj, sine, zametati kavge;
"Nas je malo, a mnogo Madžara:
"Što nas ima? dvanaest vojvoda,
"Nije šala tri stotine 'Madžara
"I šezdeset dece Karavla!"
Al' Kajica besedio kralju:
"Kralju Đurđu, roditelju krasni!
"Neću, babo, zametati kavge
"A tako mi uleve kraljeve!
"I tako mi leba carevoga!"
Kralj ga ne sme otpraviti sama,
Većšnjim posla Oblačića Rada;
Obe ljute zmije od krajine.
Vojvode se meč 'Madžare šeću,
A Madžari igru započeše,
Prvu igru, trka pešačkoga;
Kad potrča Oblačiću Rade,
On natrča tri stotine 'Madžara
I šezdeset dece Karavla,
Madžar: Janka od Erdelj-krajine.
A Madžari igru započeše,
Drugu igru, kola Madžarskoga;
Kad zaigra Kaica Radonja,
On nadigra tri stotine 'Madžara
I šezdeset dece Karavla,
Madžar: Janka od Erdelj-krajine.
A Madžari igru započeše,
Treću igru, skoka junačkoga;
A kad skoči Oblačiću Rade,

O n natskoči tri sto tin 'M ad țara
I šezdeset dece K arav laa,
M ad țar:Janka od E rdelj-krajine.
A M ad țari igru započeše,
Započeše kam ena s ram ena;
K am en doČe K aici vojvodi,
Kad se baci Kaica vojvoda,
O n nadbaci tri sto tin 'M ad țara
I šezdeset dece K arav laa,
M ad țar:Janka od E rdelj-krajine.
Al' besedi vojvoda Sibirjska:
"M ili B o ģe, da luda kaura!
"Š to bi snage, kam enu predade."
K ad K aica razum eo reči,
O n o tim a kam en od M ad țara,
Da belegu svoju posvedoči;
Kad se baci Kaica vojvoda,
Od belega dalje odbacio.
Rasrdi se vojvoda Sibirjska,
Pa pripasa sablju okovanu,
Pa se kralju pod šator a šeće:
"K ralju Đ urČu od M aćedon ije!
"Odi kralju, da se promenimo:
"Daj ti meni dvanaest vojvoda,
"Gole, bose, u košu lji tanko j,
"Ja ću tebi tri sto tin 'M ad țara
"Sve na konj m a pod oru ģjem svetlim ,
"I daću ti šeset K arav laa,
"I daću ti na svaku godinu
"Z a ģivo ta tri tovara blaga."
S lavan Đ uraČ zaće besed iti:
"Brate Janko, budalasta glavo!
"Jesi l' ģuo da li zapam tio :
"Da je bila proja za šenicu?
"D a li M ad țar za M aćedon iju?
"Da li Srbin za Erdelj-krajinu?
"Ne dam same Kaice vojvode
"Z a ģetiri na krajin i bana:

"Z a N em eša bana V ršačkoga,
"Za Geciju bana Titelskoga,
"Z a Ištvana bana S lankam enska
"I za Petra bana Varadinskog,
"Sve od V ršca pa do V aradina,
"Z a svu zem lju i četiri bana;
"Za to ne dam vojvode Kaice,
"A kamo li ostali vojvoda!"
Rasrdi se vojvoda Sibirjska,
Pa išeta pred šatora svilna,
Pa doziva vojvodu Kaicu:
"O d' junače, da s' nadstrelju jem o!
"D a bijem o nišan Z a oblakom."
G di je M adžar okom pogledao,
Tu Kaica strelom udario,
Z la K aici sreća pristupila,
T e de gleda strele u M adžara,
V eć on gleda nišan za oblakom :
Zape strele od Sibirja Janko,
I ustreli vojvodu Kaicu
N a zlo m esto baš pod sisu levu,
Toke razbi, srce m u raseće;
Zemlji pade vojvoda Kajica,
Vrisnu junak, kao soko sivi:
"K ralju Đ urču roditelju krasni!
"U bi m ene M adžar iznenada
"B rez junačkog m oga ogledanja
"Moje sablje i desnice ruke!"
Skoči kralju na noge lagane,
Pa Kaicu uzima na krilo,
Pa Kaicu i grli i ljubi:
"M oj pema ti od sunašca štite!
"Diko moja svagda na divanu!
"Britka, sabljo svagda na mejdanu!
"A kreposti m eću vojvodam a!
"M ožeš li m i preboleti, sine?
"Da te baba na lekare dade?"
"A Kaica jedva izgovara;

"Kralju Đurđu, roditelju krasni!
"Ja ti, babo, preboleti neću;
"Jer su strele puste otrovane,
"Na zmijinu jedu nakaljene;
"Ako m ožeš, osveti me, babo!"
To izreče, pa se s dušom rasta.
Kralj zakuka, kano kukavica:
"J'o Kaica, moj sokole sivi!
"A l' ti babi krila odlom iše
"I obadva oka izvad iše!
"Kako ćete preboleti baba?
"Na Beljacu ostaviti sama,
"Da mi čuvaš brez promene stražu?"
Pa pogleda okom na vojvode,
A vojvode jedan na drugoga,
Pa se dobri doitiše konja,
Bojna koplja zemlji polož iše,
Za britke se sablje prevatiše,
Meč 'M adžare juriš učin iše,
Pognaše se po polju Beljacu.
Da Je kome stati pogledati,
Šta vojvode od M adžara rade!
Tako kralju Bog i sreća dade,
Od vojvoda niko ne pogibe
Razma glavom Kavca Radonja;
Od M adžara niko ne ostade
Razma glavom od Sibirja Janko,
Ion beži Vršcu na krajini.
A vojvode, braćamo ilostiva,
Sa sabljama sanduk otesaše,
Saran iše vojvodu Kaicu
Čelo glave koplje udariše,
Na koplje mu sokolam etnuše,
Za koplje mu konja privezaše,
Pogrobu mu oružje prostreše;
Od M adžara unku načiniše,
Obgrad iše groba Kaičina,
Da Madžari k njemu ne dolaze,

Da mu mrtvu ne pretresu telo.
Kuka kralju, kano kukavica:
"J' b K aica, m o je čedo drago!
"Diko moja svagda na divanu!
"Sabljo britka svagda na mejdanu!
"I kreposti m eĆu vojvodam a!
"Suva zlata S m ederevski ključ i!
"Desno krilo od Srpske krajine!
"K ako će te preboleti baba!
"K ako će te ostaviti sam a,
"D a m i čuvaš na B eljacu stražu
"Brez promene dokle je krajine?"

82. Ć en id b a T odora od S talaća .

Sede Todor za večeru s m ajkom
U S talaću gradu bijelom e
U svojem dvoru gospodskome,
V ećeraju , piju vino ladno;
Stade mati suze prosipati,
Svom e sinu poč e besediti:
"O Todore, m o je čedo drago!
"V eć sam , sine, vrlo ostarila,
"O starila i onem oč ala,
"Ne mogu ti poslovati, sine,
"Ni po belu dvoru posrtati,
"Niti tvoje goste privatati.
"V eć prosipaj riznicu i blago,
"T e ti prosi gospoću devojku,
"Tebe ljub u, a mene odmenu.
"Neka radi po gospodsku dvoru."
Todor m uči, ništa ne besedi,
Povećera i napi se vina,
Pa ustade na noge junačke,
Pa se časnu krstu prekrstio,
Pomenuo oca Nikolaja
I nedelju i vaskrsenije
I veliko časno vanČ elije,

Pa u tete rzan jasnu sveću ,
Te odšeta konjma u ahare ,
I izvede Čogu babajina ,
Triput ga je zobi nazobio.
I triput ga napojio vina ,
Osedla ga sedlom Carigradskim ,
A zauzda uzdom seratlijskom ;
Pa na sebe ruo izmenjuje ,
Sve ubavo ruo krajišnjičko ,
A na glavu kapu i skuviju ,
Za skuviju pozlačeno perje ,
Jeste u dnu srebrom zaliveno ,
A po sredi prepleteno zlatom ,
A po vru kićeno biserom ;
Pa pripasa sablju babajinu ,
A usede konja babajina ,
O tište se niz vodu Moravu ,
Prvi su ga petli zapevali
Kod ubavamesta Počarevca ,
A jarko ga ogrejalo sunce
Kod malena sela Dubrovice
Na Dunavu lepoj vodi ladnoj ,
Al' na vodi tridest devojaka ,
Te devojke belo platno bele ,
I među njima sestra Nikolina ,
Mila seja Martoloz-Nikole ;
Jerina je jeste isprosila
Za Tomaša braca rođenoga ,
Prsten dala i jabuku zlatnu ,
Poarčila dvan'est tovar' blaga ;
Na devojki gospodsko odelo :
Na njojzi su kaftani od zlata ,
A na glavi tri venca biserna ,
Tri biserna , četvrti od zlata ,
Oko grla tri drobna Čerdana ,
Dva od zlata , treći od bisera ;
Pa devojka za Čerčevom veze ,
Zlatom veze sve po čistoj svili

N j i m a T o d o r v i š n j a B o g a n a z v a :
"B o ŭ j a v ' p o m o ć , b e l j a r e d e v o j k e !
"O d e v o j k e , t a k o s r e ć u s t e k l e !
"T a k o v a m s e u b e l i l o p l a t n o !
"D u š o m o j a , n a d a r g a d e l i l e !
"K a ŭ i t e m i d r u m a S m e d e r e v s k a ? "
S v e d e v o j k e z e m l j i p o g l e d a š e ,
N e p o g l e d a s e s t r a N i k o l i n a ,
V e ć p o b a c i i Ć e r Ć e v i z l a t o ,
P a i š e t a n a d r u m p r e d j u n a k a :
"E t o , j u n a k ^[52] , d r u m a S m e d e r e v s k a "
A b e s e d i T o d o r P o m o r a v a c :
"D u š o m o j a ! g o s p o Ć o d e v o j k o !
"D o d a j d e m i m a l o v o d e l a d n e ,
"D a s ' n a p i j e m t r u d a n i u m o r a n
"I z d a l e k e z e m l j e p u t u j u ć i . "
U z e k o n d i r g o s p o Ć a d e v o j k a ,
P a z a g r t e k a f t a n i m a s k u t e ,
P a z a g a z i u v o d u M o r a v u .
T e z a v a t i v o d e u k o n d i r u ,
T e j u n a k u n a k o n j u d o d a j e .
J u n a k v o d e n i g l e d a ć i n e ć e ,
M i m o k o n d i r d o v a t i d e v o j k u ,
P o d i ŭ t e j e z a s e n a Ć o g a t a ,
P a j e t r i p u t o p a s a p o j a s o m ,
A Ć e t v r t i o d s a b l j e k a j a s o m ;
Š n j o m s e m a n u p r e k o p o l j a r a v n a ,
K a k o z v e z d a p r e k o v e d r a n e b a ;
S u n c e s e d e , s t i ŭ t e d v o r u s v o m e ,
T e g o s p o d u s v a t e s a k u p i o ,
I m i l o g a o k u m i o k u m a ;
U p o n o ć i n a g n a s v e š t e n i k a ,
T e s e j u n a k v e n Ć a s a d e v o j k o m .
K a d u j u t r u b e l i d a n s v a n u o ,
G l a s d o p a d e J e r i n i g o s p o Ć i :
"O J e r i n a , l u d a ŭ t e n s k a g l a v o !
"Z a l u d i s i s n a u i s p r o s i l a
"I t o l i k o p o t r o š i l a b l a g o

"Kad si ludo roha ostavila
"Od godine opet do godine:
"O dvede je Todor od S talaća."
K ad to ču la Jerina gospoĀa,
Ode brĀe na d ivana Đ urĀu:
"S lavni Đ urĀu, S rpska kruno zlatna!
"T i ne drĀi š kod sebe vojvode,
"V eće drĀi š Turke jan iĀare,
"V ojvode ti, ka' i jan iĀari,
"Te otimlju pod silje devojke
"Isprošene i prstenovane:
"S lušaj Āuda: Todor Pom oravac
"O dveo m i snau isprošenu,
"Isprošenu i prstenovanu!"
N asm eja se Đ uraĀ na d ivanu:
"O Āe B og m e m oj vitez Todore!
"Al" mu vrlo treba je devojka."
A l'ne m o Āe slavan despot Đ urĀe
Svojoj gospi atar da pokvari,
V eć pog leda po d ivanu redom :
"O vojvode, moji sokolovi!
"Vitezovi, moja desna krila!
"Jeli majka rodila junaka,
"Il' sestrice braca odrĀala
"I m ušk ijem opasala pasom ,
"D a o tide do S talaća grada,
"Da dovede vezana Todora?"
Sve vojvode zem lji pog ledaše,
Dobro znadu Todor-Pomoravca,
L ako m aše, al' udara teško ,
Gdi udari, melem ne treba je;
A l'ne g lede Āetiri vojvode,
Š to su skoro pristup ile Đ urĀu ,
Još T odora ni v id ili ni su ,
A kamo l' mu na boj izodili;
P ristup iše slavnom e despotu ,
Celuju ga u skut i u ruku:
"P rosti Đ urĀu, S rpska kruno zlatna!

"M i idem o do S talaća grada,
"D ovešćem o vezana Todora."
O nda Đ uraĆ počē besed iti:
"Id 'te deco , pošli u dobri čas!
"A l' ču jete , m o ja deco draga!
"Ko se godi na Todora fali,
"S ram o tan je svaki se vraćao :
"Ja se bojim, moja deco draga,
"I vi ćete sram otni se vratit',
"M ene ćete vi osram otiti."
N e slušaju četiri vojvode,
U sedošē kon je vitezove,
I odoše do S talaća grada
K ad doČošē Todoru pred dvore,
Al' u dvoru igra i popevka,
A nevesta stoji kod devera;
A vojvode s konja ne sjauju,
V eć T odora pred dvore zaziv lju .
U padoše Todorove sluge:
"Na milosti, Todor-gospodaru!
"Pred dvorom ti kraljeve vojvode,
"Oni tebe pred dvore zazivlju."
U sta T odor na noge junačke,
U desnicu uze kupu vina,
Kupu vina od dvanaest oka,
A u levu šestoper pozlaćen ,
Pa iziće pred gospodske dvore,
Pa besedi Todor Pomoravac:
"B raćo m o ja, dobro ste m i došli!
"Od'te u dvor, vino da pijemo,
"Ja se ťenim te činim veselje."
Al' vojvode ne gledaju vina,
V eć T odora biju buzdovanom ,
N am iriše tridest buzdovana;
K ad junaka do bolelo beše
I junačko pleće utnu lo ,
Baci Todor i kondir i vino,
Pa i stade biti buzdovanom,

A kako i lako udaraše,
Iz bojni i sedal' izmetaše,
Sa dobrijem konjem a rastavljaše,
A sa crnom zemljom sastavljaše,
Pa bijene opet naterao,
Te bijen i konje usedoš, e,
I popiše jednu kupu vina,
Kupu vina od dvanaest oka;
Pa i Todor ispratio lepo.
"Id'te, braćo, pošli u dobri čas!
"Pozdrav'te se Jerini i Đuraću,
"Kako sam vas dočekao lepo,
"A još lepše, braćo, ispratio."
Pa se majki u dvore povрати:
"Sandaćija, moja mila majko!
"Svetuj mene, moja slatka rano!
"Kud ću sade, na koju li stranu?
"Ako ć'ići Smederevu slavnu,
"Oće mene Đurać obesiti;
"Ako ć'ići caru u Carigrad,
"Nazvaću se carev novi prebeg."
A devojka sluša od devera,
Pak se mlada pusti od devera.
Pak Todora privati za ruku:
"O Todore, dragi gospodaru!
"Zazor mi je u te pogledati,
"A kamo li s tobom besediti,
"Bit'ne moće, valja besediti:
"Ti ne idi slavnu Smederevu,
"Nit' ti idi mestu Carigradu,
"Odbroj mene dvan'est tovar' blaga,
"I daj mene Srblje vitezove,
"Sedamdeset bojnokopljanika,
"Kopljanika, izbrani junaka.
"Ja ću sam aići Smederevu,
"Da Jerini za v'arać vratim;
"A tako mi dobre sreće moje!
"Ne vere ti učiniti neću."

Onda usta Todor Pomoravac,
Te otvori na riznici vrata,
I odbroj'i dvan'est tovar' blaga,
I dade joj Srblje vitezove,
D a gospoċi zafaita nem a
Pu tu juċi sam a S mederevu,
O de šnjim e gradu S m ederevu .
Kad je bila gradu na pogledu,
Daleko je Jerina videla
Sa ċardaka sa b ijele kule,
Ĉ im je vid 'la, tim je i poznala,
I na nju se grotom nasmejala:
"Blago mene, eto snae moje!
"N evere m i uċinila nije.
"V enċaće je za braca Tom aša."
Poklanja se ljuba Todorova:
"O Jerina, nesuċena za'vo!
"N e m ogu se po dvaput venċati
"Z a ųivota gospodara m oga "
T o ne sluša Jerina gospoċa,
V eć pod siljem okum ila kum a,
I pod siljem nagna sveštenike,
T e venċala braca i snašicu .
A kad došla ona noćca tam na,
T e svedoš e dvoje m ladenaca
K ad Tom aša sanak prevario ,
T rųe noųe ljuba Todorova,
T e zaklala braca Jerinina
Kad u jutru beo dan osvanu,
Podranila gospoċa Jerina,
T e o tišla u novu al-bašču ,
I nabrala cveća svako jaka,
D a probudi braca i snašicu ;
Kad Ĉerdeku otvorila vrata,
Sva loųnica u krvi ogrezla,
A bratac joj u krvi leųaše,
N evesta m u stoji ċelo glave,
U ruku joj noųevi krvavi.

K ad to vide Jerina gospoĀa,
 U d'ri licem o zem lju Āamu,
 A zap iġta, kao zm ija lju ta:
 "Z a što, snao? da od B oga naĀeġ!
 "Z a što si m i braca um orila?
 "D a nij'ovo Jerina gospoĀa!
 "N i ti ne Āeġ po svetu od iti."
 Pov ikaġe S rblji vitezovi,
 Sedamdeset bojnokopljanika:
 "O stan i se, Jerina gospoĀo!
 "Od neveste ljube Todorove,
 "O d neveste, od naġe gospoĀe!
 "Da nis' ovo S rblji vitezovi'
 "N i ti ne Āeġ po svetu od iti."
 O nda ode Jerina gospoĀa,
 O de brġe na d ivana Đ urĀu:
 "S lavni Đ urĀu, S rpska kruno zlatna!
 "S naa m i je never' uĀin ila,
 "Z ak lala m i braca u lo ġnici."
 T ad' jo j stade Đ uraĀ besed iti:
 "O Jerina, luda ġenska glavo!
 "ġ ta s' traġ ila, jo š si m alo naġla;
 "A nisam li tebe besedio:
 ""O stan i se, Jerina gospoĀa,
 ""Od neveste ljube Todorove?""
 Ona svoga braca izgubila,
 Svoga braca saranila lepo,
 Sa snaom se lepo pomirila,
 I sav jo j je araĀ pok lon ila,
 Te nevesta ode dvoru svome.

52) *Junak mjesto junaĀe!* Ovo je za nevolju radi
 stiha.

83. Oblak Radosav.

Poranio Oblak Radosave
 N iz široko polje G odom insko,

Kad je bio nasred Godomina,
Sretoše ga dv'je gospoće m lade:
Jedno ljuba B ijelić-vojvode,
A drugo je Z latokosić-Pavla;
N ose m lade dvoje Čece ludo
K ad sretoše Đ určevu vojvodu.
O sku tu m u obiskoše m lade,
Ljube Rada u skut i u ruku,
Pa odoše sm jerno govoriti:
"Bogom kume, Oblak Radosave!
"Bogom kume i svetim Jovanom!
"K rsti nam a dvoje Čece ludo,
"Pa ti idi Smederevu gradu,
"T am o su n inaši gospodari:
"B ijeliću i Z latokosiću,
"U tavnici gospoće Jerine,
"Pa ih hoće m lade da pogubi;
"N o se m oli gospoći Jerini,
"Nek ih pusti iz tavnice klete."
Al' govori Oblak Radosave.
"Č u jete l' m e, dvije m o je kum e!
"V i uz m ite dvoje Čece ludo,
"Pa idite dvoru bijelome,
"A ja odoh Smederevu gradu
"M o liti se Đ urču i Jerini,
"N eka puste vaše gospodare
"Iz tavnice, da je Bog ubije!"
T o izreče, ode S m ederevu,
A kad doče ka Đ určevoj ku li,
A li sjedi S m ederevac Đ urče,
Evo sjedi pred bijelom kulom,
I sa šnjim e Todor od S talaća
I Pojezda od Golupca grada;
Oni piju crveniku vino;
N o kad doče O blak Radosave,
A on njim a B o tju pom oć dade,
Pa srdito ode govoriti:
"Gospodaru, Smederevac-Đ urče!

"Jazuk tebe i gospodstvu tvome,
"Š to s' Jerini, Đ urče, dopustio ,
"Te pogubi tolike vojvode
"I polomi krila od krajine!
"No ti s' molim, dragi gospodaru!
"Pokloni mi dvije vojevode:
"B ijelića i Z latokosića,
"Te ih pusti sa dna iz tavnice."
A l' m u veli S m ederevac Đ urče:
"S lugo m oja, O blačiću R ade!
"Id i, slugo , na gom ja v ješala,
"O tišlo je trideset katana,
"Odveli su dvije vojevode,
"H oće ti ih danas ob jesiti;
"N o se m o li gospoČ i Jerini,
"N e će l' ti ih ona pok lon iti."
K ad to začu O blačiću R ade,
O n okrenu debela Čog ina,
O de brzo na gom ja v ješala,
Te priviknu na katane mlade:
"N e v ješajte dv ije vojevode,
"M ene ih je Đ urče pok lon io!"
T o katane jedva dočekaše,
Pustiše m u dv ije vojevode.
Al' eto ti Jerine proklete,
Š njom e ide dvanaest dvork in ja,
Te joj nose skute i rukave:
K ako k leta na v ješala doČe,
Ta srdito na katane viknu:
"Š ta stojite, te ih ne v ješate?"
A pripade Oblak Radosave
M o liti se gospoČ i Jerini:
"O gospoČ o, Đ určeva Jerino!
"Pokloni mi dvije vojevode,
"Ta nemoj ih mlade pogubiti!"
A l' govori gospoČ a Jerina:
"N os' te Čavo, O blačiću R ade!
"I tebe ću sju tra ob jesiti

"Sa unukom Zmaj-despotom Vukom."

K ad to čuo O blačiću R ade,
O p potrte trostruku kam d tiju,
T e udari Đ určevu Jerinu,
Koliko je lako udario,
Sa crnom je zemljom sastavio;
Pa on uze dvije vojevode,
Odvede ih dvoru bijelome,
Ugosti ih u bijelu dvoru,
Pa ih zdravo doma otpustio,
I b ješe ih R ade naučio,
D a ne drže vjere u Jerini.

84. Smrt vojvode Prijezde.

Č este knjige idu za knjigam a,
Od koga li, kome li dolaze?
Od Memeda od cara Turskoga,
A dolaze do S talaća grada,
D o Prijezde vojvode S talaćka:
"O Prijezda, vojvodo S talaćka!
"Pošlji m eni do tri dobra tvoja:
"Prvo dobro sablju navaliju,
"K oja seče drv lje i kam en je,
"D rvo, kam en i studeno gvo tČe;
"D rugo dobro t drala konja tvoga,
"K oji konjic m o tje preletiti
"Zasobice i po dva bedena,
"T reće dobro tvoju ljubv vemu."
Gledi knjigu vojvoda Prijezda,
Onu gled i, drugu situ piše:
"Car:Memede, Turski gospodaru!
"Kupi vojske, koliko ti drago,
"Pod S talaća, kad je tibi drago,
"U dri S talać, kako ti je drago,
"Ja ti dobra ne dam pi jednoga;
"Ja sam sablju za sebe kovao,
"A t drala sam za sebe ran io,

"A ljubu sam za sebe doveo;
"Pa ti ne dam dobra ni jednoga."
D i ęe vojsku Turski car M em ede,
D i ęe vojsku ,ode pod S talaća,
B io S talać. tri godine dana,
Nit' mu odbi drva ni kamena,
N it' ga kako m o ęe osvojiti,
N i pak kako m o ęe ostaviti.
Jedno jutro u o ċi nedelje
Popela se Prijezdina ljuba
N a bedena m alena S talaća,
Pa s bedena u Moravu gleda,
Al' Morava mutna ispod grada,
Pa besedi Prijezdina ljuba:
"O Prijezda, dragi gospodaru!
"Ja se bojim, dragi gospodaru,
"N as ċe Turci lagum om dignuti."
Al' besedi vojvoda Prijezda:
"M u ċi ljubo, mukom se zamukla!
"G di ċe biti lagum pod M oravom ?
Po gem došla ta nedelja prva
I gospoda otišla u crkvu
I B o ęju su slu ębu ostajali;
K ad gospoda izišla iz crkve,
Tad' besedi vojvoda Prijezda:
"O vojvode, moja desna krila!
"K rila m o ja, s vam a ċu letiti,
"D a ru ċam o , da se napijem o ,
"Da na gradu vrata otvorimo,
"D a na Turke juriš u ċin im o ,
"Pa što nam a bog i sreća dade."
Pa P rije zda ljub u dozivaše:
"Idi, ljubo, u pivnice donje,
"Te donesi vina i rakije."
Uze Jela dva kondira zlatna,
Pa otide u pivnice donje.
K ad gospo ċa pred pivnicu došla,
A l' p ivn ica puna jan i ċara,

Papućam a piju vino ladno
A u zdravlje Jelice gospoće,
Spokoj^[53] duše Prijezde vojvode
Kad to vidi Jelica gospoća,
Ta kondirom o kamen udari,
Pa potrča u gospodске dvore:
"Zlo ti vino, dragi gospodaru!
"Zlo ti vino, a gora rakija!
"Pivnica ti puna janičara,
"Papućam a piju vino ladno,
"A za moje zdravlje namenjuju,
"A tebe kađiva saranjuju,
"Saranjuju, za dušu ti piju."
Onda skoči vojvoda Prijezda,
Te na gradu otvori kapiju,
Pa na Turke juriš učinise,
Te sebiše i sekoše s Turci
Dok pogibe šezdeset vojvoda,
Nji šezdeset, iljade Turaka;
Tad' se vrati vojvoda Prijezda,
Pa za sobom zatvori kapiju,
Pa potrče sablju navaliju,
Đdralu konju odsiječe glavu:
"Jao đdrale, moje dobro drago!
"Ta neka te Turski car ne jaše!"
Prebi britku sablju navaliju.
"Navalija, moja desna ruko!
"Ta neka te Turski car ne paše!"
Pa otide gospoći u dvore,
Pa gospoću privati za ruku:
"O Jelice, gospoćo razumna!
"Ili voliš samnom poginuti,
"Ili Turčinu biti ljubavema?"
Suze roni Jelica gospoća:
"Velim s tobom časno poginuti,
"Neg' ljubiti na sramotu Turke;
"Neću svoju vjeru izgubiti
"I časnoga krsta pogaziti."

U zeše se oboje za ruke,
 Pa odoše na beden S talaća,
 Pa besedi Jelica gospoċa:
 "O Prijezda, dragi gospodaru!
 "Morava nas voda odranila,
 "Nek Morava voda i sarani!"
 Pa skoċiše u vodu M oravu.
 C ar je M em ed S talać osvojio,
 Ne osvoji dobra ni jednoga.
 Ljuto kune Turski car Memede:
 "Grad-S talaću, da te B og ub ije!
 "Doveo sam tri iljade vojske,
 "A ne vodim, nego pet stotina."

53) "*S pokoj duše*" je skraćeno za *iz pokoj duše*.

85. Sekula se u zmiju pretvorio.

Opravlja se vojevoda Janko,
 Opravlja se na Kosovo ravno,
 I on vodi Sekulu nećaka;
 Al' besede sestre Sekuline:
 "Ujko Janko, nemereno blago!
 "T i ne vodi Sekulu nećaka,
 "Sekula je još ne jako dete,
 "Da Sekula ne izgubi glavu:
 "Sekula je jedinac u majke."
 K ad Sekula reċi razabrao,
 Ljutito je Janku govorio.
 "Ujko Janko, nemereno blago!
 "T i ne slušaj m o je m ile se je,
 "V eć m e vodi na K osovo ravno."
 Ode Janko na Kosovo ravno
 I odvede Sekulu nećaka.
 K ad su bili kod K uċeva grada,
 K od K uċeva i kod B ran iċeva,
 K uċevkin je belo platno bele,
 K uċevkin je i B ran iċevkin je,

Besedi im vojevoda Janko:

"O j B oga vam , K u čevk in je m lade,

"K u čevk in je i B ran i čevk in je!

"D ajte m en i tri aršina p latna,

"Da okrpim beloga šato ra,

"D aću vam a tri dukata t u ta."

A l' besede K u čevk in je m lade,

K u čevk in je i B ran i čevk in je:

"Vojevoda Sibirjanin-Janko!

"D aj ti nam a Seku lu ne čaka,

"D aćem o ti tri šato ra p latna."

Besedi im vojvoda Janko:

"N e dam vam a Seku le ne čaka

"Z a K u čevo ni za B ran i čevo."

K ad to reče vojevoda Janko,

R asrde se K u čevk in je m lade,

K u čevk in je i B ran i čevk in je,

Pa besede vojevodi Janku:

"K ad nam ne daš Seku le ne čaka,

"N e dam o ti tri aršina p latna,

"V eć ga vodi na K osovo ravno,

"Pa ga podaj crnim gavranov'ma,

"Nek mu oni cme oči p iju,

"O či p iju, belo lice grde."

Ode Janko na Kosovo ravno.

K ad stigoše na K osovo ravno,

R azapeše te bele šato re,

Pak besedi vojevoda Janko:

"Sad na noge, moji sokolovi,

"T e čuvajte straže od T uraka,

"A ja idem sanak boraviti."

Sekula je Janku besedio:

"Ujko Janko, nemereno blago!

"Sad ti ideš sanak boraviti,

"A ja idem u taj Turski tabor,

"S tvo riću se zm ijom šestokrilo m ,

"D oneću ti cara čestitoga

"U zubima, kano i sokola:

"K ad ustaneš, u jko i za sank a,
"Nemoj dati umlje za bezumlje:
"Ti ne streljaj zm iju šestokrilu ,
"V eć ti streljaj sivoga soko la."
Ode Janko sanak boraviti,
A Sekula u taj Turski tabor,
S tvorio se zm ijom šestokrilom
I doneo cara čestitoga
U zubima, kano i sokola,
Š njim e pade Janku na šator a,
Svi junaci vikom povikaše:
"Zlo si leg'o, vojevoda Janko!
"Zlo si leg'o, a gore ustao!
"K akvo čudo na šatoru tvom e!"
Đ ipi Janko na noge junačke,
Pa op uze tu zlaćenu strelu ,
Pa on misli, na jedno se smisli:
"Z ašt' da streljam sivoga soko la,
"Kad sam i sam roda sokolova?
"V o lim streljat' zm iju šestokrilu."
Zape strelu za zlatnu tetivu,
Pa on strelja zm iju šestokrilu ,
Pisnu zmija, upusti sokola,
Zmija pade na zelenu travu,
A soko se diže pod oblake,
Pa odleti u taj Turski tabor.
Kad to vide vojevoda Janko,
Od ljutine ciknu, kao guja,
Al' besedi Seku la nećaće:
"Ujko Janko, nemereno blago!
"Nisam li ti lepo govorio
"K ad si poš'o sanak borav iti,
"Đ a ne daješ um lje za bezum lje,
"Đ a ne streljaš zm iju šestokrilu ,
"V eć da streljaš sivoga soko la?"
Pita njega vojevoda Janko:
"S latko dete, Seku la nećaće!
"M ožeš li m i rane prebo leti?" -

"Ujko Janko, nemereno blago,
"Ne mogu ti rane preboleti:
"V eć kad m eni sudni časak dođe,
"U kopaj m e na drum u široku,
"D a s' naslušam trupka o t konjica
"I jauka od dobri junaka."
T o izusti, pa dušu ispusti.

**86. 0 pet to, a li druk čije.
(Komadi od pjesme).**

B o ģe m ili! ĉuda velikoga!
Kad s' oprema od Sibinja Janko,
Oprema se na boj na Kosovo,
Sve poćera kljasto i slijepo,
I nejako od sedam godina;
Svog sestrića, B anov ić-Sekulu,
Njega mlada od dvanaest ljeta,
Osta njemu devet sestrenica,
I deseta ostarila majka,
V iše sina nem a nijednoga
D o dijete B anov ić-Sekulu,
A l' je m ajka šćer m a besjedila:
"Id'te, jadne, devet kukavica!
"Te molite svog mila ujaka,
"Ne bi li vam brata poklonio,
"Da ne vodi njega u Kosovo."
Pod i ģe se devet sestrenica,
Zamoliše svog m ila ujaka!
"M o lim o te, naš m io u jaće!
"Pokloni nam brata jedinoga,
"Ne vodi ga mlada u Kosovo,
"Mi nemamo brata ni jednoga,
"N ego m lada B anov ić-Sekulu;
"Ne ostavljaj devet sestrenica
"Svijeh devet mladih kukavica.,
"Ne ostavljaj samoranu majku."
A l' to Janko n išta ne slušaše,

V eć oprem a di jete Seku lu ,
Izbira mu konja po izboru,
A izbira pusat po izboru,
Pod ište se vo jska silov ita
I pred vojskom B anov ić Seku la ,
Za njim prista devet sestrenica,
Pa su tiho bratu besjedile:
"M io brate, B anov ić-Sekula!
"Obrni se, da t' oke vidimo,
"D a prepočnem 'oke na jag luke;
"K ad se sestre brata pou šte ,
:Da vidimo oke na jag luke."
Jest ne ja čak B anov ić Seku la ,
Jest ne ja čak , ali jeste m udar;
On okrete sivoga sokola,
Pa sestrama tiho besjedio:
"Vidite li, moje sestrenice!
"Ja vi Ć ite oke soko love ,
"Ovake su oke u Sekule."
Otalen se vojska podignula,
Prav 'odoše u pol je K osovo .
"M oj u ja će, od S ib in ja Janko !
"Nemoj dati umlje za bezumlje,
"C ara ću ti š iva don ijeti
"U zub im a gu je šestok rile."
Car se Turski sazda u sokola,
Pa od leće nebu pod ob lake ,
Pripazi ga B anov ić Seku la ,
Pa se sazda u šarenu guju ,
Pa od leće nebu pod ob lake ,
Te Turskoga cara uvatio,
D onese ga Janku na Ć ad ora ,
Stoji piska cara Sulemana,
Stoji piska, kako ljute guje.
Janko b ješe leg 'o pod Ć ad orom ,
B ješe leg 'o sanak boraviti,
K ad se prenu i o Ć im a vi Ć e ,
On doziva ban-despo ta Đ ura :

"Bogom brate, ban-despote Đuro!
"Đaviš, brate, čuda velikoga
"Nam ojem u bijelu čadoru:
"Uvabila šestokrila guja,
"Uvabila sivoga sokola,
"Pišti soko, kako guja ljuta;
"Il'ću biti guju, il' sokola?"
A l'govori ban:despote Đuro:
"Zar ne znadeš, od Sibinja Janko,
"Da mi jesmo gn'jezda sokolova,
"A Turci su gn'jezda gujinjega?
"Udri guju, ne udri sokola."
Kad to začu od Sibinja Janko,
Zape str'jelu za zlatnu tetivu,
Te udari guju šestokrilu,
Pisnu guja, ne pusti sokola;
Drugom zape str'jelu tetivu,
Te udara guju šestokrilu,
Pisnu guja, ne pusti sokola;
Trećom zape str'jelu za tetivu.
Te udara guju šestokrilu,
Pisnu guja, upusti sokola,
Gujam u se gaip učinila,
A soko se diže pod oblake.
Malo vreme za tim postajalo,
A l'Sekulu malo tiva nose,
Pa govori Banović Sekula:
"Mojujače, od Sibinja Janko!
"Nisam li ti, jadan, besjedio:
""Nemoj dati umlje za bezumlje,
""Čaracu ti tiva donijeti
""U zubima guje šestokrile?" "
Velnjemu od Sibinja Janko:
"moj sestriću Banović: Sekula!
"Moraš li mi rane preboljeti,
"Da ti tražim od mora ećime,
"Da ti gradim mekane meleme?"
Velnjemu Banović Sekula:

"Ne mogu ti, ujko, preboljeti:
 "Š to si guju jednom udario,
 "Desnu si mi ruku salomio;
 "Š to si guju drugom udario,
 "Desnu si mi nogu salomio;
 "Š to si guju trećom udario,
 "To si mene u src' udario;
 "V eć m 'ukopaj, ujko, podaleko,
 "Podaleko u gori zelenoj,
 "Da mi Turski konji grob ne gaze."
 T o izusti B anov ić S eku la,
 T o izusti, a dušu izpusti^[54].

54) Pripovijedaju (kao što se i pjeva.), da je ban-despot Ć uro (Đ uraĆ S m ederevac) prije toga pitao Janka.

"Da ti da Bog, Sibirjska vojvodo!
 "D a dob iješ cara na K osovu,
 "Kaku b' nama vjeru ostavio?"

A on odgovorio, da će im ostaviš lijepu M adžarsku
 vjeru, da grade mise i da vjeruju Rim-papu Onda
 ban-despot Đ uro pošalje
 poslanike Turskom e caru, te ga zapita, kaku će im
 on vjeru ostaviti, ako razbije M adžare; a Turski car
 odgovori:

"N ać in iću crkvu i d ĩam iju,
 "Obadvije jednu pored druge
 "K o će klan jat', nek id 'u d ĩam iju,
 "K o će s 'krstit', nek ide u crkvu."
 I za to vele da je ban-despot Đ uro prevario Janka.

87. Ħ en id b a P opov ića S to jana^[55].

Z aprosio P opov ić S to jane
 N a daleko lijepu Ć evojku,
 U pitomu Mletku Latinskome,

U M letačkog kralja M ijaila,
Prsten stavlja, svadbu ugovara:
Dok otide dvoru bijelome
I pokupi kićene svatove.
Dok on dade prsten i jabuku,
Potrošio tri tovara blaga;
Dok dariva svasti i punice,
Dade Stojan hiljadu dukata
K ralj S tojanu tiho govoraše:
"O m oj zete, Popović-Stojane!
"Kupi svata, koliko ti drago,
"Po Čevojku, kadgo Č tebe drago;
"A l' čuješ m e, Popović-Stojane!
"Nemoj vodit' Srba u svatove,
Jer su S rb i teške pijanice,
"A u kavzi kavga d tije lju te,
"O piće se, zam etnuće kavgu,
"Pa je teško kavzi d tjevap dati
"U Latinskom Mletku pletetenome^[56];
"V eć povedi Grke i Bugare."
A to sluša gospo ja kraljica,
Pogledala malo na Stojana,
Pogledala, pa se nasmjenula.
O prem i se Popović S tojane,
Pa on ode dvoru bijelome,
U putu ga knjiga dostignula
O d punice Čevojačke m ajke:
"O m oj zete, Popović-Stojane!
"Ti ne vodi Grka ni Bugara,
"V eć sve zovi S rbe u svatove:
"Latini su stare varalice,
"Bojati se kakve prijevare."
K ad S tojanu taka knjiga do Če.
Z am isli se Popović: S tojane,
U to j m isli svom e dvoru do Če.
P red njeg ' stara išetala m ajka,
R uke šire, u lica se ljube,
Stojan majku u bijelu ruku;

Pita majka Popović-Stojana
"Da moj sinko, Popović-Stojane!
"Jesi li mene putovao mirno?
„Jesi li mene snahu isprosio,
"Mene snahu, sebe vjernu ljubiu?"
Progovori Popović Stojane:
"Mirno sam ti, mati, putovao,
"I tebe sam snahu isprosio,
"Tebe snahu, mene vjernu ljubiu,
"Tri tovara blaga potrošio,
"Osim toga hiljadu dukata
"Dok darivah svasti i punice
"Jošte kralju mene govorio.
"Da ne vodim Srba u svatove,
"Već da vodim Grke i Bugare,
"Uputume, mati, knjiga štite
"Od punice Čevojačke majke,
"Da povedem Srbe u svatove.
"Sjetuj mene, moja stara majko!
"Kojeposada bolje poslušati?"
Stara majka besjedi Stojanu:
"Bolje, sinko, Čevojačku majku.
"Latini su varalice stare.
"Kuma kumi od Budima kralja,
"Starog svata Mandušića Vuka,
"A vojvodu od Sibirja Janka,
"A čauša Relju Kraljicu,
"Barjaktara Miloš Obilića,
"A Čevera Kraljevića Marka,
"A ostale koga tebe drago,
"Pa se ne boj prijevare, sinko."
Stojan svoju poslušao majku:
Gradi knjige na četiri strane,
Te sakupikicene svatove,
Skupi Stojan hiljadu svatova:
Kuma kumi od Budima kralja,
Starog svata Mandušića Vuka,
A vojvodu od Sibirja Janka.

A čauša Relju K rilaticu ,
B arjak tara M iloš-O bilića ,
A Čevera K raljevića M arka .
Pa odoše M letku L atinskom e .
K ad su došli M letku L atinskom e ,
L ijepo ih kralju dočeka o:
Konje vode u podrume donje,
A junake na bijele kule;
Pridrža ih tri-četiri dana
Dok s' odmore konji i junaci.
K ad četvrto jutro osvanu lo ,
Povikaše kićen i čauši:
"H azurala, kićen i svatovi!
"Kratki danci, a drugi konaci,
"Z em an doće, treba putovati "
Tad' iziće kralju od M letaka
I iznese gospodske darove:
K um u daje od zlata košu lju ,
Starom svatu od zlata siniju,
A vojvodi od zlata jabuku,
A čaušu koplje koštun icu ,
A M ilošu sablju okovanu ,
K raljeviću tešku topuzinu ,
Još m u daše kolja i Čevojku :
"Eto, Marko, konja i Čevojke
"Do bijela dvora Stojanova,
"P redaj n jem u lijepu Čevojku ."
D igoše se kićen i svatovi,
Lijepo ih kralju ispratio,
Sve svatove redom darivao,
K og jag lukom , koga baščalukom .
O tidoše zdravo i veselo ,
P rim iše se brdu na plan inu .
K ad izišli brdu na planinu,
S jed i Junak kraj drum a široka ,
P a n jem u je čudno odijelo :
V as u srm i i u čistom zlatu ,
T eško ga je poklop ilo perje ,

Pobratime, do zelene trave,
Nešto mu se crni preko zuba
Kolik' jagnje od pola godine,
Sjaju mu se toke kroz brkove,
Kao jarko kroz goricu sunce,
Tute mu se noge do koljena.
Pobratime, u čistom e zlatu,
Pokraj njega leži topuzina,
Preko krila koplje ubojito
A o bedri sablja okovana;
Pije junak crveniku vino,
Služi mu ga iz gorice vila
Desnom rukom i čašom od zlata,
A lijevom meze mu dodaje.
Kad naljeze kita i svatovi,
Skoči junak na noge lagane,
Pa govori kralju od Budima:
"Dajde more, od Budima kralju!
"Baci, kume, od zlata košulju,
"Što su tebe tam o darivali."
Dade kralju, riječ ne učini
Kralju proće, rnaljeze Vuče,
Zaiska mu siniju od zlata,
Dade Vuče, riječ ne učini.
Tad' naljeze od Sibirja Janko,
Zaiska mu od zlata jabuku,
Dade Janko, riječ ne učini.
Al' sto ti Relje Krilatice,
Zaiska mu koplje koštunicu,
Dade Relja, riječ ne učini.
Tad' naljeze Miloš od Pocerja.
Zaiska mu sablju okovanu,
Šćaše Miloš izvaditi kavgu,
A l' družina viknu na Miloša:
"Podaj sablju, ne zam eći kavge."
Dade Miloš sablju okovanu
A l'eto ti Kraljevića Marka
Ion vodi konja pod Čevojkom,

Stade junak njemu besjediti:
 "Dajde more, Kraljeviću Marko!
 "Dajde, more, konja i Čevojku,
 "Što su tebe tam o darivali."
 Veli njemu Kraljeviću Marko:
 "Pobratime, dđine od Latina!
 "Konj mój nije, a Čevojka tuća,
 "A mene su, brate, darivali,
 "Darivali teškom topuzinom,
 "I ja ću je tebe pokloniti."
 Više dđine upitati ne šće,
 Već on poče konja da uvati,
 Da uvati konja pod Čevojkom,
 Marko skide tešku topuzinu,
 A zavora oči Latininu,
 Pa on manu teškom topuzinom
 Latinina meću očice,
 Obakao njemu iskočiše,
 Adopade Kraljeviću Marko,
 Pa od dđina odsiječe glavu,
 Skide s njega Čuzelodijelo,
 Pa uzima gospodske darove,
 Svatovima dare povratio:
 Kumu dade košulju od zlata,
 Starom svatu od zlata siniju,
 Vojevodi od zlata jabuku,
 A čaušu koplje koštunicu,
 A Milošu sablju okovanu,
 Osta Marku teška topuzina.
 O tidoše kićeni svatovi
 Ode Marko gorom pjevajući,
 Osta dđine nogom kopajući.

55) Ovome *Popoviću Stojanu* niti sam ja što više
 čuo niti znam osim ovoga, što se ovdje pjeva.

56) *Pletenome* valja da znači ono, što je po kućama

spolja u kam enu izrezano koješta

88. Ć en id b a V la š i ć a R a d u l a ^[57].

Kad se ĳ en i V la š i ć u R a d u l e ,
Z a p r o s i o l i j e p u Ć e v o j k u ,
P r s t e n d a j e , s v a d b u u g o v a r a "
"Ova svadba do petnaest dana,
"Dok ja odem dvoru bijelome
"I sakupim gospodu svatove."
On otide dvore bijelome
I sakupi silu i svatove,
On sakupi tri stotine svata;
Svate kupi, u svatove ne ć e ,
Svoga konja pod Ć e v o j k u š i l j e ,
I on š i l j e d v a b r a t a r o Ć e n a ,
A d v a b r a t a , d v a m i l a Ć e v e r a .
P a o d o š e s v a t i p o Ć e v o j k u ;
T a m o s u i h l ' j e p o d o Ć e k a l i ,
S v a k o m s v a t u p o b o š Ć a l u k d a l i ,
M l a d o ĳ e n j i k o n j a i s o k o l a ,
I d a d o š e l i j e p u Ć e v o j k u .
Ć a u š v i Ć e , d a b u l a n a r i Ć e :
"H a z u r ! h a z u r ! k i Ć e n i s v a t o v i !
"H a z u r s v a t i , i h a z u r Ć e v o j k a !
"V e ć h o ć e m o d o m a p u t o v a t i "
D i g o š e s e k i Ć e n i s v a t o v i ,
O t i d o š e d v o r u b i j e l o m e ;
K a d s u b i l i n a s r e d g o r e Ć a m e ,
A l ' u g o r i D i n j a r B a n j a n i n e ,
N a b o j n o s e k o p l j e n a s l o n i o ,
S v e s v a t o v e r e d o m p r o p u s t i o ,
A k a d d o Ć e l i j e p a Ć e v o j k a ,
P o d Ć e v o j k o m k o n j a u v a t i o .
K a d v i Ć e š e d v a m i l a Ć e v e r a ,
Z a o š t r e s e s a b l j e d o h i t i š e ,
D a D i n j a r u o d s i j e k u g l a v u :
A l ' g o v o r i g o s p o Ć a Ć e v o j k a :

"O Boga vi, dva mila Čevera!
"Vi nemojte njega pogubiti,
"Dok čujem o šta će govoriti,
"Lasno ćete njega pogubiti."
Preklanja se Dinjar Banjanine,
Pred Čevojkom cmu zemlju ljubi
"Bogom sestro, ljepa Čevojko!
"Ti ćeš biti ljuba Radulova,
"Tamo su mi dva nejaka brata
"U tavnici Vlašića Radula,
"Ne bi li ih kako izbavila!"
Pa se maši u svilhe dtepeve,
Te izvadi dvanaest dukata
I dariva Bogom posestrimu,
Ona njem u svilenu košulju
Pa odoše dvoru bijelom e.
Kad su bili pred bijele dvore,
Svi svatovi konje odjahaše,
A Čevojka ne će da odjaše:
Izišla je majka Radulova,
Iznijela od zlata siniju,
Na siniji zmiju opletenu,
Opletenu od srebra i zlata,
Na njojzi je alem dragi kamen;
Pa govori majka Radulova:
"Odjaš'konja, mila snahom oja
"Na čast tebe od zlata sinija,
"Na siniji zmija opletena,
"Opletena od srebra i zlata,
"I na njojzi alem dragi kamen
"Temivezi polunoći, snaho,
"Polunoći kao u po podne."
Ona joj se smjerno poklanjaše,
A l'od konja ne će da odjaše.
Izišle su seje Radulove,
Iznijele zlaćeno prstenje:
"Odjaš'konja, mila snahonaša!
"Na čast tebe zlaćeno prstenje,

"Te ti nosi dokle si nam mlada."
O na im se sm jerno prek lan jaše,
A l' im konja neće da od jaše.
L ju tite se u dvor povратиše,
O štro hode, a oštro govore:
"O naš brate, V lašiću R adule!
"N e će snaha konja da od jaše,
"D ok ne vidi, za koga je došla."
N alju ti se V lašiću R adule,
Golu sablju u rukama nosi:
"O djaš konja, kućko! ne Čevojko,
"O djaš'konja, odsjeć'ću ti glavu;
"Nisi konja od baba dovela,
"V eć si m oga konja um orila."
G ovori m u gospoČa Čevojka:
"G ospodaru V lašiću R adule
ne lju ti se, ne im aš se zašto:
"N e ću tebe konja odjahati,
"D ok m i ne daš ključe od tavnice."
Grohotom se Radul nasmijao,
D ade njozi ključe od tavnice,
Pa je onda konja odsjednula,
Pa dozivlje dva m ila Čevera.
"V i hajdete, dva m ila Čevera,
"K ađite m i vrata na tavnici."
O tidoše šnjom e na tavnicu,
O tvo riše prokletu tavnicu,
Pa govori lijepa Čevojka:
"K o su braća D in jar-Banjanina,
"H ajte am o na tavn ička vrata "
Izišla su dva nejaka brata,
Izišla su na tavn ička vraga,
Kosa im je, njom bi se pokrili,
nokti su im, ukopali bi se,
Još prop išta trideset robova
"Bogom sestro, lijepa Čevojko
"Pusti i nas danas iz tavnice."
A l' govori lijepa Čevojka:

hajte, roblje, na tavn ička vrata."
 Pa iziće roblje iz tavnice,
 V elinjem u lijepa Čevojka:
 "B ječ ' te, roblje, kuda koje znade."
 Pa uzima do dva pobratima,
 Odvede ih u bijele dvore,
 Pa doziva dva berbera mlada,
 Jedan mijе, drugi, kosu brije
 I pogane nokte sarezuje;
 D ala im je b 'jele boščaluke,
 I na njih je ruho porezala,
 Pa ih spremi dvoru bijelome,
 I dade im od zlata jabuku:
 "Pozdrav'te mi Bogom pobratima,
 "Pobratima Dinjar:Banjanina,
 "Podajte mu od zlata jabuku."

57) T. j. *Radul-bega* iz K arav laške, a o t en io se iz
 C me gore sinovicom Ivana C mojev ića. U C mo j se
 gori ova t en idba i pjeva i pripovijeda m nogo
 prostranije, i vrlo m i je t ao, što nijesam m ogao
 dobiti čitave pjesm e po redu.

89. T en idba M aksim a C rnojev ića .

Pod i t e se C mojev ić Ivo ,
 Te otide preko mora sinja,
 I ponese tri tovara blaga,
 D a on prosi lijepu Čevojku
 Za Maksima za sina svojega
 M ilu šćercu du t da od M letaka.
 Ivo prosi, du t de se ponosi;
 N o se Ivo okan iti ne će,
 Snahu prosi tri pune godine,
 Snahu prosi, a prosiplje blago.
 Ja kad Ivan blago pohar č io ,
 L atin i m u dadoše Čevojku ,
 Đ evo jač ki prsten prifatiše .

Prijatelji svadbu ustovaše:
Svadbu kažu u godini prvoj.
Dok otide zdravo do Tabljana,
I rodimo vino i pšenica,
I sakupi hiljadu svatova.
Ja kad tako svadbu urediše,
Zem an doće, te ti dom u poće,
A prati ga novi prijatelju,
Prijatelju dućde od M letaka,
I prate ga dva dućdeva sina,
I prati ga stotina Latina.
No išteti Ivan na pohodu:
Ide mudro, progovori ludo:
Reće dućdu novu prijatelju:
"Prijatelju, dućde od M letaka!
"Čekaj mene s hiljadu svatova,
"O d hiljade manje biti neće,
"Čini mi se hoće biti više;
"Kad prijećem more u to polje,
"Ti isturi hiljadu Latina,
"Nek mi sretu u polju svatove:
"Neće biti ljepšega junaka
"U mojijeh hiljadu svatova
"Ni u tvojih hiljadu Latina
"Od Maksima od mojega sina,
"Sina moga, mila zeta tvoga"
A to sluša dućde od M letaka,
Dva sokola, dva dućdeva sina,
I slušaše stotina Latina.
Milo bilo dućdu od M letaka,
Ruke širi, te g' u lice ljubi:
"Fala, prijo, na besjedi takoj!
"Kad ja stekoh mila zeta svoga,
"Kom ljepote u hiljadi nema,
"V oljeću ga nego oko jedno,
"V oljeću ga njeg' jednoga sina;
"Ja ću njemu dare pripravljati,
"Pripravljati konje i sokole,

"I kovati čekrli čelenke,
 "I rezati kolaste azdije,
 "Neka nosi, neka se ponosi,
 "Ako l' tako to ne bude, prijo,
 "H oćeš doći, al' ćeš grdno proći."
 O tale m i Iva ispratiše
 I na m ore vodu naturiše,
 Iz Čem ija njega isturiše,
 Ode Ivan zdravo i veselo.
 Ja kad bio pod bijeli Ťabljak,
 V iće Ivan svoje b'jele dvore:
 Bijeli se u visinu kula,
 N a čošeta sićani čardaci,
 A sjaju m u srčali pendŧeri,
 V iće Ivan, pa se uŧelio,
 Ťdrala konja fati bakračlijom,
 A pritegnu Čem om od čelika,
 N o m u ŧdrale sitno podigrava.
 Nitko prvi njega ne ugleda,
 Ugleda ga vijerna ljubovca
 S bile kule na srčali pendŧer;
 K ako viće, pozna gospodara
 I pod njim e od m egdana ŧdrala,
 Pa po trča niz visoku kulu,
 Pa po trča, a iz grla viknu,
 V iknu sluge, nabreknu slušk in je:
 "A vi, sluge, polju pohitajte,
 "Te sretite poljem gospodara: -
 "B re, slušk in je! brišite av lije; -
 "A Če si m i, di jete M aksim e!
 "N u poh itaj pred kap iju našu,
 "Eto, sine, mila baba tvoga,
 "Baba tvoga, gospodara moga,

 "Jalje konja sjetno^[58] i veselo,
 "Č in i m i se, snahu j' isprosio."
 No Ivanu sluge pohitale,
 T e u pol ju sre to š' gospodara,

A Ivanu ljuba po trčala,
Cjeliva ga u skut i u ruku,
Otpasam u svijetlo oruđe,
Pa oruđe grli u naruče,
U naruču nosi na čardake,
Vjeme sluge konje prifatije,
Al' eto ti dijete-Maksima,
Srebrn stolak nosi u naruče,
Usto sjede Cmojević Ivo,
Da s' odmor, da mu čizme skinu.
Kako sjede u srebrna stola,
Očimu se odmah otimaše,
Te Maksima pogleduje sina.
Tada vidish jada iznenada!
Davno Ivan dvore ostavio
Prosit' snahu tri godine dana,
Iza njega bolest udarila
U Tabljaka u postojbinu mu,
Mučna bolest, one kraste velje,
Na Maksima kraste napanule,
Te mu bjelo lice nagrdile,
bijelo mu lice našarale,
Iza krasta lice pocrnjelo,
Pocrnjelo i odrpavilo.
Kunem ti se, kako tamokažu,
Grdnijega u hiljadi nema
Od Maksima sina Ivanova.
Pade na um Cmojević-Ivu,
Jkakvu je riječ ostavio
Kod njegova nova prijatelja:
Da odvede hiljadu junaka,
Dajepšega od Maksima nema,
Jutros, brate! nema grdnijega.
Te se Ivo bio raskario:
Mrke brke nisko objesio,
Mrki brci pali na ramena,
U obraz se ljuto namrdio,
Ni s kim Ivo riječ ne besjedi,

V eće gleda u zem ljuću čmu ;
Koliko se junak razdrtio
V iće ljuba, pa se dosjetila,
Podvi skute i podvi rukave,
Čjeliva mu ruku i koljeno:
"Gospodaru! ja se molim tebe,
"Š to s' u obraz sjetno neveselo?
"Al' nijesi snahu isprosio?
"Al' ti nije po čudi Čevojka?
"A li t ališ tri tovara blaga?"
Al' je Ivo ljubi besjedio:
"Nu odalje! da te Bog ubije!
"Ja sam nama snahu isprosio;
"A po čudi Latinka Čevojka:
"Š to je zem lje na četiri strane
"Ljepote joj u svu zemlju nema,
"O nakoga oka u Čevojke,
"Nit' onakog stasa ni obraza:
"Ko j' vidio vilu na planini,
"N i vila joj belči druga nije;
"Ja ne t alim tri tovara blaga,
"U t ab ljaku puna ku la blaga.
"Na blagu se ni poznalo nije;
"N o sam du t du riječ ostavio,
"Da dovedem hiljadu svatova,
"D a ljepšega od M aksim a nema;
"Jutros, ljubo, nema grdnijega;
"Ja se bojim kavge preko mora,
"Kad Maksima sagledaju moga"
N o da v id i š jedne t enske strane,
K ako grdno reče gospodaru:
"G ospodare, da od B oga načeš!
"Kud te sila slomi preko mora
"N a daleko četrest konaka,
"Preko mora, da ne v id i š dom a!
"N i bez Jada dovedeš Čevojku!
"A kod tvoje zem lje dr t avine,
"Z em lje tvoje, B ara i U lćina^[59],

"C me gore i B je lopav lića,
"L om na K uća i B ratono t ića,
"I lijepe varoš:Podgorice,
"I T ab ljaka tvo je postoj b ine,
"I T ab ljaka, i oko T ab ljaka;
"Da o t en i š jed inoga sina,
"I da na Ć e š za sina Ć evo jku,
"P ro ć u sebe glavna prijatelja;
"No te sila slomi preko mora."
K ad to začu C mo jevi ć Ivo,
P lanu Ivo, kako oganj t i vi:
"Ni sam bio, ni sam je prosio;
"K o m i do Ć e, da m i je Ć estita,
"T i vu ć u m u o Ć i izvad iti."
Haber ode od usta do usta,
T o začu še m ali i velik i,
I začu la sva gospoda S rpska,
T e o tome nitko ne besjedi.
Tako stade od godine jedne,
Od godine za devet punijeh
N e pom in je nitko za Ć evo jku;
U deseto j m ezil knjiga sti Ć e
Od ljetova nova prijatelja,
Prijatelja du t da od M letaka,
Nov je bio, pa je postario,
Davno j' bilo to devet godina!
Knjiga Ivu na koljeno pade,
A l' m u knjiga dosta grdno ka Ć e:
"P rijatelju, C mo jevi ć-Ivo!
"K ad zabrani š u polju livadu,
"Jal' je kosi, ja drugome daji,
"Da ne biju slane ni š njegovi
"Po livadi cvijet rascavtio;
"K ad zaprosi š lijepu Ć evo jku,
"Jal' je vodi, jali je ne prosi:
"T i m i prosi m ilu š ć eru m oju,
"Ti je prosi, i ja ti je dadoh,
"I mi onda svadbu ustovasmo,

"I ti kaza do prve godine,
"Dok ti rod i vino i v šen ica,
"I sakupiš hiljadu svatova;
"Evo proće i devet godina,
"Niti ima tebe, ni svatova.
"B r ţe p iši list knjige b ijele,
"P rati knjigu m iloj šćerim ojoj,
"Šćerim ojoj, a to j snasi tvojoj,
"Da se tvoja snaha preudaje,
"D a m i sliku traži prem a sebe,
"A ti r ţu traži prem a tebe."
Ja kad viče C mojević Ivo,
K n jigu uči, a lju to se m uči.
Kod njega se nitko ne pridesi,
Ne pridesi mudroga junaka,
Kom' bi svoje derte iskazao,
No od derta pogleduje ljub u:
"Ljubo moja! nu me sjetuj sade,
"A l' ću snasi knjigu oprav iti,
"D a se naša snaha preudaje;
"A l' ću slati, ali slati ne ću?"
Ţ enska strana m udro progovara:
"G ospodaru, C mojević-Ivo!
"Kog' su ljube dosle sjetovale,
"K oga dosle, koga li ć'odsele,
"S dugom kosom, a pam eću kratkom ?
"A l' ti hoću riječ progovor it':
"Od Boga je velika grijota,
"A od ljudi zazor i sramota,
"Đ evo jačku sreću zat om iti
"I u njenu rodu uzaptiti.
"Poslušaj m e, drag i gospodare!
"O d šta si se danas prepanuo?
"A ko su ga kraste išt etile,
"Ako bidnu glavni prijatelji,
"Z a to riječ progovor it'ne će:
"Svak se boji muke i nevolje.
"G ospodaru! još besjed im tebe:

"A ko s'kavge preko m ora bo jiš,
"Im aš danas punu ku lu blaga,
"U podrume troljetnoga vina,
"U am bare bijele všenice;
"Im aš na što svate pokupiti,
"Rekao si hiljadu svatova,
"Danas kupi i hiljade dvije,
"Po izboru konje i junake,
"Ja kad vide tamo u Latina,
"Pregledaju silu i svatove,
"Da je Maksim slijepo dijete,
"Ne smiju ti kavgu zametnuti.
"K upi svate, te vodi Čevojku,
"G ospodare! vi še ne prem išljaj."
Grohotom se Ivan nasmijao,
K njigu pi še, daje tatarinu,
Te je prati du tđu od M letaka:
"P rijatelju, du tđe od M letaka!
"N u osluškuj i noći i dnev i,
"Z apaliću na gradu topove,
"Z apaliću trideset topova,
"Pa zapalit' Krnja i Zelenka,
"Neka ode jeka pod oblake;
"P rijatelju! časa ne po časi,
"N o m i prati niz m ore Čem ije,
"Da m i srateš na m oru svatove."
A kad Ivo knjigu opravio,
O i prizivlje k sebi jazidćiju,
Pa dovati jedan tabak knjige,
Isk idaše knjigu na kom ate,
Pa pustiše po knjizi jaziju,
T e pozivlje kićene svatove.
Prvu knjigu Ivan opravio,
P rati knjigu B aru i U lćinu
Na M iloša O brenbegovića:
"O M ilošu O brenbegoviću!
"Pozivljem te u moje svatove,
"Stari svate da si pred svatove;

"No mi nemoj inokosan pobi,
"K up i svata š to go Ć m o ę eš veće,
"Nek se znadu svati starosvatski."
Drugu Ivan knjigu opravio
Pokraj mora lomnoj gori Crnoj
N a sestraća Jovan-kapetana:
"B re, sestraću , Jovan-kapetane!
"V i Ć i knjigu , Ć asa ne po Ć asiv ,
"Pozivlje te ujak u svatove,
"D a si Ć ever uz tanku L atinku
"T i sestraću , Jovan-kapetane;
"N o m i nem oj inokosan po Ć i,
"Kupi svate lomnu goru Crnu,
"Goru Crnu i Bje lopav liće ,
"Neka bide barem pet stotina,
"P et sto tina Ć ever sk i jeh svata ,
"Nek je fala i mene i tebe.
"K ad sakup i š ki Ć ene svatove ,
"T i, sestraću , da si pod ę ab ljaka ,
"Pod ę ab ljaka u polje široko ."
T reću Ivan sitnu knjigu p i še
L om nu K u Ć u i B ratono ę iću
Na vojvodu L ikov ić -Iliju:
"O Ilija, Brdskoj zemlji glavo!
"V i Ć i knjigu , ne po Ć asi Ć asa ,
"Ti vojvodo da si u svatove
"Pod ę ab ljaka u široko polje ,
"N o , vojvodo , ne po Ć ' inokosan ;
"Poved i m i listom B r Ć an iju ."
A Ć etvrtu knjigu opravio ,
P rati knjigu u D reka lov iće
Na M ilića Š erem etov ića :
"B re, M iliću Š erem etov iću !
"K up i svate sve D reka lov iće ,
"V ikni Ć ecu sve V asojev iće ,
"K reni Ć ecu do zelena L im a ;
"Š to je veće , to je bo lje za te ."
Petu Ivan knjigu opravio ,

P rati kn jigu v aro š-Podgorici,
Podgorici, butun porodici,
N a ro Ć a k a g l a v n o g a j u n a k a,
N a s o k o l a K u j u n d Ć i j Ć a Đ u r a:
"T i s o k o l e, Đ u r o K u j u n d Ć i j Ć u !
"V i Ć i k n j i g u, n e p o Ć a s i Ć a s a,
"N o t i k u p i k i Ć e n e s v a t o v e,
"K u p i b r a Ć u s v e P o d g o r i Ć a n e,
"P a o Ć e n i k o n j e i j u n a k e:
"U d r i k o n j m a s e d l a o s m a n l i j e,
"I z l a Ć e n e r a t e d o k o p i t a,
"A n a p r s i s j a j n a s i l e m b e t a,
"N e k s' j u n a Ć k i k o n j i o k i Ć e n i;
"N a j u n a k e d i b u i k a d i f u
"I c r v e n u Ć o h u s a j a l i j u,
"Š t o o d v o d e Ć o h a c r v e n i j a,
"A o d s u n c a Ć o h a r u m e n i j a,
"A n a g l a v e k a l p a k i Ć e l e n k e,
"N a j u n a k e m e n e v i š d o l a m e,
"A n a n o g e k o v Ć e i Ć a k š i r e;
"N e k s u n a š a Ć e c a o k i Ć e n a,
"N e k s u n a š a Ć e c a o Ć e v e n a
"S a o n i j e m r u h o m g o s p o d s k i j e m,
"D a s v a t o v e m o j e z a Ć i n i t e,
"D a l j e p o t e n i t o g r u h a n e m a,
"D a i m n e m a l i c a n i o b l i k a
"U s v u S r p s k u z e m l j u i L a t i n s k u:
"L a t i n i s e h o Ć e z a Ć u d i t i
"A o n o m e S r p s k o m o d i j e l u,
"U L a t i n a s v a š t a n a s v i j e t u,
"O n i m o g u s r e b r o p o k o v a t i,
"P o k o v a t i i s r e b r o i z l a t o,
"S a j a l i j u Ć o h u p o r e z a t i;
"N e m o g u s e d o v i t i L a t i n i
"G o s p o d s k o m e n a o b r a z u l i c u,
"I g o s p o d s k o m o k u j u n a Ć k o m e,
"Š t o s u Ć e c a t i P o d g o r i Ć a n i."
P e t u k n j i g u Đ u r u o p r a v i o,

I po knjigam' pozvao svatove,
A Ťabljaka i bez knjige zovnu,
I Ťabljaka i oko Ťabljaka
Ja da m o ťeš okom pogledati
I ušim a jeku poslušati,
K ad se sitne knjige rasturiše
Od tog mora do zelena Lima,
T e po Čoše Srpske poglavice
I vojvode, što su za svatove,
I delije sve glavni junaci!
K ad vi Češe starci i teťaci,
P oturiše rala i volove,
Sve se na jad slomi u svatove
U široko polje pod Ťabljaka;
A Ćobani stada ostaviše,
Devet stada osta na jednome,
Sve se slom i u široko polje
Gospodaru jutros na veselje.
O d Ťabljaka do vode C etin je^[60]
Sve široko polje pritiskoše:
Konj do konja, junak do junaka,
B o jna kop lja kako Ćama gora,
A barjaci kako i oblaci,
R azape se Ćador do Ćadora,
Pod Ćadore krasne poglavice;
D an dan iše pak i zanoć iše:
N o da v id iš ju tru na uranku
Prije danka i jasnoga sunca
Podranila jedna poglavica,
Š to je jedno j zem lji starješina,
P o imenu Jovan kapetane,
Š to b ijaše Ćever uz Ćevojku,
Podranio, polje ostavio,
I u polje kićene svatove,
A došao gradu na bedene,
N iko š njim e n ije polazio,
S gospodarom cigle dvije sluge,
Dvije sluge idu nazorice,

A gospodar šnjim a ne besjedi,
N o je čelo grdno nam rdio,
A ponisko brke objesio,
Mrki brci pali na ramena;
O n m i šeta gradu po bedenu,
Pregleduje na gradu topove,
P reg ledu je svoju gospoštinu,
Pregleduje, brate, carevinu,
N a jv iše se oči o timahu
N a kićene u polju svatove:
N ije šala, n ije šurku lija,
O d Ť ab ljaka do C etin je vode
U daren je čador do čadora,
Konj do konja, junak do junaka,
B o jna koplja kako gora čama,
A barjaci kako i oblaci.
T ako Jovan bješe uranio,
T e on šeta gradu po bedenu,
A viće ga C mojev ić Ivo,
P a Ivanu vrlo m učno bilo,
Na jutru mu nazva dobro jutro:
"Dobro jutro, Jovan-kapetane!
"Š to s', sestriću, ju tros u ran io?
"Š to s' u polju čador ostav io,
"I u polju kićene svatove?
"Š to li si se, sine, nam rd io?
"U obraz si sjetno neveselo:
"K a ť 'u jaku jutros na uranku?"
Progovara Jovan-kapetane:
"P ro Č i m e se, m o j u ja će Ivo!
"K o j u bih ti riječ besjed io,
"T i m i riječ poslušati ne ćeš:
"A kad bi m e, ujo, poslušao,
"D a otvoriš te podrum e tvoje,
"D e daš dosta izdobila vina.
"D a napojiš u polju svatove,
"P a da pustiš te hitre telale,
"Nek telali kroz svatove viknu,

"Nek svatovi svaki domu ide.
"Nu rasturi to veselje tvoje,
"M o j u ja će , C mo je v i ć -Ivo!
"E sm o našu zem lju opustili,
"Slomila se zemlja u svatove,
"Osta zemlja pusta na krajini,
"Zemlja naša strašna od Turaka ,
"Od Turaka preko vode sinje.
"M o j u ja će , C mo je v i ć -Ivo!
"I prije su vo čene Čevojke ,
"I prije su m om ci o ť en je ni ,
"I prije su veselja bivala
"U svoj zemlji, u svoj kraljevini;
"T voga jada ni će ni je bi lo ,
"D a podigneš zem lju u svatove!
"A daleko kosti zanijeti
"B raći našoj preko m ora sinja ,
"P reko m ora četrest konaka ,
"Đ e nam tam o svoje vjere nem a ,
"Nit' imamo krasna prijatelja,
"N o je pam a belći zem lja ť edna^[61] ,
"Pa kad vide preko mora sinja,
"Kada vide sve Srpske junake,
"Ja se bojim kavge m e Ć u braćom ,
"M o ť e jada biti na veselju ,
"M o j u ja će , C mo je v i ć -Ivo!
"D a ja tebe jedne jade ka ť em :
"S inoć polju legoh pod Ć adrom ,
"D opadoše dvije m o je sluge ,
"N a pero m e ć urkom pokrivaše
"I gospodsko lice zavijaše;
"O Ć i sk lop ih , grdan sanak v i Ć eh ,
"Grdan sanak, da ga Bog ubije!
"Đ e u sanu^[62] gledam na nebesa,
"N a nebu se, u jo , na ob la Ć i ,
"P a se ob lak nebom okre ta še ,
"O b lak do Ć e ba š v i še Ŧ ab ljaka ,
"V i še tvoga ponosita grada,

"O d oblaka pukoše grom ovi,
"G rom udari tebe u Ť ab ljaka,
"B aš u tvoju krasnu kraljevinu,
"U dvorove tvoju postojbinu,
"Ť ab ljaka ti oganj oborio
"I najdonji kamen rasturio;
"Š to bijaše jedan čošak bijel,
"Ć ošak pade na M aksim a tvoga,
"Pod čoškom m u ništa ne bijaše,
"Ispod čoška zdravo izišao . -
"M ojujače, C mojević-Ivo!
"Ne smijem ti sanak iskazati,
"Tek ako je sanu vjerovati,
"Vjerovati sanu i biljezi,
"Ja ti, ujo, hoću poginuti,
"Poginuti u tvoje svatove,
"Jal' poginut' jali rana dopast'.
"m ojujače, da od B oga naČeš!
"A ko m ene što goČ bide tam o,
"Kakva muka u veselju tvome,
"Jal' poginem, jal' dopadnem rana,
"Č ekaj, ujo, onda jade grdne,
"E l' ja vodim Čeće pod barjake
"Porodice ljuta Crnogorca,
"Pod barjake Čeće pet stotina.
"Đ e jaoknem svi će jaoknuti,
"Đ e poginem , svi će poginuti.
"No ti s' molim jutros na podranku,
"Molim ti se, a ljubim ti ruku,
"D a rasturiš u polju svatove,
"Nek svatovi svaki domu ide
"P roČ 's' Čevojke, da je B og ubije!"
K ad to čuo C mojević Ivo,
P lanu Ivo, kako oganj ť ivi,
T e on kara sestrića Jovana,
Njega kara i ljuto ga kune:
"Z ao sanak, sestriću Jovane,
"Bog godio i Bog dogodio,

"Na tebe se taki sanak zbio!
"K ad ga v i Ć e , ra š ta opov i Ć e ,
"O pov i Ć e ju tros na podranku ,
"Kad svatovi misle da polaze? -
"M o j sestriću , Jovan-kapetane!
"San je la Ć a , a B og je istina ;
"R u Ć no si se glavom naslon io ,
"A m u Ć no si ne š to pom islio . -
"Z na š , sestriću , ne znali te ljudi !
"Dosta mi je i muke i ruge :
"N asm ija se sva gospoda na š a ,
"A š aptom zbori siro tin ja ,
"Đ e m i sjedi snaha ispro š ena
"I kod baba i kod stare majke ,
"A Ć e sjedi za devet godina ?
"Z na š , sestriću , ne znali te ljudi !
"D a Ć u tam o junak pogin uti ,
"N e Ć u m o ju snahu ostav iti
"Ni veselje jutros rasturiti .
"N o kako si m ene starješ ina
"I poš ao Ć ever uz Ć evo jku ,
"Nu nabrekni na kamenu gradu ,
"N u nabrekni , prizovi tobđ Ć ije ,
"Neka tope pune i napune ,
"Nek napune trideset topova ,
"Pa prizovi starca Nedijeljka ,
"Š to m u b 'jela proš la po jas brada ,
"K o ji Ć uva tone baljem eze ,
"Ć uva tope K m ja i Z elenka ,
"A kojijeh u svoj zemlji nije
"U v la š k ijeh sedam kraljev ina ,
"U Turskoga O tm anovi ć -cara ;
"Nu prizovi starca Nedijeljka ,
"Neka tope puni pa prepuni ,
"Neka prida praha i olova ,
"Nek podigne nebu pod oblake ,
"Neka puknu stari baljemezi :
"Haber podaj polju u svatove ,

"Nek se naša braća oslobode,
"Nek odmaknu konje od obale
"Od studene od vode Cetinje,
"E se mogu konji pokidati,
"U Cetinju vodu poskakati,
"Braću našu kićene svatove
"Iz ubaha vatiti groznica:
"Nu objavi i svoj braćikaži,
"Deće pući trideset topova,
"Hoće pući Kmjo i Zelenko.
"Pa zakaži. moj m ili sestriću!
"Nek čauši u to polje viknu,
"Neka krenu iz polja svatove,
"Evo ćem o preko mora sinja."
Poslušaga Jovan kapetane,
Te priviknu na gradu tobđćije,
I priziva stara Nedijeljka,
Napuniše trideset topova,
Napuniše Kmja i Zelenka,
Napuniše, pa ih prepuniše,
Pridadoše praha i olova,
Digoše ih nebu pod oblake.
Pa im živioganj pridadoše.
Da se možeš, brate, pridesiti
Uušima jeku poslušati,
Iočima seir pogledati,
Jakad puće trideset topova,
Pakad puće Kmjo i Zelenko,
Polje tu tnji, a planina ječi,
Cetinja se voda uspljuskuje,
Popadoše konji na koljena,
A junaci mlogi potrbuške:
Nije šala na gradu topovi!
Nije šala Kmjo i Zelenko!
Čauš viknu, kucnu dalbulana,
Krenuše se iz polja svatovi,
Otidoše izdravo imimo.
Kako koji konak u napredak,

Sve gairet bolji m eću braćom .
Prehodiše polja i planine,
Spustiše se u primorje ravno
U široko polje pokraj mora,
Te svatovi polje pritiskoše,
U gledaše u more Čemije,
Prijatelje u sretaoštinu;
Svatovi se rahat učinise
U široku polju pokraj mora:
Ko im aše konja od megdana,
Okreće ga po polju dćilita,
Ko l'bekrija, naginje ćuturam ,
Te on pije ono rujno vino,
Ko im aše grlo pouzdano,
Popijeva svatske poskočice;
Meću njima Čmojević Ivo
Jaše tđdrala konja od megdana,
Okoljega dva sokola siva:
S desne strane dijete Maksime,
Što je Maksim krasan Čuvelija,
Na njegovu od megdana vrancu;
As lijeve Miloš Obrenović
Na doratu konju od megdana.
Ivan gleda Čecu oko sebe,
Gleda Čecu, pake progovara:
"Braćo moja, kićeni svatovi!
"Ivi braćo, sve vojvode mlade!
"Ja bih stio progovoriti riječ,
"Kad biste me, braćo, poslušali:
"Mi hoćemo preko mora sinja,
"Preko mora četrest konaka,
"A vodimo mila sina moga,
"Sina moga hitra Čuveliju,
"Al' su njega kraste nagrdile,
"I sina mi muka oborila,
"Grdnijega u svatove nema;
"A ja, braćo, jesam govorio
"Na prosidbi, kad snahu isprosih,

"Š to dovedem kićenijeh svata,
"I u Mletku što bide Latina,
"D a ljepšega ne će bit' junaka
"OD Maksima od sina mojega;
"Jutros, braćo, nema grdnijega!
"I ja sam se ljuto razdertio,
"D a kad doćem novu prijatelju,
"Prijatelj će mene zastićeti,
"I turiti kavgu u svatove;
"N ego, braćo, kićeni svatovi!
"D esio se danas meću vama
"G lavan junak vojvoda Milošu,
"T a Milošu Obrenbegoviću,
"Ljepote mu u svatove nema,
"N i će biti tamo u Latina;
"K ad biste me, braćo, poslušali,
"D a skinem o perje i čelenku
"Sa Maksima mila sina moga
"N a Miloša Obrenbegovića,
"D a Miloša zetom učinim o,
"D ok Čevojku otud izvedem o."
K ad to čuše kićeni svatovi,
N em a brata ni kićena svata,
Nema brata, tome da kmetuje;
N e sm ijahu kićeni svatovi,
E l je Maksim krvničko koljeno,
M ogu njem u ťao načiniti,
M o ťe nekom glavu ukinuti:
Nema kmeta, da kmetuje tome;
P rogovori vojvoda Milošu:
"O Ivane, naša poglavice!
"Š to dozivlješ i braću sazivlješ,
"N o m i pruťi desnu tvoju ruku,
"I zadaj m i Boťu vjeru tvrdu
"Za Maksima za tvojega sina,
"D a Maksim u ťao ne učiniš,
"N a veselju će ga sad poturaš,
"O d mene ti Boťa vjera tvrda,

"Prevešću ti snahu preko mora
"I bez kavge i bez muke kakve;
"Tek, Ivane, ne će tevećeli:
"Štogod bide dara zetovskoga,
"Da mi dara nitko ne dijeli."
Kad to začu Čmojević Ivo,
Grohotom se, brate, osmjenuo:
"O Milošu, Srpska poglavice!
"Šta pominiješ dara zetovskoga?
"Tvrća vjera, brate, od kamena,
"Nitko t'dara dijeliti ne će,
"Prevedi mi snahu preko mora,
"Dovedi je u bijeli Tabljak,
"I ja ću te, brate, darivati:
"Daću tebe dvije čizme blaga,
"I daću ti miju kupu zlatnu,
"Koja bere devet litar' vina,
"Što j'od suva salivena zlata;
"I još ću te, brate, darivati:
"Daću tebe suru bedeviju,
"Bedeviju, što t'drijebi t'drale,
"Što t'drijebi konje ognjevit;
"Objesiću t'sablju o pojasu,
"Koja valja tridest česa blaga."
I tako se braća pogodise,
I skidoše perje sa Maksima,
Zlatno perje, čekrkljčelenku,
Na Miloša Obrenbegovića,
Te Maksima jandaločušnuše,
A Miloša zetom učinise.
U to doba moru udariše,
U sinje se more navezoše.
Bog im dade i od Boga sreća,
Iz mora se zdravo izvezoše
A pod Mletke grada udariše,
Te Mletačko polje pritiskoše.
Na gradu se otvori kapija,
A navalili muško i žensko,

No da sretu u polju svatove,
D a učine seir od svatova,
I da vide, jel' istina tako,
D a poznaju zeta duđdevoga,
Jel' istina, kako ljudi kažu,
Da m' ljepote u daleko nema,
U svatove ni pak u Latine.
L asno zeta poznavati bješe
Po njegovu perju i čelenci,
Po njegovu stasu i obrazu.
K ad vičeše, da j' istina tako,
D opadoše dva duđdeva sina,
T e sretoše m ila zeta svoga,
Grle zeta i otud i otud,
Pa ga vode na tanke čardake,
A na tocak svate rasturiše
Po trojicu i po četvoricu,
K ako će im biti ponajbolje.
Č udan adet bješe u Latina,
Svadbovati rodu Čevojačkom
I odmorit' konje i junake;
Posićeše tri-četiri dana,
K ad četvrto osvanu lo jutro,
T e pukoše na gradu topovi,
Č auš viknu, kucnu da bulana,
N ek su hazur kićeni svatovi,
Z em an doče, da ti dom a poču.
Svatovi se na broj iskupiše
U šarenu kam enu avliju,
Zatvorena vrata na kapiju,
Zatvorena i pak zaklopljena,
N a kap iji četiri dćelata,
Dva Arapa i dva Latinina,
Krvave im ruke do ramena
I ostrice sablje do balčaka,
Svatovi se m alo prepadoše.
N o da vid iš još poveće bide.
Nema njima dva najbolja druga,

Nem a druga vojvode M iloša,
Š to su njega zetom učinili,
Inem a im Latinke Čevojke,
A Čevojke, oko šta su došli!
Al' svatovi m alo pričekajte,
Stade zveka kamena sokaka,
Stade zveka, stade otud jeka,
A l'eto ti vojvode M iloša
Na njegovu od megdana doru,
U stavlja ga Čem om od čelika,
A dovata m alo bakračlijom ,
A doro mu sitno podigrava,
T e veselo u dru ģinu doČe,
Na jutru im nazva dobro jutro,
S va D ru ģina jednu riječ kaġu:
"D obre doČe, dijete M aksim e!"
Z a M ilošem odm ah pristadoše
D vije šure, zeta pristigoše,
D oniješe gospodskoga dara,
Da daruju zeta kod svatova:
Jedan šura jedan peškeš daje:
Dovede mu bez biljege vranca,
I na vrancu L atinku Čevojku,
N o se pusnik k zem lji uvijaše,
O d čistoga i srebra i zlata,
U zlato su konja opkovali,
Zlatni rati biju po kopiti,
A na prsi divna silembeta;
I na ruci sivoga sokola,
T e M aksim a zeta dozivaše:
"N a poklon ti konjic i Čevojka
"I na konju i srebro i zlato,
"I na poklon siva tica soko,
"K ad si tako viČen m eČu braćom ."
A M iloš se s konja poklanjaše,
T e lijepo dara privataše.
D rugi šura sablju donesao
Salivenu od suvoga zlata,

Sablja valja mlogo bila blaga,
Opasa je zetu o pojasu.
"Nosi zete, te mi se ponosi"
Al' eto ti punca i punice,
Ja kakva li dara don iješe!
Punac nosi kalpak i čelenku,
U čelenci alem kamen drati,
Koji sjaje kako jarko sunce,
Pogledati ne da u junaka,
Te Maksima zeta dozivaše:
"Na poklon ti kalpak i čelepka."
Miloš dara davno privataše.
A da vidiš zlosretne punice!
Ona nosi od zlata košulju,
Koja nije kroz prste predena,
Ni u sitno brdo uvočena,
Ni na razboj ona udarana,
No košulja na prste pletena,
U kolijer upletena guja,
A pod grlom izvedena glava,
Baš se čini, kao da je tiva
Ljuta guja (guja će ga ud'rit'),
Na glavi joj alem kamen dragi,
Kade ide momak sa Čevojkom
U ložnicu, da ne nosi sv'jeće,
Nek svijetli alem kamen dragi,
Te Maksima zeta dozivaše:
"Na poklon ti od zlata košulja."
No se čude kićeni svatovi,
No se čude daru Latinskome.
No da vidiš dara iznenada:
Al' eto ti starca Jezdimira,
Mila brata dužda od Mletaka,
Bijela mu prošla pojas brada,
Na zlatnu se štaku naslonio,
Roni suze niz gosposko lice,
Roni suze, i nevolja mu je:
Sedam tina mijenio bio,

A od srca ne im'o poroda,
Pa uzeo k sebe sinovicu,
Sinovicu, njemu osobnicu,
M ešte kćeri i m ešte sinova,
Pak se starcu sade račalilo,
El je sprema preko mora sinja;
N eko čudo bješe satučio
I turio pod pazuhu svoje,
A kad dođe k braći svačim a,
Po im enu zeta dozivaše,
"Koje danas u svijetu nije
"U našega ni jednoga kralja,
"N i će biti u cara Turskoga;
"Nosi, zete, te mi se ponosi."
Maksim gleda jade isprijeka,
D ozivaše, pa ga ogrtaše,
Ogrnu ga kolastom azdijom,
Savrh glave do zelene trave
Pokri zeta i konja dorata;
Ja kakva je, jada dopanula!
U junačke oči udarila,
I pričaju i kazuju ljudi,
Dok iznutra ud'rio postavu,
O tišlo je tridest česa blaga,
A s lica joj ni hesapa nema:
"Na poklon ta, ti moj mili zete!
"Na poklon ti kolasta azdija,
Isprijeka, ali poprijeko.
Ja kad tako zeta darivaše,
N a kapij' se otvoriše vrata,
Pa stadoše sluge i sluškinje
Na kapiju svate darivati:
O konjima vezene jagluke,
Junacim a tanke boščaluke;
D arivaše, polju ispratiše,
N a Čem ije vodi naturiše,
Iz Čem ija zdravo isturiše;
O tidoše zdravo i veselo.

Ja kad biše polju pod Tabljaka,
Đeno su se braća sastanula,
Đeno će se s jadom rastanuti;
No da vidiš jadu započetka:
Pohitao dijete Maksime
Na njegovu bez biljege vrancu
I skupio desetinu druga,
Hoće k svojoj nam uštlak m ajci;
A kad viče vojvoda Milošu,
Te dorata konja podigrava,
A dogna ga blizu do Čevera,
Do Čevera Jovan :kapetana,
Đevojke se rukom dofatijo;
A l'da vidiš proklete Čevojke!
Na oči joj zlatali m arame,
Rijetke su, te kroz njih vičaše,
Ja kad viče konja i junaka,
Prevari se, zanese je pamet,
Te usturi zlatali marame,
A otkriva oči obadvije,
A pružim u ruke obadvije;
No ko viče, čini s'ne vidio,
Viče svekar C mojević Ivo,
Viče svekar, i za jad m u bilo,
Te Latinci snasi progovara:
"K sebe ruke, mila snaho moja!
"K sebe ruke, obje ti otpale!
"Pokri oči, obje ti ispale!
"Rašta gledaš na junaka tuČa,
"Na Miloša Obrenbegovića?
"No pogledaj, mila snaho moja!
"No pogledaj poljem pred svatove,
"Štono junak na konju vrančicu,
"Bojno koplje nosi u rukama,
"Zlatan sjaje na plećima štitnik,
"A kraste mu lice nagrdile,
"Iza krasta lice pocrnjelo,
"Ono ti je dijete Maksime;

"A ja sam se tamo pofalio,
"Kad sam tebe u baba prosio,
Š to go Ć b ide kićen ijeh svata,
"D a ne bide ljepšega junaka
"Od Maksima od sina mojega;
"U tom sam se, snaho, prepanuo,
"M iloša sm o zetom učinili,
"I M ilošu dare poklonili,
"Da prevede tebe preko mora
"I bez kavge i bez m uke naše."
K ad jo j reče, ka 'da posiječe,
Te pod sobom konja ustavila,
N aprijed m u ni kroćiti ne će,
Pa Latinka svekru progovara:
"M io svekre, C mojev ić-Ivo!
"Maksimu si sreću izgubio,
"K ako s' drugog zetom učinio .
"R ašta, svekre? da od B oga načeš!
"A ko su ga kraste ištatile,
"Ko je mudar' i ko je pametan,
"Tome, svekre, valja razumjeti,
"I svak m ože m uke dopanuti;
"A ko su ga kraste našarale,
"Z drave su m u oči obadvije,
"Srce m u je baš koje je bilo;
"Ako l' si se, svekre, prepanuo,
"Đ e je M aksim još tanko dijete,
"N jega čekah za devet godina,
"N jega čekah u babovu dvoru,
"I još bih ga za devet čekala
"U Ť abljaku u vašem u gradu .
"Nikom ne bih obraz zastidila,
"Ni ja rodu, ni ja domu mome.
"No ta, svekre, Bogom ta se kunem!
"Ja ti vraćaj blago sa jabane,
"S a vašega vojvode M iloša,
"Te udari na Maksima tvoga,
"Ja l' naprijed ni kroćiti ne ću ,

"B a š d a ć e š m i o ĉ i i z v a d i t i ."
N o s e I v a n l j u t o u z m u ĉ i o ,
P r i z v a b r a ć u i n e k e v o j v o d e :
"B r a ć o m o j a , a k o B o g a z n a t e !
"N u k m e t u j t e m e n e i M i l o š u
"Z a n a š e g a d a r a i z L a t i n a ."
N e m a k m e t a n i d o b r a j u n a k a ,
J a k o j i ć e t o m e k m e t o v a t i ,
E l s u b i l e r u k e u f a t i l i ,
I z a d a l i B o ģ u v j e r u t v r d u ,
D a m u d a r a n i t k o n e d i j e l i ,
N o j o š I v a n d a g a p o d a r u j e .
N e m o g o š e b r a ć a d a k m e t u j u ,
E l s e j e d n o m u t v r d i l o b i l o .
J a k a d z a ć u v o j v o d a M i l o š u ,
T e p r i g o n i o d m e g d a n a d o r a ,
A I v a n u r i j e ć p r o g o v a r a :
"O I v a n e , n a š a p o g l a v i c e !
"K a m o v j e r a ? s t i g l a t e n e v j e r a !
"N i j e s m o l i v j e r u u ĉ i n i l i ,
"D a m i d a r a n i t k o n e d i j e l i ?
"A s a d s t e s e t o m e p r i s j e t i l i !
"K a d s i m u ĉ a n i k a d s i n e v j e r a n ,
"M o r e ! ć u t i d a r a p o k l o n i t i
"R a d ' h a t a r a n a š e b r a ć e k r a s n e ,
"P r v a ć u t i d a r a p o k l o n i t i ,
"N a p o k l o n t i v r a n a c i Ć e v o j k a ,
"D a j e p u t a i p r a v o g a s u d a ,
"Đ e v o j k a j e m e n e p o k l o n j e n a ,
"P o k l o n i o i o t a c i m a j k a ,
"P o k l o n i l a o b a b r a t a n j e n a ;
"A l ' o t o m e n e ć u g o v o r i t i ,
"V e ć t i h o ć u d a r a p o k l o n i t i ,
"I n a k o n j u i s r e b r o i z l a t o ,
"I p o k l o n i t ' s i v o g a s o k o l a ,
"I n a p o k l o n s a b l j a o d p o j a s a ;
"S v e g a ć u t i d a r a p o k l o n i t i ,
"V e ć j a n e d a m c i g l e d o t r i m a r v e ^[63] .

"Ne dam s glave tastove čelenke,
"Sa ramena kolaste azdi je,
"I ja ne dam od zlata košulje,
"Hoću nosit' m o j o j zem lji divnoj,
"Nek pofala m o j o j braći bide;
"Kunem vi se i Bogom i vjerom,
"Ne dam tako tri komata dara."
K ad začuše kićen i svatovi,
T e svatovi jednu riječ kažu:
"Fala tebe, vojvodo M ilošu!
"Fala tebe, gospodsko koljeno!
"K ad si tak i vićen m eću braćom ,
"K ad si vićen i kad si. pogodan."
Svi svatovi jednu riječ kažu;
Svatovi se braća pogod iše,
No imaju nepogodna druga,
A na konju nesretnu Čevojku,
Đevojci je vrlo t ao dara,
A najviše od zlata košulje,
Te priviknu iz bijela grla
Po imenu dijete Maksima;
Prepade se Č mojev ić Ivo ,
Te Latinci snasi progovara:
"Snaho m o ja, L atinko Čevojko!
"Nemoj vikati dijete Maksima,
"E li sm o m u t ao u čin ili,
"A M aksim je hitar kavgađćija,
"Hoće, snaho, zam etnuti kavgu
"Na veselju u svatove svoje;
"Snaho moja, Bogom ti se kunem!
"U t abljaku puna ku la blaga,
"Sve ću blago tebe pokloniti,
"Č in 'od blaga, što je tebe drago "
A l' ne sluša zlosretna Čevojka,
Viknu jednom, pa ga ne doviknu,
Drugom viknu, doke ga doviknu;
Maksim vrana konja povrnuo,
O slušku je, šta će besjediti,

A Čevojka grdno progovori:
"O Maksime, nemala te majka!
"Majka nema do tebe jednoga,
"A po danas ni tebe ne bilo!
"Od koplja ti gradili nosila!
"A od štita grobu poklopnice!
"Čim ti obraz na Božem divanu!
"Kako ti je danas na megdanu
"Sa vašijem vojvodom Milošem;
"Za što blago dadoste drugome?
"Anije m i n i tog t a o blaga,
"Neka nosi, voda g' odnijela!
"N o m i t a o od zlata košulje,
"Kojuno sam plela tri godine
"A sa moje do tri drugarice,
"Dok su m o j e o č i iskapale
"Sve pletući od zlata košulju,
"Mislila sam, da ljubim junaka
"U košulji od samoga zlata,
"A vi danas dadoste drugome;
"N o m e č u l i, Čuvelija M akso!
"B r t e vraćaj sa jabane blago,
"A ko l' blago povratiti ne ćeš,
"Kunem ti se Bogom istinijem!
"N aprijed t i n i k r o č i t i n e ć u ,
"N o ć u dobra konja okrenuti,
"D o g n a ć u g a m o r u do obale,
"P a ć u v a t i t ' l i s t a k š e m i š l j i k o v ,
"A m o j e ć u l i c e n a g r d i t i ,
"Dok pokaplje krvca od obraza,
"P o l i s t u ć u p i s a t i j a z i j u ^[64],
"D o d a ć u j e s i v o m e s o k o l u ,
"Neka nosi staru babu mome,
"Neka kupi svu Latinsku silu,
"N e k t i h a r a b i j e l a T a b l j a k a ,
"N e k t i v r a ć a t a l o s t z a s r a m o t u ."
K a d t o z a ć u d i j e t e M a k s i m e ,
T o M a k s i m u v r l o z a j a d b i l o ,

Vrana konja natrag pripovrnu,
O pasa ga trostrukom kandćijom ,
Puće koća konju po sapima,
A pokapa krvca po kopiti,
N o m u lju to pusnik poskoćio ,
Po tri koplja u nebo skoćio ,
Po četiri zemlje preskoćio .
Ne Desi: se dobroga junaka,
Da uvata grdna zlosretnika,
N o m u sokak poljem učin iše,
A niko se jadu ne dosjeti,
Porašta je konja povratio.
A kad viće vojvoda M iloše,
Grohotom se junak nasmijao:
"Fala Bogu! fala istinome!
"K ud se ono M aksim zatrćao?"
A ne vidi jade iznenada.
Kad dopade dijete Maksime,
N a M iloša bojno koplje pušti^[65]
Bojnijem ga kopljem udario
Pod čelenku m eću oči cme,
N a zatiljak oči iskoć iše,
Mrtav pade pod konja dorata,
M iloš pade, a M aksim dopade,
K o liko m u krvce tadan bješe,
M anu sabljom , ods'ječe m u glavu ,
Pak je vrancu baci u zobnicu,
A Čevojku ote u Čevera,
Pak pobjeće na m uštu luk m ajci.
M ili B o ģe, na svem tebe fala!
Da se kome onda pridesiti
I o ģim a jade pregledati,
Kade pade krasna poglavica,
A zgleda se mloga porodica,
U junake krvca uzavrela,
Pa se staše darivati darom^[66],
A njinijem darom nemilijem:
Iz pušaka cmijeh krušaka,

D oke duge puške isturiše,
Dok to polje magla pritislula
Od hitroga praha i olova,
T ad's'u tam i m ači povadiše,
T e se njine m ajke ojadiše,
A sestrice u crno zav iše,
A ljubovce ostaš' udovice,
A ogreznu krvca do koljena,
L po krvi jedan gazi junak,
Junak bješe C mojev ić Ivo,
Crno njemu srce do vijeka!
Krvcu gazi, a Bogu se moli.
"D aj m i, B ože, vjetar od planine,
"D a rađdene ovu m aglu kletu,
"Da pogledam i gore i dolje,
"Ko pogibe, ko l' ostade danas."
Bog mu dade, vjetar udario,
Te razagna i razvedri polje,
Ivan gleda i gore i dolje,
Al' ne znade ništa, kud, je gore:
Polomljeni konji i junaci.
N o po polju krče ranjenici.
Ja kad viče C mojev ić Ivo,
O n prevrće te leševe m rtve
I krvave ogleduje glave,
Sve traž aše D ijete M aksim a,
A l' ga Ivan naći ne m ogaše,
N o on naće sestrića Jovana,
Š to je Čever bio kod Čevojke,
Š to u jaku sanak kazivao
U Ť abljaku ju tru na pohodu;
Zaludu ga Ivan nahodio,
U krvi ga poznat' ne m ogaše,
M im o njega junak prolazaše;
A viče ga Jovan-kapetane,
Te ujaku Ivu progovara:
"M oj ujače, C mojev ić-Ivo!
"Č im si m i se tako ponesao:

"Ili snahom, ili svatovima,
"Il' gospodskim darom prijateljskim,
"T s ne pitaš nesretna sestra,ća,
"Jesu li mu rane dosadile?"
V iće Ivan, pa suze prosip lje,
Iz krvi ga malo ispravio:
"M o j sestriću, Jovan-kapetane!
"Jesu l' tvoje rane za vidanje,
"Da te nosim u nesrećan Ŧabljak,
"D a ti traćim od m ora ećim e?"
A Jovan mu onda progovori:
"P roĆi m e se, m o j ujaće Ivo!
"K am o oći? njim a ne gledao!
"Ovake se rane ne vidaju:
"Lijeva je noga salomljena,
"Salomljena na dvoje, na troje,
"A desna je ruka osjećena,
"Osjećena ruka po ram enu,
"A po srcu sablje dovatile,
"Ispale su cme dćigerice."
Ja kad viće C mojev ić Ivo,
B rće pita sestra,ća svojega:
"M o j sestriću! dok si u rijeći,
"K ako Ćever bješe kod Ćevojke,
"A dopade dijete Maksime,
"E da viće, Će pogibe M aksim ?
"I znade li, šta bi od Ćevojke?"
"P roĆi m e se, m o j ujaće Ivo!
"Nije tebe Maksim poginuo,
"N o kad doće na konju pom am nu,
"T e izgubi vovodu M iloša,
"Pak Ćevojku o te u Ćevera,
"O n pobjeće ka nesrećnoj m ajci^[67].
T o izusti, laku pusti dušu.
Pobaci ga C mojev ić Ivan,
A pohiti u bijeli Ŧabljak;
Ja kad doće pred gradsku kap iju,
A pred gradom koplje pobijeno,

A za koplje vranac konjic svezan,
Sitna mu je zonca ustaknuta,
Pred njim sjedi dijete Maksime,
Na koljenu sitnu knjigu piše
Svom e tastu duđdu od M letaka,
A dvori ga zlosretna Čevojka;
Na mezile knjigu opravio:
"O m o j taste, duđde od M letaka!
"Kupi vojsku, svu Latinsku zemlju,
"T e m i haraj bijela T ab ljaka,
"I ti vodim ilu tvoju šćeru
"Ni ljubljenu, ni omilovanu:
"M ene proČe m o ja gospoština,
"I drđava m o ja kraljevina:
"H oću bjeđat' preko zem lje duge,
"H oću bjeđat' caru u S tam bola,
"K ako doČem , hoću s' poturčiti."
Z lo se začu po svoj zem lji njinoj,
K ad začuše ti O brenovići,
Z aču netko O brenović Jovan,
M io bratac vojvode M iloša,
N ešto m isli, pa na jedno sm isli,
B rće konja svoga dovatio,
Sed la konja, što ga ljepše m o ě,
O pasuje, što ga tvrČe m o ě,
Pak se konju fati na ramena,
Halali se i oprosti junak,
K a ě rodu, ka ě braći svojoj:
"H oću, braćo, i ja u S tam bola,
"O doh, braćo, braću da sačuvam
"K o doraste u toj zem lji našoj:
"T am o ode krvničko koljeno,
"O n će dvorit' cara u S tam bolu,
"Izdvoriće kaku vojsku silnu,
"T e će zem lju našu pogaziti.
"B raćo m o ja i pak porodice!
"D ok Ćujete m ene u ĥivotu,
"U ĥivotu, u S tam bolu bilu,

"N em o jte se, Ćeco , prepanu ti,
 "On ne smije vojsku podignuti:
 "O n će na vas, a ja ću na njega"
 Tako reče, pa u S tam bo l ode;
 Kade bio blizu do Stambola,
 U pu tu se oba pristigo še,
 Te pred cara idu uporedo,
 A car znade, ko su i kako su,
 Pa ih care jedva dočekao ,
 D očekao , oba po tur Ćio ,
 I Turska im im ena na Ćeo :
 Jovanu su im e na Ćenu li:
 M am ut:be Će O brenbegov iću ;
 A M aksim u im e na Ćedo še:
 Skender:be Će Ivanbegov iću .
 Dvore cara za devet godina,
 Izdvo ri še devet zija m eta,
 S vijeh devet da še za pa ša luk ,
 Car im dade bijele tugove
 I vezirstvo na te zemlje dvije
 Bez promjene vazda do vijeka:
 Mamut-begu O brenbegov iću
 D ade zem lju ravna D uka Ć ina^[68],
 Đ eno ro di izdo bi la vi na,
 D osta vi na, vi še urm etina,
 D osta im a bi je le v šen ice,
 K rasnu zem lju , što je ljep še nem a;
 A on dade sinu Ivanovu
 Grdnu zemlju Skadar na Bojani^[69],
 A u kome nikad ni šta nem a,
 N o se legu ĳabe i bi vo li,
 I im a še so li su to ri ne .
 Kako tade, tako i danaske
 Nijesu se nigda umirili,
 Niti mogu krvcu da umire,
 No i danas tu prosiplju krvcu.

58) *Sjetno* upravo zna ĳi *ža losno* kao i u ovoj istoj

pjesmi u stihu 133 i 420;
ali ovdje znači kao *radosno*! Iz ovoga se vidi, da
starac M ilija ovo riječi u govoru nije poznavao
niti joj je znao pravoga značenja, nego ju je pjevao i
uz *veselo* i uz *neveselo*. Ja sam spomenuo
u predgovoru k *poslovicama*, da se u Perastu govori
sjeta, a znači *ža lost*.

59) Ovdje gdje koji i ovako pjevaju:

"M alo l' ti je vaše gore C me?
"Malo l' ti je Skadra na Bojani?
"Malo l' ti je ravna Miridita
"Ispod Skadra pokraj mora sinja?
"M alo l' ti je sedam naših B rda.
"Sedam Brda, sedam vojevoda?" -

60) K od T abljaka je voda M orača, koja se više njega
razdvaja i tako optjećući ga utječe u Skadarsko
jezero, koje se onuda zove *blato*; a voda je *Cetinja*
čak u D almaciji (izvire blizu varošice V rljika i
utječe u m ore kod O m iša).

61) T. j *krvi* tjedna (teli nam zlo)

62) U *sanu* mjestu u *snu*, da bi se stih ispunio

63) *Marva* u narodu našem u, osobito po
sjeveroistočnijem krajevima, zove se *živa stoka*; ali
ovdje znači *stvar*.

64) U Jugozapadnijem krajevima naroda našeg ima
zaista nekakva trava, koja se zove *šem išljika*, samo
ne znam za sad, da li joj je takovi list, da se po
njem u m ože pisati.

65) Jedni pjevaju, da M aksim nije M iloša iznenada
ubio, nego da ga je na mejdan izazvao, evo ovako:

A kad začu nejačak M aksim e.

D obru vrancu po tete dizgene,
 Udari ga tumbak-bakarlijom,
 O kreće ga po polju široku,
 O d koplja je dćilit načinio,
 Pa M iloša na dćilit pozivlje;
 M ilošu se od ina ne m ote,
 N o iziće M aksu na m egdana
 Č eraše se po polju široku,
 Č eraše se tam o ionam o
 K ade ćera O brenbegoviću,
 K ade ćera nejaka M aksim a,
 N iće njega ni gledat'ne m ote:
 A kad ćera nejaćak M aksim e,
 K ade ćera O brenbegovića,
 Sve prestiže konja i junaka.
 B aci koplje nejaćak M aksim e,
 T e udari vojvodu M iloša,
 Koliko ga lako udario,
 Od dobra ga konja odvojio,
 Za crnu ga zemlju prikovao -

66) Ovdje gdekoji i ovako pjevaju:

Stade piska po polju junaka,
 Stade vriska bijesnih atova,
 S tade prasak Č um išli p isto lja,
 S tade zveka ostrijev m aćeva,
 Stade lelek ranjenih junaka:
 Jedn i v iću: "Jao m oja m ajko!"
 D rug i v iću: "N e boj m i se, brajko!"
 "T u danaske ne pom aće m ajka,
 "Nego sablja i desnica ruka."

67) Jedni opet pjevaju, da Maksim nije tako odmah
 pobjegao u T abljak, nego da se i on tukao ondje, dok
 je god boj trajao, i mlogo rana dopanuo, pa onda,
 onako ranjen, uvatio konja pod djevojkom i odveo u
 T abljak:

Tek ostala na konju Čevojka,
 I ostao Čuvelija Makso,
 Proigrava dobra konja svoga,
 Krvava mu sablja do balčaka
 I desnica ruka do ramena,
 Dobru konju noge do koljena;
 Na njemu je rana sedamnaest;
 A kad viče, Čenikoga nema,
 Teke sam a na konju Čevojka,
 On dogoni konja do Čevojke,
 Pod Čevojkom konja uvatio,
 Pa okrenu ravnomoćabljaku.
 Kade dođe kod kule bijele,
 Pod kulom se kolo uvalo,
 I u kolu sestra Maksimova,
 Vije kolom kako vijor gorom,
 A kad viče Čuveliju Maksa,
 Tad "Čevojka kolo raskinula,
 Pa obadv'je raširila ruke,
 Objesi se Maksu oko grla,
 Pa je njemu riječ govorila.
 "Brate, Makso, pile sokolovo!
 "Čudno li si svate prevario,
 "Te ti vodiš lijepu Čevojku!"
 Pa mu ruke u njedarca baca,
 Iz njedara jabuk' izvadila,
 Al' jabuko svo u krv oblito.
 Sestra bratu riječ govorila:
 "Brate Makso, za Boga jednoga!
 "Što ti krvav' jabuk' u njedrima?"
 No govori Čuvelija Makso;
 "Ne pitaj me, mila moja sele!
 "No potrčina bijelu kulu,
 "Te mi steri mekanu postelju,
 "Skoje ti se više dignut'neću."

Tako se po ovome pjeva i pripovijeda, da se Maksim
 u Tabljaku liječio godinu dana, a u tom Milošev brat

prvi otišao u Carigrad, i Turcima ga jednako tužio;
za to on, pošto se pridigne od rana, piše tastu, te mu
pošalje dvije šure, i odvedu djevojku natrag: "Ni
ljubljenu, ni omilovanu," pa i on otide u Carigrad, da
se odgovara i brani: i onamo se poslije obojica
poturče.

68) Mamutbegovići i sad zapovijedaju u Peći.

69) Po *pjesmama* se govori, da su današnje Bušatlije
od Ivanbegovića; ali oni sam i dokazuju, da su od
Mamjavčevića, koji su Skadar izidali.

Ћ enidba Đ urĐ a Ć arnojevića,

Lju to tu ģ i Đ uraĀ Ć arnojević
U Mlijetku gradu Latinskome
U tavnici kralja Latinskoga.
Bogom brati Đ uraĀ Ć arnojević,
Bogom brati tavnica m lade:
"Bogom braćo, m ladi tavnica!
"O stav 'te m i na tavnici pendćer,
"Da ja gledim uz Mletke niz Mletke,
"Ne bi l' koga opazio svoga."
Tavnica za Boga prim iše,
O stav iše na tavnici pendćer.
Đ uraĀ gleda uz M letke niz M letke,
O d svog nikog opazit' ne mo ģ e,
V eć opazi Bogom pobratim a,
Pobratim a Đ o ģ evića V uka,
Pa besedi Đ uraĀ Ć arnojević.
"Pobratim e, Đ o ģ eviću V uće!
"B r ģ e li m e, brate, zaboravi,
"I leb i so pod noge pogazi!"
A l' besedi Đ o ģ eviću V uće!
"Pobratim e, Ć arnojević-Đ urĀ u!
"Nisam tebe ja zaboravio,
"Ni leb i so pod noge zgazio:
"Evo danas ceo mesec dana,

"Kako stojim na kraljevi vrati,
"Te se molim kralju Latinskome,
"Da bi li te pustio za blago;
"A li ne će L a t i n i za blago,
"V e će i š t u , š t o su i iskali,
"I š t u , b r a t e , d o t r i d o b r a t v o j a :
"Prvo dobro na moru Solilo,
"Drugo dobro beo grad Skatara^[70],
"T re će dobro tanana țerava."
K a d t o ĉ u o Đ u r a Ć Ć a m o j e v i ć ,
O n b e s e d i p o b r a t i m u s v o m e :
"P o b r a t i m e , D o j ĉ e v i ć u V u ĉ e !
"I d i , b r a t e , M l e t k u n a ĉ a r š i j u ,
"D o n e s i m i t r i l i s t a a r t i j e ,
"D a j a p i š e m d o t r i s i t n e k n j i g e ,
"D a i š a l j e m I v i b r a c u m o m e
"S e d a m d a n a p r e k o m o r a s i n j a :
"A k o m o ģ e d o b r a p r e g o r e t i ,
"T a k o ć ' b r a t a o ĉ i m a v i d i t i ."
O d e V u ĉ e M l e t k u n a ĉ a r š i j u ,
I d o n e s e t r i l i s t a a r t i j e ,
P a i d a j e Ć a m o j e v i ć - Đ u r Ć u .
Đ u r a Ć p i š e d o t r i s i t n e k n j i g e ,
N e p i š e i s a m i m m u r e ć e p o m ,
V e će m e š a s k r v c o m o d o b r a z a ;
D o k t r i s i t n e k n j i g e n a p i s a o ,
N a o b r a z u r a n u o t v o r i o .
D a d e k n j i g e D o j ĉ e v i ć u V u k u :
"N o s i , b r a t e , d o t r i s i t n e k n j i g e ,
"N o s i , b r a t e , I v i b r a c u m o m e :
"A k o m o ģ e d o b r a p r e g o r e t i ,
"T a k o ć ' b r a t a o ĉ i m a v i d i t i ."
V u k o d n e s e d o t r i s i t n e k n j i g e
S e d a m d a n a p r e k o m o r a s i n j a ,
P a i d a d e Ć a m o j e v i ć - I v i .
K a d a I v a p r v u k n j i g u r a z v i ,
A l ' b e s e d i Ć a m o j e v i ć I v a :
"O j S k a t a r e , m o j b i j e l i g r a d e !

"T i t i v i j e m o g n j e m i z g o r e o !
"T a i t i l i m o m e b r a c u d o Ć e ,
"M o m e b r a c u a u d u g o v a n j e ?"
K a d a I v a d r u g u k n j i g u r a z v i ,
A l ' b e s e d i Ć a m o j e v i ć I v a :
"O j S o l i l o , m o j b i j e l i g r a d e !
"T a i t i s e , g r a d e , o b o r i o ,
"I s t o b o m s e m o r e o s o l i l o !
"T a i t i l i m o m e b r a c u d o Ć e ,
"M o m e b r a c u a u d u g o v a n j e ?"
K a d a I v a t r e ć u k n j i g u r a z v i ,
A l ' b e s e d i Ć a m o j e v i ć I v a :
"D o b r o m o j e , t a n a n i t e r a v e !
"I t i T u r s k e n e m i n u o r u k e !
"T a i t i l i m o m e b r a c u d o Ć e ,
"M o m e b r a c u a u d u g o v a n j e ?
"V e r a m o j a ! t a l i t i v a s n e ć u :
"V o l i m b r a t a , n e g o i g r a d o v e ,
"N e g ' i t e b e , t a n a n i t e r a v e ."
P a k e Ć i p i I v a n Ć a m o j e v i ć ,
T e o s e d l a t a n a n a t e r a v a ,
S r e b r n i m g a s e d l o m o s e d l a o ,
A o d z l a t a u z d o m z a u z d a o ,
P o p r e g n u g a o d s r e b r a k o l a n o m ;
P a o n i z v i o d z l a t a r a t o v e ,
A i k r a l j u o d z l a t a k o l a Ć e ,
P a t e r a v u o k a š o b e s i o ,
I d v a k l j u Ć a o d d v a b e l a g r a d a ,
O d S k a t a r a a i o d S o l i l a ;
I d a d e m u t r i s t o t i n ' d u k a t a ,
A l ' n e d a d e t a n a n o g t e r a v a ;
I d a d e m u t r i s t a p r a t i l a c a ,
P r a t i š e g a d o n j i n i S o l i l a .

70) Valja da je *Kotor*, koji se Talijanski zove *Katara*.

Sm rt Jova D esp ot ov ića

R azbo lje se D esp ot ov ić Jovo
U Srijemu u toj zemlji ravnoj
U lijepu selu Kupinovu,
Na smrt je se Jovo razboljeo^[72]
Pa dozivlje slugu Milutina:
"Milutine, vjerna moja slugo!
"Ti upregni konje u hintove,
"Pak ti trči, što gođ brže m ožeš,
"K rušedo lu b 'jelu m anastiru ,
"T e m i zovni m og roČenog brata,
"Moga brata, Maksima vladiku,
"I kađ i m u , ništa N e zataji,
"Da sam se ja na smrt razboljeo;
"Pak odanle okreni hintove,
"T rči brže m jestu B erkasovu ,
"Te mi zovni moju staru majku,
"S taru m oju m ajku A nČeliju ,
"Al' njoj Nemoj pravo kazivati,
"Da sam se ja na smrt razboljeo,
"V eć jo j kađ i od m ene pozdrav lje ,
"Da se ja sad na vojsku opremam
"Preko mora za devet godina,
"Pa je zovem, da me blagosovi."
To je sluga hitro poslušao ,
T e upređe konje u tri reda ,
O de pravo divnu K rušedo lu ,
Te kazuje Maksimu vladici,
Da se Jovo na smrt razboljeo,
Pak odanle okrenu hintove,
Ode pravo mjestu Berkasovu,
T e kazuje m ajci A nČeliji,
Da se Jovo na vojsku oprema
Preko mora za devet godina,
Pak je zove da ga blagosovi.
V eli njem u m ajka A nČelija:
"M ilu tine , naša vjerna slugo !

"Pričekaj m e tri b i j e l a d a n a ,
"D o k u m ' j e s i m b i j e l e k o l a č e
"I d o k s p r e m i m t a n a n e k o š u l j e ,
"D a p o n e s e m n a d a r m o m e J o v u ."
A l ' g o v o r i s l u g a M i l u t i n e :
"O j B o g a m i , g o s p o A n Ć e l i j a !
"J o v o t e b e ĉ e k a t i n e m o ģ e ,
"J e r j e n j e m u h i t n a k n j i g a d o š l a ;
"V e ć p o n e s i u b r a š n u k o l a č e ,
"A k o š u l j e u b i j e l u p l a t n u ."
O d i n a s e m a j c i n e m o g a š e ,
V e ć e s p r e m i u b r a š n u k o l a č e ,
A k o š u l j e u b i j e l u p l a t n u ,
P a k e s j e d e u l a k e h i n t o v e ,
O t i d o š e p r e k o S r ' j e m a r a v n a .
K a d s u b i l i b l i z u K u p i n o v a ,
O k o d v o r a s l u g e g o l o g l a v e ,
A p u š t e n i k o n j i p o l i v a d i
B e z s e d a l a i b e z p o k r o v a c a ,
N i t ' s e ĉ u j u b u b n j i n i s v i r a l e ,
N i t ' s e v i j u a l a j i b a r j a c i ;
T a d ' g o v o r i m a j k a A n Ć e l i j a :
"M i l u t i n e , n a š a v j e m a s l u g o !
"K a d s e J o v o n a v o j s k u o p r e m a ,
"Š t o m u s l u g e i d u g o l o g l a v e ?
"Š t o s ' p u š t e n i k o n j i p o l i v a d i
"B e z s e d a l a i b e z p o k r o v a c a ?
"Š t o n e b i j u b u b n j i i s v i r a l e ?
"Š t o s ' n e v i j u a l a j i b a r j a c i ?"
V e l i n j o z i s l u g a M i l u t i n e :
"D r a g a g o s p o , m a j k o A n Ć e l i j a !
"V a l j a d a j e g o s p o d a r n a r u ĉ k u ,
"P a u z d r a v l j e p i j e r u j n o v i n o
"I z a s r e ć n a p u t a B o g a m o l i ,
"Z a t o s u m u s l u g e g o l o g l a v e ;
"Š t o s u v r a n i k o n j i p o l i v a d i
"B e z s e d a l a i b e z p o k r o v a c a ,
"P u š t e n i s u d a s e p o n a p a s u ,

"Spremaju se dalek' putovati;
 "Bubnji bili, pak su i prestali;
 "Vijali se alaji barjaci,
 "D unu vjetar od Fruške planine,
 "Pa barjake zem lji po lo t iše."
 Kad su bili pred bijele dvore,
 Tu se majka jadu dosjetila;
 Kad uljeze u bijele dvore,
 A l' se Jovo sa dušicom bori,
 V iše njega M aksim e vladika,
 Ć ati bratu sam rtnu m o litvu .
 K ad to vi Ć e m ajka A n Ć elija,
 Zakukala, kano kukavica:
 "Jao Jovo, moje rane grdne!
 "Š to Ć e, Jovo, S rijem zem lja ravna?
 "Š to Ć e, Jovo, tvoji b 'jeli dvori?
 "Š to Ć e, Jovo, tvoji vran i konji,
 "Vrani konji i sivi sokoli?
 "Š to Ć e, Jovo, tvoje pusto blago?
 "Š to Ć e, Jovo, tvoja vjerna ljuba?
 "Š to Ć e, Jovo, tvoja stara m ajka?"
 Tad' se Jovo iz mrtvih povrati,
 P a m rtva Ć k im progovara glasom :
 "S rijem zem lja ste Ć ' Ć e gospodara
 "Il' bo ljega, ili Ć e go rega;
 "Moji konji i sivi sokoli
 "I bijeli ukraj Save dvori
 "Mome bratu Zmajognjenom Vuku;
 "Moje blago mojoj staroj majci,
 "Nek se rani i oda zla brani;
 "M o ja ljuba, al' je roda tu Ć a,
 "O na m e je Ć esto opadala
 "Mome bratu Maksimu vladici:
 ""Despot Jovan hodi po Srijemu,
 ""T e on ljub i m lade i Ć evojke;" "
 "A l' n i n jo jzi t ao ne u Ć in 'te:
 "Podajte joj tri tovara blaga,
 "N ek se rani, dok je sre Ć a na Ć e."

To izusti Despotović Jovo ,
To izusti, a dušu ispusti.

71) *Srblja* jam ačno će ovdje bili m jesto *Grblja*; ali
za *Rebljanik* ne znam ništa.

72) U jednoj ovoj pjesmi iz Utičke nahije za ovijem
stihom ide:

A majke m u dom a ne bijaše,
No otišla u rodbinu majka,
U rodbinu u rijeku Crnu,
Svom e bratu Cmojević-Ivu.

Ovo svjedoči, da se u narodu još povlači spomen,
ako je i taman, da je mati despota Jovana, Majka
Ančelija, bila iz Cme gore, sinovica Cmojević
Ivana, *Crna* je *rijeka* ovdje mjesto *rijeke Cmojevića*,
gdje se Ivan iz Tabljaka najprije preselio.

Tenidba Zmaj-Despota Vuka.

Mili Bože, da čuda golem a!
Podite se Zmaj-Despote Vuče
Preko mora Mletku Latinskome,
Da on prosi lijepu Čevojku
U nekaka bana od Mletaka;
On povede dvanaest katana
I ponese tri tovara blaga,
Ode pravo u zemlju Latinsku.
A kad dođe Mletku Latinskom e,
Lijepo ga bane dočekao,
Gostio ga za petnaest dana.
No govori Zmaj-Despote Vuče:
"Čuješ li me, bane Latine!
Ja nijesam doš'b piti vino,
"V eć prositi lijepu Čevojku;
"No ak 'hoćeš da sm o prijatelji,
"Pokloni m i ćerku za ljubovcu."

Pa se m aši rukom u dćepove,
Te izvadi od zlata jabuku,
Uz jabuku hiljadu dukata,
Pa ih pruži banu L atin inu .
K ad to viće bane L atin ine ,
O n se skoći od zem lje na noge ,
Te se s Vukom u lice poljubi,
A Vuk bana u bijelu ruku,
Pa mu dade od zlata jabuku,
I dade mu hiljadu dukata,
A ban V uku pokloni Čevojku ,
K ada V uće isprosi Čevojku ,
A on ode svadbu ugovarat';
Z a dugo je V uće odgodio :
O d Đ urČeva do D m itrova dana ,
Dok otide šeru K up inovu
I pokupi kićene svatove;
Pa se V uće na put otisnuo
Sa njegovih dvanaest katana,
A prati ga bane Latinine,
Pa je bane Vuku govorio:
"O moj zete, Zmaj-D espote V uće!
"K ada, V uće, po Čevojku poČeš,
"Ti povedi hiljadu svatova,
"O d hiljade više ni jednoga,
"Od hiljade manje ni jednoga;
"Pa ti hajde, kada tebe drago."
K ada čuo Z m aj-D espote V uće ,
O de V uće šeru K up inovu .
A kad doČe dvoru bijelom e ,
D očeka ga ostarila m ajka ,
Pa ga p ita m ajka A nČelina :
"Š to bi, sine, u zem lji L atinskoj? ,
"Jesi l', sine, ljub u isprosio?
"N e će l' staru odm ijen it' m ajku?"
O de V uće m ajci govoriti:
"Dobro, majko, u zemlji Latinskoj,
"Jesam, mati, curu isprosio

"U onoga bana od Mletaka,
"I s banom sam svadbu ugodio
"O jeseni, kada mene drago,
"Da povedem hiljadu svatova."
T ek što V uće u riječi bješe,
A l'eto ti m lada knjigonoše,
Pokloni se do zemljice crne,
V uku dade list knjige sićane;
A kad V uće knjigu proučio,
A on veli ostariloj majci:
"E vo, m ati, knjige od Čevojke,
"D obro slušaj, što m i sitna piše:
""Gospodaru, Zmaj-Despote V uće!
""A ko skoro odeš sabirati,
""G ospodaru, kićene svatove,
""Kupi svata dvanaest stotina
""Po izboru boljeg od boljega,
""Svakoga ću, V uće, darivati,
""D arivati svilenom košuljom ;
""A Čeveri dobroga junaka,
""Jali brata, jali pobratima;
""Jera im aš grdna dušmanina,
""T a u B osni Đ erzelez-Aliju:
""N ešto često za svatove pita,
""Bojati se kake prijevare
""O d Turčina, da ga B og ubije!" "
K ada V uće knjigu proučio,
A on pita ostarilu majku:
"Š ta ću sade, m oja stara m ajko?
"A l'ću slušat'bana tasta m oga,
"A l' R osandu lijepu Čevojku?"
Veli Vuku ostarila majka:
"O moj sine, Zmaj-Despote V uće!
"S lušaj, sinko, lijepu Čevojku
"A i mene staru tvoju majku:
"K ada staneš kupiti svatove,
"A ti zovi, sine, u Čeverstvo
"D o dva brata, dva Jakšina sina,

"Jakšić: D m itra s nejakim Stjepanom;
"Jer su, sine, na boju junaci,
"Ako tebe bude do nevolje,
"N eka ti se u nevo lji na Ću ;
"P iši, sine, list kn jige b ije le ,
"T e je pošlji šeru D m itrov ici
"Starcu Janju od starine knezu,
"N ek ti pošlje sina M ilovana
"Stari svate nek je pred svatove
"Nek povede tri stotine svata,
"Nek se znadu svati starosvatski;
"D rugu , sine, sitnu kn jigu p iši,
"T e je pošlji ka S ib in ju gradu
"Kumu tvome Sibinjanin: Janku,
"N ek ti i on u svatove do Će ,
"Nek povede tri stotine svata.
"K ad rasturiš kn jige na vojvode ,
"A ti turi sa kule topove,
"Podaj haber po Srijemu tvome.
"Te sakupi po izbor svatove,
"Pa kad , sine, pokup iš svatove ,
"A ti brzo hajde za Ćevojku ,
"T i ne Ćekaj dana D m itrovoga."
K ada V u Će saslušao m ajku ,
A on sko Ći od zem lje na noge ,
Te dovati divit i hartiju,
E vo V u Će prvu kn jigu p iše
Ka bijelu gradu Bijogradu
N a koljeno Jakši kapetanu :
"Poo Ćim e, Jakša kapetane!
"D a m i pošlješ do dva sina tvoja ,
"Sina tvoja, pobratima moja,
"Poo Ćim e, m ene u svatove ,
"D a Ćeveri budu uz Ćevojku ."
D rugu V u Će kn jigu nap isao ,
Te je posla šeru D m itrov ici
Na koljeno starcu Kuzun-Janju:
"S tar Će Janjo , od S rijem a kne Će !

"Opravi mi sina Milovana,
"D a m i bude svatk i starješina,
"Nek povede tri stotine svata,
"N ek se znadu svati starješinski."
T reću V uće knjigu nap isao ,
Te je posla ka Sibiru gradu
Na svog kuma Sibirjanin-Janka:
"O moj kome, od Sibinja Janko!
"K ako tebe sitna knjiga doće,
"B rže kup i trista U gričica,
"Hajde mene, kume, u svatove,
"D a ti vjenčać m ene i Čevojku."
K ada V uće knjige oprav io ,
O n iziće na bijelu kulu ,
Baci s kule dvanaest topova,
Haber dade Srijem-zemlji ravnoj,
Sasta m u se šest stotin 'svatova
Po izboru bolji od boljega.
Malo bilo vreme postajalo,
A l'eto ti dva Jakšića m lada
I sa šnjim a dvanaest delija,
D oćeka ih Z m aj-D espote V uće,
Konje vodi u arove donje,
A junake na bijelu kulu;
T ek što oni za so fru sjedoše,
Al'eto ti sina Milovana
Sa njegovih tri stotin' Sremljana;
T ek što V uće svate dočekuje,
Al'eto ti od Sibinja Janka
I on vodi tri stotin " M adćara,
Te se sasta sila i svatovi
Ukraj Save pred bijelom kulom;
L ijepo ih dočekao V uće,
Napoji ih vinom i rakijom,
A parani svakom Čakonijom .
T u su tavn u noćcu prenoćili,
A kad svanu i ogranu sunce,
U dariše jasni dau lbasi,

A viknuše kićeni čauši:
"H azurala, kićeni svatovi!
"Daleko je Mletku putovati."
Te se diže sila i svatovi,
O tidoše u zem lju Latinsku .
D ok doČoše M letku pitom om e
B'jelu dvoru bana Latinina
L ijepo ih bane dočeka o:
Konje vodi u podrum e donje,
A junake na bijele kule,
Z a go tove so fre zasjedoše,
P iše vino za neČelju dana;
P a kad proČe neČeljica ravno ,
Tad 'v iknuše kićeni čauši:
"H azurala, kićeni svatovi!
"P rijatelju , izvodi Čevojku ,
"Daleko je Savi putovati."
Tek što oni u riječi bjehu .
N a gradu se otvoriše vrata,
IziČoše dva banova sina,
Izvedoše konja zelenoga
S a suvijem okićena zlatom ,
I na konju Rosandu Čevojku
O basu tu m rečom od bisera
Savrh glave do zelene trave;
T e zovnuše dva Jakšića m lada,
Đ everim a snahu prodadoše,
N a kap iju zdravo ispratiše;
N o se vrati Zmaj-Đ espote V uče
A sa kumom od Sibirja Jankom
I Janjovim sinom Milovanom
I sa šnjim a dv 'je stotine svata,
Da daruje tasta i punicu,
A Čeveri snahu odvedoše;
N o kad V uče u povratak doČe,
Susrete ga bane i banica,
T e odoše zeta darivati:
B an m u dade kalpak i čelenku ,

A banica divan-kabanicu
Isk ícenu sa suv ijem zla to m ,
Pa eto ti dva banova sina,
Dadoše m u dva m ača zelena
Sve u suvo oblivena zlato;
Pa eto ti sluge Milutina
I on nosi zlatnu kupu vina,
Pokloni je Zmaj-Despotu Vuku.
Istom uze Zmaj-D espo te V uêe ,
Istom uze da popije vino,
A l'do trêa jedan od svatova ,
Na njemu je sedamnaest rana,
Nosi desnu u lijevoj ruku,
K ako doêe Z m aj-Despotu Vuku,
A on Vuku 'vako progovori:
"Zlo ti vino, Zmaj-D espo te V uêe!
"Zlo ti vino, a gore ti bilo!
"Udari ti sila u svatove,
"Ê udna sila, Đ erzelez A lija
"Sa njegovih trista Sarajlija,
"Pogibe ti hiljada svatova,
"Od hiljade jedan ne ostade,
"D o ostala dva Jakšića m lada ,
"Ali ih je ljuto saletio,
"Saletio Đ erzelez A lile ,
"Ljuto ti je Dmitra obranio,
"N o još brane lijepu Čevojku ,
"Do sad mislim da su izginuli."
A kad začu Z m aj-D espo te V uêe ,
Baci kupu o mermer-kaldrmu,
S leĆa baci divan-kabanicu,
A sa glave tastova kalpaka,
Pa privati vrancu za dizgine,
Okrenu ga polju na kapiju,
A za njime kume i starojko:
K ad iziêe V uêe na kap iju ,
A on pusti vranca alovita,
O dm ah doêe na po lje široko ,

Đ eno Turčin svate isjekao ;
Ali stoje dva Jakšića m lada,
Jošte brane ljepo tu Čevojku
O d Turčina Đ erzelez-Alije;
N o kad Turčin V uka opazio ,
P leći dade bijegati stade;
N o ne dade V uče bijegati,
Sustiže ga u po polja ravna,
Udari ga sabljom na dovatu
T e pros'ječe ruho na Turčinu ,
N o Turčinu ništa ne naudi;
K ad to više Z m aj-Đ espote V uče,
A on trče perna buzdovana,
Ode njega njime udarati,
Ne bi li ga s konjem rastavio;
A li Turčin ni habera nem a,
V eće vrati suru bedev iju ,
A po teče sablju okovanu ,
D a on V uku odsiječe glavu;
N o m u V uče sablju dočekao ,
Prebio je na tri polovine;
N o da vid iš Đ erzelez-Alije!
O n po teče zelena gadara,
O de ćerat'po m ejdanu V uka,
G otovo ga nadvladao bješe;
N o to gleda lijepa Čevojka
O d ovaca iz zelene trave,
Pa joj ťao Z m aj-Đ espota Vuka,
Pa mu ode mlada govoriti:
"O junače, B og te ne ubio!
"Z ar ne vid iš, da si poginuo?
"N a Turčinu oklop gvo ťće im a;
"N o Ć e ti je str'jela i tetiva?
"U dri njega u Ć elo junačko ,
"Đ e sastavlja sam ur i obrve,
"T e ćeš njega lasno pogub iti."
T o kad začu Đ erzelez A lija,
O n ne znaše što zbori Čevojka,

Pak pogleda u zelenu travu,
Da on vidi, ko govori s Vukom,
A Vuk trže str'jelu i tetivu,
Te on gleda Đerzelez-Aliju,
Pogodi ga u čelo junačko,
Turčin pade u zelenu travu,
Turčin pade, a Vuče dopade,
Sabljom m anu, ods'ječe m u glavu,
Uvati mu suru bedeviju,
Pa se natrag u svatove vrati,
Te po polju društvo pokupio;
Dokle Vuče svate izbrojio,
Al' mu nema sedam stotin' svata,
Lijepo se dom a oprav iše.
Kad doČoše šeru Kupinovu,
Ugosti ih Zmaj-Đespo te Vuče,
Pod'jeli im svilene darove,
Pa odoše svaki dvoru svom e,
A on osta s Rosandom na kuli

Porča od A vale i Z m a jognjen i V uk .

Vino piju do dva pobratima
U A vali v iše B ijograda:
Jedno bješe Porča od A vale,
A drugo je Đerzelez Alija;
Kad se ladna napojiše vina
I junački ćeiv zadob iše,
A l' govori Porča od A vale:
"Pobratime, Đerzelez-Alija!
"Ti se napij vina izobila,
"Vinograd je nam a do čardaka,
"Imam dosta u podrumu vina,
"Imam dosta vina i rakije."
Njem u veli Đerzelez-Alija:
"Zaludu ti, pobratime dragi!
"Zaludu ti vino i rakija,
"Kad ne im aš krčm arice m lade,

"D a n a m s l u ţ i v i n o i r a k i j u ,
"T e n e m a m o š a l e n i m a s k a r e ."
M u č n o b j e š e P o r č i o d A v a l e ,
P a g o v o r i Đ e r z e l e z - A l i j i :
"P o b r a t i m e , t i s e n a p i j v i n a ,
"D o k j a o d e m S t o j n u B i j o g r a d u ,
"D o v e š ć u t i k r č m a r i c u m l a d u ,
"J a Č e v o j k u , j a n e v j e s t u m l a d u ."
A p i t a g a Đ e r z e l e z A l i j a :
"K a d a o d e š S t o j n u B i j o g r a d u ,
"B o j i š l i s e j o š k o g a d o B o g a ?
"B o j i š l i s e d v a J a k š i ć a m l a d a ?"
A l ' m u v e l i P o r č a o d A v a l e :
"o j B o g a m i , p o b r a t i m e d r a g i !
"J a s ' n e b o j i m n i k o g a d o B o g a ,
"N e b o j i m s e d v a J a k š i ć a m l a d a ;
"A l ' s e m a l o , p o b r o , p r i b o j a v a m ,
"P r i b o j a v a m Z m a j o g n j a n i n - V u k a
"I z p r o s t r a n e S r i j e m - z e m l j e r a v n e
" I z o n o g a s e l a K u p i n o v a ,
"D a l e k o j e s e l o K u p i n o v o ,
"A p r o s t r a n a S r i j e m - z e m l j a r a v n a ,
"T u s e V u č e n i d e s i t i n e ć e ."
P a p o v i k a P o r č a o d A v a l e :
S l u g e m o j e , i z v e d ' t e m i Č o g a ."
D o k l e P o r č a s e d l o o p r e m i o ,
D o t l e s l u g e i z v e d o š e Č o g a ,
D o v a t i s e Č o g u n a r a m e n a ,
P r a v o o d e n i z p o l j e V r a č a r a
D o k l e d o Č e t i h o j v o d i S a v i ,
P a s e P o r č a p o k r a j S a v e f u l a .
A d a v i d i š d v a J a k š i ć a m l a d a !
P i j u v i n o n a k u l i N e b o j š i
I š n j i m a j e Z m a j o g n j a n i - V u č e ,
T u r i o č i z m a j o d o g n j a V u č e ,
T u r i o č i u z t u v o d u S a v u ,
D o k u g l e d a P o r č u o d A v a l e ,
P a g o v o r i z m a j o d o g n j a V u č e :

"V idite li, dva Jakšića m lada,
"Ko se ono niza Savu fula?"
Pogledaše dva Jakšića m lada,
Poznadoše od A vale Porču,
Pa govore Zmajognjanin-Vuku:
"Pobratime, Zmajognjanin-V uče!
"Ono j' kurva od A vale Porča:
"D ana nem a, kad se ne priv lači
"I po jednog roba ne odvodi,
"Ja po mrtvu ne odnosi glavu."
A da reče Z m ajogn jan in V uče:
"M ili B o ģe, na svem ' tebe fala!
"Evo ima devet godin' dana
"Kako s' molim tebe istinome,
"N e bi li se s Porčom udesio,
"Ti mi dade, danas ga desiti."
Pa još reče Z m ajogn jan in V uče:
"Poskoćite, dva Jakšića m lada,
"N aČ iderte siro tu Čevojku,
"Obuc'te joj svilu i kadifu,
"Podajte joj zlaćenu m aštravu,
"Pošljite je Sav i na obalu,
"Ne bi li se Ture prevarilo,
"Ne bi li se malo zabavilo,
"D ok oprem im sebe i kulaša."
Skoći V uče, oprem at' kulaša,
A Jakšići narede Čevojku,
O Češe je, što se ljepše m o ģe,
D adoše joj, zlaćenu m aštravu,
Poslaše je Sav i na obalu;
T am an cura na obalu doČe,
Ona stade vodu zavatati,
D ok eto ti od A vale Porče,
B o ģju pom oć curi nazivao,
O na njem u pom oć privatila,
Pa je curi Porča govorio:
"O j boga ti, lijepa Čevojko!
"D ovat'der m i vode u m aštravi,

"Da s' napijem studene vodice."
Govorim u lijepa Čevojka:
"O djaš'konja neznani junače,
"O djaš'konja, pa se napij vode."
A l'joj veli Porča od A vale:
"O j Boga m i, lijepa Čevojka!
"Kljusina je moja durnovita:
"Kad odjašem , uzjati se ne da,
"V eć m i dodaj vode u m aštravi,
"Jasam junak vrlo ođednio."
A Čevojka njega poslušala,
Zavati m u vode u m aštravi,
Pruťinjem u vodu i m aštravu:
N e šće Porča vode, n i m aštrave,
V eć Čevojku za bijelu ruku,
Pa je baci za se na Čogata,
Priteťe je svilenijem pasom ,
Pa pobjeťe uz polje V račara.
Sve to gleda zm aj od ognja V uće,
Pa s'dovati na svoga kulaša,
Pa poleće uz polje V račara;
Kad je m alo Porču sustignuo ,
Pa Je onda Porči govorio :
"Stani kurvo , od A vale Porča!
"Stani malo, da se ogledamo."
Kad ga Porča viće i poznade,
Poturio u travu Čevojku ,
Pa on bjeťi uz polje V račara,
Za njim trći Z m ajognjanin V uće,
Za njim trći, stići ga ne m ore;
Dognaše se A vali planini,
U gleda ih Đ erzelez A lija,
Pa je sluge svoje sazivao:
"Sluge moje, zatvor'dete vrata
"Na kulama i na kapijama:
"Eto ozdo dva dobra junaka
"Đ e s'ćeraju uz goru zelenu
"I sad će se tuna dogoniti:

"K ad ne naĆu o tvorena vrata
"N e će li se Porĉa povratiti,
"N e bi l' Porĉa pogub io V uka."
O dm ah njega sluĝe poslušaše,
T e kap ije hitro zatvoriše,
K ad s' dognaše dva dobra junaka,
B jeŝ i Porĉa oko svoje kule,
A sve viĉe: "O tvor'te m i vrata!"
Niko njemu otvorit' ne smije.
T riput ga je općerao V uĉe,
Pa ga stiĝe gradu na kap iji,
T e m u junak odsijeĉe glavu,
Pa uvati debela Ćogata,
I turi mu u zobnicu glavu,
Ode pravo Stojnu Bijogradu,
Sve to gleda Đ erzelez A lija,
Pa govori Đ erzelez A lija:
"M ili B oŝe, na svem u ti fala!
"K ad s' desiše zatvorena vrata
"Na kulama i na kapijama,
"V iše b 'V uĉe jada uĉin io."
Pa pobjeĝe svom e Sarajevu.

Ŧ en id ba T odora Jakšića .

Pošetao od B ud im a kralju ,
A za njim e nigĆe nikog nem a ,
O sim jedan Jakšića T odore .
Vodi Todor vranca od mejdana,
N a Todoru ĉudio od ijelo ;
Vas u srmi i u ĉistom zlatu ,
U dariše ispod tanke kule ,
Ispod kule kralja Budimskoga,
Gleda njega Budimska kraljica,
Pa doziva Jakšića T odora :
"O j soko le, Jakšiću T odore !
"Jesi li se, m ore, o ŝen io ?
"Ja Ćevojku za se isprosio ?

"Ja Ćevojci dao vjeru tvrdu?"
Veli njojzi Jakšiću Todore:
"O j gospoĀa Budim ska kraljice!
"N ijesam se jošte oĀenio,
"N i Ćevojke za se isprosio,
"N i Ćevojci dao vjere tvrde."
K ad to Āula gospoĀa kraljica,
Ona njemu tiho besjedila:
"O j soko le, Jakšiću Todore,
"Na dar tebi moja Ikonija,
"Vod" je dvoru, te se ŀen i njom e."
K ad go zaĀu Jakšiću Todore,
Sveza vranca pod bijelom kulom,
Pravo ode na bijelu kulu,
A kad doĀe gospoĀi kraljici,
Kapu skide, baci pod pazuhu,
Pokloni se do zemljice crne,
Pa izvadi hiljadu dukata,
T e ih daje gospoĀi kraljici:
"Naj to tebi, gospoja kraljice,
"Pola tebi, pola Ikoniji,
"Dok otidem Bijogradu mome,
"Da pokupim kitu i svatove;"
Al" za dugo svadbu odgodio:
Do godinu dana bijelijeh;
Pa se vrati niz tananu kulu,
D ovati se pom am na vranĀića,
Ode pravo Bijogradu svome.
Z a tim proĀe godinica dana,
Ni Todora, ni od njega glasa;
Jedna proĀe, a i druga doĀe,
Ni Todora, ni od njega glasa:
D ruga proĀe, a i treĀa doĀe,
Ni Todora, ni od njega glasa.
A kad nasta godina Āetvrta,
Pošetao od Budim a kralju,
A za njim e Z vijezd iĀ Ivane,
Vodi Ivan svog dobra Āog ina,

Kad su bili ispod b'jele kule,
Ispod kule kralja Budimskoga,
Gleda njega Budimska kraljica;
Na Ivanu divno odijelo;
V a s u s r m i i u č i s t o m z l a t u :
Na njemu je kolasta azdija,
Po azdiji ispletene guje,
Povisoko izvedene glave,
U ustima sve drago kamenje,
V i d i m u s e n o ć i p u t o v a t i ,
U p o n o ć i , k a k o u p o d a n a ;
L j e p š i I v a n o d s v a k e Č e v o j k e ;
D o z i v a g a g o s p o Ć a k r a l j i c a :
"O Ivane od Zvijezde grada!
"Jesi li se , m o r e , o ť e n i o ?
"J a l ' Č e v o j k u z a s e i s p r o s i o ?"
P r o g o v o r i Z v i j e z d i ć I v a n e :
"O j g o s p o Ć a , B u d i m s k a k r a l j i c e !
"N i j e s a m s e j u n a k o ť e n i o ,
"N i Č e v o j k e z a s e i s p r o s i o ."
P r o g o v o r i B u d i m s k a k r a l j i c a :
"O Ivane od Zvijezde grada!
"N a č a s t t e b i m o j a I k o n i j a ,
V o d ' j e d v o r u , t e s e ť e n i n j o m e ."
I v a n s l u g i d o d a d e Ć o g i n a ,
P a o n o d e u z t a n a n u k u l u ,
K a p u s k i d a , B o ť j u p o m o ć d a j e ,
P o k l a n j a s e d o z e m l j i c e c r n e ,
P a s e m a š i r u k o m u d Ć e p o v e ,
T e i z v a d i h i l j a d u d u k a t a ,
T e i h d a j e g o s p o Ć i k r a l j i c i :
"N a j t o t e b i , g o s p o Ć a k r a l j i c a ,
"P o l a t e b i , p o l a I k o n i j i ,
"D o k j a o d e m d o Z v i j e z d e g r a d a ,
"D a p o k u p i m k i ć e n e s v a t o v e ,
"E t o m e n e d o p e t n a e s t d a n a
"U B u d i m a u b i j e l a g r a d a ."
P a o n o d e n i z t a n a n u k u l u ,

D ovati se svojega Čog ina,
Ode pravo dvoru bijelome.
A l' to začu od B udim a kralju,
Đ e kraljica pok lon i Čevojku,
Ț ao kralju Jakšića T odora,
P a način i knjigu na ko ljenu,
T e je šalje Jakšiću Todoru:
"O j T odore, zete nesu Čen i!
"O vo im a četiri godine,
"Kako jesi zlato isprosio,
"N iti vodiš, ni odgovor daješ;
"Sada ti je drugi preprosio,
"P reprosi je Z viježd ić Ivane,
"I eto ga do petnaest dana,
"Moj Todore! bijelu Budimu;
"V eć ak 'hoćeš ići po Čevojku,
"B rže kup i stotinu svatova,
"N oć i m eni hodi pod B udim a,
"Da ti dadem moju Ikoniju,
"Te je vodi Bijogradu tvome."
O de knjiga Jakšiću Todoru.
K ad Todoru sitna knjiga dođe,
T e on viće, što m u knjiga kaže,
Plamen mu se uz obraz zapali.
U Todora devet m ile braće,
A l' kod dvora nije ni jednoga,
V eć otišli na carevu vojsku,
Osim jedno dijete Stjepane,
N em a njem u već dvanaest ljeta;
V iće n jega Jakšiću Todoru:
"O j d ijete, ne jać ak S tjepane!
"U zm i, brate, dvije puške m ale,
"P a iskoči pred ku lu N ebojšu,
"Te izbaci dvije puške m ale,
"Skupi nama stotinu momaka
"D rug i m oju odvede Čevojku,
"O dvede je Z viježd ić Ivane),
"Dok s' opremim na bijeloj kuli

"I opremim vranca od mejdana."
O de Stjepan pred kulu N bojšu ,
Te izbaci dvije puške m ale ,
Odmah pade stotina momaka:
A Todore otvara sepete,
Pa izvadi divno odijelo,
Sve od sm e i od čista zlata,
Pa udara na pleća junačka,
O buće se, što se ljepše m ože,
Pa silazi niz bijelu kulu,
Te opremi vranca i dorata,
Sebi vranca, Stjepanu dorata;
D obrijeh se kon ja dovatiše,
A za njima stotina svatova,
I D unavo zdravo prebrodiše,
I po noći do Čoš e Bud im u ,
Pod B ud im om padoše svatovi.
Kad u jutru jutro osvanulo,
T e vičela gospođa kraljica,
D a je doš b Todor po Čevojku ,
O na piše knjigu na koljenu ,
T s je šalje Z v ijezd ić-Ivanu:
"Č u ješ m ene, Z v ijezd ić-Ivane!
"D ošao je Todor za Čevojku
"S njegovijeh stotinu svatova,
"H oće Todor da vodi Čevojku ;
"B rže kup i hiljadu svatova,
"Ja ću njega zaustav it' am o ,
"moj Ivane! tri-četiri dana,
"No ne idi bijelu Budimu,
"V eć ti hajde na m ezevo ravno
"Na Trutinu na vodu studenu,
"Pa uvati vodu od izvora,
"Od izvora opet do ponora,
"I dočekaj Jakšića Todor a
"Otmi, Ivo, tvoju Ikoniju,
"I pogub i Jakšića Todor a
"I njegovu stotinu svatova."

Kada Ivan sitnu knjigu primi,
I kad viče, šta mu knjiga kaže,
Udari se rukom po koljenu,
"Ao meni do Boga miloga!
"Đe mi Todor odvede Čevojku!
"Al' davori, Jankovo kopile!
"Baš da im aš soko lova krila,
"Ne bi perje pronijelo mesa
"Na Trutinu na studenu vodu."
Pa se skoči na noge lagune,
Pa povika nekoliko slugu,
Poviknuše po Zvijezdi gradu,
Pade njemu hiljada svatova;
On posjede svojega Čogina,
Pa počera na vodu Trutinu,
Uvatiše vodu od izvora,
Od izvora opet do ponora,
A razape čador na ćupriji.
Glas dopade gospoći kraljici,
Đe je Ivan doš'o na Trutinu,
Onda ona sprema Ikoniju,
Pa je daje Jakšiću Todoru,
Prati njega od Budima kralju.
Kad su bili niz polje Budimsko.
Kralj do Toša konja dogonjaše,
Pa on njemu tiho besječaše:
"Omojzete, Jakšiću Todore!
"Kraljica je knjigu opravila,
"Opravila Zvijezdić-Ivanu,
"I čeka te na vodi Trutini
"S njegovijeh hiljadu svatova;
"Ti se vrati kroz b'jela Budima,
"Pa ti hajde na Vinošplaninu,
"Pa ćeš otud u Bijograd doći,
"A ne udri na vodu Trutinu:
"Jer da im aš soko lova krila,
"Ne bi perje pronijelo mesa."
Veli njemu Jakšiću Todore:

"Vala tebi, gospodine kralju!
"koji si mi i sada kazao;
"Jer ne kaza meni u Budimu?
"Ne bih ti se sada povratio,
"D a m i dadeš sve B u d i m s k o b l a g o :
"D a m i reku B u d i m s k e Č e v o j k e :
""S trašiv ice, Jakšića T o d o r a !
""Đ e o n n e s m j e u d ' r i t ' n a I v a n a ! " "
"J a ć u i ć i n a v o d u T r u t i n u ,
"Š t o B o g d a d e i s r e ć a j u n a ĉ k a . "
P a s e s k r a l j e m u o b r a z p o l j u b i ,
K r a l j s e v r a t i b i j e l u B u d i m u ,
T o d o r o d e n a v o d u T r u t i n u
K a d j e b i o u z e l e n a l u g a ,
O n u s t a v i s t o t i n u s v a t o v a ,
I i z v a d i h i l j a d u d u k a t a ,
P a d o z i v a s v o g b r a t a S t j e p a n a :
"J a š i , b r a t e , k o s n a t a d o r a t a ,
"I n a j t e b i h i l j a d u d u k a t a ,
"P a t i h a j d e v o d i n a ć u p r i j u ,
"A k a d d o Ć e š v o d i n a ć u p r i j u
"T i p o g l e d a j d e s n o i l i j e v o ,
"P o p o l j u s u p o n e t i ĉ a d o r i ,
"G l e d a j ĉ a d o r Z v i j e z d i ć - I v a n a ,
"N a n j e m u s u t r i z l a t n e j a b u k e ;
"K a d a d o Ć e š b i j e l u ĉ a d o r u ,
"T i o d j a š i k o s n a t a d o r a t a ,
"P o k l o n i s e d o z e m l j i c e c r n e ,
"P o l j u b i h a u s k u t i u r u k u ,
"P a ĉ e š n j e m u t i h o g o v o r i t i
"O I v a n e o d Z v i j e z d e g r a d a !
"P o z d r a v t i j e J a k š i ć u T o d o r e :
"Đ r u ģ i n u t i z o v e u s v a t o v e ,
"T e b e k u m i B o g o m i s t i n i j e m
"I n a š i j e m s v e t i j e m J o v a n o m ,
"D a t i v j e n ĉ a š n j e g a i Č e v o j k u ,
"D a Č e v o j k e n j e m u n e o t i m a š ,
"N j e g o v a , s o d p r i j e Č e v o j k a ,

"A eto ti hiljada dukata,
"Što si dao njegovoj Čevojci:
"Slušaj onda, šta će govoriti,
"Pa posjedni kosnata dorata,
"Hajde natrag poljem širokijem."
Ode Stjepan pravo na ćupriju.
Mlado bješe dijete Stjepane,
Mlado bješe, mудар sjet primilo
Kada dođe vodi na ćupriju,
On pogleda desno i lijevo,
Pozna ćador Zvijezdić-Ivana
Kad dojezdi do b'jela ćadora,
On odsjede od konja dorina,
Pokloni se Zvijezdić-Ivanu,
Poljubi ga u skut i u ruku,
Pa Ivanu bješe besjedio:
"O Ivane od Zvijezde grada!
Pozdrav ti je Jakšiću Todore
"Sve ti društvo zove u svatove,
"Tebe kumi Bogom istinijem
"I našijem svetijem Jovanom,
"Dama u počesna vjenčano kumstvo
"Dati vjenčanje i Čevojku,
"Dati Čevojke njemu ne otimaš,
"Njegova je od prije Čevojka,
"I eto ti hiljada dukata,
"Što si dao njegovoj Čevojci"
Pogleda ga Zvijezdić Ivane,
Pa je njemu bio besjedio:
"Noste Čavo, Jankovo kopile,
"Ja ne mogu sablje poganiti,
"A sad bih ti osjekao glavu;
Moje društvo meni u svatove
A ja ne dam moje Ikonije,
"Dok je mene i na meni glave
Kad to začu dijete Stjepane,
Dovati se kosnata dorata,
Pa okrenu poljem širokijem,

O de pravo Jakšiću Todoru
Todoru je pravo kazivao,
Što govori Zvijezdić Ivane
Kada začu Jakšiću Todore,
On uzima svoju Ikoniju,
Pa privede vranca vilenoga,
Ikoniju na vrančića baci,
Priveza joj noge ispod vranca
A priveza ispod grla ruke
Vitovitu vrancu besjedio
"Hajde, vranče, na vodu Trutinu;
"Kad izićeš u polje mizevo,
"Tivo preći u Goleš planinu,
"Pričekaj me malo u Golešu."
Reče riječ dilber Ikonija:
"Oj Todore, dragi gospodaru!
"Ako znadeš Boga jedinoga,
"Neturaj me tivu u Trutinu,
"Veće meni osijeci glavu."
Velinjozi Jakšiću Todore:
"Ikonija, srce iz njedara!
"Ako vranac bude sreće stare,
"Pod tobom će vranac isplivati,
"Izići će u Goleš planinu;
"Pričekaj me u Goleš-planini,
"Ako kogoć dođe od svatova,
"Teka te, da sam poginuo,
"Goni vranca Bijogradu mome,
"Ja imadem devet mili brata
"I ljepšijeh i viših od mene,
"Ti oberi, koga tebi drago;
"A tako mi nikoga do Boga!
"Nećeš s mene biti prokorena."
Pa udari vranca po sapima,
Ode vranac na vodu Trutinu;
Kad iziće na mizevo ravno,
Kako zv'jezda preko vedra neba
Kroz hiljadu proleće svatova,

Neko viče, neko i ne viče,
Ali viče Zvijezdić Ivane,
Pa Ivane tiho besjedio:
"Bogom ili! Čuda velikoga!
"Da li soko proneše labuda,
"Da li vranac Jakšića Todorca?"
Todor čeka za vodom Trutinom,
Pa razvija srmali durbina,
Te ugleda u Golešu vranca,
Pa družini bješe govorio:
"O družno, moja braćo draga!
"Svi jednoga Boga pomenite,
"Dobrijeh se konja privatite."
Pa posjede kosnata dorata,
Pravo ide vodi na ćupriju
Pred čadora Zvijezdić Ivana,
Pa Ivanu boćju pomog dade,
Koliko se Čida posilila,
On Todoru tako govoraše;
"Zdravo da si, Jankovo kopile!"
Progovori Jakšiću Todore:
"Bogom kume, Zvijezdić-Ivane!
"Kumim tebe Bogom velikijem
"Inašijem svetijem Jovanom,
"Kumim nebo, nad tobom koje je,
"Zemlju kumim, pod tobom koja je,
"Ne otimaj moje Ikonije,
"Jer je moja od prije Čevojka;
"Družinu ti zovem u svatove,
"Atipčina kumstvo vjenčano,
"I evo ti hiljadu dukata,
"Što si dao mojoj Ikoniji."
Reče njemu Zvijezdić Ivane:
"Stani malo, Jankovo kopile,
"Dok se moga dovatim Čogata"
Pa on skoči na konja Čogina,
A potete mača zelenoga
Desna mu je prionula ruka,

On privati i lijevom rukom,
Prionuše ruke obadvije,
Sinu sablja Jakšića Todora,
Udari ga po desnom ramenu,
Razdvoji ga na konju Čogatu,
A Čogata na zemljici crnoj.
Pa on viknu iz grla bijela
"Braćo moja, stotina svatova!
"Sad uđrite kroz mezevo ravno
Pa on pusti svojega dorina,
Udariše kroz ravno mezevo
Pokraj njega dijete Stjepane
Kako koga kopljem udaraše
Preko sebe njega preturaše
Dok su bili u polu mezeva,
Tristotine glava osjekoše,
Grlom viče Jakšiću Todore
"Nemoj brate, dijete Stjepane!
"Bogu vala i svetom Jovanu,
"Koj' je njima povezao ruke!"
U to doba u Goleš planinu,
stojivranac na drumu široku,
Ina njemu dilber Ikonija,
Pa je skida Todor sa vrančića
Te je meće na konja dorina,
Svoga vranca meću oči ljubiti,
La se njemu na ramena baci,
Pravo ode svome Bijogradu
I odvede dilber Ikoniju,
Pravo j'vodi u Ručicu crkvu,
Te se vjenčao s njom e po zakonu;
Pa napisa knjigu na koljenu,
Te je šalje bijelu Budimu
Na koljeno gospođi kraljici
"Oj gospođo, Budimska kraljice,
"Kad ti počeš ćeri u pohode,
"Tine idi Zvezdić-Ivanu,

"V eć ti hajde Jakšiću Todoru "

**R opstvo i t en idba Jakšića Šćepana
(iz B jelopav lića)**

Još zorica nije zab 'jelila,
Ni danica lica pomolila,
Bijela je vila pokliknula
Sa Avale zelene planine,
Vila zove u Bijograd stojni
Po im enu dva brata Jakšića,
Jakšić: M itra i Jakšić-Šćepana:
O Jakšići, zlo vam ju tro bilo!
"A l'ćujete al' se ne brinete?
N a B ijograd udariše Turci,
U dariše Turci su tri strane,
I još ću vi po im enu kazat':
E vo prvo Ć uprilijć vezire,
"Z a njim vojske četrest hiljada,
"A drugo je paša od Vidina,
"Za njim vojske trideset hiljada,
"T reće paša s N ovoga Pazara,
"Za njim vojske dvadeset hiljada;
"A ko li m i vjerovat' ne ćete;
"V i iziċ 'te gradu na bedene,
"P a pog lajte na polje široko
"Š to je silne pod B ijograd vojske."
K ad to začu Jakšić D im itrije,
O n poskoċi na noge lagane
I o tide gradu niz ĉaršije,
P a iziċe gradu na bedene,
P a pogleda na polje zeleno
B o ģe m ili, ĉuda i zlam enja!
Koliko je polje Bijogradska,
Da mi padne kaplja od oblaka,
N igĉe ne b i na zem lju padnula,
D o na kon ja, ili na Turĉina,
N a Turskoga b ijela šatora,

Koliko se junak prepanuo,
Od straha ga uvati groznica,
Pa se natrag niz čaršiju vrati,
O dćaku je svom e do lazio ,
Privati se konja i oružja,
I dovati od grada ključeve,
Pa se guri konju o ramena,
Nagna konja niz gradske sokake
Dok le doće na vrata od grada,
Od grada je vrata otvorio,
U vratim a ključe ostavio ,
Pa pobjeće poljem širokijem
K rajem vojske Ćuprilić-vezira,
I pobjeće u goru zelenu .
K ada soko u planinu doće,
T u m u țarko ogrijalo sunce
Na studenu vodu Jahoriku,
Tu je bio junak počinuo ,
A sam sobom bio govorio
"Avaj, Mitre, glavu izgubio,
"B u d u teće ju tros uz p lan ine ,
"Ć em u brata ostavi svojega,
"B rata svoga, Jakšića S tjepana?"
H oćaše se natrag povm ti,
E m a Turci kavgu učin iše,
N a B ijograd stojni udariše,
U dariše Turci su tri strane.
S ilna vojska Ćuprilić-vezira
Udarila na vrata od grada,
O d grada se ne zam eće kavga,
N iti puće puška ni lum barde,
E v 'od grada vrata ugrab iše,
Ni bi mrtva ni bi ranjenoga:
U B ijograd Turci u laz iše,
Pa po gradu velje jade grade:
Robe roblje, a sijeku glave,
Kupe pusto Bijogradsko blago,
Još su dobra roba zarob ili,

Z a r o b i l i J a k š i ć a S t j e p a n a ,
T u r c i s u g a ť i v a u v a t i l i
N a Ć o g i n a k o n j a p o d o r u ť j e m .
K o l i k o j e d i v a n i u g l e d a n ,
N e ć e š e g a i z g u b i t i T u r c i ,
N o m u v e ť u n a o p a k o r u k e ,
A v o d e g a p o d š a t o r v e z i r u .
K a d l i d o Ć e m o m a k p r e d v e z i r a ,
T r i p u t m u s e s v e z a n p o k l o n i o ,
L j u b i o m u r u k u i k o l j e n a ,
S t a d e v e z i r r o b a s a g l e d i v a t ' ;
K a d g a v i Ć e i p o z n a d e d i v n a ,
V e l i k i m u š e m l u k u Ć i n i o :
S v e i s t u r i o d b o j a t o p o v e ,
P a m u v e z i r o d r i j e š i r u k e ,
I d a d e m u k o n j a i o r u ť j e ,
T e s e s n j i m e p o o r d i j i d i Ć i .
K a d B i j o g r a d T u r c i p o h a r a š e ,
K r e n u s i l a i s p o d B i j o g r a d a ,
P a o k r e n u v e z i r Ć u p r e l i j a
I n j e g o v a v e l j a s i l n a v o j s k a .
A d a v i d i š J a k š i ć a S t j e p a n a !
J a š e t o n j a n a p r a m a v e z i r a .
A l ' d a v i d i š s i l e o d v e z i r a
N e v o d i g a v e z i r u Ć u p r i j u ,
N o g a v o d i u S t a m b o l a g r a d a ,
U S t a m b o l u O t m a n o v i ć c a r u ,
D a m u c a r e r o b a Ć e s t i t u j e
K a d j e v e z i r u S t a m b o l a d o š a '
P o d v i s o k e c a r e v e s a r a j e ,
U c a r a j e v e z i r u l a z i o
B ' j e l u m u j e r u k u p o l j u b i o ,
P a j e c a r u s j e o u z k o l j e n o ,
A z a s o b o m r o b a p r i v o d i o ,
T s k o d c a r a n a d i v a n i z i Ć e ,
L j u b i o m u n o g u i p a p u Ć u ,
I s t o l o v e , Ć e c a r s j e d i j a š e
K a d g a c a r e v i Ć e i p o z n a d e ,

K od sebe ga S jede na sedćadu,
Pa je njemu care besjedio
"O junaće, Jakšiću S tjepane!
"Poturči se, Bog te ne ubio!
"V rći ću te velika vezira,
"A vezira Bošni na Travniku,
"Bićeš većil nad sedam vezira,
"Idaću ti ćercu za ljubovcu,
"D rćaću te ka' i svoga sina:
"Bošna m oja m ojoj zem lji glava,
"A ti ćeš bit' do m ene svakom e."
No je caru Stjepan besjedio:
"Turski care, od svijeta glavo!
"N igde ti se ne ću poturčiti
"Ni odreći od krsta m ojega,
"Ni Hristovu vjeru pohuliti,
"D a m e sjedneš u tvoje stolove,
"D a m i podaš blago od svijeta;
"N o za vjeru hoću poginuti."
K ad to čuo care od S tam bola,
V rlo m u se ťao učinilo,
Pa isturi ia divan dćelata,
D a izgubi Jakšića S tjepana;
No je njem u sreća dobra bila,
E ga ne da Ć uprilijć vezire,
No pred carem pade na divane:
"Ne, za Boga, care gospodare!
"N e izgubi roba od Jakšića,
"Eto sam mu dao vjeru tvrdu,
"D a ga, care, izgubiti ne ću;
"No ga mene prodaj za dinare,
"H oću ti ga prem jeriti blagom,
"Sve dukatom m adćarlijom ťutom ,
"D a ga vodim u m oju Ć upriju,
"I hoću ti dati vjeru tvrdu,
"D a se hoće poturčit" za nago."
T o je njem u sreća dobra bila,
U cara ga vezir odmolio

I caru ga blagom premjerio,
Povede ga vezir u Ćupriju .
Kada vezir u Ćupriju doĉe,
Na odĉaku u divanu svom e
Drȓinjega uz desno koljeno ,
E ga drȓi kako svoju glavu ,
Na svake ga probe udaraše,
Ne bi li ga kako prevario,
Ne ĉe li se junak poturĉiti;
Drȓao ga za godinu dana;
Kad se puna napuni godina,
Svu gospodu pokupio Tursku,
Izvedoše njega na divane,
Govore mu hoĉe i kad ije:
"O j Šĉepane, robe od Jakšića!
"Zapov'jed je takva od vezira,
"Da t'hoĉem o danas poturĉiti,
"Idaĉe ta ĉercu za ljubovcu ,
"Što je ljepša od bijele vile;
"Vrĉi ĉe te velika vezira,
"A vezira na Novu Pazaru,
"Hodi ĉe ti blago od mirije;
"Ako li se poturĉiti ne ĉeš,
"Dĉelat ĉe ti glavu izgubiti."
A l'govori Jakšiću Šĉepane:
"Fala vam a, hoĉe i kad ije!
"Hoću m oju glavu izgubiti
"Radi krsta i Bogorodice
"I zakona od Hrista mojega,
"A nigde se poturĉiti ne ću."
Ȓao bilo Ćuprilijć-veziru,
Pa naredi krvava dĉelata,
Da izgubi zorna kaurina;
No je njem u sreća dobra bila:
Bješe paša iz Nova Pazara,
Pred vezirom pade na divane:
"Ne, za Boga, Ćuprilijć-veziru!
"A da li mu vjeru ne zadade,

"D a m u g lavu izgub iti ne ćeš?
"No ga prodaj mene za dinare,
"H oću ti ga prem jeriti blagom ,
"Sve dukatom t u t o m m adćarlijom ,
"Da ga vodim u Novu Pazaru,
"I hoću ta dati v jeru tvrd u ,
"K ako dođe m om ak u Pazare,
"D a se hoće p o t u r ć i t ' z a n a g o ."
T o j e n j e m u s r e ć a p r i s k o ć i l a ,
O d m o l i g a p a š a u v e z i r a ,
P r o d a m u g a z a d u k a t e t u t e ,
P o v e d e g a u N o v e P a z a r e .
K a k o p a š a d o Ć e u P a z a r e
N a o d ć a k u i d i v a n u s v o m e ,
A l i s v o j u s l u g u z o v i j a š e ,
Z o v i j a š e s l u g u U s e i n a :
"U s e i n e , v j e r n a s l u g o m o j a !
"N a t i o v o g r o b a p r e p r o d a n a ,
"H a j d e t a m o n a s a r a j e d o n j e ,
"P a o t v o r i d v a n a e s t o d a j a ,
"U d v a n ' e s t u o s t a v i j u n a k a ,
"A z a t v o r i v r a t a d v a n ' e s t o r a ,
"D a n e g l e d a s u n c a n i m j e s e c a
"N i b i j e l a d a n k a n i j u n a k a :
"N e ć e l i s e n j e m u d o d i j a t i ,
"N e b i l i s e k a u r p o t u r ć i o ."
V j e m a s l u g a s l u š a g o s p o d a r a ,
Z a b ' j e l u g a r u k u d o v a t i o ,
P o v e d e g a n a s a r a j e d o n j e ,
O t v o r i o d v a n a e s t o d a j a ,
U d v a n ' e s t u n j e g a o s t a v i o ,
D v a n a e s t j e v r a t a z a t v o r i o ;
T u g a d r ŕ a p a š a i z P a z a r a ,
T u g a d r ŕ i d o g o d i n e d a n a ,
D o k s e s a m o m p a š i r a ŕ a l i l o ,
P a d o z i v a H a j k u n u Ć e v o j k u :
"Ć e r i m o j a , ĉ i s t o z l a t o m o j e !
"P o s l u š a j m e , š t o ć u r e ć i t e b e :

"Hajde tamo na berdivan kulu,
"Pa otvori dva sanduka tuta,
"Na se vrzi Ćuzel od ijelo
"Odkadive i teţena zlata,
"Pregrmi se Ćohom pazarlijom ,
"Što je zlatom ticom prem reţena,
"Au ruke od zlata jabuke,
"Pod pazuhu bocu trusovine,
"U koju su bilja od planine;
"E sam Ćuo, kazivali su mi,
"Da to jeste voda zaboravna:
"Ko s' umije i ko se napije,
"Svoja Će mu vjera om rznuti,
"Zaboravit' svoju porodicu;
"Hajde tamo na saraje donje,
"Te otvori vrata dvan'estora,
"Kako koja ti otvoriš vrata,
"Sve za sobom zatvaraj, Hajkuno,
"Dok, Hajkuno, doĆeš do Šćepana,
"Podaj njemu bocu trusovine,
"Da s' umije i da se napije,
"Ne Ćeš li ga kako prevariti,
"Ne bi li se momak poturĆio,
"Da te uzme za vjernu ljubovcu."
To Hajkuna jedva doĆekala:
Odkagaje okom vidijela,
Teške su je muke popanule:
Preonoć je na snu ga gledala,
Preodan je groznica vagala;
Jedanakak na noge skoĆila,
Na divan je kulu izlazila,
Otvorila dva sanduka tuta,
Na se turi oĆelo od dike:
Sve kadivu i teţeno zlato,
Prekrila se Ćohom pazarlijom ,
Što je zlatnom ticom prem reţena,
Au ruku uzima jabuku,
I pod ruku bocu trusovine,

U koju su bilja od planine,
Pa otide na saraje donje,
Te odaje česte otvaraše;
Kako koja vrata otvorala,
Sve za sobom tvrdo zatvaraše,
Dok Hajkuna dođe do Šćepana,
A Boťju mu pomoć nazivala,
Skoćimomak na noge lagane,
Boťju joj je pomoć privatio:
"Bog mi s tobom, pašina Hajkuno!"
Al' Hajkuna njemu besjedila:
"Oj Šćepane, oćim o je cme!
"B'jelo ti je lice potavnjelo,
"Ţivot ti se vele ispucao
"U zatvoru paše baba moga;
"Na ti bocu ovu vode ladne,
"Da s'um iješ i da se nap iješ."
U ruke je junak dovatio,
Ma junak je i odviše m udar:
Nju ud'rio kamenu od zada^[73]
A prikupi skute od dolame,
Da ga voda ne dotakne ladna.
Na njega se bula rasrdnula,
A l' se opet brće povratila,
Pa sa njim e igru zam etaše,
Ovako mu bila besjedila:
"Poturči se, cme oćim o je!
"Uzmi mene za vjernu ljubovcu."
A l' joj veli Jakšiću Šćepane:
"O Hajkuno, za Boga jednoga!
"Nigda ti se poturčiti ne ću,
"Nit' ću m oju vjeru pohu liti,
"Ni Hristovi zakon izgubiti;
"No sam radij izgubiti glavu."
Na njega se bula rasrdnula,
A l' se opet brće povratila
I sa njime igru zametala,
A Šćepanu riječ bjesedila:

"O j Šćepane, oblubi m i lice."
A tako joj Šćepan odgovara:
"Turska bulo, jad te zadesio!
"N e m o ģ e m i zakon podn ijeti,
"Da kaurin Turske bule ljubi:
"Nebo bi se vedro rastvorilo,
"A iz neba padnulo kamenje,
"Ubilo bi i mene i tebe."
Na njega se bula rasrdnula,
A l' se opet brġe povratila,
Pa Šćepanu rijeġ besjedila:
"o j Šćepane, oġi m o je cme!
"Ne bih ti se mlada pokrstila
Ni za kakvo blago od svijeta
"Do za tvoju na ramenu glavu:
"A ko ġeš m i dati vjeru tvrd u ,
"D a m e hoġeš uzet' za ljubovcu ,
"Ja se hoġu pokrstit' za nago ;
"D a pašino blago pokup im o ,
"D a bjeġ im o S to jnu B ijogradu ."
K ad to ġuo Jakšiću S tjepane,
Od zemlje je na noge skoġio ,
Pa jo j pru ġ i obadv ije ruke
I dade jo j B o ġ ju vjeru tvrd u ,
D a je hoġe uzet' za ljubovcu ,
Pa skoġiš e na noge lagane
I dvanaest o tvariše vrata,
Izidoše pred b ije lu ku lu ,
Pog ledaše ka nebu vedrom e ,
A l' na nebu m jesec odskoġio
U ljegoše paši u saraje ,
U odaje, ġe je blago bilo ,
Tri tovara blaga pokupili;
U ljegoše u konjske podrum e ,
T e b iraju hate ġetvrtake ,
T ri tovara blaga tovariše ,
Još dva hata za se izabrali,
Jakšić Šćepan okroġi Ģogina ,

A l'da vid i š pašinu H ajkunu !
U oda je pa ši u la zi la ,
Pa ši nu je sa bl ju do va ti la ,
O ko joj su dva ga jtana zlatna ,
A u njoj je a lem ka men dra gi .
Val ja sa bl ja po No va Pa za ra ;
Pa i zi Će pre d sa ra jli ku lu ,
D a de sa bl ju na kon ja Š Će pa nu :
"Na ti sa bl ju , dra gi go spo da ru !
"Kad se ta mo dru mom za tu ri mo ,
"A ko bi se Će go Ć na tu ri lo ,
"Da se s pu ta ne m ak ne š gr Će m u ."
A Š Će pa n je ć or du pri pa sa o ,
A Će vi ci ri je Ć be s je di o :
"Ja ši kon ja , za B o ga , H aj ku no !"
A Haj ku na nje mu be s je di la :
"S ta ni m a lo , m o je o Ći c me !
"D a do pa še u oda ju po Će m ,
"Da do va tim di van-ka ba ni cu ,
"Š to je pu sta od ťe ťe na z la ta
"I po z la tu i sk i Će na di vno :
"S ve stre li ce i dra go ka men je ,
"T e se si ja , ka o su nce ťar ko ."
Kad iz ne se di van-ka ba ni cu
I da de je na kon ja Š Će pa nu ,
T a da bu la kon ja ok ro Ći la ,
P ob je go še po l jem od Pa za ra ,
Jed nu no Ćcu m lo go pre la zi še ,
T ri b 'kon a ka Ći ri d Ć i jam 'b i la :
Mr knu lo je u No ve Pa za re ,
A s va nu lo vi še B i jo gra da
Z dra vo Š Će pa n u B i jo grad do Će
I do ve de Tur sku bu lu m la du ,
N a ba vi o dvan 'est ka lu Će ra ,
K r sti še je i z lam e no va še ,
I u ze je za vjer nu lju bo vcu .
T o je bi lo kad se i Ći ni lo ,
V e Ć za sla vu B o ga da m o li m o

I za zdravlje vladike svetoga,
A m in 'B o ģe, vazda te m o lim o !

73) "od *zada*" znaĉi od *zida*.

Ŧ en id b a Jak ŝića M itra .
(iz Sinja).

Dvorbu dvori bogat u bogata,
A siroma jedan u drugoga:
Jak ŝić M itar u vojvode Janka;
Ne dvori ga, da dvorbu izdvorim,
Nit' ga dvori, da mu najam plati,
V eć da v id i n jegovu sestricu ,
Da je vidi, i da je obljubi.
Dvorio ga devet godin' dana,
Kad deseta godina Nastala,
Ne more je mlade ni viditi,
K am o l'će je junak ob ljub iti;
Razboli se Mitar dite mlado,
Razboli se bolom brez bolisti,
K njem' dolazi robinja divojka,
Pa je Mitru ona govorila:
"Š to je te b i, M itre d ite m lado?
"Koja ti je golema nevolja,
"Tere si se junak razbolio?"
A veli joj Mitar dite mlado:
"K ad m e p ita ŝ, rob in jo d ivo jko ,
"S ve ću te b i kaz iv ati pravo :
"Evo ima devet godin' dana,
"Da ja dvorim Janka gospodara;
"Ne dvorim ga, da dvorbu izdvorim,
"Nit' ga dvorim, da mi najam plati;
"V eć, da v id im n jegovu sestricu ,
"Da je vidim, i da je obljubim;
"V eć te m o lim , rob in jo d ivo jko !
"Sastavi me s gospojicom tvojom,
"A ja ću te lipo darovati:

"Daću tebi četvere aljine:
"Dvoj' od svile, dvoje od kadife."
K a je bilo večer po večeri,
O na M itru večeru nosila
I uzela ključe od čardaka,
Pa ga vodi gospoži divojki.
Devetera vrata otvorala,
Dok je Mitra divojki uvela;
Kad divojka Mitra sagledala,
Ovako je njemu govorila:
"O radosti, velika dragosti!
"D ušo m o ja, m lad Jakšiću M itre!
"Ljubi mene, koliko ti drago,
"Pak me vodi dvoru bijelome"
Ljubi Mitar gizdavu divojku,
Ljubio je do zore bijele.
Kad je bila zora zabilila,
Skočila se lijepa d i v o j k a ,
Skočila se na noge lagane,
Pake ide u kulu bijelu,
Kupi blago Janka brata svoga,
Paka iće do li u podrum e ,
Te izvede dva konja golema,
Sebi jednog, a Mitru drugoga,
N a g o t o v e k o n j e p o s i d o š e ,
Paka biće goricom zelenom .
Kad u jutru jutro osvanula,
Iće Janko u k u l u b i j e l u ,
D a o b a Ć e m l a d - J a k š i ć a M i t r a ,
A l i M i t r a u k u l i n e n a Ć e ;
Iće k s e k i u ĉardake g o m j e ;
A l' m u s e s t r e u ĉardaku n i j e ;
Kada ode konjim' u podrume,
Dobri konja u podrumu nije;
Onda se je Janko ositio,
Pa je dobra konja posidnuo,
T e z a n j i m a i Ć e u p o t r a g u ,
I s t i ģ e i m a t r e ć e m k o n a k u ,

Pa je Janko Mitru besjedio:
"O bora ti, mlad Jakšiću Mitre!
"Ako si mi sestru ti odveo,
"Za što si mi blago ti odnio?
"Blag' odnio i konje odveo?"
A veli mu Mitar dite mlado:
"Damo j šura, vojvoda Janko!
"Sestru ne bi za boljeg udao,
"Brez blaga je ne bi ni udao;
"A imade devet godin' dana,
"Da te dvorim, vojvoda Janko,
"Ja sam dobra konja izdvorio."
Onda mu je Janko govorio:
"Ajde s Bogom, Mitre dite mlado!
"Pazi meni drage sestre moje!
"Na putu ti dobra sreća bila,
"A pod nogam' svi dušmani tvoji,
"Kako konju i ploče i čavli!"

Jakšićim a dvori poharani.

Vino piju dva brata Jakšića,
Jakšić Mitar i Jakšić Bogdane,
U Utiću gradu bijelome,
Ali njima sitna knjiga dođe
Od onoga grada Bijograda:
"A zlo sjeli, dva Jakšića mlada!
"U zlo sjeli i vino popili!
"Kada vaši dvori izgoreše,
"S taramajka konjima pregažena,
"Odvedeni konji iz arova,
"O dnešeno blago iz riznica,
"Odvedena sestrice Jelica."
Kad to čuše dva Jakšića mlada,
A skočiše na noge lagane,
Mašiše se konjima na ramena,
O tidoše pravo Bijogradu,
Malo našli u tivotu m ajku,

Pa je pita Jakšić Dimitrija:
"Bog tebe, stara naša majko!
"Tko popali naše bijele dvore?
"Tko je tebe konjma pregazio?
"Tko odvede konje iz arova?
"Tko odnese blago iz riznica?
"Tko odvede sestricu Jelicu?
"Kakvi konji, kakvi li Junaci?
"kud odoše, na koju li stranu?"
Onda njima majka odgovara:
"Dva Jakšića, a dva moja sina!
"Vrani konji, a crni junaci;
"O tidoše pravo niz Dunavo."
Kad to čuše dva brata Jakšića,
Prav'odoše u zemlju Arapsku,
Traže sestru tri godine dana,
A nemogu ni da čuju za nju,
Kad nastala godina četvrta,
Onda veli Jakšić Dimitrija:
"O Bogdane, moj brate rođeni!
"Hajde, brate, da se rastanemo:
"Pa ta idi pravo Bijogradu,
"Vidi, jeli naša tiva majka;
"Ja sam idem kroz zemlju Arapsku,
"Eda Boga, da ja sestru nađem!"
To rekoše, pa se rastadoše:
Ode Bogdan natrag Bijogradu,
Ode Dmitar kroz zemlju Arapsku,
A kad dođe na vodu Stupnicu,
Na njoj nađe četiri robinje,
Njima Dmitar Božju pomoć viče,
On njem u dobro privatiše;
"Zdravo da si, neznana delijo!"
Opet im je Dmitar govorio:
"Boga vam a, četiri Čevojke!
"Zavat'te mi vode sa Stupnice,
"Jer sam, dušo, vrlo ožednio."
On njem u onda besjediše:

"Boga tebe, neznana delijo!
"M o ųem o ti vode zavatiti,
"Ali nije zdrava po junake;
"V eć kad vodu S tupnicu prijećeš
"I kad budeš tam o kroz ćaršiju ,
"Obazri se s desna na lijevo,
"V elike ćeš dvore ug ledati,
"Pokrivene lim om i Ćum išem ,
"Oko dvora bakrena avlija,
"P red kap ijom srebma ćuprija;
"To su dvori age Arap-age,
"Da bi Bog da', ostali mu pusti!
"U njima je sestra Jakšićeva,
"Za onijem agom Arap-agom,
"K ogoĆ pu tem kroz ćaršiju proće,
"Ona nosi studenu vodicu,
"Ona poji po putu putnike
"A za zdrav lje dvaju braće svoje."
K ad to ćuo Jakšić D im itrije,
O n ne traųim osta ni brodova,
V eć nagoni konja na S tupnicu,
A kad D m itar doĆe u ćaršiju
I ugleda Arapove dvore,
On zapjeva tanko glasovito,
U dvoru ga sestra poznavala,
Niz obraze suze proljevala;
Pitala je Arapka zaova:
"Š to je tebe, snaho m oja draga?"
Ona njojzi tiho govorila:
"Ne pitaj me, moja zaovice!
"Evo junak pjeva kroz ćaršiju ,
"Kao da je od mog vilaeta,
"M inu m ene ųelja brata m oga."
A kad D m itar na kap iju doĆe,
O n podviknu iz grla junaćkog:
"IzaĆ ide, A rapag in ice,
"Iznesi mi da s' napijem vina
"A tako ti do dva brata ųiva!"

Umah ga je sestra poznavala,
Pa iziće k njemu na kapiju,
Ruke šire, u lice se ljube,
Țalosno ga za vilu et pita;
Ne imade da iznese vina,
Izvadi mu trideset dukata:
"Na ti, brate, trideset dukata,
"Pa ti idim ehandćiji Jovu,
"Pa pij brate, vino do jacije,
"Oće nem a age A rap-age,
"Arap-aga doveće će doći,
"Ja ću njega lju to opojiti,
"A kapije ne ću zatvoriti;
"A kad bude velika jacija
"Izauće hodće na dćam ijam ',
"Doći brate, osjecom u glavu."
O de D m itar m ehandćiji Jovu,
Pa on pije vino do jacije;
A kad bila velika jacija,
Zaučiše odće na dćam ijam ',
Usta Dmitar na noge lagane,
Prav' otide Arapovu dvoru,
A kad junak u avliju uće,
Pa pogleda gore uz čardake,
A l' još sjedi aga A rap-aga:
Vina pije s dvom a A rapčadi,
Vina služi sestra Jakšićeva,
Njoj govori aga Arap-aga:
"Oj Srpkinjo, draga moja ljubol
"Evo ima tri pune godine,
"Kako si se ti moja nazvala,
"Što tvo nikog od tvog roda nem a?
"Jal' ne mare, Jal' ne ćuju za te."
Onda ona njemu besjedila:
"O Boga ti, aga Arap-aga!
"Koliko je nebo od zemljice,
"Toliko je i moj rod od mene."
A to Dmitar i gleda i sluša,

U ze m ača u desnicu ruku ,
A buzdovan u lijevu ruku,
A pomenu Boga jedinoga,
Prav ' iziće gore uz čardake ,
M anu m ačem i desnicom rukom ,
Arap-agi odsijeće glavu ,
I pos'jeće dvoje A rapčadi,
Onda mu je sestra govorila:
"Nemoj, brate, ovoga maloga,
"Ț a ' m i ga je, ako je i crno."
Dmitar mu je dvore zapalio,
Majku mu je konjem pogazio,
I njegovo blago pokupio,
Izvede mu konje iz arova,
Pa na konje natovari blago;
Povratim u ȓalost za sram o tu ,
Pa uzima sestricu Jelicu,
Pa šnjom bjeȓi na vodu Stupnicu;
A kad doće na vodu Stupnicu ,
A l'procvili A rapinće cmo ,
O nda veli Jakšić D im itrija:
"D aj m i, sejo , A rapinće cmo ,
"H oće njega u jak zabaviti."
O na dade A rapinće cmo ,
U ze njega Jakšić D im itrije ,
Rastavi mu glavu i ramena,
Pa ga baci u vodu Stupnicu,
Onda mu je sestra govorila:
"R ašta, brate, da od B oga naćeš?
"Ț a ' m i ga je, ako je i cmo ,
"Jer sam njega od srca rodila."
V eli njo jzi Jakšić D im itrija:
"Sestro , ću ti, nem oj budaliti;
"B olje će te braća udom iti,
"Đ e ćeš bolji porod izroditi,
"Neg' za onim Arapinom crnim;
"Od zla roda nek nema poroda,

"O d zla pseta nek nem a šteneta."

D ijob a Jak šića .

Mjesec kara zvijezdu danicu:

"Đ e si b ila , zv ijezdo danice?

"Đ e si b ila , Ć e si dangub ila?

"Dangubila tri bijela dana?"

Danica se njemu odgovara:

"Ja sam bila, ja sam dangubila

"V iše b 'jela grada B ijograda,

"G ledajuć i ĉ uda velikoga,

"Đ e dijele braća oĉ evinu,

"Jak šić D m itar i Jak šić B ogdane^[74].

"L ijepo se braća pogod iše,

"O ĉ evinu svoju pod 'jeliše:

"D m itar uze zem lju K arav lašku,

"K arav lašku i K arabogdansku,

"I sav Banat do vode Dunava;

"Bogdan uze Srijem zemlju ravnu,

"Srijem zemlju i ravno Posavlje,

"I S rb iju do U ť ica grada;

"Dmitar uze donji kraj od grada

"I N ebojšu na D unavu ku lu;

"Bogdan uze gornji kraj od grada

"I R u ť icu crkvu nasred grada^[75].

"O m alo se braća zavad iše,

"Da oko šta, veće ni oko šta:

"Oko vrana konja i sokola:

"D m itar ište konja starješinstvo,

"Vrana konja i siva sokola,

"Bogdan njemu ne da ni jednoga.

"Kad u jutru jutro osvanulo,

"Dmitar uzja vranca velikoga,

"I on uze sivoga sokola,

"Pak polazi u lov u planinu,

"A doziva ljub u A nĉ eliju;

""A nĉ elija, m oja vjerna ljubo!

""Otruj meni mog brata Bogdana;
""A ko li ga o trovati ne ćeš,
""N e čekaj m e u bijelu dvoru .""
"K ad to začu ljuba A nČelija,
"O na sjede brižna, nevesela,
"Sama misli, a sama govori:
""Š to će ova sinja kukavica!
""D a o tru jem m o juga Čevera,
""Od Boga je velika grijota,
""A od ljudi pokor i sramota;
""R eći će m i m alo i veliko:
""Vidite li one nesretnice,
""Đ e o trova svojega Čevera;
""A ko li ga o trovati ne ću ,
""N e sm 'jem vojna u dvoru čekati." "
"Sve mislila, na jedno smislila:
"Ona ode u podrume donje,
"T e uzim a čašu m o litvenu ,
"Sakovanu od suvoga zlata,
"Š to je ona od oca donela,
"Punu ružna natočila vina,
"Pak je nosi svojem u Čeveru ,
"Ljubi njega u skut i u ruku,
"I pred njim se do zemljice klanja:
""N a čast tebi, m o j m ili Čeveru!
""N a čast tebi i čaša i vino ,
""Pokloni mi konja i sokola." "
"B ogdanu se na to rađalilo ,
"Pokloni joj konja i sokola.
"Dmitar lovi cijel dan po gori,
"I ne m o že ništa u lov iti;
"N am jera ga pred veće nanese
"Na zeleno u gori jezero,
"U jezeru utva zlatokrila,
"Pusti Dmitar sivoga sokola,
"Da uvati utvu zlatokrilu,
"Ona mu se ne da ni gledati,
"N ego ščepa sivoga soko la

"I slomi mu ono desno krilo.
 "Kad to više Jakšić Dimitrije,
 "Brže svlači gospodsko odjelo,
 "Pak zapliva u tiho jezero,
 "Te izvadi sivoga sokola,
 "Pa on pita sivoga sokola:
 ""Kako ti je, moj sivi sokole,
 ""Kako ti je bez krila tvojega?" "
 "Soko njemu piskom odgovara:
 ""Meni jeste bez krila mojega,
 ""Kao bratu jednom bez drugoga." "
 "Tad 'se Dimitar bješe osjetio,
 "Čeće ljubav brata otrovati,
 "Pa on uzja vranca velikoga,
 "Brže trči gradu Bijogradu,
 "Ne bi l' brata tiva zatekao;
 "Kad je bio na Čekmek-čupriju,
 "Nagna vranca, da preko nje pređe,
 "Propadoše noge u čupriju,
 "Slomi vranac obje noge prve
 "Kad se Dimitar više u nevolji,
 "Skide sedlo s vranca velikoga,
 "Pak zavrte na buzdovan pemi,
 "Brže dođe gradu Bijogradu,
 "Kako dođe, on ljubav doziva:
 ""Anđelija, moja vjerna ljubav"
 ""Da mi nisi brata otrovala?" "
 "Anđelija njemu odgovara:
 ""Nijesam ti brata otrovala,
 ""Videće sam te s bratom pomirila.""

74) Jedni i ovdje pjevaju *Stjepana* mjesto *Bogdana*.

75) Ta crkva i sad stoji u donjem gradu, ali ne
služi, nego Turci drže u njoj barut.

Opet d ijoba Jakšića .
(iz Crne gore)

Vino piju dva brata Jakšića:
Jakšić Mitar i Jakšić Šćepane;
A pošto se napojiše vina,
Šćepanu je Mitar besjedio:
"Hajd', Šćepane, u lov da idemo;
"Jesam juče bio u planinu,
"Ranio sam plavoga jelena,
"Ne ćemo l'ga danas u fatiti."
Njemu Šćepan riječ besjedio:
"Ja ne mogu hodit' planinama,
"Ljuto me je zaboljela glava."
Mitar skoči na noge lagane,
Pa on uze hrte i zagare,
Sam otide u lov u planinu.
A Šćepanu ljuba besjedila:
"Čuješ li me, dragi gospodaru!
"Odi jeli Mitra brata svoga,
"A l'će ti se zamaknuti ljuba
"O konopcu u tvoje dvorove"
Šćepan njojzi riječ besjedio'
"Muči ljubo, sreću izgubila!
"Skim ćemo Mitra odijelit',
"Kad on nema ni sestre, ni majke,
"Za ljubumu ni pomena nije?"
Kad naveče nojca dolazila,
Ali Mitar iz planine dođe,
Njemu Šćepan riječ govorio:
"Hodi, Mitre, da se dijelimo."
Ciknu Mitar. kako zmija ljuta.
"Askim ćemo me, brate, odijelit'?"
Duga njemu bitine mogaše,
No se braća staše dijeliti,
I najprije ovce dijeljahu:
Šćepan uze prvo jagnjenice,
Mitra daje stare očupane;
Pa stadoše dijeliti blago.
Šćepan uze groše i dukate
I na golo krupne talijere,

Mitru daje pare i dinare,
Tu je Mitar riječ govorio :
"Uzm i, brate, čestiti ti bili'
"Svakojako trgovac nijesam."
Kad stadoše dijelit'oručje
Šćepan uze novo i svijetlo ,
Mitru daje staro isprskalo,
Tu je Mitar riječ govorio :
"Uzm i, brate, čestito ti bilo'
"Svakojako delija nijesam."
Od svašta mu daje dijo krivi.
Pa s' ondolen Mitar podignuo,
Inajavi ovce očupane,
Povede ih Zvijezdi planini,
Tu je Mitar čardak napravio ,
I tu staja za devet godinah,
Na hiljadu ovce ukrdio.
A Šćepan je, Bog zna, opraznio,
Prazan sjedi, ništa ne imade,
Njemu vjerna ljuba govorila:
"O Šćepane, dragi gospodaru!
"Jes' li čuo, kako ljućikaču:
"Ka' je Mitar ovce ukrdio?
"Hajde uzmi konja i oručje,
"I otidi Mitru na čardaku,
"Pozovi ga u lov u planinu,
"Nek zapane Mitar na putove,
"Ti mu hajkni zvjerad iz planine,
"Naženim u sme i jelene,
"Ne će li ga jelen razbučiti,
"Da ti bude pred ljućma isprava,
"Pa njegove ti dojavi ovce,
"Ne bismo l'se od rće oteli."
To je Šćepan ljubu poslušao ,
I otide zelenom planinom;
Kad se Mitru primaknuo blizu,
Ali Mitar u svijaru sviri,
U svijaru brata pomenuje.

K ad to začu Jakšiću Šćepane,
On se javi Mitru bratu svome.
Skoči Mitar, poznađe Šćepana,
Ruke šire, u lica se ljube,
I za bratsko pitaju se zdravlje,
Pa su onjen nojcu boravili.
A kad svanu i ogranu sunce,
O tidoše u lov u planinu,
Šćepan hajka, a Mitar zapade,
Nagna njemu plavoga jelena;
No je Mitru dobra sreća bila,
Od njega je jelen uzbjegnuo,
Na Šćepana brzo dolazio,
Šćepan mu se na put učinio,
No ga jelen rogom dovatio,
Grdnu mu je ranu načinio,
Vide mu se crne utrobice,
Pade Šćepan nasred drum a puta;
K njemu brzo Mitar doskočio,
I puštio krvcu od obrazah,
Pa ga bači na pleći široke,
Donese ga svojem u čardaku,
Pa s ovacah salom i čak tare,
Brata bači doru u ramena;
Njega ćera, a najavi ovce,
A sve roni suze od obrazah,
Dokle dođe na svoje dvorove.
A izljeze Šćepanova ljuba,
Da susrete gospodara svoga;
Kad Čevera Mitra ugledala,
Od njega je glavu zanijela;
Unese ga Mitar u dvorove,
Pa nabavi od mora ećima,
Svoga brata od ranah izvida.
Kad se Šćepan na noge dignuo,
Mitru bratu riječ govorio:
"Hodi, Mitre, da se osvetimo!"
Pa uvati vjerenicu ljubuu,

Izvad i joj obje oči cme,
Pa joj dade tojagu u ruke,
Neka prosi, da se ljebom rani.

Jakšići kušaju ljube^[76].

Piju vino dva Jakšića mlada:
Jakšić Mitar i Jakšić Bogdane.
A kad su se ponapili vina,
Jakšić Bogdan Mitru besjedio:
"Jakšić Mitre, moj m io brajane!
"Dok mi, brate, skupa prebivasmo
"Im ajka nam dvori uprav ljaše,
"Tad 'se naši dvori bijelješe,
"I gosti nas često pohod iše,
"Pohod iše Srijemski knezovi,
"I sam glavom Srpski car Stjepane;
"A kako se, brate, rastadosmo,
"I ljube nam dvori upravljaju,
"Tako naši dvori po tavn ješe,
"I gosti nas, brate, ostav iše,
"Ne pohode Srijemski knezovi,
"Nit' sam glavom Srpski car Stjepane;
"Ta s koga je? da od Boga naČe!"
Jakšić Mitar bratu besjedio:
"Jakšić Bogdan, moj m io brajane!
"To je, brate, s tvoje vjerne ljube,
"S V ukosave, da od Boga naČe!"
To Bogdanu vrlo m učno bilo,
Pak je Mitru tiho besjedio:
"Jakšić Mitre, moj m io brajane!
"Hodi, brate, da kušam o ljube,
"Da vidimo, il' je s moje ljube,
"Il' je moje, il' je, brate, s tvoje."
Što rekoše, to i učin iše:
O tidoše Bogdanovu dvoru;
Bogdan ode k ljubi u timare,
Mitar osta dvoru na pendćeru,

D a on sluša, što će besjed iti.
Jakšić B ogdan ljubi besjed io :
"Vukosava, moja vjerna ljubo!
"Ja bih tebi nešto besjed io ,
"Ali ne znam, jeli tvoja volja!"
Ljuba njemu tiho odgovara:
"G ospodaru , Jakšiću B ogdane!
"G ovor', dušo , što god ti je drago ,
"Još ti n isam vo lje pokvarila ,
"A n i sad ti pokvariti ne ću ."
Jakšić B ogdan ljubi besjed io:
"Vukosava, moja vjerna ljubo!
"K ralj B ud im ski svoga ť en i sina ,
"Brata Mitra zove u svatove ,
"M itar ište kon ja i o ru ť je ,
"A i naše Tursko od ijelo ,
"I on ište sed lo okovano ;
"H oću l'dati, m o ja dušo draga?"
Ljuba njemu tiho odgovara:
"Podaj, dušo , Jakšiću B ogdane!
"Podaj bratu kon ja i o ru ť je ,
"I podaj mu Tursko odijelo ,
"Još k o to m u sed lo okovano ;
"Ja ću dati tvoju abajliju ,
"Š to sam tebi kod babajka vezla ,
"Pak ti n isam za nju kazivala ,
"Jer je n isam bila ispunila ,
"A sad sam je ispunila zlatom ,
"I daću m u Čerdan ispod vrata ,
"Jedan Čerdan od ť utih dukata ,
"A drugi je od b'jelog bisera ,
"P lesti ću^[77] mu konju usred grive ,
"N eka d iče kraljeve svatove ."
M itar sluša dvoru na pendćeru ,
Š to govori gospoĀa snašica ,
Od milina suze proljevao ,
Pak odoše do n jegova dvora ,
B ogdan sluša dvoru na pendćeru ,

Š to će M itar s ljubom besjediti,
 Mitar ide dvoru u timare,
 Pak besjedi svojoj vjernoj ljubi:
 "O M ilice draga gospođice!
 "Ja bih tebi nešto besjedio ,
 "Ali ne znam, jeli tvoja volja!"
 Ljuba njemu tiho odgovara:
 "G ovor', dušo , što god ti je drago."
 Jakšić M itar ljub i besjedio :
 "O Milice, vjerna ljubo moja!
 "K ralj B udim ski svoga žen i sina,
 "Pak Bogdana zove u svatove,
 "B ogdan ište konja i oruž je ,
 "A i naše Tursko od ijelo ,
 "I on ište sedlo okovano ;
 "H oću l'dati, m oja dušo draga?"
 A l'besjedi M ilica gospođa:
 "Kam' mu konji? poklali ih vuci!
 "K am 'oruž je? odneli ga Turci!
 "Kam' od'jelo? ostalo mu pusto!"
 K ad je M itar r'ječi razum ijo ,
 Uvati je za grlo bijelo,
 Kako ju je lako uvatio,
 O bje oči na dvor iskočiše;
 Al'priskoči Jakšiću B ogdane,
 Te on Mitra za ruku uvati:
 "Š to ćeš, M itre? da od B oga načeš!
 "T i pogledaj tvoje sokoliće:
 "T i ćeš sebi bolju naći ljub u ,
 "A li njim a nikad ne ćeš m ajke;
 "Ne krvavi tvoju Desnu ruku;
 "A m i sm o se već rastali, brate!"

76) Ova je pjesm a štam pana u *Sa tiru R eljkovića* , ali sam je ja slušao i u narodu našem u , osobito od jednoga m om četa iz U ť ičke nahije , od koga sam je ovako prepisao.

77) Mjesto *p le sti ć u* u govoru bi se kazalo *p le š ć u*.

Ț en i d b a J o v a B u d i m l i j e .

K ad se Ț en i B u d i m l i j a J o v a ,
U Janoku isprosi devojku,
P lem en i tu J a n o ċ k i n j u J a n u ,
P a k se J o v a m l o g o p o a r ċ i o ,
B a š n a p e r o t r i t o v a r a b l a g a ;
A l ' j u n a k u u d a s r e ċ a b i l a :
U k o j i j e d a n a k i s p r o s i o ,
U o n a j s e d a n a k r a z b o l e o ,
P r e p r o s i j e o d E r d e l j a b a n e ,
P a k s e b a n e v i š e p o a r ċ i o ,
B a š n a p e r o p e t t o v a r a b l a g a ;
A l ' i b a n u u d a s r e ċ a b i l a :
U k o j i j e d a n a k i s p r o s i o ,
U o n a j s e d a n a k r a z b o l e o ;
P a k b o l u j u o b a m l a d o Ț e n j e .
B o g a m o l i J a n o ċ k i n j a J a n a :
" D i g n i , B o Ț e , B u d i m l i j u J o v u !
" A u m o r i o d E r d e l j a b a n a ! "
B o g n e s l u š a g o s p o ċ e d e v o j k e ,
V e ċ o n ċ i n i , š t o j e n j e m u d r a g o :
D i Ț e b a n a , n e d i Ț e J o v a n a .
S k u p i b a n e g o s p o d u s v a t o v e ,
T e J a n o k u o d e p o d e v o j k u .
Z d r a v o b a n e d o ċ e d o d e v o j k e ,
I z d r a v o s e n a t r a g p o v r a t i o ,
K a d s u b i l i p r a m ' b e l a B u d i m a ,
S t a l a J a n a , t e g l e d a B u d i m a ,
B u d i m g l e d i , g r o z n e s u z e r o n i :
" O B u d i m e , v e l i k a Ț a l o s t i !
" N i s a m r e k l a m i m o t e b e p r o ċ i ,
" V e ċ s a m r e k l a d a u t e b e d o ċ e m ,
" D a j a š e t a m p o t e b e , B u d i m e ,
" A d a l j u b i m B u d i m l i j u J o v u . "
A l ' t o n i k o n e ċ u o d s v a t o v a ,

Do sam glavom od Erdelja bane,
Pa devojci tijo progovara:
"A jde, dušo, ne ȓali B u d i m a,
"Još je lepši E r d e l j o d B u d i m a,
"A krasniji od Jovana bane."
Ode bane, odvede devojku,
Po tom proĆe tri godine dana,
Pridiȓe se B u d i m l i j a J o v a,
Pak se J o v a k u n e m e Ć ' t r g o v c i:
"B rać o m o j a, B u d i m s k i t r g o v c i!
"Ja se, brać o, već ȓen i t i n e ć u,
"Kad je moja odvedena Jana."
Pak sadelja tanku šajku laĆu,
Kuju voze trideset vesala;
Nakupova svake trgovine,
Ponajviše sjajni ogledala;
Uze s' sobom trideset momaka,
O tište se n i z v o d u D u n a v o,
Ode pravo pod Erdelja grada.
U s u b o t u s t iȓe p o d E r d e l j a,
U s u b o t u, u o Ć i n e d e l j e;
Kad u jutru osvanu nedelja,
Rano rane sedam devojaka,
D a z a i t e v o d e n a M o r i š u;
Uze J o v a s e d a m o g l e d a l a,
Te dariva sedam devojaka:
"B o g o m s e s t r e, v o d o n o š e m l a d e!
"Bogom sestre, glas'te me po gradu!"
Nji je sedam, a sedam sokaka,
Ode svaka svojijem sokakom,
P o k l i k o š e t a n k o g l a s o v i t o:
"O d e v o j k e s a d e i s p r o š e n e!
"I neveste skoro dovedene!
"Od kako je Erdelj postanuo,
"N i j e t a k a t r g o v i n a d o š l a,
"N i v i d e s m o l e p š e g a t r g o v c a
"Š t o d a n a s k e u s v e t u n e d e l j u."
A t o s l u š a J a n o Ć k i n j a J a n a

Ispred dvora s visoka čardaka,
Desnom rukom zagrlila bana:
"Ao bane, zemlji gospodaru!
"Țivo mi je čedo pod pojasom ;
"Ili bude muško, il' devojka,
"Tebe valja častiti gospodu,
"A meneka darom darivati,
"Malo mi je gospodskoga dara,
"A u mene bela platna nema!"
Ban je ljubi po gospodskom licu:
"Možeš, Jano, gospočo razumna.
"Prekupiti i svu trgovinu,
"Al'ne možeš bolja gospodara."
Usta Jana rada i vesela.
Sve je ruo venčano obukla,
Inasula džepove dukata,
Uze s' sobom tridest devojaka,
Svakoj dade po tridest dukata,
Tejoj drže skute i rukave,
Skute drže da se ne oprae,
A rukave da s' ne kruni zlato;
Ode Jana na vodu M oriša.
Daleko je ugledao Jova,
Malo bliže pred nju išetao;
Gospoča mu višnjeg Boga nazva:
"Božja t'pom oć, Budimski trgovče!" -
"Da' Bog dobro, gospočo Erdeljska!" -
"Daj, trgovče, iznesi mi platna."
A besedi Budimlija Jova:
"Gospo draga od Erdelja grada!
"Ne mogu ti iznositi platno,
"Jer je vaša zemlja peskovita,
"Vetar duva, posipa pijeskom,
"Te mi belo posnupljuje platno;
"Već, gospočo, ušetaj u laću,
"Biraj platna, kakvoga ti drago."
Onda Jana ušeta u šajku
I sašnjom e tridest devojaka,

Pa govori Janočkinja Jana:
"Tako t' Boga, Budimski trgovče!
"Jesi li baš mjestom na Budima?
"Da li znadeš Budimlju Jovu?
"Jeli zdravo, jel' se oženio?"
A besedi Budimlja Jova:
"Draga gospo od Erdelja grada!
"Doista sam mestom iz Budima,
"Znadem dobro Budimlju Jovu:
"Zdrav je, gospo, nije s'oženio."
Kad to začu Janočkinja Jana,
Ona prosu suze niz obraze,
A od Jove zaklanja rukavom;
Jovo pročea na dumen na šajku,
Pak povika trideset momaka:
"Braćo moja, trideset momaka!
"Ne žal'te mi svileni jedeka,
"Ako mene Bog uteći dade,
"Na čast, braćo, svakom po devojka,
"Mene krasna Janočkinja Jana."
Kad to začu trideset momaka,
O dsekoše svilene jedeke,
Povezoše niz vodu M oriša.
A l' Jovanu višnji Bog pom aže:
Vetar duva niz vodu M oriša,
V ećma nosi Jovanovu laču,
Neg' što voze trideset vesala.
Glas dopade od Erdelja banu:
"Zlo ti vino, od Erdelja bane!
"Zlo ti vino, a gora rakija!
"Tebe Jovan odvede gospoću,
"Is gospoćom tridest devojaka."
Skoći bane, kan' da se pomami,
Dobrije se konja dovatio,
Pod njim do tri konja pocrkaše,
Na četvrtom isporedi s Jovom
Na velikoj na skeli Pečvarskoj;
Pak Jovanu bane besjedio:

"V rati, Jovo , Janočk in ju Janu ,
"T ripu t ću je dukati presu ti,
"Sve dukati osim sitna blaga."
A besedi Budimlija Jova:
"Idi bane, jedna luda glavo!
"Š to će m ene za Janu dukati,
"Kad je Jana sama od dukata?" -
"V rati, Jovo , Janočk in ju Janu ,
"T ivo joj je čedo pod pojasom ." -
"Idi bane, jedna luda glavo!
"A ko j' t ivo čedo pod pojasom ,
"I kod nas je rod ila pšen ica,
"N e će doći E rdelju na ranu ." -
"Vrati, Jovo, tridest devojaka!" -
"Idi bane, jedna luda glavo!
"Ne vodim i, da robuju mene;
"V eć i vodim , da i razudajem ."
O nda Jana poč e besed iti:
"Vrat' se dvoru, gospodine bane!
"Volim s Jovom po gori oditi,
"N ego s tobom po čardaku tvom e,
"Po čardaku , po debelu ladu;
"Volim s Jovom crnu zemlju jesti,
"N ego s tobom bijelu pogaču;
"Volim s Jovom s lista vodu piti,
"Nego s tobom slatku malvasiju,
"Medovinu iz kovdira zlatna!"
O de Jovo , odvede gospoću ,
I s gospoćom tridest devojaka.
K ada doće belom e B udim u ,
Svakom momku dade po devojku,
N jem u krasna Janočk in ja Jana ,
T e je venča sebe za gospoću ,
G olem o je veselje čin io ,
O d dan 'do dan 'čitav m esec dana;
I posle su lepo t ivovali.
N e bi čeda za godinu dana,

Pak mu rodi m uško i devojku .
